Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

~~K R. VIII C. 12.~~
X

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

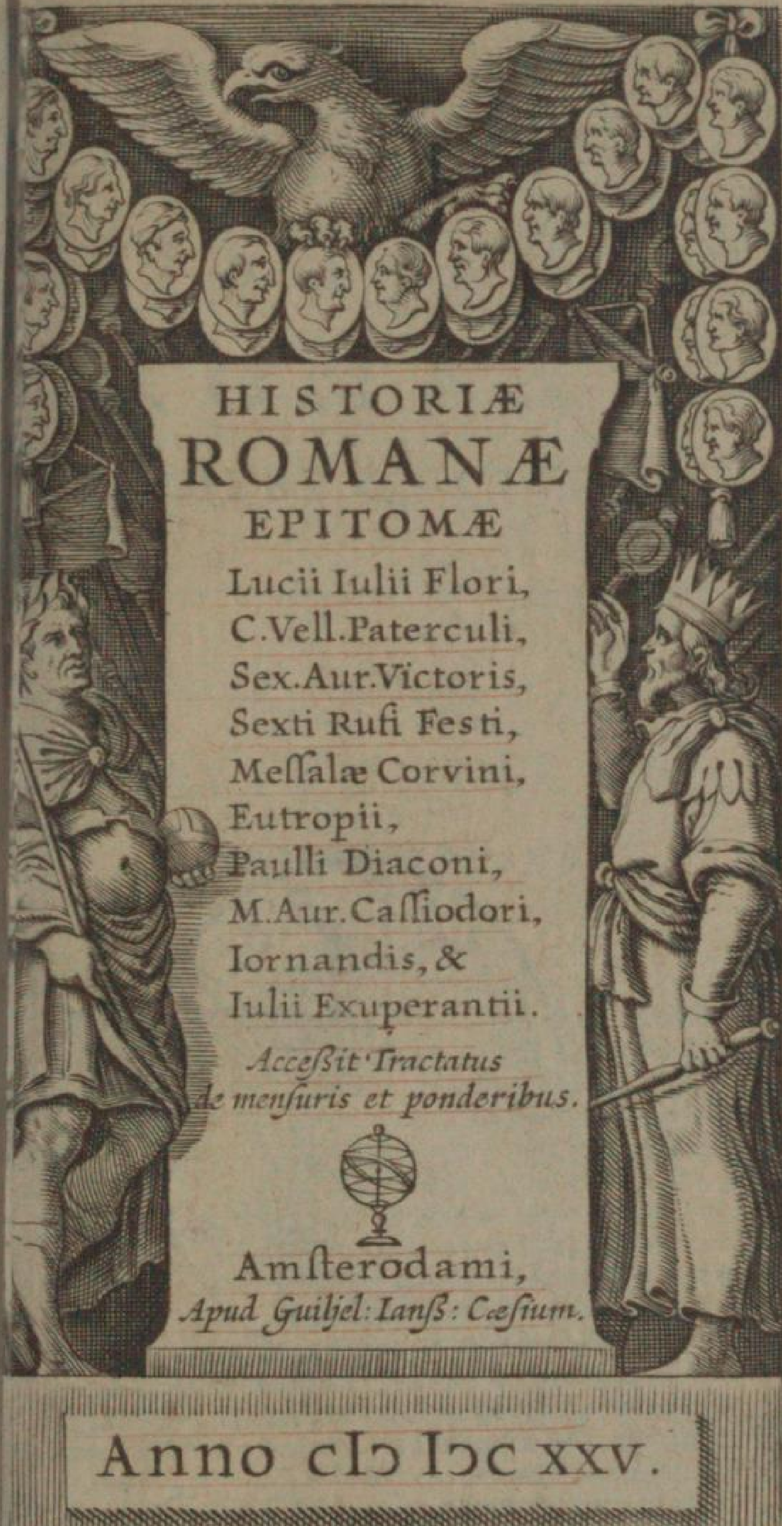
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

KW 346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

L. IVLII FLORI
HISTORIÆ ROMANÆ
LIBRI QVATVOR.

L. FLORI
HISTORIARVM
LIBER PRIMVS.

Prologus.

POPVLVS Romanus à rege Romulo uſque Cæſarem Auguſtum, ſeptingentos per annos, tantum operum pace, belloque geſſit, ut ſi quis magnitudinem imperii cum annis conferat, ætatem ultra putet. Ita enim late ubique per orbem terrarũ arma circumtulit, ut qui res ejus legunt, nõ unius populi, ſed generis humani facta diſcant. Nam tot laboribus, periculisque jactatus eſt, ut ad conſtituendum ejus imperium, contendiſſe Virtus, & Fortuna videantur. Quare quum præcipue hoc quoque, ſicut cetera, operæ precium ſit cognoſcere, tamen quia ipſa ſibi obſtat magnitudo, rerumque diverſitas aciem intentionis obrumpit, faciam quod ſolent, qui terrarum ſitus pingunt, in brevi quaſi tabella totam ejus imaginem amplectar, nonnihil, ut ſpero, ad admirationem principis populi collaturus, ſi pariter atque iu ſemet uuiverſam magni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

tudinem ejus oſtendero. Si quis ergo populum Romanum quaſi hominem conſideret, totamque ejus ætatem percenſeat, ut cœperit, utque adoleverit, ut quaſi ad quendam juventæ florem pervenerit, ut poſtea velut conſenuerit, quatuor gradus, proceſſusque ejus inveniet. Prima ætas ſub regibus fuit, prope ducentos quinquaginta per annos, quibus circum ipſam matrem ſuam cum finitimis luctatus eſt. Hæc erit ejus Infantia. Sequens à Bruto, Collatinoque conſulibus, in Appium Claudium, Quinctum Fulvium conſules, ducentos annos patet: quibus Italiam ſubegit. Hoc fuit tempus viris armiſque incitatiſſimum: ideo quis Adoleſcentiam dixerit. Dehinc ad Cæſarem Auguſtum ducenti quinquaginta anni, quibus totum orbem pacavit. Hic jam ipſa Iuventa imperii, & quaſi quædam robuſta maturitas. A Cæſare Auguſto in ſæculum noſtrum haud multo minus anni ducenti: quibus inertia Cæſarum quaſi conſenuit, atque decoxit, niſi quod ſub Trajano principe movet lacertos, & præter ſpem omnium, ſenectus imperii, quaſi reddita juventute, revireſcit.

De Romulo, primo Romanorum Rege. Cap. I.

PRIMVS ille & Vrbis, & Imperii conditor Romulus fuit, à Marte genitus, & Rhea Silvia. Hoc de ſe ſacerdos gravida confeſſa eſt: nec mox fama dubitavit, quum Amulii imperio abjectus in profluentem cum Remo fratre, non potuit extingui, ſiquidem & Tiberinus amnem repreſſit: & relictis catulis lupa vagitum ſequuta, ubera admovit infantibus, matremque ſe geſſit. Sic repertos apud arborem, regis paſtor tulit in caſam, atque educavit. Alba tunc erat Latio caput, Iuli opus. nam Lavinium patris Æneæ contempſerat. Ab his Amulius jam bis ſeptima ſobole regnabat, fratre pulſo Numitore, cujus ex filia Romulus. Igitur ſtatim prima juventæ face, patruum Amulium ab arce deturbat, avum reponit: Ipſe fluminis amator, & montium, apud quos erat educatus, mœnia novæ urbis agitabat. Gemini erant: uter auſpicaretur, & regeret, adhibuere piacula. Remus montem Aventinum, hic Palatinum occupat. Prior ille ſex vultures, hic poſtea, ſed duodecim vidit. Sic victor augurio, urbem excitat, plenus ſpei, bellatricem fore: ita illi aſſuetæ ſanguine & præda aves pollicebantur. Ad tutelam novæ urbis ſufficere vallum videbatur: cujus dum irridet anguſtias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

tias Remus, idque increpat ſaltu: dubium an juſſu fratris, occiſus eſt. prima certe victima fuit: munitionemque urbis novæ, ſanguine ſuo conſecravit. Imaginem urbis magis quam urbem fecerat. incolæ deerant. Erat in proximo lucus: hunc Aſylum facit: & ſtatim mira vis hominum, Latini, Tuſcique paſtores, quidam etiam transmarini, Phryges, qui ſub Ænea, Arcades, qui ſub Euandro duce influxerant. Ita ex variis quaſi elementis congregavit corpus unum: populumque Romanum ipſe fecit. Res erat unius ætatis, populus virorum. Itaque matrimonia à finitimis petita: quia non impetrabantur, manu capta ſunt. Simulatis quippe ludis equeſtribus, virgines, quæ ad ſpectaculum venerant, præda fuêre: & hæc ſtatim cauſa bellorum. Pulſi fugatique Vejentes. Cæninenſium captum ac dirutum eſt oppidum. Spolia inſuper opima de rege, Feretrio Iovi, manib. ſuis rex reportavit. Sabinis proditæ portæ per virginem: nec dolo: ſed puella pretium rei, quæ gerebant in ſiniſtris, petierat; dubium clipeos, an armillas. Illi ut & fidem ſolverent, & ulciſcerentur, clipeis obruêre. Ita admiſſis ad mænia hoſtibus, atrox in ipſo aditu pugna, adeo ut Romulus Iovem oraret, ut fœdam ſuorum fugam ſiſteret. Hinc templum, & Stator Iuppiter. Tandem ſævientibus intervenêre raptæ laceris comis. Sic pax facta cum Tatio, fœdusque percuſſum: ſequutaque res mira dictu, ut relictis ſedibus ſuis novam in Vrbem hoſtes demigrarent, & cum generis ſuis avitas opes pro dote ſociarent. Auctis brevi viribus, hunc rex ſapientiſſimus ſtatum Reipublicæ impoſuit: juventus diviſa per tribus, in equis, & in armis ad ſubita belli excubaret: conſilium Reipublicæ penes ſenes eſſet, qui ex auctoritate PATRES; ob ætatem, SENATVS vocabantur. His ita ordinatis, repente, quum concionem haberet, ante Vrbem apud Capreæ paludem, è conſpectu ablatus eſt. Diſcerptum aliqui à ſenatu putant ob aſperius ingenium. ſed oborta tempeſtas, ſoliſque defectio, conſecrationis ſpeciem præbuere: cui mox Iulius Proculus fidem fecit, viſum à ſe Romulum affirmans, auguſtiore forma, quàm fuiſſet; mandare præterea, ut ſe pro numine acciperent: QVIRINVM in cælo vocari; placitum diis, ut gentium Roma potiretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

De Numa Pompilio. Cap. II.

SVCCEDIT Romulo Numa Pompilius: quem Curibus Sabinis agentem, ultro petivere, ob inclytam viri religionem. Ille ſacra, & ceremonias, omnemque cultum deorum immortalium docuit: ille Pontifices, Augures, Salios, ceteraque ſacerdotia, annum quoque in duodecim menſes, faſtos dies, nefaſtosque deſcripſit. Ille Ancilia atque Palladium, ſecreta quædam imperii pignora, Ianumque geminum, fidem pacis ac belli: in primis focum Veſtæ virginibus colendum dedit, ut ad ſimilitudinem cæleſtium ſiderum, cuſtos imperii flamma vigilaret. Hæc omnia quaſi monitu deæ Egeriæ, quò magis barbari acciperent. Eo denique ferocem populum redegit, ut quod vi & injuria occupaverat imperium, religione, atque juſtitia gubernaret.

De Tullo Hoſtilio. Cap. III.

EXCIPIT Pompilium Numam Tullus Hoſtilius: cui in honorem virtutis regnum ultro datum. Hic omnem militarem diſciplinam, artemque bellandi condidit. Itaque mirum in modum exercita juventute, provocare auſus Albanos, gravem, & diu principem populum: ſed quum pari robore frequentibus prœliis utrique comminuerentur, miſſo in compendium bello, Horatiis, Curiatiiſque, tergeminis hinc atque inde fratribus, utriusque populi fata commiſſa ſunt. Anceps, & pulcra contentio, exituque ipſo mirabilis. Tribus quippe illinc vulneratis, hinc duobus occiſis, qui ſupererat Horatius, addito ad virtutem dolo; ut diſtraheret hoſtem, ſimulat fugam: ſingulosque, prout ſequi poterant, adortus, exuperat. Sic (rarum) unius manu parta victoria eſt: quam ille mox parricidio fœdavit. Flentem ſpolia circa ſe ſponſi quidem, ſed hoſtis, ſororem viderat. hunc tam immaturum virginis amorem ultus eſt ferro. Citavêre leges nefas: ſed abſtulit virtus parricidam: & facinus intra gloriam fuit. Nec diu in fide Albanus. Nam Fidenate bello miſſi in auxilium ex fœdere, medii inter duos expectavêre fortunam. Sed rex callidus, ubi inclinare ſocios ad hoſtem videt, tollit animos quaſi ipſe mandaſſet. ſpes inde noſtris, metus hoſtibus. Sic fraus proditorum irrita fuit. Itaque hoſte victo, ruptorem fœderis Metium Fufetium religatum inter duos currus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rus, pernicibus equis diſtraxit: Albamque ipſam quamvis parentem, æmulam tamen, diruit, quum prius omnes opes urbis, ipſumque populum Romam transtuliſſet: prorſus ut conſanguinea civitas non periiſſe, ſed in ſuum corpus rediiſſe rurſus videretur.

De Anco Marcio. Cap, IV.

ANCVS deinde Marcius, nepos Pompilii, pari ingenio. Hic igitur & mœnia muro amplexus eſt, & interfluentem Vrbi Tiberinum ponte commiſit: Oſtiamque in ipſo maris, fluminisque confinio coloniam poſuit, jam tum videlicet præſagiens animo futurum, ut totius mundi opes, & commeatus illo veluti maritimo Vrbis hoſpitio reciperentur.

De Tarquinio Priſco. Cap. V.

TARQVINIVS poſtea Priſcus, quamvis transmarinæ originis, regnum ultro petens, accipit, ob induſtriā atque elegantiam: quippe qui oriundus Corintho, Græcum ingenium Italicis artibus miſcuiſſet. Hic & ſenatus majeſtatem numero ampliavit, & centuriis tribus auxit: quamvis Attius Nęvius numerum augeri prohiberet, ſummus augurio. quem rex in experimentum rogavit, fierine poſſet, quod ipſe mente conceperat. Ille rem expertus augurio, poſſe reſpondit. Atqui hoc, inquit, agitabam, an cotem illam ſecare novacula poſſem. Augur, Potes ergo, inquit: & ſecuit. Inde Romanis ſacer Auguratus. Neque pace Tarquinius quā bello promptior. Duodecim namque Tuſciæ populos frequentibus armis ſubegit. Inde Faſces, Trabeæ, Curules, Annuli, Phaleræ, Paludamenta, Prætexta: inde, quod aureo curru quatuor equis triumphatur: Togæ pictæ, tunicæque palmatæ: omnia denique decora, & inſignia, quibus imperii dignitas eminet.

De Servio Tullio. Cap. VI.

SERVIVS Tullius deinceps gubernacula Vrbis invadit: nec obſcuritas inhibuit, quamvis matre ſerva creatum. Nam eximiam indolem uxor Tarquinii Tanaquil liberaliter educaverat: & clarum fore, viſa circa caput flamma promiſerat. Ergo inter Tarquinii mortem, annitente regina, ſubſtitutus in locum regis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

quaſi ad tempus, regnum dolo partum ſic egit induſtriè, ut jure adeptus videretur. Ab hoc Populus Romanus relatus in cenſum, digeſtus in claſſes, curiis atque collegiis diſtributus: ſummaque regis ſolertia ita eſt ordinata Reſpublica: ut omnia partimonii, dignitatis, ætatis, artium, officiorumque diſcrimina in tabulas referrentur, ac ſic maxima civitas, minimæ domus diligentia contineretur.

De Tarquinio Superbo. Cap. VII.

POSTREMVS omnium fuit regum Tarquinius, cui cognomen Superbo ex moribus datum. Hic regnum avitum, quod à Servio tenebatur, rapere maluit, quàm expectare: immiſſisque in eum percuſſoribus, ſcelere partam poteſtatem non melius egit, quam acquiſierat. Nec abhorrebat moribus uxor Tullia, quæ, ut virum regem ſalutaret, ſuper cruentum patrem, vecta carpento, conſternatos equos egit. Sed ipſe in Senatum cædibus, in omnes ſuperbia, quæ crudelitate gravior eſt bonis, graſſatus, quum ſævitiam jam domi fatigaſſet, tandem in hoſtes converſus eſt. Sic valida oppida in Latio capta ſunt, Ardea, Ocriculum, Gabii, Sueſſa Pometia. Tum quoque cruentus in ſuos. Neque enim filium verberare dubitavit, ut ſimulanti transfugã, apud hoſtes hinc fides eſſet. Cui Gabiis, ut voluerat, recepto, atque per nuncios conſulenti quid fieri vellet, eminentia forte paverum capita virgula decuſſit, quum per hoc interficiendos eſſe principes intelligi vellet. quæ ſuperbia ſic reſpondit. Tamen de manubiis captarum urbium templum erexit; quod quum inaugararetur, cedentibus ceteris deis (mira res dictu) reſtitêre Iuventas, & Terminus. Placuit vatibus contumacia numinum. Siquidem firma omnia & æterna pollicebantur. Sed illud horrendum, quod molientibus ædem, in fundamentis humanum repertum eſt caput: nec dubitavêre cuncti, monſtrum pulcherrimum, imperii ſedem, caputque terrarum promittere. Tamdiu ſuperbiam regis Pop. Romanus perpeſſus eſt, donec aberat libido; hanc ex liberis ejus importunitatem tolerare non potuit. Quorum quum alter ornatiſſimæ feminæ Lucretiæ ſtuprum intuliſſet, matrona dedecus ferro expiavit. Imperium tum Regibus abrogatum.

Ana-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Anacephalæoſis de ſeptem regibus. Cap. VIII.

HÆC eſt prima ætas pop. Romani, & quaſi infantia,quam habuit ſub regibus ſeptem,quadam fatorum induſtria, tam variis ingenio ,ut Reipublicæ tio, & utilitas poſtulabat. Nam quid Romulo ardenus?tali opus fuit, ut invaderet regnum. Quid Numa regioſius?ita res popoſcit, ut ferox populus deorum memitigaretur. Quid ille militiæ artifex Tullus ? bellarib.viris quã neceſſarius! ut acueret ratione virtutem. uid ædificator Ancus? ut Vrbem colonia extenderet, onte jungeret,muro tueretur.Iam vero Tarquinii ornaenta,& inſignia quantam principi populo addiderunt ipſo habitu dignitatem ! Actus à Servio cenſus quid fecit, niſi ut ipſa ſe noſceret Reſpublica?Poſtremo Suerbi illius importuna dominatio , nonnihil , immo vel lurimum profuit. Sic enim effectum eſt , ut agitaus injuriis populus,cupiditate libertatis incenderetur.

De mutatione Reipublicæ. Cap. IX.

IGITVR Bruto,Collatinoque ducibus,& auctoribus,quibus ultionem ſui moriens matrona mandaverat,pop.Romanus ad vindicandum libertatis, ac puicitiæ decus, quodam quaſi inſtinctu deorum concitaus, regem repente deſtituit,bona diripit , agrum Marti uo conſecrat, imperium in eoſdem libertatis ſuæ vindies transfert,mutato tamen & indice,& nomine.quippe x perpetuo annuum placuit,ex ſingulari duplex: ne poeſtas ſolitudine,vel mora corrumperetur. CONSV-ESQVE appellavit pro regibus , ut conſulere ſe ciib.ſuis debere meminiſſent. Tantumque libertatis noæ gaudium inceſſerat, ut vix mutati ſtatus fidem capeent : alterumque ex Conſulibus , tantum ob nomen & enus regium,faſcibus abrogatis,Vrbe dimitterent. Itaque ſubſtitutus Valerius Publicola,ex ſummo ſtudio anixus eſt ad augendam liberi populi majeſtatem. Nam & aſces ei pro concione ſubmiſit,& jus provocationis aderſus ipſos dedit: Et ne ſpecie arcis offenderet,eminenes ædes ſuas in plana ſubmiſit. Brutus vero favori ciium , etiam domus ſuæ clade & parricidio velificatus ſt. Quippe quum ſtudere revocandis in urbem regibus liberos ſuos comperiſſet,protraxit in forum,& concione media virgis cæcidit,& ſecuri percuſſit:ut plane publicus parens in locum liberorum adoptaſſe ſibi populum videre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

videretur. Liber jam hinc populus Romanus, prima adverſus exteros arma pro libertate corripuit, mox pro finibus, deinde pro ſociis, tum pro gloria, & imperio, laceſſentibus aſſidue uſquequaque finitimis: quippe quum patrii ſoli gleba nulla, ſed ſtatim hoſtile pomœrium, mediusque inter Latium & Tuſcos, quaſi in quodam bivio collocatus, omnibus portis in hoſtem incurreret: donec quaſi contagione quadam per ſingulos itum eſt: & proximis quibuſque correptis, totam Italiam ſub ſe redigeret.

Bellum Etruſcum cum rege Porſena. Cap. X.

PVLSIS ex Vrbe regibus, prima pro libertate arma corripuit. Nam Porſena rex Etruſcorum ingentibus copiis aderat, & Tarquinios manu reducebat. Hunc tamen, quamvis & armis, & fame urgeret, occupatoque Ianiculo ipſis Vrbis faucibus incubaret, ſuſtinuit, repulit. noviſſime etiam tanta admiratione perculit, ut ſuperior ultro cum pæne victis amicitiæ fœdera feriret. Tunc illa Romana prodigia atque miracula, Horatius, Mucius, Clœlia: quæ niſi in annalibus forent, hodie fabulæ viderentur. Quippe Horatius Cocles, poſtquam hoſtes undique inſtantes ſolus ſubmovere non poterat, ponte reſciſſo tranſnatat Tiberim, nec arma dimittit. Mutius Scævola regem per inſidias in caſtris ipſius aggreditur: ſed ubi fruſtrato circa purpuratum ejus ictu tenetur, ardentibus focis injicit manum, terroremque geminat dolo. Vt ſcias, inquit, quem virum effugeris, idem trecenti juravimus. quum interim (immane dictu) hic interritus, ille trepidaret, tanquã manus regis arderet. Sic quidem viri: ſed ne quis ſexus à laude ceſſaret, ecce & virginum virtus. Vna ex obſidibus regi data, elapſa cuſtodiam, Clœlia, per patrium flumen equitabat. Et rex quidem tot tantisque virtutum territus monſtris, valere, liberosque eſſe juſſit. Tarquinii tandiu dimicaverũt, donec Aruntem filium regis manu ſua Brutus occîdit, ſuperque ipſum mutuo vulnere expiravit; plane quaſi adulterum ad inferos uſque ſequeretur.

Bellum Latinum. Cap. XI.

LATINI quoque Tarquinios aſſerebant æmulatione, & invidia; ut populus, qui foris dominabatur,

ur , ſaltem domi ſerviret. Igitur omne Latium
milio Tuſculano duce, quaſi in regis ultionem tollit
mos. Apud Regilli lacum dimicatur, diu Marte va-
, donec Poſtumius ipſe dictator ſignum in hoſtes ja-
atus eſt (novum & inſigne commentum) uti peteretur
ſu. Coſſus equitum magiſter exuere frenos imperavit
hoc novum) quo acrius incurrerent.Ea demum atro-
as fuit prœlii,ut interfuiſſe ſpectaculo deos fama tra-
lerit;duos in candidis equis. Caſtorem atque Pollu-
n nemo dubitarit. Itaque & Imperator veneratus eſt,
ctusque victoriam templa promiſit: & reddidit plane
aſi commilitonibus deis ſtipendium. Hactenus pro li-
rtate: mox de finibus cum eiſdem Latinis aſſidue , &
e intermiſſione pugnatum eſt. Sora (quis credat?) &
gidum terrori fuerunt: Satricum atque Corniculum
ovinciæ. De Verulis & Bovillis, pudet,ſed triumpha-
mus.Tibur nunc ſuburbanum, & æſtivæ Præneſte de-
ciæ , nuncupatis in Capitolio votis petebantur. Idem
nc Fæſulæ , quod Carræ nuper ; idem nemus Arici-
um,quod Hercynius ſaltus : Fregellæ , quod Gæſoria-
um: Tiberis,quod Euphrates.Coriolus quoque (pro pu-
or) victus,adeo gloriæ fuit,ut captum oppidum Cajus
iarcius Coriolanus quaſi Numantiam , aut Africam,
omen induerit ? Extant & parta de Antio ſpolia, quæ
Iænius in ſuggeſtu fori, capta hoſtium claſſe,ſuffixit: ſi
amen illa claſſis : nam ſex fuere roſtratæ. Sed hic nu-
ierus illis initiis navale bellum fuit. Pervicaciſſimi
amen Latinorum Æqui, & Volſci fuere, & cotidiani,
t ita dixerim, hoſtes. Sed hos præcipue Lucius Quin-
tius domuit,ille dictator ab ararro:qui obſeſſa,ac pæne
am capta Marci Minucii conſulis caſtra, egregia virtu-
e ſervavit. Medium erat forte tempus ſementis,quum
atricium virum innixum aratro ſuo , lictor in ipſo o-
ere deprehendit.Inde in aciem profectus , ne quid à ru-
tici operis imitatione ceſſaret,victos more pecudum ſub
ugum miſit.Sic expeditione finita, rediit ad boves rur-
us,triumphalis agricola. Fides numinum!qua velocita-
elintra quindecim dies cœptum,peractumque bellum:
rorſus ut feſtinaſſe dictator ad relictum opus videre-
tur.

Bellum cum Etruſcis, Faliſcis, & Fidenatibus. Cap. XII.

ASSIDVI verò, & anniverſarii hoſtes ab Etruria Vejentes , adeo ut extraordinariam manum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

adverſus eos promiſerit, privatumque geſſerit bellum gens una Fabiorum. Satis ſuperque idonea clades. Cæſi apud Cremeram treceni, patricius exercitus, & ſcelerato ſignatur nomine, quæ proficiſcentes in prœlium porta dimiſit. Sed ea clades ingentibus expiata victoriis: poſtquam per alios atque alios duces robuſtiſſima capta ſunt oppida: vario quidem eventu. Faliſci ſe ſponte dediderunt. Cremati ſuo igne Fidenates. Rapti funditus deletique Vejentes. Faliſci quum obſiderentur, mira viſa eſt fides Imperatoris, nec immerito: quod ludimagiſtrum, urbis proditorem, cum iis quos duxerat pueris, vinctum ſibi ultro remiſiſſet. Eam namque vir ſanctus, & ſapiens, veram ſciebat victoriam, quæ ſalva fide, & integra dignitate pararetur. Fidenæ, quia pares non erant ferro, ad terrorem movendũ facibus armatę, & diſcoloribus, ſerpentum in modũ, vittis, furiali more proceſſerant: ſed habitus ille feralis, everſionis omen fuit. Vejentiũ quanta res fuerit, indicat decennis obſidio. Tunc primũ hiematum ſub pellibus taxata ſtipẽdio hiberna; adactus miles ſua ſponte jurejurando, niſi capta urbe nõ remeare. Spolia de Larte Tolumnio rege ad Feretriũ reportata. Denique non ſcalis, nec irruptione, ſed cuniculo, & ſubterraneis dolis peractum urbis excidium. Ea denique viſa eſt prædæ magnitudo, ut ejus decimæ Apollini Pythio mitterentur: univerſusq; populus Romanus ad direptionem urbis vocaretur. Hoc tunc Vejentes fuere; nunc fuiſſe quis meminit? quæ reliquiæ? quodve veſtigium? Laborat annalium fides, ut Vejos fuiſſe credamus.

Bellum Gallicum. Cap. XIII.

HINC ſive invidia deum, ſive fato, rapidiſſimus procurrentis imperii curſu, parumper Gallorum Senonum incurſione ſupprimitur. Quod tempus pop. Romano neſcio utrum clade funeſtius fuerit, an virtutum experimentis ſpecioſius. Ea certè fuit vis calamitatis, ut in experimentum illatam putem divinitus, ſcire volentibus immortalibus diis, an Romana virtus imperium orbis mereretur. GALLI SENONES, gens natura ferox, moribus incondita, ad hoc ipſa corporum mole perinde armis ingẽtibus, adeo omni genere terribilis fuit, ut plane nata ad hominum interitum, urbium ſtragem, videretur. Hi quondam ab ultimis terrarum oris, & cingente omnia Oceano, ingenti agmine profecti, quum jam media vaſtaſſent, poſitis inter Alpes & Padum ſedibus, ne his quidem contenti, per Italiam vagabantur. Tum Cluſium obſidebant. Pro ſociis ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

deratis populus Romanus intervenit, miſſis ex more
ratis : ſed quod jus apud barbaros ? ferocius agunt;
inde certamen. Converſis igitur à Cluſio, Romamque
nientibus, ad Aliam flumen cũ exercitu Fabius conſul
currit. Non Cremerę fœdior clades. Itaque hunc diem
ſtis Roma damnavit. Fuſo exercitu jam mœnibus Vrbis
propinquabant. Erant nulla præſidia. Tum igitur, aut
nquã aliâs apparuit vera illa Romana virtus. Quam-
mum majores natu ampliſſimis uſi honoribus, in fo-
m coëunt; ibi devovente pontifice, diis ſe Manibus
nſecrant : ſtatimque in ſuas quiſque ædes regreſſi, ſi-
t in trabeis erant, & ampliſſimo cultu, in curulibus
lis ſeſe poſuerunt : ut quum veniſſet hoſtis, in ſua di-
itate morerentur. Pontifices, & Flamines, quicquid re-
gioſiſſimum in templis erat, partim in doliis defoſſa
rræ recondunt, partim impoſita plauſtris ſecum aufe-
nt. Virgines ſimul ex ſacerdotio Veſtæ, nudo pede fu-
entia ſacra comitantur. Tamen excepiſſe fugientes
us è plebe fertur Lucius Albinus, qui depoſitis uxore
liberis, virgines in plauſtrum recepit. adeo tum quo-
e in ultimis, religio publica privatis affectibus ante-
llebat. Iuventus vero, quam ſatis conſtat vix mille ho-
inum fuiſſe, duce Manlio arcem Capitolini montis in-
dit, obteſtata ipſum quaſi præſentem Iovem, ut quem-
dmodum ipſi ad defendendum templum ejus concur-
ſſent, ita ille virtutem eorum numine ſuo tueretur.
derant interim Galli, apertamque Vrbem primo tre-
di, ne quis ſubeſſet dolus, mox ubi ſolitudinem vident,
ari clamore & impetu invadunt. Patentes paſſim do-
os adeunt : ubi ſedentes in curulibus ſellis prætexta-
s ſenes velut Deos Geniosque venerati; mox eosdem,
oſtquam eſſe homines liquebat, alioqui nihil reſponde-
dignantes, pari vecordia mactant, facesque tectis inji-
unt : & totam Vrbem, igne, ferro, manibus, ſolo ex-
quant. Sex menſibus barbari (quis crederet?) circa
ontem unum pependerunt, nec diebus modo, ſed nocti-
us quoque omnia experti: quos tandem Manlius noctę
beuntes, clangore anſeris excitatus, à ſumma rupe de-
cit; & ut ſpem hoſtib. demeret, quanquam in ſumma
me, tamen in ſpeciem fiduciæ, panes ab arce jaculatus
t. Et ſtato quodam die per medias hoſtium cuſtodias,
abium Pontificẽ ab arce demiſit, qui ſollemne ſacrum
Quirinali monte conficeret. Atque ille per media ho-
ium tela incolumis religionis auxilio rediit: propitios-
ue deos renunciavit. Noviſſimè quum jam obſidio ſua
arbaros fatigaſſet, mille pondo auri receſſum ſuum
enditantes, idque ipſum per inſolentiam, quum ad inl-

qua pondera addito adhuc gladio , ſuperbè victis inc parent , ſubito aggreſſus à tergo Camillus adeo ce dit , ut omnia incendiorum veſtigia , Gallici ſangui inundatione deleret. Agere gratias diis immortalibu ipſo tantæ cladis nomine, libet. Paſtorum caſas ignis le , & flamma , paupertatem Romuli abſcondit. Ince dium illud quid egit aliud , niſi ut deſtinata hominu ac deorum domicilio civitas , non deleta , nec obrut ſed expiata potius, ſed luſtrata videatur? Ideo poſt aſſe tam à Manlio, reſtitutam à Camillo Vrbem, acrius etia vehementiusque in finitimos reſurrexit. Ac primu omnium illam ipſam Gallicam gentem non content mœnibus expuliſſe, quum per Italiam naufragia ſua l tius traheret, ſic perſequutus eſt duce Camillo, ut hod nulla Senonum veſtigia ſuperſint. Semel apud Aniene trucidati , quum ſingulari certamine Manlius aureu torquem Barbaro inter ſpolia detraxit. inde Torqu ti. Iterum Pontino agro , quum in ſimili pugna Luci Valerius inſequente Gallo , ſacra alite adjutus , retul ſpolia. & inde Corvini. Tandem poſt aliquot anno omnes reliquias eorum in Etruria ad lacum Vad monis Dolabella delevit : nequis extaret in ea gent qui incenſam à ſe Romanam urbem gloriaretur.

Bellum Latinum. Cap. XIV.

CONVERSVS à Gallis in Latinos , Manli Torquato, Decio Mure conſulibus, ſemper quide æmulatione imperii, infeſtos, tum vero contempt Vrbis incenſæ ; quum jus civitatis , partem imperii , a magiſtratuum poſcerent, atque jam amplius, quàm con gredi auderent : quo tempore quis ceſſiſſe hoſtem mira bitur? quum alter conſulũ filium ſuum, quia contra im perium pugnaverat, quamvis victorem occiderit , qua plus in imperio eſſet, quàm in victoria : alter quaſi mo nitu deorum, capite velato primam ante aciem Diis ma nibus ſe devoverit , ut in confertiſſima ſe hoſtium tel jaculatus novum ad victoriam iter, ſanguinis ſui ſemita aperiret.

Bellum Sabinum. Cap. XV.

A LATINIS aggreſſus eſt gentem Sabinorũ , qu immemores factæ ſub Tito Tatio affinitatis , quo dam contagio belli ſe Latinis adjunxerant. Se Curio Dentato conſule, omnem eum tractum , quâ Na ambit

ꝯit,fonteſque Velini, Adriatico tenus mari, igne,fer‑
ue vaſtavit. Qua victoria tantum hominum, tantum
orum redactum in poteſtatem, ut in utro plus eſſet,
ipſe poſſet æſtimare,qui vicerat.

Bellum Samniticum. Cap. XVI.

RECIBVS deinde Campaniæ motus, non pro
ſe,ſed,quod eſt ſpecioſius,pro ſociis,Samnites inva‑
dit. Erat fœdus cum utriſque percuſſum: ſed hoc
npani ſanctius, & prius, omnium ſuorum deditione
rant.Sic ergo Romanus bellum Samniticũ tanquam
geſſit.Omnium non modo Italia,ſed toto orbe terra‑
ulcherrima CAMPANIÆ plaga eſt. Nihil mol‑
cælo; denique bis floribus vernat. Nihil uberius ſo‑
ideo Liberi Cererisque certamen dicitur. Nihil ho‑
alius mari. Hîc illi nobiles portus, Cajêta,Miſenus,
epentes fontibus Bajæ: Lucrinus & Avernus, quæ‑
n maris otia. Hîc amicti vitibus montes Gaurus, Fa‑
nus,Maſſicus, & pulcherrimus omnium Veſuvius, Æt‑
ignis imitator. Vrbes ad mare, Formiæ,Cumæ,Pu‑
i,Neapolis,Herculaneum, Pompei, & ipſa caput ur‑
n Capua, quondam inter tres maximas, Romam,
thaginemque numerata. Pro hac urbe,iis regionibus
ulus Romanus SAMNITES invaſit, gentem, ſi
lentiam quæris, aureis, & argenteis armis, diſcolori
e, uſque ad ambitum armatam: ſi inſidiarum falla‑
n,ſaltibus fere & montium fraude graſſantem: ſi ra‑
n ac furorem,ſacratis legibus, humaniſque hoſtiis in
ium Vrbis agitatam: ſi pertinaciam, ſexies rupto
lere,cladibusque ipſis animoſiorem.Hos tamen quin‑
ginta annis per Fabios, & Papirios patres,eorumque
ros, ita ſubegit, ac domuit, ita ruinas ipſas urbium
it,ut hodie Samniũ in ipſo Samnio requiratur: nec
le appareat materia quatuor & viginti triumpho‑
. Maxime tamen nota, & illuſtris ex hac gente, cla‑
apud Caudinas furcas Veturio Poſtumioque Con‑
bus accepta eſt. Clauſo enim per inſidias intra eum
um exercitu, unde non poſſet evadere, ſtupens occa‑
e tanta dux hoſtium Pontius, Herennium patrem
ſuluit: & ille mitteret omnes,vel occideret,ſapienter,
nior, ſuaſerat. Hic armis exutos mittere ſub jugum
uit; ut nec amici forent beneficio, & poſt flagitium
es magis. Itaque & Conſules ſtatim magnifice vo‑
aria deditione turpitudinem fœderis dirimunt, &
onem flagitans miles Papirio duce (horribile di‑

ctu)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ctu) ſtrictis enſibus per ipſam viam ante pugnam rit: & in congreſſu arſiſſe omnium oculos, hoſtis ctor fuit. nec prius finis cædibus datus, quàm jugum hoſtibus, & duci capto repoſuerunt.

Bellum Etruſcum & Samniticum. Cap. XVII.

HACTENVS populus Romanus cum ſingu gentium: mox acervatim. tamen ſic quoque omnib. fuit. Etruſcorum duodecim populi, Vm in id tempus intacti antiquiſſimus Italiæ populus, muitium reliqui, in excidium Romani nominis repe conjurant. Erat terror ingens tot ſimul, tantorumq populorum. A latere Etruria infeſta quatuor agmin ſigna volitabant. Ciminius interim ſaltus in med ante invius, plane quaſi Calidonius, vel Hercynius, ac tunc terrori erat, ut ſenatus Conſuli denunciaret, tantum periculi ingredi auderet. Sed nihil horum t ruit ducem, quin fratre præmiſſo exploraret acceſſ Ille per noctem paſtorio habitu ſpeculatus omnia: fert totum iter. Sic Fabius Maximus periculoſiſſim bellum ſine periculo explicavit. Nam ſubito incondi atque palantes aggreſſus eſt: captisque ſuperiorib jugis, in ſubjectos ſuo more detonuit. Ea namque ſp cies fuit illius belli, quaſi in terrigenas è cælo, ac n bibus, tela mitterentur. Nec incruenta tamen illa ctoria, nam oppreſſus in ſinu vallis alter Conſulu Decius, more patrio devotum diis Manibus obtu caput: ſollemnemque familiæ ſuæ conſecrationem victoriæ pretium redegit.

Bellum Tarentinum, & cum Pyrrho rege. Cap. XVIII.

SEQVITVR bellum Tarentinum, unum qu dem titulo & nomine: ſed victoria multiplex. H enim Campanos, Apulos, atque Lucanos, & cap belli Tarentinos, id eſt, totam Italiam, & cum iſ omnibus Pyrrhum, clariſſimum Græciæ regem, una v luti ruina pariter involvit: ut eodem tempore & It liam conſummaret, & transmarinos triumphos auſp caretur. Tarentus Lacedæmoniorum opus, Calabri quondam, & Apuliæ, totiusque Lucaniæ caput, tu magnitudine & muris portuque nobilis, tum mirab

his ſitu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſitu : quippe in ipſis Adriatici maris faucibus po-
a, in omnes terras, Hiſtriam, Illyricum, Epirum, A-
ajam, Africam, Siciliam vela dimittit. Imminet por-
i ad proſpectum maris poſitum majus theatrum :
od quidem cauſa miſeræ civitati fuit omnium cala-
tatum. Ludos forte celebrabant, quum adremigan-
n littori Romanam claſſem inde vident : atque ho-
m rati, emicant, ſine diſcrimine inſultant : qui au-
n, aut unde Romani, nec ſatis norant. Aderat ſine mo-
querelam ferens legatio ; hanc quoque fœde per
ſcœnam, turpemque dictu contumeliam violant. ex
nc bellum. ſed apparatus horribilis, quum tot ſimul
puli pro Tarentinis conſurgerent, omnibusque ve-
ementior Pyrrhus : qui ſemigræcam ex Lacedæmo-
is conditoribus civitatem viudicaturus, cum totius
ribus Epiri, Theſſaliæ, Macedoniæ, incognitisque
id tempus elephantis, mari, terra, viris, equis, armis,
ddito inſuper ferarum terrore, veniebat. Apud He-
acleam, & Campaniæ fluvium Lirim, Levino con-
ule, prima pugna : quæ tam atrox fuit, ut Ferentanæ
rmæ præfectus Obſidius invectus in regem, turba-
erit, coëgeritque projectis inſignib. prælio excedere.
ctum erat, niſi elephanti converſi in ſpectaculum bel-
, procurriſſent : quorum cum magnitudine, tum defor-
itate, & novo odore ſimul ac ſtridore conſternati
qui, quum incognitas ſibi belluas amplius quam erant,
ſpicarentur, fugam ſtragemque late dederunt. In
pulia deinde apud Aſculum melius dimicatum eſt,
urio, Fabricioque conſulibus. jam quippe belluarum
rror exoleverat, & Cajus Minucius quartæ legionis
aſtatus, unius proboſcide abſciſſa, mori poſſe belluas
ſtenderat. Itaque & in ipſas pila congeſta ſunt, & in
urres vibratæ faces, tota hoſtium agmina ardentibus
uinis opernere : nec ante cladi finis fuit, quam uox
irimeret : poſtremusque fugientium ipſe rex à ſatel-
itibus humero ſaucius in armis ſuis referretur. Luca-
iæ ſuprema pugna ſub Aruſinis quos vocant, campis,
ucibus iisdem, qui ſuperius : ſed tunc ad totam vi-
toriam, exitum, quem datura virtus fuit, caſus dedit.
Nam productis in primam aciem rurſus elephantis,
num ex his pullum adacti in caput teli gravis ictus
vertit : qui quum per ſtragem ſuorum percurrens, ſtri-
lore quereretur, mater agnovit, & quaſi vindicatura
xiluit ; tum omnia circa quaſi hoſtilia gravi timore
ermiſcuit. ac ſic eædem feræ, quæ primam victoriam
bſtulerant, ſecundam parem fecerant, tertiam ſine
controverſia tradidere. Nec vero tantum armis, & in

campis, ſed conſiliis quoque & domi intra Vrbe
cum rege Pyrrho dimicatum eſt. Quippe poſt prima
victoriam rex callidus, intellecta virtute Romana, ſt
tim deſperavit armis. ſeque ad dolos contulit. Na
interemptos cremavit: captivosque indulgenter habu
& ſine pretio reſtituit. Miſſisque deinde legatis in V
bem, omni modo annixus eſt, ut in amicitiam recip
retur. Sed bello & pace, foris & domi, omnem in pa
tem Romana virtus tum ſe probavit: nec alia mag
quam Tarentina victoria oſtendit, populi Romani fo
titudinem, ſenatus ſapientiam, ducum magnanimit
tem. Quinam illi fuerunt viri, quos ab elephantis pr
mo prœlio obtritos accepimus? omnium vulnera i
pectore: quidam hoſtibus ſuis immortui: omnium i
manibus enſes, & relictæ in vultibus minæ, & in ip
morte ira vivebat. Quod adeo Pyrrhus miratus eſ
ut diceret: O quam facile erat orbis imperium occu
pare, aut mihi Romanis militibus, aut me rege Roma
nis! Quæ autem eorum, qui ſuperfuerunt, in reparan
do exercitu feſtinatio? quum Pyrrhus, Video me, in
quit, plane Herculis ſydere procreatum, cui quaſi ab an
gue Lernæo, tot cæſa hoſtium capita de ſanguine ſu
renaſcuntur. Quis autem ille ſenatus fuit? quum pe
orante Appio Cæco, pulſi cum muneribus ſuis a
Vrbe legati, interroganti regi ſuo, quid de hoſtium ſed
ſentirent: Vrbem templum ſibi viſum, ſenatum rege
eſſe confiterentur. Qui porro ipſi duces vel in caſtris
quum medicum venale regis Pyrrhi caput afferen
tem, Curius remiſit: Fabricius oblatam ſibi à rege im
perii partem repudiavit. vel in pace? quum Curius fi
ctilia ſua Samnitico præferret auro: Fabricius decem
pondo argenti circa Rufinum conſularem virum, qua
luxuriam cenſoria gravitate damnaret. Quis ergo mi
retur his moribus, virtute, militia, victorem Populun
Romanum fuiſſe? unoque bello Tarentino intra qua
driennium maximam partem Italiæ, fortiſſimas gen
tes, opulentiſſimas urbes, uberrimasque regiones in di
tionem redegiſſe? Aut quid adeo fidem ſuperet, quod
ſi principia belli cum exitu conferantur? Victor primo
prœlio Pyrrhus, totam trementem Campaniam, Lirim
Fregellasque populatus, prope captam Vrbem à Præ
neſtina arce proſpexit: & à viceſimo lapide, oculo
trepidæ civitatis, fumo, ac pulvere implevit. Eoden
poſtea bis exuto caſtris, bis ſaucio, & in Græciam ſuam
trans mare ac terras fugato, pax & quies & tanta adeo
de opulentiſſimis tot gentibus ſpolia, ut victoriam
ſuam Roma non caperet. Nec enim temere ullus pul

chrior,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rior in Vrbem, aut ſpecioſior triumphus intravit. ... nte hunc diem nihil, niſi pecora Volſcorum, greges ... binorum, carpenta Gallorum, fracta Samnitum ar... a, vidiſſes: tum ſi captivos aſpiceres; Moloſſi, Theſſa... , Macedones, Bruttius, Apulus, atque Lucanus: ſi ... mpas, aurum, purpura, ſigna, tabulæ, Tarentinæque ... liciæ. Sed nihil libentius Populus Romanus aſpexit, ... iam illas quas timuerat, cum turribus ſuis belluas: ... næ non ſine ſenſu captivitatis, ſummiſſis cervicibus, ... ctores equos ſequebantur.

Bellum Picenum, Cap. XIX.

OMNIS mox Italia pacem habuit. Qui enim poſt Tarentum auderent? niſi quod ultro perſequi ſocios hoſtium placuit. Domiti ergo Picen... s, & caput gentis Aſculum, Sempronio duce: qui ... emente inter prœlium campo, Tellurem deam, pro... iſſa æde, placavit.

Bellum Sallentinum. Cap. XX.

SALLENTINI Picentibus additi, caputque regionis Bruduſium cum inclyto portu, Marco Attilio duce. Et in hoc certamine, victoriæ pretium ... emplum ſibi paſtoria Pales ultro popoſcit.

Bellum Volſinienſe. Cap. XXI.

POSTREMI Italicorum in fide manſere Volſini, opulentiſſimi Etruſcorum, implorantes opem adverſus ſervos quondam ſuos: qui libertatem a dominis datam, in ipſos erexerant: translataque in ſe republica, dominabantur. Sed hi quoque, duce Fabio Gurgite, pœnas dederunt.

De ſeditionibus. Cap. XXII.

HÆC eſt ſecunda ætas populi Romani & quaſi Adoleſcentia: qua maxime viruit, & quodam flore virtutis exarſit, ac ferbuit. Itaque inerat quædam adhuc ex paſtorib. feritas. quiddam ſpirabat indomitum. Inde eſt, quod exercitus Poſtumium Imperatorem, inficiantem, quas promiſerat prædas, facta in caſtris ſeditione, lapidavit; quod ſub Appio Claudio

 noluit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

noluit vincere hoſtem, quum poſſet: quod duce V
rone, detrectantibus plerisque militiam, fracti conſ
faſces: inde, quod clariſſimos principes, quum adve
rentur voluntati ſuæ, exulatione multavit: ut Corio
num colere agros jubentem; nec minus ille feroc
injuriam armis vindicaſſet, niſi quod jam inferen
ſigna filium, mater Veturia lacrymis ſuis exarmavit:
ipſum Camillum, quod inique inter plebem & ex
citum diviſiſſe Vejentem prædam videretur. Sed hic m
lior, obſeſſis in capta Vrbe conſuluit: & mox ſuppli
de hoſte Gallo vindicavit. Cum Senatu quoque ve
mentius æquo bonoque certatum eſt; adeo, ut reli
ſedibus ſolitudinem & interitũ patriæ ſuæ minaret

Prima urbis diſcordia. Cap. XXII

PRIMA diſcordia ob impotentiam fœneratoru
quibus in terga quoque ſerviliter ſævientibus,
Sacrum montem plebs armata ſeceſſit: ægrequ
nec niſi Tribunos impetraſſet, Menenii Agrippæ facu
di & ſapientis viri auctoritate, revocata eſt. Extat o
tionis antiquæ ſatis efficax ad concordiam fabula, q
diſſediſſe inter ſe quondam humanos dixit artus, qu
omnibus opere fungentibus, ſolus venter immunis ag
ret: deinde moribundos à ſe junctione rediiſſe in g
tiam, quando ſenſiſſent, quod ejus opera redactis in ſa
guinem cibis irrigarentur.

Secunda urbis diſcordia. Cap. XXIV.

SECVNDAM in Vrbe media decemviratus l
bido conflavit. Allatas a Græcia leges, decem pri
cipes lecti jubente populo conſcripſerant: ordin
taque erat in duodecim tabulis tota juſtitia: quum t
men traditos faſces regio quodam furore retineban
Ante cæteros Appius eo inſolentiæ elatus eſt, ut ing
nuam virginem ſtupro deſtinaret, oblitus & Lucretiæ, &
regum, & juris, quod ipſe compoſuerat. Itaque quu
oppreſſam judicio filiam, trahi in ſervitutem videre
Virginius pater; nihil cunctatus, in medio foro man
ſua interfecit: admotisque ſignis commilitonum, totam
eam dominationem obſeſſam armis, in carcerem & ca
tenas ab Aventino monte detraxit.

Tertia urbis diſcordia. Cap. XXV.

TERTIAM ſeditionem incitavit matrimoniorum dignitas; ut plebeji cum patriciis jungerentur. qui tumultus in monte Ianiculo, duce Canulejo Tribuno plebis, exarſit.

Quarta urbis diſcordia. Cap. XXVI.

QVARTAM honorum cupido, ut plebeji quoque magiſtratus crearentur. Fabius Ambuſtus duarum pater, alteram Sulpicio patricii ſanguinis dederat, alteram plebejo Stoloni. Hæc quodam tempore, quod lictoriæ virgæ ſonum ignotum penatibus ſuis expaverat, à ſorore ſatis inſolenter irriſa, injuriam non tulit. Itaque nactus tribunatum, honorum & magiſtratuum conſortium, quamvis invito ſenatui extorſit. Verum in his ipſis ſeditionibus principem populum non immerito ſuſpexeris. Siquidem nunc libertatem, nunc pudicitiam, tum natalium dignitatem, honorum decora & inſignia vindicavit: interque hæc omnia nullius acrior cuſtos, quam libertatis fuit, nullaque in pretium ejus potuit largitione corrumpi; quum ut in magno, & in dies majore populo, interim pernicioſi cives exiſterent. Spurium Caſſium, Agraria lege; Mælium, largitione, ſuſpectum regiæ dominationis, præſenti morte multavit. ac de Spurio quidem ſupplicium pater ipſius ſumpſit: hunc Quinctii dictatoris imperio in medio foro magiſter equitum Servilius Ahala confodit. Manlium verò Capitolii vindicem, quia pleroſque debitorum liberaverat, altius ſe, & incivilius efferentem, ab illa, quam defenderat, arce dejecit. Talis domi, ac fori; talis pace belloque Popul. Rom. fretum illud Adoleſcentiæ, id eſt, ſecundam imperii ætatem habuit: in qua totam, inter Alpes, fretumque, Italiam armis ſubegit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

L. FLORI
HISTORIARVM
LIBER SECVNDVS.

Caput I.

DOMITA ſubactaque Italia, Populus Roma
nus prope quingenteſimum annum agens, quu
bona fide adoleviſſet: ſi quod eſt robur, ſi qu
juventa: tum ille vere robuſtus & juvenis, &
par orbi terrarum eſſe cœpit. Itaque (mirum, & incre
dibile dictu) qui prope quingentis annis domi luctatu
eſt (adeo difficile fuerat dare Italiæ caput) his ducenti
annis, qui ſequuntur, Africam, Europam, Aſiam, totun
denique orbem terrarum bellis, victoriiſque peragra
vit.

Primum bellum Punicum. Cap. II.

IGITVR victor Italiæ Populus, quum à terra fre
tum uſque veniſſet, more ignis, qui obvias populatu
incendio ſilvas, interveniente flumine abrumpitur
paulliſper ſubſtitit. Mox quum videret opulentiſſimam
in proximo prædam, quodammodo Italiæ ſuæ abſci
ſam, & quaſi revulſam; adeo cupiditate ejus exarſit, u
quatenus nec mole jungi, nec pontibus poſſet, armis bel
loque jungenda, & ad continentem ſuum revocanda
bello videretur. Sed ecce ultro ipſis viam pandentibus
fatis, nec occaſio defuit, quum de Pœnorum impoten
tia, fœderata Siciliæ civitas Meſſana quereretur. Affe
ctabat enim ut Romanus, ita Pœnus Siciliam; & eo
dem tempore, paribus uterque votis, ac viribus, impe
rium orbis agitabat. Igitur ſpecie quidem ſocios juvan
di, re autem ſollicitante præda; quanquam territaret
novitas rei (tanta tamen in virtute fiducia eſt) ille ru
dis, ille paſtorius populus, vereque terreſter, oſtendit ni
hil intereſſe virtutis; equis an navibus; terra an mari di
micaretur. Appio Claudio conſule, primum, fretum in
greſſus eſt, fabuloſis infame monſtris, æſtuque violen
tum; ſed adeo non eſt exterritus, ut illam ipſam ruentis
æſtus violentiam pro munere amplecteretur: ſtatimque
ac ſine mora Hieronem Syracuſanum regem tanta cele-

ite vicit,ut ille ipſe ſe prius victum,quam hoſtem vi-
ret,fateretur.Duillio, Cornelioque conſulibus, etiam
ri congredi auſus eſt. Tum quidem ipſa velocitas
iſſis comparatæ , victoriæ auſpicium fuit. Intra enim
ageſimum diem quam cæſa ſilva fuerat , centum
aginta navium claſſis in anchoris ſtetit ; ut non arte
ctæ , ſed quodam munere deorum converſæ in naves,
que mutatæ arbores viderentur. Prœlii vero forma
irabilis : quum illas celeres, volucreſque hoſtium na-
s, hæ graves tardæque comprehenderent. Longe illis
uticæ artes, detorquere remos, & ludificari fuga ro-
ra.Injectæ enim ferreæ manus,machinæque aliæ,ante
ertamen multum ab hoſte deriſæ: coactique hoſtes
uaſi in ſolido decernere. Victor ergo apud Liparas,
erſa, & fugata hoſtium claſſe , primum illum mariti-
um egit triumphum. Cujus quod gaudium fuit! quum
Duillius Imperator non contentus unius diei triumpho,
er vitam omnem,ubi à cena rediret,prælucere funalia,
præcinere ſibi tibias juſſit, quaſi quotidie triumpharet.
Præ tanta victoria leve hujus prœlii damnum fuit. Al-
er conſulum interceptus Cornelius Aſina:qui ſimulato
colloquio evocatus , atque ita oppreſſus fuit ; perfidiæ
Punicæ documentum. Calatino dictatore , fere omnia
præſidia Pœnorũ, Agrigento, Drepanis,Panormo, Ery-
ce,Lilybæo detraxit. Trepidatum eſt ſemel circa Came-
rinenſium ſaltum,ſed eximia virtute Calpurnii Flammę
tribuni militum evaſimus, qui lecta trecentorum manu,
infeſtum & inſeſſum ab hoſtibus tumulum occupavit, a-
deoque moratus hoſtem, dum exercitus omnis evaderet:
ac ſic pulcherrimo exitu, Thermopylarum, & Leonidæ
famam adæquavit : hoc illuſtrior noſter , quod expedi-
tioni tantæ ſuperfuit, & ſupervixit,licet nihil ſcripſerit
ſanguine. Lucio Cornelio Scipione , quum jam Sicilia
ſuburbana eſſet pop. Romani provincia; ſerpente latius
bello,in Sardiniam annexamque Corſicam tranſit: ubi
& ſic Caralæ urbis excidio incolas terruit , adeoque
omneis terra, mari Pœnos expugnavit, ut jam victoriæ
nihil niſi Africa ipſa reſtaret. Marco Attilio Regulo du-
ce jam in Africam navigabat bellum. Nec deerant , qui
ipſo Punico maris nomine, ac terrore deficerent,augen-
te inſuper Tribuno Mannio metum : in quem , niſi pa-
ruiſſet,ſecuri diſtricta, Imperator metu mortis navigãdi
fecit audaciam. Mox ventis , remiſque properatum eſt:
tantuſque terror hoſtici adventus Pœnis fuit, ut apertis
pæne portis Carthago caperetur. Prima,belli præmium
fuit civitas Clypea : prima enim à Punico littore quaſi
arx & ſpecula , procurrit. Et hæc , & trecenta amplius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

caſtella vaſtata ſunt. Nec cum hominibus, ſed cum monſtris quoque dimicatum eſt; quum quaſi in vindictam Africæ, nata miræ magnitudinis ſerpens, poſita apud Bragadam caſtra vexaret. Sed omnium victor Regulus, quum terrorem nominis ſui late circumtuliſſet; quumque magnam vim juventutis, ducesque ipſos aut cecidiſſet, aut haberet in vinculis, claſſemque ingenti præda onuſtam, & triumpho gravem, in Vrbem præmiſiſſet; jam ipſam belli caput Carthaginem urgebat obſidio, ipſisque portis inhærebat. Hic paululum circumacta fortuna eſt; tantum, ut plura eſſent Romanæ virtutis inſignia: cujus fere magnitudo calamitatibus approbatur. Nam converſis, ad externa auxilia hoſtibus; quum Xanthippum illis ducem Lacedæmon miſiſſet, à viro militiæ peritiſſimo vincimur. Tum fœda clades, Romanisque uſu incognita; vivus in manus hoſtium venit fortiſſimus Imperator. Sed ille quidem par tantæ calamitatis fuit. Nam nec Punico carcere infractus eſt, nec legatione ſuſcepta. Quippe diverſa, quam hoſtes mandaverant, cenſuit; ne pax fieret, ne commutatione captivorum reciperetur. Sed nec illo voluntario ad hoſtes ſuos reditu, nec ultimo ſive carceris ſive crucis ſupplicio deformata majeſtas; imo his omnibus admirabilior, quid aliud quam victus de victoribus, atque etiam, quia Carthago non ceſſerat, de fortuna triumphavit? Populus autem Romanus multo acrior, infeſtiorque pro ultione Reguli, quam pro victoria fuit. Metello igitur conſule ſpirantibus altius Pœnis, & reverſo in Siciliam bello, apud Panormum ſic hoſtes cecîdit, ut nec amplius eam inſulam concitarent. Argumentum ingentis victoriæ, centum circiter elephantorum captivitas, ſic quoque magna præda, ſi gregem illum non bello, ſed venatione cepiſſet. Publio Claudio conſule, non ab hoſtibus, ſed à diis ipſis ſuperatus eſt, quorum auſpicia contempſerat: ibi ſtatim claſſe demerſa, ubi ille præcipitari pullos juſſerat, quod pugnare ab his vetaretur. Marco Fabio Buteone conſule, claſſem hoſtium in Africo mari apud Ægimurum jam in Italiam ultro navigantem cecîdit. Quantus ô tunc triumphus tempeſtate intercidit, quum opulenta præda, claſſis adverſis acta ventis, naufragio ſuo Africam & Syrtes, omnium imperia gentium, inſularum littora, implevit! Magna clades, ſed non ſine aliqua principis populi dignitate; interceptam tempeſtate victoriam, & triumphum, periiſſe naufragio. Et tamen quum Punicæ prædæ omnibus promontoriis, inſulisque fruſtrarentur, & fluitarent, populus Romanus triumphavit. Lutatio Catulo con-

ſule

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

le tandem bello finis impoſitus apud inſulas quibus
men ÆGATES: nec major alias in mari pugna,
ippe commeatibus, exercitu, propugnaculis, armis
avis hoſtium claſſis, & in ea quaſi tota Carthago:
od ipſum exitio fuit. Romana claſſis prompta, levis,
pedita, & quodam genere caſtrenſis; ad ſimilitudi-
m pugnæ equeſtris, ſic remis, quaſi habenis agebatur;
in hos, vel in illos mobilia roſtra, ſpeciem viventium
ræferebant. Itaque momento temporis laceratæ ho-
ium rates, totum inter Siciliam Sardiniamque pela-
us naufragio ſuo operuerunt. Tanta denique fuit illa
ictoria, ut de excindendis hoſtium mœnibus non quæ-
eretur. Supervacuum viſum eſt in arcem, muroſque ſæ-
ire, quum jam in mari eſſet deleta Carthago.

Bellum Liguſticum. Cap. III.

PERACTO Punico bello, ſequuta eſt brevis ſa-
ne, & quaſi ad recipiendum ſpiritum requies: ar-
gumentumque pacis, & bona fide ceſſantium ar-
norum, tunc primum poſt Numam clauſa fuit porta
ani: ſed ſtatim ac ſine mora patuit. Quippe jam Ligu-
es, jam Inſubres Galli, nec non & Illyrii laceſſebant.
ic de ſub Alpibus, id eſt, de ſub ipſis Italiæ faucibus
entes, deo quodam aſſidue incitante, ne rubiginem, ac
itum ſcilicet arma ſentirent; denique ita cotidiani, &
quaſi domeſtici hoſtes tirocinia militum imbuebant;
nec aliter utraque gente, quam quaſi cote quadam po-
pulus Romanus ferrum ſuæ acuebat virtutis. LIGV-
RES imis Alpium jugis adhærentes inter Varum &
Macram flumen, implicitoſque dumis ſilveſtribus, ma-
jor aliquanto labor erat invenire, quam vincere. Tu-
tum locis, & fuga, durum, atque velox genus, ex occa-
ſione magis latrocinia, quam bella faciebat. Itaque
quum diu multumque eluderent ſaltu, viis, latebris, De-
ceates, Oxybii, Euburiates, Ingauni, tandem Fulvius
latebras eorum ignibus ſepſit: Bæbius in plana deduxit:
Poſtumius ita exarmavit, ut vix reliquerit ferrum, quo
terra coleretur.

Bellum Gallicum. Cap. IV.

GALLIS Inſubribus, & his accolis Alpium, ani-
mi ferarum, corpora plus quam humana erant:
ſed experimento deprehenſum eſt, quippe ſicut pri-
mus impetus eis major, quam virorum eſt, ita ſequens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

minor,quam feminarum. Alpina corpora humenti cœlo educata, habent quiddam ſimile cum nivibus ſuis: quæ mox ut caluere pugna, ſtatim in ſudorem eunt; & levi motu, quaſi ſole, laxantur. Hi ſæpe & alias, ſed Britomaro duce, non prius ſoluturos ſe baltea, quam Capitolium aſcendiſſent, juraverant. Factum eſt. Victos enim Æmilius in Capitolio diſcinxit. Mox Aſtrionico duce vovere de noſtrorum militum præda Marti ſuo torquem. Intercepit Iuppiter votum. Nam de torquibus eorum aureum trophæum Iovi Flaminius erexit. Viridomaro rege Romana arma Vulcano promiſerant: aliorſum vota ceciderunt. Occiſo enim rege Marcellus tertia poſt Romulum patrem Feretrio Iovi arma ſuſpendit.

Bellum Illyricum. Cap. V.

ILLYRII ſeu Liburnii ſub extremis Alpium radicibus agunt inter Arſiam, Titiumque flumen, longiſſime per totum Adriani maris littus effuſi. Hi regnante Teuta muliere, populationibus non contenti, licentiæ ſcelus addiderunt. Legatos quippe noſtros, ob ea quæ deliquerant, jure agentes, nec gladio quidem, ſed ut victimas, ſecuri percutiunt: præfectos navium, igne comburunt, idque, quo indignius foret, mulier imperabat. Itaque Cnæo Fulvio Centimalo duce, late domantur. Strictæ in principum colla ſecures, legatorum manibus litavere.

Bellum Punicum ſecundum. Cap. VI.

POST primum Punicum bellum, vix quadriennii requies, ecce alterum bellum: minus quidem ſpatio (nec enim amplius quam decem & octo annos habet) ſed adeo cladium atrocitate terribilius, ut ſi quis conferat damna utriusque populi, ſimilior victo ſit populus qui vicit. Pudebat nobilem populum (ablatum mare, captæ inſulæ) dare tributa, quæ jubere conſueverat. Hinc ultionem puer Annibal ad aram patri juraverat: nec remorabatur. Igitur in cauſſa belli Saguntus deleta eſt, vetus Hiſpaniæ civitas, & opulenta, fideique erga Romanos magnum quidem, ſed triſte monumentum, quam in libertatem communi fœdere exceptam, Annibal cauſas novorum motuum quærens, & ſuis, & ipſorum manibus evertit, ut Italiam ſibi rupto fœdere aperiret. ſumma FOEDERVM Romanis religio

eſt;

: Itaque ad auditum ſociæ civitatis obſidium,memo-
ictì cum Pœnis quoque fœderis, non ſtatim ad ar-
procurrunt, dum prius more legitimo queri ma-
it. Interim jam novem menſibus feſſi fame, machi-
,ferro, & igne, verſa denique in rabiem fide, imma-
m in foro excitant rogum: tum deſuper ſe ſuosque
m omnibus opibus ſuis ferro, & igni corrumpunt. Hu-
tantæ cladis auctor Annibal poſcitur. Tergiverſan-
bus Pœnis, dux legationis, Quæ, inquit, mora eſt? Fa-
us: In hoc ego ſinu bellum pacemque porto: utrum
igitis? Succlamantibus: Bellum; Bellum igitur, in-
uit, accipite: & excuſſo in mediam curiam togæ gre-
io, non ſine horrore, quaſi plane ſinu bellum ferret,
fudit. Similis exitus belli initio fuit. nam quaſi has
ferias ſibi Saguntinorum ultimæ diræ in illo publico
arricidio, incendioque mandaſſent, ita Manibus eo-
um, vaſtatione Italiæ, captivitate Africæ, ducum &
gum, qui id geſſere bellū, exitio parentatum eſt. Igitur
bi ſemel ſe in Hiſpania movit illa gravis & luctuo-
Punici belli vis atque tempeſtas, deſtinatumque Ro-
nanis jam diu fulmen, Saguntino igne conflavit; ſta-
m quodam impetu rapta, medias perfregit Alpes; &
Italiam ab illis fabuloſæ altitudinis nivibus, velut
ælo miſſa, deſcendit. Ac primi quidem impetus turbo
nter Padum, & Ticinum, valido ſtatim fragore deto-
uit. Tunc Scipione duce fuſus exercitus, ſaucius &
pſe veniſſet in manus hoſtium Imperator, niſi protectum
atrem prætextatus admodum filius ab ipſa morte ra-
uiſſet. Hic erit Scipio, qui in exitium Africæ creſcit,
omen ex malis ejus habiturus. Ticino Trebia ſucce-
lit. Hic ſecunda belli Punici procella deſævit, Sem-
ronio conſule. Tunc callidiſſimi hoſtes frigidum, &
nivalem nacti diem, quum ſe ignibus prius, oleoque
foviſſent (horribile dictu) homines à meridie, & ſole
venientes, noſtra nos hieme vicerunt. Traſimenus lacus,
tertium fulmen Annibalis, Imperatore Flaminio. Ibi
quoque ars nova Punicæ fraudis, quippe nebula la-
cus, paluſtribusque virgultis tectus equis, terga ſubito
pugnantium invaſit. Nec de diis poſſumus queri. im-
minentem quippe temerario duci cladem prædixe-
rant inſidentia ſignis examina, & aquilæ prodire no-
lentes, & commiſſam aciem ſequutus ingens terræ tre-
mor: niſi illum horrorem ſoli, equitum virorumque
diſcurſus, & mota vehementius arma fecerunt. Quar-
tum, id eſt, pæne ultimum vulnus imperii, CANNÆ;
ignobilis Apuliæ vicus, ſed magnitudine cladis emer-
ſit; & quadraginta millium cæde parta nobilitas. Ibi

in exi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

in exitium infelicis exercitus, dux, terra, cælum, dies, tota denique rerum natura conſenſit. Siquidem non contentus ſimulatis transfugis Annibal, qui mox terga pugnantium ceciderunt, inſuper callidiſſimus Imperator, patentibus in campis, obſervato loci ingenio, quod & ſol ibi acerrimus, & plurimus pulvis, & Eurus ab Oriente ſemper quaſi ad conſtitutum, ita inſtruxit aciem, ut Romanis adverſus hæc omnia obverſis, quaſi ſecundum cælum tenens, vento, pulvere, ſole pugnaret. Itaque duo maximi exercitus cæſi ad hoſtium ſatietatem, donec Annibal diceret militi ſuo, Parce ferro. Ducum effugit alter, alter occiſus eſt: dubium uter majore animo. Paulum puduit, Varro non deſperavit. Documenta cladis, cruentus aliquandiu Aufidus; pons de cadaveribus, juſſu ducis factus in torrente Vergelli; modii duo anulorum Carthaginem miſſi, dignitasque equeſtris taxata menſura. Dubium deinde non erat, quin ultimum illum diem habitura fuerit Roma; quintamque intra diem epulari Annibal in Capitolio potuerit, ſi (quod Pœnum illum dixiſſe Adherbalem Bomilcaris ferunt,) Annibal quemadmodum ſciret vincere, ſic uti victoria ſciſſet. Tum quidem illum, ut dici vulgo ſolet, aut fatum Vrbis imperaturæ, aut ipſius mens mala, & averſi à Carthagine dii, in diverſum abſtulerunt. Quum victoria poſſet uti, frui maluit; relictaque Roma, Campaniam Tarentumque peragrare: ubi mox & ipſe & exercitus ardor elanguit, adeo, ut verum dictum ſit, Capuam Annibali Cannas fuiſſe. Siquidem invictum Alpibus, indomitum armis, Campaniæ (quis crederet?) ſoles, & tepentes fontibus Bajæ, ſubegerunt. Interim reſpirare Romanus, & quaſi ab inferis emergere. Arma non erant, detracta ſunt templis: deerat juventus, in ſacramentum militiæ liberata ſervitia. egebat ærarium; opes ſuas libens ſenatus, in medium protulit: nec præter quod in bullis ſingulisque anulis erat, quicquam ſibi auri reliquere. Eques ſequutus exemplum, imitatæque equitem tribus. denique vix ſuffecere tabulæ, vix ſcribarum manus, Levino, Marcelloque conſulibus, quum privatæ opes in publicum deferrentur. Quid autem in eligendis magiſtratibus, quæ centuriarum ſapientia, quum juniores à ſenioribus conſilium de creandis Conſulibus petivere? Quippe adverſus hoſtem totiens victorem, tam callidum, non virtute tantum, ſed ſuis etiam pugnare conſiliis oportebat. Prima redeuntis, &, ut ſic dixerim, reviviſcentis imperii ſpes Fabius fuit: qui novã de Annibale victoriam commentus eſt, non pugnare. Hinc illi cogno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

n novum, & Reipublicæ ſalutare, Cunctator. Hinc
id ex populo, ut imperii ſcutum vocaretur. Itaque per
nnium totum, per Falernos, Gauranosque ſaltus ſic
ceravit Annibalem, ut qui frangi virtute non po-
at, mora comminueretur. Inde Claudio Marcello
ce etiam congredi auſus eſt. Cominus venit, & pepu-
e Campania ſua, & ab obſidione Nolæ urbis ex-
ſit. Auſus & Sempronio Graccho duce per Lucaniam
qui, & premere terga cedentis: quamvis tunc (ô pu-
r) manu ſervili pugnaret. Nam hucuſque tot mala
npulerant: ſed libertate donati, fecerant de ſervitute
manos. O horribilem in tot adverſis fiduciam! ô ſin-
larem animum ac ſpiritum pop. Romani! tam arctis
lictisque rebus, quum de Italia ſua dubitaret, auſus
tamen in diverſa reſpicere, quumque hoſtes in jugulo
r Campaniam Apuliamque volitarent, mediamque
n de Italia Africam facerent, eodem tempore & hunc
tinebat, & in Siciliam, Sardiniam, Hiſpaniam, diviſa
r terrarum orbem arma mittebat. Sicilia mandata
arcello, nec diu reſtitit. Tota enim inſula in una urbe
perata eſt. Grande illud, & ante id tempus invictum
put, SYRACVSÆ, quamvis Archimedis inge-
o defenderentur, aliquando ceſſerunt. Longe illi tri-
ex murus, totidemque arces, portus ille marmoreus,
fons celebratus Arethuſæ; niſi quod hactenus pro-
ere, ut pulchritudini victæ urbis parceretur. Sardi-
am Gracchus arripuit. nihil illi gentium feritas, IN-
ANORVMQVE (nam ſic vocantur) immanitas
ontium profuere. Sęvitum in urbes, urbemque urbium
aralim, ut gens contumax, viliſque mortis, ſaltem de-
lerio patrii ſoli domaretur. In HISPANIAM
iſſi Cnæus, & Publius Scipiones, pęne totã Pœnis eri-
erant, ſed inſidiis Punicæ fraudis oppreſſi rurſus ami-
runt, magnis quidem illi prœliis, quũ Punicas opes ce-
diſſent: ſed Punicæ inſidiæ alterũ ferro caſtra metan-
m, alterum quum evaſiſſet in turrim, cinctũ facibus op-
reſſerunt. Igitur in ultionẽ patris, ac patrui miſſus cum
ercitu Scipio, cui tam grande de Africa nomen fata
ecreverant, bellatricẽ illam, viris armiſque nobilẽ Hi-
aniam, illam ſeminariũ hoſtilis exercitus, illam Anni-
alis eruditricem (incredibile dictu) totam à Pyrenæis
ontibus in Herculis columnas, & Oceanum, recupera-
it, neſcias citius, an facilius. quam velociter, quatuor
nni fatentur: quam facile, vel una civitas probat. eo-
em quippe, quo obſeſſa eſt die, capta eſt; omenque
fricanæ victoriæ fuit, quod tam facile victa eſt Hi-
ana Carthago, Certum eſt tamen ad profligandam

pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

provinciam maxime profeciſſe ſingularem ducis ſan
tatem : quippe qui captivos pueros , puellaſque præ
puæ pulchritudinis , barbaris reſtituerit , ne in con
ctum quidem ſuum paſſus adduci : ne quid de virg
tatis integritate delibaſſe ſaltem oculis videretur. H
inter diverſa terrarum populus Romanus : nec ideo
men Italiæ viſceribus inhærentem ſummovere pote
Annibalem. Pleraque ad hoſtem defecerant : & c
acerrimus contra Romanos Italicis quoque viribus u
batur. Iam tamen tum plerisque oppidis , & regio
bus excuſſeramus. Tarentus ad nos redierat : jam
Capua,ſedes & domus, & patria altera Annibalis ,
nebatur : cujus amiſſio tantum Pœno duci dolorem
dit,ut inde totis viribus Romam converteretur.O po
lum dignum orbis imperio ! dignum omnium favore
admiratione hominum, ac deorum ! Compulſus ad
timos metus , ab incepto non deſtitit : & de ſua V
ſollicitus, Capuam tamen non omiſit ; ſed parte exer
tus ſub Appio conſule relicta, parte Flaccum in urb
ſequuta, abſens ſimul, præſensque pugnabat.Quid e
miramur ; moventi caſtra à tertio lapide Annibali , i
rum ipſos deos, deos inquam (nec fateri pudebit) re
tiſſe ? Tanta enim ad ſingulos illius motus vis imbri
effuſa,tanta ventorum violentia coorta eſt,ut divini
hoſtem ſummoveri,non à cælo,ſed ab Vrbis ipſius m
nibus, & Capitolio videretur. Itaque fugit, & ceſſit,
in ultimum ſe Italiæ recepit ſinum , quum Vrbem ta
tum non adoratam reliquiſſet. Parva res dictu , ſed
magnanimitatem populi Romani probandam ſatis e
cax : quod illis ipſis , quibus obſidebatur diebus, ag
quem Annibal caſtris inſederat,venalis Romæ fuit:h
ſtæque ſubjectus , invenit emptorem. Voluit Annib
contra fiduciam imitari : ſubjecitque argentarios Vr
tabernas. nec ſector inventus eſt ; ut ſcias, etiam præ
gia fatis fuiſſe. Nihil actum erat,tanta virtute,tanto f
vore etiam deorum. ſiquidem Aſdrubal frater Annib
lis cum exercitu novo , novis viribus , nova belli m
veniebat. Actum erat proculdubio,ſi vir ille ſe cum fr
tre junxiſſet. ſed hunc quoque caſtrametantem Cla
dius Nero cum Livio Salinatore debellat. Nero in ul
mos Italiæ angulos ſummoverat Annibalem; Livius
diverſiſſimam partem, & in ipſas naſcentis Italiæ fa
ces ſigna converterat. Tanto,id eſt, omni,qua longiſ
ma Italia,ſolo interjacente,quo conſilio,qua celerita
conſules caſtra conjunxerint , inopinantemque hoſte
collatis ſignis compreſſerint , neque id fieri Annib
ſenſerit , difficile dictu eſt. Certe Annibal re cognita

quu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

quum projectum fratris caput ad ſua caſtra vidiſſet, Agnoſco, inquit, infelicitatem Carthaginis. Hæc fuit illius viri, non ſine præſagio quodam fati imminentis, prima confeſſio. Iam certum erat Annibalem, etiam ipſius confeſſione, poſſe vinci: ſed tot rerum proſperarum fiducia plenus pop. Romanus, magni æſtimabat aſperrimum hoſtem in ſua Africa debellare. Duce igitur Scipione, in ipſam Africam tota mole converſus, imitari cœpit Annibalem, & Italiæ ſuæ clades in Africam vindicare. Quas ille (dii boni!) Aſdrubalis copias, quos Syphacis exercitus fudit? quæ, quantaque utriuſque caſtra facibus illatis una nocte delevit? denique jam non a tertio lapide, ſed ipſas Carthaginis portas obſidione quatiebat. ſic factum eſt, ut inhærentem, atque incubantem Italiæ extorqueret Annibalem. Non fuit major ſub imperio Romano dies, quam ille, quum duo omnium & antea & poſtea ducum maximi, ille Italiæ, hic Hiſpaniæ victor, collatis cominus ſignis direxere aciem. Sed & colloquium fuit inter ipſos de legibus pacis. Steterunt diu mutua admiratione defixi. Vbi de pace non convenit, ſigna cecinere. Conſtat utriuſque confeſſione, nec melius inſtrui aciem, nec acrius poſſe pugnari. Hoc Scipio de Annibalis, Annibal de Scipionis exercitu prædicaverunt. Sed tamen Annibal ceſſit, præmiumque victoriæ Africa fuit, & ſequutus Africam ſtatim terrarum orbis.

Bellum Macedonicum primum. Cap.VII.

POST Carthaginem vinci neminem puduit. Sequutæ ſunt ſtatim Africam gentes, Macedonia, Græcia, Syria, ceteraque omnia quodam quaſi æſtu, & torrente fortunæ: ſed primi omnium Macedones, affectator imperii populus. Itaque quamvis tunc Philippus regno præſideret, Romani tamen dimicare ſibi cum rege Alexandro videbantur. Macedonicum bellum nomine amplius, quam expectatione gentis fuit. Cauſa cœpit à fœdere Philippi, quo rex jam pridem dominantem in Italia Annibalem ſibi ſociaverat: poſtea crevit, implorantibus Athenis auxilium contra regis injurias, quum ille ultra jus victoriæ, in templa, aras, & ſepulcra ipſa ſæviret. Placuit ſenatui opem tantis ferre ſupplicibus. Quippe jam gentium reges, duces, populi, nationes, præſidia ſibi ab hac Vrbe petebant. Primo igitur Lævino conſule populus Romanus Ionium mare ingreſſus, tota Græciæ littora

veluti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

veluti triumphanti claſſe peragravit. Spolia quipp
Siciliæ, Sardiniæ, Hiſpaniæ, Africæ præferebat; &
manifeſtam victoriam, nata in prætoria puppe lau
rus pollicebatur. Aderat ſponte in auxilium Attalus re
Pergamenorum. aderant Rhodii nauticus populus; qu
bus à mari Conſul, à terris omnia equis, viriſque, qua
tiebat. Bis victus rex, bis fugatus, bis exutus caſtris; quum
tamen nihil terribilius Macedonibus fuit ipſo vulne
rum aſpectu; quæ non ſpiculis, nõ ſagittis, nec ullo Græ
culo ferro, ſed ingentibus pilis, nec minoribus adact
gladiis, ultra mortem patebant. Enimvero Flaminio du
ce invios antea Chaonum montes, Adumque amnem pe
abrupta vadentem, & ipſa Macedoniæ clauſtra pene
travimus. Introiſſe, victoria fuit. Nam numquam poſte
auſus congredi rex, ad tumulos, quos Cynocephalas vo
cant, uno ac ne hoc quidem juſto prœlio opprimitur. E
illi quidem Conſul pacem dedit, regnumque conceſſit
mox, ne quid eſſet hoſtile, Thebas, & Eubœam, & gra
ſantem ſub Nabide ſuo Lacedæmoniam compeſcui
Græciæ vero veterem ſtatum reddidit, ut legibus vive
ret ſuis, & avita libertate frueretur. Quæ gaudia, qua
vociferationes fuerunt, quum hoc forte Nemeæ in thea
tro quinquennalibus ludis à præcone caneretur? qu
certavere plauſu? quid florum in Conſulẽ profuderunt
Et iterũ iterumque præconem repetere illam vocem ju
bebant, qua libertas Achajæ pronunciabatur: nec alite
illa conſulari ſententia, quam modulatiſſimo aliquo t
biarum, aut fidium cantu, fruebantur.

Bellum Syriacum regis Antiochi. Cap. VIII.

MACEDONIAM ſtatim, & regem Philippu
Antiochus excepit, quodam caſu, quaſi induſtria
ſic adgubernante fortunâ, ut quemadmodum a
Africa in Europam, ſic ab Europa in Aſiam, ultro ſ
ſuggerentibus cauſis, imperium procederet; & cum te
rarum orbis ſitu, ipſe ordo victoriarum navigaret. No
aliud formidoloſius fama bellum fuit; quippe quum
Perſas, & Orientem, Xerxem, atque Darium cogitaren
quando perfoſſi invii montes, quando velis opertum
mare nunciaretur. ad hoc cæleſtes minæ territaban
quum humore continuo Cumanus Apollo ſudaret. Se
hic faventis Aſiæ ſuæ numinis timor erat. Nec ſane v
ris, opibus, armis quicquam copioſius Syria: ſed in ma
nus tam ignavi regis inciderat; ut nihil fuerit in Antio
ch

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſpecioſius,quam quod à Romanis victus eſt.Impule-
gem in id bellum,illinc Thoas Ætoliæ princeps,in-
oratam apud Romanos querens adverſus Macedo-
militiæ ſuæ ſocietatem: hinc Annibal,qui in Africa
as,profugus, & pacis impatiens,hoſtem populo Ro-
o toto orbe quærebat. Et quod illud fuiſſet pericu-
,ſi ſe conſiliis ejus rex tradidiſſet,id eſt,ſi Aſiæ viri-
uſus fuiſſet miſer Annibal! Sed rex ſuis opibus, &
iine regio fretus,ſatis habuit bellum movere. Euro-
am dubio procul jure ad Romanos pertinebat; hic
SIMACHIAM urbem in littore Thracio poſi-
à majorib. ſuis, Antiochus ut hæreditario jure repo-
bat.hoc velut ſidere, Aſiatici belli mota tempeſtas. Et
ximus regum contentus fortiter indixiſſe bellum,
um ingenti ſtrepitu, ac tumultu moviſſet ex Aſia, oc-
atis ſtatim inſulis, Græciæque littoribus, otia & lu-
tanquam victor agitabat. EVBOEAM inſu-
a continenti adhærentem tenui freto, reciprocantib.
is Eurîpus abſcidit. Hîc ille poſitis aureis,ſericisque
toriis, ſub ipſo freti murmure, quum inter fluenta ti-
s, fidibusque concineret, collatis undique, quanvis
hiemem, roſis,ne non aliquo ducem genere agere vi-
etur,virginum, puerorumque delectus habebat. Ta-
a ergo regem jam ſua luxuria debellatum, pop.Rom.
ilio Glabrione cõſule,in inſula aggreſſus,ipſo ſtatim
ventus ſui nuncio coëgit ab inſula fugere. Tam præ-
item apud Thermopylas aſſequutus, locum trecento-
n Laconum ſpecioſa cæde memorandum, ne ibi qui-
m fiducia loci reſiſtentem, mari ac terra cedere coë-
.Statim & eveſtigio itur in Syriam.Claſſis regia Po-
tenidæ, Annibalique commiſſa; nam rex prœlium ne
ectare poterat. Igitur duce Æmilio Regillo à remi-
ntibus Rhodiis tota laceratur. Ne ſibi placeant Athe-
;in Antiocho,vicimus Xerxem; in Æmilio,Themiſto-
em æquavimus;Epheſiis, Salamina penſavimus. Tum
nſule Scipione, cui frater ille modo victor Cartha-
nis Africanus, voluntaria legatione aderat, debellari
gem placet: & jam toto ceſſerat mari: ſed nos imus
terius. Mæandrum ad amnem, montemque Sipylum,
ſtra ponuntur.Hîc rex,incredibile dictu, quibus auxi-
s,quibus copiis conſederat. Trecenta millia peditum;
uitum, falcatorumque curruum non minor numerus.
lephantis ad hoc immenſæ magnitudinis,auro, purpu-
, argento, & ſuo ebore fulgentibus, aciem utrinque
llaverat.Sed hæc omnia præpedita magnitudine ſua;
d hoc imbre,qui ſubito ſuperfuſus,mira felicitate Per-
eos arcus corruperat:primum trepidatio,mox fuga,de-

hinc triumphus fuerunt. Victo, & ſupplici pacem atq
partem regni dari placuit; eo libentius, quòd tam faci
ceſſiſſet.

Bellum Ætolicum. Cap. IX.

SYRIACO bello ſucceſſit, ut debebat, Ætolicun
Victo quippe Antiocho, Romanus faces Aſiatici bel
perſequebatur. Ergo Fulvio Nobiliori mandata ult
eſt. Hic protinus caput gentis Ambraciam, regiam Py
rhi, machinis quatit. Sequuta deditio eſt. Aderant Æt
lorum precibus, Attici, Rhodii: & memineramus auxili
ſic placuit ignoſcere. Serpſit tamen latius in proxim
bellum, omnemque late Cephaleniam, Zacynthon,
quidquid inſularum in eo mari inter Ceraunios mo
tes jugumque Maleum, Ætolici belli acceſſio fu
unt.

Bellum Hiſtricum. Cap. X.

HISTRI ſequuntur Ætolos: quippe bellantes e
nuper adjuverant. initia pugnæ proſpera hoſti fu
runt, eademque exitii cauſa. Nam quum Cn
Manlii caſtra cepiſſent, opimæque prædæ incubaren
epulantes, ac ludibundos pleroſque, ac ubi eſſent, p
poculis neſcientes, Appius Pulcer invadit. Sic cum ſa
guine & ſpiritu male partam removere victoriam. I
ſe rex Apulo equo impoſitus, quum ſubinde crapula,
capitis errore lapſaret, captum ſeſe vix & ægre po
quam experrectus eſt, didicit.

Bellum Gallogræcum. Cap. XI.

GALLOGRÆCIAM quoque Syriaci be
ruina convolvit. fuerant inter auxilia regis Anti
chi. An fuiſſent, an cupidus triumphi Manlius e
viſos ſimulaverit, dubium eſt. Certe negatus eſt vict
triumphus: quia cauſam belli non approbavit. Cæter
gens Gallogræcorum, ſicut ipſum nomen indicio eſt,
xta, & adulteratæ reliquiæ Gallorum, qui Brenno d
ce vaſtaverant Græciam; mox Orientem ſequuti, in m
dia Aſiæ parte ſederunt. Itaque ut frugum ſemina m
tato ſolo degenerant, ſic illa genuina feritas eorum, A
atica amœnitate mollita eſt. Duobus itaque prœliis
ſi, fugatique ſunt: quamvis ſub adventu hoſtis relic
ſedibus, in altiſſimos ſe montes recepiſſent, quos T
loſto

tobogi, Tectoſagique jam inſederant. Vtrique fun-
, ſagittisque acti, in perpetuam ſe pacem dediderunt.
d alligati miraculo quodā fuere, quum catenas mor-
us & ore tentaſſent, quum offocandas invicem fauces
ebuiſſent. Nam Orgiagontis regis uxor à Centurione
prum paſſa, memorabili exemplo cuſtodiam evaſit, re-
ſſumque militis caput ad maritum ſuum retulit.

Bellum Macedonicum ſecundum. Cap. XII.

DVM aliæ aliæque gentes, Syriaci belli ſe-
quuntur ruinam, MACEDONIA ſe rurſus
erexit. Fortiſſimum populum memoria, & recorda-
o ſuæ nobilitatis agitabat: & ſucceſſerat Philippo fi-
is PERSES: qui ſemel in perpetuum victam eſſe
acedoniam, non putabat ex gentis dignitate. Multo
hementius ſub hoc Macedones, quam ſub patre con-
rgunt; quippe Tracas in vires ſuas traxerant: atque ita
duſtriam Macedonum, virib. Thracum; ferociam Thra-
um, diſciplina Macedonum temperaverunt. Acceſſit his
onſilium ducis, qui ſitum regionum ſuarum ſummo
eculatus Hæmo, poſitis per abrupta caſtris, ita Mace-
oniam ſuā armis ferroque vallaverat, ut non reliquiſſe
ditū niſi à cælo venturis hoſtibus videretur. Nam Mar-
io Philippo conſule eam provinciā ingreſſus pop. Ro-
anus, exploratis diligenter acceſſibus, per Aſtrudē pa-
dem, per acerbos, dubiosque tumulos, illa, quæ volu-
ribus quoque videbatur invia, acceſſit: regemque ſecu-
ū, & nihil tale metuentē, ſubita belli irruptione terruit.
Cujus tanta trepidatio fuit, ut pecuniam omnē in mare
uſſerit mergi, ne periret: claſſem cremari, ne incendere-
ur. Paulo conſule quū majora & crebra eſſent impoſita
ræſidia, per alias vias Macedonia deprenſa eſt, ſumma
uidem arte, & induſtria ducis, quum alia minatus,
lia irrepſiſſet. Cujus adventus ipſe adeò terribilis regi
uit, ut intereſſe non auderet, ſed gerenda ducibus bella
nandaverit. Abſens ergo victus, fugit in maria, inſulam-
que Samothracen, fretus celebri religione, quaſi templa,
& aræ poſſent defendere, quem nec montes ſui, nec ar-
ma potuiſſent. Nemo regum diutius amiſſæ fortunæ
conſcientiam retinuit. Supplex quum ſcriberet ad impe-
ratorem ab illo, quò confugerat, templo, nomenque epi-
ſtolæ notaret ſuum, regem addidit. Sed nec reverentior
captæ majeſtatis alius Paullo fuit. Quum in conſpe-
ctum veniſſet hoſtis, in templum recepit, & conviviis ad-

hibuit, liberosque admonuit ſuos, ut FORTVNAM cui tantũ licẽret, revererentur. Inter pulcherrimos hun quoque populus Romanus de Macedonia duxit, atqu vidit triumphum: quippe cujus ſpectaculo triduum im pleverit. Primus dies ſigna, tabulasque: ſequens arma pecuniasque transvexit: tertius captivos, ipſumque re gem attonitum adhuc, tanquam ſubito malo ſtupen tem. Sed multo prius gaudium victoriæ pop. Romanu quam epiſtolis victoris perceperat; quippe eodem di quo victus Perſes in Macedonia, Romæ cognitum eſt Duo juvenes candidis equis apud Iuturnæ lacum pulv rem, & cruorem abluebant hi nunciavere. Caſtorem & Pollucem fuiſſe creditum vulgo, quòd gemini fuiſſen interfuiſſe bello, quòd ſanguine maderent: à Macedoni venire, quod adhuc anhelarent.

Bellum Illyricum. Cap. XIII.

MACEDONICI belli contagio traxit IL LYRIOS. Ipſi quidem ut Romanum à terg diſtringerent, à Perſe rege conducti pecunia mili tavere. Sine mora ab Anicio prætore ſubiguntur. Scor dam caput gentis deleſſe ſuffecit; ſtatim ſequuta deditio eſt. Denique hoc bellum ante finitum eſt quam geri Ro mæ nunciaretur.

Bellum Macedonicum tertium. Cap. XIV.

QVODAM fato, quaſi ita convenîſſet inter Pœ nos & Macedonas, ut tertio quoque vincerentur eodẽ tempore utrique arma moverant: ſed prior jugum excutit Macedo, aliquanto, quàm ante, gravior dum contemnitur. Cauſa belli prope erubeſcenda; quip pe regnum pariter & bellum vir ultimæ ſortis Andriſ cus invaſerat, dubium liber an ſervus, mercenarius certe: ſed quia vulgo ex ſimilitudine Philippi, Pſeudophilip pus vocabatur, regiam formam, regium nomen, animo quoque regio implevit. Igitur dum hæc ipſa contemnit pop. Romanus, Inventio prætore contentus, virum non Macedonicis modo, ſed Thraciæ quoque auxiliis ingen tibus validum, temere tentavit: invictusque non à veris regibus, ſed ab illo imaginario, & ſcenico rege ſupera tur, ſed conſule Metello, amiſſum cum legione præto rem, pleniſſime ultus eſt. Nam & Macedoniam ſervitute

mul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſtravit: & ducem belli deditum ab eo,ad quem confu-
iat, Traciæ regulo, in Vrbem in catenis reduxit,hoc
que illi in malis indulgente fortuna, ut de eo popu-
Romanus quaſi de vero rege triumpharet.

Bellum Punicum tertium. Cap. XV.

TERTIVM cum Africa bellum & tempore exi-
guum (nam quadriennio patratum eſt) & in com-
paratione priorum, minimum labore: (non enim
a cum viris, quàm cum ipſa urbe pugnatum eſt) ſed
ine maximum eventu, quippe eo tandem Carthago fi-
a eſt. Atque ſi quis trium temporum momenta conſi-
et,primo commiſſum bellum, profligatum ſecundo,
rio verò confectum eſt. Sed hujus cauſa belli, quòd
ntra fœderis legem adverſus Numidas quidem ſemel
raſſet claſſem, & exercitum, frequens autem Maſiniſſæ
es territaret. Sed huic bono,ſocioque regi favebatur.
uum bellum ſederet, de belli fine tractatum eſt. Cato
expiabili odio delendam eſſe Carthaginem, & quum
alio conſuleretur, pronunciabat: Scipio Naſica ſer-
ndam,ne metu ablato æmulæ urbis, luxuriari felici-
s Vrbis inciperet. Medium ſenatus elegit,ut urbs tan-
m loco moveretur. Nihil enim ſpecioſius videbatur
iàm eſſe Carthaginem, quæ non timeretur.Igitur Ma-
lio, Cenſorinoque conſulibus,pop.Romanus aggreſſus
arthaginem, ſpe pacis injecta, traditam à volentibus
aſſem,ſub ipſo ore urbis,incendit. Tum evocatis prin-
pibus,ſi ſalvi eſſe vellent, ut migrarent finibus, impe-
itum. Quod pro rei atrocitate adeo movit iras,ut ex-
ema mallent. Comploratum igitur publice ſtatim, &
ari voce clamatum eſt, ad arma; ſeditque ſententia,
uoquo modo rebellandum: non quia ſpes ulla jam ſu-
ereſſet,ſed quia patriam ſuam mallent hoſtium, quam
nis manibus everti. Qui rebellantium fuerit furor, vel
inc intelligi poteſt, quod in uſum novæ claſſis tecta,
lomusque reſciderunt: in armorum officinis aurum &
rgentum pro ære ferroque conflatum eſt: in tormento-
um vincula matronæ crines ſuos contulerunt.

Mancino deinde Conſule, terra, marique fervebat
obſidio. Operis portus nudatus, & primus, & ſequens,
jam & tertius murus, quum tamen Byrſa, quod nomen
arci fuit,quaſi altera civitas reſiſtebat. Quamvis profli-
gato urbis excidio, tamen fatale Africæ nomen Scipio-
num videbatur. Igitur in alium SCIPIONEM con-
verſa Reſpublica, finem belli repoſcebat. Hunc Paullo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Macedonico procreatum, Africani illius magni filiu
in decus gentis aſſumpſerat, hoc ſcilicet fato, ut qua
urbem concuſſerat avus, nepos ejus everteret. S
quam maxime mortiferi eſſe morſus ſolent morientiu
beſtiarum; ſic plus negotii fuit cum ſemiruta Carthag
ne, quam integra. Compulſis in unam arcem hoſtibu
portum quoque maris Romanus obſederat. Illi alteru
ibi portum ab alia urbis parte foderunt: nec ut fug
rent, ſed quia nemo illos hac evadere poſſe credeba
Inde quaſi enata ſubito claſſis erupit: quum interim ja
diebus, jam noctibus, nova aliqua moles, nova machin
nova perditorum hominum manus, quaſi ex obruto i
cendio ſubita de cineribus flamma, prodibat. Deplorat
noviſſime rebus, quadraginta ſe millia virorum dedid
runt, quod minus credas, duce Aſdrubale. Quanto fo
tius femina, & uxor ducis? quæ comprehenſis duobus l
beris, à culmine ſe domus in medium miſit incendium
imitata reginam, quæ Carthaginem condidit. Quan
urbs deleta ſit, ut de cæteris taceam, vel ignium mor
probari poteſt. quippe per continuos decem & ſepte
dies vix potuit incendium extingui: quod domibu
ac templis ſuis ſponte hoſtes immiſerant: ut quatenu
urbs eripi Romanis non poterat, triumphus arderet.

Bellum Achaicum. Cap. XVI.

QVASI ſæculum illud everſionis urbium curre
ret, ita Carthaginis ruinam ſtatim CORIN
THVS excepit, Achajæ caput, Græciæ decus
inter duo maria Ionium, & Ægæum quaſi ſpectacul
expoſita. Hæc (facinus indignum) ante oppreſſa eſt
quam in numerum certorum hoſtium referretur. Crito
laus cauſa belli: qui libertate à Romanis data adverſu
ipſos uſus eſt: Legatoſque Romanos dubium an & ma
nu, certe oratione violavit. Igitur Metello ordinanti
tum maxime Macedoniæ mandata eſt ultio: & hinc
Achaicum bellum. ac primam Critolai manum Metel-
lus Conſul per patentes Elidis campos toto cecidit Al-
phæo. Et uno prœlio peractum erat bellum: jam &
urbem ipſam terrebat obſidio: ſed (fato rerum!) quum
Metellus dimicaſſet, ad victoriam Mummius venit. Hic
alterius ducis dignitate exercitum ſub ipſis Iſthmi fau-
cibus fudit, geminoſque portus ſanguine infecit. Tan-
dem ab incolis deſerta civitas, direpta primum, deinde
tuba præcinente, deleta eſt. Quid ſignorum, quid ve-
ſtium, quidve tabularum raptum, incenſum atque proje-

ctum

n eſt? Quantas opes & abſtulerit & cremaverit, hinc , quod quicquid Corinthii æris toto orbe laudatur, ndio ſuperfuiſſe comperimus. Nam & æris notam ioſiorem ipſa opulentiſſimæ urbis fecit injuria: incendio permiſtis plurimis ſtatuis atque ſimu- ris, æris, auri, argentique venæ in commune ere.

Res in Hiſpania geſtæ. Cap. XVII.

T Carthaginem Corinthus, ita Corinthum Nu- mantia ſequuta eſt. Nec deinde toto orbe quic- quam intactum armis fuit. Poſt illa duo clariſſi- urbium incendia, late atque paſſim, nec per vices, ſimul pariter quaſi unum undique bellum fuit: pror- ut illæ urbes, quaſi agitantibus ventis, diffudiſſe ædam belli incendia toto orbe viderētur. HISPA- IÆ numquam animus fuit adverſus nos univerſæ ſurgere: nunquam conferre vires ſuas libuit, neque t imperium experiri, aut libertatem tueri ſuam pu- ce. Alioquin ita undique mari Pyrenæoque vallata , ut ingenio ſitus nec adiri quidem potuerit. Sed ante Romanis obſeſſa eſt, quam ſe ipſa cognoſceret. Sola nium provinciarum vires ſuas, poſtquam victa eſt, in- lexit. In hac prope ducentos per annos dimicatum t, a primis Scipionibus in Cæſarem Auguſtum, non ntinue nec cohærenter, ſed prout cauſæ laceſſierant: c cum Hiſpanis initio, ſed cum Pœnis in Hiſpania. in- contagio & ſeries cauſaque bellorum. Prima per yrenæum jugum ſigna Romana Publius & Cnæus cipiones intulerunt: prœliiſque ingentibus Annonem Aſdrubalem fratrem Annibalis ceciderunt; raptaque rat impetu Hiſpania, niſi fortiſſimi viri in ipſa ſua ictoria oppreſſi Punica fraude, cecidiſſent, terra mari- ue victores. Igitur quaſi novam integramque provin- iam ultor patris & patrui Scipio ille; mox Africanus, nvaſit: isque ſtatim capta Carthagine, & aliis urbibus on contentus Pœnos expuliſſe, ſtipendiariam nobis rovinciam fecit: omnem citra, ultraque Iberum ſubje- it imperio: primusque Romanorum ducum, victor ad Gades & Oceani ora pervenit. PLVS EST PRO- VINCIAM RETINERE, QVAM FACE- RE. itaque per partes jam huc, jam illuc miſſi duces, qui ferociſſimas, & ad id temporis liberas gentes, ideo impatientes jugi, multo labore, nec incruentis certami- nibus ſervire docuerunt. Cato ille Cenſorius CEL-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

TIBEROS, id eſt robur Hiſpaniæ, aliquot prœ
fregit. Gracchus pater ille Gracchorum, eoſdem
tum & quinquaginta urbium everſione multavit.
tellus ille, qui ex Macedonia cognomen meruit, qu
& Contrebiam memorabili cepiſſet exemplo & Ne
briges, majori gloria pepercit. Lucullus Turdulos,
que Vaccæos. de quibus Scipio ille poſterior, ſing
ri certamine quum à rege fuiſſet provocatus, opima
tulerat. Decimus Brutus aliquanto latius, Celticos, L
zanosque, & omneis Gallæciæ populos, formidat
que militibus flumen Oblivionis: peragratoque vic
Oceani littore, non prius ſigna convertit, quam cad
tem in maria ſolem, obrutumque aquis ignem, non
quodam ſacrilegii metu, & horrore deprehendit. S
tota certaminum moles cum Luſitanis fuit, & Num
tinis, nec immerito. quippe ſolis gentium Hiſpaniæ, d
ces contigerunt. Fuiſſet & cum omnibus Celtibe
niſi dux illius motus, initio belli, oppreſſus eſſet, ſumm
vir aſtu & audacia, ſi receſſiſſet, Salondicus. qui haſt
argenteam quatiens velut cælo miſſam, vaticinanti
milis, omnium in ſe mentes converterat. Sed quum p
ri temeritate ſub nocte caſtra conſulis adiiſſet, juxta te
torium ipſum pilo vigilis exceptus eſt. Cæterum Lu
tanos VIRIATVS erexit, vir calliditatis acer
mæ: qui ex venatore latro, ex latrone ſubito dux a
que imperator, & ſi fortuna ceſſiſſet, Hiſpaniæ Rom
lus, non contentus libertatem ſuorum defendere, p
quatuordecim annos omnia citra, ultraque Iberum
Tagum, igni, ferroque populatus; caſtra etiam Præt
rum, & Præſidum aggreſſus, Claudium Vnimanum p
ne ad internicionem exercitus cecidiſſet, inſignita tr
beis, & faſcibus noſtris, quæ ceperat, in montibus ſu
trophæa fixiſſet: tandem etiam Fabius Maximus conſu
oppreſſerat: ſed à ſucceſſore Pompilio violata victori
eſt. quippe qui conficiendæ rei cupidus, fractum du
cem, & extrema deditionis agitantem, per fraudem, &
inſidias, & domeſticos percuſſores aggreſſus, hanc ho
ſti gloriam dedit, ut videretur aliter vinci non po
tuiſſe.

Bellum Numantinum. Cap. XVIII.

NVMANTIA, quantum Carthaginis, Capuæ,
Corinthi opibus inferior, ita virtutis nomine, &
honore par omnibus, ſummumque, ſi viros æſtimes,
Hiſpaniæ decus. quippe quæ ſine muro, ſine turribus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

modice edito in tumulo apud flumen DVRIVM ſita, quatuor millibus Celtiberorum, quadraginta millium exercitum, per annos quatuordecim ſola ſuſtinuit: nec ſuſtinuit modo, ſed ſævius aliquanto perculit, pudendisque fœderibus affecit. Noviſſime quum invictam eſſe conſtaret, opus quoque eo fuit, qui Carthaginem everterat. Non temere, ſi fateri licet, ullius cauſa belli injuſtior. Sedigenſes ſocios, & conſanguineos, Romanorum manibus elapſos exceperant. habita pro eis deprecatio nihil valuit. quum ſe ab omni bellorum contagione removerent, in legitimi fœderis pretium juſſi arma deponere. hoc ſic à barbaris acceptum, quaſi manus abſcinderentur. Itaque ſtatim, Megara viro fortiſſimo duce, ad arma converſi, Pompejum prœlio aggreſſi. Fœdus tamen maluerunt, quum debellare potuiſſent. Hoſtilium deinde Mancinum. Hunc quoque aſſiduis cædibus ita ſubegerunt, ut ne oculos quidem aut vocem Numantini viri quiſquam ſuſtineret. Tamen cum hoc quoque fœdus maluere, contenti armorum manubiis, quum ad internicionem ſevire potuiſſent. Sed non minus Numantini, quam Caudini illius fœderis flagrans ignominia ac pudore pop. Romanus, dedecus quidem præſentis flagitii, deditione Mancini expiavit. cæterum duce Scipione, Carthaginis incendiis ad excidia urbium imbuto, tandem etiam in ultionem excanduit. Sed tunc acrius in caſtris, quam in campo; noſtro cum milite, quam cum Numantino prœliandum fuit. Quippe aſſiduis & injuſtis & ſervilibus maxime operibus attriti, ferre plenius vallum, qui arma neſcirent; luto inquinari, qui ſanguine nollent, jubebantur. Ad hoc ſcorta, calones, ſarcinæ niſi ad uſum neceſſariæ, amputantur, TANTI ESSE EXERCITVM, QVANTI IMPERATOREM, vere proditum eſt. Sic redacto in diſciplinam milite, commiſſa acies: quodque nemo viſurum ſe unquam ſperaverat, factum eſt, ut fugientes Numantinos quiſquam videret. Dedere etiam ſeſe volebant, ſi toleranda viris imperarentur. Sed quum Scipio veram vellet & ſine exceptione victoriam, eo neceſſitatum compulſi, primum, ut deſtinata morte in prœlium ruerent, quum ſeſe prius epulis, quaſi inferiis impleviſſent, carnis ſemicrudæ, & celiæ, ſic vocant indigenæ ex frumento potionem. Intellectum ab Imperatore conſilium: itaque non eſt permiſſa pugna morituris. Quum foſſa, atque lorica, quatuorque caſtris circumdatos, fames premeret; ab duce orantes prœlium, ut tamquam viros occideret: ubi non impetrabant, placuit eruptio. ſic conſerta manu plurimi occiſi: & quum

urgeret fames, aliquantiſper inde vixere. noviſſime co
ſilium fugæ ſedit: ſed hoc quoque ruptis equorum ci
gulis uxores ademere, ſummo ſcelere, per amorem. It
que etiam exitu deplorato in ultimam rabiem furorei
que converſi, poſtremo mori hoc genere deſtinarun
Duces ſuos, ſeque, patriamque, ferro & veneno, ſubj
ctoque undique igne peremerunt. Macte eſſe fortiſſ
mam, & meo judicio beatiſſimam in ipſis malis civit
tem aſſeruit, quum fide ſocios, populum orbis terraru
viribus fultum, ſua manu, ætate tam longa, ſuſtinuit. N
viſſime maximo duce oppreſſa civitas, nullum de ſe ga
dium hoſti reliquit. Vnus enim vir Numantinus no
fuit, qui in catenis duceretur. Præda, ut de pauper
bus nulla: arma ipſi cremaverant. Triumphus fuit ta
tum de nomine.

Anacephalæoſis. Cap. XIX.

HACTENVS pop. Romanus pulcher, egregiu
pius, ſanctus, atque magnificus: reliqua ſæcula u
grandia æque, ita vel magis turbida & fœda, cre
centibus cum ipſa magnitudine imperii, vitiis, adeo ut
quis hanc tertiam ejus ætatem tranſmarinam, quam du
centorum annorum fecimus, dividat; centum hos priores
quibus Africam, Macedoniam, Siciliam, Hiſpaniam do
muit, aureos (ſicut poetæ canunt) jure meritoque fatea
tur: centum ſequentes, ferreos plane & cruentos, &
quid immanius: quippe qui Iugurthinis, Cimbricis, Mi
thridaticis, Parthicis bellis, Gallicis atque Germanicis
quibus cælum ipſum gloria aſcendit; Gracchanas Dru
ſianasque cædes, ad hoc Servilia bella miſcuerunt; & n
quid turpitudini deſit, Gladiatoria. Denique, in ſe ipſ
converſus Marianis, atque Syllanis, noviſſime Pompeji
& Cæſaris manibus, quaſi per rabiem, & furorem, &
nefas, ſemet ipſe laceravit. Quæ etſi involuta inte
ſe ſunt omnia atque confuſa, tamen quo meliu
appareant, ſimul & ne ſcelera virtutibus obſtre-
pant, ſeparatim proferentur: priusque, ut cœpi-
mus, juſta illa, & pia cum exteris gentibus bella
memorabimus, ut magnitudo creſcentis in dies im-
perii appareat: tum ad illa civium ſcelera, turpesque, &
impias pugnas revertemur.

Bellum Aſiaticum. Cap. XX.

VICTA ad occaſum Hiſpania, populus Romanus
ad Orientem pacem agebat, nec pacem modo, ſed
inuſi-

nſitata, & incognita quadam felicitate, relictæ re-
s hæreditatibus opes, & tota in ſimul regna venie-
int. Attalus rex Pargamenorum, regis Eumenis filius,
cii quondam commilitoniſque noſtri, teſtamentum
liquit: POPVLVS ROMANVS BONO-
VM MEORVM HÆRES ESTO. in bonis
gis hæc fuerant. Adita igitur hæreditate, provinciam
opulus Romanus non quidem bello, nec armis, ſed,
uod eſt æquius, teſtamenti jure retinebat. Sed hanc,
ifficile dictu eſt, utrum facilius amiſerit, an recupera-
erit. Ariſtonicus regii ſanguinis ferox juvenis, urbes
egibus parere conſuetas, partim facile ſollicitat: paucas
eſiſtentes, Myndum, Samon, Colophonem vi recepit.
Craſſi quoque prætoris cecidit exercitum, ipſumque ce-
it. ſed ille memor & familiæ, & Romani nominis, cuſto-
dem ſui barbarum virgula excæcat. in exitium ſui quod
volebat, ita concitat. Mox à Perperna domitus, & cap-
tus, & per deditionem in vinculis habitus. Aquilius Aſi-
atici belli reliquias confecit, mixtis (nefas) veneno fon-
tibus ad deditionem quarundam urbium. Quæ res ut
maturam, ita infamem fecit victoriam: quippe quum
contra fas deum, moreſque majorum, medicaminibus
impuris, in id tempus ſacroſancta Romana arma vio-
laſſet.

L. FLO-

L. FLORI HISTORIARVM

LIBER TERTIVS.

Bellum Iugurthinum. Cap. I.

HÆC ad Orientem: ſed non ad Meridianam pl
gam eadem quies. Quis ſperaret poſt Carthag
nem aliquod in Africa bellum? Atqui non lev
ter ſe Numidia concuſſit: & fuit in Iugurth
quod poſt Annibalem timeretur. Quippe rex call
diſſimus populum Romanum armis inclytum, & i
victum, opibus aggreſſus eſt: & citra ſpem omnium fo
tuna ceſſit, ut rex fraude præcipuus, fraude caperetu
Hic avo Maſiniſſa, & Micipſa patre per adoptionem
quum interficere fratres ſtatuiſſet, agitatus regni cup
ditate, nec illos magis, quam ſenatum populumque Ro
manum, quorum in fide & clientela regnum erat, me
tueret: primum ſcelus mandat inſidiis: potitusque Hiem
pſalis capite, quum ſe in Adherbalem convertiſſet, i
que Romam profugiſſet, miſſa per legatos pecunia tra
xit in ſententiam ſuam Senatum. Et hæc fuit de no
bis ejus prima victoria. Miſſos deinde, qui regnum
inter illum Adherbalemque dividerent, ſimiliter ag
greſſus, quum in Scauro ipſos Romani imperii more
expugnaſſet, inchoatum nefas perfecit audacius. Sed
diu non latent ſcelera. Corruptæ nefas legationis eru
pit: placuitque bello perſequi parricidam. Primus in
Numidiam Calpurnius Beſtia Conſul mittitur: ſed rex
peritus, fortius adverſus Romanos aurum eſſe, quam fer
rum, pacem emit. Cujus flagitii reus quum intervenien
te publica fide à ſenatu accerſeretur, pari audacia &
venit, & competitorem imperii Maſiniſſæ Maſſivam im
miſſo percuſſore confecit. Hæc altera contra regem fuit
cauſa bellandi. Igitur ſequens ultio mandatur Albino,
Sed hujus quoque (pro dedecus) ita corrupit exerci-
tum, ut voluntaria noſtrorum fuga vinceret Numida,
caſtriſque potiretur. addito etiam turpi fœdere in pre-
tium ſalutis, quod prius emerat, dimiſit exercitum. Eo-
dem tempore in ultionem non tam imperii Romani,
quam pudoris, Metellus aſſurgit: qui callidiſſime hoſtem
nunc precibus, nunc minis, jam ſimulata, jam quaſi vera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

a eludentem, artibus ſuis aggreſſus eſt. Agrorum at- vicorum populatione non contentus, in ipſa Numi- capita impetum fecit : & Zamam quidem fruſtra voluit; ceterum Thalam, gravem armis, theſauroque is, diripuit. Tunc urbibus exutum regem, & jam fi- m ſuorum, regnique fugitivum, per Mauros, atque uliam ſequebatur. Poſtremo Marius, auctis admo- n copiis, quũ pro obſcuritate generis ſui capite cen- ſacramento adegiſſet, jam fuſum, & ſaucium regem ortus, non facilius tamen vicit, quam integrum & re- item. Hic & urbem Herculi conditã Capſam in media ica ſitam, anguibus, harenisq; vallatã, mira quadam icitate ſuperavit: & ſaxeo inditam monti Mulucham bem, per Ligurẽ, aditu arduo, inacceſſoque, penetravit. x non ipſum modo, ſed Bocchum quoque Maurita- æ regem, jure ſanguinis Numidam vindicantem, apud pidum Cirtam graviter cecidit. Qui ubi diffiſus re- is ſuis, alienæ cladis acceſſio fieri timet, pretium foe- ris, atque amicitiæ, regem facit. Sic fraudulentiſſimus gum, fraude ſoceri ſuĩ in inſidias deductus eſt, & Syl- in manum traditus: tandemque opertum catenis Iu- rtham in triumpho pop. Romanus aſpexit : ſed ille ioque, quamvis victus, & vinctus, vidit Vrbem, quam enalem, & quandoque perituram, ſi habuiſſet empto- m, fruſtra cecinerat. Tamen ut venalis fuiſſet, habuit mptorem : & quum ille non evaſerit, certum erit eam on eſſe perituram.

Bellum Allobrogicum. Cap. II.

SIC ad Meridiem Pop. Romanus. Multo atrocius, & multipliciter magis, & à Septentrione ſævitum. Nihil hac plaga infeſtius. atrox cælum, perinde ingenio. Omni igitur tractu violentus hoſtis, à dextris, atque lævis, & medio Septentrionis, erupit. Prima trans Alpes arma noſtra ſenſere SALYI, quum de incurſionibus eorum fidiſſima atque amiciſſima civitas MASSILIA quereretur. ALLOBROGES deinde, & ARVERNI, quum adverſus eos ſimiles Æduorum querelæ opem & auxilium noſtrum flagitarent. Varus victoriæ teſtis, Iſaraque, & Vindelicus amnis, & impiger fluminum Rhodanus. Maximus barbaris terror elephanti fuere, immanitati gentium pares. Nil tam conſpicuum in triumpho, quam rex ipſe Bituitus diſcolorib. in armis, argenteoque carpento, qualis pugnaverat. Vtriusque victoriæ quod, quantumque gaudium

fuerit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

fuerit, vel hinc exiſtimari poteſt, quod & Domi
Aënobarbus, & Fabius Maximus, ipſis quib.dimica
rant in locis, ſaxeas extruxere turres, & deſuper ex
nata armis hoſtilibus TROPHÆA fixere: qu
hic mos inuſitatus fuerit noſtris. Nunquam enim po
lus Romanus hoſtibus domitis victoriam ſuam exp
bravit.

Bellum Cimbricum, Theutonicum, ac T gurinum. Cap. III.

CIMBRI, THEVTONI, atque TIGVR NI, ab extremis Galliæ profugi, quum terras rum inundaſſet Oceanus, novas ſedes toto o quærebant: excluſique Gallia & Hiſpania, quum in I liam remigrarent, miſere legatos in caſtra Silani; in ad ſenatum, petentes, ut Martius populus aliquid terræ daret quaſi ſtipendium: ceterum, ut vellet, ma bus atque armis ſuis uteretur. Sed quas daret terr populus Romanus agrariis legibus intra ſe dimicaturu Repulſi igitur, quod nequiverant precibus, armis pete conſtituunt. Sed nec primum quidem impetum barb rorum Silanus, nec ſecundum Manlius, nec tertium C pio ſuſtinere potuerunt. Omnes fugati, exuti caſtri Actum erat, niſi Marius illi ſæculo contigiſſet. Ille qu que non auſus congredi ſtatim, militem tenuit in c ſtris, donec invicta illa rabies, & impetus, quem pro v tute barbari habent, conſeneſceret. Receſſere igitur i crepantes, & (tanta erat capiendæ Vrbis fiducia) co ſulentes, ſi quid ad uxores ſuas mandarent. Nec ſegniu quam minati fuerant, tripertito agmine per Alpes, id e clauſtra Italiæ, ferebantur. Marius mira ſtatim veloc tate occupatis compendiis, prævenit hoſtem: priore que THEVTONOS ſub ipſis Alpium radicibu aſſequutus, in locum, quem Aquas Sextias vocant, qu fide numinum, prœlio oppreſſit. Vallem fluviumque me dium hoſtes tenebant: noſtris aquarum nulla copia conſultone id egerit Imperator, an errorem in conſiliun verterit, dubium. certe neceſſitate aucta virtus, cauſa victoriæ fuit. Nam flagitante aquam exercitu, Viri, in quit, eſtis: en illic habetis. Itaque tanto ardore pugna tum eſt, eaque cædes hoſtium fuit, ut victor Romanus de cruento flumine non plus aquæ biberit, quam ſan guinis Barbarorum. Certe rex ipſe Theutobochus quaternos, ſenoſque equos tranſilire ſolitus, vix unum, quum fugeret, aſcendit, proximoque in ſaltu compre-

henſus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſus, inſigne ſpectaculū triumphi fuit. quippe vir pro-
itatis eximiæ ſuper trophæa ipſa eminebat. Sublatis
ditus Theutonis, in CIMBROS convertitur. Hi
n (quis crederet?) per hiemem, quæ altius Alpes le.
, Tridentinis jugis in Italiam provoluti ruina de-
nderant. Atesim flumen non ponte, nec navibus, ſed
adam ſtoliditate barbarica, primum corporibus
greſſi, poſtquam retinere amnem manibus & clipeis
ſtra tentaverant, ingeſta obrutum ſilva tranſiluere:
ſi ſtatim infeſto agmine Vrbem petiiſſent, grande diſ-
mē eſſet: ſed in VENETIA, quo fere tractu Italia
ɔlliſſima eſt, ipſa ſoli, cælique clementia robur elan-
it. ad hoc panis uſu, carniſque coctæ, & dulcedine
ni mitigatos, Marius in tempore aggreſſus eſt. Iam
em pugnæ à noſtro Imperatore petierunt; & ſic pro-
num dedit. In patentiſſimo, quem Raudium vocant,
mpo procurrere. Millia inde ad ſexaginta cecide-
nt. Hinc tertio minus, per omnem diem conciditur
rbarus. Iſti quoque Imperator addiderat virtuti do-
m, ſequutus Annibalem, artemque Cannarum: primum,
bulofum nactus diem, ut hoſti inopinatus occurreret:
m ventoſum quoque, ut pulvis in oculos, & ora ferre-
r: tum acie converſa in Orientem, ut, quod ex captivis
ɔx cognitum eſt, ex ſplendore galearum, ac repercuſ-
, quaſi ardere cælum videretur. Nec minor cum uxori-
is eorum pugna, quam cum ipſis fuit: quum objectis
idique plauſtris, atque carpentis, altæ deſuper quaſi è
rribus, lanceis contiſque pugnarent. Perinde ſpecioſa
ors earum fuit, quam pugna. Nam quum miſſa ad Ma-
um legatione, libertatem, ac ſacerdotium non impe-
aſſent (nec fas erat) ſuffocatis, eliſiſque paſſim infan-
bus ſuis, aut mutuis concidere vulneribus, aut vinculo
crinibus ſuis facto, ab arboribus, jugiſque plauſtro-
m pependerunt. Beleus rex in acie dimicans, impi-
re, nec inultus, occubuit. Tertia TIGVRINO-
VM manus, quæ quaſi ſubſidio Noricos inſederat
lpium tumulos, in diverſa lapſi, fuga ignobili & latro-
niis evanuit. Hunc tam lætum, tamque felicem libera-
e Italiæ, aſſertique imperii nuncium, non per homines,
t ſolebat, populus Romanus accepit, ſed per ipſos, ſi
redere fas eſt, deos. Quippe eodem die, quo geſta res
ſt, viſi pro æde Caſtoris & Pollucis, juvenes laureati
rætori literas tradere: frequenſque in ſpectaculo ru-
ıor victoriæ Cimbricæ, Feliciter, dixit. Quo quid ad-
ıirabilius, quidque inſignius fieri poteſt? Quippe velut
lata montib. ſuis Roma, ſpectaculo belli intereſſet, quod
ı gladiatorio munere fieri ſolet; uno eodemque mo-

mea-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

mento, quum in acie Cimbri ſuccumberent, popu in urbe plaudebat.

Bellum Thracium. Cap. IV.

POST Macedonas, ſi diis placet, THRACE rebellabant, ipſi quondam tributarii Macedonum nec in proximas modo provincias contenti incu rere, Theſſaliam, atque Dalmatiam; in Adriaticu mare uſque venerunt, eoque fine contenti, quaſi int veniente natura, contorta in ipſas aquas tela miſeru Nihil interim per id omne tempus reſiduum crudeli tis fuit in captivos ſævientibus: litare diis ſanguin humanum: bibere in oſſibus capitum, & hujuſcemo ludibrio fœdare mortem tam igni quam fumo: part quoque gravidarum extorquere tormentis. Sæviſſi omnium Thracum SCORDISCI fuere: ſed cal ditas quoque ad robur acceſſerat. Silvarum & mo tium ſitus cum ingenio conſentiebant. Itaque non fuſ modo ab his, aut fugatus, ſed ſimili prodigio omni totus interceptus exercitus, quem duxerat Cato. Didi vagos, & libera populatione diffuſos, intra ſuam rep lit Thraciam. Druſus ulterius egit, & vetuit tranſi Danubium. Minucius toto vaſtavit Hebro, multis qu dem amiſſis, dum perfidum glacie flumen equitatu Piſo Rhodopen Caucaſumque penetravit. Curio Dac tenus venit; ſed tenebras ſaltuum expavit. Appius Sarmatas uſque pervenit: Lucullus ad terminum ge tium Tanaim, lacumque Mæotim. Nec aliter crue tiſſimi hoſtium quam ſuis moribus domiti. quippe captivos igne ferroque ſævitum eſt. Sed nihil Barba atrocius viſum eſt, quàm quòd abſciſſis manibus relict vivere ſuperſtites pœnæ ſuæ jubebantur.

Bellum Mithridaticum. Cap. V.

PONTICÆ gentes ad Septentrionem in ma ſiniſtrum jacent, a Pontico cognominatæ mari. H rum gentium atque regionum rex antiquiſſimu Atheas: poſt Artabazes, à ſeptem Perſis oriundus: i de Mithridates omnium longe maximus. quippe quu quatuor Pyrrho, decem & ſeptem anni Annibali ſuff cerint, ille per quadraginta annos reſtitit: donec tribu ingentibus bellis ſubactus; felicitate Syllæ, virtute L culli, magnitudine Pompeji conſumeretur. Cauſa quidem illius belli prætenderat apud Caſſium leg

tu

attrectari terminos ſuos à Nicomede Bithynico : ...m elatus animis ingentibus, Aſiæ totius, &, ſi poſ-...uropæ cupiditate flagrabat. Spem ac fiduciam ...nt noſtra vitia : quippe quum civilibus bellis diſ-...eremur, invitabat occaſio : nudumque imperii la-...ſtentabant procul Marius, Sylla, Sertorius. Inter ...Reipublicæ vulnera, & hos tumultus, repente, qua-...tato tempore, in laſſos ſimul atque diſtrictos ſubi-...urbo Pontici belli ab ultima veluti ſpecula Sep-...tionis erupit. Primus ſtatim impetus belli Bithy-... rapuit. Aſia deinde pari terrore correpta eſt. Nec ...tanter ad regem ab urbibus noſtris, populisque de-...m eſt. Aderat, inſtabat, ſævitia quaſi virtute ute-...r. Nam quid atrocius uno ejus edicto, quum om-... qui in Aſia forent, Romanæ civitatis homines, in-...i juſſit? Tum quidem domus, templa, & aræ, hu-...a omnia, atque divina jura, violata ſunt. Sed hic ...r Aſiæ, Europam quoque regi aperiebat. itaque ...s Archelao Neoptolemoque præfectis, excepta ...do, quæ pro nobis firmius ſtetit ceteris, Cyclades, ...s, Euboea, & ipſum Græciæ decus ATHENÆ, ...bantur. Italiam jam, ipſamque urbem Romam re-... terror afflabat. Itaque Lucius Sylla feſtinat, vir ...s optimus : parique violentia ruentem ulterius ho-..., quadam quaſi manu, repulit : primumque Athe ...urbem (quis crederet?) frugum parentem, obſi-...e, ac fame ad humanos cibos compulit. Mox ſub-... Pyræei portu, ſex quoque, & amplius muris, poſt-...m domuerat ingratiſſimos, ut ipſe dixit, hominum, ...onorem tamen mortuorum, ſacris ſuis, famæque ...avit. Mox quum Euboea, atque Bœotia, præſidia ...s diſpuliſſet, omneis copias, uno apud Chæroneam, ...d Orchomenon altero bello diſſipavit : ſtatimque ...ſiam transgreſſus, ipſum opprimit : & debellatum ...t, niſi de Mithridate triumphare cito, quàm vere ...uiſſet. Ac tunc quidem hunc Aſiæ ſtatum Sylla de-...it. Ictum cum Ponticis fœdus. recepit Bithyniam ...ge Nicomede, ab Ariobarzane Cappadociam ; ac ...rat Aſia rurſus noſtra, ut cœperat. Mithridates ...um repulſus. itaque non fregit ea res Ponticos, ſed ...ndit. Quippe rex Aſia, & Europa quodammodo ...catus; non jam quaſi alienam, ſed quia amiſerat, ...ſi raptam, belli jure repetebat. Igitur ut extincta ...um fideliter incendia, majore flamma reviviſcunt; ...ille de integro, auctis majorem in modum copiis, ...a denique regni ſui mole, in Aſiam rurſus mari, ter-..., fluminibusque veniebat. CYZICVM nobilis

civitas, arce, mœnibus, portu, turribusque marmo[illegible], Aſiaticæ plagæ littora illuſtrat. hanc ille quaſi alt[illegible] Romam toto invaſerat bello: ſed fiduciam oppi[illegible] reſiſtendi nuncius fecit, docens adventare Lucu[illegible]. qui (horribile dictu) per medias hoſtium naves utri[illegible] ſpenſus, & pedibus iter adgubernans, videntibus [illegible] cul quaſi marina piſtrix evaſerat. Mox clade conv[illegible], quum ex mora obſidentem regem, & ex fame peſti[illegible] tia urgeret, recedentem Lucullus aſſequitur: adeo[illegible] cæcidit, ut Granicus, & Æſapus amnes, cruenti re[illegible] rentur. Rex callidus, Romanæque avaritiæ peri[illegible], ſpargi à fugientibus ſarcinas & pecuniam juſſit, [illegible] ſequentes moraretur. Nec felicior in mari, qua[illegible] terra fuga. quippe centum amplius navium claſſem[illegible] paratumque belli gravem, in Pontico mari agg[illegible] tempeſtas, tam fœda ſtrage laceravit, ut navalis [illegible] inſtar efficeret, plane quaſi Lucullus quodam cun[illegible] ctibus, procellisque commercio, debellandum tradi[illegible] regem ventis videretur. Attritæ jam omnes validi[illegible] regni vires erant, ſed animus malis augebatur. Ita[illegible] converſus ad proximas gentes, totum pæne Orient[illegible], ac Septentrionem, ruina ſua involvit. Iberi, Ca[illegible], Albani, & utræque ſollicitabantur Armeniæ: pe[illegible] omnia, & decus, & nomen & titulos Pompejo ſua[illegible] tuna quærebat. Qui ubi novis motibus ardere A[illegible] videt, aliosque ex aliis prodire reges: nihil cunc[illegible] dum ratus, priuſquam inter ſe gentium robora coi[illegible], ſtatim ponte navibus facto, omnium ante ſe pri[illegible] transit Euphratem: regemque fugientem media na[illegible] Armenia (quanta felicitas viri!) uno prœlio conf[illegible]. Nocturna ea dimicatio fuit, & luna in partibus. qu[illegible] quaſi commilitans, quum à tergo ſe hoſtibus, a f[illegible] Romanis præbuiſſet, Pontici per errorem longius[illegible] dentes umbras ſuas quaſi hoſtium corpora petebant.[illegible] Mithridates quidem nocte illa debellatus eſt. nihil e[illegible] poſtea valuit; quanquam omnia expertus, more [illegible] guium, qui obtrito capite, poſtremum cauda minan[illegible]. Quippe quum effugiſſet hoſtem Colchos, Siciliæ q[illegible] que littora, & Campaniam noſtram ſubito adventu[illegible] rere voluit: mox ſubruto Pyræei portu, Colchis te[illegible] jungere Boſphoron: inde per Thraciam, Macedon[illegible] & Græciam tranſilire: ſic Italiam nec opinatus i[illegible] dere, tantum cogitavit. Nam per defectionem civi[illegible] Pharnacisque filii ſcelere, præventus, male tenta[illegible] veneno ſpiritum ferro expulit. Cnæus interim Mag[illegible] rebelles Aſiæ reliquias ſequens, per diverſa genti[illegible] terrarumque volitabat. Nam ſub Orientem ſequ[illegible]

Armen[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Armenios, captis ipſo capite gentis Artaxatis, ſupplicem juſſit regnare Tigranem. At in Septentrionem Scythicum, iter tanquam in mari ſtellis ſequutus, Colchos cæcidit. ignovit Iberiæ. pepercit Albanis. regem Colchorum Orodem, poſitis ſub ipſo Caucaſo caſtris, juſſit in plana deſcendere; Arthocen, qui Iberis imperabat, & obſides liberos dare. Orodem etiam remuneratus eſt, ultro ab Albania ſua lectulum aureum, & alia dona mittentem. Necnon & in meridiem verſo agmine, Libanum Syriæ, Damaſcumque transgreſſus, per nemora illa odorata, per turis & balſami ſilvas, Romana circumtulit ſigna. Arabes, ſi quid imperaret, præſto fuere. HIEROSOLYMAM defendere tentavere Iudæi; verum hanc quoque intravit; & vidit illud grande impiæ gentis arcanum patens, ſub aureo uti cælo. Diffidentibusque de regno fratribus, arbiter factus, regnare juſſit Hircanum. Ariſtobulo, quia renovabat eam rem, catenas dedit. Sic Pompejo duce populus Romanus totam qua latiſſima eſt, Aſiam pervagatus, quam extremam habebat imperii provinciam, mediam fecit. Exceptis quippe Parthis, qui fœdus maluerunt; & Indis, qui adhuc nos non noverant, omnis Aſia inter Rubrum mare, & Caſpium, & Oceanum, Pompejanis domita, vel oppreſſa ſignis, tenebatur.

Bellum Piraticum. Cap. VI.

INTERIM dum Populus Romanus per diverſa terrarum diſtractus eſt, CILICES invaſerant maria: ſublatisque commerciis, rupto fœdere generis humani, ſic maria bello, quaſi tempeſtate præcluſerant. Audaciam perditis, furioſisque latronibus dabat inquieta Mithridatis præliis Aſia: dum ſub alieni belli tumultu, exterique regis invidia, impune graſſantur. ac primum duce Iſidoro, contenti proximo mari, Cretam inter, atque Cyrenas, Piræeum & Achajam, ſinumque Maleum, quod à ſpoliis Aureum ipſi vocavere, latrocinabantur. miſſusque in eos Publius Servilius, quanvis leves, & fugaces myoparonas, gravi, & Martia claſſe turbaret, non incruenta victoria ſuperat. Sed nec mari ſubmoviſſe contentus, validiſſimas urbes eorum, & diutina præda abundantes, Phaſelin, & Olympon evertit, Iſaurumque ipſam arcem Ciliciæ: unde conſcius ſibi magni laboris, Iſaurici cognomen adamavit. Non ideo tamen tot cladibus domiti, terra ſe continere potuerunt; ſed ut quædam animalia, quibus aquam, terram-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

que incolendi gemina natura eſt, ſub ipſo hoſtis rec impatientes ſoli, in aquas ſuas reſiluerunt; & aliqua latius, quam prius. Sic ille quoque ante felix, dig nunc victoria Pompejus viſus eſt, & Mithridaticæ p vinciæ facta acceſſio. Ille diſperſam toto mari peſt ſemel, & in perpetuum volens extinguere, divino q dam apparatu aggreſſus eſt. Quippe quum claſſi ſuis, & ſocialibus Rhodiorum abundaret, pluribus gatis atque præfectis utraque Ponti, & Oceani ora co plexus eſt. Gellius Thuſco mari impoſitus; Plotius culo. Gratilius Liguſticum ſinum, Pompejus Ga cum obſedit, Torquatus Balearicum, Tiberius N Gaditanum fretum, qua primum maris noſtri lin aperitur: Lentulus Libycum; Marcellinus Ægyptiu Pompeji juvenes Adriaticum; Varro Terentius Æg um, & Ponticum; Pamphylium Metellus; Aſiatic Cæpio; ipſas Propontidis fauces Porcius Cato ſic ditis navibus, quaſi portam obſervavit. Sic per om æquoris portus, ſinus, latebras, receſſus, promontor freta, pæninſulas, quicquid piratarum fuit, quadam dagine incluſum, & oppreſſum eſt. Ipſe Pompejus originē fontemque belli Ciliciam verſus eſt: nec hoſ detrectavere certamen. non ex fiducia, ſed quia oppr ſi erant, auſi videbantur. ſed nihil tamen ampliu quam ut ad primū ictum concurrerent. Mox ubi circu fuſa undique roſtra viderunt, abjectis ſtatim telis, misque plauſu undique pari, quod ſupplicantium num fuit, vitam petiverunt. Non alias tam incruen victoria uſi unquam ſumus: ſed nec fidelior in poſ rum reperta gens ulla eſt. Idque proſpectum ſingul conſilio ducis, qui maritimum genus a conſpectu lon removit maris, & mediterraneis agris quaſi obligav Eodemque tempore & uſum maris navibus recuper vit, & terræ homines ſuos reddidit. Quid prius in h mirere victoria? velocitatem, quod quadrageſimo d parta eſt? an felicitatem, quod ne una quidem na amiſſa eſt? an vero perpetuitatem, quod amplius pi tæ non fuerunt?

Bellum Creticum. Cap. VII.

CRETICVM bellum, ſi vera volumus noſcer nos fecimus; ſola vincendi nobilem inſulam c piditate. Faviſſe Mithridati videbatur. hoc pl cuit armis vindicare. Primus invaſit inſulam Marc Antonius, cum ingenti quidem victoriæ ſpe atque fid cia, adeo, ut plureis catenas in navibus, quam arn

po

taret. Dedit itaque pœnas vecordiæ. Nam ple-que naves intercepere hoſtes: captivaque corpora re-ta velis, ac funibus pependere: ac ſic velificantes mphantium in modum Cretes portibus ſuis adremi-erunt. Metellus deinde totam inſulam igni ferroque ulatus, intra caſtella, & urbes redegit, & Cnoſſum, Erythræam, &, ut Græci dicere ſolent, urbium ma-m Cydonam: adeoque ſæve in captivos conſuleba-, ut veneno ſe plerique conficerent: alii deditionem m ad Pompejum abſentem mitterent. Et quum ille in Aſia gerens, eo quoque præfectum miſiſſet Anto-m; in aliena provincia inclytus fuit: eoque infeſtior tellus, in hoſtes jus victoris exercuit: victisque La-ene, & Panare Cydonæ ducibus, victor redit. nec icquam amplius tamen de tam famoſa victoria, am cognomen Creticum reportavit.

Bellum Balearicum. Cap. VIII.

QVATENVS Metelli Macedonici domus bel-licis nominibus aſſueverat, altero ex liberis ejus Cretico facto, mora non fuit, quin alter quoque alearicus vocaretur. Baleares per idem tempus inſulæ ratica rabie corruperant maria. Homines feros atque veſtres mireris auſos a ſcopulis ſuis ſaltem maria pro-icere. Aſcendere etiam inconditas rates, & præna-gantes ſubinde inopinato impetu terruere. Sed quum enientem ab alto Romanam claſſem proſpexiſſent, rædam putantes, auſi etiam occurrere: & primo im-etu ingenti lapidum ſaxorumque nimbo claſſem ope-uerunt. Tribus quiſque fundis prœliatur. Certos eſſe uis miretur ictus, quum hæc ſola genti arma ſint; id num ab infantia ſtudium? Cibum puer à matre non ccipit, niſi quem, ipſa monſtrante, percuſſit. Sed non liu lapidatione terruere Romanos. poſtquam cominus entum eſt, expertique roſtra, & pila venientia, pecu-dum in morem clamore ſublato, petierunt fuga littora: dilapſique in proximos tumulos, quærendi fuerunt, ut vincerentur.

Expeditio in Cypron. Cap. IX.

ADERAT fatum inſularum: igitur & CY-PROS recepta ſine bello. Inſulam veteribus di-viriis abundantem, & ob hoc Veneri ſacram, Pto-lemæus regebat. Sed divitiarum tanta erat fama, nec

falſo, ut victor gentium Populus, & donare regna c
ſuetus, Publio Clodio Tribuno duce, ſocii, vivique
gis confiſcationem mandaverit. Et ille quidem ad
famam veneno fata præcepit. Ceterum Porcius C
Cyprias opes Liburnis per Tiberinum oſtium inve
quæ res latius ærarium populi Romani quam ullus
umphus implevit.

Bellum Gallicum. Cap. X.

ASIA Pompeji manibus ſubacta; reliqua, q
reſtabant in Europa, fortuna in Cæſarem tra
tulit. Reſtabant autem immaniſſimi genti
GALLI, atque GERMANI. & quanvis to
orbe diviſa, tamen qui vinceret, habuit BRITA
NIA. Primus Galliæ motus ab HELVETI
cœpit: qui Rhodanum inter & Renum ſiti, non ſu
cientibus terris, venere ſedes petitum, incenſis mœnib
ſuis. hoc ſacramentum fuit, ne redirent. Sed pet
tempore ad deliberandum, quum inter moras Cæ
Rodani ponte reſciſſo, abſtuliſſet fugam, ſtatim bel
coſiſſimam gentem ſic in ſedes ſuas, quaſi greges
ſtabula paſtor, deduxit. Sequens longeque cruenti
pugna Belgarum, quippe pro libertate pugnantium. H
quum multa Romanorum militum inſignia, tum illi
egregium ipſius ducis: quod nutante in fugam exer
tu, rapto fugientis è manu ſcuto, in primam volita
aciem, manu prœlium reſtituit. Inde cum Venetis etia
navale bellum: ſed major cum Oceano, quam cum i
ſis navibus rixa. quippe illæ rudes, & informes, & ſt
tim naufragæ, quum roſtra ſenſiſſent. ſed hærebat
vadis pugna, quum æſtibus ſolitis cum ipſo certami
ſubductus Oceanus intercedere bello videretur. Ill
quoque acceſſere diverſitates pro gentium locorumq
natura. AQVITANI callidum genus in ſpelu
cas ſe recipiebant: juſſit includi. MORINI, dil
bebantur in ſilvas: juſſit incendi. Nemo tantum fer
ces dixerit Gallos: fraudibus agunt. Induciomar
Treviros, Ambiorix convocavit Eburones. utrique al
ſente Cæſare conjuratione facta invenere legatos. ſe
ille fortiter à Dolabella ſummotus eſt, relatumque r
gis caput. hic inſidiis in valle diſpoſitis, dolo perculi
itaque & caſtra direpta ſunt, & aurum ablatum. Co
tam cum Titurio Sabino legato ibi amiſimus. Nec ull
de rege mox ultio. quippe perpetua trans Renum fug
latuit. Nec Renus ergo immunis. nec enim fas erat, u
liber eſſet receptator hoſtium, atque defenſor. ſed prim

contr

tra Germanos, illius pugua, juſtiſſimis quidem ex
ſis. Sequani enim de incurſionibus eorum quere-
ıtur. Quæ Arioviſti ſuperbia? Quum legati dice-
:, Veni ad Cæſarem: Quis eſt autem Cæſar? &,
vult, veniat, inquit: &; Quid ad illum, quid agat
tra Germania? num ego me interpono Romanis?
que tantus gentis novæ terror in caſtris, ut teſtamen-
aſſim & in principiis ſcriberentur. Sed illa inuna-
corpora, quo erant majora, eo magis gladiis, fer-
que patıerunt. Qui calor in præliando militum fue-
, nullo magis exprimi poteſt, quam quod elatis ſu-
caput ſcutis, quum ſe veluti teſtudine barbarus te-
ret, ſuper ipſa Romani ſcuta ſalierunt: & inde in ju-
los gladiis deſcendebant. Iterum de Germanis
ENCTERI querebantur. Hic vero jam Cæſar
tra Moſulam navali ponte transgreditur, ipſumque
num: & Hercyniis hoſtem quærit in ſilvis: ſed in
tus, & paludes genus omne diffugerat. Tantum pa-
ris incuſſit intra ripam ſubito Romana vis. Nec ſe-
el Renus, ſed iterum quoque, & quidem ponte facto,
netratus eſt. Sed major aliquanto trepidatio: quippe
ıum Renum ſuum ſic ponte quaſi jugo captum vide-
nt, fuga rurſus in ſilvas ac paludes: &, quod acer-
ſſimum Cæſari fuit, non fuere qui vincerentur. Om-
bus terra marique captis, reſpexit Oceanum: & quaſi
ic Romanis orbis non ſufficeret, alterum cogitavit.
laſſe igitur comparata, BRITANNIAM trans-
, mira celeritate: quippe quum tertia vigilia Morino
lviſſet à portu, minus quam medio die inſulam in-
reſſus eſt. Plena erant tumultu hoſtico littora; & tre-
idantia ad conſpectum rei novæ carpenta volitabant.
taque trepidatio pro victoria fuit. Arma, & obſides
ccepit à trepidis: & ulterius iiſſet, niſi improbam
laſſem naufragio caſtigaſſet Oceanus. Reverſus igitur
n Galliam, claſſe majore, auctiſque admodum copiis,
n eundem rurſus Oceanum, eoſdemque rurſus Britan-
ıos, Calidonias ſequutus in ſilvas, unum quoque è
regibus Cavelanis in vincula dedit. Contentus his (non
enim provinciæ, ſed nomini ſtudebatur) cum majore,
quam prius, præda revectus eſt, ipſo quoque Oceano
tranquillo magis, & propitio, quaſi imparem ſe fatere-
tur. Sed maxima omnium eademque noviſſima conju-
ratio fuit Galliarum: quum omnes pariter Arvernos
atque Biturigas, Carnutas ſimul, Sequanoſque con-
traxit. Ille corpore, armis, ſpirituque terribilis, nomine
etiam quaſi terrore compoſito, Vercingentorix: ille fe-
ſtis diebus, & comitialibus, quum frequentiſſimos in

lucis haberet, ferocibus dictis ad jus priſtinum lib
tis erexit. Aberat tunc Cæſar, Ravennæ delectum a
& hieme creverant Alpes. ſic interclufum putabant
Sed ille qualis erat, ad nuncium rei feliciſſimæ te
tatis? Per invios ad id tempus montium tumulos,
intactas vias, & nives, expedita manu emenſus, occ
Galliam. ex diſtantibus hibernis caſtra contraxit
ante in media Gallia fuit, quam ab ultima timere.
Tum ipſa capita belli aggreſſus, urbes, AVA
CVM cum quadraginta millibus propugnantium
ſtulit, ALEXIAM ducentorum quinquaginta
lium juventute ſubnixam flammis adæquavit. C
GERGOVIAM Arvernorum, tota belli m
fuit: quippe quum octoginta millia muro, & arce
abruptis defenderent, maximam civitatem, vallo, ſ
bus, & foſſa, inductoque foſſæ flumine, ad hoc decem
octo caſtellis, ingentique quaſi lorica circumdata
primum fame domuit: mox audentem eruptiones
vallo, gladiis, ſudibusque concidit: noviſſime in dedi
nem redegit. Ipſe ille rex, maximum victoriæ decus, ſ
plex quum in caſtra veniſſet, tum & phaleras, & ſua
ma ante Cæſaris genua projecit: Habes, inquit, fort
virum, vir fortiſſime, viciſti.

Bellum Parthicum. Cap. XI.

DVM Gallos per Cæſarem in Septentrione deb
lat, interim ad Orientem grave vulnus à Part
populus Romanus accepit. Nec de fortuna qu
poſſumus, caret ſolatio clades. Adverſa & diis,
hominibus, cupiditas conſulis Craſſi, dum Parthi
inhiat auro, undecim ſtrage legionum, & ipſius c
pite multata eſt: & tribunus plebis Metellus, exeu
tem ducem hoſtilibus diris devoverat: & quum Ze
gma tranſiſſet exercitus, rapta ſubitis ſigna turbinib
hauſit Euphrates: & quum apud Nicephorum caſt
poſuiſſet, miſſi ab Orode rege legati denunciaver
percuſſorum cum Pompejo fœderum, Syllaque, mem
niſſet. Regiis inhians ille theſauris, nihil, ne imaginari
quidem jure, ſed Seleuciȩ ſe reſponſurum eſſe reſpondi
Itaq; dii fœderũ ultores, nec inſidiis, nec virtuti hoſtiu
defuerunt. Iam primum, qui ſolus & ſubvehere com
meatus, & munire poterat, à tergo relictus Euphrates
tum ſimulato transfugæ cuidam Mezereæ Syro creditu
dum in mediam camporum vaſtitatem eodem duce du
ctus exercitus, undique hoſti exponeretur. Itaqu
vixdum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

um venerat Carras , quum undique præfecti regis
aces, & Surenas oſtendere ſigna auro , ſericeiſque
llis vibrantia. Tum ſine mora circumfuſi undique
itatus, in modum grandinis atque nimborum denſa
ter tela fuderunt. Sic miſerabili ſtrage deletus
citus. Ipſe in colloquium ſolicitatus , ſigno dato,
is in hoſtium manus incidiſſet, niſi tribunis reluctan-
s, fugam ducis barbari ferro occupaſſent. Sic quo-
relatum caput ludibrio hoſti fuit. Filium ducis
e in conſpectu patris eiſdem telis operuere. Reli-
æ infelicis exercitus, quo quemque rapuit fuga , in
neniam, Ciliciam, Syriamque diſtractæ, vix nun-
m cladis rettulerunt. Caput ejus reciſum cum de-
ra manu, ad regem reportatum, ludibrio fuit, neque
igno. Aurum enim liquidum in rictum oris infuſum
ut cujus animus arſerat auri cupiditate, ejus etiam
rtuum, & exangue corpus auro ureretur.

Anacephalæoſis. Cap. XII.

HÆC eſt illa tertia ætas populi Romani tranſma-
rina , qua Italia progredi auſus, orbe toto arma
circumtulit. Cujus ætatis ſuperiores centum anni,
icti, pii, &, ut diximus, aurei, ſine flagitio, ſine ſcelere,
m ſincera adhuc & innoxia paſtoriæ illius ſectæ in-
gritas , dumque Pœnorum hoſtium imminens metus
ciplinam veterem continebat. Poſtremi centum, quos
Carthaginis, Corinthi, Numantiæque excidiis, & At-
i regis Aſiatica hæreditate deduximus in Cæſarem
Pompejum, ſequutumque hos, de quo dicemus, Au-
ſtum , ut claritate rerum bellicarum magnifici, ita
meſticis cladibus miſeri, & erubeſcendi. Quippe ſi-
t Galliam, Thraciam, Ciliciam, Cappadociam, uber-
mas, validiſſimasque provincias , Armenios etiam, &
itannos, ut non in uſum, ita ad imperii ſpeciem magna
mina acquiſiiſſe, pulchrum atque decorum: ita eodem
mpore dimicaſſe domi cum civibus, ſociis, mancipiis,
adiatoribus, totoque inter ſe ſenatu, turpe atque miſe-
ndum. Ac neſcio an ſatius fuerit populo Romano, Si-
lia, & Africa contento fuiſſe , aut his etiam ipſis care-
dominanti in Italia ſua, quam eo magnitudinis cre-
ere, ut viribus ſuis conficeretur. Quæ enim res alia fu-
ores civiles peperit, quam nimia felicitas? Syria prima
os victa corrupit: mox Aſiatica, Pergameni regis hære-
itas. Illæ opes atque DIVITIÆ afflixere ſæculi
ores : merſamque vitiis ſuis quaſi ſentina, rempubli-
am peſſum dedere. Vnde enim pop. Romanus à tribu-

nis agros, & cibaria flagitaret, niſi per famem, quan
xus fecerat? Hinc ergo Gracchana & prima & ſecu
& illa tertia Apulejana ſeditio. Vnde regnare judi
riis legibus juſſus à ſenatu eques, niſi ex avaritia, u
ctigalia reipublicæ, atque ipſa judicia in quæſtu h
rentur? Hinc rurſus & promiſſa civitas Latio, & per
arma ſociorum. Quid autem bella ſervilia? unde
bis, niſi ex abundantia familiarum? Vnde gladiat
adverſus dominos ſuos exercitus, niſi ad concilianc
plebis favorem effuſa largitio, quum ſpectaculis in
get, ſupplicia quondam hoſtium artem facit? Ia
ſpecioſiora vitia tangamus, nonne AMBITVS H
NORVM ab iiſdem divitiis incitatus? Atqui i
Mariana, inde Syllana tempeſtas. Aut magnificus ap
ratus conviviorum, & ſumptuoſa largitio, nonne
opulentia, paritura mox egeſtatem? Hæc Catilinam
triæ ſuæ impegit. Denique illa ipſa principatus, &
minandi cupido, unde, niſi ex nimiis opibus venit?
qui hæc Cæſarem, atque Pompejum, furialibus in
rium reipublicæ facibus armavit. Hos igitur populi
mani omnes domeſticos motus ſeparatos ab exter
juſtisque bellis, ex ordine proſequemur.

Seditioſitas tribuniciæ poteſtatis. Cap. XIII.

SEDITIONVM omnium cauſas TRIBVN
CIA POTESTAS excitavit: quæ ſpecie q
dem plebis tuendæ, cujus in auxilium compar
eſt, re autem dominationem ſibi acquirens, ſtudium p
puli, ac favorem agrariis, frumentariis, judiciariis le
bus, aucupabatur. Inerat omnibus ſpecies æquita
Quid enim tam juſtum, quam recipere plebem jus ſu
à patribus? ne Populus gentium victor orbisque poſſ
ſor, extorris aris ac focis ageret. Quid tam æquu
quam inopem populum vivere ex ærario ſuo? Quid
jus libertatis æquandæ magis efficax, quam ut ſena
regente provincias, ordinis equeſtris auctoritas ſalt
judiciorum regno niteretur? Sed hæc ipſa in pernici
redibant: & miſera reſpublica in exitium ſuum mer
erat. Nam & à ſenatu in equitem tranſlata judicior
poteſtas, vectigalia, id eſt imperii patrimonium, ſupp
mebat; & emptio frumenti, ipſos Reipublicæ nerv
exhauriebat ærarium. Reduci plebs in agros unde p
terat ſine poſſidentium everſione, qui ipſi pars pop

erat

& tamen relictas ſibi à majoribus ſedes, ætate, jure hæreditario poſſidebant.

litio Tiberii Gracchi. Cap. XIV.

RIMAM certaminum facem Tiberius Gracchus ccendit, genere, forma, eloquentia facile princeps. ed hic, ſive Mancinianæ deditionis, quia ſponſor ris fuerat, contagium timens, & inde popularis: quo, & bono ductus, quia depulſam agris ſuis pleniſeratus eſt, ne Populus gentium victor, orbisque ſor, laribus ac focis ſuis exularet. Quacumque e, rem auſus ingentem, poſtquam rogationis dies it, ingenti ſtipatus agmine Roſtra conſcendit: nec it obvia manu, tota inde nobilitas, & tribuni in bus. Sed ubi intercedentem legibus ſuis Cnæum vium videt Gracchus, contra fas collegii, jus pois, injecta manu, depulit Roſtris: adeoque præſenetu mortis exterruit, ut abdicare ſe magiſtratu cour. ſic triumviratus creatus dividendis agris. m ad perpetranda cœpta, die comitiorum proroſibi vellet imperium, obvia nobilium manu, eorumquos agris moverat, cædes à foro cœpit. Inde quum apitolium profugiſſet, plebemque ad defenſionem is ſuæ manu caput tangens, hortaretur, præbuit iem regnum ſibi, & diadema poſcentis: atque ita Scipione Naſica, concitato in arma populo, quaſi oppreſſus eſt.

Seditio Caji Gracchi. Cap. XV.

TATIM & mortis, & legum fratris ſui vindex non minore impetu incaluit Cajus Gracchus. qui cum pari tumultu atque errore plebem in avitos os arceſſeret: & recentem Attali hæreditatem in alita populo polliceretur: jamque nimius, & potens ro tribunatu, ſecunda plebe volitaret: abrogare auegibus ſuis Minucio tribuno, fretus comitum manu, le familiæ ſuæ Capitolium invaſit. Inde proximoı cæde pulſus, quum ſe in Aventinum recepiſſet, inde que obvia ſenatus manu, ab Opimio conſule oppreſeſt. Inſultatum quoque mortis reliquiis: & illud ſaſanctum caput Tribuni plebis percuſſoribus auro ſatum eſt.

Seditio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Seditio Appulejana. Cap. XVI.

NIHILOMINVS Appulejus Saturninus Gi
chanas aſſerere leges non deſtitit. Tantum ani
rum viro Marius dabat. Qui nobilitati ſemper
micus, conſulatu ſuo præterea confiſus, occiſo palam
mitiis Annio competitore Tribunatus, ſubrogare co
tus eſt in ejus locum Cajum Gracchum, hominem
tribu, ſine nomine: ſed ſubdito titulo, in familiam i
ſe adoptabat. Quum tot, tantisque ludibriis exulta
impune, rogandis Gracchorum legibus ita vehemen
incubuit, ut Senatum quoque cogeret in verba ſua ju
re; quum abnuentibus, aqua, & igni interdicturum
minaretur. Vnus tamen extitit, qui mallet exilium. I
tur poſt Metelli fugam omni nobilitate perculſa, qu
jam tertium annum dominaretur, eo veſaniæ progre
eſt, ut Conſularia quoque comitia nova cæde turba
Quippe ut ſatellitem furoris ſui Glauciam, conſul
faceret, Cajum Memmium Competitorem interfici j
ſit: & in eo tumultu regem ex ſatellitibus ſuis ſe app
latum lætus accepit. Tum vero jam conſpiratione Se
tus, ipſo quoque jam Mario conſule, quia tueri non p
terat, adverſo; directæ in foro acies, expulſus inde
Capitolium invaſit. Sed quum abruptis fiſtulis obſide
tur, Senatuique per legatos pœnitentiæ fidem face
ab arce degreſſus cum ducibus factionis receptus in
riam eſt. Ibi eum, facta irruptione, populus fuſtibus,
xisque coopertum in ipſa quoque morte laceravit.

Druſiana ſeditio. Cap. XVII.

POSTREMO Livius Druſus non tribuna
modo viribus, ſed ipſius etiam Senatus auctorita
totiusque Italiæ conſenſu, eaſdem leges aſſerere
natus, dum aliud captat ex alio, tantum conflavit
cendium, ut nec prima illius flamma poſſet ſuſtineri;
ſubita morte correptus, hæreditarium in poſteros ſi
bellum propagaret. Iudiciaria lege Caji Gracchi divi
rant populum Romanum, & bicipitem ex una fecera
civitate equites Romani; tanta poteſtate ſubnixi, ut c
fata fortunasque patrum, vitasque principum habere
in manu, interceptis vectigalibus, pecularentur ſuo ju
rempublicam. Senatus exilio Metelli, damnatione Ru
lii debilitatus, omne decus majeſtatis amiſerat. In h
ſtatu rerum pares opibus, animis, dignitate, (unde & i
ta Livio Druſo æmulatio acceſſerat) equitem Servili

Cæpi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

o,Senatum Livius Druſus aſſerere.ſigna,& aquilæ
cilla aderant. Ceterum ſic urbe in una quaſi in bi-
ſtris diſſidebatur. Prior Cæpio in ſenatum impetu
, reos ambitus Scaurum & Philippum principes
itatis elegit. His motibus ut reſiſteret Druſus,ple-
id ſe Gracchanis legibus,eiſdem ſocios ad plebem
vitatis erexit. Extat vox ipſius,Nihil ſe ad largi-
m ulli reliquiſſe , niſi ſi quis aut cœnum dividere
,aut cælum. Aderat promulgandi dies,quum ſubi-
ita vis hominum undique apparuit , ut hoſtium
itu obſeſſa civitas videretur. Auſus tamen obroga-
legibus conſul Philippus: ſed apprehenſum fauci-
iator non ante dimiſit,quam ſanguis in ora,& ocu-
edundaret. Sic per vim latæ , juſſæque leges : ſed
um rogationis ſtatim ſocii flagitavere, quum inte-
mparem Druſum , ægrumque rerum temere mota-
natura , ut in tali diſcrimine , mors abſtulit. nec
minus ſocii promiſſa Druſi à populo Romano re-
ere armis deſierunt.

Bellum Sociale. Cap. XVIII.

OCIALE bellum vocetur licet ; ut extenuemus
nvidiam: ſi verum tamen volumus, illud civile bel-
um fuit. quippe quum populus Romanus Etruſcos,
nos,Sabinosq; miſcuerit,& unũ ex omnibus ſangui-
ducat,corpus fecit ex membris,& ex omnibus unus
Nec minore flagitio ſocii intra Italiã,quam intra ur-
cives rebellabant. Itaque quũ Tuſciæ civitates,quas
nus auxerant ſocii, juſtiſſime poſtularent, ad quam
n eos cupidine dominationis Druſus erexerat, poſt-
n ille domeſtico ſcelere oppreſſus eſt , eadem fax,
illum cremavit , ſocios in arma, & oppugnationem
is accendit. Quid hac clade triſtius? quid calamito-
quum omne Latium,atque Picenum,Etruria omnis,
e Campania , poſtremo Italia contra matrem, ac
ntem ſuam Vrbem conſurgerent. quum omne robur
iſſimorum , fideliſſimorumque ſociorum ſub ſuis
que ſignis haberent municipalia illa prodigia , Po-
ius Marſos,& Latinos Afranius,Vmbros totus ſena-
& conſules ; Samnium Lucaniamque , Teleſinus:
m regum, & gentium arbiter Populus, ipſum ſe re-
non poſſet , ut victrix Aſiæ Europæque à Corfinio
na peteretur. Primum fuit belli in Albano monte
ſilium, ut feſto die Latinarum Iulius Cæſar,& Mar-
Philippus conſules, intra ſacra,& aras immolaren-
Poſtquam id nefas proditione diſcuſſum eſt, Aſcul●
furor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

furor omnis erupit, in ipſa quidem ludorum frequentia trucidatis, qui tum aderant ab Vrbe, legatis. Is fuit impii belli ſacramentum. Inde jam paſſim ab omni parte Italiæ, duce & auctore belli diſcurſante Popedio, verſa per populos, & urbes, ſigna cecinere. Nec Annibalis, nec Pyrrhi fuit tanta vaſtatio. Ecce Ocriculũ, ecce Grumentum, ecce Fæſulæ, ecce Carſeoli, reſeratæ Nuceria, & Picentia; cædibus, ferro, & igne vaſtantur. Fuſæ Iulii copiæ, fuſæ Cæpionis. Nam ipſe Iulius Cæſar exercitu amiſſo, quum in Vrbem cruentus referretur, miſerabili funere mediam etiam Vrbem perviam fecit. Sed magna populi Romani fortuna, & ſemper in malis major, totis denuo viribus inſurrexit: aggreſſique ſinguli populos; Cato diſcutit Etruſcos; Gabinius Marſos; Carbo Lucanos; Sylla Samnites. Strabo vero Pompejus omnia flammis, ferroque populatus, non prius finem cædium fecit, quam Aſculi everſione, manibus tot exercituum conſularium, direptarumque urbium, diis litaretur.

Bellum Servile. Cap. XIX.

VTCVNQVE, etſi cum ſociis nefas, cum liberis tamen, & ingenuis dimicatum eſt. quis æquo animo ferat in principe gentium Populo bella ſervorum? Primum SERVILE bellum inter mœnia Vrbis Herdonio Sabino duce in ipſa Vrbe tentatum eſt; quum occupata Tribuniciis ſeditionibus civitate, Capitolium obſeſſum eſt, & à Conſule captum: ſed is tumultus magis fuit quam bellum. Mox imperio per diverſa terrarum occupato, quis crederet Siciliam multo cruentius ſervili, quam Punico bello eſſe vaſtatam? Terra frugum ferax, & quodammodo ſuburbana provincia, latifundiis civium Latinorum tenebatur. Hic ad cultum agri, frequentia ergaſtula catenatique cultores, materiam bello præbuere. Syrus quidam nomine EVNVS (magnitudo cladium facit, ut meminerimus) fanatico furore ſimulato, dum Syriæ deæ comas jactat, ad libertatem, & arma ſervos, quaſi numinum imperio, concitavit: idque ut divinitus fieri probaret, in ore abdita nuce, quam ſulfure, & igne ſtipaverat, leniter inſpirans, flammam inter verba fundebat. Hoc miraculo primum duo millia ex obviis, mox jure belli refractis ergaſtulis ſexaginta amplius millium fecit exercitum, regiisque, ne quid malis deeſſet, decoratus inſignibus; caſtella, oppida, vicos, miſerabili direptione va-

. Quin illud quoque (ultimum belli dedecus) capta
t caſtra Prætorum ; nec nominare ipſos pudebit,
tra Manilii , Lentuli , Piſonis , Hypſæi. Itaque
per fugitivarios retrahi debuiſſent, prætorios duces,
ofugos prælio , ipſi ſequebantur. Tandem Perperna
peratore ſupplicium de eis ſumptum eſt. Hic enim
tos , & apud Ennam noviſſime obſeſſos , quum fa-
quaſi peſtilentia conſumpſiſſet , reliquias latronum
mpedibus , catenis religavit , crucibusque punivit.
ıque de ſervis ovatione contentus , ne dignitatem
umphi ſervili inſcriptione violaret. Vixdum reſpi-
verat inſula , quum ſtatim à ſervis , & à Syro re-
cur ad Cilicem. Athenio paſtor, interfecto domino,
miliam ergaſtulo liberatam ſub ſignis ordinar. Ipſe
ſte purpurea , argenteoque baculo, & regium in mo-
m fronte redimita , non minorem quam ille fana-
us prior , conflat exercitum ; acriusque multo,
ıaſi & illum vindicaret , vicos , caſtella , oppida
ripiens , in dominos , in ſervos infeſtius , quaſi
transfugas , ſæviebat. Ab hoc quoque Prætorii
ercitus cæſi , capta Servilii caſtra , capta Luculli.
d Aquilius Perpernæ uſus exemplo , interclusum
oſtem commeatibus ad extrema compulit : commu-
tasque copias armis , fame facile delevit : dedi-
ſſentque ſe , niſi ſuppliciorum metu voluntariam
ortem prætuliſſent. Ac ne de duce quidem ſupplicium
cigi potuit, quanvis in manus venerit. quippe dum cir-
deprehendendum eum multitudo contendit , inter
xantium manus præda lacerata eſt.

Bellum Spartacium. Cap. XX.

ENIMVERO ſervilium armorum dedecus feras,
nam & ipſi per fortunam in omnia obnoxii, tamen
quaſi ſecundum hominum genus ſunt ; & in bona
ibertatis noſtræ adoptantur : bellum SPARTA-
CO duce concitatum, quo nomine appellem neſcio ;
uippe quum ſervi militaverint, gladiatores imperave-
int. illi infimæ ſortis homines : hi peſſimam auxere
udibrio calamitatem. SPARTACVS , CRI-
XVS, OENOMAVS , effracto Lentuli ludo, cum
riginta aut amplius ejuſdem fortunæ viris eruperunt
Capua ; ſerviſque ad vexillum , & ad auxilium vo-
catis, quum ſtatim decem amplius millia coiſſent homi-
num, non modo effugiſſe contenti , jam vindicare vole-
bant. Prima velut ara viris mons Veſuvius placuit. Ibi
quum obſiderentur à Clodio Glabro , per fauces cavi

montis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

montis vitigineis delapſi vinculis, ad imas ejus de
dere radices : & exitu invio, nihil tale opinanti
cis ſubito impetu caſtra rapuere. Inde alia caſtra
inceps Coram, totamque pervagantur Campaniam
villarum atque vicorum vaſtatione contenti, N
atque Nuceriam, Thurios, atque Metapontum te
ſtrage populantur. Affluentibus in diem copiis,
jam eſſet juſtus exercitus ; è viminibus, pecudumq
gumentis inconditos ſibi clipeos ; è ferro ergaſtul
recocto, gladios, ac tela fecerunt. Ac ne quod
juſto deeſſet exercitui, domitis obviis gregibus pa
equitatus : captaque de prætoribus inſignia &
ad ducem detulere. Nec abnuit ille de ſtipendio
Thrace miles, de milite deſertor, inde latro, dein
honore virium gladiator : qui defunctorum qu
prœlio ducum funera imperatoriis celebravit exeq
captivosque circa rogum juſſit armis depugnare,
ſi plane expiaturus omne præteritum dedecus,
gladiatore munerator fuiſſet. Inde jam conſulares
que aggreſſus, in Apennino Lentuli exercitum
dit, apud Mutinam Caji Caſſii caſtra delevit. Qu
elatus victoriis, de invadenda urbe Romana (quod
eſt turpitudini noſtræ) deliberavit. Tandem etiam
tis imperii viribus contra Mirmillonem conſurgi
pudoremque Romanum Licinius Craſſus aſſerui
quo pulſi, fugatique (pudet dicere) hoſtes, in ext
Italiæ confugerunt. Ibi circa Brutium angulum oc
quum fugam in Siciliam pararent, neque navigia
peterent, ratesque ex cratibus, & dolia connexa, vi
tis in rapidiſſimo freto fruſtra experirentur, tan
eruptione facta, dignam viris obiere mortem : & c
ſub gladiatore duce oportuit, ſine miſſione pugna
eſt. Spartacus ipſe in primo agmine fortiſſime di-
cans, quaſi Imperator, occiſus eſt.

Bellum civile Marianum. Cap. XX

HOC deerat unum populi Romani malis, ut
ipſe intra ſe parricidiale bellum domi ſtringe
& in urbe media ac foro, quaſi harena cives
civibus ſuis, gladiatorio more concurrerent. Æque
animo utcunque ferrem, ſi plebeji duces, aut ſi nob
mali ſaltem, ducatum ſceleri præbuiſſent : quum v
pro facinus, qui viri ! qui imperatores ! decora &
namenta ſæculi ſui Marius, & Sylla, peſſimo faci
ſuam etiam dignitatem præbuerunt, tribus, ut ſic d
rim, ſideribus, agitatum eſt : primo & levi, & m

co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

multu majore quam bello, intra ipſos armorum
ſubſiſtente ſævitia : mox atrocius, & cruentius per
viſcera ſenatus graſſante victoria. ultimum non
m modo, ſed hoſtilem quoque rabiem ſupergreſ-
t; quum armorum furor totius Italiæ viribus nite-
eouſque odiis ſęvientibus, donec deeſſent, qui occi-
ur. Initium, & cauſa belli, inexplebilis honorum
fames, dum decretam Syllæ provinciam Sulpicia
licitat. Sed impatiens injuriæ ſtatim Sylla legio-
cumegit: dilatoque Mithridate, Eſquilina Colli-
porta geminum agmen Vrbi infudit. Vnde quum
Sulpicius, & Albinovanus objeciſſent catervas;
que, & ſaxa undique à mœnibus, ac tela jaceren-
ſe quoque jaculatus incendio viam fecit, arcemque
olii, quæ Pœnos quoque, Gallos etiam Senones
at, quaſi captivam victor inſedit. Tum ex ſenatuſ-
lto adverſariis hoſtibus judicatis, in præſentem
num, aliosque diverſæ factionis, jure ſævitum eſt.
m ſervilis fuga exemit, imo fortuna alteri bello
avit. Cornelio Cinna, Cnæo Octavio conſulibus,
obrutum reſurrexit incendium, & quidem ab ipſo-
diſcordia, quum de revocandis, quos ſenatus hoſtes
averat, ad populum referretur. Cincta quidem gla-
oncione, ſed vincentibus quibus pax, & quies po-
profugus patria ſua Cinna confugit ad partes. Re-
b Africa Marius, clade major. ſi quidem carcer, cate-
uga, exilium horrificaverant dignitatem. Itaque ad
en tanti viri late concurritur: ſervitia (pro nefas) &
ſtula armantur : & facile invenit exercitum miſer
rator. Itaque ut patriam repoſcens, unde vi fuerat
lſus, poterat videri jure agere, niſi cauſam ſuam ſæ-
corrumperet. Sed quum diis hominibusque infeſtus
ret, ſtatim primo impetu cliens, & alumna Vrbis
T I A, nefanda ſtrage diripitur. Mox in Vrbem qua-
lici agmine intratur. Diviſere copias Cinna, Marius,
bo, Sertorius. Hic poſtquam manus omnis Octavii
lſa Ianiculo eſt, ſtatim in principum cædem ſigno
, aliquanto ſævius, quam aut in Punica, aut in Cim-
a urbe, ſęvitur. Octavii conſulis caput pro Roſtris ex-
itur; Antonii conſularis in Marii ipſius mēſis. Cæſar,
Fimbria in penatibus domorum ſuarum trucidantur:
iſſi pater & filius in mutuo alter alterius aſpectu. Bæ-
m, atque Numitorium, per medium forum unci traxe-
arnificum. Catulus ſe ignis hauſtu ludibrio hoſtium
mit. Merula flamen Dialis, in Capitolio, Iovis ipſius
los venarum cruore reſperſit. Ancharius ipſo vidente
rio confoſſus eſt, quia fatalem illam ſcilicet manum

non porrexerat ſalutanti. *Hæc* tot ſenatus funera
calendas, & idus Ianuarii menſis, ſeptima illa Ma
pura dedit. Quid futurum fuit, ſi annum conſulai
pleſſet? Scipione Norbanoque conſulibus, terti
turbo civilis inſaniæ toto furore detonuit: quipp
hinc octo legiones, inde quingentæ cohortes ſta
armis, & inde ab Aſia cum victore exercitu Sylla
raret. Et ſane quum tam ferus in Syllanos Marius
quanta ſævitia opus erat, ut Sylla de Mario vin
tur? Primum apud Capuam ſub amne Vulturn
concurrunt: & ibi ſtatim Norbani fuſus exercit
tim omnes Scipionis copiæ, oſtentata ſpe pacis,
ſæ. Tum Marius juvenis, & Carbo conſules, quaſi
rata victoria, ne inulti perirent, ſanguine ſenatus
rentabant. obſeſſaque Curia, ſic de Senatu quaſi
cere, qui jugularentur, educti. Quid funerum in f
circo, in patentibus templis? Namque Quinctus
Scævola pontifex, Veſtales amplexus aras, tantu
eodem igne ſepelitur. Lamponius atque Teleſinus
nitum duces, atrocius Pyrrho, & Annibale Campa
Etruriamque populantur: &, ſub ſpecie partium
dicánt. Apud Sacriportum, Collinamque portam
latæ omnes hoſtium copiæ. Ibi Marius, hic Teleſin
preſſi. Nec idem tamen cædium, qui belli finis fuit.
cti enim & in pace gladii: animadverſumque in e
ſe ſponte dediderant. Minus eſt, quod apud Sacripo
& apud Collinam portam ſeptuaginta amplius m
Sylla concidit. bellum erat. Quatuor millia dedit
inermium civium in villa publica interfici juſſit. I
in pace, non plures ſunt. quis autem illos poteſt co
tare quos in Vrbe paſſim, quiſquis voluit, occidit?
admonente Furfidio, Vivere aliquos debere, ut eſſen
bus imperarent; propoſita eſt ingens illa tabula:
ipſo Equeſtris ordinis flore, ac Senatus, duo milli
cti, qui mori juberentur. novi generis edictum. Pige
hæc referre, ludibrio habita fata Carbonis, fata S
Prætoris, atque Veuuleji: Bæbiũ ſine ferro, ritu fera
inter manus laniatum: Marium ducis ipſius fratrẽ,
Catuli ſepulchrũ, oculis, manibus, cruribusque def
ſervatũ aliquandiu, ut per ſingula membra moren
Poſitis ſingulorum hominũ fere pœnis, municipia I
ſplendidiſſima, ſub haſta venierunt, Spoletium, I
amnium Præneſte, Fluentia. Nam Sulmonem vetus
dum ſocium atque amicum (facinus indignum) non
expugnatum, ut obſides jure belli, & modo n
damnati duci jubentur: ſic damnatam civitatem j
Sylla deleri.

Be

ellum Sertorianum. Cap. XXII.

ELLVM SERTORIANVM quid aliud, uam Syllanæ proſcriptionis hereditas fuit ? hoſtile otius, an civile dixerim, neſcio : quippe quod Luſi- Celtiberique Romano geſſerint duce. Exul, & pro- feralis illius tabulæ, vir ſummæ quidem, ſed cala- ſæ virtutis, malis ſuis maria, terrasque permiſcuit: n Africæ, jam Balearibus inſulis fortunam exper- iſſusque in Oceanū, Fortunatas inſulas penetravit. em Hiſpaniam armavit. viro cum viris facile con- . Nec alias magis apparuit Hiſpani militis vigor, Romano duce. Quanquam ille non contentus Hiſ- ,ad Mithridatem quoque, Ponticosque reſpexit,re- ue claſſe juvit. Et quid futurum fuit? ſatis tanto uno imperatore reſiſtere res Romana non potuit. tus Metello Cnæus Pompejus. Hi copias viri diu, & piti ſemper acie attrivere : nec tamen prius bello, ſuorum ſcelere, & inſidiis, extinctus eſt. Copias ejus tota Hiſpania perſequuti, diu & ancipiti ſemper dimicaverunt. Prima per legatos certamina habita, hinc Domitius, & cohortes inde Herculeji pro- ent: mox his apud Segoviam, illis apud Anam flu- oppreſſis, ipſi duces cominus invicem experti, apud onem, atque Sucronem æquavere clades. Tum illis opulationem agrorum, his ad urbium excidia con- , miſera inter Romanos duces Hiſpania diſcordiæ as dabat: donec oppreſſo domeſtica fraude Sertorio, , deditoque Perperna, ipſæ quoque in Romanam venere urbes, Oſca, Terme, Tutia, Valentia, Auxi- & in fame nihil non experta Calaguris. Sic recepta cem Hiſpania. Victores duces externum id magis n civile bellum videri voluerunt, ut triumpharent.

lum civile ſub Lepido. Cap. XXIII.

ARCO LEPIDO, Quincto Catulo conſu- libus, civile bellum pæne citius oppreſſum eſt, quam inciperet : ſed quantum, lateque fax illius motus pſo Syllæ rogo exarſit ! Cupidus namque rerum no- im per inſolentiam Lepidus; acta tanti viri reſcinde- arabat; nec immerito, ſi tamen poſſet ſine magna cla- Reipublicæ. Nam quum jure belli Sylla dictator ſcripſiſſet inimicos : qui ſupererant, revocante Lepi- quid aliud, quam ad bellum vocabantur? quumque natorum civiū bona addicente Sylla, quamvis male

capta, jure tamen, repetito eorum proculdubio la
ctabat compoſitam civitatem. Expediebat ergo
ægræ, ſauciæque Reipublicæ requieſcere quomod
que: ne vulnera curatione ipſa reſcinderentur.
quum turbidis concionibus velut claſſico civitate
ruiſſet, profectus in Etruriam, arma inde & exer
Vrbi admoverat. Sed jam Milvium pontem colle
Ianiculum Lutatius Catulus, Cnæus Pompejus
lanæ dominationis duces atque ſigniferi, alio exerci
ſederant. A quibus primo ſtatim impetu retro pulſu
ſtisque à ſenatu judicatus, incruenta fuga in Etru
inde Sardiniam receſſit: ibique morbo & pœnitent
teriit. Victores, quod non temere alias in civilibus b
pace contenti fuerunt.

L. FI

L. FLORI

HISTORIARVM

LIBER QVARTVS.

Bellum Catilinarium. Cap. I.

ATILINAM luxuria primum, tum hinc con-
flata egeſtas rei familiaris, ſimul occaſio, quod in
extremis finibus mundi, arma Romana peregrina-
ur, in nefaria conſilia opprimendæ patriæ ſuæ
pulere; Senatum confodere, Conſules trucidare,
ingere incendiis Vrbem, diripere ærarium, totam
que rempublicam funditus tollere, & quicquid nec
ibal videretur optaſſe. Quæ omnia quibus (ô ne-
ſociis aggreſſus eſt? Ipſe patricius, ſed hoc minus
Curii, Porcii, Syllæ, Cethegi, Autronii, Varguntejі,
e Longini, quæ familiæ? quæ ſenatus inſignia?
tulus quoque tunc maxime Prætor: hos omnes im-
iſſimi facinoris ſatellites habuit. Additum eſt pi-
s conjurationis: ſanguis humanus: quem circumla-
pateris bibere: ſummum nefas, niſi amplius eſſet,
oter quod biberunt. Actum erat de pulcherrimo im-
o, niſi illa conjuratio in Ciceronem, & Antonium
nſules incidiſſet; quorum alter induſtria rem pate-
t, alter manu oppreſſit. Tanti ſceleris indicium per
viam emerſit, viliſſimum ſcortum, ſed parricidii
ocens. Tum Conſul habito ſenatu, in præſentem pa-
idam, in præſentem reum Cicero peroravit: ſed non
olius profectum, quam ut hoſtis evaderet, ſeque pa-
profeſſo incendium ſuum reſtincturum ruina mina-
ır. Et ille quidem ad præparatum à Manlio in Etru-
exercitum proficiſcitur, ſigna illaturus Vrbi. Lentu-
deſtinatum familiæ ſuæ Sibyllinis verſibus regnum
vaticinans, ad præſtitutum à Catilina diem, urbe
a viros, faces, tela diſponit. Nec civili conſpiratione
ntentus; legatis Allobrogum, qui tum forte aderant,
arma ſollicitatis, iiſſet ultra Alpes furor, niſi altera
oditione Vulturcii, Prætoris literæ tenerentur. Sta-
n Ciceronis imperio injecta eſt barbaris manus. Pa-
n Prætor in ſenatu convincitur. De ſupplicio agen-
ius, Cæſar parcendum dignitati, Cato animadverten-
m pro ſcelere cenſebat. Quam ſententiam ſequutis
nibus, in carcere parricidæ ſtrangulantur. Quamvis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

parte conjurationis oppreſſa, tamen ab incœpto Catilina non deſtitit, ſed infeſtis ab Etruria ſignis palam petens, obvio Antonii exercitu opprimitur. Quam atrociter dimicatum ſit, exitus docuit. nemo hoſtium bello ſuperfuit. Quem quis in pugnando ceperat locum, eum amiſſa anima corpore tegebat. Catilina longe a ſuis inter hoſtium cadavera repertus eſt; pulcherrima morte, ſi pro patria ſic concidiſſet.

Bellum Cæſaris & Pompeji. Cap. II.

IAM pæne toto orbe pacato, majus erat imperium Romanum, quam ut ullis externis viribus extingui poſſet. Itaque invidens fortuna principi gentium populo, ipſum illum in exitium ſuum armavit. Ac Mariana quidem, Cinnanaque rabies intra Vrbem ſe præluſerat, quaſi experiretur: Syllana tempeſtas latius, intra Italiam tamen, detonuerat: Cæſaris furor, atque Pompeji, Vrbem, Italiam, gentes, nationes, totum denique, qua patebat imperium, quodam quaſi diluvio, & inflammatione corripuit; adeo, ut non recte tantum civile dicatur, ac ne ſociale quidem, ſed nec externum; ſed potius commune quoddam ex omnibus, & plus quam bellum. Quippe ſi duces ejus inſpicias, totus ſenatus in partibus. ſi exercitus, hinc undecim legiones, inde decem & octo, flos omnis & robur Italici ſanguinis. ſi auxilia ſociorum, hinc Gallici, Germanique delectus: inde Dejotarus, Ariobarzanes, Tarcondimotus, Cothus, omne Thraciæ, Cappadociæque, Ciliciæ, Macedoniæ, Græciæ, Ætoliæ, totiusque robur Orientis. ſi moram belli, quatuor anni, & pro clade rerum breve tempus. ſi locum, & ſpacium ubi commiſſum eſt, intra Italiam; inde ſe in Galliam, Hiſpaniamque deflexit: reverſumque ab occaſu, totis viribus in Epiro, Theſſaliaque conſedit; hinc in Ægyptum ſubito tranſiluit; inde reſpexit Aſiam; inde Africæ incubuit: poſtremo in Hiſpaniam remigravit, & ibi aliquando defecit. Sed non & odia partium finita cum bello. Non enim prius quievere, quam in Vrbe ipſa, medio ſenatu, eorum, qui victi erant, odia, victoris ſeſe cæde ſatiarent. Cauſa tantæ calamitatis eadem, quæ omnium, NIMIA FELICITAS. Siquidem Quincto Metello, Lucio Afranio conſulibus, quum Romana majeſtas toto orbe polleret, recentesque victorias, Ponticos & Armenios triumphos in Pompejanis theatris Roma cantaret, nimia Pompeji potentia apud ocioſos, ut ſolet, cives, movit

iam. Metellus ob imminutum Cretæ triumphum, ıto adverſus potentes ſemper obliquus, detrecta- Pompejum, actisque ejus obſtrepere. Hic dolor ınsverſum egit: & ad præſidia dignitati paranda ıpulit. Forte tunc Craſſus genere, divitiis, dignita- florebat: vellet tamen auctiores opes. Cajus Cæ- r eloquentia, & ſpiritu, & jam conſulatu alleva- ıtur. Pompejus tamen ſuper utrumque eminebat. c igitur Cæſare dignitatem comparare, Craſſo au- ıre, Pompejo retinere cupientibus, omnibusque pari- r potentiæ cupidis, de invadenda Republica facile onvenit. Ergo quum mutuis viribus in ſuum quiſque ecus niteretur, Galliam Cæſar invadit, Craſſus Aſiam, ompejus Hiſpaniam, tres maximos exercitus: & jam c orbis imperium, ſocietate trium principum occupa- ır. Decem annos traxit iſta dominatio. Exinde quo- iam mutuo metu tenebantur. Craſſi morte apud Par- hos, & morte Iuliæ Cæſaris filiæ, quæ nupta Pom- ejo, generi ſocerique concordiam matrimonii fœdere enebat, ſtatim æmulatio erupit. Iam Pompejo ſuſpectæ Cæſaris opes, & Cæſari Pompejana dignitas gravis. Nec hic ferebat parem, nec ille ſuperiorem. Nefas! ſic de principatu laborabant, tamquam duos tanta impe- rii fortuna non caperet. Ergo Lentulo Marcelloque con- ſulibus rupta prima conjurationis fide, de ſucceſſione Cæſaris Senatus, idemque Pompejus agitabat: nec ille abnuebat, ſi ratio ſui proximis comitiis haberetur. Con- ſulatus, abſenti quem decem tribuni plebis, favente Pompejo, nuper decreverant, tum diſſimulante eodem, negabatur. Veniret, & peteret majorum more. Ille con- tra flagitare decreta: ac niſi in fide permanerent, non ſe remittere exercitum. Ergo ut in hoſtem decernitur. His Cæſar agitatus, ſtatuit præmia armorum armis de- fendere. Prima civilis belli harena, Italia fuit: cujus arces levibus præſidiis Pompejus inſederat: ſed omnia ſubito Cæſaris impetu oppreſſa ſunt. Prima Arimino ſigna cecinerunt. Tum pulſus Etruria Libo, Vmbria Thermus, Domitius Corfinio. Et peractum erat bellum ſine ſanguine, ſi Pompejum Brunduſii opprimere po- tuiſſet. & cœperat. ſed ille per obſeſſi clauſtra portus, nocturna fuga evaſit. Turpe dictu. modo princeps pa- trum, pacis, bellique moderator, per triumphatum a ſe mare lacera, & pæne inermi nave fugiebat. Nec Pom- pejus ab Italia, quam ſenatus ab Vrbe fugatur prior. quam pæne vacuam metu, Cæſar ingreſſus, Conſulem ſe ipſe facit. Ærarium quoque ſanctum, quia tardius aperiebant Tribuni, juſſit effringi: cenſumque & patri-

monium populi Romani ante rapuit, quam imp
Pulſo fugatoque Pompejo, maluit prius ordina
vincias quam ipſum ſequi. Siciliam & Sardinia
nonæ pignora, per legatos habuit. Nihil hoſtile
Gallia: pacem ipſe fecerat. ſed ad Hiſpanienſe
peji exercitus transeunti per eam duci portas cl
auſa MASSILIA eſt. Miſera, dum cupit
belli metu, in bellum incidit: ſed quia tutis muri
vinci eam ſibi juſſit abſenti. Græcula civitas, n
mollitie nominis, & vallum cædere, & incende
chinas auſa, & congredi navibus: ſed Brutus, cu
datum erat bellum, victos terra, marique perd
Mox dedentibus ſeſe ablata omnia præter, quapo
tiorem omnibus habebant, libertatem. Anceps, va
que, & cruentum in Hiſpania bellum cum legatis
Pompeji Petrejo & Afranio: quos Ilerdæ caſtra
bentes, apud Sicorim amnem obſidere, & ab oppi
tercludere aggreditur. Interim obundatione ver
minis, commeatibus prohibet. Sic fame caſtra te
ſunt. obſeſſorque ipſe quaſi obſidebatur. ſed u
fluminis rediit: populationibus & pugna campo
ruit: iterum ferox inſtat: & cedentes ad Celtibe
conſequutus, aggere & vallo, ac per hæc ſiti ad
tionem compulit. Sic citerior Hiſpania recepta eſt
ulterior moram fecit. quid enim una poſt quinque
giones? Itaque ultro cedente Varrone; Gades, fre
Oceanus, omnia felicitatem Cæſaris ſequebantur
quid tamen adverſus abſentem ducem auſa fortu
circa Illyricum, & Africam, quaſi de induſtria pro
ejus adverſus radiarentur. Quippe quum fauces A
tici maris juſſi occupare Dolabella, & Antonius
Illyrico, hic Corcyræo littore caſtra poſuiſſent,
maria late tenente Pompejo, repente legatus ejus C
vius Libo ingentibus copiis claſſicorum, circum
utrumque. Deditionem fames extorſit Antonio. M
quoque à Baſilio in auxilium ejus rates, quales in
navium fecerat, nova Pompejanorum arte Cilicum,
ſub mari funibus, captæ quaſi per indaginem. Dua
men æſtus explicuit. una, quæ Opiterginos fereba
vadis hæſit, memorandumque poſteris exitum de
Quippe vix mille juvenum manus, circumfuſi und
exercitus per totum diem tela ſuſtinuit. & quum
tum virtus non haberet, tamen ne in deditionem v
ret, hortante tribuno Vultejo mutuis ictibus in ſe c
currit. In Africa quoque par & virtus, & calamitas
rionis fuit: qui ad recipiendam provinciam miſſus, p
ſo, fugatoque Varo jam ſuperbus, ſubitum Iubæ re

adv

eſtum, equitatumque Maurorum ſuſtinere non po-
.Patebat victo fuga, ſed pudor ſuaſit, ut amiſſum ſua
ıeritate exercitum, morte ſequeretur. Sed jam debi-
n par fortuna flagitante, ſedem bello Pompejus Epi-
elegerat. nec Cæſar moratus. quippe ordinatis à
go omnibus, quanvis hiems media prohiberet, tem-
ate ad bellum navigavit. poſitisque ad Oricum ca-
s, quum pars exercitus ob inopiam navium cum An-
io relicta, Brundiſii moram faceret, adeo impatiens
t, ut ad arceſſendos eos, ardente ventis mari, nocte
ıcubia, ſpeculatorio navigio, ſolus ire tentaverit. Ex-
ad trepidum tanto diſcrimine gubernatorem, vox
ius: Quid times? Cæſarem vehis. Contractis in unum
dique copiis, poſitisque cominus caſtris, diverſa erant
cum conſilia. Cæſar pro natura ferox, & conficien-
e rei cupidus, oſtentare aciem, provocare, laceſſere;
nc obſidione caſtrorum, quæ ſedecim millium vallo
duxerat; (ſed quid his obeſſet obſidio, qui patente
ari omnibus copiis abundarent?) nunc expugnatione
yrrachii irrita; (quippe quam vel ſitus inexpugnabi-
m faceret.) ad hoc aſſiduis in eruptionem hoſtium
œliis (quo tempore egregia virtus Scævæ centurio-
s emicuit, cujus in ſcuto centum atque quadraginta
la ſedere.) jam vero direptione urbium ſociarum,
ıum Oricum, & Gomphos, & alia caſtella Theſſaliæ
aſtaret. Pompejus adverſus hæc nectere moras, tergi-
erſari ſimul, ut hoſtem interclusum undique inopia
ommeatuum tereret, utque ardentiſſimi ducis conſene-
ceret impetus. Nec diutius profuit duci ſalutare conſi-
ium. Milites ocium, ſocii moram, principes ambitum
lucis increpabant. Sic præcipitantibus fatis, prœlio
umpta eſt Theſſalia: & Philippicis campis, Vrbis, im-
erii, generis humani fata commiſſa ſunt. Nunquam
llo loco tantum virium populus Romanus, tantum
lignitatis fortuna vidit: Trecenta amplius millia hinc
& illinc, præter auxilia regum, & Senatus. Nunquam
mminentis ruinæ manifeſtiora prodigia, fuga victima-
rum, examina in ſignis, interdiu tenebræ. Dux ipſe, &
nocturna imagine, theatri ſui audiens plauſum, in mo-
dum planctus, circumſonare: & mane cum pullo (ne-
fas) apud principia conſpectus eſt. Numquam acrior ne-
que alacrior exercitus Cæſaris fuit. Inde claſſica prius,
inde tela. Annotatum quoque committentis aciem Cra-
ſtini pilum: qui mox adacto in os gladio, ſic inter ca-
davera repertus, libidinem ac rabiem, qua pugnaverat,
ipſa novitate vulneris præferebat. Sed nec minus admi-
rabilior illius exitus belli. Quippe quum Pompejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

adeo equitum copia abundaret, ut facile circumve
rus ſibi Cæſarem videretur, circumventus ipſe eſt. N
quum diu æquo marte contenderent, juſſuque Pom
fuſus à cornu erupiſſet equitatus, repente hinc ſi
dato, Germanorum cohortes tantum in effuſos equ
fecere impetum; ut illi eſſe pedites, hi venire in e
viderentur. Hanc ſtragem fugientis equitatus, levis
maturæ ruina comitata eſt. Tunc terrore latius d
turbantibus invicem copiis, reliqua ſtrages quaſi
manu facta eſt. Nec ulla res magis exitio fuit, qu
ipſa exercitus magnitudo. Multus in eo prœlio Ca
fuit, mediusque inter Imperatorem & militem. V
quoque obequitantis exceptæ, altera cruenta, ſed
cta, & ad victoriam efficax, Miles, faciem feri: alt
ad jactationem compoſita, Parce civibus, quum ipſe
queretur. Felicem utcunque in malis Pompejum, ſi
dem ipſum, quæ exercitum ejus, fortuna traxiſſet.
perſtes dignitati ſuæ vixit, ut cum majore dedecore
Theſſalica Tempe equo fugeret, ut una navicula Lesb
applicaretur: pulſus Hedris in deſerto Ciliciæ ſcop
fugam in Parthos, Africam, vel Ægyptum agitaret:
denique in Peluſiaco littore, imperio viliſſimi reg
conſiliis ſpadonum, &, ne quid malis deſit, Septi
deſertoris ſui gladio trucidatus, ſub oculis uxoris ſu
liberorumque moreretur. Quis non peractum eſſe c
Pompejo crederet bellum? atqui acrius multo atq
vehementius Theſſalici incendii cineres recaluere. E
ÆGYPTO quidem adverſus Cæſarem ſine pa
bus bellum. Quippe cum PTOLEMÆVS rex A
xandriæ, ſummum civilis belli ſcelus peregiſſet, fœd
que amicitiæ cum Cæſare, medio Pompeji capite ſ
xiſſet, ultionem tanti viri Manibus quærente fortu
cauſa non defuit. CLEOPATRA regis ſoror
fuſa Cæſaris genibus, partem regni repoſcebat. Ade
puellæ forma, & quæ duplicaretur ex illo, quod ta
paſſa videbatur injuriam: odium ipſius regis, qui Po
peji cædem, partium fato, non Cæſari dederat, ha
dubie idem in ipſum auſurus, ſi expediſſet. Quam u
Cæſar reſtitui juſſit in regnum, ſtatim ab eiſdem pe
cuſſoribus Pompeji, obſeſſus in regia, quanvis exig
manu, ingentis exercitus molem mira virtute ſuſtinu
Ac primum, ædificiorum proximorum, atque navaliu
incendio, infeſtorum hoſtium tela ſubmovit: mox
pæninſulam Pharon ſubitus evaſit: inde depulſus in m
ria, mira felicitate ad proximam claſſem enatavit, re
cto quidem in fluctibus paludamento, ſeu fato, ſeu con
lio: ut illud ingruentibus hoſtium telis, ſaxiſque peter

'andem receptus à claſſicis ſuis, undique ſimul ho-
iortus, debellata perfida gente, juſta generi Mani-
edit. Quippe & Theodotus magiſter, auctorque
belli, & ne virilia quidem portenta, Photinus,
Ganymedes, diverſa per mare & terras fuga &
e conſumpti. Regis ipſius corpus obrutum limo
tum eſt in aureæ loricæ honore. In Aſia quoque
s rerum motus à Ponto, plane quaſi de induſtria
nte fortuna hunc Mithridatico regno exitum, ut
mpejo pater, à Cæſare filius vinceretur. Rex Phar-
magis diſcordiæ noſtræ fiducia, quam virtutis
infeſto in Cappadociam agmine ruebat: ſed hunc
ar aggreſſus, uno, &, ut ſic dixerim, non toto prœ-
btrivit, more fulminis, quod uno, eodemque mo-
o venit, percuſſit, abſceſſit. Nec vana de ſe prædi-
eſt Cæſaris, ante victum hoſtem eſſe, quam viſum.
cum exteris. at in Africa cum civibus multo atro-
quam in Pharſalia. Huc reliquias partium naufra-
m quidam furoris æſtus expulerat; nec reliquias
es, ſed integrum bellum. Sparſæ magis, quam op-
æ vires erant: Auxerat ſacramentum ipſa clades
eratoris: nec degenerabat ducum ſucceſſio. Quippe
ample ſonabant in Pompejani nominis locum Ca-
Scipio. Acceſſit copiis Mauritaniæ rex Iuba, vi-
cet ut latius vinceret Cæſar. Nihil ergo inter Phar-
m, & Thapſon, niſi quod amplior, eoque acrior
arianorũ impetus fuit, indignantium poſt Pompe-
creviſſe bellum. Denique quod alias nunquam ante
erium ducis, ſua ſponte ſigna cecinerunt. Strages à
B A cœpit. Ejus elephanti bellorum rudes, & nu-
à ſilva, conſternati ſubito clangore. ſtatim & exer-
s in fugam, & duces fortius, quam ut fugerent, non
nſpicua tamen morte omnium. Iam S C I P I O na-
ugiebat: ſed aſſequutis eum hoſtibus, gladium per vi-
a exegit: & ubi eſſet quodam requirente, reſpondit
ipſum, Bene ſe habet Imperator. Iuba quum ſeſe re-
iſſet in regiam, magnifice epulatus, poſtero die cum
T R E I O fugæ comite, ſuper menſas, & pocula in-
ficiendum ſe ei præbuit. Ille & regi ſuffecit, & ſibi:
interim ſemeſi in medio cibi, & parentalia fercula
io ſimul, Romanoq; ſanguine madebant. CATO non
erfuit bello: poſitiſque apud Bagradam caſtris, V T I-
A M velut altera Africæ clauſtra ſervabat. Sed ac-
pta partium clade, nihil cunctatus, ut ſapiente dignum
t, mortem etiam lætus accivit. Nam poſtquam fi-
m, comitesque ab amplexu dimiſit, in nocte lecto
lucernam Platonis libro, qui immortalitatem animæ

docet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

docet, paululum quievit. tum circa primam vigil
ſtricto gladio revelatum manu pectus ſemel, iterum
percuſſit. Auſi poſt hoc virum medici violare fome
Ille paſſus, dum abſcederent, reſcidit plagas: ſequ
que vis ſanguinis moribundas manus in ipſo vul
reliquit. Quaſi non eſſet uſquam dimicatum, ſic a
rurſus, & partes. quantoque Africa ſupra Theſſali
tanto Africam ſuperabat Hiſpania. plurimumque f
ris partibus dabat fraternitas ducum, & pro uno c
ſtare Pompejos. Itaque nuſquam atrocius, nec tam
cipiti marte concurſum eſt. Primum in ipſo oſti
ceani Varus, Didiusque legati conflixere: ſed ac
fuit cum ipſo mari, quam inter ſe navibus bellum. ſi
dem velut furorem civium caſtigaret Oceanus, utr
que claſſem naufragio cecidit. Quinam ille hor
quum eodem tempore fluctus, procellæ, viri, naves
mamenta confligerent? adde ſitus ipſius formidi
vergentia in unum, hinc Hiſpaniæ, inde Mauritaniæ
tora; mare & inteſtinum, & externum; imminentes
Herculis ſpeculas; quum omnia undique ſimul proe
& tempeſtate ſævirent. Mox circa obſidiones urb
utrimque diſcurſum eſt. quæ miſeræ inter hos, at
illos duces ſocietatis Romanæ pœnas dabant. Omn
poſtrema certaminum Munda. Hic non pro cetera f
citate, ſed anceps, & diu triſte prœlium: ut plane v
retur neſcio quid deliberare fortuna. Sane & ipſe a
aciem mœſtior non ex more Cæſar, ſive reſpectu fr
litatis humanæ, ſive nimiam proſperorum ſuſpect
habens continuationem: vel eadem timens, poſtq
idem eſſe cœperat, quod Pompejus. Sed in ipſo proe
quod nemo unquam meminerat, quum diu pari ma
acies nihil aliud quam occiderent, in medio ardore
gnantium ſubito ingens inter utroſque ſilentium, qu
conveniſſet. hic omnium ſenſus erat. Noviſſime illud
uſitatum Cæſaris oculis (nefas) poſt quatuordecim
nos, probata veteranorum manus gradum retro de
Quod etſi nondum fugerat, apparebat tamen pud
magis, quam virtute reſiſtere. Itaque ablegato equo,
milis furenti, primam in aciem procurrit. Ibi prenſ
fugientes, confirmare; per totum denique agmen o
lis, manibus, clamore volitare. Dicitur in illa pertur
tione & de extremis agitaſſe ſecum, & ita manife
vultu fuiſſe, quaſi occupare manu mortem vellet,
cohortes hoſtium quinque per transverſam aciem act
quas Labienus periclitantibus caſtris ſubſidio miſer
fugæ ſpeciem præbuiſſent. Hoc aut & ipſe credidit, a
dux callidus arripuit in occaſionem: & quaſi in

gient

m invectus, ſimul & ſuorum erexit animos, &
perculit. Nam hi dum ſe putant vincere, fortius
: Pompejani dum fugere credunt ſuos, fugere cœ-
t. Quanta fuerit hoſtium cædes, ira, rabiesque
ibus, ſic æſtimari poteſt. Hoc à prœlio profugi,
ſe Mundæ recepiſſent, & Cæſar obſideri ſtatim
s imperaſſet, ex congeſtis cadaveribus agger effe-
ſt: quæ pilis, jaculisque confixa, inter ſe teneban-
fœdum etiam inter barbaros. Sed videlicet victo-
deſperantibus Pompeji liberis, Cnæum prælio
igum, crure ſaucio, deſerta & avia petentem, Ce-
is apud Lauronem oppidum conſequutus, pugnan-
(adeo nondum deſperaverat) interfecit. Sextum
na in Celtiberiam interim abſcondit: aliisque poſt
arem bellis reſervavit. Cæſar in patriam victor in-
ur. Primum de Gallia TRIVMPHVM trans-
rat Rhenus, & Rhodanus, & ex auro captivus O-
us; alterum laurus Ægyptia. tunc in ferculis Ni-
Arſinoe, & ad ſimulachrum ignium ardens Pharus.
ius de Pharnace currus, & Ponto. Quartus Iubam
Mauros, & bis ſubactam oſtendebat Hiſpaniam.
rſalia, & Thapſo, & Munda nuſquam. Et quanto
ora erant, de quibus non triumphabat! Hic ali-
ndo finis armis fuit. Reliqua pax incruenta: penſa-
que clementia bellum. Nemo cæſus imperio præter
anium: ſatis ignoverat ſemel. & Fauſtum Syllam:
icerat generum timere. filiamque Pompeji cum pa-
libus ex Sylla: hic poſteris cavebatur. Itaque non
ratis civibus, omnes unum in principem congeſti ho-
es: circa templa imagines; in theatro diſtincta ra-
corona; ſuggeſtus in curia; faſtigium in domo;
nſis in cælo; ad hoc pater ipſe patriæ, perpetuusque
tator: noviſſime, dubium an ipſo volente, oblata
Roſtris ab Antonio conſule, regni inſignia. Quæ
nia velut infulæ in deſtinatam morti victimam con-
ebantur. Quippe clementiam principis vicit invidia.
ivisque erat liberis ipſa beneficiorum potentia. Nec
itius dilatio donata eſt: ſed Brutus, & Caſſius, alii-
e patricii conſenſerunt in cædē principis. QVAN-
A VIS FATI! manaverat late conjuratio. libel-
etiam Cæſari datus eodem die. nec perlitare cen-
n victimis potuerat. venit in curiam tamen, expedi-
nem Parthicam meditans. ibi in curuli ſedentem
m ſenatus invaſit: tribusque & viginti vulneribus
terram datus eſt. Sic ille, qui terrarum orbem civili
nguine impleverat, tandem ipſe ſanguine ſuo curiam
plevit.

Cæſar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Cæſar Auguſtus. Cap. III.

POPVLVS Romanus, Cæſare & Pompe[...] cidatis, rediſſe in ſtatum priſtinæ libertatis v[...] tur: & redierat, niſi aut Pompejus liberos, a[...] ſar hæredem reliquiſſet: vel, quod utroque perni[...] fuit, ſi non collega quondam, mox æmulus Cæſa[...] potentiæ, fax & turbo ſequentis ſæculi, ſuperfuiſſ[...] tonius. Quippe dum Sextus paterna repetit, trepi[...] toto mari. dum Octavius mortem patris ulciſcitu[...] rum fuit movenda Theſſalia. Dum Antonius vari[...] genio, aut ſucceſſorem Cæſaris indignatur Octa[...] aut amore Cleopatræ; deſciſcit in regem. Nam [...] ſalvus eſſe non potuit, niſi confugiſſet ad ſervit[...] Gratulandum tamen in tanta perturbatione eſt, [...] potiſſimum ad Octavium Cæſarem Auguſtum ſ[...] rerum rediit: qui ſapientia ſua, atque ſolertia, p[...] ſum undique, & perturbatum ordinavit imperii co[...] Quod ita haud dubie nunquam coire & conſenti[...] tuiſſet, niſi unius præſidis nutu, quaſi anima, & m[...] regeretur. Marco Antonio, Publio Dolabella Co[...] bus, imperium Romanum jam ad Cæſares transfe[...] fortuna, varius, & multiplex civitatis motus fuit. q[...] que in annua cæli converſione fieri ſolet, ut mota [...] tonent, ac ſuos flexus tempeſtate ſignificent: ſic i[...] manæ dominationis, id eſt humani generis converſi[...] penitus intremuit, omnique genere diſcriminum, c[...] bus, terreſtribus, ac navalibus bellis, omne imperii [...] pus agitatum eſt.

Bellum Mutinenſe. Cap. IV.

PRIMA civilium motuum cauſa teſtamentum [...] ſaris fuit, cujus ſecundus hæres Antonius præla[...] ſibi Octavium furens, inexpiabile contra adop[...] nem acerrimi juvenis ſuſceperat bellum. Quippe q[...] intra decem & octo annos tenerum, obnoxium, & [...] portunum injuriæ juvenem videret; ſe plene ex co[...] litio Cæſaris dignitatis, & furtis hæreditatem lac[...] re, ipſum inſectari probris, & cunctis artibus qu[...] adoptionem Iuliæ gentis inhibere non deſineret: d[...] que ad opprimendum juvenem, palam arma m[...] & jam parato exercitu in Ciſalpina Gallia reſiſten[...] motibus ſuis Decimum Brutum obſidebat: Octa[...] Cæſar ætate, & injuria favorabilis, & nominis m[...] ſtate, quod ſibi induerat, revocatis ad arma vetera[...]

priva[...]

…atus (quis crederet?) Conſulem aggreditur. obſi-
…e Mutinæ liberat Brutum. Antonium exuit caſtris.
…a quidem etiam manu pulcher apparuit. nam cruen-
…t & ſaucius aquilam à moriente ſignifero traditam,
… humeris in caſtra referebat.

Bellum Peruſinum. Cap. V.

…LTERVM bellum concitavit agrorum divi-
…ſio, quos Cæſar veteranis in caſtris, pretium mili-
…tiæ, perſolvebat. Semper alias Lucii Antonii peſ-
…im ingenium Fulvia, gladio cincta virilis militiæ,
…r, agitabat. Ergo depulſos agris colonos incitando,
…am in arma ierat. Hic vero jam non privatis, ſed to-
… ſenatus ſuffragiis judicatum hoſtem Cæſar aggreſ-
… intra Peruſiæ muros redegit, compulitque ad extre-
… deditionis, turpi & nihil non experta fame.

Triumviratus. Cap. VI.

…VVM ſolus etiam gravis paci, gravis Reipubli-
…cæ eſſet Antonius, quaſi ignis incendio Lepidus
…acceſſit. Quid contra duos exercitus neceſſe fuit
…re in cruentiſſimi fœderis ſocietatem? Diverſa omni-
…nota incendia. Lepidum divitiarum cupido, quarum
… ex turbatione Reipublicæ: Antonium ultiones de
…, qui ſe hoſtem judicaſſent: Cæſarem inultus pater,
…Manibus ejus graves Caſſius, & Brutus agitabant.
…hoc velut fœdus pax inter tres duces componitur.
…ad Confluentes, inter Peruſiam, & Bononiam jun-
…t manus, & exercitus conſalutant. Nullo more Tri-
…viratus invaditur. oppreſſaque armis Republica, re-
… Syllana proſcriptio: cujus atrocitas nihil in ſe mi-
… habet, quam numerum centum quadraginta ſena-
…um. Exitus fœdi, truces, miſerabiles, toto terrarum
…e fugientium: pro quibus quis pro dignitate rei in-
…iſcat, quum Antonius Lucium Cæſarem avuncu-
… ſuum, Lepidus Lucium Paulum ſuum fratrem pro-
… pſerit? Romæ capita cæſorum proponere in Roſtris
… uſitatum erat: verum ſic quoque civitas lacrymas
…ere non potuit, quum reciſum Ciceronis caput in il-
…uis Roſtris videretur; nec aliter ad videndum eum,
…m ſolebat ad audiendum, concurreretur. Hæc ſce-
… in Antonii Lepidique tabulis. Cæſar percuſſoribus
…ris contentus fuit. Hæc quoque niſi multa fuiſſet,
…m juſta cædes haberetur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Bellum Caſſii & Bruti. Cap. VII

BRVTVS & Caſſius ſic Cæſarem quaſi Tar
nium regem, depuliſſe regno videbantur: ſe
bertatem, quam maxime reſtitutam voluerunt,
ipſo parricidio perdidere. Igitur cæde perfecta, qu
veteranos Cæſaris, nec immerito, timerent, ſtatim e
ria in Capitolium confugerunt. Nec illis ad ultion
deerat animus, ſed ducem non habebant. Igitur qu
appareret, quæ ſtrages Reipublicæ immineret, di
cuit ultio cum Conſulis abolitione decreta. Ne ta
publici doloris oculos ferrent, in provincias ab
ipſo, quem occiderant, Cæſare datas, Syriam & Ma
doniam, conceſſerunt. Sic vindicta Cæſaris dilata
tius, quam oppreſſa eſt. Igitur ordinata magis, ut p
rat, quam ut debebat in Triumviros republica, reli
ad Vrbis præſidium Lepido, Cæſar cum Antoni
Caſſium Brutumque ſuccingitur. Illi comparatis ing
tibus copiis, eandem illam, quæ fatalis Cnæo Pomp
fuit, harenam inſederant. Sed nec tum imminentia
dis deſtinatæ ſigna latuere. Nam & aſſuetæ cadaver
pabulo volucres, caſtra quaſi jam ſua circumvolaba
& in aciem prodeuntibus obvius Æthiops, nimis ape
ferale ſignum fuit. Ipſique Bruto per noctem, qu
illato lumine ex more aliqua ſecum agitaret, atra qu
dam imago ſe obtulit: & quæ eſſet interrogata; Tu
inquit, MALVS GENIVS. Hoc dixit, &
oculis mirantis evanuit. Pari in meliora præſagi
Cæſaris caſtris omnia aves, victimæque promiſera
ſed, nihil illo præſentius, quod Cæſaris medicus ſom
admonitus eſt, ut Cæſar caſtris excederet, quibus c
imminebat: ut factum eſt. Acie nanque commiſſa, qu
pari ardore aliquandiu dimicatum foret: & quan
duces non eſſent præſentes, quorum alterum corp
ægritudo, illum metus, & ignavia ſubduxiſſent, ſta
tamen pro partibus invicta fortuna & ultoris, & d
vindicabantur, primum adeo anceps fuit, & par utri
que diſcrimen, ut exitus prœlii docuit. Capta ſunt h
Cæſaris caſtra, inde Caſſii. Sed quanto efficacior
fortuna, quam virtus? & quam verum eſt, quod mori
efflavit, non in re, ſed in verbo tantum eſſe virtute
Victoriam illi prœlio error dedit, Caſſius inclina
cornu ſuorum, quum captis Cæſaris caſtris, rapido i
petu recipientes ſe equites videret, fugere arbitrat
evadit in tumulum: inde pulvere & ſtrepitu, etiam n
cte vicina, eximentibus geſtæ rei ſenſum, quum ſpec
lator quoque in id miſſus, tardius renunciaret: tra

acti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

de partibus ratus, uni de proximis auferendum it caput. Brutus quum in Caſſio etiam ſuum animum perdidiſſet, ne quid ex conſtituti fide reſignaret (... um par ſupereſſe bello convenerat) ipſe quoque ... mitum ſuorum præbuit latus. Quis ſapientiſſi... iros non miretur ad ultimum non ſuis manibus ... niſi ſi hoc quoque ex perſuaſione defuit, ne viola... anus, ſed in abolitione ſanctiſſimarum piiſſima... ae animarum, judicio ſuo, ſcelere alieno uterentur.

Bellum cum Sexto Pompejo. Cap. VIII.

... BLATIS percuſſoribus Cæſaris, ſupererat ... ompeji domus. Alter juvenum in Hiſpania occi... erat, alter fuga evaſerat: contractiſque infelicis reliquiis, quum inſuper ergaſtula armaſſet, Sici..., Sardiniamque habebat. Iam & claſſe medium inſederat. O quam diverſus a patre! Ille Cilicas ... xerat: hic ſecum piratas navales agitabat. Tanta belli penitus in Siculo freto juvenis oppreſſus eſt: ique famam ducis ad inferos ſecum tuliſſet, ſi ni... ntaſſet ulterius: niſi quod magnæ indolis ſignum ... PERARE SEMPER. Perditis enim rebus ... git; Aſiamque velis petit, venturus ibi in manus ... um, & catenas, &, quod miſerrimum eſt fortibus, ad hoſtium arbitrium ſub percuſſore moriturus. ... ilia poſt Xerxem miſerabilior fuga. quippe modo ... tarum quinquaginta navium dominus, cum ſex ... nve fugiebat, extincto Prætoriæ navis lumine, ... lis in mare abjectis, pavens atque reſpectans, & ... a non timens, ne periret.

Bellum Parthicum duce Ventidio. Cap. IX.

... VANVIS in Caſſio & Bruto partes ſuſtu... liſſet; in Pompejo totum partium nomen abo... leſſet: nondum tamen ad pacis ſtabilitatem pro... at Cæſar, quum ſcopulus, & nodus, & mora pu... ſecuritatis ſupereſſet Antonius. Nec ille defuit ..., quin periret: imo omnia expertus ambitu & lu... , primum hoſtes, deinde cives, tandem etiam terræ ... um liberavit. Parthi clade Craſſiana altius ani... erexerant; civileſque populi Romani diſcordias

læti acceperant: itaque ut prima effulſit occaſ[illegible]
dubitaverunt erumpere, ultro quidem invitant[illegible]
no. qui miſſus à Caſſio, Brutoque (quis furor ſce[illegible]
ſollicitaverat hoſtes in auxilium: & illi Paco[illegible]
regio juvene, diſſipant Antoniana præſidia. C[illegible]
gatus, ne veniret in poteſtatem, à gladio ſuo [illegible]
vit. Denique ablata Syria, emanabat latius ma[illegible]
ſtibus ſub auxilii ſpecie ſibi vincentibus, niſi Ve[illegible]
& hic legatus Antonii, incredibili felicitate &[illegible]
ni copias, ipſumque Pacorum, & omnem Pa[illegible]
equitatum toto inter Orontem, & Euphratem [illegible]
cecidiſſet. Viginti amplius millium fuit. nec ſi[illegible]
lio ducis. qui ſimulato metu adeo paſſus eſt ho[illegible]
ſtris ſuccedere, donec abſumto jactus ſpatio, a[illegible]
uſum ſagittarum. Rex fortiſſime dimicans cecid[illegible]
circumlato ejus per urbes, quæ deſciverant, ca[illegible]
ria ſine bello recepta. Sic Craſſianam cladem [illegible]
cæde penſavimus.

Bellum Parthicum Antonii. Cap. X.

EXPERTIS invicem Parthis, atque R[illegible]
quum Craſſus, atque Pacorus utrimque vir[illegible]
tuarum documenta feciſſent, pari rurſus [illegible]
tia, integrata amicitia, & quidem ab ipſo fœd[illegible]
nio cum rege percuſſum. Sed immenſa vanitas [illegible]
dum titulorum cupidine Araxem, & Euphra[illegible]
imaginibus ſuis legi concupiſcit: neque cauſa, [illegible]
ſilio, ac ne imaginaria quidem belli indictio[illegible]
hoc quoque ex arte ducis præriperet, relicta [illegible]
Syria in Parthos impetum facit. Quæ gens p[illegible]
morum fiduciam callida, ſimulat trepidatione[illegible]
campos fugam. Hic ſtatim quaſi victor ſeq[illegible]
quum ſubito, nec magna hoſtium manus, ex in[illegible]
& jam in feſſos via, ſub veſpere velut nimbus e[illegible]
miſſis undique ſagittis, duas legiones operuer[illegible]

Nihil acciderat in comparationem cladis, q[illegible]
ſterum diem imminebat, niſi interveniſſet deu[illegible]
tio. Vnus ex clade Craſſiana Parthico habi[illegible]
adequitat, & ſalute Latine data, quum fide[illegible]
ciſſet, quid immineret, edocuit; jam affutur[illegible]
omnibus copiis regem: irent retro, peterentqu[illegible]
ſic quoque hoſtē fortaſſe non defore. atque it[illegible]
eſt minor vis hoſtium, quam imminebat. Adfu[illegible]
deletæque reliquæ copiæ forent, niſi urgentib[illegible]
modum grandinis, quadam ſorte quaſi docti, p[illegible]
ſent in genua milites; & elatis ſuper capita ſcu[illegible]

ciem præbuiſſent. Tum Parthus, arcus inhibuit.
Romani quum ſe rurſus extuliſſent, adeo res mi-
fuit, ut unus ex Barbaris miſerit vocem; Ite, &
lete Romani. merito vos victores fama gentium
r, qui Parthorum tela fertis. Non minor ex aqua
quam ab hoſtibus excepta clades. Infeſta primum
io. tum quibuſdam Salmacidis fluvius infeſtior.
meque jam ab invalidis & avide hauriebatur:
noxiæ etiam dulcis fieret. Mox & ardores per
iiam, & nives per Cappadociam, & utriusque
bita mutatio pro peſtilentia fuit. Sic vix tertia
le ſedecim legionibus reliqua, quum argentum
aſſim dolabris concideretur, & ſubinde inter mo-
rtem à gladiatore ſuo efflagitaſſet, egregius im-
r tandem profugit in Syriam. ibique incredibili
im mentis væcordia ferocior aliquanto factus eſt:
viciſſet, qui evaſerat.

ellum cum Antonio & Cleopatra. Cap. XI.

RROR Antonii quatenus ambitu non interiret,
uxu, & libidine extinctus eſt. Quippe poſt Parthos,
quũ exoſus arma in otio ageret, captus amore Cleo-
æ, quaſi bene geſtis rebus, in regio ſe ſinu reficiebat,
mulier Ægyptia, ab ebrio imperatore, pretium libi-
im Romanum imperiũ petit. Et promiſit Antonius:
ſi facilior eſſet Partho Romanus. Igitur dominatio-
parare, nec tacite, ſed patriæ, nominis, togæ, fa-
m oblitus, totus in monſtrum iſtud ut mente, ita
no quoque, & cultu deſciverat. Aureum in manu
ulum. ad latus acinace. purpurea veſtis ingentibus
ricta gemmis. diadema aderat, ut regina rex ipſe
eretur. Ad primam novorum motuum famam Cæſar
rundiſio trajecerat, ut venienti bello occurreret:
itisque in Epiro caſtris, Leucadem inſulam, mon-
nque Leucaten, & Ambracii ſinus cornua, infeſta
ſſe, ſuccinxerat. Nobis quadringentæ amplius naves,
centæ non minus hoſtium: ſed numerum magnitudo
nſabat. Quippe à ſenis in novenos remorum ordini-
s: ad hoc turribus, atque tabulatis allevatæ, caſtel-
rum, & urbium ſpecie, non ſine gemitu maris, & la-
re ventorum ferebantur. quæ quidem ipſa moles exi-
o fuit. Cæſaris naves à triremibus in ſenos, non am-
ius, ordines creverant. itaque habiles in omnia, quæ
ſus poſcebat; ad impetus, & recurſus, flexusque
piendos; illas graveis, & ad omnia præpeditas ſin-

ſingulas plures adortæ, miſſilibus ſimul cum
hoc ignibus jactis, ad arbitrium diſſipavere.
re magis hoſtilium copiarum apparuit ma
quam poſt victoriam. Quippe immenſa claſſi
gio belli facto, toto mari ferebatur: Arabu
Sabæorum, & mille aliarum gentium Aſiæ ſpo
puram, aurumque in ripam aſſidue mota ve
revomebant. Prima dux fugæ regina, cum aur
veloque purpureo, ſe in altum dedit. Mox
Antonius: ſed inſtare veſtigiis Cæſar. Itaque n
in Oceanum fuga, nec munita præſidiis utrac
pti cornua, Paratonium, atque Peluſium profi
pe manu tenebautur. Prior ferrum occupavit A
Regina ad pedes Cæſaris provoluta tentav
ducis, fruſtra. Nam pulchritudo intra pudiciti
cipis fuit. Nec illa de vita, quæ offerebatur, ſed
regni laborabat. Quod ubi deſperavit à princi
rique ſe triumpho vidit, incautiorem nacta c
in Mauſoleum ſe, (ſepulchra regum ſic vocant
ubi maximos, ut ſolebat, induta cultus, in diff
ribus ſolio, juxta ſuum ſe collocavit Antonium
tisque ad venas ſerpentibus, quaſi ſomno ſolut

Bellum adverſus gentes extera
Cap. XII.

HIC finis armorum civilium. reliqua adv
teras gentes; quæ diſtricto circa mala ſ
rio, diverſis orbis oris emicabant. Nov
pax: nec dum aſſuetæ frenis ſervitutis, tumidæ
inflatæque cervices, ab impoſito nuper jugo reſi
Ad SEPTENTRIONEM converſa fe
ga, ferocius agebat, Norici, Illyrii, Pannonii, D
Myſi, Thraces & Daci, Sarmatæ atque Germa
RICIS animos dabant Alpes, atque nives,
lum non poſſet aſcendere: ſed omnes illius car
palos, Brennos, Senones atque Vindelicos, p
gnum ſuum Claudium Druſum perpacavit. Q
callidarum gentium feritas, facile vel mulieres e
re: quæ deficientibus telis, infantes ipſos affl
mo, in ora militum adverſa miſerunt. ILLYR
quoque ſub Alpibus agunt, imasque valles ea
quædam quaſi clauſtra, cuſtodiunt, abruptis
bus impliciti. in hos expeditionem ipſe ſumpſi
que pontes imperavit. Hic ſe & aquis & hoſte
tibus, cunctanti ad aſcenſum militi ſcutum
pul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

: & in via primus, tunc agmine ſequuto, quum
cus multitudine pontem ſuccidiſſet, ſaucius ma-
, ac cruribus, ſpecioſior ſanguine, & ipſo periculo
tior, terga hoſtium percecidit. PANNONII
us ſaltibus, ac tribus fluviis, Dravo, Savo, Hiſtro-
allabantur. populati proximos, intra ripas ſe reci-
nt. in hos domandos Vibium miſit. cæſi ſunt in
ue fluminibus. Arma victorum non ex more belli,
ta; ſed capta ſunt, & in profluentes data: ut ce-
qui reſiſtebant, victoria ſic nunciaretur. DAL-
TÆ plerumque ſub ſilvis agunt: inde in latroci-
romptiſſimi. Hos jam quidem Marcius incenſa ur-
elminio quaſi detruncaverat: poſtea Aſinius Pol-
regibus, armis, agris multaverat (hic ſecundus ora-
ſed Auguſtus perdomandos Vibio mandat: qui
un genus fodere terras coegit, aurumque venis re-
are: quod alioquin gens omnium cupidiſſima, ſtu-
diligentia anquirit: ut illud in uſus ſuos ſervare
tur. MYSI quam feri, quam truces fuerint,
n ipſorum etiam barbari barbarorum, horribile
eſt. Vnus ducum, ante aciem poſtulato ſilentio,
vos, inquit, eſtis? Reſponſum invicem: Romani
ium domini. Et illi, Ita, inquiunt, ſi nos viceritis.
pit omen Marcus Craſſus. Illi ſtatim ante aciem
olato equo concepere votum, ut cæſorum extis du-
& litarent, & veſcerentur. Deos audiſſe credide-
nec tubam ſuſtinere potuerunt. Non minimum ter-
incuſſit barbaris Domitius centurio, ſatis barba-
efficacis tamen apud pares homines ſtoliditatis, qui
lum gerens ſuper caſſidem, ſuſcitatam motu cor-
s flammam velut ardenti capite fundebat. Ante
THRACVM maxime populus deſciverat. Ille
barus & ſignis militaribus, & diſciplina, armis
m Romanis aſſueverat: ſed à Piſone perdomiti, in
captivitate rabiem oſtendere. quippe quum catenas
ſibus tentarent, feritatem ſuam ipſi puniebant. DA-
montibus inhærent. Cotiſonis regis imperio, quo-
s concretus gelu Danubius junxerat ripas, decurrere
ebant, & vicina populari. Viſum eſt Cæſari Augu-
gentem aditu difficillimam ſubmovere. Miſſo igitur
tulo, ultra ulteriorem repulit ripam. citra, præſi-
conſtituit. Sic tunc Dacia non victa, ſed ſummota,
ue dilata eſt. SARMATÆ patentibus campis
quitant. & hos per eundem Lentulum prohibere
nubio ſatis fuit. Nihil præter nives, rarasque ſilvas
bent. Tanta barbaries eſt, ut pacem non intelligant.
ERMANIAM quoque utinam vincere tanti non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

putaſſet! magis turpiter amiſſa eſt, quam glor
quiſita: ſed quatenus ſciebat patrem ſuum Cæſa
trajecto ponte Reno, quæſiſſe bellum, in illius ho
concupiit facere provinciam. & factum erat; ſi
tam vitia noſtra, quam imperia, ferre potuiſſent
in eam provinciam Druſus, primos domuit V
TES: inde TENCTHEROS percurrit, &
TOS. Nam MARCOMANORVM ſpol
gnibus quendam editum tumulum in trophæi
excoluit. Inde validiſſimas nationes, CHE
COS, SVEVOSQVE & SICAMBR
riter aggreſſus eſt: qui viginti centurionibus inc
hoc velut ſacramento ſumpſerant bellum, ade
victoriæ ſpe, ut prædam in anteceſſum pactione
rent. Cheruſci equos, Suevi aurum & argentum
bri captivos elegerant: ſed omnia retrorſum.
namque Druſus equos, pecora, torques eorum, ip
præda diviſit, & vendidit. præterea in tutelam
ciarum, præſidia, atque cuſtodias ubique diſpoſ
Moſam flumen, per Albin, per Viſurgim. Nam p
quidem ripam, quinquaginta amplius caſtella
Bonnam & Geldubam pontibus junxit, cl
que firmavit. Invium atque inacceſſum in id temp
cynium ſaltum patefecit. Ea denique in GE
NIA pax erat, ut mutati homines, alia terra,
ipſum mitius, molliusque ſolito videretur. Deni
per adulationem, ſed ex meritis, defuncto ibi fo
juvene, ipſi, quod nunquam alias ſenatus, cognom
provincia dedit. Sed difficilius eſt provincias ob
quã facere. viribus parantur, jure retinentur. Igitu
id gaudium. Quippe Germani victi magis, quam
erant: moreſque noſtros magis, quam arma ſu
ratore Druſo ſuſceperant: poſtquã vero ille def
Vari Quinctilii libidinem, ac ſuperbiam haud
quam ſævitiam, odiſſe cœperunt. Auſus ille age
ventum: & in caſtris ſe direxerat, quaſi violenti
barorum & lictoris virgis, & præconis voce poſſ
bere: at illi, qui jam pridem rubigine obſitos enſe
teſque mœrerent equos, ut primum togas, &
armis jura viderunt, duce Arminio arma cor
quum interim tanta erat Varo pacis fiducia, ut
dicta quidem, & prodita per Segeſtem unum
pum, conjuratione, commoveretur. Itaque impro
& nihil tale metuentem improviſo adortu, qu
(ô ſecuritas) ad tribunal citaret, undique invad
ſtra rapiunt: tres legiones opprimuntur. Varus p
res eodem, quo Cannenſem diem Paulus, & fat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſequutus. Nihil illa cæde per paludes, perque ſil-
uentius: nihil inſultatione barbarorum intolera-
, præcipue tamen in cauſarum patronos. Aliis ocu-
iis manus amputabant: unius os ſutum, reciſa prius
a, quam in manu tenens barbarus, TANDEM,
, VIPERA, SIBILARE DESISTE.
quoque conſulis corpus, quod militũ pietas humĩ
erat, effoſſum. Signa, & aquilas duas adhuc barba-
ſident. tertiam ſignifer prius, quam in manus ho-
veniret, evulſit, merſamq; intra baltei ſui latebras
s, in cruenta palude ſic latuit. Hac clade factum, ut
rium quod in littore Oceani nõ ſteterat, in ripa Re-
minis ſtaret. Hæc ad Septentrionem. Sub MERI-
NO tumultuatum magis, quam bellatũ eſt. MV-
LANIOS atque GÆTVLOS accolas Syr-
, Coſſo duce, compeſcuit: unde illi Gætulici nomẽ.
us victoria patet. MARMARIDAS, atq; GA-
MANTAS Curinio ſubigendos dedit. Potuit &
edire Marmaricus, ſed modeſtior in æſtimanda vi-
a fuit. Ad ORIENTEM plus negotii cum AR-
NIIS. huc alterum ex Cæſaribus nepotibus ſuis
. Ambo fato breves: ſed alter inglorius. Maſſiliæ
pe Lucius morbo ſolvitur: in Syria Cajus ex vulne-
ium Armeniam ad Parthos ſe ſubtrahentem recipit.
enios victo rege Tigrane in hoc unum ſervitutis ge-
Pompejus aſſueverat, ut rectores a nobis acciperent.
miſſum ergo jus, per hunc recuperatũ, non incruen-
te multo tamen certamine. Quippe Domnes, quem
Artaxatis præfecerat, ſimulata proditione, adortus
n intentum libello, quem, ut theſaurorum rationes
inentẽ, ipſe porrexerat, ſtricto ferro cruentat vulnere
mpore. Ceterum barbarus undique infeſto exercitu
eſſus, gladio, & pyra, in quam ſe percuſſus immiſit,
rſtiti etiamnũ Cæſari ſatisfecit. Sub OCCASV
ta fere omnis HISPANIA, niſi quã Pyrenæi de-
ntis ſcopulis inhærentẽ citerior alluebat Oceanus.
duę validiſſimę gẽtes, CANTABRI, & ASTV-
S immunes imperii agitabant. Cantabrorũ & prior,
ltior, & magis pertinax in rebellando animus fuit;
non contenti libertatem ſuam defendere, proximis
imperitare tentabant: VACCÆOSQVE, &
RGONIOS & AVRIGONAS crebris in-
onib. fatigabant. In hos igitur, quia vehemẽtius age-
nciabantur, nõ mandata expeditio, ſed ſumpta eſt.
venit Sageſamã. caſtra poſuit. inde partito exercitu
m in diem amplexus CANTABRIAM, efferam
tem ritu ferarum quaſi indagine debellabat. Nec ab

Oceano quies, quum infeſta claſſe ipſa quoque
hoſtium cæderentur. Primum adverſus Cantabr
mœnibus Belgicæ prœliatus eſt. Hinc fuga in e
tiſſimum Vinnium montem, quem maria prius O
quam arma Romana aſcenſura eſſe crediderant.
Arracilium oppidum magna vi repugnat. Capt
men poſtremo fuit, Medulli montis obſidio: que
petua quindecim millium foſſa comprehenſum
undique ſimul adeunte Romano. Poſtquam ex
barbari vident, certatim igne, ferro inter epulas
noque, quod ibi vulgo ex arboribus taxeis ex
tur, præcepere mortem: ſeque pars major à cap
te, quæ videbatur, vindicavere. Hæc per Antiſtiu
nium, Agrippam legatos, hibernans in TARRA
NIS maritimis Cæſar accepit. Ipſe præſens
duxit montibus, hos obſidibus aſtrinxit, hos ſub
jure belli venum dedit. Digna res lauro, digna
ſenatui viſa eſt: ſed jam Cæſar tantus erat, ut
triumphos contemnere. ASTVRES per idem
pus ingenti agmine à montibus ſuis deſcenderan
temere ſumptus, ut barbaris impetus: ſed poſi
ſtris apud Aſturam flumen, trifariam diviſo a
tria ſimul Romanorum caſtra aggredi parabant.
& anceps, & cruentum, & utinam mutua clade
men tunc, tam fortibus, tam ſubito, tam cum c
venientibus, niſi Trigæcini prodidiſſent. à quib
monitus Cariſius, cum exercitu adveniens, op
conſilia, ſic quoque tamen non incruento certa
Reliquias fuſi exercitus validiſſima civitas Lan
cepit. ubi adeo certatum eſt, ut quum in captam
faces poſcerentur, ægre dux impetraverit venia
victoriæ Romanæ ſtans potius eſſet, quam incen
numentum. Hic finis Auguſto bellicorum certam
fuit: idem rebellandi finis Hiſpaniæ. Certa mox
& æterna pax; cum ipſorum ingenio, in pacis
promptiore; tum conſilio Cæſaris, qui fiducian
tium timens, in quos ſe recipiebant, caſtra ſua, ſe
in plano erant, habitare, & incolere juſſit. Ingen
conſilii illud obſervari cœpit. Natura regionis c
omnis aurifera, miniique & chryſocollæ, & al
colorum ferax. Itaque exerceri ſolum juſſit. Si
res & latentes in profundo opes ſuas, atque d
dum aliis quærunt, noſſe cœperunt. Omnibus ad
ſum, & meridiem pacatis gentibus, ad Septent
quoque duntaxat intra Renum atque Danubium
ad Orientem intra Taurum & Euphratem, illi q
reliqui, qui immunes imperii erant, ſentiebant

itudinem ; & victorem gentium Populum Roma-
everebantur. Nam & SCHYTÆ miſere lega-
: Sarmatæ, amicitiam petentes. SERES etiam,
antesque ſub ipſo Sole INDI, cum gemmis, &
aritis, elephantes quoque inter munera trahentes,
magis, quam longinquitatem viæ imputabant,
quadriennio impleverant : & tamen ipſe homi-
color ab alio venire cœlo fatebatur. PARTHI
ue quaſi victoriæ pœniteret, rapta, clade Craſſia-
ultro ſigna retulere. Sic ubique cuncta atque con-
totius generis humani aut pax fuit, aut pactio.
sq; tandẽ CÆSAR AVGVSTVS ſeptin-
eſimo ab Vrbe condita anno IANVM GEMI-
M cludere, bis ante ſe cluſum ; ſub Numa rege, &
primum Carthagine. Hinc converſus ad pacem,
um in omnia mala, & in luxuriam fluens ſæculum,
ibus, ſeverisque legibus multis coercuit. Ob hæc
acta ingentia Dictator perpetuus, & Pater patriæ
us. Tractatum etiam in ſenatu, an quia condidiſſet
erium, Romulus vocaretur : ſed ſanctius & reveren-
viſum eſt nomen AVGVSTI, ut ſcilicet jam
dum colit terras, ipſo nomine, & titulo conſecra-
r.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

CAII VELLEII PATERCVLI HISTORIÆ ROMANÆ AD M. VINICIVM COS. LIBRI DVO.

LIBER PRIMVS.

⁎ tempeſtate diſtractus à duce ſuo Neſtore, M
pontum condidit. Teucer, non receptus à patre T
mone, ob ſegnitiam non vindicatæ fratris injuriæ,
prum appulſus, cognomine patriæ ſuæ Salamina c
ſtituit. Pyrrhus, Achillis filius, Epirum occupavit;
lippus Ephyram in Theſprotia. at rex regum Agam-
non, tempeſtate in Cretam inſulam rejectus, tres ibi-
bes ſtatuit, à patriæ nomine unam, à victoriæ me
ria, Mycenas, Tegeam, Pergamum. idem mox, ſcelere
truelis fratris Ægiſthi, hæreditarium exercentis in e
odiũ, & facinore uxoris oppreſſus, occiditur. regni p
tur Ægiſthus per annos V I I. hunc Oreſtes, matremq
cum ſocia conſiliorum omnium ſorore Electra, vi
animi femina, obtruncat. factum ejus à diis compro-
tum ſpatio vitæ, & felicitate imperii apparuit: qui
vixit annis X C. regnavit L X X. qui ſe etiam à P
rho, Achillis filio, virtute vindicavit. nam quod, pa
ejus, Menelai atque Helenæ filiæ Hermiones nuptias
cupaverat, Delphis eum interfecit. Per hæc tempora
dus, & Tyrrhenus fratres cum regnarent in Lydia,
rilitate frugum compulſi, ſortiti ſunt, uter cum pa
multitudinis patria decederet. ſors Tyrrhenum co
git. pervectus in Italiam, & loco, & incolis, & mari
bile, ac perpetuum à ſe nomen dedit. Poſt Oreſtis in
ritum, filii ejus, Penthelus, & Tiſamenus, regnav
triennio. Tum, fere anno octogeſimo poſt Trojam
ptam; centeſimo, & vigeſimo, quam Hercules ad de
exceſſerat, Pelopis progenies, quæ omni hoc temp
pulſis Heraclidis, Peloponneſi imperium obtinuerat,

Hercu

rculis progenie expellitur. duces recuperandi impe-
fuere, Teminus, Creſphontes, Ariſtodemus, quorum
vus fuerat. Eodem fere tempore Athenæ ſub regibus
e deſierunt: quarum ultimus rex fuit Codrus, Melan-
filius, vir non prætereundus: quippe, cum Lacedæ-
nii gravi bello Atticos premerent, reſpondiſſetque
thius, quorum dux ab hoſte eſſet occiſus, eos futuros
eriores; depoſita veſte regia, paſtoralem cultum in-
it; immiſtusque caſtris hoſtium, de induſtria, impru-
nter, rixam ciens, interemptus eſt. Codrum cum mor-
æterna gloria, Athenienſes ſecuta victoria eſt. quis
m non miretur, qui iis artibus mortem quæſierit, qui-
s ab ignavis vita quæri ſolet? Hujus filius Medon
imus Archon Athenis fuit. ab hoc poſteri apud Atti-
s dicti Medontidæ. ſed ii, inſequentesque Archontes,
ſque ad Charopem, dum viverent, eum honorem uſur-
abant. Peloponneſii, digredientes finibus Atticis, Me-
aram mediam Corintho, Athenisque urbem condide-
e. ea tempeſtate & Tyria claſſis, plurimum pollens ma-
, in ultimo Hiſpaniæ tractu, in extremo noſtri orbis ter-
ino inſulam circumfuſam Oceano, perexiguo à con-
inenti diviſam freto, Gades condidit. ab iiſdem poſt
aucos annos in Africa Vtica condita eſt. Excluſi ab
eraclidis Oreſtis liberi, jactatique cum variis caſibus,
um ſævitia maris, quinctodecimo anno ſedem cepere
irca Lesbum inſulam. Tum Græcia maximis concuſſa
ſt motibus: Achæi, ex Laconica pulſi, eas occupavere
edes, quas nunc obtinent; Pelaſgi Athenas commigra-
vere: acerque belli juvenis, nomine Theſſalus, natione
Theſprotius, cum magna civium manu, eam regionem
armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Theſſalia
appellatur, antea Myrmidonum vocitata civitas. Quo
nomine, mirari convenit eos, qui, Iliaca componentes
tempora, de ea regione ut Theſſalia commemorant.
quod cum alii faciant, Tragici frequentiſſime faciunt.
quibus minime id concedendum eſt. nihil enim ex per-
ſona poëtæ, ſed omnia ſub eorum, qui illo tempore vi-
xerunt, dixerunt. quod ſi quis à Theſſalo, Herculis filio,
eos appellatos Theſſalos dicet; reddenda erit ei ratio,
cur nunquam ante hunc inſequentem Theſſalum ea
gens id nominis uſurpaverit. Paullo ante Haletes, ſex-
tus ab Hercule, Hippotis filius, Corinthum, quæ antea
fuerat Ephyre, clauſtra Peloponneſi continentem, in
Iſthmo condidit. Neque eſt, quod miremur, ab Ho-
mero nominari Corinthum. nam ex perſona poëtæ &
hanc urbem, & quaſdam Ionum colonias iis nomini-
bus appellat quibus vocabantur ætate ejus, multo poſt

Ilium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Ilium captum conditæ. Athenienſes in Euboea C
cida Erethriam colonis occupavere; Lacedæmon
Aſia Magnæſiam. Nec multo poſt Chalcidenſes, ori
prædiximus, Atticis, Hippocle, & Megaſthene duci,
Cumas in Italia condiderunt. hujus claſſis curſum
directum alii columbæ antecedentis volatu ferunt, i
nocturno æris ſono, qualis Cerialibus ſacris cien
let. Pars horum civium magno poſt intervallo Ne
lim condidit. utriusque urbis eximia ſemper in Ro
nos fides facit eas nobilitate, atque amœnitate ſua
gniſſimas. ſed aliis diligentior ritus patrii manſit
ſtodia: Cumanos Oſca mutavit vicinia. Vires au
veteres earum urbium hodieque magnitudo oſte
mœnium. Subſequenti tempore magna vis Græcia
ventutis, abundantia virium ſedes quæritans, in Aſ
ſe effudit. nam & Iones, duce Ione profecti Athenis,
biliſſimam partem regionis maritimæ occupavere,
hodieque appellatur Ionia; urbesque conſtituere, Ep
ſum, Miletum, Colophona, Prienen, Lebedum, My
tem, Erythram, Clazomenas, Phoceam: multasqu
Ægæo, atque Icario occupavere inſulas, Samum, C
um, Andrum, Tenum, Parum, Delum, aliasque ign
les. Et mox Æolii, eadem profecti Græcia, longiſſi
que acti erroribus, non minus illuſtres obtinuerunt
cos; clarasque urbes condiderunt, Smyrnam, Cym
Laryſſam, Myrinam, Mitylenemque, & alias urbes,
ſunt in Lesbo inſula. Clariſſimum deinde Homer
luxit ingenium, ſine exemplo maximum: qui magn
dine operum, & fulgore carminum ſolus appellari P
ta meruit. in quo hoc maximum eſt, quod neque a
illum, quem ille imitaretur, neque poſt illum, qui e
imitari poſſet, inventus eſt. neque quemquā alium, cu
operis primus auctor fuerit, in eo perfectiſſimum, p
ter Homerum, & Archilochū reperiemus. Hic longi
temporibus belli, quod compoſuit, Troici, quam quid
rentur, abfuit. nam ferme ante annos DCCCL
ruit, intra ∞ natus eſt. quo nomine, non eſt mirandu
quod ſæpe illud uſurpat. hoc enim ut hominū, ita ſe
lorum notatur differentia. quem ſi quis cæcum genit
putat, omnibus ſenſibus orbus eſt. Inſequenti temp
imperium Aſiaticū ab Aſſyriis, qui id obtinuerant an
∞ LXX, tranſlatū eſt ad Medos, abhinc annos fer
DCCLXX. quippe Sardanapalum, eorum rege
mollitiis florentem, & nimium felicem malo ſuo, ter
& triceſimo loco ab Nino, & Semiramide, qui Baby
na condiderant, natum, ita ut ſemper ſucceſſor regni
terni foret filius, Pharnaces, Medus imperio, vitaque p

it. Ea ætate clariſſimus Graji nominis Lycurgus
cedęmonius, vir generis regii, fuit ſeveriſſimarum ju-
ſimarumque legum auctor, & diſciplinæ convenien-
imæ vir: cujus quamdiu Sparta diligens fuit excel-
lme floruit. Hoc tractu temporũ ante annos V & L X
am urbs Romana conderetur, ab Eliſſa Tyria, quam
dam Dido autumant, Carthago conditur. Circa
od tempus Caranus, vir generis regii, ſextus decimus
Hercule, profectus Argis, regnum Macedoniæ occu-
vit. à quo Magnus Alexander cum fuerit ſeptimus
cimus, jure materni generis Achille auctore, paterni
rcule gloriatus eſt. Æmilius Sura de annis populi
mani. Aſſyrii principes omnium gentium, rerum po-
i ſunt; deinde Medi, poſtea Perſæ, deinde Macedones.
inde, duobus regibus, Philippo & Antiocho, qui à
acedonibus oriundi erant, haud multo poſt Cartha-
nem ſubactam, devictis, ſumma imperii ad populum
omanum pervenit. Inter hoc tempus, & initium Nini
gis Aſſyriorũ, qui princeps rerũ potitus, interſunt anni
D C C C C X C V. Hujus tẽporis æqualis Heſiodus
it, circa C X X annos diſtinctus ab Homeri ætate, vir
relegantis ingenii, & molliſſima dulcedine carminum
emorabilis, otii quietisq; cupidiſſimus, ut tempore tan-
viro, ita operis auctoritate, proximus. qui vitavit, ne
id, quod Homerus, incideret. patriamque, & parentes,
tatus eſt. ſed patriam, quia multatus ab ea erat, contu-
elioſiſſime. Dũ in externis moror, incidi in rem dome-
cam, maximique erroris, & multum diſcrepantem au-
orum opinionibus. Nam quidã, hujus temporis tractu,
unt, à Tuſcis Capuam, Nolamque conditam, ante an-
os fere D C C. C X X X. quibus equidẽ aſſenſerim. ſed
Cato quantum differt! qui dicat, Capuam, ab eisdem
uſcis conditam, ac ſubinde Nolam: ſtetiſſe autem Ca-
nam, antequam à Romanis caperetur, annis circiter
C L X. quod ſi ita eſt; cum ſint à Capua capta anni
C X L. ut condita eſt, anni ſunt fere D. Ego (pace di-
gentiæ Catonis dixerim) vix crediderim, tam mature
ntam urbem creviſſe, floruiſſe, concidiſſe, reſurrexiſſe.
lariſſimum deinde omnium ludicrum certamen, & ad
xercitandam corporis, animique virtutẽ efficaciſſimum,
lympiorum initium habuit, auctore Iphito Elio. is eos
dos, mercatumque inſtituit ante annos, quam tu,
. Vinici, conſulatum inires, D C C C C C I V. hoc ſa-
rum eodem loco inſtituiſſe fertur abhinc annos ferme
C C L Atreus, cum Pelopi patri funebres ludos fa-
eret. quo quidem in ludicro omnis generis certaminum
ercules victor exſtitit. Tum Athenis perpetui Archontes

eſſe deſierunt, cum fuiſſet ultimus Alcmæon: cœpe-
que in denos annos creari. quæ conſuetudo in
L X X. manſit: ac deinde annuis commiſſa eſt maga-
tibus reſpub. Ex iis, qui denis annis præfuerunt, p
fuit Charops, ultimus Eryx; ex annuis, primus C
Sexta Olympiade, poſt duo & viginti annos, quã p
conſtituta fuerat, Romulus, Martis filius, ultus inja
avi, Romam Vrbẽ, Parilibus in palatio condidit.
tempore ad vos conſules, anni ſunt D C C L X X I.
id actum poſt Trojam captã annis C D X X X V
geſſit Romulus, adjutus legionibus Latini, avi ſ
benter enim iis, qui ita prodiderũt, acceſſerim) cu
ter firmare urbem novã, tam vicinis Vejentibus, al
Etruſcis ac Sabinis, cum imbelli, & paſtorali ma
potuerit: quamquam, jam Aſylo facto inter duos l
auxit. Hic centum homines electos, appellatosq
tres, inſtar habuit conſilii publici. hanc originem n
Patriciorum habet. Raptus virginum Sabinarum,

*** *** *** *** ***

quam timuerat hoſtis, experit. nam biennio adeo
fortuna cum conſulibus conflixerat, ut plerumq
perior fuerit, magnamque partem Græciæ in ſocie
ſuam perduceret. Quin Rhodii quoque, fideliſſi
tea Romanis, tum dubia fide, ſpeculati fortunam
niores regis partibus fuiſſe viſi ſunt: & rex Eume
eo bello medius fuit animo, neque fratris initiis,
ſuæ reſpondit conſuetudini. Tum ſenatus popul
Romanus L. Æmilium Paullum, qui & prætor, &
ſul triumphaverat, virum in tantum laudandu
quantum intelligi virtus poteſt, conſulem creavit,
ejus Paulli, qui ad Cannas quam tergiverſanter p
cioſam reipublicæ pugnam inierat, tam fortiter
mortem obierat. is Perſeum ingenti prœlio apud
nomine Pydnam in Macedonia fuſum, fugatumqu
ſtris exuit) deletisque ejus copiis, deſtiturum om
coëgit è Macedonia profugere: quam ille linq
in inſulam Samothraciam profugit, templique ſe
gioni ſupplicem credidit. ad eum Cnæus Octavius
tor, qui claſſi præerat, pervenit; & ratione magis,
vi perſuaſit, ut ſe Romanorum fidei committere
Paullus maximum, nobiliſſimumque regem in t
pho duxit. quo anno & Octavii prætoris, naval
Anicii, regem Illyriorum Gentium ante currum
tis, triumphi fuere celebres. Quam ſit aſſidua emi
fortunæ comes Invidia, altiſſimisque adhæreat,
hoc colligi poteſt, quod, cum Anicii, Octaviique t
phum nemo interpellaret, fuere, qui Paulli imp

ol

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rentur: cujus tantum priores exceſſit, vel magni-
regis Perſei, vel ſpecie ſimulacrorum, vel modo
æ, ut bis millies centies H S ærario contulerit,
um anteactorum comparationem amplitudine
. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes,
henis Olympicum inchoavit, tum regem Syriæ,
æum puerum Alexandriæ obſideret; miſſus eſt
n legatus M. Popillius Lænas, qui juberet ince-
ſiſtere: mandataque expoſuit: & regem, delibe-
m ſe dicentem, circumſcripſit virgula, juſſitque,
eſponſum reddere, quam egrederetur finito are-
culo. ſic cogitationem regiam Romana disjecit
ntia; obeditumque imperio. Lucio autem Paul-
gnæ victoriæ compoti, quatuor filii fuere; ex iis
atu majores, unum P. Scipioni, P. Africani filio,
x paterna majeſtate, præter ſpeciem nominis, vi-
que eloquentiæ, retinenti, in adoptionem dede-
terum Fabio Maximo: duos, minores natu, præ-
s, quo tempore victoriam adeptus eſt, habuit.
in concione extra urbem, more majorum, ante
hi diem, ordinem actorum ſuorum commemo-
deos immortales precatus eſt, ut, ſi quis eorum
ret operibus, ac fortunæ ſuæ, in ipſum potius
nt, quam in rempublicam. quæ vox, veluti ora-
miſſa, magna parte eum ſpoliavit ſanguinis ſui.
lterum ex iis, quos in familia retinuerat, libe-
te paucos triumphi, alterum poſt pauciores ami-
s. Aſpera circa hæc tempora cenſura Fulvii Flac-
Poſthumii Albini fuit. quippe Fulvii cenſoris fra-
c quidem conſors, Cn. Fulvius ſenatu motus eſt
cenſoribus. Poſt victum, captumque Perſeum,
adriennio poſt in libera cuſtodia Albæ deceſſit,
ophilippus, à mendacio ſimulatæ originis appel-
, qui ſe Philippum regiæque ſtirpis ferebat, cum
ltimæ, armis occupata Macedonia, aſſumptis re-
ſignibus, brevi temeritatis pœnas dedit. Quippe
tellus prætor, cui ex virtute Macedonici nomen
m, præclara victoria ipſum, gentemque ſuperavit,
mani etiam Achæos, rebellare incipientes, fudit
Hic eſt Metellus Macedonicus, qui porticus, quæ
circumdatæ duabus ædibus ſine inſcriptione po-
quæ nunc Octaviæ porticibus ambiuntur, fece-
uique hanc turmam ſtatuarum equeſtrium, quæ
m ædium ſpectant, hodieque maximum orna-
m ejus loci, ex Macedonia detulit. cujus tur-
anc cauſam referunt: Magnum Alexandrum im-
ſe à Lyſippo, ſingulari talium auctore operum, ut

eorum

eorum equitum, qui ex ipſius turma apud Gra
flumen ceciderant, expreſſa ſimilitudine figurarum
ceret ſtatuas, & ipſius quoque iis interponeret.
idem, primus omnium Romæ ædem ex marmore
ipſis monumentis molitus, vel magnificentiæ, vel
riæ princeps fuit. Vix ullius gentis, ætatis, ordin
minem inveneris, cujus felicitatem fortunæ M
compares. nam, præter excellentes triumphos,
reſque ampliſſimos, & principale in republica
gium, extentumque vitæ ſpatium, & acres, in
teſque pro republica cum inimicis contentiones,
tuor filios ſuſtulit, omnes adultæ ætatis vidit,
reliquit ſuperſtites, & honoratiſſimos, mortui ej
ctum pro Roſtris ſuſtulerunt quattuor filii; unus c
laris & cenſorius, alter conſularis, tertius conſul,
tus candidatus conſulatus, quem honorem adeptu
Hoc eſt nimirum magis, feliciter de vita migrare,
mori. Vniverſa deinde, ut prædiximus, inſtin
bellum Achaja, cum pars magna, ejuſdem M
Macedonici virtute, armiſque, tracta erat, maxim
rinthiis in arma, cum gravibus etiam in Romano
tumeliis, inſtigantibus. deſtinatus ei bello gerendo
ſul Mummius. Et ſub idem tempus, magis, quia
bant Romani, quicquid de Carthaginienſibus
retur, credere, quam quia credenda affereba
ſtatuit ſenatus Carthaginem excidere. ita eodem
pore P. Scipio Æmilianus, vir avitis P. Africani
terniſque L. Paulli virtutibus ſimillimus, om
belli, ac togæ dotibus, ingeniiſque, ac ſtudiorum
nentiſſimus ſæculi ſui, qui nihil in vita, niſi la
dum, aut fecit, aut dixit, ac ſenſit: quem, Paullo
tum, adoptatum à Scipione, Africani filio, dixi
ædilitatem petens conſul creatus eſt. Bellum C
gini, jam ante biennium à prioribus conſulibu
tum, majore vi intulit; cum ante in Hiſpania m
corona; in Africa obſidionali donatus eſſet; in H
nia vero etiam ex provocatione, ipſe modicus vir
immanis magnitudinis hoſtem interemiſſet. Ea
urbem, magis invidia imperii, quam ullius tem
noxiæ, inviſam Romano nomini, funditus ſuſtuli
citque ſuæ virtutis monumentum, quod fuerat av
clementiæ. Carthago diruta eſt, cum ſtetiſſet
DCLXVII. abhinc annos CLXXVII
Cornelio Lentulo, L. Mummio coss. Hunc finem h
Romani imperii Carthago æmula: cum qua b
majores noſtri cœpere Claudio, & Fulvio coss.
annos CCXCVI. quam tu, M. Vinici, c

inires, ita per annos CXV. aut bellum
as populos, aut belli præparatio, aut in-
fuit. neque ſe Roma, jam terrarum orbe ſupe-
curam ſperavit fore, ſi nomen uſquam ſtantis
Carthaginis. adeo odium, certaminibus or-
tra metum durat, & ne in victis quidem de-
, neque ante inviſum eſſe deſinit, quam eſſe de-
te triennium quam Carthago deleretur, M. Ca-
eruus diruendæ ejus auctor, L. Cenſorino, M.
Coss. mortem obiit. Eodem anno, quo Car-
oncidit, L. Mummius Corinthum, poſt annos
CLII. quā ab Halete, Hippotis filio, erat cōdita,
s erust. uterq; imperator, devictæ à ſe gentis no-
onoratus, alter Africanus, alter appellatus eſt
is. nec quiſquam ex novis hominibus prior
o cognomen virtute partum vindicavit. Diverſi
toribus mores, diverſa fuere ſtudia. quippe Sci-
elegans liberalium ſtudiorum, omnisque do-
& auctor, & admirator fuit, ut Polybium, Panæ-
, præcellentes ingenio viros, domi militiæque
abuerit. neque enim quiſquam hoc Scipione
us intervalla negotiorum otio diſpunxit; ſem-
aut belli, aut pacis ſerviit artibus: ſemper in-
, ac ſtudia verſatus, aut corpus periculis, aut
diſciplinis exercuit. Mummius tam rudis fu-
pta Corintho, cum maximorum artificum per-
anibus tabulas, ac ſtatuas in Italiam portan-
ret, juberet prædici conducentibus, ſi eas per-
, novas eos reddituros. Non tamen puto du-
iuici, quin magis pro republica fuerit, manere
adem Corinthiorum intellectum, quam in tan-
ntelligi; & quin hac prudentia illa impruden-
ri publico fuerit convenientior.

facilius cujusque rei in unum contracta ſpecies,
viſa temporibus, oculis, animisque inhæreat;
iorem hujus voluminis, poſterioremque partem,
ili rerum notitia in artum contracta, diſtin-
que huic loco inſerere, quæ quoque tempore,
nam à Gallis captam, deducta ſit colonia juſſu
nam militarium & cauſſæ, & auctores, & ipſa-
fulgent nomina; huic rei per idem tempus ci-
ropagatas, auctumque Romanum nomen com-
juris, haud intempeſtive ſubtexturi videmur.
tem annos, quàm Galli urbem ceperunt, Su-
ducta colonia eſt, & poſt annum Setina, novem-
jectis annis Nepe; deinde, interpoſitis duo-
iginta, Aricini in civitatem recepti, abhinc

annos autem CCCL. Sp. Poſtumio, Veturio Ca[illegible] COSS. Campanis data eſt civitas, partique Samn[illegible] ſine ſuffragio: & eodem anno Cales deducta col[illegible] Interjecto deinde triennio Fundani, & Formiani [illegible] vitatem recepti, eo ipſo anno, quo Alexandria co[illegible] eſt. inſequentibusque conſulibus, à Sp. Poſthumio[illegible] lone Publilio cenſoribus Acerranis data civitas[illegible] poſt triennium Tarracinam deducta colonia. i[illegible] poſitoque quadriennio, Luceria; ac deinde, in[illegible] cto triennio, Sueſſa Aurunca, & Saticula, Intera[illegible] que poſt biennium. Decem deinde hoc munere[illegible] vacaverunt. tunc Sora, atque Alba deductæ col[illegible] & Carſeoli poſt biennium. at quintum F[illegible] Q. Decio Mure quartum COS. quo anno Py[illegible] regnare cœpit, Sinueſſam, Minturnaſque miſſi [illegible] ni, poſt quadriennium Venuſiam interjecto bie[illegible] M. Curio, & Rufino Cornelio COS. Sabinis[illegible] ſuffragio data civitas. id actum ante annos f[illegible] CCCXX. at Coſſam, & Pæſtum abhinc annos f[illegible] CCC. Fabio Dorſone, & Claudio Canina COS[illegible] terjecto quinquennio, Sempronio Sopho, & A[illegible] Cæci filio COSS. Ariminum, Beneventum coloni[illegible] ſi: & ſuffragii ferendi jus Sabinis datum. ac initio[illegible] mi belli Punici Firmum, & Caſtrum colonis occu[illegible] & poſt annum Æſernia, poſtque XXII annos Æſu[illegible] & Alſium, Fregellæque poſt biennium; proxim[illegible] anno, Torquato, Semproniоque COSS. Brundiſiu[illegible] poſt triennium Spoletium: quo anno Floralium l[illegible] rum factum eſt initium. poſtque biennium de[illegible] Valentia, &, ſub adventum in Italiam Hannib[illegible] Cremona, atque Placentia. Deinde, neque dum H[illegible] bal in Italia moratur, neque proximis poſt exce[illegible] ejus annis, vacavit Romanis colonias condere; cu[illegible] ſet in bello conquirendus potius miles, quam d[illegible] tendus; & poſt bellum vires refovendæ magis, q[illegible] ſpargendæ. Cnæo autem Manlio Volſone, & M. F[illegible] Nobiliore COSS. Bononia deducta colonia, ab[illegible] annos ferme CCXVII. &, poſt quadriennium, P[illegible] rum, ac Potentia; interjectoque triennio, Aquilej[illegible] Graviſca, & poſt quadriennium Luca. Eodem te[illegible] rum tractu, quamquam apud quoſdam ambigitur, [illegible] teolos, Salernumque, & Buxentum miſſi coloni: [illegible] ximum autem in Picenum, abhinc annos f[illegible] CLXXXVII. ante triennium, quam Caſſius cenſo[illegible] Lupercali in Palatium verſus, theatrum facere [illegible] tuit: cui in demoliendo eximia civitatis ſeverit[illegible] conſul Cæpio reſtitêre: quod ego inter clariſſima [illegible]

voluntatis argumenta numeraverim. Caſſio
Longino, & Sextio Calvino, qui Sallues apud
s,quæ ab eo Sextiæ appellantur, devicit, conſuli-
Fabrateria deducta eſt, abhinc annos ferme
II. &,poſt annum,Scylacium,Minervium, Taren-
Neptunia, Carthagoque in Africa prima,ut præ-
us,extra Italiam, colonia condita eſt. de Dertona
gitur. Narbo autem Marcius in Gallia,M.Porcio,
arcio COS. abhinc annos circiter CLIII. deducta
ia eſt. poſt tres, & viginti annos in Vagiennis
dia, Mario ſexies, Valerioque Flacco COS. Ne-
cile memoriæ mandaverim, quæ, niſi militaris,
oc tempus deducta ſit.
im hæc particula operis velut formam propoſiti
erit:quamquam intelligo,mihi, in hac tam præci-
ſtinatione,quæ me,rotæ, pronive gurgitis,ac ver-
nodo,nuſquam patitur conſiſtere, pæne magis ne-
ia prætereunda, quam ſupervacua amplectenda:
o tamen temperare mihi, quin rem, ſæpe agita-
animo meo, neque ad liquidum ratione perdu-
, ſignem ſtylo. Quis enim abunde mirari poteſt,
eminentiſſima cujuſque profeſſionis ingenia, in
ormam,& in idem artati temporis congruens ſpa-
& quemadmodum clauſa capſa, alioque ſepto di-
generis animalia,nihilo minus ſeparata alienis,in
quoque corpus congregantur; ita cujuſque clari
s capacia ingenia in ſimilitudinem & temporum,
ofectuum ſemetipſa ab aliis ſeparaverunt? Vna,
multorum annorum ſpatio diviſa, ætas, per di-
piritus viros, Æſchylum, Sophoclem, Euripidem,
avit tragœdias: una priſcam illam, & veterem
ratino, Ariſtophane, & Eupulide comœdiam:
vam comicam Menandrus, æqualeſque ejus æta-
gis,quam operis, Philemon, ac Diphilus, & inve-
intra pauciſſimos annos, neque imitanda reliqne-
Philoſophorum quoque ingenia, Socratico ore
ntia, omnium, quos paullo ante enumeravimus,
o poſt Platonis, Ariſtotelisque mortem floruе-
tio? Quid ante Iſocratem, quid poſt ejus audito-
eorumque diſcipulos clarum in oratoribus fuit?
quidem artatum anguſtiis temporum, ut nemo
oria dignus, alter ab altero videri nequive-
neque hoc in Græcis, quam in Romanis, evenit
. nam, niſi aſpera,ac rudia repetas, & inventi
nda nomine,in Attio, circaque eum Romana tra-
a eſt: dulceſque Latini leporis facetiæ per Cæci-
, Terentiumque, & Afranium ſub pari ætate ni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

tuerunt. Hiſtoricos, (ut & Livium quoque pric
ætati adſtruas) præter Catonem, & quoſdam vete
& obſcuros, minus LXXX annis circumdatũ ævum
lit. ut nec poëtarum in antiquius, citeriusve pr
ſit ubertas. at oratio, ac vis forenſis, perfectumque
ſæ eloquentiæ decus, ut idem ſeparetur Cato, (
P. Craſſi, Scipionisque, & Lęlii, & Gracchorum, &
nii, & Ser. Galbæ dixerim) ita univerſa ſub prin
operis ſui erupit Tullio: ut delectari ante eum pa
ſimis, mirari vero neminem poſſis, niſi aut ab il
ſum, aut qui illum viderit. Hoc idem eveniſſe g
maticis, plaſtis, pictoribus, ſcalptoribus, ut
que temporum inſtiterit notis, reperiet, eminenti
jusque operis artiſſimis temporum clauſtris circum
Hujus ergo, præcedentisque ſæculi, ingeniorum
militudines congregantis & in ſtudium par,
emolumentum, cauſſas cum ſemper requiro, numq
reperio, quas eſſe veras confidam, ſed fortaſſe veri
les, inter quas has maxime. Alit æmulatio inge
& nunc invidia, nunc admiratio incitationem a
dit; naturaque, quod ſummo ſtudio petitum eſt
ſcendit in ſummum: difficilisque in perfecto mora
naturaliterque, quod procedere non poteſt, recedi
ut primo ad conſequendos, quos priores ducim
accendimur: ita, ubi aut præteriri, aut æquari
poſſe deſperavimus, ſtudium cum ſpe ſeneſcit, &,
aſſequi non poteſt, ſequi deſinit, &, velut occup
relinquens materiam, quærit novam: præteri
eo, in quo eminere non poſſumus, aliquid, in
nitamur, conquirimus: ſequiturque, ut frequens
mobilis tranſitus maximum perfecti operis impedim
tum ſit. Tranſit admiratio ad condicionem tempo
& ad urbium. Vna urbs Attica pluribus annis
quentia, quam univerſa Græcia, operibusque flo
adeo ut corpora gentis illius ſeparata ſint in alias
tates, ingenia vero ſolis Athenienſium muris c
exiſtimes. Neque ego hoc magis miratus ſim, q
neminem Argivum, Thebanum, Lacedæmonium
torem, aut, dum vixit, auctoritate, aut poſt m
memoria dignum exiſtimatum. quæ urbes, & m
aliæ, talium ſtudiorum fuere ſteriles, niſi Thebas u
os Pindari illuminaret. nam Alcmana, Lacones
ſibi vindicant.

.VELLEII PATERCVLI
ISTORIÆ ROMANÆ
AD M. VINICIVM COS.
LIBER SECVNDVS.

OTENTIÆ Romanorum prior Scipio viam
aperuerat, luxuriæ poſterior aperuit. quippe, re-
moto Carthaginis metu, ſublataque imperii æmu-
ıon gradu, ſed præcipiti curſu à virtute deſcitum,
tia tranſcurſum; vetus diſciplina deſerta, nova
ıcta; in ſomnum à vigiliis, ab armis ad voluptates,
gotiis in otium converſa civitas. tum Scipio Naſica
apitolio porticus, tum, quas prædiximus, Metellus,
in circo Cn. Octavius multo amœniſſimam moliti
:: publicamque magnificentiam ſecuta privata lu-
ia eſt. Triſte deinde, & contumelioſum bellum in
pania, duce latronum Viriatho, ſecutum eſt. quod
varia fortuna geſtum eſt, ut ſæpius Romanorum ge-
tur adverſa. ſed, interempto Viriatho fraude magis,
m virtute, Servilii Cæpionis, Numantinum gravius
rſit. hæc urbs numquam XM. plura, quam propriæ
entutis, armavit, ſed, vel ferocia ingenii, vel inſcitia
trorum ducum, vel fortunæ indulgentia, cum alios
ces, tum Pompejum, magni nominis virum, ad tur-
ſima deduxit fœdera, (hic primus è Pompejis conſul
t) nec minus turpia ac deteſtabilia Mancinū Hoſtiliū
ıſulē. ſed Pompejum gratia impunitū habuit, Manci-
verecundia. quippe, non recuſando perduxit huc, ut
r Fetiales nudus, ac poſt tergū religatis manibus, de-
retur hoſtibus: quē illi recipere ſe negaverunt, ſicut
ondam Caudini fecerunt, dicentes, publicam viola-
nem fidei non debere unius lui ſanguine. Immanem
ditio Mancini civitatis movit diſſenſionem. quippe
.Gracchus, Ti. Gracchi, clariſſimi, atque eminentiſſi-
i viri filius, P. Africani ex filia nepos, quo Quæſtore
auctore id fœdus ictum erat, nunc graviter ferens
iquid à ſe factum infirmari, nunc ſimilis vel ju-
cii, vel pœnæ metuens diſcrimen, tribunus plebis
eatus, vir alioqui vita innocentiſſimus, ingenio flo-
ntiſſimus, propoſito ſanctiſſimus, tantis denique ador-
atus virtutibus, quantas perfecta & naturâ & indu-
riâ, mortalis condicio recipit, P. Mucio Scævola,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

L. Calpurnio conſulibus, abhinc annos CLXII.
ſcivit à bonis; pollicituſque toti Italiæ civitate
mul etiam promulgatis agrariis legibus, omnibu
tum concupiſcentibus, ſumma imis miſcuit; & in
ruptum, atque anceps periculum adduxit rempub.
tavioque collegæ, pro bono publico ſtanti, impe
abrogavit: III viros agris dividendis, coloniiſqu
ducendis creavit ſe, ſocerumque ſuum conſularem
pium, & Gracchum fratrem, admodum juvenem.
P. Scipio Naſica, ejus, qui optimus vir à ſenatu ju
tus erat, nepos, ejus, qui cenſor porticus in Capi
fuerat, filius, pronepos autem Cnæi Scipionis, cel
rimi viri, P. Africani patruus, privatusque, & tog
cum eſſet conſobrinus Ti. Gracchi, patriam cogna
præferens, &, quidquid publice ſalutare non eſſet,
vatim alienum exiſtimans, ob eas virtutes primus
nium abſens Pontifex Max. factus eſt, cum data
brachio togæ lacinia, ex ſuperiore parte Capit
ſummis gradibus inſiſtens, hortatus eſt, qui ſalvam
lent remp. ſe ſequerentur. Tum optimates, ſenatus, a
equeſtris ordinis pars melior, & major, & intacta
nicioſis conſiliis plebs, inruere in Gracchum, ſtan
in area cum catervis ſuis, & concientem pæne t
Italiæ frequentiam. is fugiens, decurrensq; clivo C
tolino, fragmine ſubſellii ictus, vitam, quam glori
ſime degere potuerat, immatura morte finivit. Hoc
tium in urbe Roma civilis ſanguinis, gladiorum
impunitatis fuit. inde jus vi obrutum, potentiorque
bitus prior; diſcordiæque civium, antea condicion
ſanari ſolitæ, ferro dijudicatæ; bellaque non cauſſi
ita, ſed prout eorum merces fuit. quod haud mirum
non enim ibi conſiſtunt exempla, unde cœperunt;
quamlibet in tenuem recepta tramitem, latiſſime
gandi ſibi viam faciunt: &, ubi ſemel recto deerra
eſt, in præceps pervenitur: nec quiſquam ſibi putat
pe, quod alii fuit fructuoſum. Interim, dum hæc in
lia gerũtur, Ariſtonicus mortuo rege Attalo, à quo
populo Romano hereditate relicta erat, ſicut rel
poſtea eſt à Nicomede Bithynia, mentitus regiæ ſti
originem, armis eam occupat. Is victus à M. Perpen
ductuſque in triumpho: ſed M. Aquilio capite pœnas
dit, cum, initio belli, Craſſum Mucianum, virum j
ſcientiſſimum, decedentem ex Aſia proconſulem in
emiſſet. Et P. Scipio Africanus Æmilianus, qui Car
ginem deleverat, poſt tot acceptas circa Numantiã
des, creatus iterum conſul, miſſuſque in Hiſpaniam,
tunæ, virtutique, expertæ in Africa, reſpondit in Hi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

k intra annum, ac tres menſes, quam eo venerat,
ndatam operibus Numantiam, exciſamque a qua-
o. nec quiſquam ullius gentis hominum ante eum
re urbium excidio nomen ſuum perpetuæ com-
avit memoriæ. quippe, exciſa Carthagine, ac Nu-
a, ab alterius nos metu, alterius vindicavit contu-
. Hic, eum interrogante tribuno Carbone, quid de
racchi cæde ſentiret, reſpondit: ſi is occupandæ
animum habuiſſet, jure cæſum. Et, cum omnis con-
clamaſſet: Hoſtium, inquit, armatorum toties cla-
non territus, qui poſſum veſtro moveri, quorum
ca eſt Italia? Reverſus in urbem, intra breve tem-
. Aquillio, C. Sempronio COSS. abhinc annos CL
duos conſulatus, duosque triumphos, & bis exciſos
res reip. mane in lectulo repertus eſt mortuus, ita
uædam eliſarum faucium in cervice reperirentur
. De tanti viri morte nulla habita eſt quæſtio: ejus-
corpus velato capite elatum eſt, cujus opera ſuper
m terrarum orbem Roma extulerat caput. ſeu fata-
ut plures; ſeu conflatam inſidiis, ut aliqui prodide-
emoriæ, mortem obiit; vitam certe digniſſimam
quæ nullius ad id temporis, præterquã avito ful-
vinceretur. Deceſſit anno ferme LVI. de quo ſi quis
iget, recurrat ad priorem conſulatum ejus. in quem
tus eſt anno XXXVI. ita dubitare deſinet. Ante tem-
exciſæ Numantiæ, præclara in Hiſpaniam militia
Bruti fuit, qui penetratis omnibus Hiſpaniæ genti-
, ingenti vi hominum, urbiumq; potitus numero, adi-
quæ vix audita erant, Gallæci cognomen meruit.
ante eum paucis annis tam ſeverum illius Q. Mace-
ici in his gentibus imperium fuit, ut, cum urbem,
ntrebiam nomine, in Hiſpania oppugnaret, pulſas
cipiti loco quinque cohortes legionarias eodem
tinus ſubire juberet, facientibusque omnibus in pro-
ctu teſtamenta, velut ad certam mortem eundum fo-
, non deterritus propoſito perſeverantia ducis, quem
riturum miſerat, militem victorem recepit. tantum
ecit miſtus timori pudor, ſpesq; deſperatione quæſita.
c virtute, ac ſeveritate facti; at Fabius Æmilianus,
ulli exemplo, diſciplinę in Hiſpania fuit clariſſimus.
cem deinde interpoſitis annis, qui Ti. Gracchũ, idem
ijum, fratrem ejus, occupavit furor, tam virtutibus
is omnibus, quam huic errori ſimilem, ingenio etjam,
quentiaque longe præſtantiorem. qui cum, ſumma
iete animi, civitatis princeps eſſe poſſet, vel vindican-
e fraternæ mortis gratia, vel præmuniendæ regalis
tentiæ, ejuſdem exẽpli tribunatum ingreſſus, longe

majora, & acriora repetens, dabat civitatem omni
Italicis, extendebat eam pæne uſque Alpes, divi
agros; vetabat quemquam civem plus D jugeribus
bere; quod aliquando lege Licinia cautum erat no
conſtituebat portoria, novis coloniis replebat pr
cias: judicia à ſenatu transferebat ad equites; f
tum plebi dare inſtituerat; nihil immotum, nihil
quillum, nihil quietum denique in eodem ſtatu
quebat: quin alterum etiam continuavit tribun
hunc L. Opimius conſul, qui prætor Fregellas e
rat, perſecutus armis, unaque Fulvium Flaccũ, co
rem, ac triumphalem virum, æque prava cupien
quem C. Gracchus in locum Tiberii fratris III
nominaverat, eumque ſocium regalis aſſumpſerat
tiæ, morte afficit. id unum nefarie ab Opimio
tum, quod capitis non dicam Gracchi, ſed civis R
tium ſe daturum, idque auro repenſurum, prop
Flaccus, in Aventino armatos ad pugnam ciens, c
lio majore jugulatus eſt. Gracchus profugiens, cum
comprehenderetur ab iis, quos Opimius miſerat,
cem Euporo ſervo præbuit, qui non ſegnius ſe ip
teremit, quam domino ſuccurrerat. Quo die ſing
Pomponii, equitis R. in Gracchum fides fuit, qui
Coclitis, ſuſtentatis in ponte hoſtibus, ejus gla
transfixit. Vt Tiberii Gracchi antea corpus, ita Ca
ra crudelitate victorum, in Tiberim dejectum eſt.
Tib. Gracchi liberi, P. Scipionis Africani nepotes
adhuc matre Cornelia Africani filia, viri optimis
niis male uſi, vitæ, mortisq; habuere exitũ: qui ſi c
dignitatis concupiſſent modum, quidquid tumultu
adipiſci geſtierunt, quietis obtuliſſet reſpublica.
atrocitati adjectum ſcelus unicum: quippe juvenis
cie excellens, nec dum duodeviceſimum transgreſſ
num, immunisque delictorum paternorum, Fulvii
ci filius, quem pater legatum de condicionibus miſ
ab Opimio interemptus eſt. quem cum haruſpex
cus, amicus, flentem in vincula duci vidiſſet, Quin tu
potius, inquit, facis? protinusque inliſo capite in
tem lapideum januæ carceris, effuſoque cerebro e
ravit. Crudelesque mox quæſtiones, in amicos, c
tesque Gracchorum, habitæ ſunt. ſed Opimium, vi
alioqui ſanctum, & gravem, damnatum poſtea judi
publico, memoria ipſius ſævitiæ nulla civilis perſe
eſt miſericordia. Eadem Rutilium, Popilliumque
conſules aſperrime in Tiberii Gracchi amicos ſæ
rant, poſtea judiciorum publicorum merito oppr
invidia. Rei tantæ parum ad notitiam pertinens in

pone

...ur. Hic eſt Opimius, à quo conſule celeberrimum
...iani vini nomen; quod jam nullum eſſe, ſpatio an-
...n colligi poteſt; cum ab eo ſint ad te, M. Vinici,
...lem, anni CLI Factum Opimii, quod inimicitia-
...uæſita erat ultio, minor ſecuta auctoritas: & viſa
..., privato odio magis, quam publicæ vindictæ, da-
...binde, Porcio, Marcioque COS. deducta colonia,
...o Martius. Mandetur deinde memoriæ ſeveritas ju-
...rum. quippe COS. Cato conſularis, M. Catonis
...s, Africani ſororis filius, repetundarum ex Macedo-
...amnatus eſt, cũ lis ejus IIII æſtimaretur. adeo illi
...magis voluntatem peccandi intuebantur, quam
...um: factaque ad conſilium dirigebant, & quid, non
...tantum, admiſſum foret, æſtimabant. Circa eadem
...ora M. Metelli fratres uno die triumphaverũt. Non
...us clarum exemplum, & adhuc unicum Fulvii Flac-
...jus, qui Capuam ceperat, filiorum, ſed alterius in
...tionem dati, in collegio conſulum fuit. adoptivus
...ccidiani Manlii familiam datus. nam cenſura Me-
...orum, patruelium, non germanorum fratrum fuit:
...d ſolis contigerat Scipionibus. Tum Cimbri, &
...toni tranſcendêre Rhenum, multis mox noſtris, ſuis-
...cladibus nobiles. Per eadem tempora clarus ejus
...ucii, qui porticus, quæ hodieque celebres ſunt, mo-
...s eſt, ex Scordiſcis triumphus fuit. Eodem tractu
...porum nituerunt oratores Scipio Æmilianus, Læ-
...que, Ser. Galba, duo Gracchi, C. Fannius, Carbo,
...irius. Nec prætereundus Metellus Numidicus, &
...urus, & ante omnes L. Craſſus, & M. Antonius.
...orum ætati, ingeniiſque ſucceſſere C. Cæſar Stra-
..., P. Sulpicius. namque Mucius juris ſcientia, quam
...priæ eloquentiæ nomine, celebrior fuit. Clara etiam
...idem ævi ſpatium fuere ingenia, in Togatis Afra-
..., in Tragœdiis Pacuvii, atque Attii, uſque in Græco-
...n ingeniorum comparationem evecti, magnamque in-
...hos ipſos facientis operi ſuo locum, adeo quidem, ut
...illis limæ, in hoc pæne plus videatur fuiſſe ſangui-
.... Celebre & Lucilii nomen fuit, qui ſub P. Africano,
...mantino bello, eques militaverat. quo quidem tem-
...re juvenis adhuc Iugurtha, ac Marius, ſub eodem
...fricano militantes, in iiſdem caſtris didicere, quæ po-
...a in contrariis facerent. Hiſtoriarũ auctor jam tũ Si-
...nna erat juvenis, ſed opus belli civilis Sullani poſt ali-
...ot annos ab eo ſeniore editũ eſt. Vetuſtior Siſenna fu-
...Cœlius, ęqualis Siſennę Rutilius, Claudiusq; Quadri-
...rius, & Valerius Antias. Sane, non ignoremus, eadem
...ate fuiſſe Pomponium, ſenſibus celebrem, verbis rudẽ,

& novitate inventi à ſe operis commendabile
Perſequamur notam ſeveritatem cenſorum ,
Longini, Cæpioniſque, qui abhinc annos CLVII
dum Ælium, augurem, quod ſex millibus ædes c
xiſſet, adeſſe juſſerunt. at nunc, ſi quis tanti habit
ut ſenator agnoſcitur : adeo mature à rectis in v
vitiis in prava , à pravis in præcipitia pervenitu
dem tractu temporum & Domitii ex Arvernis, &
ex Allobrogibus victoria fuit nobilis. Fabio, Pau
poti, ex victoria cognomen Allobrogico inditum
tetur Domitiæ familiæ peculiaris quædam, & ,
riſſima, ita artata numero felicitas, uti ante hunc
liſſimæ ſimplicitatis juvenem, Cn. Domitium, fue
gulis omnino parentibus geniti, ſed omnes ad co
tum , ſacerdotiaque , ad triumphi autem pæne
pervenerunt inſignia. Bellum deinde Iugurthin
ſtum eſt per Q. Metellum, nulli ſecundum ſęculi ſ
jus legatus fuit C. Marius , quem prædiximus ,
equeſtri loco, hirtus, atque horridus , vitaque ſa
quantum bello optimus, tantum pace peſſimus,
dicus gloriæ, inſatiabilis, impotens, ſemperque i
tus. hic per publicanos, aliosque in Africa negoti
criminatus Metelli lentitudinem , trahentis jam
tium annum bellum , & naturalem nobilitatis
biam, morandique in imperiis cupiditatem , effec
cum, commeatu petito, Romam veniſſet, conſul c
tur, bellique, pęne patrati à Metello, qui bis Iugu
acie fuderat, ſumma committeretur ſibi. Metelli
& triumphus fuit clariſſimus , & meritum , virtu
cognomen Numidici inditum. Vt paullo ante, Do
familiæ, ita Cæciliæ notanda claritudo eſt: quip
tra X X I I ferme annos hujus temporis conſules
Metelli, aut cenſores, aut triumpharunt amplius
appareat, quemadmodum urbium, imperiorumqu
gentium nunc florere fortunam, nunc ſeneſcere, n
terire. At C. Marius L. Sullam, jam tunc, ut præca
bus fatis, copulatum ſibi quæſtorem habuit & pe
miſſum ad regem Bocchũ, Iugurtha rege, abhinc
ferme CXXXIIX potitus eſt: deſignatuſque iteru
ſul, in urbẽ reverſus, ſecundi conſulatus initio Ka
eum in triumpho duxit. Effuſa, ut prædiximus, im
vis Germanarum gentium , quibus nomen Cimb
Teutonis erat, cum Cæpionem, Manliumque conſ
& ante Carbonem, Silanumque fudiſſent, fugaſſe
in Galliis, & exſuiſſent exercitu, Scaurumque Aur
COS. & alios celeberrimi nominis viros trucida
populus Romanus non alium repellendis tantis

gis idoneum imperatorem , quam Marium , eſt
am multiplicati conſulatus ejus. Tertius, in ap-
belli conſumptus , quo anno Cn. Domitius tri-
pl. legem tulit,ut ſacerdotes,quos antea collegæ
bant,populus crearet. Quarto, trans alpes circa
Sextias cum Teutonis conflixit,amplius CL.ho-
priore, ac poſtero die, ab eo trucidatis; gensque
Teutonum. Quincto, citra alpes in campis,qui-
men erat Raudis, ipſe conſul , & proconſul Q.
us Catulus fortunatiſſimo decertavere prœlio.
ut capta amplius C M. hominum. Hac victoria
r meruiſſe Marius,ne ejus nati remp.pæniteret,ac
nalis repenſaſſe. Sextus conſulatus veluti præ-
ei meritorum datus.Non tamẽ hujus conſulatus
tur gloria, quo Servilii Glauciæ , Saturninique
eji furorem, continuatis honoribus rempub. la-
ium , & gladiis quoque , & cæde comitia diſcu-
m,conſul armis compeſcuit; hominesque exitia-
n Hoſtilia curia morte multavit. Deinde, interje-
ucis annis,tribunatum iniit M. Livius Druſus,vir
ſſimus,eloquentiſſimus, ſanctiſſimus, meliore in
ingenio,animoque, quam fortuna uſus:qui, cum
i priſcum reſtituere cuperet decus , & judicia ab
bus ad eum transferre ordinem; (quippe,eam po-
em nacti equites, Gracchanis legibus cum in mul-
riſſimos , atque innocentiſſimos viros ſæviſſent,
Rutilium, virum non ſæculi ſui , ſed omnis ævi
um , interrogatum lege repetundarum , maximo
emitu civitatis,damnaverant) in iis ipſis,quæ pro
i moliebatur , ſenatum habuit adverſarium, non
igentem,ſi qua de plebis commodis ab eo ageren-
eluti inescandæ,illiciendæque multitudinis cauſſa
at,minoribus perceptis,majora permitteret. Deni-
a fortuna Druſi fuit,ut malefacta collegarũ,quam
ptime ab ipſo cogitata , ſenatus probaret magis;
norem,qui ab eo deferebatur, ſperneret; injurias,
ab aliis intendebantur, æquo animo reciperet; &
s ſummæ gloriæ invideret,illorũ modicam ferret.
converſus Druſi animus, quãdo bene cœpta male
baut, ad dandam civitatem Italiæ.quod cum mo-
revertiſſet è foro, immenſa illa, & incognita,quæ
ſemper comitabatur,cinctus multitudine, in atrio
us ſuæ cultello percuſſus,qui affixus lateri ejus re-
s eſt,intra paucas horas deceſſit.Sed,cum ultimum
eret ſpiritum,intuens circumſtantium, merentium
frequentiam, effudit vocem, convenientiſſimam cõ-
tiæ ſuæ ; Ecquando, inquit, propinqui, amicique,

ſimilem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſimilem mei civẽ habebit reſpublica. Hunc finẽ
mus juvenis vitæ habuit: cujus morum minim
tatur argumentum. Cum ædificaret domum
tio, in eo loco, ubi eſt, quæ quondam Ciceron
Cenſorini fuit, nunc Statilii Siſennæ eſt; prom
que ei architectus, ita ſe eam ædificaturum,
à conſpectu, immunis ab omnibus hominibus e
que quiſquam in eam deſpicere poſſet: Tu vero,
ſi quid in te artis eſt, ita compone domum me
quidquid agam, ab omnibus perſpici poſſit. In
Gracchi inter perniciosiſſima numeraverim, q
tra Italiam colonias poſuit. id majores (cum
tanto potentiorem Tyro Carthaginem, Maſſilia
cæa, Syracuſas Corintho, Cyzicum ac Byzant
leto, genitali ſolo) diligenter vitaverant, ut c
manos ad cenſendum ex provinciis in Italiam
verint. Prima autem extra Italiam colonia C
condita eſt. Mors Druſi, jam pridem tumeſcens,
excitavit Italicum. quippe L. Cæſare, P. Rutilio
abhinc annos CXX. cum id malũ in univerſa I
Aſculanis eſſet (quippe Servium prætorem, Fo
que legatum occiderant) ac deinde, à Marſis exc
in omnes penetraſſet regiones; arma adverſus
nos cepit. quorum ut fortuna atrox, ita cauſſa
ſtiſſima. petebant enim eam civitatem, cujus in
armis tuebantur: per omnes annos, atque omni
duplici numero ſe militum, equitumque fungi,
ejus civitatis jus recipi, quæ per eos in id ipſum
niſſet faſtigium, per quod homines, ejusdem &
& ſanguinis, ut externos, alienosque faſtidire p
bellum amplius CCC juventutis Italicæ abſtu
riſſimi autem imperatores fuerunt Romani e
Cn. Pompejus, Cn. Pompeji Magni pater, C. M
quo prædiximus, L. Sulla, anno ante prætura
Q. Metellus, Numidici filius, qui meritum cogno
conſecutus erat. quippe expulſum civitate L. Sa
tribuno plebis, quod ſolus in leges ejus jurare n
pietate ſua, auctoritate ſenatus, conſenſu rei
reſtituit patrem. Nec triumphis, honoribusque
aut cauſſa exſilii, aut exſilio, aut reditu cla
Numidicus. Italicorum autem fuerunt celeber
ces, Silo Poppædius, Herius Aſinius, Inſteju
C. Pontidius, Teleſinus Pontius, Marius Egnati
pius Mutilius. Neque ego, verecundia, domeſtic
nis gloriæ quidquam, dum verum refero, ſub
quippe multum Minatii Magii, atavi mei, Aſcu
tribuendum eſt memoriæ. qui, nepos Decii Mag

…i principis celeberrimi, & fideliſſimi viri, tan… bello Romanis fidem præſtitit, ut cum legio…m ipſe in Hirpinis conſcripſerat, Herculaneum …m T. Didio caperet, Pompejos cum L. Sulla op…t, Coſamque occuparet. cujus de virtutibus cum …n maxime, dilucideque Q. Hortenſius in Annali…s retulit. cujus pietati plenam populus Romanus …n retulit; ipſum viritim civitate donando, duos …us creando prætores, cum ſeni adhuc crearen…m varia, atque atrox fortuna Italici belli fuit, …iennium continuum duo Romani conſules, Ru… ac deinde Cato Porcius ab hoſtibus occideren…ercitus P. R. multis in locis funderentur, utque …iretur, diuque in eo habitu maneretur. Caput …ſui Corfinium legerant, quod appellarent Ita… Paullatim deinde recipiendo in civitatem, qui …ut non ceperant, aut depoſuerant maturius, vi…ectæ ſunt, Pompejo Sullaque, & Mario fluentem, …bentemque Rempublicam reſtituentibus. Finito …ima parte, niſi quæ Nolani belli manebant re… Italico bello, (quo quidem Romani victis, af…que ipſi exarmati, quam integris univerſis civita…re maluerunt) conſulatum inierunt Q. Pompe… L. Cornelius Sulla, vir, qui neque ad finem victo…tis laudari, neque poſt victoriam abunde vitupe…oteſt. hic, natus familia nobili, ſextus à Cornelio …, qui bello Pyrrhi inter celeberrimos fuerat du…m familiæ ejus claritudo intermiſſa eſſet, diu ita …it, ut nullam petendi conſulatum cogitationem …e videretur. deinde poſt præturam illuſtratus bel…lico, & ante in Gallia legatione ſub Mario, qua …ntiſſimos duces hoſtium fuderat, ex ſucceſſu ani…ſumpſit; petensque conſulatum, pæne omnium ci…ſuffragiis factus eſt. ſed eum honorem undequin…ſimo ætatis ſuæ anno aſſecutus eſt. Per ea tẽpora …idates, Ponticus Rex, vir, neque ſilendus, neque …dus ſine cura, bello acerrimus, virtute eximius, …ando fortuna, ſemper animo maximus, conſiliis …iles manu, odio in Romanos Hannibal, occupata …, necatisque in ea omnibus civibus Romanis, quos …em eadem die, atque hora, redditis civitatibus lit…, ingenti cum pollicitatione præmiorum interimi …rat, (quo tempore neque fortitudine adverſus Mi…latem, neque fide in Romanos quiſquam Rhodiis …uit. Horum fidem Mitylenæorum perfidia illumi…t, qui M. Aquillium, aliosque Mithridati vinctos …iderunt: quibus libertas, in unius Theophanis gra-

tiam

tiam, poſtea à Pompejo reſtituta eſt.) Cum te
Italiæ quoque videretur imminere, ſorte obveni
Aſia provincia. is, egreſſus urbe, cum circa Nol
raretur, (quippe ea urbs pertinaciſſime arma
bat, exercituque Romano obſidebatur, velut pæ
ejus fidei, quam omnium ſanctiſſimam bello præ
Punico) P. Sulpicius, tribunus pl. diſertus, acer,
gratia, amicitiis, vigore ingenii, atque animi cel
mus, cum antea, rectiſſima voluntate, apud po
maximam quæſiſſet dignitatem, quaſi pigeret e
tutum ſuarum, & bene conſulta ei male cederent
to pravus, & pręceps, C. Mario, poſt LXX annum
imperia, & omnes provincias concupiſcenti, a
legemque ad populum tulit, qua Sullæ imperi
rogaretur, C. Mario bellum decerneretur Mith
cum; aliasque leges pernicioſas, & exitiabiles, ne
lerandas liberæ civitati, tulit: quin etiam Q. Po
conſulis filium, eundemque Sullæ generum, per
rios factionis ſuæ interfecit. Tum Sulla, co
exercitu, ad urbem rediit, eamque armis occupa
auctores novarum, peſſimarumq; rerum, inter qu
rium, cum filio, & P. Sulpicio, urbe exturbavit,
lata, exſules fecit. Sulpicium etjam aſſecuti equi
Laurentinis paludibus jugulavere; caputque eju
tum, & oſtentatum pro Roſtris, velut omen immi
proſcriptionis, fuit. Marius poſt ſextum conſu
annoque LXX, nudus ac limo obrutus, oculis ta
modo, ac naribus eminentibus, extractus arund
circa paludem Maricæ, in quam ſe, fugiens conſe
Sullæ equites, abdiderat. injecto in collum loro,
cerem Minturnenſium, juſſu II viri, perductus e
quem interficiendum miſſus cum gladio ſervus
cus, natione Germanus, qui forte ab imperatore e
lo Cimbrico captus erat, ut agnovit Marium,
ejulatu expromenti indignationem caſus tanti vi
jecto gladio, profugit è carcere. Tum cives, ab
miſereri paullo ante principis viri, docti, inſtr
cum viatico, collataque veſte, in navem impoſuer
ille, aſſecutus circa Ænariam filium, curſum in Af
direxit; inopemque vitam in tugurio ruinarum C
giuienſium, toleravit; cum Marius, adſpiciens C
ginem, illa intuens Marium, alter alteri poſſent e
latio. Hoc primùm anno, ſanguine conſulis Ro
militis imbutæ manus ſunt. quippe Pompejus, co
Sullæ, ab exercitu Cn. Pompeji proconſulis, ſedi
ſed quam dux creaverat, interfectus eſt. Non era
rio, Sulpicioque Cinna temperatior. itaque, cum i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

aliæ data eſſet, ut in octo tribus contribueren-
vi cives;ne potentia eorũ, & multitudo,veterum
dignitatem frangeret;pluſque poſſent recepti in
ium,quam auctores beneficii;Cinna,in omnibus
us eos ſe diſtributurum pollicitus eſt quo nomi-
gentem totius Italiæ frequentiam in urbem acci-
è qua pulſus, collegæ optimatiumque viribus,
Campaniam tenderet, ex auctoritate ſenatus,
atus ei abrogatus eſt, ſuffectusque in ejus locum
nelius Merula,flamen Dialis. Hæc injuria homi-
m exemplo dignior fuit. Tum Cinna,corruptis
centurionibus, ac tribunis,mox etjam,ſpe largi-
,militibus,ab eo exercitu, qui circa Nolam erat,
us eſt.is,cum univerſus in verba ejus juraſſet,reti-
nſignia conſulatus, patriæ bellum intulit, fretus
i numero novorum civium, è quorum delectu
amplius cohortes conſcripſerat,ac triginta legio-
nſtar impleverat.Opus erat partibus,auctoritate,
:cujus augendæ, C.Marium, cum filio,de exſilio
avit, quique cum iis pulſi erant. Dum bellum au-
nfert patriæ Cinna, Cn. Pompejus, Magni pater,
præclara opera bello Marſico præcipue circa
m agrum,ut præſcripſimus, uſa erat reſp.quique
um ceperat,circa quam urbem,cum in multis aliis
ibus exercitus diſperſi forent, V & LXX civium
norum, amplius LX Italicorum una die conflixe-
fruſtratus ſpe continuandi conſulatus, ita ſe du-
,mediumque partibus præſtitit, ut omnia ex pro-
iſu ageret, temporibusque inſidiari videretur, &
que illuc,unde ſpes major affuiſſet potentiæ, ſe,
itumque deflecteret,ſed,ad ultimum, magno atro-
prœlio,cum Cinna conflixit.Cujus commiſſi,pa-
ue ſub ipſis mœnibus, ſociiſq, urbis Romanæ pu-
tibus, ſpectantibusque, quam fuerit eventus exi-
lis,vix verbis exprimi poteſt.Poſt hoc,cum utrum-
xercitum,velut parum bello exhauſtum, laceraret
entia, Cn. Pompejus deceſſit:cujus interitus vo-
s, amiſſorum aut gladio, aut morbo civium pæne
o repenſata eſt:populuſque Romanus, quam vivo
ndiã debuerat,in corpus mortui contulit.Seu duę,
es Pompejorũ fuere familiæ,primus ejus nominis,
annos fere CLXVIII.Q.Põpejus cum Cn.Servilio
l fuit. Cinna,& Marius, haud incruentis utrimq;
minibus editis,urbẽ occupaverũt;ſed prior ingreſ-
inna, de recipiendo Mario,legẽ tulit.mox C.Ma-
peſtifero civibus ſuis reditu,intravit mœnia. nihil
victoria fuiſſet crudelius, niſi mox Sullana eſſet ſe-

cura. neque licẽtia immediocri ſævitum, ſed exce
quique eminentiſſimæ civitatis viri variis ſupplic
generibus affecti. in iis conſul Octavius, vir le
animi, juſſu Cinnæ interfectus eſt. Merula autem
ſub adventum Cinnæ conſulis abdicaverat, inc
nis, ſuperfuſoque altaribus ſanguine, quos ſæpe
lnte reipublicæ flamen Dialis precatus erat deos,
exſecrationem Cinnæ, partiumque ejus tum pr
optime de republica meritum ſpiritum reddidit. An
tonius, princeps civitatis, atque eloquentiæ, glad
litum, quos ipſos facundia ſua moratus erat, ju
rii Cinnæque, confoſſus eſt. Q. Catulus, & aliaru
tutum, & belli Cimbrici gloria, quæ illi cum
communis fuerat, celeberrimus, cum ad morte
quireretur, concluſit ſe loco, nuper calce, arenaq
polito, illatoque igni, qui vim odoris excitaret
exitiali hauſto ſpiritu, ſimul incluſo ſuo, mortem
voto, quam arbitrio inimicorum, obiit. Omni
præcipitia in republica, nec tamen adhuc qui
inveniebatur, qui bona civis Romani aut donare
ret, aut petere ſuſtineret. Poſtea id quoque acceſſ
ſævitiæ cauſſam avaritia præberet, & modus cu
pecuniæ modo conſtitueretur; & qui fuiſſet lo
fieret nocens, ſui quiſque periculi merces foret; ne
quam videretur turpe, quod eſſet quæſtuoſum. S
dum deinde conſulatum Cinna, & ſeptimum Ma
priorum dedecus, iniit; cujus initio, morbo opp
deceſſit, vir in bello hoſtibus, in otio civibus inf
mus, quietiſque impatientiſſimus. In hujus locu
fectus Valerius Flaccus, turpiſſimæ legis aucto
creditoribus quadrantem ſolvi juſſerat: cujus fa
rita eum pœna intra biennium conſecuta eſt. Don
te in Italia Cinna, major pars nobilitatis ad Sull
Achajam, ac deinde poſt in Aſiam perfugit. Sull
rim, cum Mithridatis præfectis, circa Athenas,
tiamque & Macedoniam, ita dimicavit, ut & A
reciperet, & plurimo circa multiplices Piræei p
munitiones labore expleto, amplius CC. hoſtium
ficeret, nec minus multa caperet. Si quis hoc rebe
tempus, quo Athenæ oppugnatæ à Sulla ſunt, in
Athenienſibus, nimirum veri, vetuſtatiſque ignar
adeo enim certa Athenienſium in Romanos fide
ut ſemper & in omni re, quidquid ſincera fide g
tur, id Romani Attica fieri prædicarent. Ceteru
oppreſſi Mithridatis armis homines miſerrimæ
cionis, cum ab inimicis tenerentur, oppugnaban
amicis, & animos extra mœnia; corpora, neceſſita

vi

intra muros habebant. Transgreſſus deinde in
ulla, parentem ante omnia, ſupplicemque Mi-
m invenit, quem multatum pecunia ac parte na-
ſia, omnibusque aliis provinciis, quas armis oc-
at, decedere coegit; captivos recepit: in perfu-
iosque animadvertit: paternis, id eſt, Ponticis,
ontentum eſſe juſſit. C. Flavius Fimbria, qui præ-
juitũ ante adventum Sullæ, Val. Flaccũ, conſu-
im, interfecerat, exercituq; occupato imperator
us, forte Mithridatem pepulerat prœlio, ſub ad-
ullæ ſe ipſe interemit, adoleſcẽs, quę peſſime au-
fortiter exſecutus. Eodem anno P. Lęnas trib. pl.
ciliũ, qui priore anno trib. pl. fuerat, ſaxo Tar-
ecit; & cũ collegę ejus, quibus diẽ dixerat, me-
illam profugiſſent, aqua igniq; iis interdixit. Tũ
ompoſitis transmarinis rebus, cum ad eum, primũ
Romanorum, legati Parthorum veniſſent, & in
am magi ex notis corporis reſpondiſſent, cæle-
s vitam, & memoriam futuram, revectus in Ita-
aud plura, quam X X X armatorum millia adver-
C amplius hoſtium expoſuit Brundiſii. Vix
im in Sullæ operibus clarius duxerim, quam
ũ per triennium Cinnanę, Marianæq; partes Ita-
ſiderent, neque illaturum ſe bellum iis diſſimu-
ec, quod erat in manibus, omiſit: exiſtimavitque,
ngendum hoſtem, quam ulciſcendum civem; re-
ie externo metu, ubi, quod alienum eſſet, vi-
ſuperaret quod erat domeſticum. Ante ad-
L. Sullæ, Cinna, ſeditione orta, ab exercitu in-
s eſt, vir dignior, qui arbitrio victorum morere-
iam iracundia militum. de quo vere dici poteſt,
eum, quæ nemo auderet bonus; perfeciſſe, quæ à
iſi fortiſſimo, perfici poſſent: & fuiſſe eum in
ando temerarium, in exſequendo virum. Carbo
uffecto collega, ſolus toto anno conſul fuit. Pu-
allam veniſſe in Italiam, non belli vindicem, ſed
uctorem: tanta cum quiete exercitum per Ca-
a, Apuliamque cum ſingulari cura frugum, agro-
minum, urbium, perduxit in Campaniam; ten-
e juſtis legibus, & æquis condicionibus bellum
nere: ſed iis, quibus & peſſima, & immodica cu-
erat, non poterat pax placere. Creſcebat interim
Sullæ exercitus, confluentibus ad eum optimo
:, & ſanctiſſimo. Felici deinde circa Capuam
Scipionem Norbanumque conſules ſuperat: quo-
orbanus, acie victus; Scipio, ab exercitu ſuo de-
ac proditus, inviolatus à Sulla dimiſſus eſt. adeo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

enim Sulla diſſimilis fuit bellator, ac victor, u
vincit, juſtiſſimo lenior, poſt victoriā audito fue
delior. nam & conſul, ut prædiximus, exarmatū
torium, propinquāti mox bello facem, & multo
potitus eorum, dimiſit incolumes: credo, ut in
homine duplicis, ac diverſiſſimi animi conſpicere
emplum. Poſt victoriam, qua deſcendens monte
ta cum C. Norbano concurrerat, Sulla, grates
cujus numini regio illa ſacrata eſt, ſolvit; aqua
britate in medendisque corporibus nobiles ut
agros omnes adduxit deæ, hujus gratę religio
moria, & inſcriptio, templi affixa poſti, hodieque
tur ærea tabula. Interea deinde conſules Carbo
C. Marius ſepties conſulis filius, annos natus X
vir animi magis, quam ævi paterni, multa fort
molitus, neque uſquam inferior nomine conſirli
Sacriportum pulſus à Sulla acie, Præneſte, quo
natura munitum præſidiis firmaverat, ſe exercit
contulit. Ne quid unquam malis publicis deeſſet
civitate ſemper virtutibus certarum erat, cert
ſceleribus; optimusque ſibi videbatur, qui fuera
mus. quippe, dum ad Sacriportum dimicatu
maſippus prætor Domitium Scævolam etiam P
maximum, & divini, humanique juris auctore
berrimum, & C. Carbonem prætorium, conſu
trem, & Antiſtium ædilicium, velut favētes Sull
tibus, in curia Hoſtilia trucidavit. Non perdat no
mi facti gloriam Calpurnia, Beſtiæ filia, uxo
ſtii, quæ, jugulato, ut prædiximus, viro, gladio ſe
transfixit. quantum hujus gloriæ famæq; acceſſi
virtute eminet, patria latet. At Pontius Teleſin
Samnitium, vir domi, bellique fortiſſimus, pen
Romano nomini infeſtiſſimus, contractis circi
fortiſſimæ pertinaciſſimæque in retinendis armi
tutis, Carbone, ac Mario C OSS. abhinc ann
Kal. Novemb. ita ad portam Collinam cum S
micavit, ut ad ſummum diſcrimen & eum, & re
perduceret: quæ non majus periculum adiit, Han
intra tertium miliarium caſtra conſpicata, quam
quo circumvolans ordines exercitus ſui Teleſinu
tausq; adeſſe Romanis ultimā diem, vociferabat
endam, delendamque urbem; adjiciens, numquā
ros raptores Italicæ libertatis lupos, niſi ſilva, i
refugere ſolerent, eſſet exciſa. Poſt primam demu
noctis & Romana acies reſpiravit, & hoſtium ce
leſinus poſtera die ſemianimis repertus eſt, victo
gis, quam morientis, vultum præferens: cujus ab

geſtarique circa Præneſte Sulla juſſit. Tum
eratis rebus ſuis, C. Marius adoleſcens, per
ui, miro opere fabricati in diverſas agrorũ
nt, conatus erumpere, cum foramine è terra
diſpoſitis in idipſum interemptus eſt. Sunt,
u, ſunt, qui concurrentem mutuis ictibus cũ
re Teleſino, unà obſeſſo, & erumpente, occu-
derunt. utcumq; cecidit, hodieque tãta pa-
non obſcuratur ejus memoria. de quo ju-
ſtima verit Sulla, in prõptu eſt. occiſo enim
elicis nomen aſſumpſit: quod quidem uſur-
mè, ſi eundem & vincendi, & vivendi finẽ
ppugnationi autẽ Prçneſtis ac Marii prçfue-
ucretius; qui, cũ ante Marianarũ partiũ prç-
ã trãsfugerat. Felicitatẽ diei, quo Samnitiũ,
ulſus eſt exercitus, Sulla perpetua ludorum
noravit memoria, quibus ſine nomine Sul-
ç celebrãtur. Paullo ante quã Sulla ad Sa-
nicaret, magnificis prœliis partium ejus virî
rcitum fuderãt, duo Servilii apud Cluſium,
is apud Favẽtiã, M. Lucullus circa Fidentiã.
finita belli civilis mala, cum Sullæ crude-
ſunt. quippe, dictator creatus, (cujus hono-
o per annos CXX intermiſſa. nã proximus
, quam Hannibal Italia exceſſerat: ut appa-
m Romanum uſum dictatoris non tam deſi-
n timuiſſe poteſtatẽ imperii, quo priores ad
m maximis periculis rempublicam uſi fue-
odicæ crudelitatis licentia uſus eſt. Pri-
utinam ultimus, exemplum proſcriptionis
, in qua civitate petulantis convicii judi-
ni exoleto redditur, in ea jugulati civis
conſtitueretur auctoramentum; plurimum-
t, qui plurimos interemiſſet; neque occiſi
m civis, uberius foret præmium; fieretque
rces mortis ſuæ. Nec tamen in eos, qui
a tulerant, ſed in multos inſontes ſævitum:
iam, ut bona proſcriptorum venirent; ex-
ernis opibus liberi, etiam petendorum ho-
prohiberentur; ſimulque, quod indigniſſi-
enatorum filii & onera ordinis ſuſtinerent,
lerent. Sub adventum in Italiam Lucii Sul-
; Pompejus, ejus Pompeji filius, quem
iſſimas res in conſulatu geſſiſſe bello Mar-
ximus, XXIII annos natus, abhinc annos
ivatis ut opibus, ita conſiliis magna au-
ficeque conata exſecutus, ad vindicandam,

reſtituendamque dignitatem patriæ, firmum ex agr
ceno, qui totus paternis ejus clientelis refertus era
traxit exercitum. cujus viri magnitudo multorum
minum inſtar exigit; ſed operis modus pauci
narrari jubet. Fuit hic genitus matre Lucilia, ſtir
natoriæ, forma excellens, non ea, qua flos comm
tur ætatis, ſed ex dignitate, conſtantiaque in illan
veniens amplitudinem, fortunam quoque ejus, a
mum vitæ comitata eſt diem: innocentia ex
ſanctitate præcipuus, eloquentia medius, potenti
honoris cauſſa ad eum deferretur, non ut ab eo o
retur, cupidiſſimus; dux bello peritiſſimus; civis i
(niſi ubi vereretur, ne quem haberet parem) mod
mus: amicitiarum tenax, in offenſis exorabilis,
conciliandа gratia fideliſſimus, in accipienda ſa
ctione facillimus, potentia ſua numquam, aut r
impotentiam uſus, pæne omnium votorum expers
numeraretur inter maxima, in civitate libera don
gentium, indignari, cum omnes cives jure haberet p
quemquam æqualem dignitate conſpicere. Hic, a
virili aſſuetus commilitio prudentiſſimi ducis p
tis ſui, bonum, & capax recta diſcendi ingenium
lari rerum militarium prudentia excoluit, ut à S
rio Metellus laudaretur magis, Pompejus timeret
lidius. Tum M. Perperna, prætorius, e proſcriptis,
clarioris, quam animi, Sertorium inter cenam E
interemit, Romaniſque certam victoriam, partibu
excidium, ſibi turpiſſimam mortem peſſimo aucto
facinore. Metellus, & Pompejus ex Hiſpanis t
pharunt: ſed Pompejus, hoc quoque triumpho, a
eques Romanus, ante diem, quam conſulatum inire
ru urbem invectus eſt. quem virum, quis non mireti
tot extraordinaria imperia in ſummum faſtigiu
ctum, iniquo tuliſſe animo, C. Cæſaris, in altero
ſulatu petendo, ſenatum populumque Romanum
nem habere? adeo familiare eſt hominibus, omn
ignoſcere, nihil aliis remittere; & invidiam rerum
ad cauſſam, ſed ad voluntatem, perſonaſque dir
Hoc conſulatu Pompejus tribunitiam poteſtatem
tuit, cujus Sulla imaginem in jure reliquerat. Dum
torianum bellum in Hiſpania geritur, LXIV fu
è ludo gladiatorio Capua profugientes, duce Spar
raptis ex ea urbe gladiis, primo Veſuvium monte
riere, mox, creſcente in dies multitudine, gravibu
riiſque caſibus affecere Italiam. quorum numer
tantum adolevit, ut, qua ultimo dimicavere acie, X
hominum ſe Romano exercitui oppoſuerint. Huju

ria penes M. Craſſum fuit, mox Romanorum
principem. Converterat Cnæi Pompeji perſo-
n in ſe terrarum orbem, & per omnia majore vi
ur: qui cum conſul perquam laudabiliter ju-
in nullam provinciam ex eo magiſtratu iturum,
ervaſſet, poſt biennium A. Gabinius tribunus
lit, ut, cum belli more, non latrociniorum, or-
ſſibus, jam non furtivis expeditionibus, piratæ
t; quasdam etiam Italiæ urbes diripuiſſent;
Pompejus ad eos opprimendos mitteretur, eſſet-
mperium æquum in omnibus drovinciis cum
ſulibus, uſque ad quinquageſimum milliarium à
no S. C. pæne totius terrarum orbis imperium
deferebatur: ſed tamen idem hoc ante bien-
M. Antonii prætura decretum erat, ſed inter-
rſona, ut exemplo nocet, ita invidiam auget, aut
n Antonio homines æquo animo paſſi erant. rà-
invidetur eorum honoribus, quorum vis non ti-
Contra, in iis homines extraordinaria reformi-
ui ea ſuo arbitrio aut depoſituri, aut retenturi vi-
, & modum in voluntate habent. Diſſuadebant
tes; ſed conſilia impetu victa ſunt. Digna eſt
ia Qu. Catuli cum auctoritas, tum verecundia:
diſſuadens legé, in concione dixiſſet, eſſe quidem
rum virum Cn. Pompejum, ſed nimium jam libe-
ubl. neque omnia in uno reponenda; adjeciſſet-
quid huic acciderit, quem in ejus locum ſubſti-
ſucclamavit univerſa concio, Te, Qu. Catule.
le, victus conſenſu omnium, & tam honorifico ci-
teſtimonio, è concione diſceſſit. Hic hominis ve-
iam, populi juſtitiam mirari libet: hujus, quod
tra contendit; plebis quod diſſuadentem, & ad-
nm voluntatis ſuæ, vero teſtimonio fraudare
. Per idem tempus Cotta judicandi munus, quod
cchus, ereptum ſenatui, ad equites, Sulla ab illis
atum tranſtulerant, æqualiter inter utrumque or-
partitus eſt. & Horoſcius lege ſua equitibus in
loca reſtituit. At Cn. Pompejus, multis & præ-
viris in id bellum aſſumptis, deſcriptoque in
receſſus maris pręſidio navium, brevi, inexſupera-
nu, terrarum orbem liberavit, prædonesque per
prœlia multis locis victos, circa Ciliciam claſſe
ſus, fudit ac fugavit. & quo maturius bellum,
te diffuſum, conficeret, reliquias eorum contra-
urbibus, remotoque à mari loco, in certa ſede
uit. Sunt, qui hunc carpant. ſed, quamquam in
e ſatis rationis eſt, tamen ratio quemlibet mag-

num auctorem faceret. data enim facultate , ſine
to vivendi , rapinis arcuit. Cum eſſet in fine be
Piraticum, & L. Lucullus, (qui, ante ſeptem ann
conſulatu ſortitus Aſiam , Mithridati oppoſitus
magnasque,ac memorabiles res ibi geſſerat,Mithr
ſæpe multis locis fuderat , egregia Cyzicum libe
victoria,Tigranem,regum maximum, in Armenia
rat , ultimamque bello manum pæne magis nol
imponere, quam non potuerat, qui, aliòqui per o
laudabilis, & bello pæne invictus, pecuniæ expel
tur cupidine) idem bellum adhuc adminiſtraret, M
lius tribunus plebis ſemper væualis,& alienæ mi
potentiæ,legem tulit,ut bellum Mithridaticum pe
Pompejum adminiſtraretur. Accepta ea magni q
tatum inter imperatores jurgiis, cum Pompejus Lu
lo infamiam pecuniæ, Lucullus Pompejo intermin
cupiditatem objiceret imperii: neuterq; ab eo, quo
guebatur mentitus argui poſſet. nam neque Pomp
ut primum ad rempub. aggreſſus eſt,quemquam a
parem tulit : & in quibus rebus primus eſſe deb
ſolus eſſe cupiebat. neque eo viro quiſquam au
omnia minus,aut gloriam magis concupiit. in app
dis honoribus immodicus,in gerendis verecundiſſi
ut qui eos ut libentiſſime iniret , ita finiret æquo
mo; &,quod cupiſſet arbitrio ſuo ſumere,alieno d
neret. & Lucullus ſummus alioqui vir , profuſæ h
in ædificiis,cōvictibusque,& apparatibus luxuriæ
mus auctor fuit : quem ob injectas moles mari , &
ceptum ſuffoſſis mōtibus in terras mare, haud infa
Magnus Pompejus Xerxem togatum vocare aſſuev
Per id tempus à Quincto Metello Creta inſula in p
li Romani poteſtatem redacta eſt,quę,ducibus Pa
& Laſtheue , XXIV millibus juvenum coactis
citate pernicibus,armorum laborumque patientiſſi
ſagittarum uſu celeberrimis , per triennium Rom
exercitus fatigaverat. Ne ab hujus quidem uſura gl
temperavit animum Cn. Pompejus,quin victoriæ
tem conaretur vindicare. ſed & Luculli,& Metell
umphum cum ipſorum ſingularis virtus, tum etian
vidia Pompeji apud optimum quemque fecit favo
lem. Per hæc tempora,M. Cicero,qui omnia increm
ſua ſibi debuit , vir novitatis nobiliſſimæ , & , ut
clarus, ita ingenio maximus, qui effecit, ne quorum
ma viceramus, eorum ingenio vinceremur ; conſul,
gii Catilinæ , Lentulique, & Cethegi , & aliorum
triusque ordinis virorum conjurationem ſingulari
tute, conſtantia , vigilia , curaque eripuit. Cati

l

nſularis imperii urbe pulſus eſt. Lentulus con-
& prætor iterum, Cethegusque, & alii, clari no-
ri, auctore ſenatu, juſſu conſulis, in carcere ne-
t. ille ſenatus dies, quo hæc acta ſunt, virtutem
nis, jam multis in rebus conſpicuam, atque
ntem, in altiſſimo luminavit. Hic, genitus proa-
Catone, principe illo familiæ Porciæ, homo vir-
illimus, & per omnia ingenio diis, quam homi-
ropior, qui numquam recte fecit, ut facere vide-
d quia aliter facere non poterat; cuique id ſolũ
ſt rationẽ habere, quod haberet juſtitiam, omni-
nanis vitiis immunis, ſemper fortunã in ſua po-
habuit. hic, tribunus pl. deſignatus, adhuc ad-
adoleſcens, cum alii ſuaderent, ut per munici-
tulus, conjuratiq; cuſtodirentur, pæne inter ul-
nterrogatus ſententiam, tanta vi animi atq; in-
vectus eſt in conjurationem, ut ardore oris ora-
omnium, lenitatem ſuadentium in ſocietate
, ſuſpectam fecerit: ſic impendentia ex ruinis in-
que urbis, & commutatione ſtatus publici peri-
poſuit, ita conſulis virtutem amplificavit, ut uni-
enatus in ejus ſententiam tranſiret, animadver-
que in eos, quos prædiximus, cenſeret; majorque
dinis ejus Catonem proſequerentur domum. At
a non ſegnius nota obiit, quam ſceleris conan-
ilia inierat: quippe fortiſſime dimicans, quem
m ſupplicio debuerat, ſupplicio reddidit. Conſu-
Ciceronis non mediocre adjecit decus natus eo
. AVGVSTVS abhinc annos LXXXII, om-
omnium gentium viris magnitudine ſua induc-
caliginem. Iam pæne ſupervacaneum videri
eminentiũ ingeniorũ notare tempora. quis enim
t diremptos gradibus ætatis floruiſſe hoc tempo-
eronem, Hortenſium, ſaneq; Craſſum, Catonem,
ium, moxq; Brutum, Calidium, Cœlium, Calvũ,
ximum Ciceroni Cæſarem; eorumq; velut alum-
orvinum, ac Pollionem Aſinium; æmulũque Thu-
s Salluſtium: auctoresque carminum Varronem,
cretium, neq; ullo in ſuſcepti operis ſui carmine
em Catullum. Pæne ſtulta eſt inhærentium ocu-
geniorum enumeratio, inter quæ maxime noſtri
minent, princeps carminum Virgilius, Ra-
que, & conſecutus Salluſtium Livius, Ti-
ſque & Naſo, perfectiſſime in forma ope-
i. nam vivorum ut magna admiratio, ita
ra difficilis eſt. Dum hæc in urbe, Italia-
eruntur: Cnæus Pompejus memorabile ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

verſus Mithridatem, qui poſt Luculli profecti
magnas novi exercitus vires reparaverat, bellu
ſit. At rex, fuſus fugatusque, & omnibus exſutus c
Armeniam Tigranemque ſocerum petit, regem
temporis, niſi quia Luculli armis erat infractus, p
tiſſimum. Simul itaque duos perſecutus Pompeju
travit Armeniam. prior filius Tigranis, ſed diſco
tris, pervenit ad Pompejum, mox ipſe ſupplex, &
ſens ſe regnumque ditioni ejus permiſit, præfa
minem alium, neque Romanum, neque ullius gen
rum, futurum fuiſſe, cujus ſe ſocietati commiſſur
ret, quam Cn. Pompejum: proinde omnem ſibi v
verſam, vel ſecundam, cujus auctor ille eſſet, form
tolerabilem futuram: non eſſe turpe, ab eo vinci, q
vincere eſſet nefas: neque ei inhoneſte aliquem
mitti, quem fortuna ſuper omnes extuliſſet. Ser
regi honos imperii, ſed multato ingenti pecunia
omnis, ſicuti Pompejo moris erat, redacta in quæ
poteſtatem, ac publicis deſcripta litteris. Syria ali
quas occupaverat, provinciæ, ereptæ, & aliæ reſt
populo Romano, aliæ tum primum in ejus poteſt
redactæ, ut Syria, quæ tum primum facta eſt ſtipe
ria. Finis imperii regis terminatus Armenia.

Haud abſurdum videtur propoſiti operis reg
paucis percurrere, quæ cujusque ductu gens, ac n
redacta in formulam provinciæ, ſtipendia pacta ſit
tavimus facilius, ut quæ partibus ſimul univerſa
ſpici poſſint. Primus in Siciliam trãsjecit exerc
conſul Claudius, & provinciam eam, poſt annos f
L I I captis Syracuſis, fecit Marcellus Claudius.
mus Africam Regulus, nono ferme anno primi P
belli: ſed poſt C C I V annos P. Scipio Æmilia
eruta Carthagine, abhinc annos C L X X X I I A
cam in formulam redegit provinciæ. Sardinia i
primum, & ſecundum bellum Punicum, ductu T. M
lii conſulis, certum recepit imperii jugum. Imm
bellicæ civitatis argumentum, quod ſemel ſub
bus, iterum hoc T. Manlio conſule, tertio Auguſto
cipe, certæ pacis argumentum Ianus Geminus c
ſus dedit. In Hiſpanias primi omnium duxere e
citus Cn. & P. Scipiones, initio ſecundi belli Pu
abhinc annos C C L. inde varie poſſeſſa, & ſ
amiſſa partibus, univerſa, ductu Auguſti, facta ſti
diaria eſt. Macedoniam Paullus, Mummius Achaj
Fulvius Nobilior ſubegit Ætoliam: Aſiam L.
pio, Africani frater, eripuit Antiocho: ſed benef
ſenatus, populique Romani mox ab Attalis poſſe

regib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

M. Perperna, capto Ariſtonico, fecit tributa-
ypro devicta, nullis aſſignanda gloria eſt.
ſenatusconſulto, miniſterio Catonis, regis mor-
ille conſcientia acciverat, facta provincia eſt.
etelli ductu, longiſſimæ libertatis fine multa-
ria, Pontusq; Cn. Pompeji virtutis monumenta
allias primum Domitio Fabio, nepote Paulli,
brogicus vocatus eſt, intratas cum exercitu,
nox clade noſtra, ſæpe & affectavimus, & ami-
ed fulgentiſſimum C. Cæſaris opus in iis con-
; quippe, ejus ductu, auſpiciisque infractæ, pæ-
quod totus terrarũ orbis, ignavum conferunt ſti-
n. Ab eodẽ Pompejo fractã Numidicus Ciliciam
uit, niſi viciſſet poſt bellum Antiochicum Vul-
lius Gallogræciam. Bythinia, ut prædiximus,
nto Nicomedis relicta hereditaria. D. Auguſtus,
Hiſpanias, aliasque gentes, quarum titulis fo-
is prænitet, pæne idem, facta Ægypto ſtipen-
quantum pater ejus Gallia, in ærarium reditus
r. At Ti. Cæſar, quam certam Hiſpanis parendi
onem extorſerat, parem Illyriis, Dalmatisque
. Rætiam autem, & Vindelicos ac Noricos, Pan-
ique, & Scordiſcos novas imperio noſtro ſub-
provincias. Vt has armis, ita autoritate Cappa-
populo Romano fecit ſtipendiariam. Sed re-
ur ad ordinem.

ta deinde Cn. Pompeji militia, gloriæ, laborisne
s, incertum eſt. Penetratæ cum victoria Media,
a, Hiberia; ac deinde flexum agmen ad eas na-
quæ dextra, atque intima Ponti colunt, Colchos,
hosque, & Acheos: &, oppreſſus auſpiciis Pom-
fidiis filii Pharnacis, Mithridates, ultimus omni-
is ſui regum, præter Parthicos.

n victor omnium, quas adierat, gentium Pompe-
que & civium voto major, & per omnia fortu-
ominis egreſſus, revertit in Italiam. cujus redi-
vorabilem opinio fecerat. quippe plerique, non
ercitu venturum in urbem, affirmabant, & li-
publicæ ſtatuturum arbitrio ſuo modum. Quo
hoc homines timuerant, eo gratior civilis tanti
toris reditus fuit. omni quippe Brundufii dimiſſo
u, nihil, præter nomen imperatoris retinens, cum
comitatu, quem ſemper illi vacare moris fuit,
em rediit; magnificentiſſimumque de tot regi-
r biduum egit triumphum; longeque majorem
ante ſe inlata pecunia in ærarium, præterquam
lo, ex manubiis intulit. abſente Cn. Pompejo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

T. Ampius, & T. Labienus tribuni pl. legem tulern
S. ludis Circenſibus corona aurea, & omni
triumphantium uteretur, ſcenicis autem prætexta,
naque aurea. id ille non plus, quam ſemel (& hoc
nimium fuit) uſurpare ſuſtinuit. Hujus viri faſti
tantis auctibus fortuna extulit, ut primum ex A
iterum ex Europa, tertio ex Aſia triumpharet: &,
partes terrarum orbis ſunt, totidem faceret monu
ta victoriæ ſuæ. Numquam eminentia invidia ca
Itaque & Lucullus, memor tamen acceptæ injuri
Metellus Creticus, non injuſte querens (quippe,
mentum triumphi ejus, captivos duces Pompejus
duxerat) & cum iis pars optimatium refragabatu
aut promiſſa civitatibus a Pompejo, aut benem
præmia, ad arbitrium ejus perſolverentur. Secutu
inde eſt conſulatus C. Cæſaris, qui ſcribenti ma
injicit, &, quamlibet feſtinantem, in ſe morari c
hic, nobiliſſima Iuliorum genitus familia, &, quo
ter omnes antiquiſſimos conſtabat, ab Anchiſe, ac
nere deducens genus, forma omnium civium exce
tiſſimus, vigore animi acerrimus, munificentiæ ef
ſimus, animo ſuper humanam & naturam, & fi
evectus, magnitudine cogitationum, celeritate be
di, patientia periculorum, Magno illi Alexandro
ſobrio, neque iracundo, ſimillimus: qui denique ſe
& ſomno, & cibo in vitam, non in voluptatem, u
tur; cum fuiſſet C. Mario ſanguine conjunctiſſimu
que idem Cinnæ gener; cujus filiam ut repudiaret
lo modo compelli potuit; cum M. Piſo conſularis
niam, quæ Cinnæ uxor fuerat, in Sullæ dimiſiſſet
tiam; habuiſſetque fere XIIX annos, eo tempore
Sulla rerum potitus eſt; magis miniſtris Sullæ, adj
ribusque partium, quam ipſo, conquirentibus eu
necem, mutata veſte, diſſimilemque fortunæ ſuæ i
tus habitum, nocte urbe elapſus eſt. Idem poſtea a
dum juvenis, cum a piratis captus eſſet, ita ſe per
ſpatium, quo ab iis retentus eſt, apud eos geſſit, ut
ter iis terrori venerationique eſſet; neque umquam
nocte, aut die (cur enim, quod vel maximum eſt, ſi
rari verbis ſpecioſis non poteſt, omittatur?) aut e
cearetur, aut diſcingeretur, in hoc ſcilicet, ne ſi qu
aliquid ex ſolito variaret, ſuſpectus iis, qui oculis
tummodo eum cuſtodiebant, foret. Longum eſt narr
quid, & quoties auſus ſit, quanto opere conata eju
obtinebat Aſiam magiſtratus Populi Romani r
ſuo deſtituerit. Illud referatur, documentum tanti
evaſuri viri. Quæ nox eam diem ſecuta eſt, qua p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

m pecunia redemptus eſt, (ita tamen, ut co-
e obſides a piratis civitatibus dari) contracta
rivatus, & tumultuaria, invectus in eum lo-
o ipſi prædones erant, partem claſſis fugavit,
erſit, aliquot naves, multosque mortales ce-
que nocturnæ expeditionis triumpho, ad ſuos
ſt; mandatisque cuſtodiæ, quos ceperat, in Bi-
errexit, ad proconſulem Iunium: cum idem
m eam quam obtinebat, petens, ut auctor fie-
di de captivis ſupplicii. quod cum ille, ſe
, negaſſet, vendituru mque captivos dixiſſet,
quebatur invidia inertiam) incredibili celeri-
tus ad mare, prius, quam de ea re ulli pro-
redderentur epiſtolæ, omnes, quos ceperat, ſuf-
i. Idem mox ad ſacerdotium ineundum (quip-
pontifex factus erat, cum in Cottæ conſu-
um pæne puer a Mario Cinnaque Flamen
atus, victoria Sullæ, qui omnia ab iis acta fe-
ta, amiſiſſet id ſacerdotium) feſtinans in Ita-
conſpiceretur a prædonibus, omnia tunc obri-
maria, & merito jam infeſtis ſibi, quattuor
m navem, una cum duobus amicis, decem-
is, ingreſſus, effuſiſſimum Hadriatici maris
t ſinum. Quo quidem in curſu conſpectis, ut
, piratarum navibus, cum exſuiſſet veſtem, al-
ue pugionem ad femur, alterutri ſe fortunæ
mox intellexit, fruſtratum eſſe viſum ſuum,
ique ex longinquo ordinem antemnarum
e imaginem. Reliqua ejus acta in urbe, no-
que Dolabellæ accuſatio, & major civitatis
avor, quam reis præſtari ſolet; conten-
e civiles, cum Q. Catulo, atque aliis
iſſimis viris, celeberrimæ: & ante prætu-
tus, maximi pontificatus petitione, Q. Ca-
omnium confeſſione ſenatus princeps, &
in ædilitate, adverſante quidem nobilita-
numenta C. Marii; ſimulque revocati ad jus
tis proſcriptorum liberi; & prætura, quæ-
e mirabili virtute, atque induſtria obita in
a, cum eſſet quæſtor ſub Vetere Antiſtio, avo
eteris, conſularis atque pontificis, duorum con-
n, & ſacerdotum patris. viri in tantum boni in
n humana ſimplicitas intelligi poteſt; quo no-
nt, minus egent ſtylo.
gitur COS. inter eum, & Cn. Pompejum, & M.
n inita potentiæ ſocietas, quæ urbi orbique ter-
nec minus diverſo quoque tempore, ipſis exitia-

bilis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

bilis fuit. Hoc conſilium ſequendi Pompejus
habuerat, ut tandem acta in transmarinis pro
quibus, ut prædiximus, multi obtrectabant, pe
rem confirmarentur conſulem: Cæſar autem
animadvertebat ſe, cedendo Pompeji gloriæ
rum ſuam, &, invidia communis potentiæ in i
legata, confirmaturum vires ſuas: Craſſus, ut
principatum ſolus aſſequi non poterat, aucti
Pompeji, viribus teneret Cæſaris. Affinitas eti
Cæſarem, Pompejumque contracta nuptiis. q
liam C. Cæſaris Cn. Magnus duxit uxorem.

In hoc conſulatu Cæſar legem tulit, ut ag
panus plebei divideretur, ſuaſore legis Pomp
circiter XXM civium eo deducta, & jus ab his
tum poſt annos circiter C L I I. quam bello Pu
Romanis Capua in formam præfecturæ redacta

Bibulus collega Cæſaris, cum actiones eju
vellet impedire, quam poſſet, majore parte an
ſe tenuit. quo facto dum augere vult invidiam
gæ, auxit potentiam.

Tum Cæſari decretæ in quinquennium Galli

Per idem tempus P. Clodius, homo nobilis, d
audax, qui neque dicendi, neque faciendi ull
quem vellet, noſſet modum, malorum propoſito
ſecutor acerrimus, infamis etiam ſororis ſtu
actus inceſti reus, ob initum inter religioſiſſim
ſacra adulterium; cum graves inimicitias cum
cerone exerceret, (quid enim inter tam diſſimil
cum eſſe poterat?) & à patribus ad plebem tran
gem in tribunatu tulit: Qui civem R. damna
teremiſſet, ei aqua, & igni interdiceretur. Cujus
etſi non nominabatur Cicero, tamen ſolus pet
ita vir optime meritus de republica conſervatæ
pretium calamitate exſilii tulit. Non caruerunt
cione oppreſſi Ciceronis Cæſar & Pompejus.
contraxiſſe videbatur Cicero, quod inter XX v di-
videndo agro Campano eſſe noluiſſet. Idem intr
nium, ſera Cn. Pompeji cura, verum & cupito i
votisque Italiæ, ac decretis ſenatus, virtute atque
ne Annii Milonis, tribuni plebis dignitati pat
reſtitutus eſt: Neque, poſt Numidici exſilium,
ditum, quisquam aut expulſus invidioſius, aut
tus eſt lætius. Cujus domus, quam infeſte à
disjecta erat, tam ſpecioſe à ſenatu reſtituta eſt.

Idem P. Clodius in ſenatu, ſub honorificen
miniſterii titulo, M. Catonem à republica rel
quippe legem tulit, ut is quæſtor cum jure pr

a

o etiam quæſtore, mitteretur in inſulam Cyprum, oliandum regno Ptolemæum, omnibus morum eam contumeliam meritum. ſed ille, ſub adven- Catonis, vitæ ſuæ vim intulit: unde pecuniam ſperata majorem Cato Romam retulit: cujus in- atem laudari, nefas eſt: inſolentia pæne argui po- quod, una cum conſulibus ac ſenatu effuſa civita- viam cum per Tiberim ſubiret navibus, non ante eſſus eſt, quam ad eum locum pervenit, ubi erat nenda pecunia.

im deinde immanes res, vix multis voluminibus candas, C. Cæſar in Gallia ageret, nec contentus mis, ac feliciſſimis victoriis, innumerabilibusque, & captis hoſtium millibus, etiam in Britanniam jeciſſet exercitum, alterum pæne imperio noſtro, o quærens orbem: invictum par conſulum Cn. pejus, & M. Craſſus, alterum iniere conſulatum, neque petitus honeſte ab his, neque probabiliter is eſt.

Cæſari, lege, quam Pompejus ad populum tulit, rogatæ in idem ſpatium temporis provinciæ: Craſ- bellum Parthicum in animo molienti, Syria decre- qui vir, cetera ſanctiſſimus, immuniſque voluptati-, neque in pecunia, neque in gloria concupiſcenda modum norat, aut capiebat terminum. hunc profi- entem in Syriam diris cum ominibus, tribuni plebis tra retinere conati. quorũ exſecrationes ſi in ipſum tummodo valuiſſent, utile imperatoris damnum ſal- exercitu fuiſſet reipublicæ. Transgreſſum Euphra- Craſſum, petentemque Seleuciam, circumfuſis im- nibus copiis equitum, rex Orodes una cum parte jore Romani exercitus interemit. reliquias legionum Caſſius, atrociſſimi mox auctor facinoris, tum quæ- r conſervavit; Syriamque adeo in P. Romani pote- te retinuit, ut transgreſſos in eam Parthos, felici re- n eventu, fugaret, ac funderet.

Per hæc, inſequentiaque, & quæ prædiximus, tem- ra, amplius C C C C M hoſtium à C. Cæſare cæſa it, plura capta. pugnatum ſæpe directa acie, ſæpe in minibus, ſæpe eruptionibus. bis penetrata Britannia. vem denique æſtatibus, vix ulla non juſtiſſimus umphus emeritus. Circa Alexiam vero tantæ res ge- e, quantas audere, vix hominis; perficere, pæne nul- is, niſi Dei, fuerit.

Septimo ferme anno Cæſar morabatur in Gal- , cum medium jam ex invidia Pompeji male cohæ- tis inter Cn. Pompejum, & C. Cæſarem concordiæ

pignus,

pignus, Iulia, uxor Magni, deceſſit, atque om[illegible] deſtinatos tanto diſcrimini duces dirimente [illegible] filius quoque parvus Pompeji, Iulia natus, in[illegible] ſpatium obiit. Tum, in gladios, cædesque civiu[illegible] te ambitu, cujus neque finis reperiebatur, ne[illegible] tertius conſulatus ſoli Cn. Pompejo, etiam [illegible] tium antea dignitati ejus judicio, delatus eſt. [illegible] honoris gloria, veluti reconciliatis ſibi [illegible] bus, maxime a C. Cæſare alienatus eſt. [illegible] conſulatus omnem vim in coercitionem [illegible] exercuit.

Quo tempore P. Clodius, a Milone, candida[illegible] latus, exemplo inutili, facto ſalutari reip. cir[illegible] las, contracta ex occurſu rixa, jugulatus eſt. [illegible] reum non magis invidia facti, quam Pompeji [illegible] voluntas. quem quidem M. Cato palam lata [illegible] ſententia. quam ſi maturius tuliſſet, non defui[illegible] ſequerentur exemplum; probarentque eum civ[illegible] ſum, quo nemo pernicioſior reip. neque bonis in[illegible] vixerat.

Intra breve deinde ſpatium belli civilis ex[illegible] initia, cum juſtiſſimus quiſque & a Cæſare, & [illegible] pejo vellet dimitti exercitus. quippe Pompejus [illegible] do conſulatu Hiſpanias ſibi decerni voluerat [illegible] per triennium abſens ipſe, ac præſidens urbi, [illegible] nium, & Petrejum, conſularem, ac prætorium [illegible] ſuos adminiſtrabat; & iis, qui a Cæſare dim[illegible] exercitus contendebant, aſſentabatur; iis, qui [illegible] adverſabatur. qui ſi ante biennium, quam ar[illegible] itum eſt, perfectis muneribus theatri, & alio[illegible] rum, quæ ei circumdedit, graviſſima tentatus [illegible] ne, deceſſiſſet in Campania, (quo quidem temp[illegible] verſa Italia vota pro ſalute ejus, primo om[illegible] vium, ſuſcepit) defuiſſet fortunæ deſtruendi ej[illegible] &, quam apud ſuperos habuerat magnitudine[illegible] tam detuliſſet ad inferos.

Bello autem civili, & tot, quæ deinde per c[illegible] XX annos conſecuta ſunt, malis, non alius majo[illegible] grantioremque quam C. Curio, tribun. pl. ſub[illegible] cem, vir nobilis, eloquens, audax, ſuæ, alienæque [illegible] tunæ, & pudicitiæ prodigus, homo ingenioſi[illegible] quam, & facundus malo publico. cujus animo [illegible] tatibus, vel libidinibus, neque opes ullæ, neque [illegible] tates ſufficere poſſent. hic primo pro Pompeji p[illegible] id eſt, ut tunc habebatur, pro republica, mox [illegible] tione, contra Pompejum & Cæſarem, ſed an[illegible] Cæſare ſtetit, id gratis, an accepto cen[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ut accepimus, in medio relinquemus. ad ulti-
ſaluberrimas, & coaleſcentis condiciones pa-
ias & Cæſar juſtiſſimo animo poſtulabat, &
jus æquo recipiebat, diſcuſſit, ac rupit, uni-
ente Cicerone concordiæ publicæ. Harum,
itarumque rerum ordo cum juſtis aliorum
nibus promitur, tum, uti ſpero, noſtris ex-
itur.

e propoſito operi ſua forma reddatur; ſi prius
atus ero Q. Catulo, duobus Lucullis, Metelloque
tenſio; qui cum ſine invidia in repub. floruiſ-
ninuiſſentque ſine periculo, quieta, aut certe non
irata, fatali ante initium bellorum civilium
functi ſunt.

ulo, & Marcello COS. poſt urbem conditam an-
CCIII. & anno LXXXIIX, quam tu, M. Vinici,
latum inires, Bellum civile exarſit. Alterius ducis
melior videbatur, alterius erat firmior. Hic om-
eciosa, illic valentia. Pompejum ſenatus aucto-
Cæſarem militum armavit fiducia. Conſules, ſe-
que cauſſæ, non Pompejo, ſummam imperii detu-
t. Nihil relictum a Cæſare, quod, ſervandæ pacis
tentari poſſet. nihil receptum a Pompejanis; cum
conſul juſto eſſet ferocior, Lentulus vero ſalva re-
ſalvus eſſe non poſſet, M. autem Cato moriendum
, quam ullam condicionem civis accipiendam rei-
contenderet. vir antiquus, & gravis, Pompeji
s laudaret magis, prudens ſequeretur Cæſa-
& illa glorioſa, hæc terribiliora duceret. Vt
de, ſpretis omnibus quæ Cæſar poſtulaverat, tan-
nodo contentus cum una legione titulum retinere
inciæ, privatus in urbem veniret, & ſe in petitione
ulatus ſuffragiis P. R. committere decreverat: ra-
bellandum Cæſar, cum exercitu Rubiconem
ſiit: Cn. Pompejus, conſulesque, & major pars
tus, relicta urbe, ac deinde Italia, tranſmiſere
rhachium. At Cæſar Domitio, legionibusque Cor-
, quæ una cum eo fuerant, potitus, duce aliisque,
voluerant abire ad Pompejum, ſine dilatione di-
ſis, perſecutus Brunduſium, ita ut appareret, malle
gris rebus, & condicionibus finire bellum, quam
rimere fugientes, cum tranſgreſſos reperiſſet conſu-
in urbem revertit: redditaque ratione conſiliorum
rum in ſenatu & in concione, ac miſerrimæ neceſſi-
itis, cum alienis armis ad arma compulſus eſſet, Hiſ-
ias petere decrevit. Feſtinationem itineris ejus
quandiu morata Maſſilia eſt, fide melior, quam

conſilio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

conſilio prudentior, intempeſtive principalium
rum arbitria captans, quibus ii ſe debent interp
qui non parentem coercere poſſunt. Exercitus c
qui ſub Afranio conſulari, ac Petrejo prætor
rat, ipſius adventus vigore, ac fulgore occupat
Cæſari tradidit. uterque legatorum & quiſquis
que ordinis ſequi eos voluerat, remiſſi ad Pom
Proximo anno cum Dyrrhachium, ac vicina ei
gio, caſtris Pompeji teneretur, (qui, accitis ex om
transmarinis provinciis legionibus, equitum a
tum auxiliis, regumque & tetrarcharum, ſimulq
naſtarum copiis, immanem exercitum confecer
mare præſidiis claſſium, ut rebatur, ſepſerat, qu
nus Cæſar legiones poſſet transmittere) ſua &
tate, & fortuna C. Cæſar uſus, nihil in mora h
quo minus &, cum vellet, ipſe, exercitusque cl
perveniret, & primo pæne caſtris Pompeji ſua
rer, mox etiam obſidione munimentisque eum c
ćteretur. Sed inopia obſidentibus, quam obſeſſi
gravior. Tum Balbus Cornelius, excedente hum
fidem temeritate, ingreſſus caſtra hoſtium, ſæp
cum Lentulo collocutus conſule, dubitante qu
venderet, illis incrementis fecit viam, quibus n
ſpaniæ ſuæ natus, ſed Hiſpanus in triumphum,
tificatum aſſurgeret, fieretque ex privato conſula
riatum deinde prœliis, ſed uno longe magis Po
nis proſpero; quo graviter impulſi ſunt Cæſa
lites. Tum Cæſar cum exercitu fatalem victor
Theſſaliam petiit. Pompejus, longe diverſa ali
dentibus, (quorum plerique hortabantur, ut in I
transmitteret: neque hercules quidquam partib
ſalubrius fuit: alii, ut bellum traheret, quod dign
partem in die ipſi magis proſperum fieret) uſus i
ſuo, hoſtem ſecutus eſt.. Aciem Pharſalicam, &
cruentiſſimum Romano nomini diem, tantumq;
que exercitus profuſum ſanguinis, & colliſa i
duo reipub. capita, effuſumque alterum Romani
rii lumen, tot talesque Pompejanarum partium
viros, non recipit enarranda hic ſcripturæ modus
notandum eſt: ut primum C. Cæſar inclinata
Pompejanorum aciem, neque prius, neque ant
quidquam habuit, quam in omnes partes (ut mili
verbo & conſuetudine utar) dimitteret. Pro
mortales, quod hujus voluntatis erga Brutum
poſtea vir tam mitis pretium tulit! Nihil illa vi
mirabilius, magnificentius, clarius fuit, quando
nem, niſi acie conſumptum, civem patria deſide

ius miſericordiæ corrupit pertinacia, cum libē-
am victor jam daret, quā victi acciperent. Pom-
profugiens cum duobus Lentulis conſularibus,
ue filio, & Favonio prætorio, quos victores da-
mites ei fortuna aggregaverat, aliis, ut Parthos,
Africam peteret, (in qua fideliſſimum partium
haberet regem Iubam) ſuadentibus, Ægyptum
ropoſuit, memor beneficiorum, quæ in patrem
olemæi, qui tum puero, quam juveni propior re-
, Alexandriæ contulerat. Sed quis in adverſis
iorum ſervat memoriam? aut quis ullam ca-
ſis deberi putat gratiam? aut quando fortuna
itat fidem? Miſſi itaque ab rege, qui venientem
n Pompejum (is jam à Mitylenis Corneliā uxo-
ceptam in navem, fugæ comitem habere cœpe-
nſilio Theodoti, & Achillæ exciperent, horta-
que, ut ex oneraria in eam navem, quæ obviam
ferat, tranſſcenderet. quod cum feciſſet, princeps
ni nominis, imperio, arbitrioque Ægyptii manci-
. Cæſare. P. Servilio cos. jugulatus eſt. Hic,
es conſulatus, & totidem triumphos, domitum-
rarum orbem, ſanctiſſimi ac præſtantiſſimi viri,
vecti, ſuper quod aſcendi non poteſt, duodeſexa-
m annum agentis, pridie natalem ipſius, vitæ
itus: in tantum in illo viro à ſe diſcordante for-
t, cui modo ad victoriam terra defuerat, deeſ-
ſepulturam. Quid aliud, quam nimium occupa-
erim, quos in ætate & tanti, & pæne noſtri ſæ-
viri fefellit quinquennium? cum à C. Atilio, &
rvilio conſulibus tam facilis eſſet annorum dige-
uod adjeci, non ut arguerem, ſed ne arguerer.
uit tamen major in Cæſarem, quam in Pompe-
ierat, regis eorumque, quorum is auctoritate re-
ur, fides. quippe cum venientem eum tentaſſent
is, ac deinde bello laceſſere auderent, utriq; ſum-
nperatorum, alteri ſuperſtiti meritas pœnas luêre
iciis. Nuſquam erat Pompejus corpore, adhuc
e Iubæ nomine: quippe ingens partium ejus fa-
ellum excitaverat Africum: quod ciebat rex Iu-
Scipio, vir conſularis, ante biennium, quam ex-
eretur Pompejus, lectus ab eo ſocer. eorumque
s auxerat M. Cato, ingenti cum difficultate itinerū
umq; inopia, perductis ad eos legionibus: qui vir,
ſummum ei à militibus deferretur imperiū, hono-
ri parere maluit. Admonet promiſſæ brevitatis fi-
quanto omnia tranſcurſu dicenda ſint.
guens fortunam ſuam Cæſar, pervectus in Africā,

quam occiſo Curione, Iulianarum duce partis Pompejani obtinebant exercitus, ibi primo varia fortuna, mox ſua expugnavit via, inclinatæque hoſtium copiæ. Non diſſimilis ibi adverſus victos, quam in priores, clementia Cæſaris fuit. Victorem Africani belli C. Cæſarem gravius excepit Hiſpanienſe, (nam victus ab eo Pharnace vix quidquam gloriæ ejus adſtruxit) quod Cn. Pompejus, Magni filius, adoleſcens, impetus ad bella maximi, ingens ac terribile conflaverat, undique ad eum adhuc paterni nominis magnitudinem ſequentium, ex toto orbe terrarum auxiliis confluentibus. Sua Cæſarem in Hiſpaniam comitata fortuna eſt. ſed nullum unquam atrocius periculoſiusque ab eo initum prælium: adeo ut plus quam dubio Marte, deſcenderet equo, conſiſtensque ante recedentem ſuorum aciem, increpita prius fortuna, quod ſe in eum ſervaſſet exitum, denunciaret militibus, veſtigio ſe non receſſurum: proinde viderent, quem, & quo loco imperatorem deſerturi forent. verecundia magis, quam virtute, acies reſtituta, a duce, quam à milite, fortius. Cn. Pompejus gravi vulnere inventus, inter ſolitudines avias, interemptus eſt. Labienum, Varumque acies abſtulit. Cæſar omnium victor, regreſſus in urbem, (quod humanam excedat fidem,) omnibus, qui contra ſe arma tulerant, ignovit, magnificentiſſimisque gladiatorii muneris, naumachiæ, & equitum peditumque, ſimul elephantorum certaminis ſpectaculis, epulique per multos dies dati celebratione, replevit eam. Quinque egit triumphos. Gallici apparatus ex citro, Pontici ex acantho, Alexandrini teſtudine, Africi ebore, Hiſpanienſis argento raſili conſtitit. Pecunia, ex manubiis lata paullo amplius ſexies millies HS. Neque illi tanto viro, & tam clementer omnibus victoriis ſuis uſo, plus quinque menſium principalis quies contigit: quippe cum menſe Octobri in urbem revertiſſet, idibus Martiis, conjurationis auctoribus Bruto & Caſſio, quorum alterum promittendo conſulatum non obligaverat, contra differendo Caſſium offenderat; adjectis etiam conſiliariis cædis familiariſſimis omnium, & fortuna partium ejus in ſummum evectis faſtigium, D. Bruto, & C. Trebonio aliiſque clari nominis viris, interemtus eſt. cui magnam invidiam conciliarat M. Antonius, omnibus audendi paratiſſimus, conſulatus collega, imponendo capiti ejus Lupercalibus ſedentis pro Roſtris inſigne regium, quod ab eo ita repulſum erat, ut non offenſus videretur. Laudandum experientia conſilium eſt Panſæ atque Hirtii, qui ſemper prædixerant Cæſari, ut principa-

n,armis quæſitum,armis teneret.ille,dictitans, mori,
quam timeri malle,dum clementiam,quam præſtite-
t, exſpectat, incautus ab ingratis occupatus eſt, cum
idem plurima præſagia atque indicia dii immorta-
futuri obtuliſſent periculi. nam & haruſpices præ-
onuerant, ut diligentiſſime iduum Martiarum cave-
diem, & uxor Calpurnia, territa nocturno viſu,ut
die domi ſubſiſteret, orabat; & libelli conjuratio-
m nunciantes,dati,ab eo neque protinus lecti erant.
d profecto ineluctabilis fatorum vis, cujus cum for-
nam mutare conſtituit,conſilia corrumpit.Quo anno
patravere facinus Brutus, & C. Caſſius, prætores
ant, D.Brutus conſul deſignatus. Hi una cum conju-
tionis globo, ſtipati gladiatorum D.Bruti manu,Ca-
tolium occupavere, cum conſul Antonius, (quem
m ſimul interimendum cenſuiſſet Caſſius, teſtamen-
mque Cæſaris abolendum, Brutus repugnaverat;di-
tans, nihil amplius civibus præter tyranni, ita enim
pellari Cæſarem facto ejus expediebat, petendum
e ſanguinem) convocato ſenatu,cum jam Dolabella,
uem ſubſtituturus ſibi Cæſar deſignaverat conſulem,
ſces atque inſignia corripuiſſet conſularia, velut pa-
s auctor liberos ſuos obſides in Capitolium miſit, fi-
emque deſcendendi tuto interfectoribus Cæſaris de-
it: & illud decreti Athenienſium celeberrimi exem-
lum,relatum à Cicerone, oblivionis præteritarum re-
um,decreto patrum comprobatum eſt. Cæſaris deinde
eſtamentum apertum eſt, quo C. Octavium, nepotem
ororis ſuæ Iuliæ adoptabat:de cujus origine, etiam ſi
æventis & pauca dicenda ſunt. Fuit C. Octavius, ut
on patricia, ita admodum ſpecioſa equeſtri genitus
amilia,gravis,ſanctus,innocens, dives. Hic prætor in-
er nobiliſſimos viros creatus, primo loco, cum ei dig-
atio Iulia genitam Atiam conciliaſſet uxorem, ex eo
onore ſortitus Macedoniam, appellatusque in ea im-
erator,decedens ad petitionem conſulatus obiit, præ-
extato relicto filio, quem C. Cæſar, major ejus avun-
ulus, educatum apud Philippum vitricum, dilexit ut
uum, natumque annos XIIX Hiſpanienſis militiæ aſſe-
utum ſe poſtea comitem habuit, nunquam aut alio
uſum hoſpitio, quam ſuo, aut alio vectum vehiculo:
pontificatusque ſacerdotio puerum honoravit. Et pa-
catis bellis civilibus, ad erudiendum liberalibus diſci-
plinis,ſingularis indolem juvenis, Apolloniam eum in
ſtudia miſerat, mox belli Getici ac deinde Parthici
habiturus commilitonem. Cui ut eſt nunciatum de
cæde avunculi, cum protinus ex vicinis legionibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

centuriones ſuam, ſuorumque militum operam po
licerentur, neq; eam ſpernendam Salvidienus, &
pa dicerent, ille feſtinans pervenire in urbem,
ordinationem & necis & teſtamenti Brundiſii
rit. Cui adventanti Romam, immanis amico
currit frequentia: &, cum intraret urbem, Sol
ſuper caput ejus, curvatus æqualiter, rotundatu
colorem arcus, veluti coronam tanti mox viri ca
ponens, conſpectus eſt. Non placebat Atiæ ma
lippoque vitrico, adiri nomen invidioſæ fortuna
ris: ſed aſſerebant ſalutaria reipubl. terrarumqu
fata conditorem, conſervatoremque Romani n
Sprevit itaque cæleſtis animus humana conſilia,
periculo potius ſumma, quam tuto humilia, pr
ſequi: maluitque avunculo, & Cæſari de ſe, qu
trico, credere; dictitans, nefas eſſe, quo nomine
dignus eſſet viſus, ſemetipſum videri indignum
protinus Antonius conſul ſuperbe excipit: (
erat contemptus, ſed metus) vixque admiſſo in
janos hortos, loquendi ſecum tempus dedit; mo
velut inſidiis ejus petitus, ſceleſte inſimulare co
quo turpiter deprehenſa ejus vanitas eſt. Aperte
Antonii ac Dolabellæ conſulum ad nefandam di
tionem erupit furor; HS ſepties millies, depo
C. Cæſare ad ædem Opis, occupatum ab Antoni
rum ejuſdem, inſertis falſis; civitatibusque co
commentariis. Atque omnia pretio temperata, v
rempubl. conſule. Idem provinciam D. Bruto d
to conſuli decretam, Galliam occupare ſtatuit
bella transmarinas decrevit ſibi: interque natu
diſſimillimos ac diverſa volentes creſcebat odiu
que C. Cæſar juvenis quotidianis Antonii pe
inſidiis. Torpebat oppreſſa dominatione Anton
tas. indignatio, & dolor omnibus, vis ad reſiſt
nulli aderat, cum C. Cæſar, XIX annum in
mira auſus, ac ſumma conſecutus, privato conſil
jorem ſenatu pro repubI. animum habuit. prim
à Calatia, mox à Caſilino veteranos excivit pa
Quorum exemplum ſecuti alii, brevi in f
juſti coiere exercitus. mox, cum Antonius occurri
ercitui, quem ex transmarinis provinciis Brundiſ
nire juſſerat, legio Martia, & Quarta, cognita &
tus voluntate, & tanti juvenis indole, ſublatis ſi
Cæſarem ſe contulerunt. Eum ſenatus, hono
equeſtri ſtatua, quæ hodieque in Roſtris poſita
ejus ſcriptura indicat, (qui honor non alii, per
annos, quam L. Sullæ, & Cn. Pompejo, & C.

rat) proprætorem una cum conſulibus deſigna-
tio & Panſa, bellum cum Antonio gerere juſſit-
annum agente viceſimum, fortiſſime circa Muti-
miniſtratum eſt; & D. Brutus obſidione libera-
ntonius turpi ac nuda fuga coactus deſerere Ita-
conſulum autem alter in acie, alter poſt paucos
vulnere mortem obiit. Omnia ante, quam fugà-
ntonius, honorifice à ſenatu in Cæſarem, exerci-
e ejus decreta ſunt, maxime auctore Cicerone:
receſſit metus, erupit voluntas protinusque Pom-
s partibus rediit animus. Bruto, Caſſioque pro-
, quas jam ipſi ſine ullo S. C. occupaverant, de-
laudati, quicumque his ſe exercitus tradidiſſent.
transmarina imperia eorum commiſſa arbitrio.
e M. Brutus, & C. Caſſius, nunc metuentes arma
ii; nunc, ad augendam ejus invidiam, ſimulantes
uere, teſtati edictis, libenter ſe vel in perpetuo exi-
cturos, dum reſpubl. conſtaret concordia, nec ul-
belli civilis præbituros materiam, plurimum ſibi
ris eſſe in conſcientia facti ſui, profecti urbe atque
, intento ac pari animo, ſine auctoritate publica,
ucias, exercitusque occupaverant; &, ubicumque
ſſent, prætexentes eſſe rempub. pecunias etiam, quę
ansmarinis provinciis Romam ab quæſtoribus de-
bantur, à volentibus acceperant. quæ omnia ſe-
s decretis comprehenſa, & comprobata ſunt. Et D.
o, quod alieno beneficio viveret, decretus trium-
. Panſæ, atque Hirtii corpora publica ſepultura ho-
ta. Cæſaris adeo nulla habita mentio, ut legati,
ad exercitum ejus miſſi erant, juberentur, ſummoto
milites alloqui. Non fuit tam ingratus exercitus,
m fuerat ſenatus. nam, cum eam injuriam diſſimu-
lo Cæſar ferret, negavere milites, ſine imperatore
ulla ſe audituros mandata. Hoc eſt illud tempus,
Cicero, inſito amore Pompejanarum partium, Cæ-
m laudandum & tollendum cenſebat: cum aliud
eret, aliud intelligi vellet. Interim Antonius, fuga
sgreſſus Alpes, primo per colloquia repulſus à M.
pido, qui Pontifex maximus in C. Cæſaris locum
o creatus, decreta ſibi Hiſpania, adhuc in Gallia mo-
batur: mox ſæpius in conſpectum veniens militum,
m & Lepido omnes imperatores forent meliores, &
ltis Antonius, dum erat ſobrius, per averſa caſtrorum
orupto vallo militibus receptus eſt: qui titulo impe-
cedebat Lepido, cum ſumma virium penes eum fo-
. Sub Antonii ingreſſum in caſtra Iuventius Lateren-
, vir vita ac morte conſentaneus, cum acerrime ſuaſiſ-

ſet Lepido, ne ſe cum Antonio, hoſte judicato, ju-
ret, irritus conſilii, gladio ſeipſe transfixit. Planc
inde, dubia, id eſt ſua fide, diu, quarum eſſet parti
cum luctatus, ac ſibi difficile conſentiens, & nu
jutor D. Bruti, deſignati conſulis, collegæ ſui, ſe
que ſe litteris venditans, mox ejuſdem proditor
nius autem Pollio, firmus propoſito, & Iulianis
bus fidus, Pompejanis adverſus; uterque exercit
didere Antonio. D. Brutus, deſertus primo à Pl
poſt etiam inſidiis ejuſdem petitus, paullatim
quente eum exercitu, fugiens, in hoſpitis cujuſda
bilis viri, nomine Cameli, domo ab iis, quos m
Antonius, jugulatus eſt: juſtiſſimasque optime de
rito viro C. Cæſari poenas dedit: cujus cum p
omnium amicorum fuiſſet, interfector fuit, & fort
ex qua fructum tulerat, invidiam in auctorem re
bat, cenſebatque æquum, quæ acceperat à Cæſa
tinere; Cæſarem, qui illa dederat, periſſe. Hæc ſun
pora, quibus M. Tullius continuis actionibus æt
Antonii memoriæ inuſſit notas. ſed hic fulgenti
& cæleſti ore, at tribunus Canutius continua rab
cerabat Antonium. Vtrique vindicta libertatis n
ſtetit, ſed tribuni ſanguine commiſſa proſcriptio,
ronis vel ſatiato Antonio pœna finita. Lepidus d
à ſenatu hoſtis judicatus eſt, ut ante fuerat Anto
Tum inter eum, Cæſaremque & Antonium, com
cia epiſtolarum, & condicionum facta mentio, cu
tonius & ſubinde Cæſarem admoneret, quam ini
ipſi Pompejanæ partes forent; & in quod jam em
ſent faſtigium; & quanto Ciceronis ſtudio Brutus
ſiusque attollerentur; denunciaretque, ſe cum B
Caſſioque, qui jam decem & ſeptem legionum po
erant, juncturum vires ſuas, ſi Cæſar ejus aſperna
concordiam; diceretque plus Cæſarem patris, qu
amici ultioni debere. tum inita potentiæ ſocietas
hortantibus, orantibusque exercitibus, inter Anto
etiam & Cæſarem facta affinitas, cum eſſet priv
Antonii deſponſa Cæſari. conſulatumque iniit C
pridie, quam viginti annos impleret, X Kalend. O
bres, cum collega Q. Pedio, poſt V. C. annis DC
ante LXXII quam tu, M. Vinici, conſulatum inires
dit hic annus Ventidium, per quam urbem in cap
Picentium in triumpho ductus erat, in ea conſul
prætextam jungentem prætoria. Idem hic p
triumphavit. Furente deinde Antonio, ſimulque
do, quorum uterque, ut prædiximus, hoſtes jud
erant, cum ambo mallent ſibi nunciari quid

eſt.

nam quid emeruiſſent, repugnante Cæſare, ſed
adverſus duos, inſtauratum Sullani exempli
, proſcriptio. Nihil tam indignum illo tempore
quam quod aut Cæſar aliquem proſcribere coa-
; aut ab illo Cicero proſcriptus eſt; abſciſſaque
Antonii vox publica eſt, cum ejus ſalutem ne-
fendiſſet, qui per tot annos & publicam civita-
rivatam civium defenderat. Nihil tamen egiſti,
oni:(cogit enim excedere propoſiti formam ope-
umpens animo ac pectore indignatio) nihil, in-
egiſti, mercedem cæleſtiſſimi oris, & clariſſimi
abſciſſi numerando, auctoramentoque funebri
ſervatoris quondam reip. tantique C O S. irri-
necem. Rapuiſti tu M. Ciceroni lucem ſolicitam,
item ſenilem, & vitam inferiorem te principe,
ſub te III viro mortem: famam vero, gloriam-
ctorum atque dictorum adeo non abſtuliſti, ut
is. Vivit, vivetque per omnium ſæculorum me-
m. Dumque hoc vel forte, vel providentia, vel ut-
ue conſtitutum, rerum naturæ corpus, quod ille
ſolus Romanorum animo vidit, ingenio comple-
t, eloquentia illuminavit, manebit incolume; co-
ævi ſui laudem Ciceronis trahet: omniſque po-
as illius in te ſcripta mirabitur, tuum in eum fa-
exſecrabitur, citiuſque in mundo genus homi-
..quam cedet. Hujus totius temporis fortunam ne
e quidem quiſquam ſatis digne potuit, adeo ne-
xprimere verbis poteſt. Id tamen notandum eſt,
in proſcriptos uxorum fidem ſummam, liberto-
mediam, ſervorum aliquam, filiorum nullam. adeo
ilis eſt hominibus utcunque conceptæ ſpei mora.
uid ulli ſanctum relinqueretur, vel in dotem invi-
ntumque ſceleris, Antonius L. Cæſarem avuncu-
, Lepidus Paullum fratrem proſcripſerant. Nec
co gratia defuit ad impetrandum, ut frater ejus
cus Plotius proſcriberetur. Eoque inter jocos mi-
es, qui currum Lepidi, Plancique ſecuti erant, inter
crationem civium uſurpabāt hunc verſum: De Ger-
is, non de Gallis, duo triumphant conſules. Suo
eritum loco referatur. neq; enim perſona umbram
rei capit. Dum in acie Pharſalica, Africaque de
ma rerum Cæſar dimicat, M. Cœlius, vir eloquio,
noque Curioni ſimillimus, ſed in utroq; perfectior,
minus ingenioſe nequam, cum in modica quidē ſer-
poſſet, quippe pejor illi res familiaris, quam mens,
, in prætura novarum tabularum auctor extitit; ne-
tque ſenatus, & auctoritate COSS. deterreri, accito

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

etiam Milone Annio; qui,non impetraro reditu,
nis partibus infeſtus erat, in urbe ſeditionem ma
culte autem bellicum tumultum movens , prim
motus à republica,mox,conſularibus armis,auct
natu,circa Turios oppreſſus eſt.Incepto pari ſimi
tuna Milonis fuit ; qui, Compſam in Hirpinis
nans , ictusque lapide , tum P. Clodio , tum p
quam armis petebat,pœnas dedit ; vir inquies,&
fortem temerarius. Quatenus autem aliquid ex
ſis peto ; notetur immodica & intempeſtiva lib
uſos adverſus C. Cæſarem , Marullum Epidium
viumque Cæſetium , tribun. plebis, dum argu
eo regni voluntatem,pene vim dominationis exp
In hoc tamen ſæpe laceſſiti principis ira exceſſ
cenſoria potius contentus nota , quam anim
ſione dictatoria, ſummoveret eos à republica,
turque eſſe ſibi miſerrimum , quod aut natura
excedendũ foret,aut minuenda dignitas.Sed ad
nem revertendum eſt : Iam & Dolabella in A
Trebonium conſularem, cui ſuccedebat,fraude
tum , Smyrnæ occiderat , virum adverſus merit
ſaris ingratiſſimum, participemque cædis ejus ,
ipſe in conſulare provectus faſtigiũ fuerat : & C
ſius,acceptis à Stajo Murco , & Criſpo Marcio, p
riis viris, imperatoribus , qui prævalidis in Sy
gionibus , incluſum Dolabellam , qui præocc
Aſia, in Syriam pervenerat , Laodicea expugna
tamen , ut ad ictum ſervi ſui Dolabella non ſe
cervicẽ daret ; & decem legiones in eo tractu ſu
fecerat. & M.Brutus C. Antonio,fratri M. Ant
Macedonia,Vatinioq; circa Dyrrhachiũ volẽtes
nes extorſerat : ſed Antonium bello laceſſierat :
nium dignatione obruerat: cum & Brutus cuilib
cum præferendus videretur ; & Vatinius nulli
ni non eſſet poſtferendus. in quo deformitas co
cum turpitudine certabat ingenii , adeo , ut a
ejus digniſſimo domicilio incluſus videretur. er
ſeptem legionibus validus. Et lege Pedia, quam
ſul Pedius,collega Cæſaris,tulerat, omnibus,qu
ſarem patrem interfecerant,aqua ignique damna
terdictum erat. quo tempore Capito, patruus meu
ordinis ſenatorii , Agrippæ ſubſcripſit in C. Caſ

Dumque ea in Italia geruntur , acri atque pr
rimo bello Caſſius Rhodum, rem immanis operis,
rat ; Brutus Lycios devicerat; & inde in Macedo
exercitus transjecerant : cum per omnia repug
naturæ ſuæ Caſſius, etiam Bruti clementiam vinc

N

eperias, quos aut pronior fortuna comitata
eluti fatigata maturius deſtituerit, quam Bru-
Caſſium. Tum Cæſar & Antonius transje-
exercitus in Macedoniam, & apud urbem Phi-
am Marco Bruto, Caſſioque acie concurrerunt.
cui Brutus præerat, impulſis hoſtibus caſtra
cepit. nam ipſe Cæſar, etiam ſi infirmiſſimus
ine erat, obibat munia ducis, oratus etiam ab
medico, ne in caſtris remaneret, manifeſtè
atione quietis territo. Id autem in quo Caſ-
rat, fugatum, ac male multatum, in altiora ſe
it loca. Tum Caſſius ex ſua fortuna eventum
æſtimans, cum dimiſiſſet evocatum, juſſiſſetque
e ſibi, quæ eſſet multitudo ac vis hominum,
ſe tenderet, tardius eo nunciante, cum in vicino
nen curſu ad eum tendentium, neque pulvere
aut ſigna denotari poſſent; exiſtimans, hoſtes
i irruerent, lacerna caput circumdedit, exten-
cervicem interritus liberto præbuit. Deciderat
caput, cum evocatus advenit, nuncians Brutum
orem. qui, cum imperatorem proſtratum vide-
equar, inquit, eum, quem mea occidit tarditas,
n gladium occubuit. Poſt paucos deinde dies
conflixit cum hoſtibus, & victus acie, cum in
m nocte ex fuga ſe recepiſſet, impetravit à Stra-
geate, familiari ſuo, ut manum morituro com-
et ſibi; rejectoque lævo ſuper caput brachio, cum
nem gladii ejus dextera tenens, ſiniſtræ admo-
mammillæ, ad eum ipſum locum, qua cor emicat,
ens ſe in vulnus, uno ictu transfixus, exſpiravit.
us Meſſala, fulgentiſſimus juvenis, proximus in
ſtris Bruti, Caſſiique auctoritati, cum eſſent, qui
ucem poſcerent, ſervari beneficio Cæſaris ma-
quam dubiam ſpem armorum tentare amplius.
ut Cæſari quidquam ex victoriis ſuis fuit læti-
am ſervaſſe Corvinum; aut majus exemplum ho-
grati ac pii, quam Corvinus in Cæſarem fuit.
aliud bellum cruentius cæde clariſſimorum
m fuit. Tum Catonis filius cecidit. Eadem
llum, Hortenſiumque eminentiſſimorum civium
fortuna abſtulit. nam Varro ad ludibrium mori-
Antonii, digna illo, ac vera de exitu ejus magna
ibertate ominatus eſt. Druſus Livius, Iuliæ Au-
pater, & Varus Quinctilius, ne tentata quidem
miſericordia, alter ſe ipſe in tabernaculo intere-
Varus autem liberti, quem id facere coegerat,
, cum ſe inſignibus honorum velaſſet, jugulatus

I 5 eſt.

eſt.Hunc exitum M.Bruti partium ſeptimum &
mum annum agentis fortuna eſſe voluit, corru
mo ejus in diem, quæ illi omnes virtutes unius
tate facti abſtulit. Fuit autem dux Caſſius
quanto vir Brutus. è quibus Brutum amicum
malles,inimicum magis timeres Caſſium.in alte
jor vis, in altero virtus. Qui ſi viciſſent, quant
publ. interfuit, Cæſarem potius habere quam
nium principem, tantum retuliſſet habere Br
quam Caſſium. Cn.Domitius,pater L.Domitii,
nobis viſi, eminentiſſimæ ac nobiliſſimæ ſimpl
viri,avus hujus Cn.Domitii,clariſſimi juvenis,c
tis navibus, tum magno ſequentium conſilia ſu
tatu, fugæ fortunæque ſe commiſit, ſemetipſo
tus duce partium. Srajus Murcus,qui claſſi & cu
maris præfuerat, cum omni commiſſa ſibi parte
tuum naviumque Sex.Pompejum,Cn.Magni fili
ex Hiſpania revertens, Siciliam armis occupave
tit:ad quem & è Brutianis caſtris, & ex Italia, a
terrarum partibus,quos præſenti periculo fortu
duxerat,proſcripti confluebant. quippe nullum h
tibus ſtatum, quilibet dux erat idoneus; cum f
non electionem daret,ſed perfugium oſtenderet,
lemque tempeſtatem fugientibus ſtatio pro po
ret.Hic adoleſcens erat ſtudiis rudis,ſermone bar
impetu ſtrenuus,manu promptus,cogitatione cel
patri diſſimillimus,libertorum ſuorum libertus,
rumque ſervus, ſpecioſis invidens, ut pareret h
mis:quem ſenatus pæne totus, adhuc è Pompeja
ſtans partibus,poſt Antonii à Mutina fugam,eo
lo tempore,quo Bruto Caſſioque tranſmarinas p
cias decreverat, revocatum ex Hiſpania, ubi ad
eum clariſſimum bellum Pollio Aſinius prætori
ſerat, in paterna bona reſtituerat, & oræ ma
præfecerat.Is tum,ut prædiximus,occupata Sicil
vitia,fugitivosque in numerum exercitus ſui reci
magnum modum legionum effecerat;perque Men
Menecratem, paternos libertos, præfectos claſſi
trociniis ac prædationibus infeſtato mari, ad ſe e
tumque tuendum rapto utebatur, cum eum non
deret vindicatum armis ac ductu patris ſui mar
ſtare piraticis ſceleribus.Fractis Brutianis Caſſia
partibus, Antonius tranſmarinas obiturus prov
ſubſtitit;Cæſar in Italiam ſe recepit,eamq;longe
ſperaverat,tumultuoſiorem reperit.quippe L.An
conſul, vitiorum fratris ſui conſors, ſed virtutum
interdum in illo erant, expers, modo apud vete

s Cæſarem, modo eos, qui juſte diviſione
m, nominatisque colonis agros amiſerant, ad
ciens, magnum exercitum conflaverat. Ex al-
uxor Antonii Fulvia, nihil muliebre, præter
rens, omnia armis tumultuque miſcebat. Hæc
m Præneſte ceperat. Antonius, pulſus undi-
is Cæſaris, Peruſiam ſe contulerat; Plancus,
arum adjutor partium: ſpem magis oſtende-
i, quam opem ferebat Antonio. Vſus Cæſar
fortuna ſua, Peruſiam expugnavit; Antonium
m dimiſit. in Peruſinos magis ira militum,
untate ſævitum ducis. urbs incenſa, cujus
ncendii princeps ejus loci fecit Macedonicus;
cto rebus ac penatibus ſuis igni, transfixum ſe
ammæ intulit. Per eadem tempora exarſerat in
a bellum, quod, profeſſus eorum, qui perdide-
os, patrocinium, ciebat Tib. Claudius Nero,
s, & pontifex; Tib. Cæſaris pater, magni vir
oſtiſſimique ingenii. id quoque adventu Cæſa-
um atque diſcuſſum eſt. Quis Fortunæ muta-
uis dubios rerum humanarum caſus ſatis mira-
? quis non diverſa præſentibus, contrariaque
s aut ſperet, aut timeat? Livia, nobiliſſimi &
i viri Druſi Claudiani filia, genere, probitate,
Romanarum eminentiſſima, quam poſtea con-
uguſti vidimus, quam transgreſſi ad deos ſa-
n ac filiam, tum fugiens mox futuri ſui Cæſa-
, cujus bimum hunc Tiberium Cæſarem, vindi-
nani imperii, futurumque ejuſdem Cæſaris fi-
geſtans ſinu, per avia itinerum vitatis militum
no comitante, quo facilius occultaretur fuga,
ad mare; & cum viro Nerone pervecta in Sici-
Quod alieno teſtimonium redderem, in eo non
o avum meum. quippe C. Vellejus, honoratiſſi-
illos CCCLX. jud. loco à Cn. Pompejo lectus,
, Marcique Bruti, ac Tironis præfectus fabrûm,
i ſecundus in Campania, digreſſu Neronis à
i, cujus ob ſingularem cum eo amicitiam par-
jutor fuerat, gravis jam ætate & corpore, co-
non poſſet, gladio ſe ipſe transfixit. Inviolatam
e Italia Cæſar paſſus Fulviam, Plancumque
ris fugæ comitem. nam Pollio Aſinius cum ſep-
gionibus diu retenta in poteſtate Antonii
, magnis ſpecioſisque rebus circa Altinum,
e ejus regionis urbes editis, Antonium pe-
vagum adhuc Domitium, quem digreſſum
ianis caſtris poſt cædem ejus prædiximus,

& pre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

& propriæ claſſis factum ducem, conſiliis ſu
tum, ac fide data, junxit Antonio. Quo fac
quis æquum ſe præſtiterit, ſciat non minus à P
in Antonium, quam ab Antonio in Pollio
collatum. Adventus deinde in Italiam Antoni
paratusque contra eum Cæſaris, habuit belli m
ſed pax circa Brundiſium compoſita. Per qu
pora Rufi Salvidieni ſceleſta conſilia patefac
qui, natus obſcuriſſimis initiis, parum habeb
mam accepiſſe, & proximus à Cn. Pompejo, i
à Cæſare & equeſtri ordine conſul creatus eſſe,
ſcendiſſet, quo infra ſe & Cæſarem videret, & re
Tum, expoſtulante conſenſu populi, quem gra
bat infeſto mari annona, cum Pompejo quoq
Miſenum pax inita: qui haud abſurde cum
Cæſaremque & Antonium cena exciperet, di
carinis ſuis ſe cenam dare. referens hoc dictum
nomen, in quo paterna domus ab Antonio poſ
tur. In hoc pacis fœdere placuit, Siciliam Ac
que Pompejo concedere: In quo tamen ani
quies manere non potuit: Id unum tantumm
lutare adventu ſuo patriæ attulit, quod omnib
ſcriptis, aliisque, qui ad eum ex diverſis cauſſi
rant, reditum ſalutemque pactus eſt. quæ res &
clariſſimos viros, & Neronem Claudium, &
cum Silanum, Sentiumque Saturninum, &
tium Actium reſtituit reipublicæ. Stajum
Murcum, qui, adventu ſuo claſſisque celeber
vires ejus duplicaverat, inſimulatum falſis
nationibus, quia talem virum collegam offi
na & Menecrates faſtidierant, Pompejus i
lia interfecerat. Hoc tractu temporum Octa
ſororem Cæſaris, Marcus Antonius duxit ux
Redierat Pompejus in Siciliam, Antonius in
marinas provincias: quia magnis moment
bienus ex Brutianis caſtris profectus ad Par
producto eorum exercitu in Syriam, interfe
legato Antonii, concuſſerat: qui virtute &
Ventidii una cum Parthorum copiis, celebe
que juvenum Pacoro regis filio, exſtinctus e
terim Cæſar per hæc tempora, ne, res diſci
inimiciſſima, Otium corrumperet militem, c
in Illyrico, Dalmatiaque expeditionibus, pa
periculorum, bellique experientia durabat e
tum. Eadem tempeſtate Calvinus Domitius,
ex conſulatu obtineret Hiſpaniam, graviſſimi c
randique antiquis exempli auctor fuit: quippe p

...rionem, nomine Vibillium, ob turpem ex
...um, fuſte percuſſit. Creſcente in dies & claſſe
Pompeji, Cæſar molem belli ejus ſuſcipere
Ædificandis navibus, contrahendoque militi
i, navalibusque adſueſcendo certaminibus at-
...citationibus, præfectus eſt M. Agrippa, virtutis
...næ, labore, vigilia, periculo invictus, parendi-
...uni, ſcientiſſimus; aliis ſane imperandi cupi-
...er omnia extra dilationes poſitus, conſultis-
...conjungens. Hic, in Averno & Lucrino lacu
...ima claſſe fabricata, quotidianis exercitationi-
...tem remigemque ad ſummam & militaris &
...æ rei perduxit ſcientiam. Hac claſſe Cæſar,
...is, deſpondente ei Nerone, cui ante nupta fue-
...viam, auſpicatis reipubl. ominibus, duxiſſet
...rem, Pompejo Siciliæque bellum intulit. Sed
...umana ope invictum, graviter eo tempore for-
...cuſſit. quippe longe majorem partem claſſis,
...liam Palinurique promontorium, adorta vis
...laceravit ac diſtulit. Ea patrando bello mo-
...uod poſtea dubia, & interdum ancipiti, fortu-
...m eſt. nam &, claſſis eodem loco vexata eſt
...ire; &, ut navali primo prælio, apud My-
...n Agrippæ, pugnatum proſpere; ita inopina-
...s adventu, gravis ſub ipſius Cæſaris oculis
...uromenium accepta clades: neque ab ipſo
...m abfuit. Legiones, quæ cum Cornificio
...egato Cæſaris, expoſitæ in terra, pæne à Pom-
...preſſæ ſunt. Sed ancipitis fortuna temporis,
...virtute correcta. Explicatis quippe utriusque
...laſſibus, pæne omnibus exſutus navibus, Pom-
...iam fuga petivit. juſſuque Marci Antonii, cu-
...n petierat, dum inter ducem, & ſupplicem tu-
...ur, & nunc dignitatem retinet, nunc vitam
...t, à Titio jugulatus eſt: cui in tantum du-
...c facinore contractum odium, ut mox, ludos
...ro Pompeji faciens, exſecratione populi, ſpec-
...quod præbebat, pelleretur. Acciverat gerens
Pompejum bellum ex Africa Cæſar Lepidum
...I. ſemiplenis legionibus. Hic vir omnium va-
...s, neque ulla virtute tam longam fortunæ in-
...iam meritus, exercitum Pompeji, quia propior
...ſequentem non ipſius, ſed Cæſaris auctoritatem
...n, ſibi junxerat: inflatusque amplius XX le-
...numero, in id furoris proceſſerat, ut inutilis in
...ictoria comes, quam diu moratus erat, diſſi-
...a conſiliis Cæſaris, & ſemper diverſa iis, quæ

aliis placebant, dicendo, totam victoriam ut
terpretaretur: audebatque denunciare Cæſari
ret Sicilia. Non ab Scipionibus, aliiſque veter
manorum ducum, quidquam auſum patratum
tius, quam tunc a Cæſare. Quippe cum inerm
cernatus eſſet, præter nomen nihil trahens,
caſtra Lepidi, evitatis, quæ juſſu hominis prav
la in eum jacta erant, cum lacerna ejus perfo
lancea, Aquilam legionis rapere auſus eſt. Sci
intereſſet inter duces. Armati inermem ſecuti ſi
moque anno, quam ad diſſimillimam vitæ ſu
tiam pervenerat Lepidus, & a militibus, & a
deſertus, pulloque velatus amiculo, inter ultim
fluentium ad Cæſarem turbam latens, genibus
volutus eſt. Vita, rerumque ſuarum dominium
ei ſunt: ſpoliata quã tueri non poterat dignita
deinde exercitus ſeditio, qui, plerumque conte
frequentiã ſuam, a diſciplina deſciſcit; &, quoq
ſe putat poſſe, rogare nõ ſuſtinet, partim ſeveri
tim liberalitate diſcuſſa principis. Speciosumq
tempus adjectum ſupplementum Campanæ c
ejus reditus erant publici, pro his longe uberio
tus duodecies HS in Creta inſula redditi, & a
miſſa, quæ hodieque ſingulare & ſalubritatis i
amœnitatis ornamentum eſt. Inſigne coronæ c
quo nemo umquam Romanorũ donatus erat, h
Agrippa ſingulari virtute meruit. Victor deind
reverſus in Vrbem, contractas emptionibus co
domos per procuratores, quo laxior fieret ipſiu
cis ſe uſibus deſtinare profeſſus eſt: Templumq;
ni, & circa porticus facturum promiſit, quod a
gulari exſtructum munificentia eſt. Qua æſtate
eam proſpere Lepidũ in Sicilia... bene fortuna i
re, & republ. militavit ad Orientem; quippe A
cum XIII legionibus egreſſus, Armeniam, ac dei
diam, & per eas regiones Parthos petens, habui
eorum obvium. primoque duas legiones, cum o
impedimentis, tormentisque, & Statiano legato,
mox ſæpius ipſe, cum ſummo totius exercitus di
ne, ea adiit pericula, quibus ſervari ſe poſſe deſ
rat; amiſſaque non minus quarta parte militum,
cujuſdam, ſed Romani, conſilio ac fide ſervatus;
de Craſſiani exercitus captus, cum fortunam, n
mum mutaſſet, acceſſit nocte ad ſtationem Rom
prædixitque, ne deſtinatum iter peterent, ſed
ſilveſtrique pervaderent. Hoc M. Antonio acto
legionibus ſaluti fuit; de quibus tamen, totoqu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

d minus pars quarta, ut prædiximus, militum, ſervitiique deſiderata eſt ; impedimentorum ſuperfuit. Hanc tamen Antonius fugam ſuam, us exierat , Victoriam vocabat. Qui , tertia everſus in Armeniam , regem ejus Artavaſden, leceptum , catenis, ſed , ne quid honori deeſſet, inxit. Creſcente deinde & amoris in Cleopa- cendio, & vitiorum, quæ ſemper facultatibus, que & aſſentationibus aluntur , magnitudine, patriæ inferre conſtituit : cum ante, novum ſe m Patrem appellari juſſiſſet;cum, redimitus he- oronaque velatus aurea, & thyrſum tenens, co- que ſuccinctus, curru, velut Liber Pater,vectus exandriæ. Inter hunc apparatum belli , Plan- judicio recta legendi, neque amore reipub.aut s,(quippe hæc ſemper impugnabat,) ſed mor- ditor , cum fuiſſet humillimus aſſentator regi- t infra ſervos cliens , cum Antonii librarius, ſceniſſimarum rerum & auctor , & miniſter, omnia, & in omnibus venalis, cum cœruleatus us,caputque redimitus arundine,& caudam tra- genibus innixus, Glaucum ſaltaſſet, in convivio ratus ab Antonio , ob manifeſtarum rapinarum , transfugit ad Cæſarem : & idem poſtea cle- m victoris pro ſua virtute interpretabatur , dic- id probatum a Cæſare, cui ille ignoverat. Mox hunc mox avunculum Titius imitatus eſt. Haud le Coponius , vir prætorius, graviſſimus pater, ocer , cum recens transfuga , multa ac nefanda is abſenti Antonio , in ſenatu objiceret : Multa, , me hercules fecit Antonius , pridie quam tu il- elinqueres. Cæſare deinde, & Meſſalla Corvino debellatum apud Actium : ubi longe ante quam aretur , exploratiſſima Iulianarum partium fuit ia. Vigebat in hac parte miles, atque imperator, arcebant omnia. hinc reges firmiſſimi;illinc ino- fectiſſimi.navium hæc magnitudo, modica ne ce- te ; adverſa illa ſpecie terribilior. hinc ad Anto- nemo , illinc ad Cæſarem quotidie aliqui trans- bant. Denique, in ore atque oculis Antonia- laſſis , per M. Agrippam Leucas expugnata, captæ , Corinthus occupata , bis ante ulti- diſcrimen claſſis hoſtium ſuperata. Rex Amyn- eliora & utiliora ſecutus : nam de illis exem- itæ natura Dolabella ad Cæſarem , virque cla- us , Cnæus Domitius , qui ſolus Antonianа- partium , numquam reginam , niſi nomine,

falu
ta-

ſalutavit,maximo & præcipiti periculo, transit
Cæſarem. Advenit deinde maximi diſcrimini
quo Cæſar Antoniusque, productis claſſibus,
te alter, in ruinam alter terrarum orbis dim
Dextrum navium Iulianarum cornu M. Lario
ſum, lævum Aruntio: Agrippæ omne claſſici c
nis arbitrium. Cæſar ei parti deſtinatus, in qua
tuna vocaretur, ubique aderat: claſſis Anto
men Publicolæ, Soſioque commiſſum. At in t
catum exercitum Taurus Cæſaris, Antonii
Canidius. Vbi initum certamen eſt, omnia i
parte fuere, dux, remiges, milites, in altera nih
ter milites. prima occupat fugam Cleopatra
nius fugientis Reginæ, quam pugnantis militis
mes eſſe maluit: & imperator, qui in deſerto
re debuerat, deſertor exercitus ſui factus eſt. Ill
detracto capite, in longum & fortiſſime pugna
ravit conſtantia, & deſperata victoria, in mo
micabatur. Cæſar, quos ferro poterat interimer
mulcere cupiens, clamitansque & oſtendens, fug
tonium, quærebat pro quo & cum quo pugnar
illi, cum diu pro abſente dimicaſſent duce, æg
miſſis armis, ceſſere victoriam; citiusque vita
amque Cæſar promiſit; quam illis, ut ea prec
perſuaſum eſt. Fuitque in confeſſo, milites op
peratoris, imperatorem fugaciſſimi militis fun
ficio. Vt dubites, ſuo ne, an Cleopatræ arbitri
riam temperaturus fuerat, qui ad ejus arbitriu
xit fugam. Idem locatus in terra fecit exercitu
ſe Canidius, præcipiti fuga, rapuiſſet ad Ant
Quid ille dies terrarum orbi præſtiterit, ex
quem ſtatum pervenerit fortuna publica, qu
transcurſu tam artati operis exprimere audeat
ria vero fuit clementiſſima; nec quiſquam i
ptus, niſi pauciſſimi, & ii, qui deprecari quiden
non ſuſtinerent. Ex qua lenitate ducis colligi
quē aut initio triumviratus ſui, aut in campis P
cis, ſi ſic licuiſſet, victorię ſuę facturus fuerit tri
ad ſolium alarunt, in priſca gravitate celebe
des, mox diu clementia luctatus ſua Cæſar,
incolumem. Non prætereatur Aſinii Pollionis
& dictum memorabile. namque, cum ſe poſt
ſinam pacem continuiſſet in Italia, neque aut
umquam reginam, aut poſt enervatum amore
tonii animum, partibus ejus ſe miſcuiſſet, rogan
ſare, ut ſecum ad bellum proficiſceretur Actiacu
inquit, in Antonium majora merita ſunt, illiu

a notiora: itaque diſcrimine veſtro me ſubtra-
& ero præda victoris. Proximo deinde anno,
tus reginam Antoniumque Alexandriam, ulti-
ellis civilibus impoſuit manum. Antonius ſe ip-
ſegniter interemit, adeo ut multa deſidiæ crimi-
te redimeret. At Cleopatra, fruſtratis cuſtodi-
ta aſpide, morſu ſane ejus, expers muliebris me-
itum reddidit. Fuitque & fortuna, & clemen-
aris dignum, quod nemo ex iis, qui contra eum
lerant, ab eo juſſuve ejus interemptus. Decium
Antonii interemit crudelitas. Sextum Pompe-
eodem victum, idem Antonius, cum dignitatis
ſervandæ dediſſet fidem, etiam ſpiritu privavit.
& Caſſius ante, quam victorum experirentur
, voluntaria morte obierunt. Antonii Cleopa-
quis fuiſſet exitus, narravimus. Canidius timi-
ceſſit, quam profeſſioni ejus, qua ſemper uſus
ngruebat. Vltimus autem ex interfectoribus Cę-
armenſis Caſſius, morte pœnas dedit, ut dederat
ius. Dum ultimam bello Actiaco Alexandri-
Cęſar imponit manum, M. Lepidus, juvenis, for-
m mente, melior, Lepidi ejus, qui III vir fue-
ublicæ conſtituendæ, filius; Iunia Bruti ſorore
nterficiendi, ſimul in urbem revertiſſet, Cæſaris
inierat. Tunc urbis cuſtodiis præpoſitus Cajus
s, equeſtris, & ſplendido genere natus, vir, ubi
liam exigeret, ſane exſomnis, providens atque
ſciens; ſimul vero aliquid ex negotio remitti
tio ac mol litiis pæne ultra feminam fluens, non
Agrippa Cæſari carus, ſed minus honoratus:
vixit, anguſti clavi pæne contentus; nec minora
i potuit, ſed non tam concupivit. hic ſpecula-
per ſummam quietem ac diſſimulationem, præ-
conſilia juvenis, & mira celeritate, nullaq; cum
atione aut rerum aut hominum oppreſſo Lepi-
nane novi ac reſurrecturi belli civilis reſtinxit
. & ille quidem male conſultorum pœnas ex-
Æquetur prædictæ Calpurniæ Antiſtii, Servi-
idi uxor; quæ, vivo igni devorato, præmaturam
immortali nominis ſui penſavit memoria. Cæ-
em, reverſus in Italiam, atque urbem occurſus,
ore omnium hominum, ætatium, ordinum exce-
: quæ magnificentia triumphorum ejus, quæ
nunerum, ne in operis quidem juſti materia, ne-
jus tam reciſi, digne exprimi poteſt. Nihil dein-
are à diis homines, nihil dii hominibus præſtare
, nihil voto concipi, nihil felicitate conſummari,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

quod non Auguſtus, poſt reditum in Vrbem, rp
puloque Romano, terrarumque orbi repræſenta
nita viceſimo anno bella civilia, ſepulta externa
nata pax, ſopitus ubique armorum furor; reſti
legibus, judiciis auctoritas, ſenatui majeſtas, im
magiſtratuum ad priſtinum redactum modum; t
modo octo prætoribus allecti duo: priſca illa
qua reipublicæ forma revocata; rediit cultus a
cris honos, ſecuritas hominibus, certa cuique
ſuarum poſſeſſio, leges emendatæ viriliter, la
biter, ſenatus ſine aſperitate, nec ſine ſeveritate
Principes viri, triumphisque & ampliſſimis ho
functi, hortatu Principis, ad ornandam Vr
lecti ſunt. Conſulatus tantummodo uſque ad
cimum, quem continuaret Cæſar, cum ſæpe ol
repugnaſſet, impetrari potuit. nam dictaturam
pertinaciter ei deferebat populus, tam conſta
pulit. Bella ſub imperatore geſta, pacatusque v
terrarum orbis, & tot extra Italiam, domique
omne ævi ſui ſpatium impenſurum in id ſolu
ſcriptorem fatigant. Nos, memores profeſſionis,
ſam imaginem principatus ejus oculis animisqu
jecimus. Sepultis, ut prædiximus, bellis civilibu
lentibusque reipublicæ membris, & coram alter
tam longa armorum ſerie laceraverat: Dalma
& CC rebellis, ad certam confeſſionem pacata
perii, Alpes feris, multisque nationibus celebres,
mitæ; Hiſpaniæ, nunc ipſius præſentia, nunc
pæ, quem uſque in tertium conſulatum, & mox
gium tribuniciæ poteſtatis, amicitia Principis
rat, multo varioque Marte pacatæ. In quas pro
cum initio, Scipione & Sempronio Longo CO
mo anno ſecundi Punici, abhinc annos C C L.
ni exercitus miſſi eſſent, duce Cn. Scipione, A
patruo, per annos C C in his multo mutuo
certatum eſt ſanguine, ut, amiſſis P. R. imperat
exercitibusque, ſæpe contumelia, etiam nonnun
periculum Romano inferretur imperio. Illæ eni
vinciæ Scipiones conſumpſerunt: illæ contum
X X annorum bello ſub duce Viriatho majores
exercuerunt: illæ, terrore Numantini belli, po
Romanum concuſſerunt. in illis turpe Q. Pomp
dus, turpiusque Mancini ſenatus cum ignominia
imperatoris, reſcidit: illa tot conſulares, tot præ
abſumpſit duces; patrumque ætate, in tantum
rium armis extulit, ut per quinquennium diju
non potuerit, Hiſpanis Romanisne in armis pl

r

,& uter populus alteri pariturus foret. Has igi-
vincias,tam diffuſas,tam frequentes, tam feras,
pacem abhinc annos ferme L perduxit Cæſar
is: ut quæ maximis bellis numquam vacave-
æ ſub C. Antiſtio, ac deinde P. Silio legato,
ne, poſtea etiam latrociniis vacarent. Dum
Occidens,ab Oriente ac Rege Parthorum ſigna
a, quæ Craſſo oppreſſo Orodes, quæ Antonio
ius ejus Phraates ceperant, Auguſto remiſſa
od cognomen illi viro Planci ſententia conſen-
rſi ſenatus populiq, Romani indidit. Erant ta-
ui hunc feliciſſimum ſtatum odiſſent. quippe L.
,& Fannius Cæpio, diverſis moribus, (nam Mu-
e hoc facinore potuit videri bonus, Cæpio &
c erat peſſimus) cum iniiſſent occidendi Cæſaris
., oppreſſi auctoritate publica, quod vi facere
nt, jure paſſi ſunt. neque multo poſt Rufus Eg-
per omnia gladiatori quam ſenatori propior,
in ædilitate favore populi,quem exſtinguendis
familia incendiis in dies auxerat, in tantum
,ut ei præturam continuaret,mox etiam conſu-
etere auſus; cum eſſet omni flagitiorum ſcele-
conſcientia merſus; nec melior illi res familia-
n mens foret; aggregatis ſimillimis ſibi, interi-
æſarem ſtatuit, ut, quo ſalvo ſalvus eſſe non
,eo ſublato moreretur. Quippe ita ſe mores ha-
t publica quiſque ruina malit occidere, quam
teri, &, idem paſſurus, minus conſpici. Neque
ribus in occultando felicior fuit: abditusque
,cum conſciis facinoris, mortem digniſſimam
obiit. Præclarum excellentis viri factum, C.
aturnini,circa ea tempora conſulis, ne fraude-
noria. Aberat in ordinandis Aſiæ Orientisque
æſar,circumferens terrarum orbi præſentia ſua
æ bona: tum Sentius forte & ſolus,& abſente
COS. cum alia, priſca ſeveritate ſummaque
tia,vetere conſulum more ac ſeveritate geſſiſſet,
iſſet publicanorum fraudes,puniſſet avaritiam,
ſet in ærarium pecunias publicas,tum in comi-
endis præcipuum egit conſulem. nam & quæ-
petentes, quos indignos judicavit, profiteri ve-
c, cum, id facturos ſe, perſeverarent, conſula-
ſi in campum deſcendiſſent, vindictam mina-
& Egnatium, florentem favore publico, ſpe-
que, ut præturam ædilitati, ita conſulatum
æ ſe juncturum, profiteri vetuit; & cum id
tinuiſſet, juravit, etiam ſi factus eſſet conſul

 ſuffra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſuffragiis populi, tamẽ ſe eum non renunciaturum
ego factum cuilibet veterum conſulum gloriæ
randum reor, niſi quod naturaliter, audita viſi
mus libentius; & præſentia, invidia; præterita,
tione proſequimur; & his nos obrui, illis inſtru
mus. Ante triennium fere, quam Egnatianum
erumperet, circa Murenæ Cæpioniſque conju
tempus, abhinc annos L. Marcus Marcellus, ſoro
guſti Octaviæ filius, quem homines ita, ſi quid a
Cæſari, ſucceſſorem potentiæ ejus arbitrabantur
rum, ut tamen id per M. Agrippam ſecure ei p
tingere non exiſtimarent; magnificentiſſimo mu
dilitatis edito, deceſſit, admodum juvenis,
ajunt, ingenuarum virtutum, lætuſque animi
nii, fortunæque, in quam alebatur, capax. P
obitum Agrippa, qui ſub ſpecie miniſteriorum
palium profectus in Aſiam, ut fama loquitur,
tas cum Marcello offenſiones, præſenti ſe ſub
tempori; reverſus inde, filiam Cæſaris Iuliam,
matrimonio Marcellus habuerat, duxit uxorem
nam neque ſibi, neque reipublicæ felicis uteri.
ctu temporum, Tib. Claudius Nero, quo prin
prædiximus, Livia, Druſi Claudiani filia, deſp
Nerone, cui ante nupta fuerat, Cæſari nupſera
tritus cæleſtium præceptorum diſciplinis, juve
nere, forma, celſitudine corporis, optimis ſtudii
moq; ingenio inſtructiſſimus, qui protinus qua
ſperari potuerat, viſuſque prætulerit principem
ſtor, undeviceſimum annum agens, capeſſere co
publicam, maximamque difficultatem annona
frumentariæ inopiam ita Oſtiæ, atque in urbe,
to vitrici, moderatus eſt; ut per id, quod ageba
tus evaſurus eſſet, eluceret. Nec multo poſt
eodem vitrico cum exercitu ad viſendas ordin
quæ ſub Oriente ſunt, provincias, præcipuis
virtutum experimentis in eo tractu editis, cum
bus ingreſſus Armeniam, redacta ea in poteſt
R. regnum ejus Artavaſdi tradidit. cujus rex
Parthorum tanti nominis fama territus, liberos
Cæſarem miſit obſides. Reverſum inde Nerone
ſar haud mediocris belli molem experiri ſtatui
tore operis dato fratre ipſius Druſo Claudio, q
tra Cæſaris penates enixa erat Livia quippe
diviſis partibus, Rhætos Vindelicoſque adgreſſi
urbium & caſtellorum oppugnationibus, necn
cta quoque acie feliciter functi, gẽtes, locis tu
aditu difficillimas, numero frequentes, feritate

cum periculo, quam damno Romani exercitus,
o cum earum ſanguine, perdomuerunt. Ante quę
a cenſura Planci & Paulli acta inter diſcor-
neque ipſis honori, neque Reip. uſui fuit: cum
vis cenſoris, alteri vita deeſſet: Paullus vix poſ-
lere cenſorem, Plancus timere deberet; nec quid-
objicere poſſet adoleſcentibus, aut objicientes
, quod non agnoſceret ſenex. Mors deinde Agrip-
ui novitatem ſuam multis rebus nobilitaverat,
n hoc perduxerat, ut & Neronis eſſet ſocer, cu-
liberos, nepotes ſuos, D. Auguſtus, præpoſitis
c Lucii nominibus, adoptaverat) admovit pro-
eronem Cæſari. quippe filia ejus Iulia, quæ fue-
grippæ nupta, Neroni nupſit. Subinde bellum
nicum, quod inchoatum Agrippa Marcoque Vi-
avo tuo, C O S S. magnum, atroxque, & per-
vicinum imminebat Italiæ, per Neronem geſtum
entes Pannoniorum, Dalmatarumque nationes, ſi-
ue regionum ac fluminum, numerumque & mo-
virium, excelſiſſimasque & multiplices eo bello
rias tanti imperatoris, alio loco explicabimus.
opus ſervet formam ſuam. Hujus victoriæ compos
, ovans triumphavit. Sed, dum in hac parte im-
omnia geruntur proſperrime, accepta in Germa-
lades ſub legato M. Lollio, homine in omnia pe-
e, quam recte faciendi, cupidiore, & inter ſummā
rum diſſimulationem vitioſiſſimo, amiſſaque le-
is quintæ aquila vocavit ab Vrbe in Gallias Cæ-
n. Cura deinde, atque onus Germanici belli de-
a Druſo Claudio, fratri Neronis, adoleſcenti tot
arumque virtutum, quot & quantas natura morta-
ecipit, vel induſtria percipit; cujus ingenium utrum
icis magis operibus, an civilibus ſuffecerit artibus,
certo eſt. Morum certe dulcedo ac ſuavitas, &
erſus amicos æqua ac par ſui ęſtimatio inimitabi-
uiſſe dicitur. nā pulchritudo corporis, proxima fra-
æ fuit. Sed illum, magna ex parte domitorem Ger-
iæ, plurimo ejus gentis variis in locis profuſo ſan-
ne, fatorum iniquitas, conſulem, agentem annum
eſimum, rapuit. Moles deinde ejus belli tranſlata
Neronem eſt, quod is ſua & virtute, & fortuna admi-
ravit: peragratusque victor omnes partes Germa-
, ſine ullo detrimento commiſſi exercitus, quod prę-
ue huic duci ſemper curæ fuit, ſic perdomuit eam, ut
formam pæne ſtipendiariæ redigeret provinciæ. Tū
er triumphus cum altero conſulatu, ei oblatus eſt.
m ea, quæ prædiximus, in Pannonia, Germaniaque

geruntur, atrox in Thracia bellum ortum, omnib
gentis nationibus in arma accenſis, L. Piſonis,
hodieque diligentiſſimum, atq; eundem leniſſim
curitatis urbanæ cuſtodem habemus, virtus comp
Quippe, legatus Cæſaris, triennio cum his be
gentesque ferociſſimas, plurimo cum earum ex
nunc acie, nunc expugnationibus, in priſtin
cis redegit modum; ejusque patratione, Aſiæ
tatem, Macedoniæ pacem reddidit. De quo vi
omnibus ſentiendum ac prædicandum eſt, eſſe
ejus vigore ac lenitate mixtiſſimos, & vix quem
reperiri poſſe, qui aut otium validius diligat, au
lius ſufficiat negocio, & magis, quæ agenda ſunt
ſine ulla oſtentatione agendi. Brevi interjecto
Ti. Nero, duobus conſulatibus, totidemque triu
actis, tribuniciæ poteſtatis conſortione æquatus
ſto, civium, poſt unum, (& hoc, quia volebat) e
tiſſimus, ducum maximus, fama fortunaque cel
mus, & verè alterum reipublicæ lumen & caput
quadam & incredibili atque inenarrabili pietate
jus cauſſæ mox detectæ ſunt) cum C. Cæſar ſum
jam virilem togam, Lucius item maturus eſſet vi
fulgor ſuus orientium juvenum obſtaret initiis
mulata cauſſa conſilii ſui, commeatum ab ſocero
eodem vitrico, acquieſcendi à continuatione lab
petiit. Quis fuerit eo tempore civitatis habitus
ſingulorum animi, quę digredientium à tanto vi
nium lacrymæ, quam pæne ei patria manum
rit, juſto ſervemus operi. Illud etiam in hoc tran
dicendum eſt, ita ſeptem annos Rhodi moratu
omnes, qui procoss. legatique, in transmarin
fecti provincias, viſendi ejus gratia, ad quem
nientes, ſemper privatos illa majeſtas privat
quam fuit, faſces ſuos ſummiſerint: faſſique ſi
um ejus honoratius imperio ſuo. Senſit terrarum
digreſſum à cuſtodia Neronem Vrbis. nam &
thus, deſciſcens à ſocietate Romana, adjecit
niæ manum; & Germania, averſis domitoris
lis, rebellavit. At in Vrbe, eo ipſo anno, quo
ficentiſſimi gladiatorii muneris naumachiæque
culis, D. Auguſtus, abhinc annos XXX, ſe, &
Caninio cos. dedicato Martis templo, animos c
que P. R. repleverat, fœda dictu, memoriaque h
da in ipſius domo tempeſtas erupit. Quippe fi
Iulia, per omnia tanti parentis ac viri immemor
quod facere aut pati turpiter poſſet femina, luxu
bidine infectum reliquit; magnitudinemq; fortun

pe

i licentia metiebatur; quidquid liberet, pro li-
cans. Tum Iulus Antonius, ſingulare exemplum
iæ Cæſaris, violator ejus domus, ipſe ſceleris à
iſſi ultor fuit; quem, victo ejus patre, non tan-
olumitate donaverat, ſed ſacerdotio, prætura,
tu, provinciis, honoratum etiam matrimo-
ris ſuæ filiæ, in artiſſimam affinitatem rece-
Quinctiusque Criſpinus, ſingularem nequitiam
io truci protegens, & Appius Claudius, & Sé-
Gracchus, ac Scipio aliique minoris nominis,
e ordinis viri, quaſi cujuslibet uxore violata,
ependere: cum Cæſaris filiam, & Neronis vio-
onjugem. Iulia relegata in inſulam, patriæque
atum ſubducta oculis. quam tamen comitata
cribonia, voluntarii exſilii permanſit comes.
b hoc intercesſerat ſpatium, cum C. Cæſar, au-
provinciis * obſidendum obitis, in Syriã miſſus
to prius Tib. Nerone, cui omnem honorem, ut
ri, habuit, tam varie ſe ibi geſſit, ut nec laudata-
gna, nec vituperaturum mediocris materia de-
um rege Parthorum juvene, excelſiſſimæ inſulæ,
mnis Euphrates ambiebat, æquato utriusq; par-
ero, coiit. Quod ſpectaculum ſtantis ex diverſo
omani, illinc Parthorũ exercitus, cum duo inter ſe
tiſſima imperiorum, & hominum coirent capita,
m clarum & memorabile, ſub initia ſtipendiorũ
m, tribuno militum mihi viſere contigit. quẽ mi-
radum ante ſub patre tuo, M. Vinicio, & P. Silio
atus, in Thracia, Macedoniaque, mox Achaja, A-
, & omnibus ad Orientẽ verſus provinciis, & ore
utroq; maris Pontici latere, haud injucunda tot
, locorum, gentium, urbiũ recordatione perfruor.
Parthus apud Cajum in noſtra ripa, poſterior hic
regẽ in hoſtili epulatus eſt. Quo tempore M. Lol-
em veluti moderatorem juventæ filii ſui Auguſtus
luerat, perfida & plena ſubdoli ac verſuti animi
ia, per Parthum indicata, Cæſaris ira evulgavit:
mors intra paucos dies fortuita, an volũtaria fue-
noro. Sed, quàm hunc deceſſiſſe lætati homines, tã
o poſt obiiſſe Cenſorinũ in iisdem provinciis, gra-
tulit civitas, virum demerendis hominibus genitũ.
niam deinde ingreſſus, prima parte introitus pro-
geſſit; mox in colloquium (cui ſe temere credide-
irca Artagerã graviter à quodam, nomine Adduo,
ratus, ex eo, ut corpus minus habile, ita animum
s utilem reip. habere cœpit. Nec defuit conver-
hominum, vitia ejus aſſentatione alentium. etenim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſemper magnæ fortunæ comes adeſt Adulatio: pe
eo ductus erat, ut in ultimo ac remotiſſimo terr
orbis angulo conſeneſcere, quam Romam regredi
let. Diu reluctatus, invitusque revertens in Ita
in urbe Lyciæ (Limyram nominant) morbo
eum ante annum ferme quinquageſimum Cæſar,
ejus, Hiſpanias petens, Maſſiliæ deceſſiſſet. Sed for
quæ ſubduxerat ſpem magni nominis, jam tum
ſua præſidia reddiderat. quippe ante utriusque h
obitum, patre tuo P. Vinicio COS. Tib. Nero, re
Rhodo, incredibili lætitia patriam repleverat. N
diu cunctatus Cæſar Auguſtus. neque enim qu
dus erat, quem legeret; ſed legendus, qui eminebat
que, quod poſt Lucii mortem, adhuc Cajo vivo, f
voluerat, eoque vehementer repugnante Neron
inhibitus, poſt utriusque adoleſcentium obitum f
perſeveravit, ut & Tribuniciæ poteſtatis conſorti
Neroni conſtitueret, multum quidem eo cum dom
in ſenatu recuſante, & eum Ælio Cato Sentio C
V. Kalend. Iul. poſt V. C. annis DCCLIV. al
annis XXVII. adoptaret. Læti jam illius diei, co
ſumque civitatis, & vota pæne inferentium
manus, ſpemque conceptæ perpetuæ ſecuritatis æt
tatisque Romani imperii, vix in illo juſto opere a
de perſequi poterimus, nedum hic implere tente
id unum dixiſſe juvat, quam ille omnibus fuerit c
tum refulſit certa ſpes liberorum parentibus, viris
trimoniorum, dominis patrimonii, omnibus homin
ſalutis, quietis, pacis, tranquillitatis; adeo, ut nec
ſperari potuerit, nec ſpei reſponderi felicius. Ad
tus eadem die etiam M. Agrippa, quem poſt morte
grippæ Iulia enixa erat. ſed in Neronis adoption
lud adjectum, his ipſis Cæſaris verbis: *Hoc*, in
Reipublicæ cauſſa facio. Non diu vindicem, cuſto
que imperii ſui morata in urbe patria, protinus in
maniam miſit; ubi ante triennium ſub M. Vinicio
tuo, clariſſimo viro, immenſum exarſerat bellum.
& ab eo quibusdam in locis geſtum, quibusdam fu
tatum feliciter, eoque nomine decreta ei cum ſpeci
ſima inſcriptione operum ornamenta triumphalia.
tempus me, functum ante tribunatu caſtrorum, Ti
Cæſaris militem fecit. quippe, protinus ab adopt
miſſus cum eo præfectus equitum in Germaniam,
ceſſor officii patris mei, cæleſtiſſimorum ejus ope
per annos continuos IX præfectus, aut legatus, ſpe
tor, &, pro captu mediocritatis meæ, adjutor fui. Ne
illi ſpectaculo, quo fructus ſum, ſimile condicio n

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

pere videtur mihi; cum per celeberrimam
rtem, tractum omnem Galliæ provinciarum,
mperatorem, & ante meritis ac viribus, quam
Cæſarem reviſentes, ſibi quiſque, quam illi,
ntur plenius. At vero militum conſpectu ejus
udio lacrymæ alacritasque, & ſalutationis
edam exſultatio, & contingendi manum cu-
non continentium protinus, quin adjicerent,
te, imperator, ſalvum recepimus; ac deinde,
m, imperator, in Armenia. ego in Rætia
a te in Vindelicis, ego in Pannonia, ego in
ia donatus ſum; neque verbis exprimi, & for-
mereri fidem poteſt. Intrata protinus Germa-
cti Caninefates, Attuari, Bructeri, recepti Che-
tes, & amnis, mox noſtra clade nobilis, tranſi-
gis: penetrata ulteriora, cum omnem partem
i & periculoſiſſimi belli Cæſar vindicaret, in
minoris erant diſcriminis, Sentium Saturni-
i tum legatus patris ejus in Germania fuerat,
et; virum multiplicem in virtutibus, navum,
providum, militariumque officiorum patien-
eritum pariter; ſed eundem, ubi negotia feciſ-
m otio, liberaliter lauteque eo abutentem; ita
eum ſplendidum ac hilarem potius, quam lu-
n, aut deſidem, diceres. de cujus viri claro ce-
conſulatu prædiximus. Anni ejus æſtiva, uſ-
enſem Decembrem perducta, immanis emolu-
fecere victoriæ. Pietas ſua Cæſarem, pæne
is hieme alpibus, in urbem traxit, ad tutelam
eum Veris initio reduxit in Germaniam; in cu-
is finibus, ad caput Iuliæ fluminis, hiberna di-
princeps locaverat. Pro dii boni, quanti volu-
pera inſequenti æſtate, ſub duce Tiberio Cæ-
ſimus! Perluſtrata armis tota Germania eſt. Vi-
es, pæne nominibus incognitæ. Receptæ Cau-
nationes. omnis eorum juventus, infinita nume-
enſa corporibus, ſitu locorum tutiſſima, tradi-
s, una cum ducibus ſuis, ſæpta fulgenti arma-
nilitum noſtrorum agmine, ante imperatoris
it tribunal. Fracti Longobardi; gens etiam
a feritate ferocior. Denique, quod numquam
e conceptum, nedum opere tentatum erat, ad
gentesimum miliarium, a Rheno uſque ad flu-
bim, qui Senonum Hermundurorumque fines
uit, Romanus cum ſignis perductus exercitus, &
mira felicitate & cura ducis, temporum quo-
ervantia, claſſis, quę Oceani circumnavigaverat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſinus, ab inaudito atque incognito ante mari flu
Albi ſubvecta, plurimarum gentium victoria,
abundantiſſima rerum omnium copia, exercitui C
rique ſe junxit. Non tempero mihi, quin tantæ r
magnitudini hoc, qualecumque eſt, inſeram. Cum
riorem ripam prædicti fluminis caſtris occupaſſe
& ulterior armata hoſtium juventute fulgeret, ſub
nem motum noſtrarum navium protinus refu
tium, unus e barbaris, ætate ſenior, corpore excel
dignitate, quantum oſtendebat cultus, eminens,
tum, ut illis mos eſt, ex materia conſcendit alveum
luſque id navigii genus temperans, ad medium p
ſit fluminis; & petiit, liceret ſibi, ſine periculo, in
quam armis tenebamus, egredi ripam, ac videre C
rem. Data petenti facultas. Tum, appulſo lintre, &
tacitus contemplatus Cæſarem, Noſtra quidem, in
furit juventus, quæ cum veſtrum numen abſentium
lat, præſentium potius arma metuit, quam ſequit
dem. ſed ego, beneficio ac permiſſu tuo, Cæſar, quo
te audiebam, hodie vidi deos: nec feliciorem ullu
tæ meæ aut optavi, aut ſenſi diem. Impetratoque
manum contingeret, reverſus in naviculam, ſine fin
ſpectans Cæſarem, ripæ ſuorum appulſus eſt. V
omnium gentium, locorumque, quos adierat, C
cum incolumi inviolatoque, & ſemel tantumm
magna cum clade hoſtium, fraude eorum tentato
citu, in hiberna legiones reduxit; eadem, qua p
anno, feſtinatione urbem petens. Nihil erat jam in
mania, quod vinci poſſet, præter gentem Marcoma
rum; quæ Maroboduo duce, excita ſedibus ſuis, a
in inferiora refugiens, incinctos Herciniæ ſilvæ
pos incolebat. Nulla feſtinatio hujus viri mentio
transgredi debet. Maroboduus, genere nobilis,
pore prævalens, animo ferox, natione magis, q
ratione, barbarus, non tumultuarium, neque fortui
neque mobilem, & ex voluntate parentium conſta
inter ſuos occupavit principatum; ſed, certum i
rium, vimque regiam complexus animo; ſtatuit, avo
procul a Romanis gente ſua, eo progredi; ubi,
propter potentiora arma refugiſſet, ſua faceret p
tiſſima. Occupatis igitur, quos prædiximus, locis,
mos omnes aut bello domuit, aut conditionibus
ſui fecit. Corpus ſuum cuſtoditum, imperium, p
tuis exercitiis, pæne ad Romanæ diſciplinæ for
redactum, brevi in eminens, & noſtro quoque im
timendum perduxit faſtigium; gerebatque ſe ita a
ſus Romanos, ut neque bello nos laceſſeret, &

la

ur, ſupereſſe ſibi vim, ac voluntatem reſiſtendi
t. Legati, quos mittebat ad Cæſares, inter-
pplicem commendabant, interdum ut pro
ebantur. Gentibus hominibusque a nobis de-
us erat apud eum perfugium; totumque ex
mulato agebat æmulum; exercitumque, quem
ium peditum, quattuor equitum, fecerat, aſſi-
rſus finitimos bellis exercendo, majori, quam
ebat, operi præparabat. Eratque etiam eo ti-
uod, cum Germaniam ad lævam, & in fron-
niam ad dextram; a tergo ſedium ſuarum ha-
ricos, tanquam in omnes ſemper venturus, ab
timebatur. Nec ſecuram incrementi ſui patie-
Italiam: quippe cum a ſummis Alpium ju-
finem Italiæ terminant, initium ejus finium
lto plus CC millibus paſſuum abeſſet. Hunc
hanc regionem proximo anno diverſis e par-
Cæſar aggredi ſtatuit. Sentio Saturnino man-
t per Cattos, exciſis continentibus Herciniæ
giones Bojohœmum (id regioni, quam incole-
boduus, nomen eſt) ipſe a Carnunto, qui locus
gni proximus ab hac parte erat, exercitum,
yrico merebat, ducere in Marcomannos orſus
pit, interdum moratur propoſita hominum.
Præparaverat jam hiberna Cæſar ad Danu-
dmotoque exercitu non plus, quam v dierum
mis hoſtium, Saturninum admoveri placuerat.
uali diviſæ intervallo ab hoſte, intra paucos
rædicto loco cum Cæſare junctura erant; cum
Pannonia, inſolens longæ pacis bonis, & ad-
bus Dalmatia, omnibus tractus ejus gentibus
atem adductis, ex conſtituto arma corripuit.
ceſſaria glorioſis præpoſita; neque tutum vi-
dito in interiora exercitu, vacuam tam vicino
inquere Italiam. Gentium nationumque, quæ
erant, omnis numerus amplius DCCC milli-
lebat. CC fere peditum colligebantur, armis
equitum IX. cujus immenſæ multitudinis, pa-
cerrimis ac peritiſſimis ducibus, pars petere Ita-
creverat, junctam ſibi Nauporti ac Tergeſtis
: pars in Macedoniam eruperat; pars ſuis ſedi-
fidium eſſe deſtinaverat. Proxima duobus Bato-
ic Pinneti ducibus auctoritas erat. In omnibus
Pannoniis non diſciplinæ tantummodo, ſed lin-
oque notitia Romanę; plerisq; etiam litterarum
familiaris animorum erat exercitatio. Itaque,
s, nulla umquā natio tam maturè conſilio belli
bellum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

bellum junxit, ac decreta patravit. oppreſſi cives
mani, trucidati negotiatores, magnus vexillario
numerus, ad internecionem, ea in regione, quæ pl
mum ab Imperatore aberat, cæſus: occupata armis
cedonia; omnia, & in omnibus locis, igni ferroque
ſtata: quia tantus etiam hujus belli metus fuit, u
bilem illum, & firmatum tantorum bellorum e
rientia, Cæſaris Auguſti animum quateret atque t
ret. Habiti itaque delectus, revocati undique omne
terani, viri feminæque ex cenſu libertinum coactæ
militem. Audita in ſenatu vox principis, Decimo di
caveretur, poſſe hoſtem in urbis Romæ venire con
ctum. Senatorum, equitumque Romanorum exact
id bellum operæ pollicitæ. Omnia hæc fruſtra pr
raſſemus, niſi, qui illa regeret, fuiſſet. Itaque, ut p
dium militum, reſp. ab Auguſto ducem in bellum
poſcit Tiberium. Habuit in hoc quoque bello medi
tas noſtra ſpecioſi miniſtri locum. Finita equeſtri
tia, deſignatus quæſtor, necdum ſenator æquatus
toribus, & jam deſignatis tribunis pl. partem exer
ab Vrbe, traditi ab Auguſto, perduxi ad filium ej
quæſtura deinde, remiſſa ſorte provinciæ, legatus
dem ad eundem miſſus, quas nos primo anno acie
ſtium vidimus! quantis, prudentia ducis, opportun
bus, furentes eorum vires univerſas evaſimus ar
quanto cum temperamento ſimul utilitatis res au
tate Imperatoris agi vidimus! qua prudentia hib
diſpoſita ſunt! quanto opere, incluſus cuſtodiis e
tus noſtri, ne qua poſſet erumpere, inopsque copia
& intra ſe furens, viribus hoſtis elangueſceret!
eventu, forte conatu, prima æſtate belli Meſſalin
mandandum eſt memoriæ; qui vir, animo etiam, q
gente, nobilior, digniſſimus, qui & patrem Corv
habuiſſet, & cognomen ſuum Cottæ fratri relinq
præpoſitus Illyrico, ſubita rebellione, cum ſemi
legione viceſima, circumdatus hoſtili exercitu, am
XX hoſtium fudit, fugavitque; & ob id ornam
triumphalibus honoratus eſt. Ita placebat barbar
merus ſuus, ita fiducia virium, ut, ubicumque Cæſ
ſet, nihil in ſe reponerent. pars exercitus eorum p
ſita ipſi duci, & ad arbitrium utilitatemque no
macerata, perductaque ad exitiabilem famem,
inſtantem ſuſtinere, neque facientibus copiam pu
di, dirigentibusque aciem, auſa congredi, occ
monte Claudio, munitione ſe defendit. At ea pars
obviam ſe effuderat exercitui, quem A. Cæcina &
vanus Plautius conſulares ex tranſmarinis addu

provi

, circumfuſa v legionibus noſtris, auxiliari- equitatu regio, (quippe magna Thracum ctus prædictis ducibus Mœtalces, Thraciæ itorium ejus belli ſecum trahebat) pæne exi-mnibus cladem intulit. Fugata regiorum cies, fugatæ alæ, converſæ cohortes ſunt. quoque legionum trepidatum, ſed Romana tis plus eo tempore vindicatum gloriæ, quam eliquit: qui, multum amore imperatoris ſui ante in hoſtem inciderũt, quam per explora-hoſtis eſſet, cognoſcerent. Iam igitur, in du-ſemetipſæ legiones adhortatæ, jugulatis ab uſdam tribunis militum, interempto præfe-um, præfectisque cohortium, non incruentis ibus, quibus etiam primi ordines cecidere, in-tes: nec ſuſtinuiſſe contenti, perrupta eorum ſperato victoriam vindicaverunt.

e tempore Agrippa, qui eodem die, quo Tibe-ptatus ab avo ſuo naturali erat, & jam ante qualis eſſet, apparere cœperat, mira pravitate ue ingenii in præcipitia converſus, patris, at-em avi ſui animum alienavit ſibi; moxque, bus in dies vitiis, dignum furore ſuo habuit ccipe nunc, M. Vinici, tantum in bello ducem, in pace vides principem. Iunctis exercitibus, b Cæſare fuerant, quique ad eum venerant, ſque in una caſtra decem legionibus, LXX am-ortibus, XIV ſed pluribus, quam decem vete-millibus, ad hoc magno voluntariorum nu-quentique equite regio; tanto denique exerci-us nullo unquam loco poſt bella fuerat civi-es eo ipſo læti erant, maximamque fiduciam in numero reponebant. At imperator optimus, quæ agebat, judex, & utilia ſpecioſis præfe-dque ſemper eum facientem vidi, in omnibus æ probanda eſſent, non quæ utique probaren-iens, paucis diebus exercitum, qui venerat ad as ex itinere ejus vires, moratus; cum eum ma-uam ut temperari poſſet, neque habilem gu-o cerneret, dimittere ſtatuit: proſecutusque & perquam laborioſo itinere, cujus difficultas ix poteſt, ut neque univerſos quiſquam aude-di, & partem digredientem ſuorum quiſque um univerſi tentare non poſſent, remiſit eo, erant. & ipſe, aſperrimæ hiemis initio regreſ-am, legatos, inter quos ipſi fuimus, partitis hibernis. O rem dictu non eminentem, ſed

ſolida

ſolida veraque virtute atque utilitate maxim
rientia ſuaviſſimam, humanitate ſingularem
belli Germanici Pannonicique tempus, nem
gradumve noſtrum aut præcedentibus, aut ſeq
imbecillus fuit, cujus ſalus ac valetudo non
taretur Cæſaris cura, tamquam diſtractiſſimu
torum onerum mole huic uni negotio va
mus. Erat deſiderantibus paratum junctu
lum; lectica ejus publicata, cujus beneficium
tum ego ſenſi. Iam medici, jam apparatus ci
hoc ſolum importatum inſtrumentum baline
non ſuccurrit valetudini. Domus tantum, ac
deerant; cæterum nihil, quod ab illis aut pr
deſiderari poſſet. Adjice jam illud, quod, qu
temporibus interfuit, (ut alia, quæ retuli) a
protinus. Solus ſemper equo vectus eſt; ſolu
quos invitaverat, majore parte æſtivarum
num, cenavit ſedens; non ſequentibus diſcipli
tenus exemplo non nocebatur, ignovit; a
frequens inerat, & caſtigatio, vindicta rariſſi
batque medium, plurima diſſimulantis, al
bentis. Hiems emolumentum patrati belli
ſed inſequenti æſtate omnis Pannonia, reliq
belli in Dalmatia manentibus, pacem petiit.
illam tot millium juventutem, paullo ante ſe
minatam Italiæ, conferentem arma, quibus
apud flumen nomine Bathinum, proſternen
univerſam genibus imperatoris, Batonemque
tem, excelſiſſimos duces, captum alterum, alter
tum, juſtis voluminibus ordine narrabimus,
Autumno victor in hiberna reducitur exercitu
omnibus copiis a Cæſare M. Lepidus præfect
nominis ac fortunæ eorum proximus, quem
tum quiſque aut cognoſcere, aut intelligere p
tantum miratur ac diligit, tantorumque n
quibus ortus eſt, ornamentum judicat. Cæſar
ram belli Delmatici molem animum atque a
tulit. in qua regione quali adjutore legatoq
meo, Magio Celere Vellejano, uſus ſit, ipſius
ejus prædicatione teſtatum eſt, & ampliſſim
norum, quibus triumphans eum Cæſar donav
memoria. Initio æſtatis Lepidus, educto hibe
citu, per gentes integras, immunesque adhuc c
li, & eo feroces ac truces tendens ad Tiberium
torem, & cum difficultate locorum, & cum v
luctatus, magna cum clade obſiſtentium, exc
exuſtis ædificiis, cæſis viris, lætus victoria, p

,pervenit ad Cæſarem;& ob ea,quæ ſi propriis
auſpiciis, triumphare debuerat, ornamentis
halibus, conſentiente cum judicio principum
ate ſenatus,donatus eſt. Illa æſtas maximi belli
mavit effectus.quippe Daoriſi & Deſitiates Del-
ſicut locorum ac montium, ingeniorum ferocia,
iam pugnandi ſcientia, & præcipue anguſtiis
n pæne inexpugnabiles, non jam ductu, ſed ma-
atque armis ipſius Cæſaris tum demum pacati
am pæne funditus everſi forent.Nihil in hoc tan-
o,nihil in Germania aut videre majus,aut mira-
is potui, quam quod imperatori numquam adeo
pportuna viſa eſt victoriæ occaſio, quam damno
penſaret militis. ſemperque viſum eſt glorioſum,
eſſet tutiſſimum; & ante conſcientiæ, quam fa-
nſultum;nec unquam conſilia ducis judicio exer-
ed exercitus providentia ducis rectus eſt. Magna
llo Dalmatico experimenta virtutis, in multos
ciles locos præmiſſus Germanicus dedit; cele-
tiam opera diligenti Q. Iulius Poſthumus, vir
laris, præpoſitus Delmatiæ, ornamenta meruit
phalia: quem honorem ante paucos annos Paſ-
& Coſſus, viri quibuſdam diverſis virtutibus ce-
,in Africa meruerant. Sed Coſſus victoriæ teſti-
um etiam in cognomen filii contulit,adoleſcentis
nium virtutum exempla geniti. At Poſthumi ope-
L. Apronius particeps, illa quoque militia eos,
mox conſecutus eſt, honores excellenti virtute
t. Vtinam non majoribus experimentis teſtatum
, quantum in omni re Fortuna poſſet; ſed in hoc
ue genere abunde agnoſci vis ejus poteſt. nam &
ius, vir antiquiſſimi moris, & priſcam gravitatem
er humanitate temperans, in Germania Illyrico-
& mox in Africa, ſplendidiſſimis functus miniſte-
non merito, ſed materia adipiſcendi triumphalia,
tus eſt. Et A.Licinius Nerva Silianus, P. Silii fi-
quem virum,ne qui intellexit quidem,abunde mi-
eſt, ne nihil optimo civi, ſimpliciſſimo duci periſ-
præreptus immature & fructu ampliſſimæ princi-
niciriæ, & conſummatione evectæ in altiſſimum
numque faſtigium imaginis, defectus eſt. Horum
um mentione ſi quis quæſiſſe me dicet locum, fa-
m arguet.neque enim juſtus ſine mendacio candor
bonos crimini eſt. Tantum quod ultimam impo-
t Pannonico ac Delmatico bello Cæſar manum,
,intra quinque conſummati tanti operis dies,fune-
x Germania epiſtolæ,cæſi Vari, trucidatarumque
legio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

legionum trium, totidemque alarum, & ſex
tium, velut in hoc ſaltem tantummodo indulg
bis fortuna, ne occupato duce...& cauſſa perſ
ram exigit. Varus Quinctilius, illuſtri magis q
bili ortus familia, vir ingenio mitis, moribus
ut corpore & animo immobilior, otio magis
rum, quam bellicæ aſſuetus militiæ; pecuni
quam non contemptor, Syria, cui præfuerat, c
vit; quam pauper divitem ingreſſus, dives paup
liquit: is cum exercitui, qui erat in Germania
ſet, concepit eſſe homines, qui nihil, præte
membraque, haberent hominum, quique gladii
ri non poterant, poſſe jure mulceri. Quo propo
diam ingreſſus Germaniam, velut inter vir
gaudentes dulcedine, juriſdictionibus, agendo
tribunali ordine, trahebat æſtiva. At illi, quod
pertus, vix credebat, in ſumma feritate verſutiſſ
tumque mendacio genus, ſimulantes fictas li
ries, & nunc provocantes alter alterum injuria
agentes gratias, quod eas Romana juſtitia finir
taſque ſua, novitate incognitæ diſciplinæ, mit
& ſolita armis diſcerni jure terminarentur,
mam ſocordiam perduxere Quinctilium. uſqu
ſe prætorem urbanum in foro jus dicere, non in
Germaniæ finibus exercitui præeſſe crederet. T
venis, genere nobilis, manu fortis, ſenſu celer, ul
barum promptus ingenio, nomine Arminius, Si
principis gentis ejus, filius, ardorem animi, vul
liſque pręferens, aſſiduus militiæ noſtræ prioris
& jam civitatis Romanæ jus equeſtremque con
gradum, ſegnitia ducis in occaſionem ſceleris u
haud imprudenter ſpeculatus, neminem celeriu
mi, quam qui nihil timeret; & frequentiſſimum i
eſſe calamitatis, Securitatem. Primo igitur pauc
plures in ſocietatem conſilii recepit; opprimi p
manos, & dicit & perſuadet; decretis facta jung
pus inſidiarum conſtituit. Id Varo per virum ej
tis fidelem, clarique nominis Segeſtem indicatu
prævalebant jam fata conſiliis, omnemque ani
aciem præſtinxerant. Quippe ita ſe res habet,
rumque, qui fortunam mutaturus eſt, conſilia c
pat; efficiatque, quod miſerrimum eſt, ut, quod ac
etiam merito accidiſſe videatur, & caſus in c
tranſeat. Negat itaque ſe credere, ſpemque in ſ
volentiæ ex merito æſtimare profitetur. Nec d
poſt primum indicem, ſecundo relictus locus. O
atrociſſimæ calamitatis, qua nulla, poſt C

damnum, in externis gentibus gravior Roma-
juſtis voluminibus, ut alii, ita nos conabimur
e. Nunc ſumma deflenda eſt. Exercitus omnium
nus, diſciplina, manu, experientiaque bellorum
omanos milites princeps, marcore ducis, perfidia
iniquitate fortunæ circumventus; cum ne pug-
quidem egregie occaſio, in quantum volue-
ta eſſet miſeris, caſtigatis etiam quibuſdam gra-
, quia Romanis & armis & animis uſi fuiſſent,
ſilvis, paludibus, inſidiis ab eo hoſte ad inter-
trucidatus eſt, quem ita ſemper more pecudum
erat, ut vitam aut mortem ejus nunc ira, nunc
mperaret. Duci plus ad moriendum, quam ad
dum, animi fuit. quippe, paterni avitique exem-
eſſor, ſe ipſe transfixit. At e præfectis caſtrorum
quam clarum exemplum L. Eggius, tam turpe
s prodidit, qui, cum longe maximam partem
ſiſſet acies, auctor deditionis, ſupplicio, quam
mori maluit. At Volumnius, legatus Vari, cete-
us ac probus, diri auctor exempli, ſpoliatum
editem relinquens, fuga cum alis Rhenum pete-
ſſus eſt; quod factum ejus Fortuna ulta eſt. non
ſertis ſuperfuit, ſed deſertor occidit. Vari cor-
iuſtum hoſtilis laceraverat feritas; caput ejus,
m, latumque ad Maroboduum, & ab eo miſſum
arem, gentilitii tandem tumuli ſepultura hono-
ſt. His auditis, revolat ad patrem Cæſar; perpe-
tronus Romani Imperii, aſſuetam ſibi cauſſam
. Mittitur ad Germaniam, Gallias confirmat,
exercitus, præſidia munit, ſe magnitudine ſua,
icia hoſtium, metiens, qui Cimbricam Teutoni-
militiam Italiæ minabantur; ultra Rhenum,
rcitu tranſgreditur. Arminio territo, quem ar-
ater & patria contenti erant, penetrat interius,
imites, vaſtat agros, urit domos, fundit obvios;
que cum gloria, incolumi omnium, quos trans-
, numero, in hiberna revertitur. Reddatur verum
enati teſtimonium; qui, legatus ſub avunculo
o militans, nava virilique opera duarum le-
, quibus præerat, exercitum immunem tanta ca-
e ſervavit: matureque ad inferiora hiberna de-
lo, vacillantium etiam cis Rhenum ſitarum gen-
imos confirmavit. Sunt tamen, qui, ut vivos ab
icatos, ita jugulatorum ſub Varo occupata cre-
patrimonia, hereditatemque exciſi exercitus,
tum voluerit, ab eo aditam. Lucii etiam Cedi-
fecti caſtrorum, eorumque, qui, una circumdati

Aliſone, immenſis Germanorum copiis obſide[illegible]
laudanda virtus eſt; qui, omnibus difficultati[illegible]
ratis, quas inopia rerum intolerabiles, vis ho[illegible]
ciebat inexſuperabiles, nec temerario conſilio [illegible]
ni providentia uſi, ſpeculatique opportunitate [illegible]
ſibi ad ſuos peperere reditum. Ex quo apparet [illegible]
ſane gravem, & bonæ voluntatis virum, magis [illegible]
toris defectum conſilio, quam virtute deſtitut[illegible]
tum, ſe, magnificentiſſimumque perdidiſſe ex[illegible]
Cum in captivos ſæviretur a Germanis, præc[illegible]
noris auctor fuit Caldus Cœlius, vetuſtate [illegible]
ſuæ digniſſimus; qui, complexus catenarum, qu[illegible]
ctus erat, ſeriem, ita illas inliſit capiti ſuo, ut [illegible]
pariter ſanguinis cerebrique profluvio exſpira[illegible]
dem & virtus & fortuna, ſubſequenti tempore [illegible]
ſa animam Imperatoris Tiberii fuit, quæ initi[illegible]
qui, concuſſis hoſtium viribus, claſſicis peditu[illegible]
peditionibus, cum res Galliarum maximæ m[illegible]
cenſasque plebis Viennenſium diſſenſiones co[illegible]
magis, quam pœna, molliſſet; & ſenatus po[illegible]
Rom. poſtulante patre ejus, ut æquum ei jus in [illegible]
provinciis exercitibusque eſſet, quam erat ipſi [illegible]
complexus eſſet: (etenim abſurdum erat, no[illegible]
illo, quæ ab illo vindicabantur; &, qui ad ope[illegible]
dam primus erat, ad vindicandum honorem [illegible]
cari parem) in Vrbem reverſus, jampridem deb[illegible]
continuatione bellorum dilatum, ex Pannon[illegible]
matisque egit triumphum, cujus magnificen[illegible]
miretur in Cæſare? fortunæ vero quis non m[illegible]
dulgentiam? quippe omnes eminentiſſimos ho[illegible]
non occiſos fama narravit, ſed vinctos triumph[illegible]
dit. quem mihi, fratrique meo, inter præcipu[illegible]
puisque donis adornatos viros, comitari conti[illegible]
non inter reliqua, quibus ſingularis modera[illegible]
Cæſaris elucet, atque eminet, hoc quoque [illegible]
quod, cum ſine ulla dubitatione ſeptem trium[illegible]
ruerit, tribus contentus fuerit? Quis enim dub[illegible]
teſt, quin ex Armenia recepta, & ex rege ei p[illegible]
cujus capiti inſigne regium ſua manu impoſue[illegible]
natisque rebus Orientis, ovans triumphare deb[illegible]
Vindelicorum Rætorumque victor, curru V[illegible]
gredi; fractis deinde poſt adoptionem, conti[illegible]
mi militia, Germaniæ viribus, idem illi hono[illegible]
rendus, & recipiendus fuerit? &, poſt cladem [illegible]
acceptam, ocius proſperrimo rerum eventu, [illegible]
ciſa Germania, triumphum ſummi ducis ad[illegible]
buerit? Sed in hoc viro, neſcias, utrum mag[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

borum periculorumque ſemper exceſſit mo-
quod honorum temperavit. Venitur ad tem-
quo fuit plurimum metus. quippe Cæſar Au-
um Germanicum, nepotem ſuum, reliqua belli
um, miſiſſet in Germaniam, Tiberium autem fi-
ſurus eſſet in Illyricum, ad firmanda pace, quæ
begerat, proſequens eum, ſimulque interfutu-
tarum certaminis ludicro, quod ejus honori
a Neapolitanis eſt, proceſſit in Campaniam:
am jam motus imbecillitatis, inclinatæque in
principia valetudinis ſenſerat; tamen obniten-
ni, proſecutus filium, digreſſusque ab eo Bene-
e Nolam petiit; &, ingraveſcente in dies vale-
um ſciret, quis, volenti omnia poſt ſe ſalva re-
accerſendus foret, feſtinanter revocavit filium.
atrem patriæ exſpectato revolavit maturius.
urum ſe Auguſtus prædicans, circumfuſusque
bus Tiberii ſui, commendans illi ſua, atque ip-
n, nec quidquam jam de fine, ſi fata poſcerent,
ſubrefectus primo conſpectu, alloquioque ca-
bi ſpiritus, mox, cum omnem curam fata vin-
u ſua reſolutus initia, Pompejo Appulejoque
tuageſimo ſexto anno, animam cæleſtem cælo
Quid tunc homines timuerint, quæ ſenatus
o, quæ populi confuſio, quis orbis metus, in
o ſalutis exitiique fuerimus confinio, neque
feſtinanti, exprimere vacat; neque, cui vacat,
ſolum voce publica dixiſſe habeo: Cujus ur-
m timueramus, eam ne commotam quidem
tantaque unius viri majeſtas fuit, ut nec bo-
e contra malos opus armis foret. Vna tamen
ctatio civitatis fuit, pugnantis cum Cæſare ſe-
pulique Romani, ut ſtationi paternæ ſuccede-
s ut potius æqualem civem, quam eminentem
ere principem. tandem magis ratione, quam
victus eſt; cum, quidquid tuendum non ſuſce-
riturum videret. ſolique huic contigit, pæne
ecuſare principatum, quam, ut occuparent
i armis pugnaverant. Poſt redditum cælo pa-
orpus ejus humanis honoribus, nomen divinis
m, primum Principalium ejus operum fuit,
o comitiorum; quam, manu ſua ſcriptam; D.
reliquerat. Quo tempore mihi fratriq; meo,
is Cæſaris, proxime a nobiliſſimis ac ſacerdo-
s, deſtinari prætoribus contigit, conſecutis, ut
ſt nos quemquam D. Auguſtus, neque ante nos
mmendaret Tiberius. Tulit protinus & voti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

& conſilii ſui pretium reſpubl. neque diu latu
quid, non imperrando, paſſuri fuiſſemus, aut qui
trando, profeciſſemus. quippe exercitus, qui in
nia militabat, præſentiſque Germanici imperi
batur, ſimulque legiones, quæ in Illyrico eran
quadam & profunda confundendi omnia cupi
novum ducem, novum ſtatum, novam quereban
quinetiam auſi ſunt minari, daturos ſenatui,
principi leges; modum ſtipendii, finem militiæ
conſtituere conati ſunt. proceſſum etiam in arm
rumque ſtrictum eſt; & pæne in ultimum gladi
erupit impunitas. defuitque, qui contra rempu
duceret, non qui ſequerentur. Sed hæc omnia
Imperatoris maturitas, multa inhibentis, aliq
gravitate pollicentis, inter ſeveram præcipue
rum ultionem, mitis aliorum caſtigatio, brevi
ſuſtulit. Quo quidem tempore, ut pleraque
Germanicus, ita Druſus, qui a patre in id ipſum
mo quidem igne emicans, incendium militaris
tus miſſus erat, priſca antiquaque ſeveritate uſ
pitia ſibi tam re, quam exemplo, pernicioſa, &
militum gladiis, quibus obſeſſus erat, obſiden
cuit, ſingulari adjutore in eo negotio uſus, Iun
ſo, viro neſcias utiliore in caſtris, an meliore
qui, poſt paucos annos proconſul in Africa, or
triumphalia, cum appellatione Imperatoria, m
Hiſpanias, exercitumque virtutibus, celeberrim
Illyrico militia, ut prædiximus, cum imperio
ret, in ſumma pace quiete continuit; cum ei p
ctiſſima ſentiendi, & auctoritas, quæ ſentieba
nendi, ſupereſſet. cujus curam ac fidem, Dolabe
que, vir ſimplicitatis generoſiſſimæ, in maxi
Illyrici per omnia imitatus eſt. Horum XVI a
opera quis, cum inſerta ſunt oculis, animis
nium, in partibus eloquatur? Sacravit parente
Cæſar non imperio, ſed religione. non appella
ſed fecit deum. revocata in forum fides, ſummot
ſeditio, ambitio campo, diſcordia curia; ſepult
ſitu obſitæ, juſtitia, æquitas, induſtria, civitati
acceſſit magiſtratibus auctoritas, ſenatui majeſ
ciis gravitas; compreſſa theatralis ſeditio; recte
omnibus aut incuſſa voluntas, aut impoſita ne
honorantur recta, prava puniuntur. ſuſpicit p
humilis, non timet. antecedit, non contemnit,
rem potens. quando annona moderatior? qua
lætior? Diffuſa in Orientis Occidentiſque tra
quidquid Meridiano aut Septentrione finitu

gusta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

la per omnes terrarum orbis angulos a latroci-
n metu ſervat immunes. Fortuita non civium tan-
odo, ſed Vrbium damna Principis munificentia
at. Reſtitutæ urbes Aſiæ. vindicatæ ab injuriis
ratuum provinciæ. honor dignis paratiſſimus.
in malos ſera, ſed aliqua. ſuperatur æquitate
, ambitio virtute. nam, facere recte cives ſuos,
eps optimus, faciendo, docet; cumque ſit imperio
nus, exemplo major eſt. Raro eminentes viri non
is adjutoribus ad gubernandam fortunam ſuam
at; ut duo Scipiones duobus Læliis, quos per om-
quaverunt ſibi; ut D. Auguſtus M. Agrippa, & ma-
ab eo, Statilio Tauro. quibus novitas familiæ
obſtitit, quo minus ad multiplices conſulatus,
phosque, & complura eniterentur ſacerdotia.
n magna negotia magnis adjutoribus egent. Ne-
n parvo paucitas miniſteria defecit. Intereſtque
bl. quod uſu neceſſarium, & dignitate eminere;
atemque auctoritate muniri. Sub his exemplis Ti-
s Cæſar Sejanum Ælium, principe equeſtris ordi-
atre natum, materno vero genere clariſſimas, vete-
e, & inſignes honoribus complexum familias, ha-
m conſulares fratres, conſobrinos, avunculum, ip-
vero laboris ac fidei capaciſſimum, ſufficiente et-
vigori animi compage corporis, ſingularem princi-
m onerum adjutorem in omnia habuit, atque ha-
virum ſeveritatis lætiſſimæ, hilaritatis priſcæ, actu
ſis ſimillimum, nihil ſibi vindicantem, eoque aſſe-
item omnia: ſemper infra aliorum æſtimationes ſe
entem, vultu, vitaque tranquillum, animo exſom-
. In hujus virtutum æſtimatione jampridem judicia
atis cum judiciis principis certant. neque novus hic
ſenatus populique Rom. eſt, putandi, quod opti-
n ſit, eſſe nobiliſſimum. nam & illi antiqui, ante
um bellum Punicum, abhinc annos CCC. T. Co-
anium, hominem novum, cum aliis omnibus hono-
s, tum pontificatu etiam maximo, ad principale ex-
re faſtigium; & equeſtri loco natum Sp. Carvi-
n, & mox M. Catonem, novum etiam, Tuſculo, Vrbis
ilinum, Mummiumque Achaicum in conſulatus,
ſuras, & triumphos provexere. &, qui C. Marium,
otæ originis, uſque ad ſextum conſulatum ſine du-
itione Romani nominis habuere principem; &, qui
Fulvio tantum tribuere, ut pæne, aſſentatione ſua,
bus vellet, principatus conciliaret; quique nihil Aſi-
Pollioni negaverunt, quod nobiliſſimis, ſummo
n ſudore, conſequendum foret; profecto hoc ſenſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

runt. In cujuſcumque animo virtus ineſſet, ei plu
eſſe tribuendum. Hæc naturalis exempli imita
experiendum Sejanum, Cæſarem; ad juvanda ve
ra principis, Sejanum protulit, ſenatumque & po
Romanum eo perduxit, ut, quod uſu optimum il
git, id in tutelam ſecuritatis ſuæ libenter advoce
propoſita quaſi univerſa Principatus Tib. Cæſa
ma, ſingula recenſeamus. Qua ille prudentia R
polim, interemptorem fratris ſui filii Cotys, co
que ejuſdem imperii, evocavit? ſingulari in eo n
uſus opera Flacci Pomponii, conſularis viri,
omnia, quæ recte facienda ſunt, ſimplicique virtu
xentis ſemper, quam captantis gloriam. Cum
gravitate, ut ſenator & judex, non ut princeps,
ſas preſſius audit? quam celeriter Libonem ing
& nova molientem, oppreſſit? Quibus præcep
ſtructum Germanicum ſuum, imbutumque rudi
militiæ ſecum actæ, domitorem recepit Germ
Quibus juventam ejus exaggeravit honoribus, r
dente cultu triumphi rerum, quas geſſerat, mag
ni? Quoties populum congiariis honoravit, ſena
que cenſum, cum id ſenatu auctore facere potuit
libenter explevit, ut neque luxuriam invitaret,
honeſtam paupertatem pateretur dignitate d
Quanto cum honore Germanicum ſuum in tran
nas miſit provincias? Qua vi, conſiliorum ſuoru
niſtro & adjutore uſus Druſo, filio ſuo, Marobo
inhærentem occupati regni finibus, pace majeſta
dixerim, velut ſerpentem abſtruſam terræ, ſalu
conſiliorum ſuorum medicamentis coëgit e
quam illum & honorate, nec ſecure continet? Q
molis bellum, principe Galliarum ciente Sac
Floroque Iulio, mira celeritate ac virtute comp
ut ante populus Romanus viciſſe ſe, quam bellar
noſceret; nunciosque periculi, victoriæ præc
nuncius. Magni etiam terroris bellum Africum, &
tidiano auctu majus, auſpiciis conſiliiſque eju
ſepultum eſt. Quanta, ſuo ſuorumque nomine, ex
opera! Quam pia magnificentia ſuperque hu
evecta fidem, Templum patri molitur! Quam m
co animi temperamento Cn. quoque Pompeji
abſumpta igni reſtituit! qui, quidquid umquam c
dine eminuit, id veluti cognatum cenſet tuendum
liberalitate, cum alias, tum proxime, incenſo
Coelio, omnis ordinis hominum jacturæ, patri
ſuccurrit ſuo? Quanta cum quiete hominum, re
petui præcipuique timoris, ſupplementum, ſine tr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

lectus, providet? Si aut natura patitur, aut me-
s recipit hominum , apud aures deorum de his
uid hic meruit? primum, ut ſcelerata Druſus Li-
t conſilia? deinde, ut Silius & Piſo: quorum al-
gnitatem conſtituit, auxit alterius? Vt ad ma-
nſcendam; quamquam & hæc ille duxit maxi-
d, ut juvenes amitteret filios? quid, ut nepotem
o ſuo? Dolenda adhuc retulimus: veniendum ad
enda eſt. Quantis hoc triennium, M. Vinici, do-
laceravit animum ejus? quamdiu abſtruſo,
iſerrimum eſt, pectus ejus flagravit incendio?
x nuru, quod ex nepote, dolere, indignari coac-
Cujus temporis ægritudinem auxit amiſſa mater
tiſſima, & per omnia deis, quam hominibus, ſi-
femina; cujus potentiam nemo ſenſit, niſi aut
ne periculi, aut acceſſione dignitatis. Voto fi-
m volumen fit. IVPPITER Capitoline, &
ac ſtator Romani nominis, Gradive Mars, perpe-
nque cuſtos Veſta ignium, & quicquid numinum
Romani Imperii molem in ampliſſimum terrarum
faſtigium extulit, vos publica voce obteſtor, at-
ecor, cuſtodite, ſervate, protegite hunc ſtatum,
pacem; eique, functo longiſſima ſtatione mortali,
ate ſucceſſores quam ſeriſſimos, ſed eos, quorum
es tam fortiter ſuſtinendo terrarum orbis Impe-
fficiant, quam hujus ſuffeciſſe ſenſimus; conſilia-
mnium civium aut pia, * * *

FINIS.

SEX. AVRELI VICTORIS HISTORIÆ ROMANÆ BREVIARIVM.

SEX. AVR. VICTORI ORIGO GENTIS ROMANÆ, A IANO ET SATVRNO CONDITORIBVS,

per ſuccedentes ſibimet Reges, uſque ad conſulatum decimum CONSTANTII,

Digeſta ex auctoribus Verrio Flacco Andia (ut quidem idem Verrius maluit dicere quam ...ia) tum ex Annalibus Pontificum, dein Cnæo B... Veratio, Fabio Pictore, Licinio Macro, V...ne, Cæſare, Tuberone, atque ex omni priſcorum ſto-ria, proinde ut quiſque neotericorum aſſeveravit: hoc eſt, & Livius, & Victor Afer.

PRIMVS in Italiam creditur veniſſe ...nus, ut etiam Maronis Muſa teſtatur il... verſibus:

Primus ab ætherio venit Saturnus Olympo
Arma Iovis fugiens, & regnis exſul ademtis.

Tanta autem uſque id tempus antiquorum hominum traditur fuiſſe ſimplicitas, ut venientes ad ſe ad... qui modo conſilio ac ſapientia præditi, ad in...endam vitam, formandoſque mores aliquid confe...r, quod eorum parentes, atque originem ignorabant, cælo & terra editos, non ſolum ipſi crederent; ver... etiam poſteris affirmarent. veluti hunc ipſum Satu...n, quem Cæli & Terræ filium eſſe dixerunt. Quo... ita exiſtimetur, certum tamen eſt priorem Ian... in Italiam deveniſſe: ab eoque poſtea venientem exce...

...ſſe

e Saturnum. Vnde intelligendum eſt Virgilium quo-
e non iguoratione veteris hiſtoriæ, ſed ſuo more *pri-*
um dixiſſe Saturnum, non ante quem nemo, ſed
incipem: ut

Trojæ qui primus ab oris:

am procul dubio conſtet ante Æneam priorem Ante-
rem in Italiam eſſe pervectum, eumque non in ora li-
ri proxima, ſed in interioribus locis, id eſt, Illyrico
bem Patavium condidiſſe, ut quidem idem Virgilius
lis verſibus ex perſona Veneris, apud Iovem de ærum-
s Æneæ ſui conquerentis:

Antenor potuit mediis elapſus Achivis
Illyricos penetrare ſinus, atque intima tutus, &c.

Quare autem addiderit *tutus*, ſuo loco pleniſſime an-
otavimus in commentatione,* quam hoc ſcribere cœ-
imus, cognita ex eo libro, qui inſcriptus eſt, De origi-
e Patavina. Itaque nunc, *Primus*, ex ea quoque ſigni-
icatione eſt, e qua illud in ſecundo Æneidos, de enu-
neratione eorum qui equo Durio digrediebantur: Nam
um nominaſſet Theſſandrum, Stenelum, Vlyxem,
Athamanta, Thoanta, Neoptolemum; poſt intulit, *Pri-*
musque Machaon. De quo quæri poteſt, Quomodo po-
eſt *primus* dici, poſt tantos qui ſupradicti ſunt? Verum
ntelligemus *primum* pro principe, vel quia is [id perfe-
ctum] illis temporibus circa peritiam medicæ artis
præcipuus fuiſſe traditur. Sed ut ad propoſitum rever-
tamur, ferunt Creuſam Ereithei Regis Athenienſium fi-
liam ſpecioſiſſimam, ſtupratam ab Apolline enixam
puerum, eumque Delphos olim educandum eſſe miſſum:
ipſam vero a patre iſtarum rerum neſcio, Xipheo cui-
dam comiti collocatam. Ex qua cum ille pater non
poſſet exiſtere, Delphos eum petiiſſe ad conſulendum
oraculum, quomodo pater fieri poſſet: Tum illi Deum
reſpondiſſe, ut quem poſtero die obvium habuiſſet, eum
ſibi adoptaret: Itaque ſupra dictum puerum, qui ex
Apolline genitus erat, obviam illi fuiſſe, eumque adop-
tatum. Cum adoleviſſet non contentum patrio regno,
cum magna claſſe in Italiam deveniſſe, occupatoque
monte, urbem ibidem conſtituiſſe, eamque ex ſuo nomi-
ne Ianiculum cognominaſſe.

Igitur Iano regnante apud indigenas rudes, incultos-
que; Saturnus regno profugus, cum in Italiam veniſſet,
benigne exceptus hoſpitio eſt: ibique haud procul a Ia-
niculo arcem ſuo nomine Saturniam conſtituit: Isque
primus agriculturam edocuit, feroſque homines & rap-
to vivere aſſuetos ad compoſitam vitam eduxit. unde
Virgilius in octavo ſic ait;

Hæc nemora indigenæ Fauni, Nymphæque te
bant,
Gensque virum truncis, & duro robore nata:
Quis neque mos, neque cultus erat: nec jungere t
ros,
Aut componere opes norant, aut parcere parto:
Sed rami, atque aſper victu venatus alebat.

Omiſſoque Iano, qui nihil aliud quam ritum cole rum deorum religionesque induxerat; ſe Saturno luit annectere: qui vitam moresque feris etiam mentibus inſinuaſſe [dicitur, &] ad communem uti tem, ut ſupra diximus, diſciplinam colendi ruris cuit; ut quidem indicant illi verſus:

Is genus indocile, ac diſperſum montibus altis
Compoſuit, legesque dedit: Latiumque vocari
Maluit, his quoniam latuiſſet tutus in oris.

Iſtum etiam uſum ſignandi æris, ac monetæ in form incuriendæ oſtendiſſe traditur: in qua ab una parte put ejus imprimeretur; altera navis, qua vectus erat. Vnde hodieque aleatores poſito numo operto optionem conluſoribus ponunt enunciandi quid tent ſubeſſe, caput, aut navem: Quod nunc vulgo rumpentes, naviandi dicunt. Ædes quoque ſub c Capitolino, in quo pecuniam conditam habebat; A rium Saturni hodieque dicitur. Verum quia, ut ſ diximus, prior illuc Ianus advenerat, cum eos poſt tum divinis honoribus cumulandos cenſuiſſent; i cris omnibus primum locum Iano detulerunt; uſque ut etiam cum aliis diis ſacrificium fit, dato ture i taria, Ianus prior nominetur, cognomento quo addito Pater, ſecundum quod noſter cognomento intulit:

Hanc Ianus Pater, hanc Saturnus condidit arc

Ac ſubindit:

Ianiculum huic; illi fuerat Saturnia nomen.

Eique (eo quod mire præteritorum memor, tum et futuri) dixerit:

Rex arva Latinus & urbes
Iam ſenior longa placidas in pace regebat.

Quo regnante, Trojanos refert in Italiam deven Quæritur quomodo Salluſtius dicat. *Cumque his A origenes, genus hominum agreſte, ſine legibus, imperio, liberum atque ſolutum.* Quidam autem dunt terris diluvio coopertis, paſſim multos dive rum regionum in montibus, ad quos confugerant, ſtitiſſe: ex quibus quoſdam ſedem quærentes, perve in Italiam, Aborigines appellatos. Græca ſcilicet

pe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

e, a cacuminibus montium qui illi oræ fa-
lii volunt eos, quod errantes illo venerint, pri-
rigines, poſt mutata una littera, altera adem-
gines cognominatos. Eos advenientes Picus ex-
rmiſſos vivere ut vellent. Poſt Picum regnavit
Faunus, quem a fando dictum volunt, quod
itura præcinere verſibus, quos Saturnios di-
quod genus metri in vaticinatione Saturniæ
proditum eſt. Sed urbem Saturnus, cum in Ita-
iſſet, condidiſſe traditur. Ejus rei Ennius teſtis
it: *Verſibus quos olim Fauni vateſque cane-*
unc Faunum plerique eundem Silvanum a ſil-
m deum; Quidam etiam Pana, vel Pan eſſe di-

regnante Fauno, ante annos circiter ſexaginta,
neas in Italiam deferretur, Euander Arcas Mer-
Carmentis Nymphæ filius, ſimul cum matre
enit: Quam quidam memoriæ prodiderunt,
armentim dictam: poſt Nicoſtraten, de carmi-
eo quod videlicet omnium literarum peritiſſi-
urorumque prudens, verſibus canere ſit ſolita:
plerique velint, non tam ipſam a carmine Car-
; quam carmina a qua dicta eſſent, appellata:
monitu transvectus in Italiam Euander, ob
em eruditionem atq; ſcientiam literarum, brevi
in familiaritatem Fauni ſe inſinuavit: atq; ab
taliter benigneque exceptus, non parvum agri
ad incolendum accepit: quem ſuis comitibus
it, exædificatis domiciliis in eo monte, quem
um illi a Pallante Pallanteum, poſtea nos Pala-
timus; Ibique Pani Deo fanum dedicavit: quip-
niliaris Arcadiæ deus eſt, teſte etiam Marone,

Deus Arcadiæ captam te Luna fefellit.

tiam Arcadia mecum ſi judice certet.
itaque omnium Euander Italicos homines le-
ſcribere edocuit, litteris partim quas ipſe antea
it: Idemque fruges in Græcia primum inven-
ndit, ſerendique uſum edocuit, terræque exco-
ratia, primus boves in Italia, junxit. Eo reg-
orte Recaranus quidam, Græcæ originis, ingen-
oris, & magnarum virium paſtor, quia erat for-
irtute ceteris antecellens, Hercules appellatus,
venit: Cumque armenta ejus circa flumen Al-
paſcerentur, Cacus Euandri ſervus, nequitię ver-
c præter cetera furaciſſimus, Recarani hoſpitis

boves

boves ſubripuit; ac ne quod eſſet indicium, ave
ſpeluncam attraxit: Cumque Recaranus viciniis
nibus peragratis, ſcrutatisque omnibus ejuſcem
tebris, deſperaſſet inventurum; utcumque æquo
diſpendium ferens, excedere his finibus conſtitue
vero Euander excellentiſſimæ juſtitiæ vir, poſt
rem, uti acta erat, comperit, ſervum noxæ dedi
vesque reſtitui fecit. Tum Recaranus ſub Aventin
ventori patri aram dedicavit, appellavitque Maxi
& apud eam decimam ſui pecoris profanavit.
que ante moris eſſet, uti homines decimam fru
regibus ſuis præſtarent; æquius ſibi ait videri de
tius illo honore impartiendos eſſe, quam Reges
videlicet tractum, ut Herculi decimam profana
eſſet, ſecundum quod Plautus, *In partem*, inquit,
tuleaneam, id eſt, decimam. Conſecrata igit
Maxima, profanataque apud eam decima, Recar
eo quod Carmentis invitata, ad id ſacrum non
ſet; ſanxit ne cui feminæ fas eſſet veſci ex eo qu
dem aræ ſacratum eſſet: atque ab ea re divina, fe
in totum remotæ. Hæc Caſſius lib. 1. At vero in
Pontificalium traditur: Hercules Iove atque Alc
genitus, ſuperato Geruone, agens nobile armen
cupidus ejus generis boves in Græcia inſtituendi
in ea loca veniſſe, & ubertate pabuli delectatus,
longo itinere homines ſui & pecora reficerentur
quamdiu ſedem ibi conſtituiſſe: Quæ cum in valli
nunc eſt Circus maximus, paſcerentur; neglecta
dia, quod nemo credebatur auſurus violare He
prædam, latronem quendam regionis ejuſdem,
tudine corporis & virtute ceteris prævalentem,
boves in ſpeluncam, quo minus furtum veſtigiis c
poſſet, caudis abſtraxiſſe: Cumque inde Hercules
ciſcens, reliquum armentum, caſu, præter eande
luncam, ageret; forte quadam incluſas boves tra
tibus admugiſſe, atque ita furtum detectum: In
ctoque Caco, Euandrum, re comperta, hoſpiti ob
iviſſe, gratantem, quod tanto malo fines ſuos libe
Compertoque, quibus parentibus ortus eſſet Herc
rem ita, uti erat geſta, ad Faunum pertuliſſe: Tun
quoq; amicitiam Herculis cupidiſſime appetiſſe.
opinionem ſequi metuit noſter Maro. Cum ergo
ranus ſive Hercules, patri inventori aram Maxi
conſecraſſet; duos ex Italia, quos eadem ſacra ce
tu adminiſtranda edoceret, adſcivit, Potitium &
rium. Sed eorum Potitio, qui prior venerat ad c
denda exta admiſſo; Pinarius eo quod tardius ve

po

e ejus ſubmoti : unde hodieque ſervatur : Ne-
titio Pinariæ gentis in eis ſacris veſci licet:
lio vocabulo prius appellatos, nonnulli vo-
ſt vero Pinarios dictos ἀπὸ τοῦ πεινᾶν, quod
jejunii, ac per hoc eſurientes ab ejuſmodi ſa-
iſcedant: Isque mos permanſit uſque Appium
n Cenſorem, ut Potitiis ſacra facientibus,
uſque de eo bove quem immolaverant, poſt-
ſe nihil reliquiſſent, Pinarii deinde admitte-
Verum poſtea Appius Claudius accepta pecu-
ios illexit, ut adminiſtrationem ſacrorum
, ſervos publicos edocerent, nec non etiam
admitterent. Quo facto, ajunt, intra dies
omnem familiam Potitiorum, quæ prior in
bebatur, extinctam : atque ita ſacra penes Pi-
ſediſſe, eoſque tam religione quam etiam pie-
tos, myſteria ejuſmodi fideliter cuſtodiſſe. Poſt
Latino ejus filio in Italia regnante, Æneas,
vis prodito ab Antenore, aliiſque principi-
præ ſe deos penates, patremque Anchiſen hu-
tans, nec non & parvulum filium manu tra-
ctu excederet; orta luce cognitus ab hoſtibus,
tanta onuſtus pietatis ſarcina erat, non modo
nterpellatus; ſed etiam a rege Agamemnone
et, ire permiſſus, Idam petit : ibique navibus
s, cum multis diverſi ſexus, oraculi ammonitu
petit: ut docet Alexander Epheſius lib. 1. bel-
i. At vero Lutatius non modo Antenorem, ſed
ſum Æneam proditorem patriæ fuiſſe tradit:
a rege Agamemnone permiſſum eſſet ire quo
humeris ſuis, quod potiſſimum putaret, hoc
nihil illum præter deos penates, & patrem,
parvulos filios, ut quidam tradunt, ut vero
um, cui Iulo cognomen, poſt etiam Aſcanio
ſecum extuliſſe : Qua pietate motos Achivo-
cipes remiſiſſe ut reverteretur domum, atque
nia ſecum quæ vellet, auferret. Itaque eum
um opibus, pluribuſque ſociis utriuſque ſe-
oja digreſſum, longo mari emenſo per diver-
rum oras in Italiam deveniſſe : Ac primum
m appulſum, Ænum ex ſuo nomine condidiſ-
cognita Polymneſtoris perfidia ex Polydori
nde digreſſum, pervectumque ad inſulam De-
que illinc ab eo Laviniam Anii ſacerdotis
is filiam in matrimonium adſcitam, ex cujus
Lavinia littora appellata. Poſtquam is multa
ermenſus, appulſus ſit ad Italię promontorium,

quod

quod eſt in Bajano, circa Averni lacum; ibique
natorem Miſenum morbo abſumptum, ſepultu
ex cujus nomine urbem Miſenon appellatam,
ſcribit Cæſar Pontificalium lib. 1. Qui tan
Miſenum non gubernatorem, ſed tubicinem f
dit. Inde non immerito utramque opinionem
Maro ſic intulit:

At pius Æneas ingenti mole ſepulcrum
Imponit, ſuaque arma viro, remumque
que.

Quamvis auctore Homero, quidam aſſerant tub
Trojanis temporibus etiam tunc ignoratum.
præterea quidam Æneam in eo litore Euxini c
comitis matrem, ultimo ætatis affectam, ci
num, quod eſt inter Miſenon Avernumque ext
que inde loco nomen inditum, qui etiam nunc
ſinus dicitur: cumque comperiſſet ibidem S
mortalibus futura præcinere, in opido quod
Cimbarionis, veniſſe eo ſciſcitatum de ſtatu
rum ſuarum: aditisque fatis, vetitum ne is cog
Italia ſepeliret Prochytam, cognatione ſibi
tam, quam incolumem reliquerat. Et poſtquam
ſem rediit, reperitque mortuam, in inſula pro
peliſſe, quæ nunc quoque eodem eſt nomine, ut
Vulcatius, & Acilius Piſo. Inde profectum perv
eum locum qui nunc portus Cajetæ appellatur
mine nutricis ejus quam ibidem amiſſam ſepe
vero Cæſar & Sempronius ajunt, Cajetæ co
fuiſſe, non nomen: ex eo ſcilicet inditum, quod e
ſilio impulſuque matres Trojanæ tædio longi
claſſem ibidem incenderint, Græca ſcilicet ap
ne ἀπὸ τοῦ καίειν, quod eſt incendere. Inde ad e
liæ oram quæ ab arbuſto ejuſdem generis, Lau
pellata eſt, Latino regnante, pervectum cum p
chiſe, filioque & ceteris ſuorum; navibus egreſſi
tore accubuiſſe, conſumptoque quod fuerat ci
tam etiam de farreis menſis, quas ſacratas ſecu
bat, comediſſe. Tum Anchiſa conjiciente illam
ſeriarum erroriſque finem; quippe meminerat
rem ſibi aliquando prædixiſſe, cum in extern
eſurie compulſi, ſacrataſque menſas invaſiſſen
condendæ ſedis fatalem locum fore: Scrofam
incientem; quam cum e navi produxiſſent, ut
molarent, & ſe miniſtrorum manibus eripuiſ
cordatum Æneam, quod aliquando ei reſpon
ſet, urbi condendæ quadrupedem futuram
Tum ſimulacris deorum Penatium, proſecutum

bi illa procubuit, enixaque eſt porculos trigin-
dem auſpicatum ; . . . poſtquam Lavinium
ut ſcribit Cæſar lib. 1. & Lucatius lib. 2. At
omitius non orbes farreos , ut ſupra dictum eſt,
nſarum vice ſumendi cibi gratia apium , cujus
a erat ibidem copia, fuiſſe ſubſtratum , quod
conſumtis aliis eduliis eos comediſſe : Ac poſt
e intellexiſſe illas eſſe menſas , quas illos comes-
rædictum eſſet. Cum interim immolata ſue in
acrificium perageret ; traditur forte advertiſſe
m claſſem , in qua Vlyxes erat : cumque ve-
ne ab hoſte cognitus periculum ſubiret : item-
m divinam interrumpere ſummum nefas duce-
aput velamento obduxiſſe , atque ita pleno ritu
erfeciſſe : inde poſteris traditum morem ita ſa-
ndi , ut ſcribit Marcus Octavius lib. 1. At vero
ius lib. 1. docet ſorte Apollinis Delphici mo-
Æneam , ut Italiam peteret, ubi duo maria in-
t, prandiumque cum menſis comeſſet , ibi ur-
ti conderet. Itaque egreſſum in agrum Lauren-
m paululum e litore proceſſiſſet , perveniſſe ad
agna aquæ ſalſæ , vicina inter ſe , ibique cum
iſſet , ac refectum cibo cum apium quoque, quod
ice menſæ ſubſtratum fuerat, conſumſiſſet , exis-
tem procul dubio illa eſſe duo maria , quod in
tagnis aquæ marinæ ſpecies eſſet , menſasque
rant ex ſtramine apii comeſtas ; urbem in eo lo-
ndidiſſe ; eamque quod in ſtagno laverit, Lavi-
cognominaſſe. Tum deinde a Latino rege Abo-
um , data ei , quæ incoleret , jugera quingenta:
ato in Origine generis Romani ita docet : Suem
ita porculos peperiſſe in eo loco ubi nunc eſt La-
m ; cumque Æneas ibi urbem condere conſtituiſ-
propterque agri ſterilitatem metueret ; per quie-
ei viſa deorum Penatum ſimulacra , adhortan-
ut perſeveraret in condenda urbe quam cœpe-
nam poſt annos totidem , quot fetus illius ſuis eſ-
Trojanos in loca fertilia atque uberiorem agrum
migraturos, & urbem clariſſimi nominis in Italia
ituros. Igitur Latinum Aboriginum regem , cum
unciatum eſſet , multitudinem advenarum claſſe
ectam occupaviſſe agrum Laurentem ; adverſum
tos inopinatosque hoſtes incunctanter ſuas co-
eduxiſſe : Ac prius quam ſignum dimicandi da-
, animadvertiſſe Trojanos militariter inſtructos :
ſui lapidibus ac ſudibus armati , tum etiam ves-
ut pellibus quæ eis integumento erant , ſiniſtris

manibus

manibus involutis, proceſſiſſent: itaque ſuſpe
tamine, per colloquium inquiſito, qui eſſent, que
terent: utpote qui in hoc conſilium auctorita
num cogebatur: namque extis ac ſomniis ſæp
nitus erat, tutiorem ſe adverſum hoſtes fore,
ſuas cum advenis conjunxiſſet. Cumque co
Æneam & Anchiſen bello patrio pulſos, cum
cris deorum errantes, ſedem quærere, amicit
dere iniſſe, dato invicem jurejurando, ut co
quoque hoſtes, amicosve haberent: Itaque co
Trojanis muniri locum, quem Æneas ex nom
ris ſuæ, Latini Regis filiæ, quæ jam ante de
Turno Herdonio fuerat, Lavinium cognomina
verò Amatam Latini regis uxorem, cùm ind
ret, Laviniam repudiato Turno conſobrino ſu
jano advenæ collocatam: Turnum ad arma
viſſe; eumque mox coacto Rutulorum exercitu
diſſe in agrum Laurentem, & adverſus eum
pariter cum Ænea progreſſum, inter prœlia
cumventum occiſumque. Nec tamen amiſſo
Æneas Rutulis obſiſtere deſiit, namque & Tu
teremit. Hoſtibus fuſis fugatisque victor, Lav
cum ſuis recepit, conſenſuque omnium Latino
declaratus eſt: ut ſcribit Lucatius lib. 3. Piſo
Turnum matruelem Amatæ fuiſſe tradit: inter
Latino, mortem ipſam ſibimet conſciviſſe. Igit
am occiſo Turno, rerum potitum cum adhu
memor Rutulos bello perſequi inſtituiſſet, illo
Etruria auxilium Mezentii regis Agillæorum
ſe, ac imploraviſſe, pollicitos ſi victoria par
omnia quæ Latinorum eſſent, Mezentio ceſſur
Æneam quod copiis inferior erat, multis reb
neceſſario tuendæ erant, in urbem comportati
ſub Lavinio collocaſſe: præpoſitoque his fil
leone ipſum electo ad dimicandum tempore,
aciem produxiſſe, circa Numici fluminis ſtagn
cum acerrime dimicaretur, ſubitis turbinibu
ſcato aëre, repente cælo tantum imbrium effu
nitrubus etiam conſecutis, flammarumque ful
ut omnium non oculi modo præſtinguerentur
etiam mentes quoque confuſæ eſſent: cumque
ſos utriusque partis dirimendi prœlia cupidi
ſet, nihilominus in illa tempeſtatis ſubitæ co
interceptum Æneam, nuſquam deinde com
Traditur autem non proviſo quod propinquus
eſſet, ripa depulſus, forte in fluvium decidiſſe,
prœlium diremptum: Dein poſt apertis fu

s cum ſerena facies effulſiſſet; creditum eſt vi-
m cælo abſumtum. Idemque tamen poſt ab
o, & quibusdam aliis viſus affirmatur ſuper Nu-
pam, eo habitu armisque quibus in prœlium
rat. Quæ res immortalitatis ejus famam
avit. Itaque illi eo loco templum conſecra-
pellarique placuit Patrem indigetem. Dein filius
anius, idem qui Euryleo, omnium Latinorum
rex appellatus. Igitur ſummam imperii Latino-
eptus Aſcanius, cum continuis prœliis Mezen-
rſequi inſtituiſſet, filius ejus Lauſus collem La-
rcis occupavit. Cumque id opidum circumfuſis
s copiis regis teneretur: Latini legatos ad Me-
miſerunt ſciſcitatum, qua conditione in dedi-
eos accipere vellet: cumque ille inter alia one-
ud quoque adjiceret, ut omne vinum agri La-
quot annis ſibi inferretur; conſilio atque aucto-
ſcanii placuit ob libertatem mori potius, quam
do ſervitutem ſubire. Itaque vino ex omni vin-
ovi publice voto, conſecratoque, Latini urbe
unt; fuſoque præſidio, interfectoque Lauſo, Me-
fugam facere coegerunt. Is poſtea per legatos
am ſocietatemque Latinorum impetravit; ut do-
ius Cæſar lib. 1. Itemque Aulus Poſthumius
lumine quod de adventu Æneæ conſcripſit at-
lit. Igitur Latini Aſcanium ob inſignem virtu-
ſolum Iove ortum crediderunt, ſed etiam per
ionem, declinato paululum nomine primo Io-
dein poſtea Iulum appellarunt: à quo Iulia fi-
avit; ut ſcribunt Cæſar libr. 11. & Cato in
ibus. Interim Lavinia ab Ænea gravida reli-
u, veluti inſecuturi ſe Aſcanii, in ſilvam profu-
magiſtrum patrii pecoris, Tyrrhum, ibique enixa
rum, qui à loci qualitate Silvius eſt dictus. At
lgus Latinorum exiſtimans clam ab Aſcanio
ctam, magnam ei invidiam conflaverat, uſque eo
s quoque ei vim denunciaret. Tum Aſcanius ju-
do ſe purgans, cum nihil apud eos proficeret, pe-
atione ad inquirendum, iram præſentem vulgi
tulum fregit; pollicitusque eſt, ſe ingentibus
s cumulaturum eum qui ſibi Laviniam inveſti-
Mox recuperatam cum filio in urbem Lavinium
t, dilexitque honore materno. Quæ res rurſum
num favorem populi conciliavit, ut ſcribunt Ca-
ſar, & Sex. Gellius in Origine gentis Romanæ.
o alii tradunt, quod cum Aſcanius ab uni-
opulo ad reſtituendam Laviniam cogeretur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

juraretque ſe neque interemiſſe, neque ſcire u
Tyrrhum petito ſilentio in illa concionis fre
profeſſum indicium, ſi ſibi, Laviniæque, pueroqu
nato fides incolumitatis daretur; tumque eum
fide Laviniam in urbem cum filio reduxiſſe : P
Aſcanius completis in Lavinio triginta annis, r
tus novæ urbis condendæ tempus adveniſſe ex
ro porcorum, quos pepererat ſus alba, circ
ctis diligenter finitimis regionibus, ſpeculatu
tem editum qui nunc ab ea urbe, quæ in eo
eſt, Albanus nuncupatur, civitatem communit :
ex forma quod ita in longum porrecta eſt, Lon
colore ſuis Albam cognominavit. Cumque i
mulacra deorum Penatium tranſtuliſſet; poſtrid
Lavinium apparuerunt: Rurſusque relata Alba
ſitisque cuſtodibus neſcio *quantis, ſe Lavin
priſtinam ſedem identidem receperunt : Itaque
nemo auſus eſt amovere ea, ut ſcriptum eſt in
Pontificum IV lib. Cincii & Cæſaris 2. Tube
At Aſcanius poſtquam exceſſiſſet e vita, inter I
lium ejus, & Silvium Poſtumum, qui ex Lavin
tus erat, de obtinendo imperio orta contentio e
dubitaretur an Æneæ filius, an nepos potior eſ
miſſa diſceptatione ejus rei ab univerſis rex Sil
claratus eſt. Ejuſdem poſteri omnes cognome
vii, uſque ad conditam Romam, Albæ regnaver
eſt ſcriptum Annalium pontificalium lib. IV. Igi
naute Latino Silvio coloniæ deductæ ſunt Pr
Tibur, Gabii, Tuſculum, Cora, Pometia, Locri,
mium, Camena, Rovillæ, ceteraque opida circ
que. Poſt eum regnavit Tiberius Silvius, Silv
Qui cum adverſus finitimos bellum inferente
eduxiſſet, inter prœliantes depulſus in Albu
men, deperiit; mutandique nominis extitit cau
ſcribunt Lucius Cincius lib. I. Lucatius lib. II
eum regnavit Aremulus Silvius : qui tantæ ſu
non adverſum homines modo, ſed etiam deos fu
ditur; ut prædicaret ſe ſuperiorem eſſe ipſo Iove
nante cælo militibus imperaret, ut telis clypeo
rent : dictitaretque clariorem ſonum ſe facere.
men præſenti affectus eſt pœna: nam fulmine ic
ſuſque turbine in Albanum lacum præcipitatu
ſcriptum eſt Annal. lib. VI. & Epitomarum Piſo
Aufidius ſane in Epitomis, & Domitius lib. I.
mine ictum, ſed terræmotu prolapſum, ſimul cu
giam in Albanum lacum tradunt. Poſt illum r
Aventinus Silvius : Iſque finitimis bellum infer

…ando circumventus ab hoſtibus, proſtratus eſt: …us circa radices montis, cui ex ſe nomen de… ſcribit Iulius Cæſar lib. 11. Poſt eum Silvius …ex Albanorum, duos filios Numitorem & …n æquis partibus hæredes inſtituit. Tum Amu…a parte regnum tantummodo, in altera totius …ii ſummam atque omnem paternorum bono…tantiam poſuit, fratrique Numitori, qui major …, optionem dedit, ut ex his, utrum maſlet, elige… …nitor cum privatum omne cum facultatibus …etuliſſet; Amulius regnum obtinuit: Quód …ſime poſſideret, Numitoris fratris ſui filium in …interimendum curavit: Tum etiam Rheam …ejus ſororem ſacerdotem Veſtæ fieri juſſit, ſi…omnio quo admonitus ab eadem dea eſſet, ut …: Cum re vera ita faciendum ſibi exiſtima…ulosſum ducens, ne quis ex ea naſceretur, qui …rſequeretur injurias: ut ſcribit Valerius An…1. At vero Marcus Octavius, & Licinius Ma…nt Amulium patruum Rheæ ſacerdotis, amo…aprum, nubilo cælo obſcuroque aëre, cum pri…lceſcere cœpiſſet, in uſum ſacrorum aquam …nſidiatum, in luco Martis compreſſiſſe eam: …ctis menſibus geminos editos. Quod cum com…elandi facti gratia per ſcelus concepti; necari …erdotem; partum ſibi exhiberi: Tumque Nu…ſpe futurorum, quod hi ſi adoleviſſent, inju…iarum quandoque ultores futuri eſſent, alios …ubdidiſſe, illosque ſuos veros nepotes Fauſtulo …n magiſtro dediſſe nutriendos. At vero Fabius …b. 1. & Vennonnius ſolito, inſtitutoque egreſ…inem, in uſum ſacrorum aquam petitum ex …qui erat in luco Martis, ſubito imbribus toni…e, quæ cum illa erant, disjectis, a Marte com…conturbatamque: Mox recreatam conſolatio…nomen ſuum indicantis, affirmantisque ex ea …gnos patre evaſuros. Primum igitur Amulius …omperit Rheam Silviam ſacerdotem peperiſſe …, protinus imperavit deportari ad aquam pro…, atq; eo abjici. Tum illi, quibus id imperatum …oſitos alveo pueros, circa radices mõtis Pala…berim, qui tum magnis imbribus ſtagnaverat, …nt: ejuſq; regionis ſubulcus Fauſtulus, ſpecula…nentes, ut vidit relabente flumine alveũ, in quo …ant, obhæſiſſe ad arborẽ fici, puerorumq; vagi…n excitam, quæ repente exierat; primo lambitu …rſiſſe, dein levandorũ uberum gratia mammas

 præbuiſſe;

præbuiſſe: deſcendit ac ſuſtulit, nutriendosq; Ac
rentiæ, uxori ſuæ dedit; ut ſcribũt Ennius lib. 1.
ſar lib. 11. Addunt quidam Fauſtulo inſpectante,
quoque advolaſſe, & ore pleno cibum pueris ing
Inde videlicet lupum picumque Martiæ tutelæ e
borem quoque illam, Ruminalem dictam, circa
pueri abjecti erant; quod ejus ſub umbra pe
quieſcens meridie ruminare ſit ſolitum. At ver
rius tradit, pueros ex Rhea Silvia natos Amuli
gem Fauſtulo ſervo necandos dediſſe: ſed eum
mitore exoratum ne pueri necarentur, Accæ La
amicæ ſuæ nutriendos dediſſe. quam muliere
quod pretio corpus eſſet vulgare ſolita, Lup
ctam. Notum quippe ita appellari mulieres q
corpore facientes: unde & ejuſmodi loci in qu
conſiſtunt, Lupanaria dicta. Cum vero pueri li
diſciplinæ capaces facti eſſent, Gabiis Græcar
ainarumque litterarum ediſcendarum gratia c
ratos; Numitore avo clam omnia ſubminiſtrant
que ut primum adoleviſſent, Romulum indicio
toris Fauſtuli comperto, qui ſibi avus, quæ mat
ſet, quid ve de ea factum eſſet; cum armatis pa
Albam protinus perrexiſſe, interfectoque Amul
mitorem avum in regnum reſtitutum: Romulum
a virium magnitudine appellatum: nam Græca
ῥωμὴν virtutem dici certum eſt: Alterum vero
dictum, videlicet a tarditate: quippe talis nat
mines ab antiquis Remores dicti.

Igitur actis, quæ ſupra diximus, re divina fa
in loco qui nunc Lupercal dicitur, ludibundi d
rant, pellibus hoſtiarum occurſantes quoſque
verberantes: utque ſollemne ſacrificium ſibi, p
que id eſſet, ſanxerunt, ſeparatimque ſuos ap
runt, Remus Fabios; Romulus Quintilios:
utrumque nomen etiamnum in ſacris manet.
lib. 11. Pontificalium proditur, miſſos ab Amul
Remum pecorum paſtorem attraherent: cum no
rent ei vim afferre, opportunum tempus ſibi
diandum nactos, quod tum Romulus aberat, g
ſus ſimulaſſe, quinam eorum, manibus poſt ter
tis, lapidem quo lana penſitari ſolebat, mordicu
tum, quam longiſſime perferret: Tum Remum
virium in Aventinum uſque ſe perlaturum ſpop
Dein poſtquam vinciri ſe paſſus eſt, Albam abſt
Quod poſtquam Romulus comperiſſet, coacta
rum manu, eaque in centenos homines diſtribu
ſtcas manipulis fœni varie formatis in ſummo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

quo facilius eo ſigno ſuum quiſque ducem ſe-
. Vude inſtitutum ut poſtea milites qui ejus-
i eſſent, Manipulares dicerentur. Itaque ab eo
Amulio, fratrem vinculis liberatum, avum
titutum. Cum igitur inter ſe Romulus & Re-
ondenda urbe tractarent, in qua ipſi pariter
t, Romulusque locum, qui ſibi idoneus videre-
onte Palatino deſignaret, Romamque appella-
Contraque item Remus in alio colle qui abe-
atio milibus quinque, eundemque locum ex
ine Remuriam appellaret, neque ea inter eos
contentio, avo Numitore arbitro adſcito, pla-
eptatores ejus controverſiæ, immortales deos
a ut utri eorum priori ſecunda auſpicia obve-
rbem conderet; eamque ex ſuo nomine nuncu-
que in ea regni ſummam teneret. Cumque au-
r Romulus in Palatio, Remus in Aventino, ſex
pariter volantes, a ſiniſtra Remo prius viſos:
b eo miſſos qui Romulo nunciarent, ſibi jam
icia, quibus condere urbem juberetur: Itaque
t ad ſe venire. Cumque ad eum Romulus ve-
eſiſſetque quænam illa auſpicia fuiſſent, dixiſ-
e, ſibi auſpicanti ſex vulturios ſimul apparuiſ-
go, inquit Romulus, jam tibi duodecim demon-
Ac repente duodecim vultures apparuiſſe, ſub-
eli fulgore pariter tonitruque. Tum Romulus,
quit, Reme affirmas priora, cum præſentia in-
Remus poſtquam intellexit ſeſe regno frauda-
ilta, inquit, in hac urbe temere ſperata atque
a, feliciſſime proventura ſunt. At vero Lici-
cer lib. 1. docet contentionis illius pernicio-
um fuiſſe, namque ibidem obſiſtentes Remum
ilum interfectos. Contra Egnatius lib. 1. In ea
one non modo Remum non eſſe occiſum, ſed
erius a Romulo vixiſſe tradit. Sed horum om-
inionibus diverſis repugnat noſtræ memoriæ
aus hiſtoria Liviana, quæ teſtatur quod auſpi-
nulus ex ſuo nomine Romam vocavit: cumque
mœnibus, edixit, ne quis vallum tranſiliret:
mus irridens tranſilivit, & a Celere centurio-
, vel raſtro fertur occiſus. Romulus aſylum
&c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

SEX. AVR. VICTORI

DE

VIRIS ILLVSTRIB

VRBIS ROMÆ

LIBER,

falſo hactenus Cornel. Nepoti vel
Plinio Cæcilio inſcriptus.

Proca rex Albanorum.

Cap. I.

PROCA rex Albanorum Amulium, &
rem filios habuit, quibus regnum annuis
habendum reliquit; & ut alternis imperare
Amulius fratri imperium non dedit: &, ut eum
privaret, Rheam Silviam filiam ejus, Veſtæ fac
præfecit: ut virginitate perpetua teneretur: qua
te compreſſa Romulum & Remum edidit. Am
ſam in vincula compegit: parvulos in Tiberim
quos aqua in ſicco reliquit. Ad vagitum lupa
eosque uberibus ſuis aluit: Mox Fauſtulus paſt
ctos Accæ Laurentiæ conjugi educandos de
poſtea, Amulio interfecto, Numitori avo regn
tuerunt: ipſi paſtoribus adunatis civitatem
runt; quam Romulus augurio victor, quod ipſe
mus VI vultures viderat, Romam vocavit: &
prius legibus, quam mœnibus muniret; edixi
vallum tranſiliret: quod Remus irridens, tran
a Fabio Celere centurione rutro fertur occiſus

Romulus Romanorum rex I.

ROMVLVS aſylum convenis patefecit
no exercitu facto, cum videret conjugia deeſſ
gatos a finitimis civitatibus petiit. Quibus ne
dos Conſualia ſimulavit: ad quos cum utriuſ
multitudo veniſſet, dato ſuis ſigno virgines rap
ex quibus cum una pulcerrima cum magna
admiratione duceretur, Thalaſſio eam duci re
Quæ nuptiæ quia feliciter ceſſerunt, inſtitut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

s in nuptiis Thalaſſii nomen invocaretur. cum ergo finitimorum Romani rapuiſſent, primi nſes contra eos bellum ſumſerunt. Adverſus mulus proceſſit, & exercitum eorum, ac ducem n ſingulari prœlio devicit. Spolia opima Iovi in Capitolio conſecravit. [Antemnates, Cruſ- Fidenates, Vejentes,] Sabini etiam ob raptas adverſus Romanos ſumſerunt. Et cum Romæ nquarent, Tarpejam virginem nacti, quæ aquæ, acrorum, hauriendæ deſcenderat, ei T. Tatius m muneris dedit, ſi exercitum ſuum in Capito- oduxiſſet: Illa petiit quod illi in ſiniſtris mani- ebant, videlicet anulos & armillas. quibus do- promiſſis, Sabinos in arcem perduxit, ubi Titus am obrui præcepit, nam & ea in lævis habue- Romulus adverſus Tatium, qui montem Tarpe- ebat, proceſſit; & in eo loco ubi nunc Roma- rum eſt, pugnam conſeruit: ibi Hoſtus Hoſtilius me dimicans cecidit: cujus interitu conſternati i fugere cœperunt. Tunc Romulus Iovi Statori vovit, & exercitus ſeu forte, ſeu divinitus reſtitit. aptæ in medium proceſſerunt: & hinc patres in- juges deprecatæ, pacem conciliarunt. Romulus percuſſit, & Sabinos in urbem recepit: populum bus opido Sabinorum, Quirites vocavit. Cen- enatores, a pietate Patres appellavit. Tres equi- nturias inſtituit, quas a ſuo nomine Ramnenſes; a Tatio, Tatienſes; a Lucumone Luceres appella- lebem in triginta curias diſtribuit, easque rapta- ominibus appellavit. Cum ad Capræ paludem rum luſtraret, nuſquam comparuit: unde inter Pa- c Populum ſeditione orta, Iulius Proculus, vir no- in concionem proceſſit, & jurejurando firmavit, ulum a ſe in colle Quirinali viſum auguſtiore i, cum ad deos abiret; eundemque præcipere, ut onibus abſtinerent, virtutem colerent: futurum ut um gentium domini exſiſterent. Hujus auctoritati tum eſt: ædes in colle Quirinali Romulo con- a, ipſe pro deo cultus, & Quirinus eſt appel- .

Numa Pompilius Romanorum rex II.

OST conſecrationem Romuli, cum diu interreg- eſſet, & ſeditiones orirentur, Numa Pompilius ponis filius, Curibus opido Sabinorum accitus, addicentibus avibus Romam veniſſet, ut populum n religione molliret, ſacra plurima inſtituit; ædem e fecit, virgines Veſtales legit; Flamines tres,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Dialem, Martialem, Quirinalem : Salios Marti[illegible]
dotes, quorum primus Præſul vocatur, X I I [illegible]
Pontificem Maximum creavit. Portas Iano [illegible]
ædificavit. Annum in X I I menſes diſtribuit, [illegible]
Ianuario & Februario. Leges quoque plurimas [illegible]
les[tulit:]omnia[quæ gerebat,] juſſu Egeriæ ny[illegible]
uxoris ſuæ, ſe facere ſimulans. Ob hanc tanta[illegible]
tiam bellum ei nemo intulit. Morbo ſolutus [illegible]
ulo ſepultus eſt, ubi poſt multos annos arcu[illegible]
libris a Terentio quodam exarata: qui libri qui[illegible]
quaſdam ſacrorum cauſſas continebant, ex auct[illegible]
Patrum cremati ſunt.

Tullus Hoſtilius Romanorum rex I I I.

T V L L V S Hoſtilius, quia bonam operam [illegible]
ſum Sabinos navaverat, rex creatus, bellum [illegible]
indixit, quod trigeminorum certatione finivit, [illegible]
bam propter perfidiam ducis Metii Fufetii dir[illegible]
banos Romam tranſire juſſit. Curiam Hoſtiliam [illegible]
tuit. Montem Cœlium urbi addidit. Et dum [illegible]
Pompilium ſacrificiis imitatur, Iovi Elicio lit[illegible]
potuit; fulmine ictus cum regia conflagravit.

Horatii & Curiatii.

QVVM inter Romanos & Albanos bellum [illegible]
exortum, ducibus Hoſtilio & Fufetio, placuit re[illegible]
corum certatione finire. Erant apud Romanos t[illegible]
ni Horatii, tres apud Albanos Curiatii: quibus [illegible]
icto concurrentibus, ſtatim duo Romanorum [illegible]
runt, tres Albanorum vulnerati. Vnus Horatiu[illegible]
vis integer, quia tribus impar erat, fugam ſimul[illegible]
ſingulos per intervalla, ut vulnerum dolor pati[illegible]
inſequentes, interfecit. Et cum ſpoliis onuſtus [illegible]
ſororem obviam habuit, quæ viſo paludament[illegible]
ſui, qui unus ex Curiatiis erat, flere cœpit : fra[illegible]
occidit. Qua re apud Duumviros condemnatus [illegible]
populum provocavit: ubi patriis lacrymis conde[illegible]
ab eo expiandi gratia ſub tigillum miſſus, qu[illegible]
quoque viæ ſuppoſitum, Sororium appellatur.

Metius Fufetius.

METIVS Fufetius dux Albanorum, cum [illegible]
dioſum apud civeis videret, quod bellum ſola t[illegible]
norum certatione finiſſet, ut rem corrigeret, Vej[illegible]
Fidenates adverſum Romanos incitavit. Ipſe a[illegible]
in auxilium arceſſitus, aciem in collem ſubduxit [illegible]
tunam[belli experiretur ac]ſequeretur. Qua re [illegible]
intellecta, magna voce ait, ſuo illud juſſu Met[illegible]
cere. Quare hoſtes territi victique ſunt. Poſtera [illegible]
ius cum ad gratulandum Tullo veniſſet, juſſ[illegible]

; religatus, & in diverſa diſtractus eſt.

Ancus Marcius Romanorum rex I V.

A[…]VS Marcius Numæ Pompilii ex filia nepos, […] & religione avo ſimilis, Latinos bello do[…] […]ventinum & Ianiculum monteis urbi addidit: […]œnia opido circumdedit. Silvas ad uſum na[…] […]blicavit. Salinarum vectigal inſtituit. Carce[…] […]nus ædificavit. Oſtiam coloniam, maritimis […]tibus opportunam, in oſtia Tiberis deduxit. Ius […] quo legati ad res repetundas uterentur, ab Æ[…] tranſtulit: quod primus fertur Rheſus excogi[…] […]is rebus intra paucos dies confectis, immatura […]æreptus, non potuit præſtare, qualem promi[…] […]gem.

Tarquinius Priſcus Romanorum rex V.

L[…]CIVS Tarquinius Priſcus, Damarati Corin[…] […]s, ejus qui Cypſeli tyrannidem fugiens, in Etru[…] […]mmigravit. Ipſe Lucumo dictus, urbe Tarqui[…] […]fectus Romam petiit. Advenienti aquila pi[…] […]ſtulit: & cum alte ſubvolaſſet, repoſuit. Tana[…] […]jux, auguriorum perita, regnum ei portendi in[…] […]. Tarquinius pecunia & induſtria dignitatem, […]tiam Anci regis familiaritatem conſecutus eſt: a […]or liberis relictus, regnum intercepit, & ita ad[…] […]avit, quaſi jure adeptus fuiſſet. Centum Patres in […] legit, qui minorum gentium ſunt appellati. […]m centurias numero duplicavit: nomina mutare […]tuit, Accii Navii auguris auctoritate deterritus, […]em artis ſuæ, novacula & cote firmavit. Latinos […] domuit. Circum maximum ædificavit. Ludos […]s inſtituit. De Sabinis & Priſcis Latinis trium[…] […]. Murum lapideum urbi circumdedit. Filium […]nnorum, quod in prœlio hoſtem percuſſiſſet, […]ta & bulla donavit: unde hæc ingenuorum præ[…] inſignia eſſe cœperunt. Poſt ab Anci liberis, im[…] percuſſoribus, per dolum regia excitus & inter[…] eſt.

Servius Tullius rex V I.

[…]RVIVS Tullius P. Corniculani, & Ocriſiæ […]æ filius, cum in domo Tarquinii Priſci educare[…] […]lammæ ſpecies caput ejus amplexa eſt. Hoc viſo […]quil ſummam ei dignitatem portendi intellexit. […]gi ſuaſit ut ita eum, ut liberos ſuos, educaret. […]que adoleviſſet, gener a Tarquinio aſſumtus eſt: Et […]ex occiſus eſſet. Tanaquil (ex altiore loco) ad po[…] […] deſpiciens, ait Priſcum Tarquinium gravi qui[…] ſed non letali vulnere accepto, petere ut interim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

dum convaleſcit, Servio Tullio dicto audientes
Servius Tullius quaſi precario regnare cœpit: ſe
imperium adminiſtravit. Etruſcos ſæpe domuit
lem Quirinalem & Viminalem & Eſquilias urbi
dit; Aggerem, foſſasque fecit. Populum in quat
bus diſtribuit, ac poſt plebi diſtribuit annonam
ſuras, pondera, claſſes, centuriasque conſtituit. [I
omnium cenſum ordinavit, qui adhuc per orbem
rum incognitus erat:] Latinorum populis per
ut exemplo eorum qui Dianæ Epheſiæ ædem fec
& ipſi ædem Dianæ in Aventino ædificarent: Qu
to, bos cuidam Latino miræ magnitudinis nata,
ſponſum ſomnio datum, eum populum ſummam
rii habiturum, cujus civis bovem illam immolaſſe
tinus bovem in Aventinum egit, & cauſſam ſac
Romano expoſuit. Ille callidus, dixit prius eu
flumine manus abluere debere. Latinus dum ad
rim deſcendit, ſacerdos bovem immolavit. Ita
rium civibus, ſibi gloriam facto conſilioque vind

Tullia.

SERVIUS Tullius filiam alteram ferocem
tem alteram habens, cum Tarquinii Priſci filio
animo videret, ut omnium mentes morum dive
leniret, ferocem miti, mitem feroci in matrimoni
dit. Sed mites ſeu forte, ſeu fraude perierunt; f
morum ſimilitudo conjunxit. Statim Tarquini
perbus a Tullia incitatus, advocato ſenatu regnu
ternum repetere cœpit. Qua re audita Servius, d
Curiam properat, juſſu Tarquinii gradibus deject
domum refugiens, interfectus eſt. Tullia in forum
peravit, & prima conjugem regem ſalutavit, a qu
e turba decedere, cum domum rediret, viſo patr
pore, mulionem evitantem, ſuper ipſum corpus c
tum agere præcepit: unde vicus ille, Sceleratus
eſt. Poſtea Tullia cum conjuge in exſilium acta.

Tarquinius Superbus Romanorum rex VI

TARQUINIUS Superbus cognomen m
meruit. Occiſo Servio Tullio regnum ſceleſte o
vit: tamen bello ſtrenuus, Latinos Sabinosque d
Sueſſam Pometiam Volſcis eripuit: Gabios per S
filium, ſimulato transfugio, in poteſtatem redeg
ferias Latinas primus inſtituit. Locos in Circo, &
cam maximam fecit, ubi totius populi viribus u
unde illæ foſſæ, Quiritium ſunt dictæ. Cum C
lium inciperet, caput hominis invenit: unde cog
eſt, eam urbem caput gentium futuram: & cum i
dio Ardeæ filius ejus Lucretiæ ſtuprum intuliſſe

ſilium actus, ad Porſennam Etruriæ regem
: cujus ope regnum retinere tentavit. Pulſus,
conceſſit : ubi per ſummam ignominiam reli-
tæ tempus exegit.

arquinius Collatinus, & Lucretia uxor.

QVINIVS Collatinus, ſorore Tarquinii
genitus, in contubernio juvenum regiorum
rat: ubi cum forte in liberiore convivio conju-
n unusquisque laudaret, placuit experiri. Ita-
s Romam petunt. Regias nurus in convivio &
rehendunt, exinde Collatiam petunt; Lucre-
er ancillas in lanificio offendunt, itaque ea pu-
a judicatur. Ad quam corrumpendam Tarqui-
tus nocte Collatiam rediit, & jure propinqui-
domum Collatini venit, & in cubiculū Lucre-
pit, pudicitiam expugnavit. Illa poſtero die ad-
patre & conjuge, rem expoſuit; & ſe cultro, quē
xerat, occîdit. Illi in exitium regum conjura-
rumque exſilio necem Lucretiæ vindicaverunt.

Iunius Brutus I. *Romanorum Conſul.*

VNIVS Brutus ſorore Tarquinii Superbi ge-
cum eandem fortunam timeret in quam frater
it, qui ob divitias & prudentiam fuerat ab
lo occiſus, ſtultitiam finxit, unde Brutus dictus.
us regiis Delphos euntibus deridiculi gratia
adſcitus, baculo ſambuceo aurum infuſum
num tulit. Vbi reſponſum eſt, eum Romæ ſum-
oteſtatem habiturum, qui primus matrem oſcu-
: ipſe terram oſculatus eſt. Deinde propter Lu-
ſtuprū, cum Tricipitino & Collatino in exitium
conjuravit. Quibus in exſilium actis, primus
creatus, filios ſuos, fratrisque, quod cum Aqui-
Vitelliis ad recipiendum in urbem Tarquinios
verant, virgis cæſos ſecuri percuſſit. Deinde in
, quod adverſus eos gerebat, ſingulari certamine
runte filio Tarquinii congreſſus eſt, ubi ambo
vulneribus ceciderunt. Cujus corpus in foro
n, a collega laudatum, matronæ anno luxerunt.

Horatius Cocles.

RSENNA rex Etruſcorum, cum Tarquinios
m reſtituere tentaret, & primo impetu Ianicu-
piſſet : Horatius Cocles (illo cognomine, quod
prœlio oculum amiſerat) pro ponte ſublicio ſte-
ciem hoſtium ſolus ſuſtinuit, donec pons a tergo
mperetur, cum quo ſtatim in Tiberim decidit,
natus ad ſuos transnavit. Ob hoc ei tantum
blice datum eſt, quantum uno die circumarari

potuiſſet;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

potuiſſet : ſtatua quoque ei in Vulcanali [illegible]

Mutius Scævula.

CVM Porſenna rex urbem obſideret, Mu[illegible]
dus, vir Romanæ conſtantiæ, ſenatum adiit, [illegible]
transfugiendi petiit, necem regis repromittens [illegible]
poteſtate, in caſtra Porſennæ venit, ibique pu[illegible]
pro rege, deceptus, occidit. Apprehenſus, & [illegible]
pertractus, dexteram aris impoſuit : hoc ſuppl[illegible]
exigens, quod in cæde peccaſſet. Vnde cum [illegible]
dia regis abſtraheretur, quaſi beneficium refe[illegible]
trecentos adverſus eum ſimileis conjuraſſe. Q[illegible]
territus, bellum acceptis obſidibus depoſuit. M[illegible]
ta trans Tiberim data, ab eo Mutia appellata [illegible]
quoque ei honoris gratia conſtituta eſt.

Clœlia virgo.

PORSENNA Clœliam virginem no[illegible]
ter obſides accepit: quæ, deceptis cuſtodibus, [illegible]
ſtris ejus egreſſa, equum quem fors dederat, arr[illegible]
Tiberim trajecit. A Porſenna per legatos rep[illegible]
reddita. Cujus ille virtutem admiratus, cum q[illegible]
taſſet in patriam redire ; permiſit : illa virgine[illegible]
que elegit, quorum ætatem injuriæ obnoxiam [illegible]
Huic ſtatua equeſtris in foro poſita.

Fabii trecentiſex.

ROMANI cum adverſum Vejenteis b[illegible]
eos ſibi hoſteis familia Fabiorum privato no[illegible]
popoſcit : & profecti trecentiſex, duce Fabio [illegible]
fuerunt. Cum ſæpe victores exſtitiſſent, apud [illegible]
ram fluvium caſtra poſuerunt. Vejentes ad do[illegible]
verſi, pecora ex adverſo in conſpectu illoru[illegible]
runt : ad quæ progreſſi Fabii, in inſidias dela[illegible]
unum occiſione perierunt. Dies quo id factum [illegible]
nefaſtos relatus. Porta qua profecti fuerant, S[illegible]
eſt appellata. Vnus ex ea gente propter imp[illegible]
ætatem domi relictus, genus propagavit ad Q. [illegible]
Maximum qui Annibalem mora fregit, Cunc[illegible]
obtrectatoribus dictus.

P. *Valerius Poplicola.*

PVBLIVS Valerius, Voluſi filius, pri[illegible]
Vejentibus, iterum de Sabinis, tertio de utri[illegible]
bus triumphavit. Hic, quia in locum Bruti coll[illegible]
ſulem non ſubrogaverat, & domum in Velia [illegible]
loco habebat; in ſuſpicionem regni affectati ve[illegible]
cognito, apud populum queſtus, quod de ſe [illegible]
quid timuiſſent ; immiſit qui domum ſuam di[illegible]
Secures etiam faſcibus demiſit, eosque in pop[illegible]
cione ſubmiſit. Legem de provocatione a magiſ[illegible]

pulum tulit;hinc Poplicola dictus. Qui cum[qua-
nſul] diem obiiſſet, adeo pauper exſtitit, ut colle-
populo nummis] publice ſepultus ſit, & annuo
ɔnarum luctu honoratus.

A. Poſthumius.

ARQVINIVS ejectus, ad Mamilium Tuſcu-
n generum ſuum confugit, qui cum Latio concita-
manos graviter urgeret, A. Poſthumius Dictator
;,apud Regilli lacum cum hoſtibus conflixit. Vbi
victoria nutaret, Magiſter equitum equis frenos
hi juſſit, ut irrevocabili impetu ferrentur: ubi &
Latinorum fuderunt, & caſtra ceperunt. Sed in-
s duo juvenes candidis equis inſigni virtute ap-
runt, quos Dictator quæſitos ut dignis muneribus
raret, non reperit: Caſtorem & Pollucem ratus,
communi titulo dedicavit.

L. Quinctius Cincinnatus.

VCIVS Quinctius Cincinnatus filium Kæſo-
petulantiſſimum abdicavit; qui & a Cenſoribus
us, ad Volſcos & Sabinos confugit, qui duce Cloe-
Graccho bellum adverſum Romanos gerebant, &
nucium Conſulem in Algido monte cum exercitu
lebant. Quinctius Dictator dictus, ad quem miſſi
i, nudum eum arantem trans Tiberim offende-
qui inſignibus ſumtis conſulem obſidio liberavit.
re & a Minucio & ejus exercitu obſidionali coro-
ɔnatus eſt. Vicit hoſteis: ducem eorum in deditio-
accepit, & triumphi die ante currum egit. Sexto-
no die dictaturam, quam acceperat, depoſuit: &
griculturam reverſus eſt. Iterum poſt viginti annos
ator dictus, Spurium Mœlium regnum affectan-
, a Servilio Ahala Magiſtro equitum occidi juſſit.
um ejus ſolo æquavit: unde locus ille Æquime-
dictus.

Menenius Agrippa Lanatus.

ENENIVS Agrippa, cognomento Lanatus,
electus adverſum Sabinos, de iis triumphavit. Et
populus a patribus ſeceſſiſſet, quod tributum &
tiam non toleraret, nec revocari poſſet; Agrippa
leum, Olim, inquit, humani artus, cum ventrem
ſum cernerent, ab eo diſcordarunt, & ſuum illi
ſterium negarunt. Cum eo pacto & ipſi deficerent,
lexerunt ventrem acceptos cibos per omnia mem-
diſſerere: & cum eo in gratiam redierunt. Sic Se-
s & Populus quaſi unum corpus diſcordia per-
; concordia valent. Hac fabula populus regreſſus
Creavit tamen Tribunos plebis, qui libertatem

ſuam

ſuam adverſum nobilitatis ſuperbiam defend
Menenius autem tanta paupertate deceſſit, ut e
pulus collatis quadrantibus ſepeliret, locum ſep
Senatus publice daret.

C. *Marcius Coriolanus.*

CAIVS Marcius, a captis Coriolis urbe V
rum Coriolanus dictus: ob egregia militiæ faci
Poſtumo optionem munerum accipiens, equum
& hoſpitem ſumſit, virtutis & pietatis exemplu
conſul gravi annona, advectum e Sicilia frume
magno pretio dandum populo curavit; ut hac i
plebs agros, non ſeditiones coleret. Ergo a T
pleb. Decio die dicta, ad Volſcos conceſſit; eosqu
Attio Tullo adverſus Romanos concitavit, & ad
tum ab urbe lapidem caſtra poſuit. Cumque nu
vium legationibus flecteretur, a Veturia matre,
lumnia uxore matronarum numero comitatis
omiſſo bello, ut proditor occiſus eſt. ibi templu
tunæ muliebri conſtitutum eſt.

C. Licinius Stolo.

FABIVS Ambuſtus ex duabus filiabus al
Licinio Stoloni plebejo, alteram Aulo Sulpicio
cio conjugem dedit: quarum plebeja cum ſoror
lutaret, cujus vir Tribunus militum conſulari po
erat, faſces lictorios foribus appoſitos indecente
vit. a ſorore irriſa, marito queſta eſt: qui adjuva
cero, ut primum tribunatum plebis aggreſſus eſt,
tulit, ut alter conſul ex plebe crearetur. Lex, re
Appio Claudio, lata tamen: & primus Licinius
conſul factus. Idem lege ſancivit, ne cui plebej
quingenta jugera agri habere liceret. Et ipſe cu
ra quingenta haberet, & altera emancipati filii
ne poſſideret, in judicium vocatus, & primus o
ſua lege punitus eſt.

L. Virginius Centurio.

POPVLVS Romanus cum ſeditioſos ma
tus ferre non poſſet, Decemviros legibus ſcrib
creavit, qui eas ex libris Solonis tralatas, duo
Tabulis expoſuerunt. Sed cum pacto dominationi
giſtratum ſibi prorogarent; unus ex ipſis Appius
dius Virginiam, Virginii centurionis filiam, in A
militantis adamavit: quam cum corrumpere no
ſet, clientem ſubornavit, qui eam in ſervitutem c
ceret; facile victurus, cum ipſe eſſet & accuſator,
dex. Pater re cognita, cum ipſo die judicii ſuper
ſet, & filiam jam addictam videret, ultimo ejus
quio impetrato, eam in ſecretum abduxit, & oc

c

ijus humeris gerens ad exercitum profugit, & ad vindicandum facinus accendit: qui creatis Tribunis, Aventinum occuparunt, Decemviros e ſe magiſtratu coëgerunt, eosque omnes aut at exſilio punierunt. Appius Claudius in car- atus eſt.

Æſculapius Romam advectus.

MANI ob peſtilentiam reſponſo monente, ulapium Epidauro arceſſendum decem legatos Q.Ogulnio miſerunt. Qui cum eo veniſſent, & um ingens mirarentur, anguis e ſedibus ſuis venerabilis, non horribilis, per mediam urbem miratione omnium ad navem Romanorum & ſe in Ogulnii tabernaculo conſpiravit. Le- m vehentes, Antium provecti ſunt. ubi per n maris, anguis proximum Æſculapii fanum poſt paucos dies ad navim rediit: & cum ad- beri ſubveheretur, in proximam inſulam deſili- templum ei conſtitutum: & peſtilentia mira ce- edata eſt.

M.Furius Camillus.

IVS Camillus cum Faliſcos obſideret, ac lu- rii magiſter, principum filios ad eum addu- inctum eum hiſdem pueris in urbem redigen- verberandum tradidit. Statim Faliſci ſe ei ob uſtitiam dediderunt. Vejos decenni obſidio leque his triumphavit. Poſtmodum eſt crimini quod albis equis triumphaſſet, & prædam ini- iſſet, die dicta ab L.Appulejo Tribuno plebis, s, Ardeam conceſſit. Mox cum Galli Senones b ſterilitatem agris ſuis, Cluſium Etruriæ opi- derent, miſſi ſunt Roma tres legati, qui Gal- rent, ut ab oppugnatione deſiſterent. Ex his ra jus gentium in aciem proceſſit, & ducem interfecit. Quo commoti Galli, petitis in de- legatis, nec impetratis, Romam petierunt, & Romanum apud Aliam fluvium ceciderunt, Calend. Auguſti, qui dies inter nefaſtos rela- ſis dictus. Victores Galli urbem intraverunt, iſſimos ſenum in curulibus & honorum inſig- imo ut deos venerati, deinde ut homines de- terfecere. Reliqua juventus cum Manlio in Ca- fugit, ubi obſeſſa, Camilli virtute liberata eſt: s Dictator dictus, collectis reliquiis, Gallos ɔs internecione occidit. Populum Rom. migra- volentem retinuit. Sic & opidum civibus, & do reddidit.

M. Man-

M. Manlius Capitolinus.

MANLIVS ob defenſum Capitolium
nus dictus, ſedecim annorum voluntarium
obtulit. Triginta ſeptem militaribus donis a
bus ornatus, triginta treis cicatrices in pectora
Capta urbe auctor in Capitolium confugie
Quadam nocte clangore anſeris excitus, Gal
dentes dejecit. Patronus a civibus appellatu
donatus eſt. Domum etiam in Capitolio pub
pit. Qua ſuperbia elatus, cum a Senatu ſuppre
licos theſauros argueretur, & addictos propri
liberaret, regni affectati ſuſpicione in carcer
ctus, populi conſenſu liberatus eſt. Rurſus c
dem culpa, & gravius perſeveraret, reus fact
conſpectu Capitolii ampliatus eſt. Alio de
damnatus, & de ſaxo Tarpejo præcipitatus: I
ruta: bona publicata. Gentilitas ejus Man
men ejuravit, [nequis poſtea Capitolinus voca

A. Cornelius Coſſus.

FIDENATES Fidei Romanorum hoſt
ſpe veniæ fortius dimicarent, legatos ad ſe mi
fecerunt: ad quos Quinctius Cincinnatus Dict
ſus Magiſtrum equitum habuit Cornelium C
Lartem Tolumnium ducem ſua manu interfe
ſpolia opima Iovi Feretrio ſecundus ab Rom
ſecravit.

P. Decius pater.

P. Decius * Mus bello Samnitico ſub Vale
mo & Cornelio Coſſo conſulibus Tribunus
exercitu in anguſtiis Gauri montis inſidii
clauſo, accepto, quod poſtulàverat, præſidio
riorem locum evaſit: hoſteis terruit. Ipſe inten
cte per medias cuſtodias ſomno oppreſſas
evaſit. Ob hoc ab exercitu civica corona [d
quę dabatur ei qui civeis in bello ſervaſſet, ob
quæ dabatur ei qui obſidione civeis liberaſſe
eſt: Conſul bello Latino, collega Manlio Tor
ſitis apud Veſerim fluvium caſtris, cum utriq
ſomnio obveniſſet, eos victores futuros, quor
prœlio ceciſiſſet. Tum collato cum colleg
cum conveniſſet, ut cujus cornu in acie labora
Manibus voveret, inclinante ſua parte, ſe & h
Valerium pontificem dis ſe Manibus devovit.
hoſteis facto, victoriam ſuis reliquit.

P. Decius filius.

PVBLIVS Decius Decii filius, primo
Samnitibus triumphans, ſpolia ex his Cereri

erum & tertio conſul , multa domi militiæque
Quarto conſulatu cum Fabio Maximo , cum
Samnites, Vmbri , Tuſci contra Romanos con-
ent : ibi exercitu in aciem ducto , & cornu incli-
exemplum patris imitatus, advocato Marco Li-
ntifice , haſtæ inſiſtens , & ſolennia verba re-
ns, ſe & hoſtes dis Manibus devovit. Impetu in
s facto, victoriam ſuis reliquit. Corpus a collega
tum, magnifice ſepultum eſt.

T. Manlius Torquatus.

TVS Manlius Torquatus ob ingenii & linguæ
atem a patre rus relegatus , cum audiſſet ei diem
n a Pompejo Tribuno plebis, nocte urbem petiit.
um colloquium a Tribuno impetravit, & gladio
o dimittere eum accuſationem terrore multo
ulit. Sulpicio Dictatore tribunus militum Gal-
rovocatorem occidit. Torquem ei detractum, cer-
uæ indidit. Conſul bello Latino filium ſuum,
contra imperium pugnaſſet, ſecuri percuſſit: Lati-
pud Veſerim fluvium , Decii collegæ devotione
avit. [Conſulatum recuſavit, quod diceret neque
puli vitia, neque illum ſeveritatem ſuam poſſe ſuf-
.]

M. Valerius Corvinus.

ELIQVIAS Senonum Camillus perſequeba-
adverſum ingentem Gallum provocatorem ſolus
rius Trib. militum, omnibus territis, proceſſit. cor-
b ortu ſolis galeæ ejus inſedit , & inter pugnan-
ora oculoſque Galli verberavit. Hoſte devicto,
rius Corvinus dictus. Hinc, cum ingens multitudo
lieno oppreſſa, Capuam occupare tentaſſet, & du-
ſibi Quinctium neceſſitate compulſum feciſſet, ſub-
ære alieno, ſeditionem compreſſit.

Sp. Poſthumius.

ITVS Veturius, & Spurius Poſthumius: conſu-
ellum adverſum Samnites gerentes, a Pontio The-
o duce hoſtium in inſidias inducti ſunt: nam ille ſi-
atos transfugas miſit , qui Romanos docerent, Lu-
m Apulam a Samnitibus obſideri, quo duo itinera
bant, aliud longius & tutius, aliud brevius & pe-
loſius: Feſtinatio brevius eligit. Itaque cum in inſi-
veniſſent (qui locus Furculæ Caudinæ vocabatur)
Pontius accitum patrem Herennium rogavit , quid
placeret. Ille ait, aut omneis occidendos, ut vires
gerentur; aut omnes dimittendos, ut beneficio ob-
rentur. utroque improbato conſilio , omnes ſub ju-
miſit, icto fœdere, quod a Romanis poſtea impro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

batum eſt. Poſthumius Samnitibus deditus, ...
ceptus.

L. Papirius Curſor.

LVCIVS Papirius, a velocitate Curſor ...
ctatorem ſe adverſis ominibus contra Samn...
fectum eſſe ſenſiſſet, ad auſpicia repetenda Ro...
greſſus, edixit Fabio Rulliano, quem exercitui p...
bat, ne manum cum hoſte confereret. Sed ille ...
nitate ductus, pugnavit. Reverſus Papirius ſe...
ferire voluit: ille in urbem confugit. nec ſuppl...
buni tuebantur. Dein pater lacrymis; populus ...
veniam impetrarunt. Papirius de Samnitibus ...
phavit. Idem comis & jocorum ſtudioſus; c...
neſtinum prætorem graviſſime increpuiſſet, E...
quit, lictor ſecures. Et cum eum metu mortis a...
vidiſſet; incommodam ambulantibus radicem ...
juſſit.

Q. Fabius Rullianus.

QVINCTVS Fabius Rullianus, prin...
familia ob virtutem Maximus: magiſter equitu...
pirio Curſore ob Samnitem victoriam ſecu...
percuſſus, primum de Apulis & Lucerinis; it...
Samnitibus; tertio de Gallis, Vmbris, Marſi...
Tuſcis triumphavit. Cenſor libertinos tribu ...
Iterum Cenſor fieri noluit, dicens non eſſe ex...
publicæ eoſdem Cenſores ſæpius fieri. Hic prin...
tuit, uti equites Romani Idibus Quinctilibus ...
Honoris, albis equis inſidentes, in Capitolium ...
rent. Mortuo huic tantum æris populi liberali...
geſtum eſt, ut inde filius viſcerationem & epul...
lice daret.

Manius Curius Dentatus.

MANIVS Curius Dentatus primo de ...
bus triumphavit, quos uſque ad mare Superu...
cavit. Regreſſus, in concione ait: Tantum agr...
ſolitudo futura fuerit, niſi tantum hominum c...
tantum porro hominum cepi, ut fame perituri...
niſi tantum agri cepiſſem. Iterum de Sabinis tr...
vit. Tertio de Lucanis ovans urbem introivit. ...
Epirotam Italia expulit. Quaterna dena agr...
viritim populo diviſit. ſibi deinde totidem c...
dicens, neminem eſſe debere civem, cui non tan...
ſiceret. Legatis Samnitum aurum offerentibus, ...
in foco rapa torreret; Malo, inquit, hæc in ...
meis eſſe, & aurum habentibus imperare. Cum ...
ſæ pecuniæ argueretur, guttum ligneum, quo ...
crificia conſueverat, in medium protulit; jura...

implius de præda hoſtili in domum ſuam conver-
Aquam Anienem de manubiis hoſtium in urbem
it. Tribunus plebis patres auctores fieri coëgit
iis, quibus plebejus magiſtratus creabatur: ob
nerita domus ei apud Tiphatam, & agri jugera
enta publice data.

Appius Claudius Cæcus.

PPIVS Claudius Cæcus in cenſura libertinos
ue in ſenatum legit. epulandi, decantandique jus
nibus in publico ademit. Duæ familiæ ad Hercu-
cra ſunt deſtinatæ, Potitiorum & Pinariorum.
ios Herculis ſacerdotes pretio corrupit, ut ſacra
olea ſervos publicos edocerent: unde cæcatus eſt:
Potitiorum funditus periit. Ne conſulatus cum
is communicaretur, acerrime reſtitit. Ne Fabius
ad bellum mitteretur, contradixit. Sabinos, Sam-
Etruſcos bello domuit. Viam uſque Brundiſium
e ſtravit: unde illa Appia dicta. Aquam Anienem
bem induxit. Cenſuram ſolus omni quinquennio
uit. Cum de pace Pyrrhi ageretur, & gratia po-
m per legatum Cineam pretio quæreretur: ſenex
ecus lectica in Senatum latus, turpiſſimas condi-
s magnifica oratione diſcuſſit.

Pyrrhus rex Epeirotarum.

YRRHVS rex Epeirotarum, paterno genere ab
lle, materno ab Hercule oriundus, cum imperium
agitaret, & Romanos potenteis videret, Apolli-
de bello conſuluit. Ille ambigue reſpondit:
Ajo te Æacida Romanos vincere poſſe:
dicto in voluntatem tracto, auxilio Tarentinorum
m Romanis intulit: Lævinum Conſulem apud
cleam elephantorum novitate turbavit. Cumque
anos adverſis vulneribus occiſos videret, Ego, in-
, talibus viris brevi orbem terrarum ſubigere po-
m. Amicis gratulantibus; Quid mihi cum tali vic-
, inquit, ubi exercitus robur amittam? Ad viceſi-
ab urbe lapidem caſtra poſuit: Captivos Fabricio
s reddidit. Viſo Lævini exercitu, eandem ſibi ait
rſus Romanos, quam Herculi adverſus hydram,
fortunam. A Curio & Fabricio ſuperatus, Taren-
refugit: in Siciliam trajecit. Mox in Italiam Locros
eſſus, pecuniam Proſerpinæ avehere tentavit: ſed
aufragio relata eſt. Tum in Græciam regreſſus,
Argos oppugnat, ictu tegulæ proſtratus eſt. Corpus
ntigonum regem Macedoniæ delatum magnifice
ltum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Fabricius.

PYRRHVS cum ſecundo prœlio a Rom[illegible] ſet pulſus Tarentum, interjecto anno contra P[illegible] Fabricius miſſus eſt: qui prius inter legatos ſol[illegible] non poterat quarta regni parte promiſſa. Cum [illegible] caſtra ipſe, & rex haberent, medicus Pyrrhi n[illegible] eum venit, promittens ſe Pyrrhum veneno occiſ[illegible] ſibi quidquam pollicitaretur: Quem Fabricius v[illegible] reduci juſſit ad dominum; Pyrrhoque dici, qua[illegible] caput ejus medicus ſpopondiſſet. Tum rex ad[illegible] eum, dixiſſe fertur: Ille eſt Fabricius, qui diffici[illegible] honeſtate, quam Sol a ſuo curſu averti poſſet.

Decius Mus.

VOLSINII, Etruriæ nobile opidum, [illegible] pæne perierunt: Nam cum temere ſervos man[illegible] rent, dein in curiam legerent, conſenſu eorum o[illegible] Cum multa indigna paterentur, clam Roma a[illegible] petierunt. Miſſusque Decius Mus mox libertinos [illegible] ſuperavit, in carcere necavit, aut dominis in [illegible] tem reſtituit.

Appius Claudius Caudex.

APPIVS Claudius victis Volſinienſibus, [illegible] mento Caudex dictus, frater Cæci fuit. Conſul [illegible] mertinos liberandos miſſus eſt, quorum arcem C[illegible] ginienſes & Hiero rex Syracuſanus obſidebant. [illegible] ad explorandos hoſteis fretum piſcatoria nav[illegible] cit, & cum duce Carthaginienſium egit ut pr[illegible] arce deduceret. Rhegium regreſſus, quinquerem[illegible] tium copiis pedeſtribus cepit: eo legionem in [illegible] traduxit. Carthaginienſes Meſſana expulit. Hi[illegible] prœlio apud Syracuſas in deditionem accepit: [illegible] periculo territus, Romanorum amicitiam petiit, [illegible] poſtea fideliſſimus fuit.

C. Duilius.

CAIVS Duilius primo Punico bello dux [illegible] Carthaginienſes miſſus, cum videret eos multu[illegible] poſſe, claſſem validam fabrefecit: & [quas cor[illegible] cavere,] manus ferreas cum irriſu hoſtium prim[illegible] tuit, quibus inter pugnandum hoſtium naveis X[illegible] prehendit, XIII merſit: qui victi & capti ſunt. A[illegible] dux claſſis, Carthaginem fugit, & a ſenatu q[illegible] quid faciendum cenſerent. Omnibus, ut pugnare[illegible] mantibus: Feci, inquit, & victus ſum: ſic pœnam[illegible] effugit. Nam apud Pœnos dux male re geſta p[illegible] tur. Duilio conceſſum eſt, ut prælucente funali, & [illegible] cinente tibicine, a cœna publice rediret.

A. Atilius Calatinus.

TILIVS Calatinus dux Romanorum adverſus
agimenſes miſſus, ex maximis & munitiſſimis ci-
bus, Enna, Drepano, Lilybæo, hoſtilia præſidia
t. Panormum cepit. [Totam Siciliam pervagatus,
s navibus magnam hoſtium claſſem, duce Amil-
ſuperavit.] Sed cum ad Camerinam ab hoſtibus
am feſtinaret, a Pœnis in anguſtiis clauſus eſt, ubi
nus militum Calpurnius Flamma acceptis trecen-
iis in ſuperiorem locum evaſit, conſulem libera-
ſe cum trecentis pugnans cecidit: poſtea ab Atilio
nimis inventus eſt. Senatus magno poſtea terrori
ous fuit. Atilius glorioſe triumphavit.

M. Atilius Regulus.

ARCVS Atilius Regulus conſul, fuſis Sallen-
triumphavit: primusque Romanorum ducum in
am claſſem trajecit: ea quaſſata de Amilcare na-
ongas treis & ſexaginta accepit. Opida ducenta,
minum ducenta milia cepit. Abſente eo, conjugi
eris ob paupertatem ſumtus publice dati. Mox
Xanthippi Lacedæmonii mercenarii militis cap-
carcerem miſſus. Legatus de permutandis capti-
omam miſſus, dato jurejurando, ut ſi non impe-
t, ita demum rediret; in ſenatu cõditionem diſſua-
ectisque a ſe conjuge & liberis, Carthaginem re-
is; ubi in arcam ligneam conjectus, clavis intror-
ctis, vigiliis ac dolore punitus eſt.

C. Lutatius Catulus.

AIVS Lutatius Catulus primo Punico bello
tis navibus adverſum Pœnos profectus, ſexcentas
n naveis commeatibus & aliis oneribus impedi-
luce Annone apud Ægates inſulas, inter Siciliam
fricam, depreſſit, aut cepit, finemque bello impo-
Pacem petentibus hac conditione conceſſit, Sici-
ardinia, & ceteris inſulis intra Italiam Africam-
ecederent: Hiſpania citra Iberum fluvium ut abs-
ent.

Annibal Carthaginienſis dux.

NNIBAL Amilcaris filius, novem annos na-
a patre aris admotus, odium in Romanos perenne
it. Exinde ſocius & miles in caſtris patris fuit.
uo eo cauſſam belli quærens, Saguntum Romanis
ratam intra ſex menſes evertit. Tum Alpibus pa-
tis, in Italiam trajecit. P. Scipionem apud Tici-
, Sempronium Longum apud Trebiam: Flaminium
Traſimenum: Paullum & Varronem apud Can-
uperavit. Cumque Vrbem capere poſſet, in Campa-

niam devertit, cujus deliciis elanguit. Et cum
tium ab urbe lapidem caſtra poſuiſſet, tempeſt
repulſus, primum a Fabio Maximo fractus, d
Valerio Flacco repulſus, a Graccho & Marcell
tus, in Africam revocatus, a Scipione ſuperatus, An-
tiochum regem Syriæ confugit, eumque hoſtem
nis fecit: quo victo, ad Pruſiam Bithyniæ rege
ceſſit: unde Romana legatione per Titum Flam
repertus, ne Romanis traderetur, hauſto, quod
li gemma habebat, veneno, abſumptus eſt, poſitu
Libyſſam in arca lapidea, in qua hodieque inſc
eſt, ANNIBAL HIC SITVS EST.

Q. Fabius Maximus.

QVINCTVS Fabius Maximus Cunctator
rucoſſus a verruca in labris ſita, Ovicula a cle
morum dictus: Conſul de Liguribus triumpha
nibalem mora fregit. Minucium magiſtrum e
imperio ſibi æquari paſſus eſt: nihilominus peri
ſubvenit. Annibalem in agro Falerno incluſit. M
Statilium transfugere ad hoſteis volentem, equ
mis donatis retinuit: & Lucano cuidam fortiſſ
amorem mulieris infrequenti, eandem empta
dedit. Tarentum ab hoſtibus recepit: Herculis
inde tralatum in Capitolio dedicavit. De reder
captivorum cum hoſtibus pepigit: quod pactum
Senatu improbaretur; fundum ſuum ducentis
vendidit, & fidei ſuæ ſatisfecit.

P. Scipio Naſica.

PVBLIVS Scipio Naſica, a Senatu vir
judicatus, Matrem deûm hoſpitio recepit. Is cum
ſum auſpicia conſulem ſe a Graccho nominatu
periſſet, magiſtratu ſe abdicavit. Cenſor ſtatuas
bi quiſque per ambitionem in foro ponebat,
Conſul Delminium urbem Delmatarum expu
Imperatoris nomen a militibus; & ab ſenatu
phum oblatum recuſavit: eloquentia primus
ſcientia conſultiſſimus, ingenio ſapientiſſimus
vulgo Corculum dictus.

M. Claudius Marcellus.

MARCVS Marcellus Virdumarum Ga
ducem ſingulari prœlio fudit. [Spolia opima
retrio tertius a Romulo conſecravit. Primus
quomodo milites cederent, nec terga præberent
balem] apud Nolam, locorum anguſtia adjutus
docuit. Syracuſas per treis annos expugnavit.
per calumniam triumphus ei a ſenatu negaretur
ſententia in Albano monte triumphavit. Qui

l, inſidiis Annibalis deceptus occubuit, & mag- ſepultus. Oſſa Romam remiſſa a prædonibus in- ta perierunt.

Livia Claudia virgo Veſtalis.

NNIBALE Italiam devaſtante, ex reſponſo rum Sibyllinorum, Mater Deûm e Peſſinunte ar- a; cum adverſo Tiberi veheretur, repente in alto & cum moveri nullis viribus poſſet, ex libris cog- a, caſtiſſimæ demum feminæ manu moveri poſſe. Claudia, virgo Veſtalis, falſo inceſtus ſuſpecta, oravit, ut ſi pudicam ſciret, ſequeretur: & zona ſtra navem movit. Simulacrum Matris Deûm, dum lum ædificatur, Naſicæ, qui vir optimus judicaba- quaſi hoſpiti datum

M. Porcius Cato Cenſorius,

ARCVS Porcius Cato, genere Tuſculanus, a rio Flacco Romam ſolicitatus: tribunus militum icilia; quæſtor ſub Scipione fortiſſimus; prætor ju- nus fuit: in prætura Sardiniam ſubegit ubi ab En- Græcis literis inſtitutus. Conſul Celtiberos do- t: & ne rebellare poſſent, literas ad civitates ſingu- miſit, ut muros diruerent: cum unaquæque ſibi ſoli erari putaret, fecerunt. Syriaco bello Tribunus itum ſub M. Acilio Glabrione, occupatis Ther- pylarum jugis, præſidium hoſtium depulit. Cenſor laminium Conſularem ſenatu movit, quod ille in llia, ad cujuſdam ſcorti ſpectaculum, eductum ndam e carcere, in convivio jugulari juſſiſſet. Baſi- m ſuo nomine primus fecit. Matronis, ornamenta pta Oppia lege, repetentibus, reſtitit. Accuſator aſ- ius malorum, Galbam octogenarius accuſavit; ipſe adragies quater accuſatus, glorioſe abſolutus. rthaginem delendam cenſuit. Poſt octoginta an- s filium genuit: imago hujus, funeris gratia produci let.

C. Claudius Nero, & Aſdrubal frater Annibalis.

ASDRVBAL frater Annibalis, ingentibus co- is in Italiam trajecit: actumque erat de Romano Im- rio, ſi jungere ſe Annibali potuiſſet: Sed Claudius ero, qui in Apulia cum Annibale caſtra conjunxerat, licta in caſtris parte, cum delectis ad Aſdrubalem operavit; & ſe Livio collegæ apud Senam opidum Metaurum flumen conjunxit: amboque Aſdrubalem icerunt. Nero regreſſus pari celeritate qua iverat, ca- ut Aſdrubalis ante vallum Annibalis projecit: quo il- e viſo, vinci ſe Fortuna Carthaginis confeſſus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ob hæc Livius triumphans, Nero ovans, urbem
xunt.

P. Cornelius Scipio Africanus.

PVBLIVS Scipio ex virtutibus cogno
Africanus, Iovis filius creditur: nam antequam
peretur, ſerpens in lecto matris ejus apparuit
parvulo draco circumfuſus, nihil nocuit. In
lium intempeſta nocte eunti numquam canes
verunt. Nec hic quidquam prius cepit, quam
Iovis diutiſſime ſediſſet, quaſi divinam mentem
ret. Decem & octo annorum patrem apud
ſingulari virtute ſervavit. Clade Cannenſi nobi
juvenes, Italiam deſerere cupientes, ſua au
compeſcuit. Reliquias incolumes per media
caſtra Canuſium perduxit. Viginti quatuor a
Prætor in Hiſpaniam miſſus, Carthaginem nov
die venit, cepit. Virginem pulcerrimam, ad cuju
rum concurrebatur, ad ſe vetuit adduci, patri
ac ſponſo reſtitui juſſit. Aſdrubalem Magone
fratres Annibalis, Hiſpania expulit: amicitia
Syphace Maurorum rege conjunxit. Maſſaniſſa
cietatem recepit. Victor domum regreſſus, con
annos factus, concedente collega in Africam c
jecit. Aſdrubalis & Syphacis caſtra una nocte p
Revocatum ex Italia Annibalem ſuperavit. Vic
thaginienſibus leges impoſuit. Bello Antiochi
fratri fuit. captum filium gratis recepit. A Pet
Nævio Tribunis plebis repetundarum accuſat
brum rationum in conſpectu populi ſcidit: Hac
quit, Carthaginem vici: Bonum factum: in Capi
eamus, & Diis ſupplicemus. Inde in voluntari
lium conceſſit: ubi reliquam egit ætatem. Mor
uxore petiit, ne corpus ſuum Romam referretur.

M. Livius Salinator.

LIVIVS Salinator, primo conſul de
triumphavit: tandem ex invidia peculatus reus,
nibus tribubus, excepta Metia, condemnatus.
cum Claudio Nerone inimico ſuo conſul, ne re
cordia male adminiſtraretur, amicitiam cum
xit, & de victo Aſdrubale triumphavit. Cenſor c
dem collega omneis tribus, excepta Metia, ærar
cit: ſtipendio privavit, eo crimine, quod aut priu
juſte condemnaſſent; aut poſtea tantos honores n
te tribuiſſent.

T. Quinctius Flamininus.

TITVS Quinctius Flamininus, [Flamini
apud Traſimenum periit, filius,] conſul Maced

ſo

, ducibus Caropis principis paſtoribus, provin-
greſſus, regem Philippum prœlio fudit, caſtris
filium ejus Demetrium obſidem accepit: quem
multatum, in regnum reſtituit. A Nabide quo-
edæmonio filium obſidem accepit. Liberos
Græcos Nemeæ per præconem pronunciavit.
etiam ad Pruſiam, ut Annibalem repeteret,

M. Fulvius Nobilior.

RCVS Fulvius Nobilior prætor Hiſpanos
it: unde ovans urbem introiit. Conſul Ætolos,
ciotasque, qui bello Macedonico Romanis ad-
, poſt ad Antiochum defecerant, prœliis fre-
ius victos, & in Ambraciam opidum coactos, in
nem accepit; tantum ſignis tabulisque pictis
it: de quibus triumphavit. Quam victoriam per
ificam, Quinctus Ennius amicus ejus, inſigni
elebravit.

L. Scipio Aſiaticus.

IPIO Aſiaticus, frater Africani, infirmo cor-
tamen in Africa virtutis nomine a fratre lauda-
ſul, Antiochum regem Syriæ, legato fratre, apud
m montem, cum arcus hoſtium pluvia hebetati
, vicit: & regni relicti a patre, parte privavit:
ſiaticus dictus. Poſt reus pecuniæ interceptæ, ne
erem duceretur, Gracchus pater Tribunus ple-
icet inimicus ejus, intercesſit. M. Cato Cenſor
ei ignominiæ cauſa ademit.

Antiochus rex Syriæ.

TIOCHVS Syriæ rex, nimia opum fiducia
Romanis intulit, ſpecie Lyſimachiæ repetun-
uam a majoribus ſuis in Thracia conditam Ro-
oſſidebant: ſtatimque Græciam inſulasque ejus
avit. In Eubœa luxuria elanguit. Adventu Acilii
ionis excitatus, Thermopylas occupavit: unde
ria Marci Catonis ejectus, in Aſiam refugit. Na-
œlio, cui Annibalem præfecerat, a L. Æmilio
o, ſuperatus: filium Scipionis Africani, quem in-
vigandum ceperat, patri remiſit: qui ei, pro red-
gratia, ſuaſit, ut amicitiam Romanam peteret;
chus ſpreto conſilio apud Sipylum montem cum
pione conflixit: victus, & ultra Taurum montem
tus, a ſodalibus, quos temulentus in convivio
erat, occiſus eſt.

Cn. Manlius Vulſo.

NÆVS Manlius Vulſo conſul, miſſus ad ordi-
um Scipionis Aſiatici provinciam, cupiditate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

triumphi bellum Piſidis & Gallogræcis, qui [illegible]
adfuerant, intulit. His facile victis, inter cap[illegible]
regis Orgiagontis centurioni cuidam in cuſto[illegible]
ta: a quo vi ſtuprata de injuria tacuit. & poſt [illegible]
redemtione, marito adulterum [centurione[illegible]
ciendum tradidit.

L. Æmilius Paullus Macedonicus.

LVCIVS Paullus Æmilius, filius ejus [illegible]
Cannas cecidit, primo conſulatu, quem poſt [illegible]
ſas adeptus erat de Liguribus triumphavit. [illegible]
ſtarum ordinem in tabula pictum publice po[illegible]
rum conſul Perſen Philippi filium, regem Ma[illegible]
apud Samothracas cepit, victum flevit, & ab[illegible]
juſſit: tamen in triumphum duxit. In hac lætiti[illegible]
lios amiſit: & progreſſus ad populum, gratias [illegible]
egit quod ſi quid adverſi Reipubl. imminebat [illegible]
calamitate deciſum. Ob hæc omnia, ei a po[illegible]
ſenatu conceſſum eſt, ut ludis Circenſibus t[illegible]
veſte uteretur. Ob hujus continentiam & pau[illegible]
poſt mortem ejus dos uxori, niſi venditis poſſe[illegible]
non potuit exſolvi.

Tib. Sempronius Gracchus.

TIBERIVS Sempronius Gracchus, n[illegible]
familia ortus, Scipionem Aſiaticum quam[illegible]
cum, duci in carcerem non eſt paſſus. Prætor [illegible]
domuit, conſul Hiſpaniam, altero conſula[illegible]
niam: tantumque captivorum adduxit, ut lon[illegible]
tione res in proverbium veniret, *Sardi* venale[illegible]
libertinos, qui ruſticas tribus occuparant, [illegible]
urbanas diviſit: ob quod a populo collega e[illegible]
dius (nam ipſum auctoritas tuebatur) reus fa[illegible]
cum eum duæ claſſes condemnaſſent, Tiberi[illegible]
ſe cum illo in exſilium iturum: ita reus abſ[illegible]
Cum in domo Tiberii duo angues e geniali [illegible]
ſiſſent, reſponſo dato, eum de dominis peritur[illegible]
ſexus anguis fuiſſet occiſus: amore Corneliæ [illegible]
marem juſſit interfici.

P. Scipio Æmilianus.

PVBLIVS Scipio Æmilianus, Paulli [illegible]
nici filius, a Scipione Africano adoptatus, in [illegible]
nia cum patre agens, victum Perſen tam pe[illegible]
perſecutus eſt, ut media nocte in caſtra redieri[illegible]
in Hiſpania legatus, apud Intercatiam opidu[illegible]
catorem ſingulari prœlio vicit. Muros hoſtili[illegible]
primus aſcendit. Tribunus in Africa ſub M[illegible]
imperatore, cohortes octo obſidione vallata[illegible]
& virtute ſervavit, a quibus corona obſidion[illegible]

Cum ædilitatem peteret, conſul ante annos
ctus, Carthaginem intra ſex menſes delevit.
iam in Hiſpania, correcta prius militum diſci-
me vicit. hinc Numantinus dictus. Cajo Lælio
m uſus: ad reges adeundos miſſus, duos ſecum,
um, ſervos duxit. Ob res geſtas ſuperbus, Grac-
te cæſum videri reſpondit, obſtrepente populo,
, inquit, quibus Italia noverca, non mater eſt:
, Quos ſub corona vendidi. Cenſor, Mummio
ſegniore, in ſenatu ait, Vtinam mihi collegam
iſſetis, aut non dediſſetis. Suſcepta Agrariorum
domi repente exanimis inventus, obvoluto capi-
s eſt ne livor in ore appareret. Hujus patrimo-
m exiguum fuit, ut XXXII libras argenti, duas
ram auri reliquerit.

C. Hoſtilius Mancinus.

IVS Hoſtilius Mancinus conſul adverſum
tinos vetantibus avibus, & neſcio qua voce re-
e profectus, cum ad Numantiam veniſſet exerci-
pillii acceptum prius corrigere decrevit: inde
inem petit. Eo die Numantini forte ſolemni
filias locabant: & unam ſpecioſam duobus
tentibus, pater puellæ conditionem tulit, ut ei il-
eret, qui hoſtis dextram retuliſſet. Profecti juve-
abſceſſum Romanorum in modum fugæ prope-
m cognoſcunt: rem ad ſuos referunt. Illi ſta-
atuor millibus viginti millia Romanorum ceci-
t. Mancinus, auctore Tiberio Graccho quæſtore
n leges hoſtium fœdus percuſſit: quo per ſenatum
bato, Mancinus Numantinis deditus, nec recep-
gurio in caſtra deductus: præturam poſtea conſe-
eſt.

L. Mummius Achaicus.

VCIVS Mummius, devicta Achaja, Achaicus;
l adverſus Corinthios miſſus, victoriam alieno la-
quæſitam intercepit. Nam cum illos Metellus Ma-
nicus apud Heracleam fudiſſet, & duce Critolao
iſſet, cum lictoribus & paucis equitibus in Metelli
a properavit, & Corinthios apud Leucopetram vi-
uce Diæo, qui domum refugit, eamque incendit:
ugem interfecit, & in ignem præcipitavit: ipſe ve-
interiit. Mummius Corinthum ſignis tabuliſque
iavit quibus cum totam repleſſet Italiam; in do-
n ſuam nihil contulit.

Q. Cæcilius Metellus Macedonicus.

QVINCTVS Cæcilius Metellus a domita Ma-
nia, Macedonicus; prætor Pſeudophilippum,

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

qui idem Andriſcus eſt, vicit. Achæos bis prœ
triumphandos Mummio tradidit. Inviſus pl
miam ſeveritatem : & ideo poſt duas repul
ægre factus, Arbachos in Hiſpania domuit. At C
tebriam opidum cohortes loco pulſas, redire lo
recipere juſſit. Cum omnia proprio & ſubit
ageret, amico cuidam quid acturus eſſet roga
cam, inquit, meam exurerem, ſi eam conſili
ſcire exiſtimarem. Hic quatuor filiorum pate
tempore humeris eorum ad ſepulcrum elatu
quibus treis conſulares, unum etiam trium
vidit.

Q. Cæcilius Metellus Numidicus.

QVINCTVS Cæcilius Metellus, Nu
quia conſul de Iugurtha rege Numidiæ triu
Cenſor Quinctium, qui ſe Tiberii Gracchi fil
tiebatur, in cenſum non recepit. Idem in leg
lejam per vim latam jurare noluit : quare i
actus, Smyrnæ exſulavit. Calidia deinde roga
vocatus, cum ludis forte litteras in theatro a
non prius eas legere dignatus eſt quam ſpe
finiretur. Metellæ ſororis ſuæ virum, lauda
quod is ſolus judicium contra leges detrectara

Q. Metellus Pius.

QVINCTVS Metellus Pius, Numid
Pius, quia patrem lacrymis & precibus aſſidu
lio revocavit, prætor bello ſociali Q. Popedi
ſorum ducem, interfecit. Conſul in Hiſpania
jos fratres oppreſſit : Sertorium Hiſpania exp
leſcens in petitione præturæ & pontificatus,
ribus viris prælatus eſt.

Tiberius Gracchus.

TIBERIVS Gracchus, Africani ex fil
quæſtor Mancino in Hiſpania, fœdus ejus fla
probavit. Periculum deditionis eloquentiæ gr
git. Tribunus plebis [legem] tulit, ne quis plus
ta agri jugera haberet. Octavio collegæ inte
novo exemplo magiſtratum abrogavit. Dein t
ea familia, quæ ex Attali hereditate erat, age
populo divideretur. Deinde cum prorogare ſi
tatem vellet, adverſis auſpiciis in publicum p
ſtatimque Capitolium petiit, manum ad ca
rens: quo ſalutem ſuam populo commendaba
bilitas ita accepit, quaſi diadema poſceret : ſeg
ceſſante Mucio conſule; Scipio Naſica ſequi
qui ſalvam Rempub. vellent, Gracchum in Ca
perſecutus oppreſſit. Cujus corpus Lucreti

Tiberim miſſum, unde ille Veſpillo dictus. Na-
vidiæ ſubtraheretur, per ſpeciem legationis in
legatus eſt.

C. Gracchus.

VS Gracchus peſtilentem Sardiniam quæſ-
tus, non veniente ſucceſſore, ſua ſponte diſceſ-
anæ & Fregellanæ defectionis invidiam ſuſti-
unus plebis agrarias & frumentarias leges tu-
nos etiam Capuam & Tarentum mittendos
Triumviros agris dividundis ſe, & Fulvium
, & C. Craſſum conſtituit. Minucio Rufo Tri-
bis legibus ſuis obrogante in Capitolium ve-
cum Antilius, præco Opimii conſulis, in turba
ccifus, in forum deſcendit, & imprudens con-
a Tribuno plebis avocavit. qua re arceſſitus,
enatum non veniſſet, armata familia Aventi-
upavit. ubi ab Opimio victus, dum a templo
eſilit, talum intorſit, & Pomponio amico apud
Trigeminam, P. Lætorio in Ponte Sublicio
ntibus reſiſtente, in lucum Furinæ pervenit. Ibi
, vel ſervi Euphori manu interfectus: caput a
lejo amico Gracchi, ad Opimium relatum, au-
ſum fertur, propter avaritiam infuſo plumbo
effectum.

M. Livius Druſus.

RCVS Livius Druſus, genere & eloquentia
, ſed ambitioſus & ſuperbus, Ædilis munus
centiſſimum dedit: ubi Remmio collegæ, quæ-
utilitate Reipublicæ ſuggerenti, Quid tibi, in-
m republica noſtra? Quæſtor in Aſia nullis in-
iti voluit, ne quid ipſo eſſet inſignius. Tribunus
nis civitatem, plebi agros, equitibus curiam, ſe-
udicia permiſit. Nimiæ liberalitatis fuit: ipſe
rofeſſus, nemini ſe ad largiendum præter cœ-
cœnum reliquiſſe: ideoque cum pecunia egeret,
contra dignitatem fecit. Magulſam Mauritaniæ
em ob regis ſimultatem profugum, accepta pe-
Boccho prodidit: quem ille elephanto objecit.
balem filium regis Numidarum obſidem domi
ppreſſit: redemtionem ejus occultam a patre ſpe-
Cæpionem inimicum actionibus ſuis reſiſtentem,
e ſaxo Tarpejo præcipitaturum. Philippo con-
gibus Agrariis reſiſtenti, ita collum in comitio
r, ut multus ſanguis efflueret e naribus: quam
xuriam obprobrans, muriam de turdis eſſe dice-
Idem ex gratia nimia in invidiam venit. * nam
asceptis agris gaudebat; expulſi dolebant:

equites

equites in ſenatum lecti lætabantur; ſed prætir
rebantur: ſenatus permiſſis judicii exſultaba
cietatem cum equitibus ægre ferebat. Vnde
xius, ut Latinorum poſtulata differret, qui p
civitatem flagitabant, repente in publico con
morbo comitiali, ſeu hauſto caprino ſanguine
mis domum relatus. Vota pro illo per Italia
ce ſuſcepta ſunt: & cum Latini conſulem in
monte interfecturi eſſent, Philippum admon
veret: unde in ſenatu accuſatus; cum domum
ret, immiſſo inter turbam percuſſore, corruit. In
dis apud Philippum, & Cæpionem fuit.

C. Marius Pater.

CAIVS Marius ſepties conſul, Arpinas
loco natus, primis honoribus per ordinem fu
gatus Metello in Numidia, criminando eum
tum adeptus, Iugurtham captum ante currum
proximum annum conſul ultro factus, Teu
Gallias apud aquas Sextias, Cimbros in I
campo Caudio vicit, deque his triumphavit. Se
ſul per ordinem factus, Appulejum Saturnin
plebis, & Glauciam prætorem ſeditioſos, ex
conſulto interemit. Et cum Sulpicia rogation
ciam Sullæ eriperet, armis ab eo victus, Min
palude delituit. Inventus, & in carcerem conje
miſſum percuſſorem Gallum vultus auctorita
ruit: acceptaque navicula in Africam trajecit
exſulavit. Mox Cinnana dominatione revocat
ergaſtulis exercitum fecit: cæſisque inimicis
ultus, ſeptimo conſulatu, ut quidam ferunt, vo
morte deceſſit.

C. Marius Filius.

CAIVS Marius filius viginti quinque a
conſulatum invaſit: quem honorem tam imm
mater flevit. Hic patri ſævitia ſimilis, curiam
obſedit, inimicos trucidavit, quorum corpora
rim præcipitavit. In apparatu belli quod con
Iam parabatur, apud Sacriportum vigiliis &
defeſſus, ſub dio requievit: & abſens victus, fu
pugnæ interfuit. Preneſte refugit, ubi per Lu
Offellam obſeſſus, tentata per cuniculum fug
omnia ſæpta intelligeret, jugulandum ſe Pontic
no præbuit.

L. Cornelius Cinna.

LVCIVS Cornelius Cinna flagitioſiſſim
pub. ſumma crudelitate vaſtavit. Primo conſu
gem de exſulibus revocandis ferens, ab

prohibitus, & honore privatus, urbe profugit: ae ad pileum ſervis, adverſarios vicit: Octa- erfecit: Ianiculum occupavit. Iterum & tertium ſe ipſe fecit. Quarto conſulatu cum bellum ullam pararet, Anconæ ob nimiam crudelita- xercitu lapidibus occiſus eſt.

C. Flavius Fimbria.

VS Flavius Fimbria (ſæviſſimus quippe Cin- es) Valerio Flacco conſuli legatus in Aſiam , per ſimultatem dimiſſus, corrupto exercitu, terficiendum curavit. Ipſe correptis imperii is, provinciam ingreſſus, Mithradatem Perga- lit. Ilium, ubi tardius portæ patuerant, incendi Minervæ templum inviolatum ſtetit quod di- eſtate ſervatum nemo dubitavit. Ibidem Fim- tiæ principes ſecuri percuſſit: mox a Sulla obſeſſus, corrupto exercitu deſertus ſemet oc-

Viriathus Luſitanus.

IATHVS genere Luſitanus, ob pauperta- io mercenarius, deinde alacritate venator, au- ro, ad poſtremum dux, bellum adverſum Ro- umpſit, eorumque imperatorem Claudium Vni- dein C. Nigidium oppreſſit. Pacem a populo maluit integer petere, quam victus: & cum iſſet, & arma retinerentur, bellum renovavit. um vincere eum aliter non poſſet, duos ſatelli- nia corrupit, qui Viriathum humi depoſitum unt. Quæ victoria, quia emta erat, a ſenatu non .

M. Æmilius Scaurus.

RCVS Æmilius Scaurus nobilis, pauper. er ejus, quamvis patricius, ob paupertatem car- m negotium exercuit. Ipſe primo dubitavit, ho- teret, an argentariam faceret: ſed eloquentiæ s, ex ea gloriam peperit. Primo in Hiſpania lo meruit ſub Oreſte in Sardinia ſtipendia fe- ilis, juri reddendo magis, quam muneri edendo Legatus Calpurnii, Iugurthæ adverſus: tandem unia victus. Conſul legem de ſumtibus & li- rum ſuffragiis tulit. P. Decium Prætorem trans- ſo ſedentem, juſſit aſſurgere, eique veſtem ſci- lam concîdit: ne qui ad eum in jus iret, edi- onſul Ligures & Gantiſcos domuit, atque de mphavit. Cenſor viam Æmiliam ſtravit: pon- ulvium fecit. Tantumque auctoritate potuit, mium contra Gracchum; Marium contra

Glauciam

Glauciam & Saturninum, privato conſilio
Idem filium ſuum, quia præſidium deſeruerat
ſpectũ ſuum vetuit accedere: ille ob hoc ded
tem ſibi conſcivit. Scaurus ſenex cum a Vario
plebis argueretur, quaſi ſocios & Latium ad a
giſſet, apud populum, ait: Varius Sucronenſis
Scaurum ait ſocios ad arma coëgiſſe; Scaur
utri potius credendum putatis?

L. Appulejus Saturninus.

LVCIVS Appulejus Saturninus, trib
bis ſeditioſus, ut gratiam Marianorum milit
ret, legem tulit, ut veteranis centena agri j
Africa dividerentur: intercedentem Bæbium c
facta per populum lapidatione ſubmovit.
prætori, quod is eo die, quo ipſe concionem h
jus dicendo partem populi avocaſſet, ſellam c
ut magis popularis videretur. Quendam libe
dinis ſubornavit, qui ſe Tiberii Gracchi filiu
ret. Ad hoc teſtimonium Sempronia ſoror Grac
producta, nec precibus, nec minis adduci potuit
decus familiæ agnoſceret. Saturninus Aul
competitore interfecto Tribunus plebis refectu
liam, Achajam, Macedoniam novis colonis d
& aurum, dolo, an ſcelere? * Cæpionis partum
tionem agrorum convertit. Aqua & igni inter
qui in leges ſuas non juraſſet: Huic legi multis
bus obrogantibus cum tonuiſſet, clamavit: Iam,
niſi quieſcitis, grandinabit. Metellus Numidic
lare quam jurare maluit. Saturninus tertio T
pleb. refectus, ut ſatellitem ſuum Glauciam pr
conſulem faceret, Memmium competitorem
campo Martio necandum curavit. Marius ſena
ſulto armatus, quo cenſebatur, darent operam c
ne quid Reſpub. detrimenti caperet; Saturni
Glauciam in Capitolium perſecutus obſedit, m
que aſtu inciſis fiſtulis, in deditionem accepit: ne
tis fides ſervata. Glauciæ fracta cervix: Appulej
in curiam fugiſſet, lapidibus & tegulis deſuper i
tus eſt. Caput ejus Rabirius quidam ſenator p
vivia in ludibrium circumtulit.

L. Licinius Lucullus.

LVCIVS Lucullus nobilis, diſertus &
munus quæſtorium ampliſſimum dedit. Ptole
regem Alexandriæ conſuli Sullæ conciliavit: &
per Murenam in Aſia claſſem Mithridatis. Præto
cam juſtiſſime rexit. Adverſus Mithridatem conſu
ſus, collegam ſuum Cottam Chalcedone ob

. Cyzicum obſidio ſolvit: Mithridatis copias
ame afflixit, eumque regno ſuo Ponto expu-
m rurſum cum Tigrane rege Armeniæ ſubve-
agna felicitate ſuperavit. Nimius in habitu:
ignorum & tabularum amore flagravit. Poſt
nata mente deſipere cœpiſſet, tutela ejus M.
fratri permiſſa eſt.

L. Cornelius Sulla.

RNELIVS Sulla, a fortuna Felix dictus,
vulus a nutrice ferretur, mulier obvia, Salve,
puer tibi & Reip. tuæ felix: & ſtatim quæſita
dixiſſet, non potuit inveniri. Hic quæſtor Ma-
rtham a Boccho in deditionem accepit. Bello
o & Teutonico legatus, bonam operam nava-
or inter civeis jus dixit. Prætor Ciliciam pro-
habuit. Bello ſociali Samnites, Irpinosque ſu-
Ne monumenta Bocchi tollerentur, Mario re-
nſul Aſiam ſortitus, Mithridatem apud Orcho-
& Chæroneam prœlio fudit. Archelaum præ-
jus Athenis vicit. Portum Peiræum recepit.
c Dardanos in itinere ſuperavit. Cum rogatio-
cia imperium ejus transferretur ad Marium, in
egreſſus, corruptis adverſariorum exercitibus,
m Italia expulit: Marium filium apud Sacri-
Teleſinum apud portam Collinam vicit. Mario
interfecto, Felicem ſe edicto appellavit. Pro-
is tabulas primus propoſuit. Novem millia de-
in villa publica cecidit. Numerum ſacerdotum
buniciam poteſtatem minuit. Repub. ordinata
am depoſuit: unde ſperni cœptus, Puteolos
; & morbo, qui Phthiriaſis vocatur, interiit.

Mithradates rex Ponti.

HRADATES rex Ponti, oriundus a ſep-
is, magna vi animi & corporis, ut ſexjuges
geret, duarum & viginti gentium ore loquere-
lo ſociali diſſidentibus Romanis, Nicomedem
, Ariobarzanem Cappadocia expulit. Litteras
n Aſiam miſit, ut quicunque Romanus eſſet,
interficeretur: & factum eſt. Græciam inſu-
mnes, excepta Rhodo, occupavit. Sulla eum
icit, claſſem ejus proditione Archelai interce-
um apud Orchomenum opidum fudit, & op-
, niſi adverſum Marium feſtinans, qualemcum-
em componere maluiſſet. Deinde eum Cabiris
em Lucullus fudit. Mithradates poſt a Pompejo
o prœlio victus, in regnum confugit: ubi per
em popularium a Pharnace filio in turre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

obſeſſus, venenum ſumpſit. Quod cum tardius
quia adverſum venena multis antea medica
corpus firmarat: immiſſum percuſſorem Gallum
cum auctoritate vultus territum revocavit, & in
ſuam manum trepidantis adjuvit.

Cn. Pompejus Magnus.

CN. Pompejus Magnus, civili bello Sullæ
cutus, ita egit, ut ab eo maxime diligeretur. Sic
ne bello a proſcriptis recepit. Numidiam Hiarb
tam, Maſſiniſæ reſtituit. Viginti ſex annos natu
phavit. Lepidum acta Sullæ reſcindere volen
vatus Italia fugavit. Prætor in Hiſpaniam pro
bus miſſus Sertorium vicit. Mox piratas intra
geſimum diem ſubegit. Tigranem ad deditio
thradatem ad venenum compulit. Deinde mi
tate [& celeritate] nunc in Septemtrione Alba
chos, Heniochos, Caſpios, Iberos: tunc in Orie
thos, Arabas, atque Iudæos cum magno ſui ter
netravit. Primus in Hircanum, Caſpium, Rub
Arabicum mare uſque pervenit. Mox cum divi
imperio, Craſſus Syriam, Cæſar Galliam, Pomp
bem obtineret, poſt cædem Craſſi, Cæſarem
exercitum juſſit: Cujus infeſto adventu urbe
Pharſalia victus, ad Ptolemæum Alexandri
confugit. Ejus Imperio ab Achilla & Pothino
bus occiſus eſt: [Hujus latus ſub oculis uxoris
rorum a Septimio Ptolemæi præfecto mucrone
ſum eſt. Iamque defuncti caput gladio præciſu
uſque ad ea tempora fuerat adoratum. Trunc
jactus, a Servio Codro rogo inuſtus, humatus
inſcribente ſepulchro: HIC SITVS EST MA
POMPEIVS. Caput ab Achilla Ptolemæi
Ægyptio velamine involutum, cum anulo Cæſ
ſentatum eſt: qui non continens lacrymas, illu
mis & precioſiſſimis odoribus cremandum cur

ADIT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ADDITAMENTVM
ORVM ILLVSTRIVM,

ex libris antiquis manu de-ſcriptis.

Iulius Cæſar. I.

IVS Iulius Cæſar veneratione rerum geſta-
m Divus dictus: contubernalis Thermo in Aſia
ofectus; cum ſæpe ad Nicomedem regem Bithy-
mmearet, impudicitiæ infamatus eſt. Mox Dola-
judicio oppreſſit. Dum ſtudiorum cauſſa Rho-
etit, a piratis captus & redemptus, eoſdem &
captos punivit. Prætor Luſitaniam, & poſt Gal-
ab Alpibus uſque, & Oceanum bis claſſe trans-
, Britanniam ſubegit. Cum ei triumphus a Pom-
egaretur, armis eum urbe pulſum in Pharſalia vi-
apite ejus ablato flevit; & honorifice ſepeliri fe-
ox a ſatellitibus Ptolemæi obſeſſus, eorum & re-
ce Pompejo parentavit. Pharnacem Mithridatis
fama nominis fugavit. Iubam & Scipionem in
a; Pompejos juvenes in Hiſpania apud Mundam
m ingenti prœlio vicit. deinde ignoſcendo amicis
cum armis depoſuit: nam Lentulum tantum, &
ium, & Fauſtum Sullæ filium juſſit occîdi. Dic-
in perpetuum factus a ſenatu; in curia, Caſſio &
cædis auctoribus, tribus & viginti vulneribus
us eſt: cujus corpore pro roſtris poſito, Sol orbem
celaſſe dicitur.

Octavianus Cæſar. II.

ÆSAR Octavianus ex Octavia familia in Iuliam
latus, in ultionem Iulii Cæſaris, a quo heres fue-
nſtitutus, Brutum & Caſſium cædis auctores in
edonia vicit. Sextum Pompejum Cn. Pompeji F. bo-
aterna repetentem, in freto Siculo ſuperavit. Mar-
Antonium conſulem Syriam obtinentem, amore
patræ devinctum, in Actiaco Ambraciæ litore de-
avit: Reliquam orbis partem per legatos domuit.
Parthi ſigna, quæ Craſſo ſuſtulerant, ultro reddi-
nt. Indi, Scythæ, Sarmatæ, Daci, quos non domue-
dona miſerunt. Iani gemini portas bis ante ſe clau-
primo ſub Numa; iterum poſt primum Punicum bel-
; ſua manu clauſit. Dictator in perpetuum factus,
atu, ob res geſtas Divus Auguſtus eſt appellatus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Cato Prætorius. III.

CATO Prætorius, Catonis Cenſorii pro… eum in domo avunculi Druſi educaretur, nec… nec minis potuit adduci a Q. Popedio Silon… rum principe ut favere ſe cauſſæ Sociorum… Quæſtor in Cyprum miſſus ad vehendam ex P… hereditate pecuniam, cum ſumma eam fide… prætera conjuratos puniendos cenſuit. Bel… Pompeji parteis ſecutus eſt: quo victo exercitu… ſerta Africæ duxit, ubi Scipioni conſulari del… ſe imperium conceſſit. Victis partibus, Vtica… ſit, ubi filium hortatus, ut clementiam Cæſaris… retur, ipſe lecto Platonis libro, qui De bon… eſt, ſemet occidit.

M. Tullius Cicero. IV.

MARCVS Tullius Cicero, genere Arpi… equite Romano natus, genus a Tito Tatio reg… Adoleſcens Roſciano judicio eloquentiam, &… tem ſuam adverſus Sullanos oſtendit: ex qu… invidiam Athenas ſtudiorum gratia petivit, ub… chum Academicum philoſophum ſtudioſe aud… de eloquentiæ gratia Aſiam, poſt Rhodum pe… Molonem Græcum, rhetorem tum diſertiſſim… giſtrum habuit; qui fleſſe dicitur quod per hu… cia eloquentiæ laude privaretur. Quæſtor Sici… buit, Ædilis C. Verrem repetundarum damna… tor Ciliciam latrociniis liberavit. Conſul co… capite punivit. Mox invidia P. Clodii, inſtinctu… ſaris & Pompeji, quos dominationis ſuſpectos… qua quondam Sullanos, libertate perſtrinxerat… zatis Piſone & Gabinio conſulibus, qui Mac… Syriamque provincias in ſtipendium opera hu… perant, in exſilium actus: mox ipſo referente… rediit, eumque civili bello ſecutus eſt. Quo… niam a Cæſare ultro accepit: quo interfecto A… fovit; Antonium hoſtem judicavit. Et cum II… feciſſent, Cæſar, Lepidus, Antoniusque, conco… aliter viſa eſt inter eos jungi poſſe; niſi Tulliu… tur: qui, immiſſis ab Antonio percuſſoribus, c… Formiis quieſceret, imminens exitium corvi… didicit: & fugiens occiſus eſt. Caput ad Anto… latum.

Marcus Brutus. V.

MARCVS Brutus avunculi Catonis i… Athenis philoſophiam, Rhodi eloquentiam dic… theridem mimam cum Antonio & Gallo… Quæſtor in Galliam proficiſci noluit, quod…

bus diſplicebat. Cum Appio Claudio in Cilicia & cum ille repetundarum accuſaretur; ipſe ne quidem infamatus eſt. Civili bello a Catone ex ia retractus, Pompejum ſecutus eſt. quo victo, ve- a Cæſare accepit, & proconſul Galliam rexit; n cum aliis conjuratis in curia Cæſarem occidit. invidiam veteranorum in Macedoniam miſſus, ab iſto in campis Philippicis victus, Stratoni cervi- præbuit.

C. Caßius Longinus. VI.

AIVS Caſſius Longinus quæſtor Craſſi in Sy- it, poſt cujus cædem, collectis reliquiis in Syriam t. Oſacem præfectum regium apud Orontem flu- ſuperavit. Dein quod coemtis Syriacis mercibus iſſime negotiaretur, Carvota cognominatus eſt. pleb. Cæſarem oppugnavit. Bello civili Pom- ſecutus claſſi præfuit: a Cæſare veniam acce- tamen adverſus eum conjurationis auctor cum o fuit, & in cæde dubitanti cuidam, vel per me, in- feri: magnoque exercitu comparato, in Macedonia o conjunctus in campis Philippicis ab Antonio s, cum eandem fortunam Bruti putaret, qui Cæ- n vicerat, Pandaro liberto jugulum præbuit. s morte audita, Antonius exclamaſſe dicitur, .

Sextus Pompeius. VII.

EXTVS Pompejus in Hiſpania apud Mundam us, amiſſo fratre, reliquiis exercitus collectis Sici- n petiit: ubi ruptis ergaſtulis mare obſedit. Intercep- ommeatibus Italiam vexavit: & cum mari felici- teretur, Neptuni ſe filium confeſſus eſt, eumque bo- auratis & equo placavit. Pace facta epulatus in i cum Antonio & Cæſare non invenuſte ait: Hæ meæ carinæ: quia Romæ in Carinis domum ejus onius tenebat. Rupto per eundem Antonium ſœ- e, Sextus ab Auguſto per Agrippam navali prœlio us in Aſiam fugit, ubi ab Antonianis militibus o- s eſt.

Marcus Antonius. VIII.

MARCVS Antonius in omnibus expeditionibus io Cæſari comes, Lupercalibus diadema ei impo- e tentavit: mortuo divinos honores decrevit. Auguſ- n perfidioſe tractavit: a quo apud Mutinam victus, eruſii fame domitus in Galliam fugit: ibi Lepidum collegam adjunxit: Brutum, exercitu ejus corrup- occidit: Reparatis viribus in Italiam regreſſus cum ſare in gratiam rediit. Triumvir factus proſcriptio-

nem a Lucio Cæſare avunculo ſuo] cœpit. I
miſſus bellum Parthis intulit : a quibus victu
tiam partem de quindecim legionibus in
perduxit;ibi Cleopatræ amore devinctus in A
tore ab Auguſto victus eſt. In Alexandriam
cum habitu regio in ſolio regali ſediſſet , n
conſcivit.

Cleopatra Regina. IX.

CLEOPATRA Ptolemæi regis Æg
filia , a fratre ſuo Ptolemæo eodemque mari
fraudare regno voluerat, pulſa , ad Cæſarem
vili in Alexandriam venit : ab eo ſpecie ſua
bitu regnum Ptolemæi & necem impetravit.
tæ libidinis fuit, ut ſæpe proſtiterit : tantæ p
nis, ut multi noctem illius morte emerint. Poſ
nio juncta,cum eo victa,cum ſe illi inferias fe
laret in Mauſoleo ejus, admotis aſpidibus per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

EX. AVR. VICTORIS
TORIÆ ABBREVIATÆ
Pars altera:

guſto Octaviano, id eſt, a fine Titi ii, usque ad conſulatum decimum nſtantii Auguſti, & Iuliani Cæſaris rium.

N O urbis ſeptingenteſimo fere, viceſimoque II.
am mos Romæ inceſſit, uni prorſus parendi:
mque OCTAVIANVS patre OCTA-
, atque adoptione magni avunculi Cæſaris, ac
rocerum conſulto ob victoriam patriam placide
am, AVGVSTI cognomento dictus, illec-
dona militibus, atque annonæ curandæ ſpecie
ceteros haud difficulter ſubegit: eoque modo an-
tuor circiter & quadraginta actis, morbo Nolæ
ptus, adjectis imperio civium Rhætis, Illyrico-
pacata externarum gentium ferocia, niſi Ger-
: Quamquam tertius poſt NVMAM victo AN-
D, Ianum clauſerit, quod jure Romano quieſ-
is bellis accidebat. Mores viro civiles lepidique,
ite haud modice luxuria, ludorumque cupidine
ad ſomnum intemperantia. Doctorum, qui ab-
rant, neceſſariorumque percultor, cum elo-
æ ſtudio, ac religionibus mire retineretur.
E R patriæ, ob clementiam, ac tribunicia pote-
erpetuo habitus; hincque uti Deo, Romæ provin-
e omnibus per urbes celeberrimas, vivo mortuo-
mpla, ſacerdotes, & collegia ſacravere. Felix adeo
e liberis tamen ſimulque conjugio) ut Indi, Scy-
Garamantes, ac Bactri legatos mitterent orando
i.

in CLAVDIVS TIBERIVS NERO in Auguſti
s e privigno redactus arrogatione, ubi quæ me-
tur, ſatis tuta animadvertit, Imperium comple-
, cujus nomen aſtu obtinebat: ſubdolus & occul-
isque ſæpe ſimulando infenſus, quæ maxime cu-
& inſidioſe deditus, quæ odio erant: ingenio ad
tina longe acriore: bonis initiis idem pernicio-
quæſitiſſimis in omnem fere ætatem ſexumque

libidinibus: atque atrocius puniens inſontes, ſi par
ter externoſque. Adhuc dum urbes & convent [ad
huc] exſecratur, Capreas inſulam quæſierat gr
obtentui: Quare ſolutis militiæ artibus direp
que juris Romani: nihilque præter Cappadoc
inter exedra, in provincia ſubactum, remoto
chelao, compreſſaque Gætulorum latrocinia
Farnace duce paſſim proruperant. Prætorias
perſæ proximis municipiis, ſeu Romæ, quæque
mos habebantur, in caſtra apud urbem redeg
tenebantur præfecturam appellans, vel augen
rio: nam ceteros paritorum præſideſque Augu
tuerat.

IGITVR Claudio Tiberio jam inſidiis
ſo, cum imperium tres atque viginti, ævi octog
uno minus annos egiſſet, CAIVS CÆSAR co
to CALIGVLA aventibus cunctis deligitur,
gratiæ parentiſque. Nam per filiam proavus A
genere materno, Agrippa; Druſus, Germanici
quo is oriebatur, avi erant. Quorum modeſ
immaturo, abſque Octaviani, interitu, vulgus, fi
tris fratrumque, quos Tiberius exitio intercepe
movebatur. Qua cauſſa nitebantur omnes ca
tæ familiæ lenire adoleſcentuli ſpe: Tum quia
exercitu (unde cognomentum calciamento
quæſiverat) legionibus carus acceptuſque ha
Præterea prudentiſſimus quiſque ſimilem for
debat: quod longe ſecus, QVASI naturæ lege,
bro tamquam ex induſtria malos e bonis; a
doctioribus, & ceteros hujuſcemodi ſeu contr
Quo demum exemplo ſapientium plures caru
ris utilius duxere. Ceterum in Caligula ha
quam vero plurimum aberant; quippe qui di
nia animi ita pudore, ac parendi ſpecie obtex
merito vulgaretur, neque meliores famulo
atrociorem dominum illo fuiſſe. Denique nact
tatem, uti talia ingenia * veteris ſolent anni
egregia ad populum inter partes cum militibu
delataque conjuratione, quaſi minus credens,
ret, vix convenire in eum, cujus vita nullius o
incommodo eſſet. Sed repente cæſis primum va
nore innocentium paucioribus, tamquam bell
ſto ſanguine ingenium exercuit: itaque deincep
nium conſumptum, cum ſenatus atque optimi c
multiplici clade terrarum orbis fœdaretur; qui
ſororum ſtupro ac matrimoniis illudens nobilib
rum habitu incedebat, cum Iovem ſe ob inceſt

utem Bacchanali Liberum ſe aſſereret. Neque
ontractis ad unum legionibus, ſpe in Germa-
anſgrediendi, conchas umbilicoſque in ora ma-
ani legi juſſit: cum ipſe nunc fluxo cultu Vene-
intereſſet; nunc armatus ſpolia a ſe non ex ho-
s, ſed cæleſtium capi dictitaret: ſcilicet quod
odi piſces Græcorum dicto, quis augendi om-
dium eſt, Nympharum lumina accepiſſet. His ela-
ninum dici, atque inſigne regni capiti nectere
erat. Qua cauſſa auctore Cherea moti, quibus
na virtus inerat, tanta pernicie rempubl. confoſ-
evare: prælatumque excellens Bruti facinus ejec-
quinio foret: ſi per Quirites modo militia exer-
r. Verum ubi cives deſidia externos, Barbaroſque
rcitum cogere libido inceſſit; corruptis moribus
as oppreſſa, atque habendi auctum ſtudium. Inte-
am ſenatus decreto gentem Cæſarum, etiam mu-
ſexu, omnemque affinitatem armati perſequun-
forte * unius ortus Epiri e cohortibus quæ pala-
per opportunos locos obſidebant, Tib. Claudium
tantem ſe reperit deformi latebra: protractoque
lamat apud ſocios, ſi ſapiant, adeſſe principem. Et
quia vecors erat, mitiſſimus videbatur impruden-
quæ res adverſum nefariam patrui Neronis men-
uxilio, neque apud fratris filium Caligulam invi-
uit: quin etiam militares plebiſque animos conci-
rat, dum flagrante ſuorum dominatione, ipſe con-
miſerabilior haberetur. Talia pleriſque memo-
bus, repente eum, nullo retractante, quæ aderant
e circumſiſtunt, ſimulque affluebant reliqui mili-
, & vulgi magna vis: quod ubi Patres accepere,
nt ocyus auſum comprimere. Sed poſtquam va-
etriſque ſeditionibus civitas cunctique ordines la-
antur, tanquam ex imperio omnes dedêre ſe. Ita
æ regia poteſtas firmata, proditumque, apertius
TALIVM conatus vacuos a Fortuna caſſoſque

itur CLAVDIVS, quamquam ventri fœde obe-
, vecors juxta atque immemor, pavidusque animi
navior eſſet; pleraque per formidinem tamen egre-
onſultabat, nobilitatis * præcipuæ conſiliis, quæ
colebatur: quippe STOLIDORVM ingenia pro-
agunt, uti monitores ſunt. Denique bonis auctori-
compreſſa per eum vitia, ac per Galliam Druida-
famoſæ ſuperſtitiones: lata jura quam commodiſ-
; curatum militiæ officium: retenti fines, ſeu dati
rio Romano, Meſopotamia per Orientem; Rhenus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Danubiusque ad Septemtrionem ; & a Merid
acceſſere provinciis , demtis regibus poſt Iuba
que Muſalamiorum manus; ſimul,ultima Occ
tanniæ partes contuſæ,quam ſolam adiit,Oſti
tus mari : nam cetera duces curavere. Adhuc
egeſtas compoſita, quam Caligula induxerat,
ctis toto orbe navigiis , pervium mare theat
busque damno publico efficere contendit. Nec
cenſu novato , cum ſenatu motis pluribus ,
adoleſcentem , quem ſibi probatum parens a
retinuiſſet, cenſorem & liberis patrem debere
te adjecerat. Aſt ubi Meſſalinæ conjugis ,
libertorum delinimentis , quibus ſemet dedid
pravum abſtractus , non illa modo tyrannorum
ſa, verum quæ poſtremum genus mulierum , a
vile * quibat facere viro amenti dominoque.
uxor primo paſſimque , quaſi jure , adulteris u
eoque extincti cum ſuis plerique , ingenio , ſ
abſtinentes;dum pervagatis mulierum artibus
petitis criminatur. Dehinc atrocius accenſa
liores quaſque nuptas , & virgines , ſcortor
do ſecum proſtituerat ; coactique mares uti a
quod ſi qui talia horruerat ; afficto crimine
ſum omnemque familiam ſæviebatur. Namqu
dium,uti ſupra docuimus, natura performidol
jecto metu ſui agitabant , maxime conjuration
commento liberti etiam,quos vellent, perditum
qui primo ſceleribus collubentes , ubi pares p
facti ſunt , eam quoque ignaro , quaſi jubente
domino,per ſatellites interfecere. Et ſane in id
ſa mulier erat , uti , animi ac pellicum gratia
profecto , Romæ nuptias cum altero frequenta
hinc notior , dum mirum videtur apud Imper
virum,quam Imperatori nuptam eſſe. Ita libert
tatem nacti ſummam, ſtupris,exſilio,cæde,proſ
nibus, omnia fœdabant, eoque herilem ſtultiti
pulere , uti ſenex fratris filiam in nuptias conc
ret. Quæ quamvis ſuperiore abſurdior haberet
circoque paria extimeſceret ; veneno conjugem
mit. Hujus anno ſexto, cum quatuordecim regna
tingenteſimus urbis mire celebratus;viſusque a
gyptum Phœnix , quam volucrem ferunt ann
quageſimo ex Arabis memoratos locos advolar
in Ægæo mari repente inſula ingens emerſit, no
defectus Lunæ acciderat. Terrum funus,uti qu
in Priſco Tarquinio,diu occultatum : dum arte
gis corrupti cuſtodes , ægrum ſimulant , atqu

marit

am interim privigno, quem paullo ante in libe-
iverat,curam reipublicæ.
modo L. DOMITIVS (uam id certe nomen Ne-
tre Domitio,erat)Imperator factus eſt. Qui cum
adoleſcens dominatum * patrem annis vitrico
,quinquennium tamen tantus fuit, augenda ur-
time , uti merito Trajanus ſæpius teſtaretur,
VL differre cunctos principes Neronis quin-
o:quo etiam Pontum in jus provinciæ,Polemo-
niſſu, redegit ; cujus gratia Polemoniacus Pon-
ellatur:itemque Cottias alpes,Cottio rege mor-
uare ſatis compertum NEQVE ævum impedi-
virtuti eſſe : eam facile mutari, corrupto per li-
n ingenio:omiſſamque adoleſcentiæ quaſi legem
oſius reperi. Namque eo dedecore reliquum vi-
, uti pigeat, pudeatque memorare hujuſcemodi
uam,nedum rectorem gentium, fuiſſe. Qui dum
e per cœtus,Græcorum invento,in certamen co-
cepiſſet ; eo progreſſus eſt , uti neque ſuæ, neque
n pudicitiæ parcens , ad extremum amictus nu-
m virginum ſpecie , palam ſenatu , dote data,
feſta more celebrantibus,in manum conveniret
x omnibus prodigioſis. Quod ſane in eo [nar-
ſcelera Neronis] levius æſtimandum. Quippe
um vinctis modo , pelle tectus feræ , utrique ſe-
nitalia vultu contrectabat ; exactor * parium
flagitio. Atque inter hæc matrem etiam conta-
iſſe plures habent;dum ea quoque dominandi ar-
ſcelere quolibet ſubjici filium cupit. Id ego,
uam ſcriptoribus diverſa firmantibus, verum pu-
mque VBI mentem invaſerint vitia , nequaquam
udiæ externis ſocietate humanius * datur pec-
conſuetudo, nova, & eo dulciora , affectans, ad
num in ſuos agens : quod his proditum magis,
uaſi quodam progreſſu,illa per alteros ad patrui
s, atque alienorum cruciatibus , mariti exitium:
ulatim ad ſacerdotem Veſtæ, deinde in ſe,poſtre-
terque in ſuis ſcelus proceſſerunt : neque blandi-
talibus tamen coaleſcere potuêre , ſed eo præ-
ati, dum inſidiantur invicem, mater perverſa in-
Igitur cum omne jus, fasque parricidio triviſſet,
gis, magisque in optimos ſæviretur, conjuravere
,varia ſane tempeſtate,ad liberandam remp. Quîs
tis, cæſisque immanior, urbem incendio, plebem
ulgo emiſſis, ſenatum pari morte tollere decreve-
ova ſede regno quæſita,maximeque incitante le-
Parthorum , qui forte inter epulas , aulicis , uti

mos

mos eſt, canentibus, cum ſibi cythariſtam poſ
reſponſo dato, liberum eſſe; adjecerat, ſume,
quem vellet e ſuis, oſtentās qui convivio adera
LIBER ſub imperio nullus haberetur. Ac
qui Hiſpaniæ præſidebat, cognito mandatum
tium, quamquam ſenecta ætate, imperio corre
veniſſet; tantum facinus haud dubie patraretu
ejus adventu deſertus undique, niſi ab ſpado
quondam exſectum formare in mulierem te
ſemet ictu tranſegit: cum implorans percuſſorem
ad mortem quidem meruiſſet cujuſquam offici

Hic finis Cæſarum genti fuit: quem fore p
rum multa denunciavere, præcipueque eorum
areſcens lauri nemus dicatum triumphantibus
interitus gallinarum, quæ adeo multæ, albæ
tiores erant religionibus, ut iis Romæ habea
locus.

At GALBA, haud ſecus nobilis e gente cl
Sulpiciorum, ubi Romam ingreſſus eſt, quaſi
aut etiam crudelitati auxilio ventitaſſet; rapere
re, vexare, ac fœdum in modum vaſtare cuncta
luere. Quîs rebus inſtabilior (dum GRAVI
dunt quos mollius conſulturos ſpes erat)
opes militum nimis pecuniæ cupidus atten
Othone authore interficitur: qui prælatum ad
ejus Piſonem impatientius dolens, accenſas coh
matasque in forum deduxerat: quo cum lorica
Galba tumultum leniturus contenderet, ad
Curtium cæſus eſt menſe Imperii ac die ſeptimo

Igitur SALVIVS OTHO, Neroni quoque q
criminoſe familiaris, haud multo fine adol
grandior, potentiam invadit: qui dies fere qui
octoginta præcognitis moribus potitus, poſt
Vitellio, qui e Gallia deſcenderat, Veronenſi
pulſus eſt; mortem ſibi conſcivit.

Ita ad AVLVM VITELLIVM poteſtas del
progreſſu funeſtior talibus initiis foret, ſi Veſ
aliquandiu Iudæorum bello, quod Neronis juſſ
perat, impenſius attineretur. Is ubi geſta per G
ipſumque oppreſſum accepit; ſimul quoniam
Mœſiæ, Pannonicique exercitus hortantium ve
Imperium capit: namque milites prædicti, po
Othonem prætoriis, Vitellium Germanicianis
bus factum comperere, æmuli, ut inter ſe ſolent,
ſimiles viderentur, Veſpaſianum perpulere; i
jam Syriacæ cohortes ob egregia vitæ conſen
Quippe Veſpaſianus nova ſenator familia,

: , induſtria rebusque pacis ac militiæ longe
bebatur. Hujus legatorum in Italiam tranſ-
ſisque apud Cremonam ſuis, Vitellius ab Sa-
i præfecto , Veſpaſiani fratre, ſeſtertium mil-
erat, arbitris militibus Imperio decedere : ſed
mox circumventum ſe nuncio ratus eſt, quaſi
furore ipſum ceterosque adverſæ partis , cum
, quod ſaluti remedium ceperant, cremavit.
ra eſſe, ac propinquare hoſtes patefactum eſt;
e tugurio, quo ſe abdiderat, janitoris injecto
arricidarum more , ad ſcalas Gemonias, per-
ertractus; ſimul ictibus, quantum quiſque va-
onfoſſo corpore in Tiberim dejicitur tyranni-
o menſe : annos natus ſeptuaginta & quinque

es, quos paucis attigi, præcipueque Cæſarum
o litteris culti , atque eloquentia fuere, ut ni
tiis (abſque Auguſto) nimii forent; tantæ ar-
cto texiſſent modica flagitia. Quîs rebus
m ſatis conſtet præſtare mores, tamen cuique,
n ſummo rectori, utroque, ſi queat, juxta opus ;
vitæ propoſito in immenſum progrediente,
ſatis atque auctoritatis ſumat eruditionem.
em ex genere VESPASIANVS , ſanctus om-
ndiæ haud egens promendis quæ ſenſerat : ex-
diu , feſſumque terrarum orbem brevi refecit:
rimum ſatellites tyrannidis , niſi qui forte
longe proceſſerant , flectere potius maluit,
ruciatos delere : prudentiſſime ratus, NEFA-
ſteria a pluribus metu curari. Dein conjura-
ultas ſcelere inulto abſcedere patiebatur; co-
uti erat , ſtultitiæ arguens , qui ignorarent
A moles moleſtiaque imperio ineſſet. Simul
editus (quorum vera pleriſque negotiis com-
ſucceſſores fidebat liberos Titum ac Domitia-
. Præterea legibus æquiſſimis monendo, quod-
mentius eſt, vitæ ſpecie vitiorum plura abole-
irmius tamen, uti quidam prave putant, adver-
niam: cum ſatis conſtet, ærarii inopia, ac labe
novas eum neque aliquandiu poſtea habitas,
um penſiones exquiſiviſſe. Namque Romæ Ca-
, quod conflagraſſe ſupra memoravimus, ædes
Claudii monumenta , Amphitheatri tanta vis,
e aliæ, ac forum cœpta ac patrata. Adhuc *per
rras , * qui jus Romanum eſt, renovatæ urbes
egio, viæque operibus maximis munitæ, & ca-
tes per Flaminiam , prono tranſgreſſu. Quæ

tot tantaque brevi confecta, intactis cultorib.
dentiam magis quam avaritiam probavere: ſin
more veterum exercito, ſenatu motus probro
que; ac lectis undique optimis viris, mille ge
poſitæ, cum ducentas ægerrime reperiſſet, ex
vitia tyrannorum pleriſque: ac bello rex Pa
Vologeſus in pacem coactus, atque in provin
riæ, cui Palæſtinæ nomen, Iudæique annitente
to: quem transgrediens in Italiam reliquerat
militiæ: moxque victorem præfectura prætori
rat. Vnde etiam honos is, ingens a principio,
atque alter ab Auguſto imperio fuit. Verum h
peſtate dum honorum honeſtas deſpectatur,
bonis indocti, ac prudentibus inertes ſunt; f
men plerique potentia vacuum inſolens per
ſubjectum peſſimo cuique, & annonæ ſpecie r

Ceterum TITVS, poſtquam Imperium ade
incredibile [eſt] quantum quem imitabatur, a
preſertim litteris, clementiaque ac muneribus.
dum conceſſa per priores Principes firmari
quentibus mos eſſet; ſimul Imperium cepit, ta
dentibus edicto ſponte cavit, proſpexitque: n
nus ſancte facilis in tuendis, qui forte in ſe c
ſent: adeo ut cum ampliſſimi ordinis duo, abn
gitatum ſcelus nequirent; patresque cenſui
confeſſis ſupplicium ſumendum, deductus in ſ
lum ſe utrumque aſſidere juſſit, petitoque ex i
gladiatoris, quorum pugnæ viſebantur, gladio,
explorandam aciem, uni atque alteri committe
perculſis, & conſtantiam mirantibus: Videt
quit, POTESTATES fato dari, fruſtraque tent
nus potiundi ſpe, vel amittendi metu? Ita bienn
ac menſes fere novem amphitheatri perfecto
lautusque veneno interiit, anno ævi quadrageſi
ejus pater ſeptuageſimo obiiſſet, Imperator d
Hujus ſane mors adeo provinciis luctui fuit, u
ris humani delicias appellantes, orbatum orbe
rent.

Igitur DOMITIANVS fratris atque Impera
timi nece, privato ſcelere publicoque amentio
maculoſæ adoleſcentiæ, prædas, cædem, ſuppli
re occœpit. Major libidinum flagitio, ac plus q
perbe utens patribus: quippe qui ſe dominum D
dici coëgerit: quod confeſtim ab inſequentib
tum, validius multo poſthac deinceps retulere.
mitianus primo clementiam ſimulans, neque ad
domi, belloque tolerantior videbatur; idc

Cattorum manu devictis, Septembrem Octo-
e menſes, Germanici ſuperiorem, e ſuo nomine
appellaverat: multaque opera inchoata per
, vel fratris ſtudio, atque in primis Capitolium
. Dehinc atrox cædibus honorum, ſeguiſque ri-
remotis procul omnibus, muſcarum agmina
ebatur, poſtquam ad libidinem minus virium
us fœdum exercitium Græcorum lingua κλινο-
vocabat: hincque jocorum pleraque: nam per-
iri cuidam, Quiſquamne in palatio eſſet, reſpon-
le muſca quidem, niſi forte apud palæſtram. Is
agis magisque ſævitia nimius, eoque ſuſpectior,
iis, libertorum conſilio, uxore non ignara, quæ
a hiſtrionis viro prætulerat, pœnas luit, quinto
dragefimo anno vitæ, dominationis circiter
decimo. At Senatus gladiatoris more funus fer-
endumque nomen decrevit. Quo moti milites,
privatæ commoditates diſpendio publico lar-
ocedunt, auctores necis ad ſupplicium petere,
o ſeditioſius, cœperunt. Qui vix ægreque per
res cohibiti, tandem in gratiam Optimatum
ēre: neque minus per ſe moliebantur bellum,
is converſum imperium mæſtitiæ erat, ob omiſ-
prædarum per dona munifica.

tenus Romæ, ſeu per Italiam orti Imperium re-
nc advenæ: neſcio quoque an, ut in Priſco Tar-
, longe meliores. At mihi quidem audienti multa
que plane compertum, VRBEM Romam exter-
virtute, atque inſitivis artibus præcipue cre-

id enim NERVA Cretenſi prudentius, magisque
atum? Qui cum extrema ætate apud Sequanos,
ranni defecit metu, Imperium arbitrio legionum
r; ubi proſpexit, niſi a ſuperioribus robuſtiori-
corpore, animoque geri non poſſe, menſe ſexto
imo ſemet eo abdicavit, dedicato prius foro,
appellatur Pervium: quo ædes Minervæ eminen-
onſurgit, & magnificentior. Id cum ſemper
GIVM ſit metiri, quantum queas, neque ambi-
præceps agi; tum in imperio: cujus adeo cupidi
les ſunt, ut id vel ultima ſenectus avide petat.
ccedit quod ſuffecti virtute quantus conſilio eſ-
agis magisque patefecit.

mque VLPIVM TRAIANVM Italica urbe Hiſ-
ortum, ampliſſimi ordinis tamen atque conſula-
o, adrogatum accepit & dedit. Hoc ægre clarior
, ſeu militiæ reperietur. Quippe primus, aut ſolus

etiam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

etiam, vires Romanis trans Iſtrum propagavit, ...
in provinciam Dacorum pileatis Sacisque natibus ...
Decibalo rege * ac Sardonios : ſimul ad ortu ...
cunctæ gentes, quæ inter Indum & Euphratem ...
inclytos ſunt, concuſſæ bello, atque imperati ...
Perſarum regi, nomine Coſdroë, & inter ea ite ...
tum per feras gentes, quo facile ab uſque Pont ...
in Galliam permeatur. Caſtra ſuſpectioribus a ...
portunis locis exſtructa; pontsque Danubio im ...
ac deductæ coloniarum pleræque. Adhuc Rom ...
mitiano cæpta fora atque alia multa, pluſquam ...
nifice coluit, ornavitque: & annonæ perpe ...
conſultum, reperto firmatoque Piſtorum colleg ...
noſcendis ocyus, quæ ubique e Rep. gerebantur ...
media publici curſus. Quod equidem munus ...
le, in peſtem orbis Romani vertit poſteriorum ...
inſolentiaque: niſi quod his annis ſuffectæ vir ...
co ſunt, Præfecto medente Anatolio. BONI, ma ...
Rep. nihil eſt, quod in diverſum traduci neque ...
bus præſidentium. Æquus, clemens, patientiſſ ...
que in amicos perfidelis: quippe qui Suræ fi ...
opus ſacraverit, quæ Suranæ ſunt: usque eo ...
tiæ fidens, uti præfectum prætorio Saburanu ...
ne, cum inſigne poteſtatis, uti mos erat, pugio ...
ret, crebro monuerit: Tibi iſtum ad munimen ...
committo, ſi recte agam; ſin aliter, in me magi ...
MODERATOREM omnium vel errare minu ...
Quin etiam vinolentiam, quo vitio, uti Nerva, ...
tur, prudentia molliverat; curari vetans juſſa ...
giores epulas. His virtutibus acto Imperio ann ...
viginti, cum terræ motu gravi apud Antiochi ...
raque Syriæ extremis afficeretur, rogatu patru ...
tiam repetens, morbo periit, grandæva ætate ...
prius ad Imperium Hadriano cive propinquo ...
hinc diviſa nomina Cæſarum atque Auguſti ...
tumque in rempublicam, uti duo, ſeu plures ...
potentiæ, diſſimiles, cognomento ac poteſtat ...
ſint. Quamquam alii Plotinæ, Trajani conjugi ...
Imperium affecutum putent, quæ viri teſtamen ...
dem regni inſtitutum ſimularat.

Igitur ÆLIVS HADRIANVS eloquio, ...
ſtudiis accommodatior, pace ad Orientem co ...
Romam regreditur: ibi Græcorum more, ſeu ...
Numæ, cærimonias, leges, gymnaſia, doctoresq ...
re occœpit; adeo quidem, ut etiam ludum inge ...
artium, quod Athenæum vocant, conſtituere ...
initia Cereris, Liberæque quæ Eleuſina ...

A

nſium modo Roma percoleret. Deinde, uti ſo-
quillis rebus, remiſſior rus proprium Tibur ſe-
ermiſſa urbe Lucio Ælio Cæſari: ipſe, uti bea-
pletibus mos, palatia exſtruere, curare epulas,
abulas pictas: poſtremo omnia ſatis anxie pro-
quæ luxus laſciviæque eſſent. Hinc orti rumores
ijeciſſe ſtupra puberibus, atque Antinoi flagra-
ioſo miniſterio, neque alia de cauſa urbem
n ejus nomine, aut locaſſe Ephebo ſtatuas: quæ
alii pia volunt, religioſaque: quippe Hadriano
fatum producere, cum voluntarium ad vicem
poſciſſent, cunctis retractantibus, Antinoum
ſe referunt: hincque in eum officia ſupradicta.
in medio relinquemus: quamquam in remiſſo
ſuſpectam æſtimantes ſocietatem ævi longe
s. Interim Ælio Cæſare mortuo, cum ipſe ani-
m valeret, idcircoque deſpectui haberetur, ad
n Cæſarem Patres convocat. Quibus propere
tibus, forte Antoninum conſpexit ſenis ſoceri,
toris anxios greſſus levantem manu: quo mire
us, adoptatum legibus Cæſarem jubet, ſtatim-
o ſenatus, cui ludibrio fuerat, magnam partem
eque multo poſt apud Bajas tabe interiit: an-
rii, abſque menſe, viceſimo ſecundo, ſenecta vi-
At patres ne principis oratu quidem ad Divi
eidem deferendum flectebantur; tantum amiſ-
rdinis tot viros mærebant. Sed poſtquam ſubi-
ere, quorum exitium dolori erat, quique ſuos
i cenſent quod abnuerant.

ELIO ANTONINO cognomentum Pii. Hunc
a vitiorum labes maculavit. Vir veterrimæ fa-
e Lanuvino municipio, ſenator urbis: adeo
probisque moribus, uti plane docuerit, neque
ice, ac longo otio abſoluta ingenia corrumpi:
mum FORTVNATAS urbes fore, ſi * regna
e ſint. denique annis, quibus publica egit, vi-
em manſit, celebrato magnifice urbis nongen-
niſi forte triumphorum expertem ſocordiæ vi-
uod longe ſecus eſt, cum majus haud dubie ſit,
emquam turbare auſum compoſita, neque ip-
entandi ſui bellum feciſſe quietis gentibus.
am maribus fruſtratus, filiæ viro reipublicæ
ivit.

que M. Bojonium, qui AVRELIVS ANTONI-
betur, eodem opido, pari nobilitate, philoſo-
ero, eloquentiæque ſtudiis longe præſtantem,
iam atque imperium adſcivit. Cujus divina

omnia domi, militiæque facta, conſultaque
prudentia regendæ conjugis attaminavit: qu
rum petulantiæ proruperat, ut in Campania
amœna littorum obſideret, ad legendos ex
quia plerumque nudi agunt, flagitiis aptiore
Aurelius, ſocero apud Lorios, anno vitæ poſt
& ſeptuageſimum mortuo, confeſtim fratrem L
VERVM in ſocietatem potentiæ accepit. Ej
Perſæ, cum primum ſuperaviſſent, ad extremu
pho ceſſere, Rege Vologeſo. Lucius paucis die
tur: hincque materies fingendi, dolo conſang
cumventum: quem ferunt, cum invidia geſtar
angeretur, fraudem inter cœnam exercuiſſe.
lita veneno cultri parte, vulvæ fruſtum, quod
ſtria ſolum erat, eo præcidit: conſumptoque
mos eſt, inter familiares; alterum, quo virus co
germano porrexit. Hæc in tanto viro credere,
ad ſcelus proni, non queunt. Quippe cum Luci
conſtet Altini Venetiæ urbe conſumptum, t
Marco ſapientiæ, lenitudinis, innocentiæ ac l
fuiſſe, ut is Marcomannos, cum filio Commo
Cæſarem ſuffecerat, petiturus, philoſopho
ſtantium * circumfunderetur; ne ſe expedi
pugnæ prius committeret, quam ſectarum
occulta explanaviſſet. Ita incerta belli ej
doctrinæ ſtudiis metuebantur: tantumque
rante floruere artes bonæ, ut illam glori
temporum putent. Legum ambigua mire
vadimoniorumque * ſolemni remoti denun
tis, operiendæque ad diem commode jus in
Data cunctis promiſcue civitas Romana: m
conditæ, deductæ, repoſitæ, ornatæque
primis Pœnorum Karthago, quam ignis
ſumpſerat, Aſiæque Epheſus, ac Bithyni
media conſtratæ terræmotu, æque ac noſtra
comedia Cereali conſule. Triumphi acti
bus quæ regi Marcomaro ab uſque urbe I
cui Carnuto nomen eſt, ad media Gallorum
bantur. Ita anno Imperii octavo, decimoque
dior, Vendobonæ interiit, maximo gemitu
omnium. Denique qui ſejuncti in aliis Patre
gus, ſoli omnia decrevere, templa, colum
dores.

At filius ſæva a principio dominatione de
habebatur, præcipue per majorum contro
moriam: quæ poſteris uſque eo gravis eſt,
communi in impios odio, quaſi corruptor

abiliores ſint. Bello plane impiger : quo in Qua-
oſpere geſto , Septembrem menſem Commodum
averat. Mœnia Romana potentia vix digna, la-
uſui inſtituit. Immiti prorſus feroque ingenio,
uidem ut gladiatores, ſpecie depugnandi, crebro
aret: cum ipſe ferrum obtectum veronibus plum-
eretur. cumque eo modo plures confeciſſet: forte
cæva nomine , audacia ac robore corporis pug-
ue arte pervidens , ab ſtudio tali deterruit. qui
gladio , quem inutilem cernebat , ſufficere utri-
, quo armabatur ipſe. Eo metu , ne inter con-
n , uti ſolet, extorto pugione conficeretur , Scæ-
movit , atque ad alios formidoloſior , in feras
sque ferociam convertit. Quis rebus cum inſa-
m ſanguinis cuncti horreſcerent: conjuravere(ne)
maxime proximus , quippe DOMINATIONI
dus nemo: ipſique ſatellites, dum inceſtam men-
avamque putant, & COMMODVM quidem pri-
cultatius veneno petivere, anno regni tertio fere
decimo : cujus * fruſtrata per cibum, quo ſe caſu
erat : cum tamen alvi dolorem cauſſaretur, auc-
edico, principe factionis , in palæſtram perrexit.
miniſtrum ungendi(nam forte is quoque e conſi-
t)faucibus, quaſi arte exercitii, Pacchiorum no-
idius preſſis , exſpiravit. Quo cognito ſenatus,
feſta Ianuariorum frequens primo luci convene-
ul plebes hoſtem deorum atque hominum appel-
, radendumque nomen ſanxêre : confeſtimque
to urbi AVLO HELVIO PERTINACI Impe-
defertur.

doctrinæ omnis ac moribus antiquiſſimis : im-
e parcus, Curios æquaverat Fabriciosque. Eum
s, quîs exhauſto jam, perditoque orbe ſatis vide-
nil, impulſore Didio , fœde jugulavere octogeſi-
perii die.

DIDIVS(an Salvius?)Iulianus, fretus Prætoria-
quos in ſocietatem promiſſis magnificentioribus
leræ. ex præfectura vigilum, ad inſignia domina-
ceſſit. Genus ei pernobile, juriſque urbani præ-
cientia , quippe qui primus edictum , quod varie
diteque a prætoribus promebatur , in ordinem
oſuerit. Hincque ſatis compertum, COHIBENDÆ
ni , ingenium ni juvet , eruditionem imbecillem
Cum præceptor & aſper quidem, rectius vivendi,
inus proceſſerit , quod novo ſupplicio plecten-
ediderat: neque tamen * cupido potitus diu: nam-
am , acceptis ilico quæ acciderant , Septimius

Severus,qui forte Syriæ legatus,in extremis terre
lum gerebat, Imperator creatus, pontem proxim
vium acie devicit: miſſique qui fugientem inſeq
tur,apud Palatium Romæ obtruncavere.

Igitur SEPTIMIVS, Pertinacis nece, ſimul ſ
rum odio, dolore, atque ira commotior,cohorte
torias ſtatim militia exemit: cunctiſque partium
Helvium ſenatus conſulto inter Divos refert;Sal
men, atque ejus ſcripta factave aboleri jubet :
num effici nequivit. TANTVM gratia doctar
tium valet, ut ſcriptoribus, ne ſævi mores quid
memoriam officiant:quinetiam mors hujuſcemo
gloriæ, exſecrationibus actoribus eſt:cum omne
cipueque poſteri,ſic habent,illa ingenia niſi pub
trocinio,ac per dementiam, opprimi non potuiſſ
bonis omnibus ac mihi fidendum magis, qui
tus, tenuique indocto patre in hæc tempora
præſtiti, ſtudiis tantis honeſtiorem. Quod e
gentis noſtræ reor, quo fato quodam bonoru
fœcunda, quos eduxit tamen, quemque ad ce
habet:velut Severum ipſum, quo præclarior in
fuit nemo: qui,quamquam exacta ætate, mortu
titio elogioque lugendum ſanxere:aſtruentes il
tum naſci,aut emori minime conveniſſe. Scilic
corrigendis moribus nimium, poſtquam ad vete
nocentiam, quaſi mentium ſanitatem, pervener
mentem habuere. Ita honeſtas, quæ principi
habetur; ubi contigerit, voluptati luxuriæque
cennium Nigrum apud Cyzicenos, Clodium A
Lugduni victos coëgit mori: quorum prior Æ
dux obtinens,bellum moverat,ſpe dominatio
Pertinacis auctor occidendi: cum eo metu i
nos, quam provinciam a Commodo meruerat
tere nitebatur: in Gallia invaſerat Imperium
infinita cæde crudelior habitus, ac cognomen
nax: quamquam ob vitæ parſimoniam ſimile
magis adſciviſſe plures putent: nobis mens ac
dum prona, acerbitati impoſitum. Nam cum
hoſtium,quem tamen,uti bellis civilibus ſolet,
loci ad Albinum detulerat, cauſſa expoſita,
concluſiſſet: Quid, quæſo,faceres, ſi tu* eſſe
ſpondit:Ea præferrem,quæ tu.Quo dicto,fac
rius nihil bonis: cum ſanctique hujuſcemodi
nes,quamvis ſtudioſius cœptas, fortunæ incre
giſque in protegendis, quam ad perdendum
tum corrumpi patiantur. At iſte delendarum
factionum,quo deinceps mitius ageret, neceſ

ciſci maluit, ne paullatim ſpe veniæ in labem
m per conjurationes procederetur: ad quas vi-
porum animos * intelligebat. neque ego abnuo,
ctorum quæ graſſari immodice cœperint, plus
iam ſevere excindenda eſſe. Felix ac prudens, ar-
ecipue: adeo ut nullo congreſſu niſi victor diſ-
: auxeritque Imperium, ſubacto Perſarum rege
Agario. Neque minus in Arabas: ſimul adortus
ditionem redegit, provinciæ modo. Adiabena
, ni terrarum macies deſpectaretur, in tributa-
cceſſiſſet. Ob hæc tanta Arabicum, Adiabeni-
Parthici cognomento Patres dixere. His majo-
eſſus, Britanniam, quæ ad ea utilis erat, pulſis
s, muro munivit, per transverſam inſulam duc-
nque ad finem Oceani. Quinetiam Tripoli, cu-
ti opido oriebatur, bellicoſæ gentes ſubmotæ
quæ factu ardua, facilius eo patrabantur, quo
abilis delictis ſtrenuum quemque præmiis ex-
t. Denique ne parva latrocinia quidem impuni-
batur, in ſuos animadvertens magis; quod vitio
, aut etiam præfectorum fieri vir experiens in-
et: philoſophiæ, declamandi, cunctis poſtremo
um deditus ſtudiis: idemque abs ſe texta ornatu
paribus compoſuit. Legum conditor longe
lium. Huic tanto domi, foriſque, uxoris probra
m gloriæ demſere: quam adeo famoſe amplexus
cognita libidine, ac ream conjurationis, reten-
Quod cum infimo turpe, tum potentibus; & illi
ui non privati, neque ſinguli, aut flagitioſi; ve-
peria, & exercitus, atque ipſa vitia conceſſere:
m pedibus æger bellum moraretur, idque mili-
ie ferrent, ejusque filium Baſſianum, qui Cæſar
erat, Auguſtum feciſſent; in tribunal ſe ferri, ad-
nes, Imperatoremque ac tribunos, centuriones
ortes, quibus auctoribus acciderat; ſiſti reorum
uſſit. Quo metu ſtratus humi victor, cum tanto-
ercitus veniam precaretur: Sentitisne, inquit, pul-
anu, CAPVT potius, quam pedes imperare? Ne-
lto poſt Britanniæ municipio, cui Eboraci no-
nis regni duodeviginti morbo exſtinctus eſt. Or-
diæ humili, primo literis, deinde imbutus foro:
rum commodante, ubi rebus artis ſolet; dum
aut exquirit varia linelioraque; conſcendit Impe-
Ibi graviora expertus, laborem, curas, metum, &
prorſus omnia: quaſi teſtis vitæ mortalium,
TA, inquit, fui; conducit nihil. Funus quod libe-
a Baſſianusque Romam detulerant; mire celebra-

tum, illatumque Marci ſepulcro, adeo percoluit, ut ejus gratia Commodum inter Divos referri ferret, fratrem appellans; Baſſianoque Antonini vocabulum addiderat: quod ex illo poſt multos dubioſque eventus, auſpicia honorum cepiſſet patrocinio fiſci ... laborantibus ſecundarum initia earumque ... memoriæ ſunt.

At poſteri, quaſi bellum inter ſe mandatis capeſſiſſent, confeſtim ſeceſsêre. Ita Geta, cui nomen paternum ab avo erat, cum ejus modeſtiore ingenio frater angeretur, obſeſſus interiit. Quæ victoria Papiniani exitio fœdior facta, ut ſane putant memoriæ curioſi; quem ferunt illo tempore Baſſiani ſcrinia curavisse monitumque, uti mos eſt, deſtinando Romam quam facundiſſime componeret, dolore Getæ dixiſſe: haudquaquam pari facilitate velari parricidium, qua fieret: idcircoque morte affectum. Sed hæc improbe abſurda ſunt, cum conſtet ſatis, præfecturam prætorio geſſiſſe neque inconditè illum virum tantam contumeliam imponere potuiſſe, cui amori ac magiſterio erat.

Ceterum ANTONINVS incognita munerum ſpecie urbem Romanam adjiciens, quod indumenta in talos demiſſa largiretur, CARACALLA dictus: cum pari modo veſti Antonianas nomini ſuo daret. Alamannos, gentem populoſam, ex equo mirifice pugnantem, prope Mœnum amnem devicit: patiens, communis, tranquilluſque; pari fortuna, & eodem matrimonio, quo pater. Namque Iuliam novercam, cujus facinora ſupra memoravi, forma captus, conjugem affectavit: cum illa factioſior, aſpectui adoleſcentis, præſentiæ quaſi ignara, ſemet dediſſet, intecto corpore, aſſerentique, Vellem, ſi liceret, uti: petulantius multo (quippe quæ pudorem velamento exuerat) reſpondiſſet: Libet? plane licet. Ægypti ſacra per eum deportata Romam, atque aucta urbs magno acceſſu Viæ novæ, & ad lavandum abſoluta opera pulchri cultus. Quibus confectis cum Syriam ingrederetur, anno potentiæ ſexto moritur. Corporis reliqua luctu publico relata Romam, atque inter Antoninos funerata ſunt.

Dehinc OPILIVS MACRINVS, qui præfecturam prætorio gerebat, Imperator, ejuſque filius DIADVMENVS nomine Cæſar a legionibus appellati. Quibus, eo quod ingens amiſſi principis deſiderium erat, adoleſcentem Antoninum vocavere. Horum uterque præter ſævos atque inciviles animos interim repertus. Qua gratia menſibus ferme quatuor ac decem retento imperio, per quos creati fuerant interfecti ſunt.

citusque MARCVS ANTONINVS Baſſiano ge-
qui patre mortuo, in Solis ſacerdotium, quem He-
balum Syri vocant, tamquam aſylum inſidiarum
confugerat, hincque HELIOGABALVS dictus:
atoque Romam Dei ſimulacro in palatii penetra-
[palatia] conſtituit. Hoc impurius ne improbæ
m aut petulantes mulieres fuere: quippe orbe toto
niſſimos perquirebat, viſendis tractandisve arri-
ibidinum ferendarum. Hæc cum augerentur in
ac magis magisque Alexandri, quem comperta
i nece Cæſarem nobilitas nuncupaverat, amor cu-
retur; in caſtris prætoriis triceſimo regni menſe
ſſus eſt.

atimque AVRELIO ALEXANDRO Syriæ orto,
uplex, Cæſarea, & Archa nomen eſt, militibus
ue annitentibus Auguſti potentia delata: qui,
quam adoleſcens, ingenio ſupra ævum tamen,
tim apparatu magno bellum adverſum Xerxem
rum regem movet: quo fuſo fugatoque, in Gal-
maturrime contendit, quæ Germanorum direp-
bus tentabatur. Ibi tumultuantes legionum ple-
ue conſtantiſſime abjecit; quod in præſens gloriæ,
exitio datum. Nam cum tantæ ſeveritatis vim mi-
inhorreſcunt, (unde etiam Severi cognomentum
ferat) agentem caſu cum paucis vico Britanniæ, cui
bulum Sicila, trucidavere. Opus urbi florentiſſi-
a * celebrio fabricatus eſt, matrisque cultu, quæ
ine Mamæa erat, plus quam pius. Adhuc Domi-
Vlpianum, quem Heliogabalus prætorianis præ-
rat, eodem honore retinens, Paulloque inter exor-
patriæ reddito, juris auctoribus quantus erga opti-
atque æqui ſtudio eſſet, edocuit: neque ultra annos
ecim Imperio functus rempub. reliquit firmatam
ique: quæ jam tum a Romulo ad Septimium certa-
evolans Baſſiani conſiliis, tamquam in ſummo
itit. Quo ne confeſtim laberetur Alexandri fuit.
inc dum dominandi ſuis quam ſubigendi externos
entiores ſunt, atque inter ſe armantur magis Roma-
ſtatum quaſi abrupto præcipitavere, immiſſique in
erium promiſcue boni malique, nobiles atque ig-
iles, ac Barbariæ multi. Quippe ubi paſſim confu-
e omnia, neque ſuo feruntur modo, quique fas pu-
, uti per turbam, rapere aliena officia, quæ regere
nenut, & * ſcientia bonarum artium fœde corrum-
t. Ita fortunæ vis licentiam nacta, pernicioſa libidi-
nortales agit: quæ diu quidem virtute, uti muro
hibita, poſtquam pæne omnes flagitiis ſubacti ſunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

etiam infirmis genere iuſtitutoque publica pen
Namque CAIVS IVLIVS MAXIMINVS, præ
Trebellicæ, primus e militaribus, litterarum fere
potentiam cepit ſuffragiis legionum. Quod tam
iam Patres, dum periculoſum exiſtimant inerm
mato reſiſtere, approbaverunt: filiusque ejus pari
ne [Cajus Iulius Maximinus] Cæſar factus eſt.

Quis biennium ſummis * potius, haud incom
prœlio geſto contra Germanos, repente ANTON
GORDIANVS Africæ Proconſul, ab exercitu P
apud Thydri opidum abſens fit. Quo ut accitus
nit, tamquam ea re creatus foret, ſeditione exc
qua lenita facile Carthaginem petit. Ibi cum av
dis prodigiis, quorum metu haud inane angebatu
divinam ſolitis ageret: repente hoſtia partum edi
haruſpices, atque ipſe maxime, nam hujus ſcienti
immodice prudens erat, ita accepere, illum q
deſtinatum neci, verum liberis pariturum impe
progreſſisque conjectu longius liberi quoque e
denunciavere, mitem atque innoxium præfantes f
illud pecus, nec diuturnum tamen, ſubjectumqu
diis. Interim Romæ comperto Gordiani interitu,
tante Domitio, urbi præfectus, reliquique indice
go cæduntur per prætorias cohortes: quippe G
nus, poſtquam delatum ſibi imperium cognovit
mia amplum in modum oſtentans, Romam lega
literas deſtinaverat, quibus necato eo fruſtratos ſe
tes angebantur, genus hominum pecuniæ cupidi
dumque ac bonum ſolo quæſtu. At ſenatus metue
nullis rectoribus ſpecie captæ urbis, atrociora a
rent, primo poteſtatem * vices, mox conſcriptis ju
bus, CLODIVM CVPIENVM, CÆCILIVM BA
NVM Cæſares conſtituit.

Iiſdemque per Africam diebus milites GOR
NVM Gordiani filium, qui forte contubernio
prætextatus, ac deinceps præfectus prætorio inte
Auguſtum creavere: neque ſane factum nobilitas
nata. Denique accito eo, inter implana urbis atqu
ſinu prætoriæ manus acie deletæ per gladiatoru
milias, tyronumque exercitum. Dum hæc Romæ g
tur, Iulii Maximini, quos forte ea tempeſtate Th
retinebat, acceptis quæ evenerant, Italiam prope
runt. Eos Pupienus Aquilæ obſidione confecit,
quam prœlio victos reliqui paullatim deſeruerun
rum imperio ad biennium per hujuſmodi moras a
quæſitus. Neque multo poſt tumultu militarium
dio Cæcilioque Romæ intra Palatium cæſis, Go

regnum obtinuit : eoque anno luſtri certami-
Nero Romam invexerat, aucto firmatoque, in
ofectus eſt : cum prius Iani ædes, quas Marcus
,patentes more veterum feciſſet. Ibi geſto inſig-
lo , Marci Philippi præfecti prætorio inſidiis
tennio Imperii.

MARCVS IVLIVS PHILIPPVS Arabs
ites, ſumto in conſortium PHILIPPO filio, re-
rientem compoſitis, conditoque apud Arabiam
poli opido , Romam venere : exſtructoque
perim lacu , quod eam partem aquæ penuria
t , annum urbis milleſimum ludis omnium ge-
lebrant. Et quoniam nomen admonuit; noſtra
etate poſt mille, centeſimus, conſule Philippo,
nullis, uti ſolet, ſollennibus frequentatus: adeo
ra minima Romanæ urbis. Quod equidem de-
m illo tempore prodigiis portentiſque. Ex
um memorare brevi libet. Nam cum Pontifi-
hoſtiæ mactarentur, ſuis utero maris, femina-
talia apparuere. Id haruſpices ſolutionem poſ-
portendere , vitiaque fore potiora interpreta-
fruſtratum iri æſtimans Imperator Philippus,
forte præteriens , filii ſimilem pro merito
n conſpexerat , uſum virilis ſcorti removen-
neſtiſſime conſultavit. Verumtamen manet:
onditione loci mutata pejoribus flagitiis agi-
AVIDIVS periculoſa , quibusque mortales
itur , peruut. Huc accedit , quod longe aliud
um artes cecinerant, quæ bonis parte plurima
is , molliſſimum quemque beatum fore aſſere-
os ego ignoraſſe verum plane puto : etenim
rerum omnium proſpero ſucceſſu ; pudore
men , fortunatus quis eſſe poteſt ? cum eodem
cetera tolerabilia ſint. His actis filio urbi re-
ſe quamquam debili per ætatem corpore , ad-
Decium profectus, Veronæ cadit, pulſo, amiſſo-
itu. Quîs Romæ compertis, apud caſtra præ-
ius interficitur . Annos potentiæ quinque

CIVS Syrmienſium vico ortus, militiæ gradu
rium conſpiraverat, lætiorque hoſtium nece: fi-
RVSCVM nomine, Cæſarem facit : ſtatimque
yrios præmiſſo , Romæ aliquantum moratur
gratia, quæ inſtituit, dedicandorum. Et inter-
n Iotapiani , qui Alexandri tumens ſtirpe, per
entans nova, militum arbitrio occubuerat: ora,
ſt , inopinato feruntur , ſimulque per eos dies

Lucio Priſco, qui Macedonas præſidatu regebat,
dominatio, Gothorum concurſu, poſtquam d
Thraciæ pleriſque illo pervenerant. Qua cauſa
quam potuit maturrime Roma digreſſo, Iulius
cupientiſſimo vulgo Imperium capit: verum
mox cæſi: cum Priſcum nobilitas hoſtem patri
fuiſſet. Decii Barbaros trans Danubium perſe
Bruti fraude cecidere, exacto regni biennio. Sed
rum mortem plerique illuſtrem ferunt; namque
audacius congredientem cecidiſſe in acie, patr
tem cum perculſi milites ad ſolandum Impera
multa præfarentur, ſtrenue dixiſſe; detrimentum
militis parum videri ſibi: ita refecto bello cum i
decertaret, interiiſſe pari modo.

Hæc ubi Patres comperere, GALLO HOST
NOque Auguſta Imperia: VOLVSIANVM Gal
tum Cæſarem decernunt. Dein peſtilentia oritu
atrocius ſæviente, Hoſtilianus interiit, Gallo V
noque favor quæſitus, quod anxie ſtudioſeque te
mi cujuſque exſequias curarent.

Igitur his Romæ morantibus, ÆMILIVS ÆM
NVS ſummam poteſtatem corruptis militibus
puit. Ad quem expugnandum profecti, Interam
ſuis cæduntur, ſpe præmii majoris ab Æmilio: c
lo labore ſeu detrimento victoria obveniebat:
quia immodici per luxum laſciviamque, officia b
lentiæ corruperant. His ſane omnibus biennio
cit: nam Æmilianus quoque tres menſes uſus m
Imperio, morbo abſumptus eſt: cum Proceres
hoſtem, dein exſtinctis ſuperioribus pro fortun
ſolet, Auguſtum appellaviſſent. At milites, q
tracti undique apud Rhætias ob inſtans bellum
bantur.

LICINIO VALERIANO Imperium deferunt
quamquam genere ſatis claro, tamen, uti mos t
am erat, militiam ſequebatur. Ejus filium GA
NVM ſenatus Cæſarem creat; ſtatimque Tiberis
æſtate diluvii facie inundavit; prudentes pernic
reipubl. cecinere, adoleſcentis fluxo ingenio, qui
ria accitus venerat, unde amnis prædictus: quo
dem confeſtim evenit. Nam cum ejus pater [do
circumventus] bellum per Meſopotamiam ance
turnumque inſtruit, Perſarum regis, cui nomen
erat, dolo circumventus, fœde laniatus interiit, I
anno ſexto, ætate robuſtiore.

Sub idem tempus LICINIVS GALLIENVS,
Gallia Germanos ſtrenue arceret, in Illyricum

endit : ibi Ingebum, quem curantem Panno-
nperta Valeriani clade, imperandi cupido in-
Murſiæ devicit : moxque Regallianum, qui re-
litibus, quos Murſina labes reliquos fecerat,
ſuplicaverat. His proſpere, ac ſupra vota ce-
, MORE hominum, ſecundis ſolutior, rem Ro-
quaſi naufragio dedit, cum SALONINO filio,
rem Cæſaris contulerat, adeo uti Thraciam
bere progreſſi, Macedonas Achæosque & Aſiæ
occuparent; Meſopotamiam Parthi: Orienti la-
:u mulier dominaretur * Alemannorum vi,
ıe Italiam, Francorum gentes, direpta Gallia,
m poſſiderent, vaſtato ac pæne direpto Tarra-
m oppido, nactisque in tempore navigiis pars
Africam permearet : & amiſſa trans Iſtrum,
janus quæſierat. Ita quaſi ventis undique ſæ-
s, parvis maxima; ima ſummis orbe toto miſce-
Simulque Romam * peſtilentia graſſabatur,
e curis gravioribus, atque animi deſperatione
nter hæc ipſe popinas, ganeasque obiens, leno-
vinariorum amicitiis hærebat, expoſitus Salo-
njugi atque amori flagitioſo filiæ Attali Ger-
m regis, Pipæ nomine: qua cauſſa etiam civiles
onge atrociores orti. Namque primus omnium
MVS, qui forte Barbaris per Galliam præſide-
perium ereptum ierat : exploſaque Germano-
ltitudine, Lolliani bello excipitur : quo non
liciter fuſo, ſuorum tumultu periit: quod flagi-
* Maguntiacorum direptiones, quia Lollia-
erant, abnuiſſet. Igitur eo occiſo, Marius ferri
m opifex, neque etiam tum militiæ ſatis clarus,
capit. Proinde cuncta ad extremum recide-
uti talibus imperia ac virtutum omnium decus
eſſent. Hinc denique jlocalariter dictum, ne-
m mirum videri, ſi rem Romanam Marius reſi-
tenderet, quam Marius ejuſdem artis auctor,
ıe ac nominis, ſolidaviſſet. Hoc jugulato poſt
, Victorinus deligitur, belli ſcientia Poſthumo
um libidine præcipiti, qua cohibita in exordio,
nnii imperium, conſtupratis vi pleriſque, ubi
ii conjugem concupivit, facinusque ab ea viro
tum eſt; accenſis furtim militibus per ſeditio-
rippinæ occiditur. Tantum Actuariorum, quo-
o Attitianus habebatur, in exercitu factiones
ut arduum petentibus malitia patraretur: genu
m, præſertim hac tempeſtate, nequam, venale,
m, ſeditioſum, habendi cupidum, atque ad

patran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

patrandas fraudes velandasque quaſi ab natu… zum : annonæ dominans, eoque utilia curantib… fortunis aratorum infeſtum : prudens in temp… largiendi, quorum vecordia damnoque opes co… rit. Interim Victoria, amiſſo Victorino filio, legi… grandi pecunia comprobantibus, Tetricum Imp… rem facit; qui familia nobili, præſidatu Aquitan… batur : filioque ejus Tetrico Cæſarea inſignia … tiuntur. At Romæ Gallienus pacata omnia, … publici mali, improbe ſuadebat: crebro etiam, … ex voluntate geſtis ſolet, ludos ac feſta triumph… quo promtius ſimulata confirmarentur, exerce… poſtquam periculum propinquabat, tandem urb… ditur. Namque Aureolus, cum per Rhetias legi… præeſſet, excitus, uti mos eſt, ſocordia tam ign… cis, ſumto Imperio Romam contendebat. Eum … nus apud pontem, cui ex eo * Aurelii nomen eſt, … acie Mediolanum coëgit : quam urbem cum m… tionibus omnis generis oppugnat, ab ſuis i… Quippe Aureolus, ubi ſolvendi obſidii ſpem ina… det, ducum Gallieni Tribunorumque nomina … deſtinata ab eo ad necem, aſtu compoſuit, litte… e muro, quam occultiſſime potuit, abjecit : quæ … memoratis repertæ, metum ſuſpicionemque i… mandati exitii : verum eas effluxiſſe incuria m… rum. Qua cauſſa * Aureliani conſilio, cujus gr… exercitu atque honore præſtabant, ſimulata pro… ne hoſtium, nullis, uti re trepida ac repentina ſol… tum ſtipatoribus, tabernaculo educunt nocte * … perata; teloque trajicitur, cujuſnam, per tenebra… tum. Ita auctoris necisne errore, an quia bono … acciderat, inulta cædes fuit. Quanquam eo p… mores ſunt, uti SVO, quam reip. magisque po… quam gloriæ ſtudio plures agant. Hinc quoque … vis ac nominum corrupta; dum plerumque potio… tio, ubi armis ſuperaverit, tyrannidem amotam … rit, damno publico oppreſſos. Quinetiam aliqua… libidine in cæleſtium numerum referuntur, ægr… quiis digni : quîs ni FIDES rerum geſtarum ob… quæ neque honeſtos præmiis memoriæ fruſtra… neque improbis æternam illuſtremque famam p… re; nequiquam peteretur virtus: cum verum illud… unicum decus peſſimo cuique gratia tribueretur … tum impie bonis. Denique Gallienum ſubacti a… dio Patres, quod ejus arbitrio Imperium cepiſſ… vum dixêre. Nam cum profluvio ſanguinis, vuln… gravi, morté ſibi adeſſe intelligeret, inſignia Imp…

Cl…

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

um deſtinaverat, honore Tribunatus Ticini reti
præſidiariam manû. Quod ſane extortum: cum
allieni flagitia, dum urbes erunt, occultari
: & quisque peſſimus erit, par ſimilisque ſemper
ebitur. Adeo principes atque optimi mortalium,
ore, quam quæſitis nominibus, atque compoſi-
utum conjiciatur, cælum adeunt; ſeu fama ho-
Dei celebrantur modo. At ſenatus comperto ta-
, ſatellites propinquosque per ſcalas Gemonias
agendos decrevit, patronoque fiſci in curiam
effoſſos oculos pependiſſe ſatis conſtat: cum ir-
lgus, pari clamore, terram matrem, deosque iu-
ecaretur, ſedes impias uti Gallieno darent. Ac
udius confeſtim recepta Mediolani urbe, tam-
oſtulato exercitus parcendum, qui forte eorum
ant præcepiſſet; nobilitas plebesque atrocius
ntur. Et Patres quidem, præter commune Ro-
alum orbis, ſimulabat proprii ordinis contu-
quia primus ipſe, metu ſocordiæ ſuæ, ne Impe-
l optimos nobilium transferretur, ſenatum mi-
uit; etiam adire exercitum. Huic novem anno-
rentia fuit.

CLAVDII Imperium milites, QVOS fere con-
nium perditæ res ſubigunt recta conſulere; ubi
omnia perſpexêre, avide approbant, extollunt-
i laborum patientis, æquique ac prorſus deditî
Quippe ut longo intervallo Deciorum morem
verit. Nam cum pellere Gothos cuperet, quos
itas nimis validos, ac prope incolas effecerat,
m ex libris Sibyllinis eſt, primum ordinis am-
victoriæ vovendum. Cumque is qui eſſe videba-
emet obtuliſſet; ſibi potius id muneris competere
t, qui revera ſenatus, atque omnium princeps
a nullo exercitus detrimento fuſi Barbari ſum-
e, poſtquam Imperator vitam reipub. dono de-
deo BONIS ſalus civium ac longa ſui memoria
ſunt: quæ non gloriæ modo, verum etiam ratio-
dam poſterorum felicitati proficiunt. Hoc ſiqui-
onſtantius & Conſtantinus, atque Imperatores
orporisque acceptior militibus, præmiorum ſpe,
tiviæ. Quô ægra aſperiorque victoria fuit, dum,
s ſubditis erat, ſtudio impune peccandi, remiſſa
a promptius quam utilia defendunt.

erum AVRELIANVS ſucceſſu tanto vehemen-
nfeſtim quaſi belli reliquiæ ſupereſſent, in Perſas
ſſus eſt. Quîs deletis, Italiam repetivit, cujus urbes
nnorum vexationibus affligebantur: Simul Ger-

manis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

manis Gallia demoris; Tetrici, de quo ſupra
moravimus, cæſæ legiones, proditore ipſo
Tetricus, cum Fauſtini præſidii dolo corru
bus plerumque peteretur, Aureliani per litte
dium imploraverat; eique adventanti, produ
ciem acie, inter pugnam ſe dedit. Ita, uti rect
ſolet, turbati ordines oppreſſi ſunt: ipſe po
biennii Imperii in triumphum ductus, Lucan
turam, filioque veniam atque honorem ſenat
optavit. neque ſecus intra urbem monetæ o
leti: qui cum auctore Feliciſſimo rationali nu
notam corroſiſſent, pœnæ metu bellum fecer
eo grave, uti per Cælium montem congreſſi,
re millia bellatorum confecerint. His tot tan
pere geſtis, fanum Romæ Soli magnificum c
donariis ornans opulentis: ac ne umquam, qua
lienum evenerant, acciderent; muris urbem q
diſſimis laxiore ambitu circumſepſit: ſimulq,
cinæ carnis, quo plebi Romanæ affatim cede
denter munificeque proſpectavit; deletaque
quadruplatorum, quæ urbem miſerabiliter a
calumniæ; conſumptis igni tabulis, monu
hujuſcemodi negotiorum: atque ad Græciæ
creta abolitione, inter quæ avaritię peculatu
ciarum prædatores, contra morem militarium
e numero erat, immane quantum ſpectaba
cauſſa miniſtri ſcelere, cui ſecretorum officium
rat, circumventus, apud Cœnofrurium interi
prædæ conſcientia delictique, ſcripta callide
ta Tribunis, quaſi per gratiam, prodidiſſet qui
fici jubebantur. illiq; eo metu accenſi facinus
re. Interea milites, omiſſo principe, legatos ſta
deſtinant, uti ſuopte arbitratu Patres Imperat
ligerent: quibus hoc ipſorum potiſſimū conve
nus reſpondentibus; rurſum legiones ad eos
Ita utrimque pudore ac modeſtia decertabatu
hominibus virtute, rebus præſertim hujuſmod
pe ignota militibus. Tantum ille vir ſeverita
incorruptis artibus potuit, ut ejus necis auctor
tio; pravis metui; ſimulata dubiis, optimo cuiqu
rio; nemini inſolentię aut oſtentationi eſſet: atq
ſoli, quaſi Romulo, Interregni ſpecies obven
vero glorioſior. Quod factum præcipue
CVNCTA in orbis modo verti; nihilque *
quod rurſum naturæ vis ferre nequeat ævi ſpa
huc VIRTVTIBVS principum res attolli facil
fictas; easque firmiores * præceps vitiis dari.

ſitur tandem ſenatus, menſe circiter poſt Aureliani
itum ſexto, TACITVM e conſularibus mitem ſane
n, Imperatorem creat: cunctis fere lætioribus,
militari ferocia legendi jus Principis proceres re-
ſent. Quæ tamen lætitia brevis, neque exitu tolera-
uit: namque Tacito confeſtim a ducenteſima regni
Tyanæ mortuo; cum tamen prius auctores Aure-
necis, maximeque Mucaperem ducem, quod ipſius
cciderat, excruciaviſſet; FLORIANVS ejuſdem
r, nullo ſenatus ſeu militum conſulto Imperium
erat.

i uno menſe aut altero vix retentata dominatione
Tarſum ab ſuis interficitur. Poſt quem PROBVM
lyrico factum accepere, ingenti belli ſcientia ex-
andiſque varie militibus, ac duranda juventute
e Hannibalem alterum. Namque ut ille oleis Afri-
leraque per legiones, quarum otium reip. atque
oribus ſuſpectum rebatur: eodem modo hic Gal-
Pannoniasque & Mœſorum colles vinetis reple-
oſtea ſane quam Barbarorum attritæ gentes ſunt,
noſtris principibus ſuorum ſcelere interfectis, irru-
nt, ſimul cæſis, Saturnino per Orientem; Agrippinæ
ſo exercitu: nam utrique dominatum tentaverant,
a, cui duces præerant manu: qua cauſſa receptis
ibus pacatisque dixiſſe proditur, brevi milites fru-
ore. Hinc denique magis irritati paulo cis ſextum
m apud Sirmium trucidavere, cum ad ſiccandam
nis ac foſſa urbem ipſi patriam adigerentur, quæ
ri ſolo hiemalibus aquis corrumpitur. Abhinc
aris potentia convaluit, ac ſenatui Imperium cre-
que jus principis ereptum ad noſtram memoriam;
tum an ipſo cupiente per deſidiam, an metu ſeu
nſionum odio. Quippe amiſſo Gallieni edicto, reſi-
ilitia potuit, concedentibus modeſte legionibus, Ta-
regnante, neque Florianus temere invaſiſſet: aut ju-
, manipularium cuiquam, bono licet, imperium
tur; ampliſſimo ac tanto ordine in caſtris degente.
m dum oblectantur otio, ſimulque divitiis pavent,
um uſum affluentiamque æternitate majus pu-
munivere militaribus ac pæne Barbaris viam in ſe
ſteros dominandi.

itur CARVS præfectura pollens prætorii, Auguſ-
bitu, liberis Cæſaribus Carino, Numerianoque. Et
iam cognita Probi morte Barbarorum quique
tune invaſerant, miſſo ad munimentum Galliæ
re filio, Numeriani comitatu in Meſopotamiam
it protinus; quod ea Perſarum quaſi ſolemni bello

ſubeſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſubeſt. Vbi fuſis hoſtibus, dum gloriæ incon
dior, Cteſiphonta urbem Parthiæ inclytam tr
tur, fulminis tactu conflagravit. Id quidam j
cidiſſe referunt. nam cum oracula docuiſſent,
opidum memoratum perveniri victoria licere;
delatus pœnas luit. Proinde ARDVVM fatal
tere; eoque futuri notio ſuperflua. At Nun
amiſſo patre ſimul confectum æſtimans bellu
exercitum reductaret; Apri præfecti prætorio
ſidiis extinguitur: * quis caſum detulit ad
oculorum dolor. denique diu facinus occultat
clauſum lectica cadaver, ſpecie ægri, ne ven
deretur acies, geſtabatur. Sed poſtquam odore
tium membrorum ſcelus proditum eſt; ducum
tribunorumque VALERIVS DIOCLETIAN
meſticos regens ob ſapientiam deligitur; ma
his moribus tamen: quippe qui primus ex a
quæſita, ſerici ac purpuræ gemmarumque vi
concupiverit: quæ quamquam plus quam civi
dique & affluentis animi; levia tamen præ cæte
que ſe primus omnium Caligulam poſt, Dom
que Dominum palam dici paſſus, & adorari ſe,
rique uti Deum. Quis rebus, quantum inge
compertum habeo, HVMILLIMOS quoſque,
ubi alta acceſſerunt; ſuperbia atque ambitio
dicos eſſe. Hinc Marius patrum memoria; hinc
tra, communem habitum ſupergreſſi, dum an
tentiæ expers, tamquam inedia refecti, inſatia
Quo mihi mirum videtur, nobilitati pleroſq
biam dare: quæ gentis patriciæ memor, mol
quîs agitatur, remedio, eminere paululum p
bet. Verum hæc in Valerio obducta ceteris b
que ipſo quod Dominum dici paſſus; paren
tiſque conſtat, prudentem virum edocere volui
citatem rerum magis, quam nominum officere
Carinus eorum quæ acciderant, certior: ſp
erumpentis metus ſedatum iri: Illyricum prope
circuitu petit. Ibi Iulianum pulſa ejus acie, ob
Namque is cum Venetos correctura ageret, C
cognita, Imperium avens eripere, adventanti
viam proceſſit. At Carinus ubi Mœſiam cont
Murgum juxta Diocletiano congreſſus; dum vi
de premeret: ſuorum ictu interiit, quod libidi
tiens militarium nuptas affectabat: quarum i
viri, iram tamen doloremque in eventum bell
rant. Quo proſperius cedente, metu ne hujuſ
genium magis magiſque victoria inſoleſceret,

Is finis Caro, liberiſque: Narbone patria, Impe-
iennii fuere. igitur Valerius prima ad exercitum
ne, cum educto gladio, ſolem intuens, obteſtare-
iarum cladis Numeriani, neque imperii cupien-
fuiſſe; Aprum proxime aſtantem ictu tranſegit:
lolo, uti ſupra docuimus, adoleſcens bonus fa-
ique & gener occiderat; ceteris venia data, re-
ie hoſtium fere omnes; ac maxime vir inſignis
bulus præfectus prætorio per officia ſua. Quæ
t memoriam humanam nova atque inopinabilis
ivili bello, fortunis, fama, dignitate, ſpoliatum
em: cum pie admodum manſueteque geri læte-
xilio, proſcriptioni, atque etiam ſuppliciis & cæ-
modum fieri. Quid ea memorem, adſciviſſe con-
multos externosque tuendi prolatandive gra-
is Romani? Namque ubi comperit Carini diſ-
lelianum Amandumque per Galliam excita ma-
eſtium ac latronum, quos Bagaudas incolæ vo-
populatis late agris pleraſque urbium tentare:
IMIANVM ſtatim fidum amicitia, quam-
ſemiagreſtem, militiæ tamen, atque ingenio bo-
Imperatorem jubet. Huic poſtea cultu numinis,
lei cognomentum acceſſit: uti Valerio Iovium.
etiam militaribus auxiliis longe in exercitum
ntibus nomen impoſitum. Sed Herculius in Gal-
rofectus, fuſis hoſtibus aut acceptis, quieta om-
evi patraverat. Quo bello Carauſius, Menapiæ
factis promtioribus enituit: eoque eum, ſimul quia
nandi (quo officio adoleſcentiam mercede exer-
)gnarus habebatur; parandæ claſſi ac propulſan-
ermanis maria infeſtantibus, præfecere. Hoc ela-
m parum multos opprimeret, neque prædæ om-
ærarium referret; Herculii metu, à quo ſe cædi
compererat; Britanniam hauſto imperio capeſ-
Eodem tempore Orientem Perſæ; Africam Iu-
, ac nationes. Quinquegentanæ graviter quatie-
Adhuc apud Ægypti Alexandriam Achilleus no-
dominationis inſignia induerat. His de cauſſis
n Conſtantium, Galerium Maximianum, cui cog-
n Armentario erat, creatos Cæſares, in affinita-
ocant. Prior Herculii privignam, alter Diocletia-
tam ſortiuntur, diremptis prioribus conjugiis: ut
rone Tiberio, ac Iulia filia Auguſtus quondam
it. His ſane omnibus Illyricum patria fuit: qui
quam humanitatis parum; ruris tamen ac militiæ
is imbuti ſatis, optimi reipubl. fuere. Quare con-
ANCTOS prudenteſque ſenſu mali prom-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

tius fieri : contraque expertes ærumnarum,dum op
ſuis cunctos æſtimant , minus conſulere. Sed ho
concordia maximè edocuit VIRTVTI ingeni
uſumque bonæ militiæ,quanta his Aureliani Prob
inſtitutio fuit, pæne ſat eſſe. Denique Valerium,ut
rentem, ſeu Dei magni ſuſpiciebant modo. Quod
le quantumque ſit, ab urbis conditore ad noſtram
tem propinquorum facinoribus patefactum eſt
quoniam bellorum moles, de qua ſupra memoravi
acrius urgebat : quaſi partito imperio , cuncta
trans Alpes Galliæ ſunt, Conſtantio commiſſa: A
ca Italiaque Herculio : Illyricique ora ad uſque
ti fretum , Galerio : cetera Valerius retentavit.
denique parti Italiæ invectum tributorum ingens
lum. Nam cum omnis eadem functione, moderata
ageret, quo exercitus atque Imperator , qui ſemper
maxima parte aderant,ali poſſent : penſionibus,ind
ta lex nova. Quæ ſane illorum temporum mod
tolerabilis in perniciem proceſſit. His tempeſtatibus
terim Iovio Alexandriam profecto , provincia cre
Maximiano Cæſari , uti relictis finibus in Meſop
miam progrederetur , ad arcendos Perſarum impe
A quîs primo graviter vexatus, contracto confeſtim
ercitu e veteranis ac tyronibus, per Armeniam in ho
contendit : quæ ferme ſola ſeu facilior vincendi
eſt. Denique ibidem Narſeum regem in ditionem ſu
git : ſimul liberos,conjugesque & aulam regiam: a
victor,ut ni Valerius,cujus nutu omnia gerebantur
certum qua cauſſa, abnuiſſet , Romani faſces in p
vinciam novam ferrentur. Verum pars terrarum
men nobis utilior quæſita : quæ cum acrius repoſc
tur, bellum recens ſuſceptum eſt, grave admodum
niciofumque. At in Ægypto Achilleus facili nego
pulſus,pœnas luit. Per Africam geſtæ res pari mod
ſolique Carauſio remiſſum Inſulæ imperium,poſtqu
juſſis ac munimento incolarum contra gentes belli
ſas opportunior habitus. Quem ſane ſexennio poſt
lectus nomine,dolo circumvenit.Qui cum ejus permi
ſummæ rei præeſſet,flagitiorum & ob ea mortis for
dine,per ſcelus imperium extorſerat : quo uſum bre
Conſtantius , Aſclepiodoto , qui prætorianis præfe
præerat, cum parte claſſis ac legionum præmiſſo, de
vit : & interea cæſi Marcomanni , Carporumque
tio translata omnis in noſtrum ſolum ; cujus fere p
jam tum ab Aureliano erat. Neque minore ſtudio
cis officia vincta legibus æquiſſimis : ac remoto pe
lenti frumentariorum genere ; quorum nunc Agen

rem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſſimi ſunt. Qui cum ad explorandum an-
mque, qui forte in provinciis motus exſi-
ſtituti viderentur; compoſitis nefarie crimi-
s, injecto paſſim metu, præcipue remotiſ-
e, cuncta fœde diripiebant: ſimul annona,
ſtipendiariorum ſalus anxie, ſoliciteque ha-
neſtiorumque provectu; & e contra, ſup-
itioſi cujusque, virtutum ſtudia augebantur:
religiones caſtiſſimè curatæ: ac mirum in
ovis adhuc cultisque mœnibus, Romana cul-
cæteræ urbes ornatæ; maximè Carthago,
um, Nicomedia. Neque tamen cum hæc age-
vitia fuerunt: quippe Herculius libidine
batur, ut ne ab obſidum corporibus quidem
em comprimeret: Valerio parum honeſta in
des erat, diſcordiarum ſane metu: dum
onibus poſſe agitari quietem conſortii putat.
n quaſi truncatæ vires urbis, imminuto præ-
cohortium atque in armis vulgi numero: quo
lures volunt imperium poſuiſſe. Namque im-
m ſcrutator, ubi fato inteſtinas clades, &
gorem quendam impendere comperit ſtatus
; celebrato regni viceſimo anno valentior cu-
P. abjecit: cum in ſententiam Herculium
traduxiſſet: cui anno minus potentia fue-
quamquam aliis alia æſtimantibus veri gra-
pta ſit; nobis tamen excellenti natura vi-
communem vitam ſ[illegible]reto ambitu deſcen-

CONSTANTIO ARMENTARIO-
uccedentibus, SEVERVS Maximinusque Il-
m indigenæ Cæſares: prior Italiam; poſterior
ovius obtinuerat, deſtinantur. Quod tolerare
Conſtantinus, cujus jam tum à puero ingens
e animus ardore imperitandi agitabatur, fu-
nento, cum ad fruſtrandos inſequentes publica
,quaqua iter egerat, interficeret; in Britanniam
: nam à Galerio religionis ſpecie, ad vicem
enebatur. & forte iiſdem diebus ibidem Con-
patrem vitæ ultima agebant. Quo mortuo
qui aderant, annitentibus, imperium capit. In-
omæ vulgus, turmæq; prætoriç MAXENTIVM,
nte diu patre Herculejo, Imperatorem confir-
uod ubi Armentarius accepit: Severum Cæſa-
caſu ad urbem erat, arma in hoſtem ferre pro-
et. Is circum muros cum ageret, deſertus a ſuis,
æmiorum illecebris Maxentius traduxerat,

 fugiens,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

fugiens, obſeſſusque Ravennæ obiit. Hoc acri Ga-
lerius, adſcito in conſilium Iovio, Licinium ve
gnitum amicitia Cæſarem, creat Auguſtum: e
munimentum Illyrici, ac Thraciæ relicto, Rom
tendit. Ibi cum obſidione diſtineretur: militi
dem qua ſuperiores via attentatis, metu ne d
tur, Italia deceſſit: pauloque poſt vulnere p
conſumtus eſt: cum agrum ſatis reipubl. com
tem, cæſis immanibus ſilvis, atque emiſſo in Da
lacu Pelſone apud Pannonios feciſſet. Cujus
provinciam uxoris nomine Valeriam appellavi
quinquennii imperium: Conſtantio annuum fu
ſane uterque potentiam Cæſarum annos tredec
ſiſſent. Adeo miri naturæ officiis, ut ea ſi à do
ctoribus proficiſcerentur, neque inſulſitate offen
haud dubie præcipua haberentur. Quare comp
eſt ERVDITIONEM, elegantiam, com
præſertim, principibus neceſſarias eſſe: cum ſine
turæ bona quaſi incomta, aut etiam horrida de
ſint: contraque ea Perſarum regi Cyro æterna
riam paraverint. At memoria mea Conſtantinum
quam ceteris promtum virtutibus, ad uſque al
tis omnium ſubvexere. Qui profecto ſi munifi
atque ambitioni modum, hisque artibus ſtatuiſſe
præcipue adulta ingenia gloriæ ſtudio progre
gius in contrarium labuntur, haud multum
Deo. Is ubi vaſtari urbem, atque Italiam con
pulſosque ſeu redemptos exercitus, & Imperato
os, compoſita pace per Gallias: Maxentium pet
tempeſtate apud Pœnos Alexander pro præfe
rens, dominatui ſtolidè incubuerat: cum ipſe
ætate, agreſtibus ac Pannonicis parentibus veco
milites, tumultuarieque quæſiti, armorum vix m
haberetur. Denique eum à tyranno miſſi pauci
cohortibus Rufus Voluſianus præfectus prætori
militares duces levi certamine confecêre. Quo
Maxentius Carthaginem terrarum decus, ſimul A
pulchriora vaſtari, diripi, incendique juſſerat:
inhumanusque ac libidine multo tetrior: adhuc
dus & imbellis, atque in deſidiam fœde pronus:
eo, ut flagrante per Italiam bello, fuſisque apud
nam ſuis: nihilo ſegnius ſolito curaret: neque
exitio moveretur. Namque Herculius natura imp
tior, ſimul filii ſegnitiæ metuens, inconſulte imp
repetiverat: cumque ſpecie officii dolis comp
Conſtantinum generum tentaret acerbe, jure ta
interierat. Sed Maxentius atrocior in dies, tande

Saxa rubra millia fermè novem ægerrime pro-
s: dum cæſa acie fugiens ſemet Romam recipe-
nſidiis, quas hoſtis apud pontem Milvium locave-
a transgreſſu Tyberi interceptus eſt, tyrannidis an-
xto. Hujus nece incredibile quantum lætitia, gau-
ne ſenatus ac plebes exſultaverint: quos in tantum
taverat, uti prætorianis cædem vulgi quondam
erit; primusque instituto peſſimo numinum ſpecie
es aratoresque pecuniam conferre prodigenti ſibi
ret: quorum odio prætoriæ legiones, ad ſubſidia
onibus aptiora, quam urbi Romæ, ſublata penitus:
l arma atque uſus indumenti militaris: adhuc cun-
pera, quæ magnificè conſtruxerat, urbis fanum,
e Baſilicam, Flavii meritis Patres ſacravêre. A quo
n poſt Circus maximus excultus mirifice: atque ad
ndum inſtitutum opus ceteris haud multo diſpar.
uæ locis quam celeberrimis, quàrum plures ex au-
aut argenteæ ſunt: tum per Africam ſacerdotium
etum Flaviæ genti: Cirtæque opido, quod obſi-
ne Alexandri ceciderat, repoſito exornatoque, no-
Conſtantina inditum: adeo ACCEPTIVS
ſtantiusque tyrannorum depulſoribus nihil eſt:
rum gratia eo demum auctior erit, ſi modeſti ipſi at-
abſtinentes ſint. Quippe HVMANÆ mentes
ſtratæ boni ſpe, aſperius offenduntur, cum mutato
tore flagitioſo, ærumnarum vis manet. Dum hæc in
ia geruntur, Maximinus ad Orientem, poſt biennii
guſtum imperium fuſus, fugatusque à LICINIO,
d Tarſum perit. Ita poteſtas orbis Romani duobus
æſita: qui quamvis per Flavii ſororem nuptam Li-
io, connexi inter ſe erant; ob diverſos mores tamen
xie triennium congruere quivêre: namque illi præ-
admodum magna cetera, huic parſimonia, & ea
idem agreſtis, tantummodo inerat. Denique Conſtan-
nus cunctos hoſtes honore ac fortunis manentibus te-
, recepitque: eo pius, ut etiam vetus veterrimumque
pplicium patibulorum & cruribus ſuffringendis pri-
us removerit. Hinc pro conditore, ſeu Deo habitus;
cinio ne inſontium quidē ac nobilium Philoſopho-
m ſervili more cruciatus adhibiti modum fecere.
uo ſane variis prœliis pulſo, cum eum prorſus oppri-
ere arduum videretur, ſimul affinitatis gratia recepti
onſortio, adſcitique imperio Cæſarum communes li-
eri CRISPVS, Conſtantinusque Flavio geniti:
icinianus Licinio. Quod equidem vix diuturnum:
eque his qui aſſumebantur, felix fore, defectu ſolis
edato iiſdem menſibus die, patefactum. Itaque ſexen-

nio poſt rupta pace apud Thracas Licinium
Chalcedona conceſſit. Ibi ad auxilium ſui Mi
no ad imperium cooptato, una oppreſſus eſt. In
reſpublica unius arbitrio geri cœpit, liberi
rum nomina diverſa retentantibus: namque
peſtate Imperatori noſtro Conſtantio inſigne
datum. Quorum cum natu grandior, incer
cauſſa, patris judicio occidiſſet: repente C
magiſter pecoris camelorum Cyprum inſula
regni demens capeſſiverat: quo excruciato, ut
ſervili aut latronum more, condenda urbe * fo
disque religionibus ingentem animum avoca
mul novandæ militiæ ordine. Et interea G
Sarmatarumque ſtratæ gentes: filiusque cu
minor, Conſtans nomine, Cæſar fit: cujus gra
publicæ permiſtionem fore oſtentorum mira p
re: quippe ea nocte quæ commiſſi imperii die
batur; igni continuo cæli facies conflagravit.
conſumto fere biennio, fratris filium, cui ex pa D
matio nomen fuit, Cæſarem juſſit, aſſiſtentibu
militaribus. Ita anno imperii triceſimo ſecu
cum totum orbem tredecim tenuiſſet; ſexagint
atque amplius duo; in Perſas tendens, a quîs
irrumpere acceperat; rure proximo Nicomedi
ronam vocant, exceſſit: cum [ad] id tetrum fi
nis, quod crinitum vocant, portendiſſet. Fun
tum in urbem ſui nominis. Quod ſane P. R. æ
tulit: quippe cujus armis, legibus, clementi i
quaſi novatam urbem Romanam arbitraretur.
Danubium ductus: caſtra, caſtellaque pluri
commode poſita. Remotæ olei frumentique
ciæ præbitiones, quibus Tripolis ac Nicæa a
angebantur. Quæ res ſuperiores Severi Imperi
tantes civi obtulerant; verteratque gratiam
bus in perniciem poſterorum diſſimulatio:
Marcus Bojonius afflixerat mulcta, quod Hipp
præſtanti ingenio indigenam fuiſſe ignoraviſſ
caies moleſtiæ ſeverius preſſæ: cunctaque div
tui paria viderentur; ni parum dignis ad p
aditum conceſſiſſet. Quæ quamquam ſæpius ac
tamen, IN ſummo ingenio atque optimis reip
moribus, quamvis parva vitia, elucent magis;
notantur facile: quin etiam acrius ſæpe off
cum ob auctoris decus in virtutes potiſſimum
untur, atque ad imitandum invitamento ſunt.
confeſtim Dalmatius incertum quo ſuaſore, i
tur; ſtatimque triennio poſt minimum maximu

bello Conſtantinus cadit. Qua Conſtans victo-
midior; ſimul per ætatem cautus parum, atque
i vehemens; adhuc miniſtrorum pravitate exſecra-
atq; pręceps in avaritiam, deſpectumq; militarium
poſt triumphum decimo, Magnentii ſcelere cir-
entus eſt: externarum ſane gentium compreſſis
bus: quarum obſides precio quæſitos pueros ve-
ores quod cultius habuerat; libidine hujuſmodi
e pro certo habetur. Quæ tamen vitia utinam
iſſent: namque Magnentii, utpote gentis bar-
, diro atroque ingenio; ſimul his quæ poſt acci-
, adeo extincta omnia ſunt; ut illud imperium
injuria deſideraretur. Tum quia Vetranio lit-
um prorſus expers, & ingenio ſtolidior, idcirco-
agreſti vecordia peſſimus, cum per Illyrios pedi-
magiſterio milites curaret; dominationem, ortus
iæ ſuperioris locis ſqualidioribus, improbe occu-
rat.

Eum CONSTANTIVS cis menſem deci-
n, facundiæ vi dejectum imperio in privatum oci-
removit: quæ gloria poſt natum imperium, ſoli
eſſit eloquio, clementiaque. Nam cum magna
e utrimque exercitus conveniſſent, habita ad ſpe-
i judicii concione; quod fere vix aut multo ſan-
e obtinendum erat, eloquentia patravit. Quæ res
edocuit, NON modo domi, verum militia quo-
dicendi copiam reſtare; qua demum vel ardua
clivius eo conficiuntur, ſi modeſtia atque integritate
eret. Quod maxime cognitum è noſtro principe:
m tamen quo minus ſtatim in hoſtes alios ad Ita-
contenderet, hiems aſpera, clauſæque Alpes tar-
ere. Interim Romæ corrupto vulgo; ſimul Mag-
tii odio Potentianus materna ſtirpe Flavio propin-
s, cæſo urbis præfecto, armataque gladiatorum
u Imperator fit: cujus ſtolidum ingenium adeo ple-
omanæ, Patribusq; exitio fuit, uti paſſim domus,
, viç, templaq; cruore, ac cadaveribus opplerentur,
torum modo: neque per eum tantum, verum etiam
olantibus Magnianis: qui triceſimo die, triduo mi-
, hoſtem perculerant. Sed jam antea cum externi
tus ſuſpectarentur; Magnentius fratri Decentio Gal-
; Conſtantius Gallo, cujus nomen ſuo mutaverat,
entem, Cæſaribus commiſerant. Ipſi inter ſe acri-
bus prœliis per triennium congreſſi, ad extremum
nſtantius fugientem in Galliam perſecutus varie
bos ſupplicio ſemet adegit interficere. Et interea
æorum ſeditio, qui Patricium nefariè in regni

ſpecie ſuſtulerant, oppreſſa. Neque multo poſt ſ[...] vitiam atque animum trucem, Gallus Auguſti j[...] teriit. Ita longo intervallo annum fere poſt ſe[...] ſimum, relata ad unum cura reipublicæ. Qua[...] quieta à civili trepidatione, Silvano in imperiu[...] cto, tentari rurſus occœperat. Is namque Silv[...] Gallia ortus Barbaris parentibus, ordine militi[...] à Magnentio ad Conſtantium transgreſſus, pede[...] magiſterium adoleſcentior meruerat. E quo d[...] tius per metum ſeu dementiam, conſcendiſſet;[...] num, à quîs præſidium ſperaverat, tumultu; o[...] circa ac viceſimum diem trucidatus eſt: qua c[...] quid apud Gallos natura præcipites novaretur [...] ſertim Germanis pleraque earum partium po[...] bus.

IVLIANVM Cæſarem, cognatione ac[...] ſibi, Tranſalpinis præfecit: isque nationes fera[...] ſubegit, captis famoſis regibus: quæ quamquam [...] fortuna, principis tamen & conſilio accidere. [...] adeo præſtat, ut Tiberius, Galeriusque ſubje[...] egregia pleraque; ſuo autem ductu atque auſpi[...] nus paria experti ſunt. At Iulius Conſtantius [...] tres atque viginti Auguſtum imperium regens, c[...] ternis motibus modo civilibus exercetur, ægre[...] mis abeſt: quîs tyrannide tantorum depulſa, ſu[...] que interim Perſarum impetu, genti Sarmataru[...] gno decore, confidens apud eos, regem dedit. [...] Cneum Pompejum in Tigrane reſtituiſſe, vixq[...] cos majorum feciſſe comperimus. Placidus, cle[...] pro negotio: litterarum ad elegantiam pruden[...] orandi genere leni jucundoque: laboris patiens, [...] ſtinandi ſagittas mire promptus: cibi omnis, lib[...] atque omnium cupidinum victor: cultu genitor[...] pius, ſuique nimis cuſtos: gnarus vita bonorum [...] cipum reipublicæ quietem regi. Hæc tanta tamq[...] clyta, tenue ſtudium probandis provinciarum a[...] tiæ rectoribus, ſimul miniſtrorum parte maxi[...] ſurdi mores: adhuc neglectus boni cujusque, [...] vêre. Atque uti verum abſolvam brevi, ut Impe[...] ipſo clarius; ita Apparitorum plerisque magis [...] nihil.

DE VITA ET MORIBVS
IMPERATORVM
ROMANORVM
EXCERPTA.

ris SEXTI AVRELII VICTORIS à Cæſare Auguſto

ue ad Theodoſium Imperatorem,

ANno urbis conditæ ſeptingenteſimo viceſimo
ſecundo; ab exactis vero regibus quadringen-
teſimo octogeſimoque, mos Romæ repetitus uni
prorſus parendi, pro rege imperatori vel ſan-
nomine AVGVSTO appellato. OCTA-
NVS igitur patre Octavio ſenatore genitus,
um genus ab Ænea per Iuliam familiam ſorti-
optione vero CAII Cæſaris majoris avuncu-
us Cæſar dictus, deinde ob victoriam AVGVS-
ognominatus eſt. Iſte in imperio poſitus, TRIBV-
M poteſtatē per ſe exercuit. Regionem Ægyp-
datione Nili acceſſu difficilem, inviamque palu-
n provinciæ formam redegit. Quam ut annonæ
opioſam efficeret, foſſas incuria vetuſtatis limo
s, labore militum patefecit. Hujus tempore ex
to urbi annua ducenties centena millia frumen-
rebantur. Iſte Cantabros & Aquitanos, Rhætos,
licos, Delmatas numero provinciarum populi Ro-
conjunxit. Suevos, Cattosque delevit, Sucam-
n Galliam tranſtulit. Pannonios ſtipendiariis ad-
Getarum populos, Baſternasque laceſſitos bellis
ncordiam compulit. Huic Perſæ obſides obtule-
creandique regis arbitrium permiſerunt. Ad hunc
Scythæ, Garamantes, Æthiopes legatos cum do-
ſerunt. Adeo namque turbas, bella, ſimultates ex-
us eſt, ut niſi juſtis de cauſis numquam genti cui-
bellum intulerit. IACTANTISQVE eſſe
ii & leviſſimi dicebat, ardore triumphandi, & ob
am coronam, id eſt, folia infructuoſa, in diſcrimen
certos eventus certaminum, ſecuritatem civium
pitare. Neque Imperatori bono quicquam minus
n TEMERITATEM congruere. SATIS

celeriter fieri, quicquid commode geritur. M
QVE niſi majoris emolumenti cauſſa, neq
movenda eſſe: ne compendio tenui, jactura
tita victoria, ſimilis ſit hamo aureo piſcanti
jus abrupti, amiſſique detrimentum, nullo ca
cro penſari poteſt. Hujus tempore trans Rhen
tatus eſt Romanus exercitus, atque tribuni &
tor cæſus. Quod in tantum perdoluit, ut cer
do incuſſu parietem pulſaret, veſte capilloque
quis lugentium indiciis deformis. Avunculi
inventum vehementer arguebat, qui milites
tones novo blandoque more appellans, dum
carior fieri, auctoritatem principis emolliverat.
que erga cives clementiſſime verſatus eſt. In
fidus exſtitit. Quorum præcipui erant, ob taci
tem Mæcenas, ob patientiam laboris, modeſt
Agrippa. Diligebat præterea Virgilium. Rarus
ad recipiendas amicitias, ad retinendas con
mus. Liberalibus ſtudiis, præſertim eloquentia
tum incumbens, ut nullus, ne in procinctu qui
beretur dies, quin legeret, ſcriberet, declamaret
alias novas, alias correctas protulit ſuo nomi
xit, ornavitque Romam ædificiis multis, iſto
dicto, Vrbem lateritiam repperi, relinquo marm
Fuit mitis, gratus, civilis, animi lepidi,
re toto pulcer, ſed oculis magis. Quorum
clariſſimorum ſiderum modo vibrans, libent
piebat cedi ab intendentibus tamquam ſolis
aſpectui ſuo. A cujus facie cum quidam miles
averteret, & interrogaretur ab eo, cur ita facer
ſpondit: quia fulmen oculorum tuorum ferre no
ſum. Nec tamen vir tantus vitiis caruit. Fuit eni
lulum impatiens, leviter iracundus, occulte invi
lam factioſus: porro autem dominandi, ſupra
æſtimari poteſt, avidiſſimus, ſtudioſiſſimus aleæ
Cumque eſſet cibi ac vini multum, aliquatenus
ſomni, abſtinens, ſerviebat tamen libidini uſque a
brum vulgaris famæ. Nam inter duodecim cat
totidemque puellas accumbere ſolitus erat. A
quoque uxore Scribonia, amore alienæ conjugis
ſus, Liviam quaſi marito concedente ſibi conj
Cujus Liviæ jam erant filii Tiberius & Druſus.
que eſſet luxuriæ ſerviens, erat tamen ejuſdem vi
veriſſimus ultor: MORE hominum, qui in ulc
dis vitiis, quibus ipſi vehementer indulgent, acres
Nam & poetam Ovidium, qui & Naſo, pro eo,
tres libellos amatoriæ artis conſcripſerat, e

dam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

avit. Quodque eſt læti animi, vel amœni, ob-
atur omni genere ſpectaculorum, præcipue fe-
incognita ſpecie, & infinito numero. Annos
a & ſeptuaginta ingreſſus, Nolæ morbo interiit.
quam alii ſcribant dolo Liviæ extinctum, me-
s, ne, quia privignæ filium Agrippam, quem odio
cali in inſulam relegaverat, reduci compererat,
nmam rerum adepto, pœnas daret. Igitur mor-
ſeu necatum, multis novisque honoribus ſenatus
it decorandum. Nam præter id, quod antea PA-
M PATRIÆ dixerat, templa tam Romæ,
per urbes celeberrimas ei conſecravit, cunctis
jactantibus, VTINAM aut non naſceretur,
on moreretur. Alterum [enim] peſſimi incepti,
præclari alterum. Nam & in adipiſcendo princi-
oppreſſor libertatis eſt habitus, & in gerendo, ci-
c amavit, ut tridui frumento in horreis quondam
ſtatuiſſet veneno mori, ſi è provinciis claſſes in-
non venirent. Quibus advectis, felicitati ejus,
patriæ eſt attributa. Imperavit annos quinqua-
ſex, duodecim cum Antonio, quadraginta
uatuor ſolus. Qui certe numquam aut reipubli-
d ſe potentiam traxiſſet, aut tamdiu ea potire-
niſi magnis naturæ & ſtudiorum bonis abundaſ-

CLAVDIVS TIBERIVS Liviæ filius,
aris Octaviani privignus imperavit annos viginti
Iſte, quia Claudius Tiberius Nero dicebatur, ele-
er à jocularibus, Caldius Biberius Mero ob vino-
am nominatus eſt. Satis prudens in armis, ſatis-
fortunatus ante ſumtum imperium ſub Auguſto
: ut non immerito reipublicæ dominatus ei com-
eretur. Inerat ei ſcientia litterarum multa. Elo-
clarior, ſed ingenio peſſimo, truci, avaro, inſidio-
imulans ea ſe velle, quæ nollet: his quaſi infenſus,
us conſultum cupiebat: his vero, quos oderat,
ſi benivolus apparens. Repentinis reſponſionibus
conſiliis melior, quam meditatis. Denique delatum
tribus principatum (quod quidem aſtu fecerat) fic-
bnuere, quid ſinguli dicerent, vel ſentirent atroci-
xplorans: quæ res bonos quoſque peſſumdedit.
imantes enim ex animo eum longa oratione impe-
is moleſtiæ magnitudinem declinare, cum ſenten-
ad ejus voluntatem promunt, inceſſêre exitia poſ-
na. Iſte Cappadocas in provinciam, remoto Arche-
rege eorum, redegit. Gætulorum latrocinia repreſ-
Maraboduum Suevorum regem callide circumvenit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Cum immani furore inſontes, [noxios] ſuo
externoſque puniret, reſolutis militiæ artibus,
per Parthos, Mœſia a Dacis, Pannonia a Sarma
lia a finitimis gentibus direptæ ſunt. Ille poſt
geſimum octavum annum, & menſem quartum
Caligulæ extinctus eſt.

CALIGVLA imperavit annos quatuor
lius Germanici, quia natus in exercitu fuerat,
mentum calciamenti militaris, id eſt CA
LÆ ſortitus eſt. Ante principatum omnibu
acceptus fuit: in principatu vero talis, ut non i
vulgaretur, atrociorem illo dominum non fuiſſ
que tres ſorores ſuas ſtupro maculavit. Incede
bitu deorum ſuorum. Iovem ob inceſtum, è c
tem Bacchanali Liberum ſe aſſerebat. De quo n
decuerit memoriæ prodi, niſi forte quia juvat
cipibus noſſe omnia, ut improbi ſaltem famæ
lia declinent. In palatio matronas nobiles pub
bidini ſubjecit. Primus diademate capiti im
Dominum ſe juſſit appellari. In ſpatio trium
quod in ſinu Puteolano inter moles jacet, dupli
ne naves contexens, arenæ aggeſtu ad terræ
viam ſolidatam, phalerato equo, inſignis querce
na, quaſi triumphans indutus aureo paludament
ru bijugi decucurrit. dehinc à militibus confo
teriit.

CLAVDIVS TIBERIVS, Druſi,
fratris, filius, Caligulæ patruus, imperavit ann
tuordecim. Iſte, cum ſenatus cenſuiſſet, gentem
rum exterminari, deformi latebra latens, repertu
litibus, quia vecors erat, [&] mitiſſimus videba
prudentibus, imperator effectus eſt. Hic ventri
libidini fœdæ obediens, vecors & prope hebes
vus ac pavidus, libertorum & conjugis imperiis
ctus fuit. Hujus tempore Scribonianus Camillu
Delmatias imperator creatus, continuo occiditur
ri provinciis acceſſere. Cæſa Muſulamiorum
eſt. Aqua Claudia Romæ inducta. Hujus uxor
lina primo [clam, mox] paſſim, quaſi jure, adu
utebatur. Ex quo facto plures metu abſtinentes,
cti ſunt. Deinde atrocius accenſa, nobiliores q
nuptas & virgines, ſcortorum modo ſecum prop
rat: coactique mares, ut adeſſent. Quod ſi quis
horruerat, adficto crimine, in ipſum, omnemque
liam ejus ſæviebatur: ut magis videretur ſub in
tore, viro, quam imperatori, nupta eſſe. Ita liber
poteſtatem adepti, ſtupris, exſilio, cæde, proſcrip

nia fœdabant. Ex quibus Felicem legionibus præfecit: POSIDIO Eunucho poſt trium-itannicum inter militarium fortiſſimos, arma tamquam participi victoriæ dono dedit. PO-M inter conſules medium incedere fecit. Hos nteibat NARCISSVS ab epiſtolis, domi-gerens ipſius domini, PALLASque præto-umentis ſublimatus; adeo divites, ut cauſſante am fiſci, lepidiſſime famoſo elogio vulgatum de ei pecuniam fore, ſi à duobus libertis in ſo-n reciperetur. Hujus temporibus viſus eſt apud m PHOENIX, quam ferunt volucrem an- ex Arabia memoratos locos advolare: at-Egæo mari repente inſula emerſit. Hic Agrip-Germanici fratris ſui filiam uxorem duxit: quæ perium procurans, primo privignos inſidiis rmibus, dehinc ipſum conjugem veneno intere-ixit annos ſexaginta quatuor: cujus funus, ut m in Tarquinio Priſco, diu occultatum. Dum liebri corrupti cuſtodes ægrum ſimulant, Nero us ejus imperii jura ſuſcepit.

MITIVS NERO, patre Domitio Æno-genitus, matre Agrippina, imperavit annos tre- Iſte quinquennio tolerabilis viſus. Vnde qui-odidere, Trajanum ſolitum dicere, procul diſta-tos principes [à] Neronis quinquennio. Hic in nphitheatrum & lavacra conſtruxit. Pontum in vinciæ, Polemonis Reguli permiſſu redegit, à lemoniacus Pontus appellatus eſt: itemq; Cot-pes, Cottio rege mortuo. Eo namque dedecore m vitæ egit, ut pudeat memorare hujuſcemodi nam. Eo progreſſus eſt, ut neque ſuæ, neque n pudicitiæ parcens, ad extremum amictus ium virginum ſpecie, palam convocato ſenatu cta, cunctis feſta de more frequentantibus, nu- Pelle tectus feræ, utrique ſexui genitalia vultu ſtabat. Matrem etiam ſtupro contaminavit; poſtmodum interemit. Octaviam & Sabinam co-nto Poppæam, in matrimonium duxit, viris ea-rucidatis. Tunc Galba in Hiſpania procul & Iulius imperium corripuere. Vbi adventare Ne-lbam didicit, ſenatuſque ſententia conſtitutum, re majorum collo in furcam conjecto, virgis ad cæderetur: deſertus undique, noctis medio, urbem, ſequentibus Phaône, Epaphrodito, Neo-que, & ſpadone Sporo, quem quondam [Nero] m formare in mulierem tentaverat, ſemet ictu

gladii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

gladii transegit, adjuvante trepidantem man
ro, de quo diximus, eunucho [Sporo:] cum
nullo reperto, a quo feriretur, exclamaret,
amicum habeo, nec inimicum? dedecoroſe vi
peream. Periit anno ætatis triceſimo ſecun
Perſæ in tantum dilexerunt, ut legatos mitter
tes copiam conſtruendi monumenta. Cæter
cunctæ provinciæ omnisque Roma interitu e
tavit, ut plebs induta pileis manumiſſionum,
ſævo exemta domino, triumpharet.

GALBA nobili SVLPICIORVM genere
tus, imperavit menſes ſeptem, diesque totiden
adoleſcentes infamis, ad veſcendum intemper
trium amicorum conſilio, id eſt Vinii, Cornelii
cuncta diſponens, adeo ut intra Palatinas æd
habitarent, & vulgo pædagogi dicerentur.
ſumptam dominationem multas provincias
adminiſtravit, militem ſeveriſſime tractans,
greſſo eo caſtra, vulgaretur ſtatim, DISCE m
tare; Galba eſt, non Gætulicus. Cum ſeptua
tertium ætatis annum ageret, dum factione O
cenſas legiones lorica tectus lenire contendere
cum Curtium cæſus eſt.

SALVIVS OTHO ſplendidis ortus majori
opido Ferentino, imperavit menſes quatuor,
turpis, maxime adoleſcentia. Hic a Vitellio
apud Placentiam, dehinc apud Bebriacum vict
gladio transfixit anno ætatis 37. adeo amabil
bus propriis, ut plerique corpore ejus viſo, ſu
bus interierint.

VITELLIVS ortus familia nobili, patre L
tellio ter conſule, imperavit menſes octo. Iſt
crudelis avarusque cum profuſione fuit. Huju
re Veſpaſianus in Oriente principatum arripui
militibus certamine ſub muris urbis habito
ratus, e palatio, quo ſe abdiderat Vitellius
a tergo manibus, productus, circumducitur
taculum vulgi. Ac ne homo impudens, in
ſaltem, malorum quæ geſſerat, rubore facier
teret, ſubjecto in mentum gladio, ſeminud
tis coeno, fimo, & cæteris turpioribus dict
mentis vultum ejus inceſſentibus, per ſcalas
nias trahitur: ubi Sabinum Veſpaſiani fratre
permiſerat. Numeroſis ictibus confoſſus inter
xit annos 57. Hi omnes, quos paucis attigi,
pue Cæſarum gens, adeo litteris culti, atq
quentia fuere, ut ni cunctis vitiis, abſque A

rent, profecto texiſſent immodica flagitia.
SPASIANVS imperavit annos decem. Hu-
ceteta bona illud ſingulare fuit, INIMICI-
oblivisci, adeo, ut Vitellii hoſtis ſui filiam lo-
ſſime dotatam, ſplendidiſſimo conjungeret vi-
bat patienter amicorum mo us, contumeliis eo-
t erat facetiſſimus, [dictis] jocularibus reſpon-
Namque Mucianum, quo adjutore ad imperium
rat, fiducia meritorum * aliquo utrique fami-
unum dicens, inſolentem, lepide flectebat, adhi-
oſti me mirum eſſe. Sed quid mirum in amicis,
am cauſſidicorum obliqua dicta, & philoſopho-
urunaciam contemneret? Iſte exſanguem diu,
ue terrarum orbem brevi refecit. Namque pri-
tellites tyrannidis, niſi qui forte atrocius longe
erant, flectere potius maluit, quam excruciatos
prudentiſſime ratus, nefaria miniſteria a pluri-
u curari. Præterea legibus æquiſſimis moneu-
dque vehementius eſt, vitæ ſpecie, vitiorum plu-
leverat. Infirmus tamen, uti quidam prave pu-
dverſus pecuniam, cum ſatis conſtet ærarii ino-
c clade urbium, novas eum neque poſtea habi-
ctigalium penſiones exquiſiviſſe. Hic Romam
nem incendiis veteribus ac ruinis, permiſſa, ſi do-
eeſſent, volentibus ædificandi copia, Capito-
ædem Pacis, Claudii monumenta reparavit:
que nova inſtituit. Per omnes terras, qua jus Ro-
n eſt, renovatæ urbes cultu egregio: viæ operi-
axinis munitæ ſunt. Tunc cavati montes per
niam ſunt prono transgreſſu, quæ vulgariter Per-
etra vocitatur. Mille gentes compoſitæ, cum
ras ægerrime reperiſſet, extinctis ſævitia tyran-
plerique: rex Parthorum Vologeſes metu ſolo
e coactus eſt. Syria ſeu Palæſtina, nec non Cili-
achea, & Commagene, quam hodie Auguſto-
nſem nominamus, provinciis acceſſere. Iudæi
e additi ſunt. Hic monentibus amicis, ut cave-
Metio Pompoſiano, de quo ſermo percrebuerat
turum, conſulem fecit, alludens tali cavillo,
loque memor erit tanti beneficii. Inſtitutum ve-
iforme omni imperio tenuit. Vigilare de nocte,
tiſque actibus abſolutis caros admittere, dum ſa-
r calceamenta ſumens & regium veſtitum. Poſt
n negotiis, quæcumque adveniſſent, auditis,
eri vectatione, deinde requieſcere: poſtremo
aviſſet, remiſſiore animo convivium curabat.
dicere ſtudium coëgit imperatoris boni, quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ab Auguſti morte poſt annos ſex & quinqua
mana reſpublica exſanguis ſævitia tyranno
fato quodam,ne penitus rueret,aſſecuta eſt.
num agens vitæ abſque uno ſeptuageſimum,
quibus delectabatur admiſcens, interiit. Qu
cum crinitum ſidus apparuiſſet, Iſtud, inquit
Perſarum pertinet,cui capillus effuſior. Dein
eluvie feſſus, & aſſurgens, Stantem, ait, imp
excedere terris decet.

TITVS vocabulo patris etiam VESI
NVS dictus, matre liberta DOMITIL
mine genitus, imperavit annos duos, & men
diesque viginti. Iſte à puero præclaris ſtudiis
tis, militiæ, litterarum inſtantiſſime deditus,
renderit,animi & corporis muneribus oſtendi
patriæ curam ſuſcepit, incredibile eſt , quam
imitabatur, anteierit,præcipue clementia, lib
honorificentia, ac pecuniæ contemptu : quæ
us grata fuere, quod ex nonnullis à privato a
tratis, aſperior , luxuriæ & avaritiæ amans
tur fore. Namque præfecturam prætorianam
perante adeptus , ſuſpectum quemque & opp
bi,immiſſis , qui per theatra & caſtra invidio
tes ad pœnam poſcerent , quaſi criminis conv
preſſit. In quibus Cæcinam conſularem adhi
næ,vix dum triclinio egreſſum,ob ſuſpicione
tæ Berenices uxoris ſuæ, jugulari juſſit. Iurgia
ſub patre venundata rapinarum cupidum : un
nem cuncti vocantes opinantesque ſummam r
ctum graviter acceperant. Sed hæc in melius
ſa adeo ei immortalem gloriam contulere,ut
CIÆ atque AMOR humani generis appe
Deniq; ut ſubiit pondus regium , Berenicen n
as ſperantem regredi domum , & enervatoru
abire præcepit. Quo facto, quaſi ſignum prot
ratæ intemperantiæ. Dehinc cum donata con
prioribus principibus firmare inſequentes ſole
mul [ut] imperium cepit,talia poſſidentibu
ſponte cavit. Quadam etiam die , recordans
nihil ſe cuiquam præſtitiſſe , venerando cæleſt
cto , AMICI , ait , PERDIDIMVS D
quia erat magnificæ liberalitatis. Clementia
uſque eo perduxit , ut ampliſſimi ordinis duo
verſus eum conjuraſſent, neque abnuere cogita
lus quirent,monuerit primo; poſt deductos in ſp
lum ſecum,utrimque aſſidere juſſerit : petitoqu
duſtria Mirmillonum,quorum pugnæ viſebant

iaſi ad explorandam aciem, uni atque alteri com-
t: quibus perculſis & conſtantiam mirantibus di-
Videtisne POTESTATES fato dari, fru-
e tentari facinus potiundi ſpe, vel amittendi me-
ratrem quoque Domitianum parantem inſidias,
mque animos ſollicitantem, flens ſæpius obteſta-
, ne parricidio aſſequi cuperet, quod & ſe volente
bventurum ei, & jam haberet, cum ſit particeps
atis. Hujus tempore mons Veſuvius in Campania
coepit: incendiumque Romæ ſine nocturna re-
er triduum fuit. Lues quoque, quanta vix um-
antea, [fuit.] Quibus malis nonnullis vexatis,
ia propria ſubvenit, cunctis remediorum generi-
nunc ægrotantes per ſemetipſum reficiens, nunc
lans ſuorum mortibus afflictos. Vixit annos qua-
nta unum: & in eodem, quo pater, apud Sabinos
febri interiit. Hujus mors, credi vix poteſt, quan-
uctus urbi, provinciiſque intulerit, adeo ut eum
as publicas, ſicut diximus, appellantes, quaſi
tuo cuſtode orbatum terrarum orbem deflerent.
)MITIANVS VESPASIANI & DO-
ILLÆ libertæ filius, germanus Titi, impera-
nos quindecim. Ille primo clementiam ſimulans,
adeo iners, domi bellique tolerantior videbatur:
oque Cattos Germanoſque devicit. jus æquiſſi-
xit. Romæ multa ædificia vel cœpta, vel à fun-
itis conſtruxit. BIBLIOTHECAS incen-
onſumtas, petitis undique, præſertim Alexandria,
plis, reparavit. Sagittarum tam doctus fuit, ut in-
rentes digitos extentæ manus viri procul poſiti
la ejus transvolarent. Dehinc atrox cædibus, bono-
upplicia agere cœpit: ac more Caligulæ domi-
ſeſe deumque dici coegit: ſegniſq; ridicule, remo-
nibus, muſcarum agmina perſequebatur. Furens
ne: cujus fœdum exercitium, Græcorum lingua
πάλην vocabat. Hinc percontanti cuidam, quiſ-
ne in palatio eſſet, reſponſum [eſt,] Ne muſca
em. His ejus ſævitiis, ac maxime injuria verborum,
[ſe] ſcortum vocari dolebat, accenſus Antonius,
ns Germaniam ſuperiorem, imperium corripuit.
per Norbanum Appium acie ſtrato, Domitianus
tætrior, in omne hominum genus, etiam in ſuos,
um more graſſabatur. Igitur metu crudelitatis, &
ientiæ ſuæ conjuravere plerique, impulſoribus
enio procurante cubiculum, & Stephano, & tum
audem interceptæ pecuniæ ſupplicium ſuſpectan-
odiano, adſcita etiam in conſilium tyranni uxore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Domitia, ob amorem Paridis hiſtrionis à princi
ciatus formidante ; Domitianum multis vul
confodiunt : poſt annum quintum & quadrag
vitæ. At ſenatus gladiatoris more funus efferri
dumque nomen decrevit. Hujus tempore ſæcul
di celebrari ſunt.

Hactenus Romæ , ſeu per Italiam orti Im
rexere : hinc advenæ. Vnde compertum eſt ,
Romam externorum virtute creviſſe. Quid enim
va prudentius aut moderatius ? quid Trajano di
quid præſtantius Adriano ?

COCCEIVS NERVA opido Na
genitus , imperavit menſes tredecim , dies dece
cum imperium ſuſcepiſſet, mox rumore orto, viv
que affore Domitianum , perinde trepidavit, ut
mutato, verbis amiſſis, vix conſiſteret. Sed à Par
confirmatus, recepta fiducia, ad ſolemne delenim
converſus eſt. Qui cum in curiam à ſenatu gra
exceptus eſſet , ſolus ex omnibus Arrius Antoni
acer, eique amiciſſimus, conditionem imperantiu
denter exprimens, amplexus eum , gratulari ſe ai
tui & populo, provinciisque ; ipſi autem nequa
cui ſatius fuerat malos ſemper principes eludere
tanti oneris vim ſuſtinentem , non moleſtiis m
periculis ſubjici , ſed famæ etiam inimicorum
& amicorum : qui cum ſe mereri omnia præſum
quicquam non extorſerint, atrociores ſunt ipſis q
hoſtibus. Iſte quicquid antea pœnæ nomine t
acceſſerat, indulſit : afflictas civitates relevavit :
las , puerosque natos parentibus egeſtoſis ſumpt
lico per Italiæ opida ali juſſit. Hic ne acceſſur
lignorum terreret , Iunii Maurici conſtantis vir
[ita] admonetur. Qui convivio familiari adh
cum Vejentonem conſulari honore functum q
apud Domitianum, tamen multos occultis crimi
nibus perſecutum, adeſſe vidiſſet; inter colloquia
tione Catulli facta calumniatoris præcipui , d
Nerva, quid nunc faceret, ſi Domitiano ſupervix
Nobiſcum, inquit Mauricus, cenaret. Hic jurgioru
ceptator & ſcientiſſimus & frequens fuit. Calpu
Craſſum, promiſſis ingentibus animos militum p
tantem, detectum, confeſſumque, Tarentum cum
removit, patribus lenitatem ejus increpantibus.
que interfectores Domitiani ad exitium poſcer
tantum eſt conſternatus, ut neque vomitum, neq
petum ventris valeret differre. & tamen vehem
obſtitit, dictitans æquius eſſe mortem ſubire, qua

ctori

tem imperii fœdare, proditis potentiæ ſumendæ
ibus. Sed milites neglecto principe, requiſitos,
ium, [Stephanum] uno ictu: Parthenium vero
is prius genitalibus, & in os conjectis, jugulave-
empto magnis ſumptibus Caſperio: qui ſcelere
uci inſolentior, Nervam compulit referre ad
im gratias militibus, quia nefandos peſſimosque
m mortalium peremiſſent. Hic Trajanum in li-
cum, inque partem imperii adoptavit: cum quo
vixit menſibus. Qui dum ſuggerente ira, voce
naxima, contra quendam Regulum nomine in-
ret; ſudore correptus eſt. Quo refrigeſcente, hor-
rporis nimius initium febri fuit: nec multo
itam finivit, anno ætatis ſexageſimo tertio. Cu-
pus a ſenatu quondam Auguſto honore delatum
lchro Auguſti ſepultum eſt. Eoque die quo in-
olis defectio facta eſt.
PIVS TRAIANVS ex urbe Tudertina,
ab avo dictus, Trajanus a Trajo paterni generis
e, vel de nomine Trajani patris ſic appellatus,
avit annis viginti. Iſte talem ſe reipublicæ præ-
qualem vix ægreque exprimere valuerunt ſum-
n ſcriptorum miranda ingenia. Hic imperium
Agrippinam nobilem Galliæ coloniam ſuſcepit,
s diligentiam in re militari, in civilibus lenita-
n ſublevandis civitatibus largitionem. Cumque
nt, quæ ab egregiis principibus expectentur,
CTITAS domi, in armis fortitudo, utrobi-
udentia: tantus erat in eo maximarum rerum
, ut quaſi temperamento quodam virtutes miſ-
ideretur: niſi quia cibo, vinoque paululum de-
rat. Liberalis in amicos: & tamquam vitæ con-
e par, ſocietatibus perfrui. Hic ob honorem Su-
jus ſtudio imperium arripuerat, lavacra condi-
De quo ſupervacaneum videtur cuncta velle no-
im prodere, cum ſatis ſit excultum atque emen-
dixiſſe. Fuit enim patiens laboris, ſtudioſus op-
ijuſque, ac bellicoſi: magis [que] ſimpliciora
a aut eruditiſſimos, quamvis ipſe parcæ eſſet ſci-
moderateq; eloquens, diligebat. IVSTITIÆ
ic IVRIS humani divinique tam repertor no-
am inveterati cuſtos. Quæ omnia eo majora vi-
ur, quo [niam] per multos atque atroces tyran-
rdito atque proſtrato ſtatu Romano, in reme-
antorum malorum divinitus credebatur oppor-
atus; uſque eo, ut adveniens imperium ejus ple-
mirifica denunciaverint. In quibus præcipuum,

cornix e faſtigio Capitolii Atticis ſermonibus
καλῶς ἔχει. Hujus exuſti corporis cineres rel
mam, humatique Trajani foro ſub ejus colum
imago ſuperpoſita, ſicuti triumphantes ſolent,
bem invecta, ſenatu præeunte & exercitu. Eo te
multo perniciosius, quam ſub Nerva, Tiberis i
vit, magna clade ædium: & terræmotus gravis p
vincias multas, atroxque peſtilentia, famesque,
cendia facta ſunt. Quibus omnibus Trajanus
quiſita remedia plurimum opitulatus eſt; ſtatue
domorum altitudo ſexaginta ſuperaret pedes,
nas faciles, & ſumptus, ſi quando talia conting
exitioſos. Vnde merito PATER PATRIÆ dic
Vixit annos ſexaginta quatuor.

ÆLIVS ADRIANVS ſtirpis Italicæ, Ælio A
Trajani principis conſobrino Adriæ orto g
quod opidum agri Piceni, etiam mari Adriati
men dedit, imperavit annis viginti duobus. Hic
litteris impenſius eruditus, a pleriſque Græcu
pellatus eſt. Athenienſium ſtudia, moresque hau
ſermone tantum, ſed & ceteris diſciplinis, ca
pſallendi, medendique ſcientia, muſicus, geomet
tor, fictor ex ære vel marmore proxime Polycle
Euphranoras. Perinde omnino ad iſta erat factu
elegantius numquam quicquam humanæ res e
videantur. Memor ſupra quam cuiquam cre
eſt, locos, negotia, milites, abſentes quoque nom
recenſere. Immenſi laboris, quippe qui provinci
nes pedibus circumierit, agmen comitantium p
tens, cum opida univerſa reſtitueret, augeret ord
Namque ad ſpecimen legionum militarium, f
perpendiculatores, architectos, genusque cunct
ſtruendorum mœnium, ſeu decorandorum in co
centuriaverat. Varius, multiplex, multiformis: a
atque virtutes quaſi arbiter genitus, impetum
quodam artificio regens, ingenium invidum, triſt
civium, & ad oſtentationem ſui inſolens, callid
bat; continentiam, facilitatem, clementiam ſim
contraque diſſimulans ardorem gloriæ, quo flag
Acerrimus ad laceſſendum pariter & reſponde
ſeriis, joco, maledictis: referre carmen carmini, d
dicto: prorſus ut meditatum crederes adverſus o
Hujus uxor Sabina, dum prope ſervilibus injur
cipitur, ad mortem voluntariam compulſa eſt. Q
lam jactabat, quam immane ingenium pertuliſ
elaboraſſe, ne ex eo ad humani generis pernicie
vidaretur. Hic morbo ſubtercutaneo, quem diu p

Pertu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

lerat, victus, dolore ardens, impatiensque, plures e
tu extinxit. A regibus multis pace occultis mune-
s impetrata, jactabat palam plus ſe otio adeptum,
n armis ceteros. Officia ſanè publica, & palatina,
non militiæ in eam formam ſtatuit, quæ paucis per
ſtantinum immutatis hodie perſeverat. Vixit an-
ſexaginta duos: dehinc miſerabili exitu conſumtus
cruciatu membrorum fere omnium confectus, in
um ut crebro ſeſe interficiendum miniſtrorum fidiſ-
s precans offerret: ac ne in ſemetipſum ſæviret, cu-
ia cariſſimorum ſervaretur.

NTONINUS FULVIUS, ſeu BOIONIUS dictus,
a etiam PIUS cognominatus, imperavit annos vi-
i tres. Iſte ab Adriano in filium adoptatus, cujus
r fuerat, tantæ bonitatis in principatu fuit, ut
d dubie ſine exemplo vixerit. Quamvis eum Numæ
ulerit ætas ſua, cum orbem terræ nullo bello per
os viginti tres auctoritate ſola rexerit, adeo tre-
tibus eum atque amantibus cunctis regibus natio-
isque, & populis, ut parentem ſeu patronum magis
m dominum imperatoremve reputarent: omnesque
ore in cæleſtium morem propitium optantes, de
troverſiis inter ſe judicem poſcerent. Ad quem et-
Indi, Bactri, Hyrcani legatos miſere, juſtitia tanti
eratoris comperta, quam ornabat vultu ſereno &
chro, procerus membra, decenter validus. Prius
m ſalutandus prodiret, deguſtans panis aliquantu-
, ne frigeſcente circum præcordia per jejunium ſan-
ne, viribus exeſis interciperetur, eoque actuum pub-
rum laboribus minime ſufficeret. Quæ incredibili
gentia ad ſpeciem optimi patrisfamilias exſeque-
ur. Appetentia gloriæ carens, & oſtentatione: adeo
nſuetus, ut inſtantibus Patribus ad eos qui contra
n conjuraverant perſequendos, compreſſerit quæſtio-
n, præfatus NECESSE non eſſe, ſceleris in ſemetip-
i cupidos, pertinacius indagari: ne ſi plures reperi-
tur, quantis odio eſſet, intelligeretur. Igitur cum eſſet
iorum ſeptuaginta duorum, apud Lorios villa pro-
a, millibus paſſuum duodecim ab urbe, febri pauco-
n dierum poſt tres atque viginti annos imperii con-
ptus eſt. Ob cujus honorem, templa, ſacerdotes, atque
nita alia decreta ſunt. Uſque eo autem mitis fuit, ut
n ob inopiæ frumentariæ ſuſpicionem lapidibus a
be Romana perſtringeretur, maluerit ratione expoſi-
placare, quam ulciſci ſeditionem.

MARCUS autem ANTONINUS imperavit annos
em & octo. Ille virtutum omnium, cæleſtisque in-

genii exſtitit, ærumnisque publicis quaſi defenſ ob-
jectus eſt. Etenim niſi ad illa tempora natus eſſe
fecto quaſi uno lapſu ruiſſent omnia ſtatus Ro
Quippe ab armis nuſquam quies erat: perque o
Orientem, Illyricum, Italiam, Galliamque bella
bant: terræmotus non ſine interitu civitatum, in
tiones fluminum, lues crebræ, locuſtarum ſpecies
infeſtæ, prorſus ut prope nihil, quo ſummis ang
atteri mortales ſolent, dici ſeu cogitari queat, quo
illo imperante ſævierit. Credo divinitus attrib
VT dum mundi lex ſeu natura aliudve quid ho
bus incognitum ea mala gignit, rectorum conſilii
quam medicinæ remediis leniatur. Is propinquũ
LVCIVM ANNIVM VERVM, ad imperii parte
vo benevolentiæ genere aſcivit. Qui Verus inte
num atque Concordiam iter faciens, ictu ſang
quem morbum Græci ἀπόϖληξιν vocant, unde
imperii anno extinctus eſt. Carminum maxime [T
corum] ſtudioſus, ingenii aſperi atque laſcivi. Poſt
obitum Marcus Antoninus rempublicam ſolus te
A principio vitæ tranquilliſſimus, adeo ut ab in
[vultum] nec ex gaudio, nec ex mærore mutaveri
loſophiæ ſtudens, litterarumque Græcarum pe
mus. Hic permiſit viris clarioribus, ut convivia e
cultu, quo ipſe, & miniſtris ſimilibus, exhiberen
cum ærario exhauſto, largitiones, quas militib
penderet, non haberet, neque indicere provincia
aut ſenatui aliquid vellet; inſtrumentum regii c
facta in foro Trajani ſectione, diſtraxit, vaſa aure
cula cryſtallina & murrhina, uxoriam ac ſuam ſe
& auream veſtem, multa ornamenta gemmarum:
duos continuos menſes venditio habita eſt, multu
auri redactum. Poſt victoriam tamen emptoribus p
reſtituit, qui reddere comparata voluerunt. mo
nulli fuit, qui maluit ſemel empta retinere. Hujus
pore Caſſius tyrannidem arripiens, extinctus eſt.
vitæ anno quinquageſimo nono, apud Vendobo
morbo conſumptus eſt. De ejus morte nuncio Ro
pervecto, confuſa luctu publico Vrbe, ſenatus in
veſte tetra amictus, lacrymans convenit. Et quod d
mulo ægre creditum eſt, omnes pari ſenſu præſum-
runt, Marcum cælo receptum eſſe. Ob cujus hon
templa, columnæ, multaque alia decreta ſunt.

AVRELIVS COMMODVS Marci Antonini fi
Antoninus & ipſe dictus, imperavit annos trede
Hic qualis futurus eſſet, in ipſo primordio oſte
Nam cum in ſupremis moneretur a parente, att

arbaros ne permitteret vires recipere : reſpondit,
columi quamvis paulatim, negotia perfici poſſe:a
[vero] nihil. Sævior omnibus libidine atque
ia,crudelitate.nulli fidus: magisque in eos atrox,
ampliſſimis honoribus donisque ingentibus extu-
In tantum depravatus, ut gladiatoriis armis ſæ-
e in amphitheatro dimicaverit. Huic Marcia ge-
libertini, forma tamen meretricîsque artibus pol-
cum animum ejus penitus devinxiſſet, egreſſo e
o, veneni poculum obtulit. Ad extremum ab im-
validiſſimo palæſtrita, compreſſis faucibus expi-
anno vitæ triceſimo ſecundo.

ELVIUS PERTINAX imperavit dies octoginta
que. Ille coactus [imperavit:] repugnansque Impe-
ſuſcipiens, tale cognomentum ſortitus eſt. Origine
s ſordida, præfecturam Vrbi agens, Imperator ef-
s, ſcelere Iuliani multis vulneribus obtruncatur,
s natus ſeptem atque ſexaginta. Hujus caput tota
circumvectum eſt. Hoc exitu obiit vir ad humanæ
erſationis exemplum per laboris genera univerſa
ntus, provectusque eo, ut FORTVNÆ vocaretur
A. Nam libertino genitus patre apud Ligures in
ſqualido Lollii Gentiani, cujus in præfectura
que clientem ſe eſſe libentiſſime fatebatur, fuit
or litterarum, quæ a Grammaticis traduntur.
dus magis quam beneficus: Vnde eum Græco no-
χρηστόλογον appellavere. Numquam injuria ac-
a ad ulciſcendum ductus. Amabat ſimplicitatem:
munem ſe affatu, convivio, inceſſu præbebat. Huic
tuo Divi nomen decretum eſt: ob cujus laudem in-
inatis, ad vocis uſque defectum, plauſibus, accla-
um eſt, Pertinace imperante ſecuri viximus : nemi-
timuimus. patri pio, patri ſenatus, patri omnium
orum.

DIDIVS IVLIANVS ortu Mediolanenſis, imperavit
ſibus ſeptem. Vir nobilis, jure peritiſſimus, factio-
præceps, regni avidus. Hoc tempore Niger Peſcen-
apud Antiochiam; in Pannoniæ Sabaria Septi-
s Severus, creantur Auguſti. Ab hoc Severo Iulia-
in abditas palatii balneas ductus, extenta damna-
m modo cervice, decollatur : caputque ejus in ro-
ponitur.

SEPTIMIVS SEVERVS imperavit annos decem
octo. Hic Peſcennium interemit, hominem omnium
pitudinum. Sub eo etiam ALBINVS, qui in Gallia
Cæſarem fecerat, apud Lugdunum occiditur. Hic
erus filios ſuos ſucceſſores reliquit, Baſſianum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

& Getam. Hic in Britannia vallum per trigint paſſuum millia a mari ad mare deduxit. Fuit bel ſiſſimus omnium qui ante eum fuerunt. Acer ing ad omnia quæ intendiſſet in finem perſeverans. volentia, quo inclinaſſet, mirabili ac perpetua. Ad rendum diligens ; ad largiendum liberalis. In am inimicosque pariter vehemens: quippe qui Latera Cilonem, Anulinum, Baſſum, ceterosque alios dit ædibus quoque memoratu dignis : quarum præci videmus , Parthorum quæ dicuntur, ac Laterani nulli in dominatu ſuo permiſit honores venum Latinis litteris ſufficienter inſtructus. Græcis ſerm bus eruditus. Punica eloquentia promtior, quippe tus apud Leptim provinciæ Africæ. Is dum mem rum omnium, maxime pedum, dolorem pati nequ veneni vice, quod ei negabatur , cibum gravis ac p mæ carnis avidius invaſit : quem cum conficere poſſet , cruditate preſſus, expiravit. Vixit annos ſ ginta quinque.

AVRELIVS ANTONINVS BASSIANVS CA CALLA, Severi filius, Lugduni genitus, imperavit lus annos ſex. Hic Baſſianus ex avi materni nom dictus eſt. At cum e Gallia veſtem plurimam deve ſet , talaresque caracallas feciſſet , coëgiſſetque pleb ad ſe ſalutandum indutam talibus introire, de nom hujuſce veſtis CARACALLA cognominatus eſt. fratrem ſuum GETAM peremit : ob quam cauſam rore pœnas dedit DIRARVM INSECTATIONE, q non immerito ultrices vocantur: a quo poſt furore c valuit. Hic corpore ALEXANDRI Macedonis conſp to , Magnum atque Alexandrum ſe juſſit appellari, ſentantium fallaciis eo perductus, ut truci fronte, & lævum humerum converſa cervice , quod in ore A xandri notaverat, incedens, fidem vultus ſimillimi p ſuaderet ſibi. Fuit impatiens libidinis , quippe qui vercam ſuam duxit uxorem. Cum Carras iter facer apud Edeſſam ſecedens ad officia naturalia , a mili qui quaſi ad cuſtodiam ſequebatur, interfectus eſt. xit annos fere triginta. Corpus ejus Romam re tum eſt.

MACRINVS cum DIADVMENO filio ab exerci Imperatores creati , imperaverunt menſes quatuord cim. & ab eodem exercitu obtruncantur, pro eo, qu Macrinus militarem luxuriam , ſtipendiaque profuſi ra comprimeret.

AVRELIVS ANTONINVS VARIVS , idem H LIOGABALVS dictus, Caracallę ex Semea conſobri

occul

ſtuprata filius, imperavit biennio & menſibus
ijus matris Semeæ avus Baſſianus nomine, fue-
ſacerdos;quem Phœnices, unde erat, Helioga-
ominabant: a quo iſte Heliogabalus dictus eſt.
Romam ingenti militum & ſenatus expectatio-
et, probris ſe omnibus contaminavit. Cupidi-
upri, quam adſequi naturæ defectu non pote-
convertens,muliebri nomine Baſſianam ſe pro
juſſerat appellari. Veſtalem virginem quaſi
onio jungens ſuo;abſciſſiſque genitalibus, ma-
agnæ ſacravit. Hic Marcellum, qui poſt Ale-
eſt dictus, conſobrinum ſuum, Cæſarem fecit.
multu militari interfectus eſt. Hujus corpus per
ias,more canini cadaveris,a milite tractum eſt,
cavillo appellantium, indomitæ & rabidæ li-
catulam. Noviſſime cum anguſtum foramen
corpus minime reciperet, uſque ad Tiberim
, adjecto pondere, ne umquam emergeret, in
projectum eſt. Vixit annos ſedecim: atque ex
uæ acciderant, Tiberinus, Tractitiusque appel
t.

ERVS ALEXANDER imperavit annos trede-
ic bonus reipublicæ, fuit ærumnoſus. Sub hoc
nte, Taurinus Auguſtus effectus, ob timorem ip-
phrati fluvio objecit. Tunc etiam Maximinus re-
rripuit, pluribus de exercitu corruptis. Alexan-
o cum deſeri ſe [met] a ſtipatoribus vidiſſet,
ſibi cauſam fuiſſe mortis exclamans,accurrenti
ori, obvoluto capite, cervices [ſuas] valide com-
præbuit,anno vitæ viceſimo ſexto. Hujus mater
, eo filium coëgerat, ut illa ipſa quamvis per-
, ſi menſæ prandioque ſupereſſent, alteri convi-
onerentur.

IVS MAXIMINVS Thrax, e militaribus, impe-
nnos tres. Is dum perſequitur pecunioſos, inſon-
iter noxioſque, apud Aquilejam ſeditione mili-
ſcerptus eſt una cum filio, conclamantibus cun-
litari joco,ex PESSIMO genere, ne catulum ha-
m. Hujus imperio duo GORDIANI, pater & fi-
incipatum arripientes,unus poſt unum interiere.
iam tenore PVPIENVS & BALBINVS regnum
ntes, perempti ſunt.

RDIANVS nepos Gordiani ex filia, ortus Romæ
imo patre, imperavit annos ſex. Apud Cteſiphon-
Philippo præfecto prætorio accenſis in ſeditio-
ilitibus, occiditur anno vitæ undeviceſimo. Cor-
us prope fines Romani Perſiciq; imperii poſitum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

nomen loco dedit SEPVLCRVM GORDIAN
MARCVS IVLIVS PHILIPPVS imperavit a
quinque. Veronæ ab exercitu interfectus eſt, medi
pite ſupra ordines dentium præciſo. Filius auten
CAIVS IVLIVS SATVRNINVS, quem potent
ciaverat, Romæ occiditur agens vitæ annum duo
inum: adeo ſeveri & triſtis animi, ut jam tum a
quenni ætate, nullo prorſus cujuſquam commen
ridendum ſolvi potuerit: patremque ludis ſæcula
petulantius cachinnantem, quamquam adhuc t
vultu notaverit averſato. Is Philippus humillimo
loco fuit, patre nobiliſſimo latronum ductore.

DECIVS e Pannonia inferiore, Bubaliæ natus
peravit menſes triginta. Hic Decium filium ſuum
ſarem fecit: vir artibus cunctis virtutibusque in
tus, placidus & communis domi: in armis prom
mus. In ſolo Barbarico inter confuſas turbas gu
paludis ſubmerſus eſt, ita ut nec cadaver ejus po
inveniri. Filius vero ejus bello extinctus eſt. Vixit a
quinquaginta. Hujus temporibus Valens Licini
Imperator effectus eſt.

VIBIVS GALLVS cum VOLVSIANO filio i
raverunt annos duos. Horum temporibus HOSTI
NVS PERPENNA a ſenatu Imperator creatus,
multo poſt peſtilentia conſumtus eſt. Sub his etiam
MILIANVS in Mœſia Imperator effectus eſt: c
quem ambo profecti, apud Interamnam ab exercit
cæduntur, anno ætatis pater ſeptimo circiter &
drageſimo: creati in inſula Meninge, quæ nunc G
dicitur. ÆMILIANVS vero menſes quatuor do
tus, apud Spoletium, ſive pontem, quem ab ejus
Sanguinarium accepiſſe nomen ferunt, inter Ot
lum, Narniamque, [Spoletium] & urbem Roma
gione media poſitum. Fuit autem genere Maurus,
nax, nec tamen præceps. Vixit annis quatuor m
quinquaginta.

LICINIVS VALERIANVS cognomento CO
BIVS, imperavit annos quindecim, parentibus
ſplendidiſſimis, ſtolidus tamen, & multum iners, n
ad uſum aliquem publici officii, conſilio ſeu geſti
commodatus. Hic filium ſuum GALLIENVM A
ſtum fecit, Gallienique filium CORNELIVM VA
RIANVM Cæſarem. His imperantibus REGILI
NVS in Mœſia; CASSIVS, LABIENVS, POSTV
in Gallia, Gallieni filio interfecto, Imperatores e
ſunt. Pari modo ÆLIANVS apud Moguntiacum
Ægypto ÆMILIANVS, apud Macedonas VALE

Mediol

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

i AVREOLVS dominatum invaſere. Valeria-
n Meſopotamia bellum gerens, a Sapore Per-
ꝛe ſuperatus, mox etiam captus, apud Parthos
ervitute conſenuit. Nam quamdiu vixit, rex
provinciæ incurvato eo pedem cervicibus ejus
, equum conſcendere ſolitus erat. GALLIE-
dem in locum Cornelii filii ſui SALONI[A]-
erum filium ſubrogavit, amori diverſo pelli-
tus, Saloninæ conjugis, & concubinæ, quam
onem conceſſa parte ſuperioris Pannoniæ, a
rcomannorum rege matrimonii ſpecie ſuſce-
IPAM nomine. Noviſſime adverſus AVREO-
fectus eſt. Quem cum apud pontem, qui ex
ine Aureolus appellatur, obtentum detruſum-
iolanum obſedit, ejusdem Aureoli commento
eriit. Regnavit annos quindecim, cum patre
&]ſolus octo. Vixit annos quinquaginta.
VDIVS imperavit annis duobus. Hunc pleri-
nt Gordiano ſatum, dum adoleſcens a mulie-
a inſtitueretur ad uxorem. Hic Claudius Gal-
rientis ſententia Imperator deſignatus: ad
cini poſitum per Gallonium Baſilium indu-
gia direxerat. extinctoque a ſuis Aureolo, re-
gionibus adverſum aciem Alamannorum haud
lacu Benaco dimicans, tantam multitudinem
ægre pars dimidia ſuperfuerit. His diebus Vic-
egnum cepit. Claudius vero cum ex fatalibus
os inſpici præceperat, cognoviſſet ſententiæ in
icendæ primi morte remedium deſiderari,
io Baſſo, qui tunc erat, ſe offerente, ipſe vitam
ud paſſus reſponſa fruſtrari, dono Reipublicæ
præfatus neminem tanti ordinis primas habere
m Imperatorem. Ea res ſic erat cunctis grata, ut
vocabulum modo, ſed ex auro ſtatuam prope
ovis ſimulacrum, atque in curia imaginem au-
oceres ſacraverint.
ſucceſſit frater ejus QVINTILIVS. Is paucis
imperium tenens, interemtus eſt.
RELIANVS genitus patre mediocri, &, ut qui-
unt, Aurelii clariſſimi ſenatoris colono inter
& Macedoniam, imperavit annis quinque,
is ſex. Iſte haud diſſimilis fuit Magno Alexan-
Cæſari dictatori. Nam Romanum orbem trien-
invaſoribus receptavit: cum Alexander annis tre-
er victorias ingentes ad Indiam pervenerit: &
Cæſar decennio ſubjecerit Gallos, adverſum
uadriennio congreſſus. Iſte in Italia tribus

proeliis

proeliis victor fuit, apud Placentiam juxta amne-
taurum ac Fanum Fortunæ, poſtremo Ticinenſibu
campis. Hujus tempore apud Delmatas Septimi-
perator effectus, mox a ſuis obtruncatur. Hoc te
in urbe Roma monetarii rebellarunt, quos Aure
victor ultima crudelitate compeſcuit. Iſte primus
Romanos DIADEMA capiti innexuit: gemmiſque
aurata omni veſte, quod adhuc fere incognitum R
nis moribus videbatur, uſus eſt. Hic muris validi
& laxioribus Vrbem ſepſit. Porcinæ carnis uſu
pulo inſtituit. Hic Tetricum, qui Imperator ab ex
in Galliis effectus fuerat, correctorem Lucaniæ p
xit, aſpergens hominem eleganti joco, Sublimi
bendum regere aliquam Italiæ partem, quam tra
pes regnare. Noviſſime fraude ſervi ſui, qui ad
dam militares viros amicos ipſius, nomina perul
notata, falſo manum ejus imitatus, tamquam Au
nus ipſos pararet occidere, ab iiſdem interfectus e
itineris medio, quod inter Conſtantinopolim & I
cliam eſt. Fuit ſævus & ſanguinarius, & trux omni
pore, etiam filii ſororis interfector. Hoc tempor
tem menſibus interregni ſpecies evenit.

TACITVS poſt hunc ſuſcepit Imperium, vir eg
moratus: qui ducenteſimo Imperii die apud Tarſu
bri moritur.

Huic ſucceſſit FLORIANVS. Sed cum magna
exercitus equitum, Probum militiæ peritum leg
Florianus dierum ſexaginta quaſi per ludum Im
uſus, inciſis a ſemetipſo venis, effuſo ſanguine conſ
tus eſt.

PROBVS genitus patre agreſti, hortorum ſtud
Delmatio ſanguine, imperavit annos ſex. Iſte SAT
NINVM in Oriente, PROCVLVM & BONO
Agrippinæ Imperatores effectos oppreſſit.

VINEAS Gallos & Pannonios habere permiſit.
re militari Almam montem apud Sirmium, & Au
apud Mœſiam ſuperiorem, vineis conſevit. Hic S
in turri ferrata occiditur.

CARVS Narbonæ natus imperavit annos duos
confeſtim CARINVM & NVMERIANVM Cæ
fecit. Hic apud Cteſiphonta ictu fulminis interiit.

NVMERIANVS quoque filius ejus, cum oculo
dolore correptus [in] lecticula veheretur, impul
Apro, qui ſocer ejus erat, per inſidias occiſus eſt.
dolo occultaretur ipſius mors, quouſque APER i
dere poſſet Imperium, fœtore cadaveris ſcelus eſt
ditum. Hinc SABINVS IVLIANVS invadens Imp

a Ca

n campis Veronenſibus occiditur. Hic Cari-
us ſe ſceleribus inquinavit. Plurimos inno-
criminibus occidit. Matrimonia nobilium
Condiſcipulis quoque qui eum in auditorio
atione taxaverunt, perniciosſus fuit. Ad ex-
ucidatur, ejus præcipue tribuni dextera, cu-
tur conjugem polluiſſe.

ETIANVS Delmata, Anulini ſenatoris li-
matre pariter atque opido nomine Dioclea,
ocabulis, donec Imperium ſumeret, Diocles
,ubi orbis Romani potentiam cepit, Grajum
Romanum morem convertit. imperavit annis
inque.

XIMIANVM Auguſtum effecit; CONSTAN-
GALERIVM MAXIMIANVM cognomento
TARIVM, Cæſares creavit, tradens Conſtan-
DDORAM Herculii Maximiani privignam,
xore priori. Hoc tempore CARAVSIO in
CHILLEVS apud Ægyptum, IVLIANVS in
peratores effecti, diverſo exitu periere. E qui-
ius acto per coſtas pugione, in ignem ſe abje-
letianus vero apud Nicomediam ſponte impe-
ces relinquens, in propriis agris conſenuit.
ab Herculio atque Galerio ad recipiendum
rogaretur, tamquam peſtem aliquam dete-
hunc modum reſpondit, Vtinam Salonæ poſ-
re olera noſtris manibus inſtituta, profecto
n iſtud tentandum judicaretis. Vixit annos
octo, ex quibus communi habitu prope no-
. Morte conſumtus eſt, ut ſatis patuit, per for-
voluntaria. Quippe cum a Conſtantino atque
vocatus ad feſta nuptiarum, per ſenectam, quo
tereſſe valeret, excuſaviſſet, reſcriptis minaci-
ptis, quibus increpabatur Maxentio faviſſe, ac
io favere, ſuſpectans necem dedecoroſam, ve-
icitur hauſiſſe. His diebus CONSTANTIVS
tini pater, atque ARMENTARIVS Cæſares,
appellantur, creatis Cæſaribus, SEVERO per
, MAXIMINO Galerio ſororis filio per Orien-
lemque tempore CONSTANTINVS Cæſar ef-

ENTIVS Imperator in villa ſex millibus ab
creta, itinere Lavicaño: dehinc LICINIVS Au-
ficitur: parique modo ALEXANDER apud
inem Imperator fit: ſimilique modo VALENS
or creatur. quorum exitus iſte fuit.

ERVS ab Herculio Maximiano Romæ ad tres

tabernas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

tabernas extinguitur: funusque ejus Gallieni ſ
infertur: quod ab Vrbe abeſt per Appiam mil
vem. GALERIVS MAXIMIANVS conſumpt
libus defecit. MAXIMIANVS HERCVLIVS C
ſtantino apud Maſſiliam obſeſſus, deinde captu
mortis genere poſtremo, fractis laqueo cervici
ALEXANDER a Conſtantini exercitu jugula
XENTIVS dum adverſus Conſtantinum con
paulo ſuperius a ponte Milvio, in pontem navig
poſitum ab latere ingredi feſtinans, lapſu equ
fundum demerſus eſt; voratumque limo ponde
cis, corpus vix repertum. MAXIMINVS apud
morte ſimplici periit. VALENS a Licinio mor
tatur. Fuerunt autem morum hujuſmodi. AVI
MAXIMIANVS cognomento HERCVLIVS f
tura, ardens libidine, conſiliis ſtolidus, ortu
Pannonioque. Nam etiam nunc haud longe
eminet locus palatio ibidem conſtructo, ubi
ejus exercebant opera mercenaria. Ætate inter
genarius, annorum viginti Imperator. Genui
tropia Syra muliere Maxentium, & Fauſtam co
Conſtantini: cujus patri Conſtantio tradidera
doram privignam. Sed Maxentium ſuppoſitu
arte muliebri, tenêre mariti animum laborant
cio praviſſimi cœpti a puero. Is Maximianus ca
li umquam fuit, ne patri, aut ſocero quidem G
GALERIVS autem fuit (licet inculta agreſtiq
tia) ſatis laudabilis, pulcer corpore, eximius
bellator, ortus parentibus agrariis, paſtor armen
unde ei cognomen ARMENTARIVS fuit. Ortu
Ripenſi, ibique ſepultus eſt: quem locum Romu
ex vocabulo Romulæ matris appellarat. Is inſ
affirmare auſus eſt, matrem more Olympiadis A
dri Magni creatricis, compreſſam dracone ſeme
piſſe. GALERIVS MAXIMINVS ſorore Arm
progenitus, veroque nomine ante imperium D
dictus, Cæſar quadriennio, dehinc per Orientem
ſtus triennio fuit: ortu quidem atque inſtituto p
li, verum ſapientiſſimi cujusque, ac litterator
tor, ingenio quieto, vini avidior. Quo ebrius, qu
corrupta mente aſpera jubebat: qui cum pige
tum, differri, quæ præcepiſſet, in tempus ſobri
matutinum ſtatuit. ALEXANDER fuit Phryx o
ingenio timidus, inferior adverſus laborem vitio
tæ. His omnibus abſumtis, Imperii jura penes Co
tinum & Licinium devenere.

CONSTANTINVS Conſtantii Impe

&

e filius, imperavit annos triginta. Hic dum juven-
Galerio in urbe Roma religionis ſpecie obſes
tur, fugam arripiens, atque ad fruſtrandos inſe-
s, publica jumenta, quaqua iter ageret, interfi-
ad patrem in Britanniam pervenit; & forte eiſ-
iebus ibidem Conſtantium parentem fata ulti-
urgebant. Quo mortuo, cunctis qui aderant an-
bus, ſed præcipue Eroco Alemannorum rege,
gratia Conſtantium comitato, Imperium capit.
rorem ſuam Conſtantiam Licinio Mediolanum
conjungit: filiumque ſuum CRISPVM nomine,
nervina concubina ſuſceptum, item Conſtanti-
iiſdem diebus natum opido Arelatenſi, Licinia-
ue Licinii filium, menſium fere viginti, Cæſares
. Verum enimvero ut IMPERIA difficile concor-
cuſtodiunt, diſſidium inter Licinium Conſtanti-
ue exoritur: primumque apud Cibalas juxta pa-
Hiulcam nomine, Conſtantino nocte caſtra Lici-
umpente, Licinius fugam petiit: Byzantiumque
voluceri pervenit. Ibi MARTINIANVM officio-
nagiſtrum Cæſarem creat. Dehinc Conſtantinus
otior apud Bithyniam adegit Licinium pacta ſa-
ndumentum regium offerre per uxorem. Inde
alonicam miſſum, paulo poſt eum Martinianum-
ugulari jubet. Hic Licinius annum dominationis
poſt quintumdecimum, vitæ proxime ſexageſi-
, occiditur. avaritiæ cupidine omnium peſſimus,
alienus a luxu venerio, aſper admodum, haud
criter impatiens: infeſtus litteris: quas in inſcitiam
dicam, virus ac peſtem publicam nominabat, prę-
forenſem induſtriam. Agrarius plane, ac ruſtican-
, quia ab eo genere ortus altusque erat, ſatis utilis:
iliriæ cuſtos ad veterum inſtituta ſeveriſſimus.
DONVM & AVLICORVM omnium vehemens
tor, tineas ſoriceſque palatii eos appellans.
Conſtantinus obtento totius Romani Imperii,
bellorum felicitate, regimine, Fauſta conjuge, ut
t, ſuggerente, Criſpum filium necari jubet. De-
uxorem ſuam Fauſtam in balneas ardentes con-
m interemit, cum eum mater Helena dolore nimio
tis increparet. Fuit vero ultra quam æſtimari po-
audis avidus. Hic Trajanum herbam parietariam
tulos multos ædibus inſcriptos, appellare ſolitus
Hic pontem in Danubio conſtruxit. Habitum re-
gemmis, & caput exornans perpetuo diademate.
modiſſimus tamen rebus multis fuit: CALVM-
S ſedare legibus ſeveriſſimis; nutrire artes bonas,

præcipue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

præcipue STVDIA LITTERARVM: legere
re, meditari, audire legationes, & querimonia
ciarum. Cumque liberis filioque fratris Delm
ſaribus confirmatis, tres & ſexaginta annos v
quibus dimidios ita, ut tredecim ſolus imper
bo conſumtus eſt. Irriſor potius quam bland
proverbio vulgari, Thracala decem annis pra
mus, duodecim ſequentibus latro, decem novi
pillus, ob profuſiones immodicas nominatus
ſepultum in Byzantio, Conſtantinopoli dict
mortuo, Delmatius militum vi necatur. Ita a
bis Romani dominatio redacta eſt, Conſtantin
Conſtantium, ac Conſtantem filios Conſtanti
guli has partes regendas habuerunt: CONS
NVS junior cuncta trans Alpes: CONSTAN
freto Propontidis, Aſiam atque Orientem
STANS Illyricum, Italiamque, & Africam
tiam, Thraciam Macedoniamque, & Achajam
LIANVS Delmatii Cæſaris conſanguineus
niam, nationesque circumſocias.

Interim ob Italiæ, Africæque jus diſſenti
Conſtantinus, & Conſtans [cœperunt.] Conſta
trocinii ſpecie dum incautus, fœdeque temu
aliena irruit, obtruncatus eſt, projectusque in
cui nomen Alſa eſt, non longe ab Aquileja.
vero venandi cupidine [ductus,] dum per ſilv
que erraret, conſpiravêre aliquanti militar
necem, auctoribus Chreſtio & Marcellino,
Magnentio: qui ubi patrandi negotii dies plac
cellinus natalem filii ſimulans, plerosque ad c
gat. Itaque in multam noctem convivio c
MAGNENTIVS quaſi ad ventris ſecreta ſece
bitum venerabilem capit. Ea re cognita, Co
gere conatus, apud Helenam opidum Pyrena
mum, a Gaiſone cum lectiſſimis miſſo, interfi
no tertiodecimo Auguſtæ dominationis (na
triennio fuerat) ævi ſeptimo viceſimoque. Hic
lis pedibus manibusque, articulorum dolore:
tus cœli temperie, fructuũ proventu, nulla a
formidine: quæ profecto majora fierent, ſi pr
rum rectores non pretio, ſed judicio provexiſſe
morte cognita, VETRANIO magiſter militu
rium in Pannonia apud Murſiam corripuit
Conſtantius non poſt multos dies regno exuit,
væ ætati non vitam modo, ſed etiam volup
otium concedens. Fuit autem prope ad ſtultiti
pliciſſimus.

CON

NSTANTIVS GALLVM fratrem patruelem
em pronuntiat, ſororem Conſtantinam illi con-
s. MAGNENTIVS quoque DECENTIVM con-
neum ſuum trans Alpes Cæſarem creavit. His
Romæ NEPOTIANVS Eutropiæ Conſtantini
filius, hortantibus perditis, Auguſti nomen ra-
nem octavo die viceſimoque Magnentius oppreſ-
oc tempore Conſtantius cum Magnentio apud
m dimicans vicit. in quo bello pæne numquam
us Romanæ conſumptæ ſunt vires, totiusque im-
ortunę peſſumdatę. Dehinc cum ſe Magnentius in
n recepiſſet, apud Ticinum plures fudit; incau-
, ut in victoria ſolet, audacius perſequentes. Nec
poſt apud Lugdunum coanguſtatus, gladio oc-
roviſo, ictum pulſu parietis juvans, transfoſſo la-
t erat vaſti corporis, vulnere, naribusque & ore
m effundens, menſe imperii quadrageſimo ſecun-
tis anno prope quinquageſimo, exſpiravit. Ortus
ibus barbaris, qui Galliam inhabitant. legendi
promptus, ſermonis acer, animi tumidi, & immo-
midus: artifex tamen ad occultandam audaciæ
formidinem. Ejus morte audita, Decentius la-
aſciæ ad collum poſito, vitam finivit. Hoc tempo-
llus Cæſar a Conſtantio occiditur. Imperavit an-
es. SILVANVS imperator effectus, die imperii
no octavo perimitur. Fuit ingenio blandiſſimus.
quam barbaro patre genitus, tamen inſtitutione
a ſatis cultus & patiens. CONSTANTIVS
DIVM IVLIANVM, fratrem Galli, honore Cæ-
ſumit, annos natum fere tres atque viginti. Iſte in
Argentoratenſibus apud Gallias, cum paucis
bus, infinitas hoſtium copias delevit. Stabant
montium ſimiles: fluebat cruor fluminum modo.
rex nobilis Chonodomarius, fuſi omnes opti-
redditus limes Romanæ poſſeſſionis: ac poſtmo-
um Alamannis dimicans, potentiſſimum eorum
Badomarium cepit. Hic a militibus Gallicanis
ſtus pronuntiatur. Hinc Conſtantius urgere lega-
us, ut in ſtatum nomenque priſtinum revertatur.
us mandatis mollioribus refert ſe ſub nomine
mperii multo officioſius pariturum. Hinc Con-
s magis màgisque ardens dolore, atque, ut erat
n impatiens, in radicibus Tauri montis apud
ocrenem febri acerrima, quam indignatio nimia
s augebat, interiit anno ævi quarto & quadrage-
, imperii nono atque triceſimo, verum Auguſtus
o viceſimoque; octo ſolus, cum fratribus atque

Magnentio ſedecim, quindecim Cæſar. Felix
vilibus, externis lacrymabilis: mirus artifex in
a cibo, vinoque & ſomno multum [in] tempes
tiens laboris, facundiæ cupidus: quam cum aſſ
ditate ingenii non poſſet, aliis invidebat. Spa
aulicorumque amori deditus, & uxorum: qui
tentus, nulla libidine transverſa, aut injuſta p
tur. Sed ex conjugibus, quas plurimas ſortitus,
cipue Euſebiam dilexit, decoram quidem, ve
Amantias, & Gorgonias, & alia importuna m
vexantem famam viri contra, quam FEMIN
ſtioribus mos eſt: quarum ſæpe præcepta ma
vant. Namque ut cæteras omittam, Pompeja
incredibile dictu eſt, quanto auxerit gloriam
cujus procuratores cum provincias calumnii
rent, adeo ut unus ex iis diceretur locupletiu
que ita convenire: Quæ habes [ad menſam?] al
de habes? tertius, Pone quæ habes: illa conjuge
puit: atque increpans, quod laudis eſſet incui
lem reddidit, ut poſtea exactiones improbans
ſtans, FISCVM LIENEM vocaret, quod eo creſc
tus reliqui tabeſcant. Igitur Iulianus redacta a
ſe orbis Romani curatione, gloriæ nimis cupi
Perſas proficiſcitur. Illic a transfuga quodam
dias deductus, cum eum hinc inde Parthi urg
caſtris jam poſitis, arrepto tantum clypeo pr
Cumque inconſulto ardore nititur ordines ad
componere, ab uno ex hoſtibus & quidem f
conto percutitur. Relatusque in tabernaculum,
que ad hortandos ſuos egreſſus, paullatim ſang
cuatus, circa noctis fere medium defecit, præfa
ſulto ſeſe de Imperio nihil mandare, ne, uti ſ
multitudine diſcrepantibus ſtudiis amicorum,
dia reipublicæ, DISCORDIA exercitus pericu
raret. Fuerat in eo litterarum ac negotiorum
ſcientia. Æquaverat philoſophos, & Græco
pientiſſimos. Vſu promptior corporis, quam
quidem, ſed brevis fuit. Hæc minuebat quarun
rum neglectus modus. Cupido laudis immodica
numinum ſuperſtitioſus: audax plus, quam IM
TOREM decet: cui ſalus propria, cum ſemper
ritatem omnium, [tum] maxime in bello conſe
eſt. Ita illum cupido gloriæ flagrantior pervice
neque terræmotu, neque pleriſque præſagiis,
vetabatur petere Perſidem, adductus ſit finem
ardori: ac ne noctu quidem viſus ingens glob
labi, diem belli cautum præſtiterit.

IOVI

IANVS genitus patre Varroniano, incola agri
onenſis provinciæ Pannoniæ imperavit menſes
juspatri, cum liberos crebros amitteret præcep-
nnio eſt, eum, qui jam inſtante uxoris partu
s foret, diceret Iovianum. Hic fuit inſignis cor-
etus ingenio, litterarum ſtudioſus. Hic [dum] a
hieme aſpera mediaque Conſtantinopolim ac-
s, cruditate ſtomachi, tectorio novi operis gra-
ſſet] repente interiit, annos gerens proxime qua-
a.

LENTINIANVS imperavit annos duodecim,
diebus centum. Hujus pater Gratianus mediocri
rtus apud Cibalas, Funarius appellatus eſt, eo
enalitium funem portanti, quinque milites ne-
extorquere. Eo merito adſcitus in militiam, uſ-
præfecturæ prætorianæ potentiam conſcendit:
is apud milites commendationem, Valentiniano
um * reſiſtenti aggeritur. Hic Valentem conſan-
m ſuum ſibi ſocium in Imperio adſcivit: ac de-
ratianum filium, nec dum plene puberem, hor-
crus & uxoris Auguſtum creavit. Hic Valenti-
fuit vultu decens, ſolers ingenio, animo gravis,
e cultiſſimus. Quamquam enim ad loquendum
, ſeverus, vehemens, infeſtus tamen vitiis, maxi-
avaritiæ: cujus punitor ipſe fuit acer: & in iis
emoraturus ſum, Hadriano proximus. Genera
ſſimorum meminiſſe, nova arma meditari: finge-
a ſeu limo ſimulacra: prudenter uti locis, tempo-
ſermonibus: atque, ut breviter concludam, ſi ei
hominibus, quibus ſeſe quaſi fidiſſimis pruden-
ſque dederat, carere, aut probatis, eruditisque
oribus uti licuiſſet, perfectus haud dubie prin-
itniſſet. Hujus tempore Firmus apud Maurita-
egnum invadens, exſtinguitur. Valentinianus
ergentionem legationi Quadorum reſpondens,
evi quinto & quinquageſimo, impetu ſanguinis,
miſſa, ſenſu integer, exſpiravit. Quod quidem in-
antia cibi, ac ſaturitate, qua artus diffuderat, ac-
plures retulere. Itaque eo mortuo, VALENTI-
VS adhuc quadriennis, auctore Equitio, ac Me-
de propinquo, ubi cum matre fuerat allatus,
s eſt Imperator.

LENS una cum VALENTINIANO germano
e quo diximus, regnavit annos tredecim, menſes
ue. Hic Valens cum Gotthis lacrymabili bello
iſſo, ſagittis ſaucius, in caſam deportatur viliſſi-
ubi ſupervenientibus Gotthis, ignique ſuppoſito,

 incen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

incendio concrematus eſt. In quo probanda hæc re
Fuit poſſeſſoribus conſultor bonus, mutare judicia-
rius.in amicos fidus.iraſci ſine noxa ac periculo u-
que. ſane valde timidus. Hujus temporibus PRO-
PIVS tyrannidem invadens,exſtinguitur.

GRATIANVS genitus Sirmii, imperavit cu-
tre Valentiniano annos octo, dies octoginta qu
cum patruo & fratre tres: cum eodem fratre ac
doſio quatuor: & [cum] his omnibus accedente
dio,menſes ſex.Hic apud Argentarium opidum
triginta Alamannorum millia in bello extinxit
cum animadvertiſſet, Thraciam Daciamque tam
genitales terras poſſidentibus Gotthis, Taifalis,
omni pernicie atrocioribus Hunnis, & Alanis,
mum periculum inſtare nomini Romano; acci
Hiſpania THEODOSIO,cunctis faventibus, age
num a triceſimo tertium,imperium committit. F
tem Gratianus litteris haud mediocriter inſtitut
men facere,ornate loqui, explicare controverſias
zorum more. nihil aliud die noctuque agere, qua
culis meditari: ſummæque voluptatis, divinæqu
credere ferire [perite ſibi] deſtinata. Parcus cibi
que: & vini ac libidinis victor: cunctisque fuiſſe
nus bonis,ſi ad cognoſcendam Reip.gerendæ ſcie
animum intendiſſet,a quo prope alienus non mod
luntate, ſed etiam exercitio fuit. Nam dum exe
negligeret.& paucos ex ALANIS,quos ingenti a
ſe tranſtulerat, anteferret veteri ac Romano mili
eoque Barbarorum comitatu & prope amicitia
tur, ut nonnunquam eodem habitu iter faceret,
contra ſe militum excitavit. Hoc tempore cum M
MVS apud Britanniam tyrannidem arripuiſſet,
Galliam transmiſiſſet, ab infenſis Gratiano legi
exceptus,Gratianum fugavit; nec mora,extinxit
vixit annis XXXVIII.

THEODOSIVS genitus patre HONORIO,
THERMANTIA, genere Hiſpanus,originem a Tr
principe trahens: a Gratiano Auguſto apud Sir
imperator effectus, regnavit annos decem & ſe
Huic ferunt nomen ſomnio parentes monitos ſacr
ut Latine intelligamus, A Deo datum. De hoc
oraculo in Aſia divulgatum eſt, eum Valenti ſuc
rum, cujus nomen[e] Θ & E & O atque Δ Græc
teris initiaretur. Qua cognatione principii dec
THEODORVS, cum ſibi imperium præſumeret,
ſtæ cupidinis ſupplicia perſolvit. Fuit autem Th
ſus propagator Reipublicæ, atque defenſor exi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

nnos & Gotthos, qui eam ſub Valente deſati-
diverſis prœliis vicit. Cum Perſis quoque peri-
em pepigit. Maximum autem tyrannum, qui
num interfecerat, & ſibi Gallias vindicabat,
quileiam exſtinxit: Victoremque ejus filium,in-
antiæ annos a Maximo patre Auguſtum fac-
cavit.Eugenium quoque tyrannum,atque Arbo-
ſuperavit, deletis eorum decem millibus pug-
n. Hic etenim Eugenius confiſus viribus Arbo-
oſtquam apud Viennam*Valentinianũ exſtinxe-
num invaſit: ſed mox ſimul cum vita Imperium
t. Fuit autem Theodoſius moribus & corpore
o ſimilis, quantum ſcripta veterum, & picturæ
Sic eminens ſtatus, membra eadem, par cæſa-
abſque eo,quod illi aliquantum vellendo ſteri-
æ, neque tam ingentes oculi erant, neſcio an &
ratia, tantusque flos in facie, ſeu tanta dignitas
ſu. Mens vero prorſus ſimilis,adeo ut nihil dici
quod non ex libris in iſtum videatur transferri.
s animus,miſericors,communis,ſolo habitu dif-
ceteris putans: in omnes homines honorificus,
effuſius in bonos:ſimplicia ingenia æque dilige-
dita mirari, ſed innoxia: largiri magno animo
: amare cives vel privato contubernio cognitos,
honoribus, pecunia, beneficiis ceteris munerari,
im quorum erga ſe aſpero caſu officia probave-
la tamen, quibus Trajanus aſperſus eſt, vinolen-
cupidinem triumphandi, uſque eo deteſtatus
bella non moverit,ſed invenerit: prohibuerit-
e, miniſteria laſciva, pſaltriasque comeſſationi-
hiberi:tantum pudori tribuens & continentiæ,ut
rinarum nuptias vetuerit, tamquam ſororum.
s, ſi multum perfectos contemplemur, mediocri-
tus; ſagax plane, multumque diligens ad [cog]
da majorum geſta. E quibus non deſinebat exſe-
quorum facta ſuperba, crudelia, libertati infeſta
, ut Cinnam,Marium,Sullamque, atque univer-
minantium, præcipue tamen perfidos & ingra-
ſci ſane rebus indignis,ſed flecti cito: unde mo-
latione emolliebantur aliquando ſevera præ-
Habuitque a naturæ munere, quod Auguſtus a
phiæ doctore[didicerat.] Qui cum vidiſſet eum
commoveri, ne aſperum aliquid ſtatueret, mo-
[ut] ubi iraſci cœpiſſet, quatuor atque viginti
s litteras memoria recenſeret: ut illa concitatio,
omenti eſt, mente alio traducta, parvi temporis
ctu langueſceret. Melior haud dubie, quod eſt

raræ virtutis , poſt auctam annis potentiam
multoque maxime poſt civilem victoriam.
nonæ curam ſollicitius attendere , & auri
grande pondus ſublati, atque expenſi a tyran
e ſuo reſtituere,cum benigni principum, & q
fundos ſolerent nudos,ac deformata prædia
re.Iam illa minutiora, &,ut dicitur,INTRA
quæ quidem quia occulta ſunt , magis nat
num curioſæ oculos auresque ad ſe trahunt
colere tamquam genitorem : fratris mortui
liberos habere pro ſuis : cognatos affinesqu
animo complecti : elegans lætumque convivi
non tamen ſumptuoſum : miſcere colloquia
nis,ſtudio,dignitatibus, ſermone cum gravit
do: blandus pater,concors maritus.Exerceba
ad illecebras, neque ad laſſitudinem. ambul
magis,cum eſſet otium, reficiebat animum: a
continentia valetudinem regebat:ſicque in
humanis, annum agens quinquageſimum, ap
lanum exceſſit:utramque rempublicam utriq
ARCADIO & HONORIO, quietam relinqu
pus ejus eodem anno Conſtantinopolim tran
que ſepultum eſt.

FINIS.

EXTI RVFI FESTI
V. C.
REVIARIVM
RERVM GESTARVM
Populi Romani.

PIO, PERPETVO,

DOMINO

VALENTINIANO

IMPERATORI

& ſemper Auguſto

RVFVS FESTVS V. C.

REVEM fieri clementia tua [libellum] præce-
pit. Parebo libens præceptis, quippe cui deſit
facultas latius eloquendi : ac morem ſequutus
lonum, qui ingentes ſummas æris brevioribus ex-
unt, res geſtas ſignabo, non eloquar. Accipe er-
uod breviter dictis brevius computetur, ut anno-
vetuſtatem reipublicæ, ac præteriti facta temporis
tam legere tibi, glorioſiſſime Princeps, quam nu-
re videaris.

B urbe igitur condita in ertum perennitatis veſtræ,
proſperius fratrum Imperium Roma ſortita eſt,
erantur anni mille centum decem & ſeptem, ſic:
Regibus numerantur CCXLIII. ſub Conſulibus
CCLXVII. ſub Imperatoribus CCCCVII. Regna-
nt Romæ per annos ducentos quadraginta tres,
s numero ſeptẽ. Romulus regnavit annos XXXVII.
tores per quinos dies annum I. Numa Pompilius
avit annos XLIII. Tullus Hoſtilius regnavit annos
II. Ancus Marcius regnavit annos XXIV. Priſcus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Tarquinius regnavit annos XXXVIII. Servi regnavit annos XLIV. L. Tarquinius Super ſus regno eſt anno XXV. Conſules fuerunt Publicola in Panſam & Hirtium, numero q ti decem ſeptem, præter eos qui in eunde ſorte aliqua ſunt ſubrogati, per annos CCC Novem enim annis Romæ Conſules defueru Decemviris, annis duobus: ſub Tribunis m annis tribus. Sine magiſtratibus Roma fuit tuor. Imperatores ab Octaviano Cæſare A que in Iovianum fuerunt Num. quadraginta annos CCCCVII.

Sub his igitur imperandi generibus, hoc Conſulari, Imperatorio, quantum Roma breviter intimabo. Sub Regibus ſeptem, CCXLIII, non amplius quam uſque Port Oſtiam, intra octavum decimum miliariu urbis Romæ, utpote adhuc parvæ & a paſto ditæ, cum finitimæ circum civitates premere num proceſſit Imperium.

Sub Conſulibus, inter quos nonnumquam tores fuerunt, per annos ſimul quadringentos ſeptem, Italia uſque trans Padum occupata e ſubacta, Hiſpaniæ acceſſerunt. Galliæ & tributariæ factæ ſunt. inde Illyricum, Iſtria Dalmatæ domiti. ad Achajam tranſitum eſt. nes ſubacti. cum Dardanis, Mœſis & Thraci tum eſt, & ad Danubium uſque perventum. I pulſo Antiocho, primum pedem poſuere Ro thridate victo, Pontus ejus regnum eſt occup menia minor, quam idem tenuerat, armis obt Meſopotamiam Romanus pervenit exercitus; this fœdus initum eſt. Contra Carduneos & & Arabas bellatum eſt. Iudæa omnis victa e & Syria in poteſtatem Populi Rom. pervene gypti reges fœderati erant.

Sub Imperatoribus vero per annos CCCC diverſa reip. fortuna multi principes imperare ſerunt Romano orbi Alpes maritimæ, Alpe Rhetiæ, Noricæ, Pannoniæ, Mœſiæ, & omni nubii in provincias eſt redacta. Pontus omni nia minor, Oriens totus cum Meſopotamia, Arabia & Ægypto ſub imperii Romani jura Quo autem ordine ſingulas provincias Ro publica adſecuta eſt, oſtenditur ita.

Prima provinciarum Sicilia facta eſt. Ea Hierone Siculorum rege, Marcellus conſul

a Prætoribus recta, poſtea eſt commiſſa Præſidi-
nc a Conſularibus adminiſtratur. Sardiniam &
am Metellus vicit:triumphavit de Sardis.Rebel-
ſæpe Sardi. Iuncta adminiſtratio harum inſula-
erat: poſt, ſuos quæque Prætores habuit. nunc
e a Præſidibus reguntur. In Africam pro defen-
Siculorum Romana arma transmiſſa ſunt. Ter
rebellavit: ad extremum deleta per Africanum
nem Carthago, provincia facta eſt. nunc ſub
nſulibus agit.Numidia ab amicis regibus teneba-
ed Iugurthæ ob necatos Adherbalem & Hiemſa-
ios Micipſæ regis, bellum indictum eſt,& eo per
lum conſulem attrito, per Marium capto, in po-
om.poteſtatem Numidia pervenit. Mauritaniæ a
o obtentæ ſunt. Sed ſubacta omni Africa, Mau-
ba rex tenebat,qui in cauſa belli civilis ab * Au-
Cæſare victus, mortem ſibi propria voluntate
vit.ita Mauritaniæ noſtræ eſſe cœperunt: ac per
n Africam ſex provinciæ factæ; ipſa ubi Cartha-
,Proconſularis;Numidia, Conſularis; Bizacium,
laris; Tripolis & duæ Mauritaniæ, hoc eſt, Siti-
& Cæſarienſis, Præſidales. Hiſpanis primum au-
adverſum Afros per Scipionem tulimus. Rebel-
Luſitanos in Hiſpania per Decimum Brutum
imus, & uſque Gadis ad Oceanum mare perve-
: poſtea ad Hiſpanos tumultuantes Sylla miſſus
cit. Celtiberi in Hiſpania ſæpe rebellavere: ſed,
juniore Scipione,cum excidio Numantiæ ſubacti
Omnes prope Hiſpaniæ Sertoriani occaſione belli
etellum & Pompejum in ditionem noſtram ac-
: poſtea prorogato quinquennii imperio a Pom-
erdomitæ ſunt. Ad extremum quoque ab Octa-
Cæſare Auguſto Cantabri & Aſtures, qui freti
ibus reſiſtebant, deleti ſunt. ac per omnes Hiſpa-
ex nunc ſunt provinciæ,Tarraconenſis, Carthagi-
,Luſitania,Callectia,Betica, trans freta etiam in
erræ Africanæ,provincia Hiſpaniæ eſt, quæ Tin-
a Mauritania cognominatur.ex his Betica & Lu-
a Conſulares, ceteræ ſunt Præſidales. Cum Gal-
aviſſima bella populus Rom. habuit. Galli enim
eam partem Italiæ,in qua nunc Mediolanum eſt,
ad Rubiconem fluvium tenebant,in tantum viri-
reti,ut Romam ipſam bello peterent,& cæſis exer-
us Romanis, mœnia urbis intrarent, Capitolium
erent; ad cujus arcem ſexcenti nobiliſſimi Sena-
confugerant, qui mille auri libris ſe ab obſidione
erunt. Poſtea Gallos cum victoria remeantes

Camillus, qui in exilio erat, collecta de agris m
dine, oppreſſit, aurum & ſigna quæ Galli ceper
portavit: Cum Gallis multi Conſules, Prætores,
tatores eventu vario conflixerunt. Marius Gal
Italia expulit, & tranſcenſis Alpibus, feliciter ad
eos pugnavit. C. Cæſar cum decem legionibus
tercena milia militum Italorum habuerunt, per
octo ab Alpibus ad Rhenum uſque Gallias ſu
cum Barbaris ultra Rhenum poſitis conflixit: in B
niam tranſivit. Decem annis Gallias & Britanni
butarias fecit. Sunt Galliæ cum Aquitania & B
niis provinciæ decem & octo: Alpes maritimæ
vincia Viennenſis, Narbonenſis, Novempopulana,
taniæ duæ, Alpes Grajæ, Maxima Sequanorum
maniæ duæ, Belgicæ duæ, Lugdunenſes duæ: I
tannia, Maxima Cæſarienſis, Flavia Cæſarienſi
tannia prima, Britannia ſecunda. Illyricum ab o
ritima paullatim adgreſſi ſumus. Levinus C
Adriaticum atque Ionicum mare primus ingreſſi
ritimas obtinuit civitates. Creta per Metellum Pr
ſulem, qui Creticus dictus eſt, provincia facta eſt.
cis in fidem noſtram confugientibus, ad Achaja
ceſſimus. Athenienſes adverſus Philippum Maced
regem auxilium noſtrum petierunt. Libera di
amicitiis noſtris Achaja fuit. ad extremum legat
manis apud Corinthum violatis, per L. Mum
Proconſulem capta Corinthus, Achaja omnis ob
eſt. Epirotæ, qui aliquando cum Pyrrho rege, etia
Italiam tranſire præſumpſerant, victi: ac Theſſali
cum Achivorum & Macedonum regionibus nobi
ceſſerunt. Macedonia ter rebellavit, ſub Philipp
Perſe, ſub Pſeudophilippo. Philippum Flaminiu
ſen Paullus, Pſeudophilippum Metellus oppreſſi
rum triumphis, Macedonia populo Romano adj
eſt. Illyrios, qui Macedonibus auxilium tulerant,
dem occaſione per * Ancilium prætorem vicimus
eos cum rege Gentio in deditionem accepimus. D
nos & Moeſiacos Curius proconſul ſubegit, & p
Romanorum ducum ad Danubium uſque pervenit
Iulio & Octaviano Cæſare Augusto per Alpes
iter factum eſt, Alpinis omnibus victis, Noricorum
vinciæ acceſſerunt. Bathone Pannoniorum rege ſ
to, in ditionem noſtram Pannoniæ venerunt. Am
nis inter Suavum & Dravum proſtratis, regio Sua
ſis ac Secundorum loca Pannoniorum obtenta
Marcomanni & Quadi de locis Valeriæ quæ ſu
ter Danubium & Dravum, pulſi ſunt, & limes

R

is ac Barbaros ab Auguſta Vindelicûm per
n, Pannonias ac Mœſiam conſtitutus. Trajanus
ub rege Decibalo vicit, & Daciam trans Da-
in ſolo Barbariæ provinciam fecit, quæ in
habuit decies centena millia paſſuum. ſed ſub
o Imperatore amiſſa eſt, & per Aurelianum
is exinde Romanis, duæ Daciæ in regionibus
ac Dardaniæ factæ ſunt. Habet Illyricus de-
eptem provincias, Noricorum duas, Pannonia-
as, Valeriam, Suaviam, Dalmatiam, Mœſiam,
m duas: & in diœceſe Macedoniæ provinciæ
tem, Macedonia, Theſſalia, Achaja, Epiri
rævalis, Creta. In Thracias Macedonici belli
ne transcurſum eſt. Sæviſſimi omnium gen-
races fuerunt. In Thraciæ regionibus etiam
ci habitaverunt pariter crudele & callidum ge-
ulta de ſævitia prædictorum fabuloſa memo-
quod hoſtiis captivorum diis ſuis aliquando li-
t, atque ſanguinem humanum in oſſibus capi-
are ſunt ſoliti. Sæpe per eos Romanus eſt cæſus
is. Marcus Didius vagantes Thracas repreſſit.
Druſus intra fines proprios continuit, Minu-
ebri fluminis glacie vaſtavit. Per Appium Clau-
roconſulem hi qui Rhodopen incolebant, victi
uropæ maritimas urbes antea Romana claſſis
t. Marcus Lucullus per Thracias cum Beſſis
t. Ipſam caput gentis Thraciam vicit; Eumol-
, quæ nunc Philippopolis dicitur; Vſcudaniam,
odo Adrianopolis nominatur, in ditionem nos-
edegit. Capylem cepit: ſupra Pontum poſitas ci-
occupavit, Apolloniam, Galatum, Parthenopo-
mos, Iſtrum. ad Danubium uſque perveniens, Ro-
Scythis arma monſtravit. Ita ditioni Reipublicæ
raciarum provinciæ ſunt adquiſitæ, Thracia,
ontus, Mœſia inferior, Scythia, Rhodope, Euro-
qua nunc ſecundæ arces Romani orbis ſunt con-
.

c Eoas partes, totumque Orientem ac poſitas ſub
Sole provincias, qui auctores ſceptris tuis para-
, explicabo, quo ſtudium clementiæ tuæ, quod
dem propagandis habes, amplius excitetur. Aſia
ute Attali Regis nota Romanis, eamque Attali
ento relictam hereditario jure poſſedimus. Ne
amen Pop. Rom. non viribus partum haberet, ar-
er nos ab Antiocho Syriarum rege maximo eſt
ata. Eadem occaſione etiam Lydia ſedes antiqua
rum, Caria, Elleſpontus, ac Phrygiæ in poteſtatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

populi Romani juncta ditione venerunt.
Inſularum populis, experti primum infeſti
iiſdem fideliſſimis auxiliatoribus utebamur
dus & Inſulæ primum libere agebant; poſ
ſuetudine parendi Romanis, clementer pro
venerunt: & ſub Veſpaſiano principe, Inſu
vincia facta eſt. Pamphyliam, Phrygiam, Piſ
vilius, Proconſule ad bellum Piratarum mi
nuit. Bithyniam Nicomedis defuncti regis
ſumus adſecuti. Gallogræciam, hoc eſt, Gall
enim, ut nomen reſonat, ex Galliis Gallata
Antiocho contra Romanos auxilium præbui
ſimus. Mummius Proconſule Gallatas perſec
confugientes partim in Olympum, partim
beam montem, qui nunc Modiacus dicitur
eos in plana detruſit, victos in perpetuam pa
git. Poſtea Gallatiam Dejotarus Tetrarches
mittentibus tenuit. ad extremum ſub Octavi
re Auguſto, Gallatia in ſpeciem provinciæ r
& eam primum Lollius Proprætore adm
Cappadoces primi ſocietatem noſtram ſub
rege petierunt, poſteaquam Ariobarzanes r
docum a Mithridate expulſus, Romanorum
reſtitutus, ſemper inter auxilia noſtra fuere
ces, & ita majeſtatem coluere Romanam, u
rem Auguſti Cæſaris Mazaca civitas Cappa
xima, Cæſarea cognominaretur. Poſtremo ſu
tore Claudio Cæſare, cum Archelaus ex C
Romam veniſſet, ibique diu tentus occubuiſ
vinciæ ſpeciem Cappadocia migravit. Pontus
pejum victo Mithridate rege Pontico forma
ciæ accepit. Paphlagoniam Pylemenes rex a
puli Romani tenuit: ſæpe ex ea pulſus, a nob
tutus. Quo mortuo, provinciæ jus Paphlago
poſitum eſt. Vltra juga Tauri montis, quema
poſſeſſio Romana perrexit, conſequenter, loc
gis quam temporum ſervata digeſtione, mon
Antiochus Syriæ potentiſſimus rex bellum fo
Pop. Rom. intulit, in quo trecenta millia ar
habuit, falcatis etiam curribus & Elephan
inſtruxit. Ab Scipione Africano in Aſia apu
ſiam victus, pace accepta, intra Taurum r gna
ſus eſt. Ejus filii regnum Syriæ ſub clientela
retinuerunt. quibus defunctis, Syriarum provi
titi ſumus. Cilices & Iſauros, qui ſe piratis ac
bus maritimis junxerant, Servilius Proconſul
donum bellum miſſus ſubegit, & viam pe

…primus inſtituit: isque de Cilicibus & Iſauris …avit, atque Iſauricus eſt cognominatus. Cyprus … divitiis, paupertatem populi Romani, ut occu…,ſollicitavit. Eam Rex fœderatus regebat: ſed …it penuria ærarii Romani, & tam ingens opum …ypriarum, ut lege data Cyprus confiſcari jube…uo accepto rex Cyprius nuncio, venenum ſump…vitam prius quam divitias amitteret. Cato Cy…pes Romam navibus evexit. ita jus ejus inſulæ magis quam juſtius ſumus adſecuti. Cyrenas …eris civitatibus Libyæ Pentapolis, Ptolemæi …ocis liberalitate ſuſcepimus. Libyam ſupremo …regis arbitrio ſumus adſecuti. Ægyptus omnis …icis regibus fuerat: ſed victa cum Antonio Cleo… provinciæ formam Octaviani Cæſaris Auguſti …ibus accepit. Et primum apud Alexandrinos …ius Gallus Romanus Iudex adminiſtravit. Per …a Armeniarum primum ſub L. Lucullo Romana …aurum arma transmiſſa ſunt. Fylarchi Sarrace… in Oſdroena ſuperati. In Meſopotamia ab eo… …cullo Niſibis capta eſt. poſtea per Pompejum loca armis obtenta ſunt: Syriæ, Phenice, bello a …e Armeniorum rege receptæ: Arabes & Iudæi …eſtina victi ſunt. Ad extremum ſub Trajano …e regi majoris Armeniæ diadema ſublatum eſt: Trajanum Armenia, Meſopotomia, Syriæ & …e provinciæ factæ ſunt, ac limes Orientalis ſu…as Tigridis eſt inſtitutus. Sed Hadrianus qui ſuc…rajano, invidens Trajani gloriæ, ſponte ſua Ar…m, Aſiam, Meſopotamiam reddidit, ac medium …erſas & Romanos Eufratem eſſe voluit. Sed ſub Antoninis duobus Marco & Vero, ac Seve…inaci, ceterisque principibus Romanis, qui ad… Parthos eventu vario dimicarunt, quater amiſſa, recepta Meſopotamia eſt: ac Diocletiani tempo… victis prima congreſſione Romanis, ſecundo au…nflictu ſuperato rege Narſe, uxore ejus ac filia…ptis, & cum ſumma pudicitiæ cuſtodia reſerva…e facta, Meſopotamia eſt reſtituta, & ſuper ri…igridis limes eſt reformatus ita, ut quinque gen…rans Tigridem conſtitutarum ditionem aſſeque… Quæ conditio fœderis in tempus Divalis Con… reſervata duravit.

…, nunc inclyte princeps, quo tua pergit intentio: …is profecto quotiens Babyloniæ Romanorum …onlata ſint, & quibus vicibus ſagittis pila con…iut. Breviter eventus enumerabo bellorum. Furto

hoſtes

hoſtes in paucis invenies eſſe lætatos : VERA
virtute ſemper Romanos probabis extitiſſe
Primum a L. Sylla proconſule Arſaces rex Par
miſſa legatione amicitias Pop.Rom. rogavit,ac
L. Lucullus Mithridatem regno Ponti exutum
meniam perſecutus eſt. Tigranem Armeniorum
cum ſeptem millibus clibanariis & centum vig
gittariorum, ipſe cum decem & octo Romano
libus vicit.Tigranocerta maximam Armenię ci
expugnavit. Adenam optimam Armeniorum re
obtinuit. per Melitenam ad Meſopotamiam de
Niſibim cum Fraate rege cepit. Tendere in Pe
ratus ſucceſſorem accepit. Cn.Pompejus experta
tatis ad Mithridaticum bellum miſſus , Mithrid
Armeniam minore noctu adgreſſus , prœlio ſu
cæſis duobus & quadraginta milibus hoſtium
ejus invaſit. Mithridates cum uxore & duobus
bus in Bosforos fugit : ibi deſperatione rerum
venenum hauſit, & cum vis veneni parum eſſet,
ſuo, ut ferro percuteretur, impetravit. Pompej
liarem Mithridatis Tigranem Armeniarum reg
ſecutus eſt.Ille ſe oblato diademate apud Arta
didit. Receptæ ab eo ſunt Meſopotamiæ,Syria
quanta pars Fenicis , atque intra Armeniam
regnare permiſſus eſt. Idem Pompejus Bosfor
Colchis Ariſtarcum regem impoſuit.cum Alba
flixit : Orhode Albanorum rege ter victo,pacem
Iberiam cum Artace rege in deditionem accepit
cenos & Arabas vicit. Iudæa capta, Hieroſolym
tinuit.Cum Perſis fœdus icit:rediens,apud Anti
Dafnenſem lucum,delectatus loci amœnitate
rum abundantia , addito nemore conſecravit.
Craſſus conſul adverſus rebellantes Parthos mi
Is cum pacem miſſa a Perſis legatione rogaretur
Cteſifontem reſponſurum ſe ait. Apud Zeugma
cit Euphratem , & a transfuga quodam Mazorc
tus,ad ignotam camporum ſolitudinem deſcend
undique circumvolantibus ſagittariorum agmi
Camſilate & Supinate præfectis regiis eſt cinct
citus, & vi telorum obrutus ipſe Craſſus,cum ad
quium ſollicitatus pæne capi poſſet , repugna
Tribunis evaſerat,& dum fugam petit, occiſus
put ejus cum dextra manu reſectum ad regem
tum eſt,atque ita ludibrio habitum, ut faucibus
liquefactum infunderetur:ſcilicet qui ardens cu
te prædandi , pacem regi dare rogatus abnuera
mortui reliquias auri flamma combureret.Luci

ſtor Craſſi, vir ſtrenuus, reliquias fuſi collegit
. Contra Perſas in Syriam irrumpentes, ter
ma admiratione conflixit, eosq; trans Euphra-
ctos vaſtavit. Parthi Labieno duce, qui Pom-
m partium fuerat, ac victus ad Perſas fugerat,
n inruperunt, ac totam provinciam occupa-
blius Ventidius Baſſus Parthos, qui ducente
Syriam invaſerant, occurrens in Capro mon-
aucis fugavit, Labienum occîdit. Perſecutus
internecionem delevit. Qua congreſſione Pa-
gis filium eadem die qua Craſſus fuerat vic-
it, ne aliquando Romani ducis mors inulta re-
ur. Ventidius de Perſis primus triũphavit. Mar-
nius Mediam ingreſſus, quę nunc Medœna ap-
bellum Parthis intulit, & primis eos prœliis
m poſt, duabus legionibus amiſſis, cum fame,
, tempeſtatibus premeretur, vix per Arme-
iis inſequentibus, revocavit exercitum: tanto
enta temporum terrore percuiſſus, ut a gladia-
ercuti poſtularet, ne vivus veniret in hoſtium
n. Sub Octaviano Cæſare Auguſto Armenia
his conſpiravit. Claudius Cæſar nepos Augu-
ercitu miſſus ad Orientem, cum per majeſta-
ani nominis facile cuncta ſedaſſet, atque ei ſe
qui tunc temporis validiores erant, cum Par-
iſſent, judicesque inſtituto Pompeji prædictis
Claudius Cæſar præficeret, Domnes quidam,
this Arſaces præpoſuerat, proditione ſimula-
m in quo ſcripti theſauri continerentur, ob-
m cum Imperator Romanus legeret intentius,
reſſus gladio vulneravit. Percuſſor quidem a
occiſus eſt; Claudius ex vulnere, reverſus in
biit. Perſæ ad ſatisfactionem tam audacis ad-
ſides tunc primo Octaviano Cæſari Auguſto
, & erepta ſub Craſſo ſigna retulerunt. Pacatis
Orientis, Auguſtus Cæſar etiam Indorum le-
accepit. Nero, quem turpiſſimum Imperato-
eſt paſſa Reſp. amiſit Armenias duas. Tunc
legiones ſub jugum a Perſis miſſæ, extremo
Romani exercitus ſacramenta fœdarunt. Tra-
i poſt Auguſtum Romanæ Reipublicæ movit
Armeniam recepit a Parthis. ſublato diadema-
rmeniæ majoris regnum ademit. Albanis re-
. Iberos, Boſporianos, Colchos in fidem Ro-
onis recepit. Oſroënorum loca & Arabum oc-
ardenos, Marcomedos obtinuit. Antemuſium
Perſidis regionem, Seleuciam, Cteſiphontem

& Ba-

& Babyloniam accepit, & tenuit. uſque ad Indiæ f
poſt Alexandrum acceſſit. In mari rubro claſſem i
tuit. Provincias fecit Armeniam, Meſopotamiam, A
riam, quæ inter Tigridem atque Euphratem ſita i
guis amnibus inſtar Ægypti fecundatur. Hadrian
gloriæ Trajani certum eſt invidiſſe, qui ei ſucceſſ
Imperio, ſponte propria reductis exercitibus, A
niam, Meſopotamiam, Aſſyriam conceſſit, & inter
manos ac Perſas Euphratem medium eſſe voluit.

Antonini duo Marcus & Verus, hoc eſt, ſocer &
ner pariter Auguſti, imperium orbis æquata pri
poteſtate tenuerunt. ſed ex his Antoninus junior ad
peditionem Parthicam profectus, multa & inge
adverſus Perſas feliciter geſſit, Seleuciam Aſſyria
bem cum quadringentis milibus hoſtium cepit; ing
gloria de Perſis cum ſocero triumphavit. Severus n
ne Afer acerrimus Imperator Parthos ſtrenue v
Adiabenos delevit, Arabas interiores obtinuit, &
biam provinciam fecit. Huic cognomina ex vict
quæſita ſunt. Parthicus enim, & Arabicus, & Adi
nicus eſt cognominatus. Antoninus cognomento C
calla filius Severi Imperatoris, expeditionem in P
parans in Hoſphœnia apud Edeſſam propria mort
iit, & ibidem ſepultus eſt. Aurelius Alexander qua
to quodam in exitium Perſicæ gentis renatus, juv
admodum Romani gubernacula ſuſcepit Imperii.
Perſarum regem nobiliſſimum Xerxem glorioſe v
Hic Alexander ſcriniorum magiſtrum habuit V
num Iuris conſultorem. De Perſis Romæ pompa
tabili triumphavit. Sub Gordiano acri ex juventut
ducia principe, rebellantes Parthi ingentibus pr
contuſi ſunt: isque rediens victor de Perſide, fraude
lippi, qui præfectus prætorii erat, occiſus eſt. Mili
tumulum viceſimo miliario a Circeſſo caſtro, qu
nunc exſtat, ædificarunt, atque exſequias ejus Ro
cum maxima reverentia deduxerunt.

Valeriani infauſti principis fortunam tædet ref
Is cum Gallieno ſuſcepit Imperium, cum Valeria
exercitus, Gallienum ſenatus Imperatorem feciſſe
Meſopotamiã adverſum Perſas Valerianus congr
a Sapore Perſarum rege ſuperatus eſt, & captus i
decori ſervituti conſenuit. Sub Gallieno Meſo
miam invaſerant, & jam Syriam ſibi Perſæ cœp
vindicare, niſi, quod turpe dictu eſt, Odenatus De
Palmyrenus, collecta Syrorum agreſtium manu, ad
reſtitiſſet. Is fuſis aliquotiens Perſis non modo no
limitem defendit, ſed etiam ad Cteſiphontem, Ro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

perii, quod mirum dictu eſt, penetravit. Aure-
eratoris gloriæ Zenobia Odenati uxor acceſ-
m poſt mortem mariti feminea ditione Orien-
at Imperium: quam Aurelianus multis cliba-
& ſagittariorum milibus fretam apud Imas
ocul ab Antiochia vicit, & captam Romam
us ante currum duxit. Cari Imperatoris victo-
rſis nimium potens ſuperno numini viſa eſt.
invidiam cæleſtis indignationis pertinuiſſe
am. Is enim ingreſſus Perſidem quaſi nullo ob-
aſtavit: Colchen & Cteſifontem urbes Perſa-
iliſſimas cepit. Cum victor totius gentis caſtra
gridem haberet, vi fulminis ictus interiit. Sub
ino principe pompa victoriæ nota de Perſis
imianus Cæſar, prima congreſſione cum con-
neram multitudinem cum paucis acriter dimi-
lſus receſſit. Hoc tanta a Diocletiano indigna-
ceptus eſt, ut ante carpentum ejus per aliquot
ſuum cucurrerit purpuratus: & cum vix im-
, ut reparato de limitaneis Daciæ exercitu,
Martis repeteret, in Armenia majore ipſe Im-
cum duobus equitibus exploravit hoſtes, &
inti quinque milibus militum ſuperveniens
oſtilibus ſubito innumera Perſarum agmina
ad internicionem cæcîdit. Rex Perſarum Nar-
git: uxor ejus & filiæ captæ ſunt, & cum ma-
diciriæ cuſtodia reſervatæ. Pro qua admiratio-
non modo armis, ſed etiam moribus Roma-
riores eſſe confeſſi ſunt. Meſopotamiam cum
ritanis quinque regionibus reddiderunt. Pax
que ad noſtram memoriam Reipublicæ utilis
rit.

antinus rerum dominus extremo vitæ ſuæ
, expeditionem paravit in Perſas. Toto enim or-
is gentibus, & recenti de Gothis victoria glo-
multis in Perſas deſcendebat agminibus: ſub
ventum Babyloniæ in tantum regna trepida-
ſupplex ad eum legatio Perſarum adcurreret,
ros ſe imperata promitterent. Nec tamen pro
eruptionibus, quas ſub Conſtantio Cæſare per
n tentaverant, veniam meruerunt. Conſtantius
s vario ac magis difficili pugnavit eventu. præ-
excubantium in limite congreſſiones, majori
ovies decertatum eſt, per duces ſuos ſepties, ipſe
bis adfuit. Verum Siſavena, Singarena, præ-
onſtantio: ac Segarena, Conſtantinienſi quo-
cum Amida capta eſt, grave ſub eo principe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Reſpublica vulnus accepit. Ter autem eſt a Pe
teſſa Niſibis, ſed majore ſui detrimento dum
hoſtis adfectus. Narſauenſi autem ubi Narſeu
tur, ſuperiores diſceſſimus. Nocturna vero Elli
pe Singaram pugna, ubi præſens Conſtantius
omnium expeditionum compenſatus fuiſſet eve
locis & nocte adverſantibus, percitos feroci
ab intempeſtivo pugnandi tempore Imperatore
loquendo revocare potuiſſet: qui tamen invicti
inprovifis adverſum ſitim aquarum ſubſidiis,
bente jam veſpere, caſtra Perſarum adgreſſi, ru
nitionibus, occuparunt: fugatoque rege, cum
reſpirantes patentibus luminibus repertæ aqu
rent, nimbo ſagittarum obruti ſunt, cum ſtoli
rigendos certius in ſe ictus lumina ipſi per no
cenſa præberent. Iuliano in externos hoſtes
felicitatis principi, adverſus Perſas modus d
enim ingenti apparatu, utpote totius orbis i
Parthos ſigna commovit, inſtructa commeatib
per Euphratem invexit. Strenuus ingreſſu mult
rum oppida & caſtella aut ſuſcepit dedita, a
cepit. Cum contra Cteſiphontem in ripa Ti
Euphratis jam mixti caſtra haberet, ludosque
ſtres, ut hoſti ſollicitudinem demeret, per die
ſet, noctis medio impoſitos navibus milites in
rem ripam repente tranſvexit: qui per ardua
qua difficilis etiam per diem, & nullo prohibe
ſet aſcenſus, Perſas terrore ſubito miſcuerunt,
agminibus totius gentis, apertis Cteſiphonte
victor miles intraſſet, niſi major prædarum
fuiſſet, quam præda victoriæ. Tantam adep
riam, cum de reditu a comitibus admoneretu
tioni ſuæ magis credidit, & exutis navibus,
transfuga, qui ſe ad fallendum objecerat, induc
in Madenam compendia ſectaretur, dextrum
Tigridis ripa nudato militum latere, iter relege
incautius per agmen erraret, excita pulvere e
ſuorum conſpectu, ab obvio hoſtium equite, co
ilia ictus, inguinum tenus vulneratus eſt. Inter
nem nimii ſanguinis, cum ſuorum ordines
ſtauraſſet, cunctantem animam, multa ſuos adh
efflavit. Iovianus prœlio ſuperiorem, ſed co
ſubita morte amiſſi imperatoris, ſuſcepit exe
Cum commeatus deficerent, & via iu reditu p
immineret, Perſæ crebris excurſibus nunc a
nunc a tergo, mediorum quoque latera incurſa
agminis morarentur, conſumtis aliquot dieb

re

re ntia Romani nominis fuit, ut a Perſis prius ſermo de e haberetur, ac reduci confectus inedia exercitus fin ur, conditionibus, quod numquam ante accidi iſpendioſis Romanæ Reipublicæ impoſitis, ut Ni , & pars Meſopotamiæ traderetur: quibus cupie regni, quam gloriæ Iovianus imperio rudis adqu t.

am magno deinceps ore, tua, Princeps invicte, fa unt perſonanda; quibus licet imparem dicendi mi c ævo gravior me parabo. maneat modo conceſſa initus & ab amico, cui credis & creditus es, m e indulta felicitas, ut ad hanc ingentem de G s, etiam Babyloniæ tibi palma pacis accedat.

FINIS.

MESSALÆ CORVI

A D.

OCTAVIANVM AVGVST

DE PROGENIE SVA,

LIBELLVS;

in quo ſimul & prima Vrbis regim
ab exordio breviſſime expo-
nuntur.

QVVM frequenter me digna moveat poſ
tua, gentium glorioſiſſime Imperator, ut
niem tuæ ſc. inclytæ poſteritatis, ſimul &
Romæ prima regimina ab exordio litteris diſti
mihi perſuadeam · parebo clementiæ tuæ , & c
dabo, aliquid ingenii, ſed parum laboris occupar
quæ poſcis , cum ab hiſtoricis , ſtudioſiſſimisqu
rum auctoribus longe lateque ſint declarata , &
pioſiſſime rerum maximarum ſtudiis deditum h
norem: tamen quia jubes, opus expediam, & tuæ
tiſſimæ gentis proſapiam , quæ nunc in amp
majeſtatis culmine locata ſolum ad ſidera ſpect
tato itineris limine inſiſtam declarare. nam qua
a profundo originis fonte , curſus pedetentim
quendus foret, accelerare maturabo, ſereniſſime
Auguſte. Totus terrarum ambitus, quem undique
nus verberat undis, ab Hiſtoricis & Coſinograp
farie dividitur. cujus partium prima, inter Sept
nem & Mèridiem ad Orientem extenditur , Aſ
cunda, ab oſtio fluminis Tanais , Hyrcanorumq
bus , ubi jungitur Aſiæ , inter Septemtrionalen
num , & mediterraneum æquor , ad ultimas Hi
in occaſu terminat, Europa ; Tertia ab Ægypt
que flumine exordium trahens , relictis termini
inter Meridiem & Mediterraneum fretum prod
Occaſum in Atlantici Oceani litore definit ,
ASIA ergo, ſi ad numerum ſpectamus, orbis te
pars tertia erit: ſi ad magnitudinem, medium te
orbem in ſe continere videri poterit; ſic dicta a
cujuſdam mulieris, Orientis reginæ. In ea igit

provincias MINOR ASIA eſt; in qua
YGIA regio, ſic dicta a Phrygia * Æſepi &
æ filia: * &, ut alii tradunt, ex Iove & Europa
Dardanum, Iove & Electra Atlantis filia proge-
deorum monitu ab * Italia, * &, ut aliis placet,
a Inſula, patrios deſerentem lares, multitudine
m ad hanc Phrygiam deveniſſe ferunt, urbem
iſſe, eamque ex ſe DARDANIAM nuncu-
unde GENS DARDANA; & incolentes
Dardanidæ dicti. Hoc regnante, de Creta cum
electiſſimorum juvenum forte novi regni fama
um Teucrum, ad Phrygiam, patriis ſedibus ex-
, dicitur conveniſſe: qui a Dardano, & dexte-
de data, in * parte regni conſors ſuſceptus eſt,
erofiore populo nova implerentur mœnia. Ita
obus regibus haud diſcrepantibus, Dardania,
ia & magnitudine aucta, pacifice aliquamdiu
Hujus Teucri in regendo & Rempublicam au-
bonitas comitasque tanta fuit, ut eo defuncto,
ite Dardano, ob ipſius inclytæ memoriæ glo-
mū decus, qui Dardanidæ nuncupabantur, dein-
TEVCRI cognominarentur, ut Virgilius
:

genus antiquum Teucri, pulcherrima proles.

nus filium habuit Erichthonium; quem poſt ſui
n regnantem reliquit. Erichthonius * Troum ge-
qui juſtitia & pietate inſignis, mutato Dardaniæ
e, ex ſe urbem TROIAM nominari permiſit.
Trojanum nomen ortum. Duos filios Trous ha-
Ilum ſcilicet, & Aſſaracum. Ilus vero, quia ma-
tu, defuncto patre, regnum obtinuit; & intra
mœnia illam eminentiſſimam atque glorioſiſſi-
arcem edidit, quæ ex ſui nomine ILIVM nun-
: unde ILIENSES Trojani dicti. Is Laome-
m filium reliquit: quo regnante, Iaſon & Her-
validiſſimorum juvenum Græcorum comitatu,
ad Colchos ob velleris aurei cupidinem trans-
ent, à maritimo faſtidio ſe recreandi gratia, in
iam terram legerunt. Quos Laomedon, vel ſu-
, vel famoſiſſimæ gentis terrore concitus, mina-
cio extemplo abire præcepit. Hi quum alio con-
rent, nec vires nec arma ad reſiſtendum haberent,
atum dedecus indignati, excidium * auſterrimo
ontinuo minitantes, obtemperavere mandatis:
fecto velleris negotio, ubi in Græciam rediiſſent,
les Phrygii regis opprobrii non immemor, ma-
rum juvenum ac principum Græcorum manu ar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

mata claſſe,ad Trojam vela remosque direxit;
tore expoſitis armis , ad mœnia impetuoſe co
Quod ubi ſenſiſſet Laomedon , audacter mag
caute , inordinato agmine extra mœnia hoſtili
auſus congredi,inſidiis interceptus,fortiter di
exſtinctus eſt, ſuorum parte maxima vel capta,
emta. Hinc ad exterrita mœnia Hercules cont
nullo cuſtode nec in muris nec in portis obſta
troit urbem; & igne ac ferro omnibus conſum
ſionam Laomedontis ſororem,Telamoni Salan
gi, quia muros Trojæ primus invaſerat, ac in
irruperat,dedit. Ex qua natus eſt alter ille Te
patria profugus , in Sidonia alteram Salamina
didit : de quo Virgilius noſter,inducens Didon
ri ad Æneam :

Atque equidem memini Teucrum Sidona
Finibus expulſum patriis, nova regna peten

Ex Laomedonte ſuperſtes filius fuit Priamus , c
forte * alio in armis aberat. Is & patris &
excidio cognito, rediit; diruramque urbem imp
opere adeo reparare inſtitit , ut brevi marmore
fisque turribus,& ædificiis publicis ac privatis,
tiorem tutioremque redderet. Aſſaracus
lius, Ili frater, ut ſupra memini, genuit Capym
Anchiſen, Anchiſes Æneam , Æneas Ilum cogn
tum Aſcanium , ex Creuſa matre natum , qu
LVS fuit, a quo GENS IVLIA; unde tuæ gent
bulum trahis, sereniſſime Auguſte : ut Virg.

At puer Aſcanius, cui nunc cognomen Iul
Additur, Ilus erat dum res ſtetit Ilia regn

Priamus vero, ubi in Græciam poſtulatum miſi
Heſiona ſoror , quæ a Telamone turpi ſervitio
bina tori tenebatur , in matrimonium duceret
ſaltem reſtitueretur, deriſus , neutrum obtinuit.
Alexander, qui & PARIS dictus, Priami filius
electiſſimorum juvenum in Græciam æquora ſ
Helenamque Menelai regis uxorem,Græcarum p
rimam, rapuit. Quamobrem,Græciæ reges arm
& Agamemnone duce poſt decennem obſidione
jæ mœnia capta,in ruina ac cinere jacuere ſol
Græcorum aſſenſu , duo incolumes principum
norum receſſere,qui auctores pacis, & reddend
næ ſemper fuerant , & Græcorum legatorum ,
ac Diomedis, honoratiſſimi hoſpites; Antenor
& Æneas:quorum alter ex Laomedontis, vel,
busdam placet,Priami ſorore natus, * Aſſueri
biliſſimi fuerat filius, Antenor ; alter,ex regio

us, Æneas, ut ſupra demonſtratum eſt. Hi navium parata, & patriis rebus, hominibusque, quos io * ſui delegerant, onuſta, panſis velis tenuere ; & per Ægæum Ioniumque, prætereuntes Ar-s urbes, ſuadentibus fatis, ad Italiam remigave- Antenor ex Ionio æquore ad dexteram flectens, Dyrrachium & Brunduſium, per latiſſimas Supe-ioris fauces ad Septemtrionem converſus, hinc atas linquens, Illyricos ac Liburnos; illinc Appu-que Picenum; ad caput Adriatici maris curſum .& relicto æquore, adverſo flumine quod * Bren- dicitur, ſurſum contendens, terra potitus, ſedem isque elegit : & expugnatis Euganeis, qui tum ea ebant loca, Paravium condidit. Is inter ceteros es, Enetorum multitudinem numeroſam ſecum at; qui Paphlagonia orti, patria pulſi, exſules ad m, quæ bello * tum elaborabat, conceſſerant. Hi oxima finitimorum prædia longe lateque diffuſi, multitudine cuncta compleverant, ex ſe gentibus n dedere, & VENETIÆ regio dicta. De hoc An-is adventu ſic meminit Virgilius:

ntenor potuit mediis elapſus Achivis
yricos penetrare ſinus, atque intima tutus
gna Liburnorum, & fontem ſuperare Timavi;
nde per ora novem vaſto cum murmure montis
mare præruptũ, & pelago premit arva ſonanti.
c tamen ille urbem Patavi, ſedesque locavit
eucrorum; & genti nomen dedit, armaque fixit
roïa: nunc placida compoſtus pace quieſcit.

loco, Imperator maxime, quum te perſæpe altilo-tuo differentem dubitare animadvertiſſem, quod ue vexillis Antenori & Æneæ fuiſſet, ſine quadam nemoria haud prætereundum arbitror, ſed cum ilio noſtro inſtandum, ubi de Antenore ſic pro-r: *& genti nomen dedit*, id eſt, utramque gentem, cos ſcilicet, & Phrygios, qui ea incoluerunt loca, anos, vel, ut alii tradunt, Antenoridas cognomina-atuit. *armaque fixit*, hoc eſt, in templis arma & gne armorum ſuſpendit. Nam poſt exactam mili-n laboresque militiæ, mos antiquitus fuit, in deo-templis ſuſpendere arma: ideo *arma fixit Troïa.* ja fuit inter arma templis affixa, armorum inſigne: d nonnulli aſſerunt. *Troja* namque vulgo Italice ineque ſcropha vel ſus dicitur. cui vocabulo licen-ſui alluſit poeta: quod animal, quia ejus nomen ur-Trojæ congruebat, aureo vexillo inſigne armo-a ſtatuit Antenor, abſumptæ urbis Trojæ memoria.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Verum in geſtis Æneæ, alia evidentior ratio,
videri poterit. quare progredior. Æneas eod
nere per Græcorum Achaicumque fretum dela
Epiro reviſit Helenum, inter Argolicas urbes
ditionem tenentem. Narrat hiſtoria, Pyrrhum,
lis filium, deleta Troja, Andromachen Hectori
dam uxorem, & Helenum Priami filium ſervitic
duxiſſe. Inde quum ſibi matrimonio jungeret
nen Menelai filiam, Heleno Andromachen trad
ab Oreſte interfectus, quia ſine prole interiit,
præſidem reliquit Helenum: ut ibidem Maro,
ſe Æneas ad Didonem profatur:

——juvat evaſiſſe tot urbes
Argolicas, mediosque fugam tenuiſſe per h

Et primo poſt:

Hic incredibilis rerum fama occupat aures
Priamiden Helenum Grajas regnare per ur
Et primo Andromachen iterum ceſſiſſe ma

Is Helenus Æneæ futura prædicens, monitus i
deorum profatus fuerat, ibi locum * ſedis e
quietis, ubi in Italia juxta * Tybridis ripas ſcro
fuem triginta natorum fœtu jacentem videret;
to in tertio; ad Æneam loquutus Helenus:

Signa tibi dicam: tu condita mente teneto
Quum tibi ſollicito ſecreti ad fluminis unda
Litoreis ingens inventa ſub ilicibus ſus,
Triginta capitum fœtus enixa jacebit:
Is locus urbis erit; requies ea certa laborum

Æneas hinc diſcedens, & extrema Italiæ rade
cumvectum per Siciliam ſenem Anchiſen patre
ſit. Inde per Inferum mare diu fluctibus ex in
dere vexatus, Aphrum tenuit litus. mox pacat
re ad Italiam revectus, appulit Tiberis oſtio. I
temporis LATINVS rex, Fauni filius, gemi
peritabat: qui ad rei novæ tumultum excitus,
to Livio placet, in armis obviam pergit. Inde
quio utrimque pacatis animis, duci Trojano
quam Turno Rutulorum regi primo deſponſara
trimonio jungit, Laviniam. Æneas conditu
dum ex uxoris nomine LAVINIVM appell
Virgilius noſter hac in parte aliter ſentit; id eſt
num non in armis obviam proceſſiſſe, ſed Æne
gatos regi miſiſſe: quibus auditis rex pacatus,
nitis deorum adductus, Laviniam filiam adven
jano tradit. Quamobrem Turnus, impatiens
brii ereptæ conjugis, bello petit Æneam, nec
nec permittente Latino. Æneas, ut vires & a

externo robore firmaret, ad Euandrum, qui oris ubi nunc Roma, auctoritate ditionem te- urſum adverſo flumine pergens, auxilii expoſ- atia, ſuem, id eſt ſcropham, triginta natorum Helenus prædixerat, jacentem advertit; quie- certiſſimum omen: quam Iunoni deorum re- nmolando ſacravit; ut Virgilius in octavo:

autem ſubito atque oculis mirabile monſtrum,
bnit, viridique in litore conſpicitur ſus:
n pius Æneas, tibi enim, tibi maxima Iuno
tat ſacra ferens, & cum grege ſiſtit ad aram.

* Æneam Lavinium oppidum ſtruxiſſe ajunt: hinc ſcrophæ ſignum Trojanis ortum quidam re: ſeu ob injecti fundamenti regiæ ſedis me- n; ſeu quia quietis genti ſcropha ſignum dede- ob æternum inſigne nominis Trojæ, quæ huic lo animalis vulgo Italice includitur, ut ſupra i. Præterea & nonnulli referunt hiſtorici, Æne- re navigantium, inter cetera animalia ad uſum li, ut fit, ſuem vivam ſecum detuliſſe, ac ex ora- ſponſum habuiſſe, quum teneret Italiam, dimit- am: inde, quo reperta foret, ſedi ejus conderet quam in Campaniæ oris, apud Avernum la- ajarumq; fines, dimiſſam volunt, mox ſupra Ty- ipam. Quare elatum ſcrophæ vexillum. quo- Ielenus ad Æneam in tertio Virgilii:

de age, & ingentem factis fer ad æthera Tro-
jam;

nſigne Trojanum. Ac quum hac in parte te du- ſereniſſime principum crebro percepiſſem, & in uitate rei hujus multos vagari, tulit calamus ius, & a propoſito longius, quam expoſceret in- . Quis enim rem tot ſeculis remotiſſimam ſcru- s, per vetuſtiſſima litterarum volumina ſine am- ate evadere potuit? Sed ad propoſitum redeun- Ad Euandrum conceſſit Æneas; & optato po- Pallantem Euandri filium, & ingentis roboris ar- um auxilia ſecum duxit. Turnus poſt aliquot a clariſſima victus tandem ac peremptus, Tro- ceſſit. Victor Æneas poſt Latini obitum in reg- ceſſit: quem mortuum, & ſuper * Numicii flumi- pam conditum, INDIGETEM IOVEM , expleto anno tertio regni. Superfuit ASCA- S, ejus filius, Trojæ ex Creuſa natus. Is Lavi- oppidum novercæ Laviniæ, & Sylvio ex Lavi- atri relinquens, haud inde longe in Albano colle dit Albam. Inter Lavinium & Albam conditam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

triginta annorum ſpatium datur. Abſumto Aſc
frater ejus Sylvius, qui & IVLVS, a quo GEN
LIA, & antiquum tuæ generoſæ * prolis deri
cognomen Auguſte, regnat: quamquam inter au
veterum in ambiguo conſtet, utrum * hunc Sylvi
Aſcanium cognominatum fuiſſe Iulum. Is Sylvi
obitum patris ex Lavinia * Italiæ natus, * POS
MVS dictus: quem Lavinia prægnans, privign
mens Aſcanium, ſecedens, in quadam ſylva, apud
tyrum paſtorem peperit; unde SYLVIVS nu
tus; ut Maro, inducens Anchiſen oſtentantem ſu
progeniem Æneæ:

*Ille (vides) * puræ juvenis qui nititur haſta*
Proxima ſorte tenet lucis loca, primus ad aur
Æthereas Italo commiſtus ſanguine ſurget,
Sylvius, Albanum nomen, tua poſthuma pr
*Quem tibi longævo * ſecum Lavinia conjux*
Educet ſylvis regem, regumque parentem;
Unde genus longa noſtrum dominabitur Al

Hic Sylvius Sylvium Æneam filium reliquit: e
Latinus filius: a quo PRISCI LATINI cepere nom
SYLVIVM cognomen Albæ regnantibus datum
quidam tradidere: quamquam Virgilius hoc co
men regibus Albanis a Sylvio Poſthumo deri
ſentire videatur. Genuit hic Sylvius Albam, Aty
ba, Capyn Atys, Capys Capetum, * Capetus T
num; qui in Albula flumine demerſus, mutavit
nomen, Tiberi deinceps nuncupato. Ex Tiberino
fuit Agrippa: ex quo * Romulus Sylvius: qui ſu
le, fulmine ictus, ſtirpis ejuſdem Aventinum in
reliquit. is decedens, in quo ſepultus fuerat, co
men dedit. Huic ſucceſſit Proca: quo defuncto, du
filii, Numitor & Amulius, ſuperſtites fuere: quoru
ter Amulius, Numitorem fratrem majorem e ſol
jecit; cujus virili prole interempta, filiam * R
Sylviam, ut partum averteret, Veſtalem virgin
crat. Rhea geminos edidit, Remum ſcilicet & R
lum; a Marte compreſſa, ut traditur. Quod regi
lio * notum, in vincula tradita matre, regio
in Tybridis alveo exponuntur gemini. Fama eſt,
pam geminos lambentem, regium paſtorem Fauſt
caſu quodam incidiſſe: qui uxori Laurentiæ nu
dos dedit. Iam adulti juvenes, corporis & ani
res adepti, per ſylvas ac nemora non modo inf
feras, ſed & finitimis paſtoribus dominari occep
Tandem inſidiis Remus interceptus, ut prædæ re
Amulium ducitur. inde, quia eum cum fratre R

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

um Numitoris impetum feciſſe dicebatur, ſupplicii materno avo traditur: a quo mox potes præſidio paſtorum in regiam facto im-ulium obtruncant, & reſtituunt Numitori Hunc ſcito, Cæſar Auguſte, gentis Iuliæ Al-regum ultimum; eamque gentem ad Iu-ue Cæſarem, teque principum decus, ſine privatæ in tuæ felicitatis tempora termi-nque Romulum, Romanæ urbis imperiique itorem, materna linea incognito patre or-ſtirpis non cenſeo, ſi majorum genealogiam plector.

nc ad reges Romanos, conſules, dictatores, militares ac plebejos, ſubſequenter calamum; ut ab origine ad tua feliciſſima ſæcula Ro-imina noſcas. Igitur Palatino in monte, ubi a paſtoribus culti gemini erant, auſpicato enia ponunt; &, ubi alter alterum non pa-regnandum, augurio permittunt. Qua con-interfectum Remum deſcripſere quidam; ali-quia fertur incepta mœnia contra edictum ſe Remum, a Romulo, cui regnare obtigerat, cuſſum, & a nomine conditoris urbem Ro-cupatam. Ferunt anno vigeſimo ſecundo æta-imo Calend. Majas, quadringenteſimo trige-o poſt captam Trojam, Romulum urbis fun-jeciſſe. Qui primo conſtitutis ſacris, legum tit; fecit & ſe regiis inſignibus auguſtiorem; lictores inſtituit. aſylum aperuit complendæ itia. centum Senatores creavit; quos PATRES te nuncupavit, Reipublicæ conſilium. Equeſtri ludos finitimis gentibus * indicavit. Circum-opuli cum familiis ad urbem, velut ad rem mul & ludos, conveniunt. Tum ad ſpecta-ntis advenis, raptæ virgines Sabinorum, ce-que turba, & in matrimonium abductæ. Rap-rentes, ad ultionem illati dedecoris, arma pa-c pleraque bella orta. Cæninenſes, qui primum Romanum impetum fecerant, victi ſunt, A-rum rege a Romulo obtruncato. cujus opima Capitolium ad quercum paſtoribus ſacram Romanus ſuſpendit; ibique Iovi Feretrio tem-tuit, quod primum Romæ ſacratum fuit; & inenſibus primum triumphum egit, ut quibus-cet ſcriptoribus. Antemnates exinde popu-atia hoſtiliter adventarunt: qui a Romulo vi-urbem ducuntur. Hinc adverſus Cruſtuminos

ſubſe-

ſubſequenter tumultuantes, in armis Romulus [illegible]
tus, ſuperatos hoſtes Romæ cohabitare * coercu[illegible]
Sabinis ultima & acrior pugna fuit. nam ab his [illegible]
Tatio duce, Capitolii arce capta, mox virtute [illegible]
recuperata, interventu raptarum, miſerando [illegible]
plorantium, pacatis utrimque animis, pax fit [illegible]
duobus regnis unum. Namque Sabini * eorum [illegible]
rium Romam traducunt; & ſub duobus regibus [illegible]
mulo & Tito Tatio, commune dominium per [illegible]
annos fuit. Sed primo Tatius moritur a Lauro[illegible]
interfectus, anno quinto poſtquam Romæ regna[illegible]
perat. Superfuit Romulus: qui demum victis [illegible]
tibus ac Vejentibus, ad Capreæ paludem conci[illegible]
bita, ſubito turbine & imbre lumine ſolis ad[illegible]
inter fulgura obſtrepentia cœli ereptus, n[illegible]
apparuit, poſtquam triginta & ſeptem regnave[illegible]
nis.

NVMA exinde POMPILIVS, è Sab[illegible]
tus, vir pietate & juſtitia inſignis, ſecundus à R[illegible]
regnat: & pacatis finitimorum odiis, gemini Ia[illegible]
plum edidit; quod apertum, bella; clauſum, q[illegible]
indicaret. Mox ad religionem converſus, ut deo[illegible]
mor ad mitiora truces flecteret animos, ſacra i[illegible]
ſacerdotes creat, Virgines Veſtales ſacrat, Pon[illegible]
maximum primus declarat: dies faſtos nefa[illegible]
condidit, annum in duodecim menſes diviſit. Po[illegible]
ubi maxima cum reverentia & ſuorum & finiti[illegible]
tres & quadraginta regnaſſet annos, obiit.

TVLLVS HOSTILIVS exinde rex [illegible]
creatur, ad bella promptiſſimus, animoſior R[illegible]
cum Albanis armorum negotium habuit, ſed [illegible]
rum cruore ac fortuna finitum. nam trigemini[illegible]
tiis Romanorum, & trigeminis Curiatiis Alban[illegible]
hoc fœdere committitur, ut civitas * pro qua p[illegible]
qui viciſſent, alteri imperaret. vicerunt Horatii, [illegible]
ſub imperio Romano fuere. Fidenates ac Vejen[illegible]
inde in agrum Romanum impetum faciũt. quib[illegible]
tis ac fugatis, Metium Albanorum dictatorem, [illegible]
fœdere in armis accitus, proditor rem Romana[illegible]
mo in diſcrimine abſentando deſeruerat, Tull[illegible]
drigis in diverſum actis alligatum diſcerpi, Alb[illegible]
dirui, ac omnes Albanos Romam devehi juſſit. [illegible]
montem intra mœnia clauſit, numero & potent[illegible]
cente Roma. Cum Sabinis, qui patriis in ſedibu[illegible]
tii tempore * manſerant, bellum grave geſſit, h[illegible]
vicit. Demum fulminis ictu cum tota domo abſu[illegible]
anno regni triceſimo ſecundo interiit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

VS MARCIVS Tullo ſucceſſit, vir pa-
o clariſſimus. Ad arma & religionem para-
cra primum & templa condenda ornandaque
dexit. Mox quum res poſtularet, a ſacris ad ar-
tus, adverſus Latinos, qui primo in eum mo-
lla, ſe contulit, & Politorium unicum Lati-
æſidium expugnat ac diruit; omnesque in op-
rtos, Romæ * cohabitandos deſtinat. Ianicu-
em urbi adjecit, pontem ſublicium ſupra Ti-
it: tum Quiritium foſſa per plana deducta,
primus ſtruxit. uſque ad mare dilatati fines:
s in æquora prorumpit, Oſtia urbs condita, &
circumlatæ. Feretrii Iovis templum amplia-
eſſit Ancus anno regni viceſimoquarto.
SCVS TARQVINIVS, a Tarquiniis
profectus, exinde regnum occupat. cum Lati-
mum bellum habuit; & Appiola urbe expug-
enti præda victor rediit. ludos inſtituit: Cir-
it, adverſus * Sabinos centurias auxit: quibus
ac viribus ſuperatis, arma cruenta hoſtium in
flumen ejicere fecit. quæ ex Aniene in Tibe-
cta, ſummæ victoriæ nuntium Romæ * detu-
rum eiſdem hoſtibus ſecundo prœlio attritis,
m oppidum ſui juris fecit. Romam regreſſus,
gloria primus triumphat, ut quidam volunt:
ſcis Latinis bello orto puguavit: quibus devic-
m dedit, vi & armis oppidis captis, Cornicu-
nea, Cameria, Cruſtumerio, Ameriola, Medul-
omento. Demum ad ædificia publica intentus,
eritio circuit urbem: valles interjacentes col-
teraque loca limoſa, & ſordibus repleta, cloa-
at. In Capitolio Iovis ædem, grande opus, in-
tum interfectus a duobus Anci filiis, obiit an-
tricesimo ſeptimo.
VIVS TVLLIVS poſt hunc rex decla-
x captiva & nobili femina a Corniculo oppido
educta, in domo Tarquinii natus, & adultus.
jentibus & Etruſcis primum bellum ſumpſit:
ortiſſime victis, inſignis gloria victor rediit.
primus inſtituit, quo & paci & bello opportu-
nerentur. In claſſes centuriasque populum divi-
ni * paci tranquillæ, & foris in armis quod ne-
rat, ſollertiſſima ſtatuit induſtria. Cives om-
ſites equitesque, qui arma ferre poſſent, in cam-
rtium convenire edicto juſſit; ibique exerci-
ructum ordine, porco, ove, & tauro luſtrat. In-
oſteros LVSTRVM nuncupatum; quo * octo-

giata

ginta milia civium cenſa referuntur. Duo colle
tum additi, Viminalis & Quirinalis, & * Exquili
ipſe regiam habuit. Aggere, foſſa, & muro, qua
adjecerat, circumcluſit. Dianæ templum condidi
tremo a Lucio Tarquinio, Priſci Tarquinii fili
genero ſuo, anno regni triceſimo quarto, in vic
prio obtruncatur.

TARQVINIVS inde regnum invadit: qui
partum imperium, ita contumaciter rexit, ut cogn
SVPERBO ſibi vindicaret. In Patres ac Senatu
viens, injuſſu populi, ad libitum agere omnia c
occidere, carcerare, afficere ſupplicio, ſui juris
Cum Volſcis bellum habuit: quibus expugnatis,
Sueſſam & Pometiam eripuit. fraude & non bell
bios ſubjugavit, & cruciatibus attrivit. Cum A
colis & Etruſcis fœdera tenuit. Iovis templum,
in Capitolio pater inceptaverat, maximo imp
ac labore ad culmen * erexit. Demum ob Luc
per vim illati ſtupri dedecus a Sexto Tarquinio
filio, Iunii Bruti opera pulſus [in] exſulatum cu
leſta conjuge ac filiis fuga perrexit, anno regni tr
mo quinto, ab urbe vero condita ducenteſimo
drageſimo quarto.

Depulſis regibus, ſub CONSVLIBVS annuo im
jura Romana fuere. Senatus, ut ſolidum corpus
mutabile erat; Conſules, velut membra: Senatus
filium, & rerum deliberatio; Conſules, ad conſult
agenda parati. DICTATORIS Imperium, quod
ros magiſtratus excedebat, ad terrorem cunct
tum quum res Romana in extremis periculis n
cerneretur, creabatur, ſummæ potentiæ unicum r
Inde ob truculentiſſimas inter patricios ac plebej
ditiones, plebs armata, maximo cum terrore nobi
in * Aventinum, &, ut aliis placet, in Sacrum coll
ceſſerat: nec inde abduci potuit, donec ad favore
TRIBVNI PLEBEII primum crearentur. Mo
DECEMVIROS res venit. nam Decemviros crea
cuit, qui ſine alio magiſtratu, annuo imperio reip
cæ præeſſent. Anno ab Vrbe cöndita uno & trece
mo, hoc imperium in Appio Claudio, atrociſſimi
nii viro, deſinere voluit ejuſdem obſtinata perfidi
cujus ſceleſtæ libidinis nefas violandæ Virgini
ginis pudiciſſimæ, ſe abdicare magiſtratu Dece
coacti ſunt. Tum ad conſules res redierat. Verum
lo poſt, Tribunis plebis auctoribus, ſeditione u
orta, inter cetera obtinuere plebeji, ut & TRIBV
MILITARES haberent, ſicut & plebejos. Sed h

tr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

patricii, vel plebeji eſſe poterant; qui ali-
onſulare geſſere imperium. Sed demum Con-
am obtinuere; quorum faſces aduſque Iulii
patris patruique tui, principatum defluxere,
b Vrbe condita annis ſeptingentis decem.
um magiſtratuum, conſulum, dictatorum, &
m militarium ductu, per quadringentos qua-
t ſeptem annos, omnis Italia viribus armo-
cta eſt, ſimul & Alpes Cottiæ, * Pœninæ, &
que Romanæ, cum Alpinis populis, ipſis in ru-
itis, in ditionem convenere. Africa ter victa,
ecundo & tertio bello Punico, inæſtimabili
rimque accepto, Romano imperio tandem
icilia, Sardinia, Baleares, Creta, inſulæ ob-
midia victo Iugurtha in poteſtatem redacta.
i, genus armorum ferox, noſtrorum, nec ſine
ruore, ſubjugavere arma. Celtiberi, Canta-
s, Luſitani, Numantia, omniſque * Gallæcia,
vicem. Gallia atque Britannia novem anno-
Cæſaris labor fuere; tributariæ demum fac-
æc Illyria, Iſtria, Liburni, & Dalmatæ obſe-
perdomiti. Proinde in Græciam tranſitus
erdomita, Epirus, Theſſalia, & Achaja, parue-
is. Ter Macedonia cum regibus ſuis debel-
n provinciæ formam demum redacta. Thra-
mos omnium; Propontidem, & Thracium
um cum ipſo Byzantio, virtus Romana ſu-
ddidit. Hinc ad Danubium Rhenumque
iciis] victorioſiſſime Principum, penetratum,
ue fluminis utramque ripam tuæ induſtriæ
re vires. Duæ Germanię, inferior ac ſuperior,
ceſſere. Norici, Pannonii, Suevi, Marcomãni,
ſi, cæteræque nationes ad Arcton, ſuperati.
extremis finium ſuorum per te undiq; exter-
nis concuſſa. In Aſiam jam ante perventum
victo Antiocho potentiſſimo Syrię rege, victo
e, Syria, * Phœnix, Cteſiphon, Babylonia, Iu-
ſtina, Arabia, Cilicia, & omne Ponti regnum,
minore Aſia, in qua Phrygia, Lydia, Bithy-
agonia, Iſauria, & Cappadocia regiones con-
mandatis obtemperavere. Ceſſit & utraque
rmis attrita. Meſopotamia inter Tigridem &
n, ſanguine Parthorum ac Perſarum crebro
ultiplici bello, demum Romano paruit. Di-
oribus cum Perſis & Parthis aſſidue pugna-
trimque cladibus acceptis, Romanus ſuperior
obſtantibus imperavit. Ad Arcton Colchi,

Hiberi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Hiberi, Albani, Scythæ,* Aſſyrii, Caſpii
zonibus ſuis, ductu noſtrorum ducum ſub
Ægyptiorum reges ultro in amicitia & fœ
runt. Cyrene ac tota Libya & * Mauritan
to Iuba, obſequentes fuere. Iudi ex ipſo extr
te poſtremo ad te glorioſiſſime Principum
Occidente tum bella gerentem, legatione
obſequia ſe paratos profitentes, ut * non
perante haud ſupereſſet indomitum. Æt
tui ſeculi perenne ac immortale decus,
guſte.

FINIS.

EVROP

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

EVTROPII
V. C.
BREVIARIVM
HISTORIÆ ROMANÆ,

ab Vrbe condita ad annum ejuſdem Vrbis

M. C. IX.

integritati ſuæ reſtitutum

per

ELIAM VINETVM
SANTONEM.

V DOMI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

DOMINO VALENTI, GOTHIC[O] MAXIMO, PERPETV[O] AVGVSTO.

RES *Romanas ex voluntate manſuetudi[nis]*
ab Vrbe condita ad noſtram memoriam,
negotiis, vel bellicis, vel civilibus eminebant
dinem temporum brevi narratione collegi;
additis etiam iis, quæ in principum vitis egre
ſtiterunt; ut tranquillitatis tuæ poſſit men
lætari, prius ſe illuſtrium virorum facta in a
ſtrando imperio ſequutam, quam cognoſceret le

EVTROPI[I] [BREVIARII]

LIBER PRIMVS.

ROMANVM imperium, quo neque ab
ullum fere minus, neque incrementis t
amplius humana poteſt memoria recor
ROMVLO exordium habet: qui * Veſtalis vi
lius, & (quantum putatus eſt) Martis, cum Rem
uno partu editus eſt. Is, cum inter paſtores latr
tur, * octodecim annos natus, urbem exiguam
tino monte conſtituit, XI. Kal. Maji, Olympiad
anno tertio, poſt Trojæ excidium, ut qui plurim
nimumque tradunt, trecenteſimo nonageſimo
Condita civitate, quam ex nomine ſuo Roma
vit, hæc * fere egit. Multitudinem f imorum
tatem recepit: centum ex ſenioribus elegit,
conſilio omnia ageret: quos SENATORES no
propter ſenectutem. Tunc, cum uxores ipſe &
[ſuus] non haberent, invitavit ad ſpectaculum
rum vicinas urbis [Romæ] nationes; atque ea
gines rapuit. Commotis bellis propter raptar
riam, Cæninenſes vicit, Antemnates, * Cruſtum
binos, Fidenates, Vejentes. hæc omnia oppida

c[um]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Et cum orta ſubito tempeſtate non comparuiſ- regni trigeſimo ſeptimo, ad deos tranſiſſe cre- onſecratus eſt. Deinde Romæ per quinos dies s imperaverunt; & his regnantibus annus unus is eſt.

NVMA POMPILIVS rex creatus eſt: qui ullum quidem geſſit, ſed non minus civitati mulus profuit. Nam & leges Romanis, mores- ituit; qui conſuetudine prœliorum jam latro- mibarbari putabantur. * Annum deſcripſit * iſes, prius ſine aliqua * computatione confu- nfinita Romæ ſacra ac templa conſtituit. Mor- ſſit, quadrageſimo tertio imperii anno.

ſucceſſit TVLLVS HOSTILIVS. hic bella re- Albanos vicit, qui ab urbe Roma XII milliario jentes & Fidenates, quorum alii ſexto milliario b Vrbe Roma, alii octavo decimo, bello ſupe- rbem ampliavit, adjecto Cœlio monte. Cum duobus annis regnaſſet, fulmine ictus, cum do- arſit.

hunc ANCVS MARCIVS, Numæ ex filia ne- ſcepit imperium. contra Latinos dimicavit; um montem civitati adjecit, & Ianiculum: * ſtiam civitatem ſupra mare ſextodecimo mil- b urbe Roma condidit. vigeſimo quarto anno morbo periit.

nde regnum PRISCVS TARQVINIVS accepit. nerum Senatorum duplicavit; Circum Romæ vit; ludos Romanos inſtituit, qui ad noſtram iam permanent. Vicit idem etiam Sabinos; & rum agrorum, ſublatum iiſdem, urbis Romæ ter- adjunxit; primusque triumphans Vrbem intra- ros fecit, & cloacas: Capitolium inchoavit. tri- octavo imperii anno per Anci filios occiſus eſt, jus cui ipſe ſucceſſerat.

t hunc SERVIVS TVLLIVS ſuſcepit imperium, s ex nobili fœmina, captiva tamen, & ancilla. oque Sabinos ſubegit: montes tres, Quirinalem, alem, * Æſquilinum, Vrbi adjunxit. foſſas cir- murum duxit. primus omnium cenſum ordinavit; lhuc per orbem terrarum incognitus erat. Sub eo omnibus in cenſum delatis, habuit * capitum IV millia civium Romanorum, cum his qui in erant. Occiſus eſt XLV imperii anno, ſcelere gene- Tarquinii, filii ejus regis cui ipſe ſucceſſerat; & fi- æ, quam Tarquinius habebat uxorem.

VCIVS TARQVINIVS SVPERBVS, ſeptimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

atque ultimus regum, * Volſcos(quæ gens ad
niam euntibus non longe ab urbe eſt) vicit; Ga
vitatem, & Sueſſam Pometiam ſubegit; cum
pacem fecit; & templum Iovi in Capitolio æd
Poſtea Ardeam oppugnans, in octavodecimo
ab Vrbe poſitam civitatem, imperium perdidi
cum filius ejus, & ipſe Tarquinius junior, nobil
fœminam Lucretiam, eandem pudiciſſimam C
uxorem ſtupraſſet, eaque de injuria marito &
amicis queſta fuiſſet, in omnium conſpectu ſe
propter quam cauſam, Brutus, parens, & ipſe *
nius, populum concitavit, & Tarquinio adem
rium. mox exercitus quoque eum, qui civita
deam cum ipſo rege oppugnabat, reliquit: ven
ad Vrbem rex, portis clauſis excluſus eſt. Cum
peraſſet annos * viginti quinque, cum uxore &
ſuis fugit.

Ita Romæ regnatum eſt per ſeptem reges a
centis quadraginta * tribus, cum adhuc Rom
plurimum, vix uſque ad quintum decimum mil
poſſideret.

Hinc CONSVLES cœpere pro uno r
hac cauſſa creari; ut ſi unus malus eſſe voluiſſe
eum, habens poteſtatem ſimilem, coërceret. Et
ne imperium longius quam * annum unum ha
ne per diuturnitatem poteſtatis inſolentiores re
tur, ſed civiles ſemper eſſent, qui ſe poſt annum
futuros eſſe privatos. Fuerunt igitur anno prim
ſis regibus Coſſ. Lucius Iunius Brutus, (qui
egerat ut Tarquinius pelleretur) & Tarquinius
tinus, maritus Lucretiæ. ſed Tarquinio Colla
tim ſublata dignitas eſt. placuerat enim, ne qu
in Vrbe maneret, qui Tarquinius vocaretur.
accepto omni patrimonio ſuo, ex Vrbe migra
loco ipſius factus eſt Valerius Publicola COS
movit tamen bellum urbi Romanæ rex Tar
qui fuerat expulſus: & collectis multis gentib
regnum poſſet reſtitui, dimicavit. In prima pug
tus [conſul] & Aruns Tarquinii filius invicem
derunt. Romani tamen ex ea pugna victores
runt. Brutum Romanæ matronæ defenſorem pu
ſuæ, quaſi communem patrem per annum luxer
lerius Publicola Spurium Lucretium Tricip
collegam ſibi fecit, Lucretiæ patrem: quo, mor
tuo, iterum Horatium Pulvillum collegam ſibi
Ita primus annus quinque conſules habuit: cum
nius [Collatinus] urbe ceſſiſſet propter nomen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

eriſſet, Sp. Lucretius morbo mortuus eſſet. Se-
ıoque anno iterum Tarquinius, ut reciperetur
n, bellum Romanis intulit, auxilium ei feren-
ena Tuſciæ rege: & Romam pene cepit. Ve-
quoque victus eſt. Tertio anno poſt reges ex-
rquinius cum ſuſcipi non poſſet in regnum, ne-
orſena, qui pacem cum Romanis fecerat, auxi-
eſtaret, Tuſculum ſe contulit, quæ civitas non
urbe eſt: atque ibi per quatuordecim annos
cum uxore perſenuit. Quarto anno poſt reges
cum Sabini Romanis bellum intuliſſent, victi
le his eſt triumphatum. Quinto anno, (Lucius)
ille Bruti collega, & IV conſul, fataliter
eſt; adeo pauper (factus) ut collatis a populo
ſumptum habuerit ſepulturæ, quem matronæ,
tum, annum luxerunt.

anno poſt reges exactos, cum gener Tarquinii,
iam ſoceri vindicandam ingentem collegiſſet
m, nova Romæ dignitas eſt creata; quæ *DIC-
A appellatur, major quam Conſulatus. Eo-
o etiam MAGISTER EQVITVM factus eſt,
atori obſequeretur. neque quidquam ſimilius
ci, quam dictatura antiqua huic imperii pote-
am nunc * tranquillitas veſtra habet; maxime
guſtus quoque Octavianus, de quo poſtea dice-
ante eum Cajus Cæſar, ſub dictaturæ nomine
nore regnaverint. Dictator autem Romæ pri-
Largius; magiſter equitum primus, Spurius

decimo anno poſt reges exactos, ſeditionem
Romæ fecit; tamquam a Senatu atque Conſu-
emeretur. Tum & ipſe ſibi TRIBVNOS
IS, quaſi proprios judices & defenſores, crea-
r quos contra Senatum & Conſules tutus eſſe

enti anno VOLSCI (contra Romanos) bel-
araverunt: * & victi acie, etiam Coriolos ci-
quam habebant optimam, perdiderunt.
tavo decimo anno * poſtquam reges ejecti
expulſus ex Vrbe * Quintius Marcius dux Ro-
n, qui Coriolos ceperat Volſcorum civitatem,
Volſcos contendit iratus, & auxilia contra
s accepit, Romanos ſæpe vicit: uſque ad quin-
liarium Vrbis acceſſit; oppugnaturus etiam
ſuam, legatis qui pacem petebant repudiatis;
um mater Veturia & uxor Volumnia ex Vrbe
t: quarum fletu & deprecatione ſuperatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

removit exercitum. Atque hic ſecundus poſt
uium fuit, qui dux contra patriam ſuam eſſet.

* Cæſone Fabio & Tito Virginio COSS.
nobiles homines, qui ex Fabia familia erant,
VEIENTES bellum ſoli ſuſceperunt, promitt
natui & populo per ſe omne certamen implend.
que profecti omnes nobiles, & qui ſinguli ma
exercituum duces eſſe deberent, in prœlio conc
Vnus omnino ſuperfuit ex tanta familia; qui
ætatem puerilem duci non potuerat ad pugna
hæc CENSVS in Vrbe habitus eſt, & inventa
vium capitum CXIX millia.

Sequenti anno, cum in Algido monte, ab Vi
decimo ferme milliario, Romanus obſideretu
tus, Lucius Quintius Cincinnatus Dictator eſ
qui agrum quatuor jugerum poſſidens, manibus
lebat. Is, cum in opere & arans eſſet inventus,
derſo, togam prætextam accepit: [&] cæſis h
liberavit exercitum.

Anno * CCC & altero ab urbe condita, in
conſulare ceſſavit; & pro duobus coſſ. decem fa
qui ſummam poteſtatem haberent, DECEMVIR
nati: ſed cum primo anno bene egiſſent, ſecu
ex iis Appius Claudius, Virginii cujuſdam, qui
jam ſtipendiis contra Latinos in monte Algido
bat, filiam virginem corrumpere voluit: quam p
cidit, ne ſtuprum a Decemviro ſuſtineret: & reg
milites, movit tumultum. Sublata eſt * Decem
teſtas; ipſique damnati ſunt.

Anno trecenteſimo decimoquinto ab Vrbe c
FIDENATES contra Romanos rebellaverunt
lium præſtabant his Vejentes, & rex Vejenti
lumnius: quæ ambæ civitates tam vicinæ Vrbi
* Fidenæ, VII; Vejentes XVIII milliario abſin
junxerunt ſe his & Volſci. ſed M. Æmilio dicta
Lucio Quintio Cincinnato magiſtro equitum
etiam regem perdiderunt: Fidenæ captæ, & exci
XX inde annos, VEIENTANI rebellaverunt. I
contra ipſos miſſus eſt Furius Camillus: qui p
eos vicit acie; mox etiam civitatem diu obſide
antiquiſſimam, Italiæque ditiſſimam. Poſt [ea
& FALISCOS, non minus nobilem civitat
commota eſt ei invidia; quaſi prædam male d
damnatuſque ob eam cauſſam, [&] expulſus
eſt. Statim GALLI SENONES ad Vrbem vene
victos Romanos XI milliario ab urbe Roma, a
men Alliam ſequuti, etiam Vrbem occupaverun

quidquam niſi Capitolium potuit. quod cum
ediſſent, & jam Romani fame laborarent, a Ca-
qui in vicina civitate exſulabat, Gallis ſuper-
eſt, graviſſimeque victi ſunt. poſtea tamen, ac-
iam auro, ne Capitolium obſiderent, receſſe-
d ſequutus eos Camillus, ita cecidit, ut & au-
od his datum fuerat, & omnia quæ ceperant
a ſigna, revocaret. Ita tertio triumphans Vrbem
s eſt, & appellatus SECVNDVS ROMVLVS;
ipſe patriæ conditor.

VTROPII [BREVIARII]

LIBER II.

NO CCCLXV ab Vrbe condita, poſt captam utem primo, dignitates mutatæ ſunt; [&] pro uobus coſſ. facti TRIBVNI MILITARES, conſu- teſtate. * Hinc jam cœpit Romana res creſcere. Camillus eo anno VOLSCORVM CIVITA- quæ per LXX annos bellum geſſerat, vicit; & Æ- VM VRBEM, & Sutrinorum: atque omnes, de- rum exercitibus, occupavit; & tres ſimul trium- git.

us etiam Quintius Cincinnatus Præneſtinos, qui ad urbis Romæ portas [cum] bello venerant, per- us, ad flumen Alliam vicit: & civitates quæ ſub gebant, Romanis adjunxit: * ipſum Præneſte ag- s, in deditionem accepit: quæ omnia ab eo geſta iginti diebus, triumphusque ipſi decretus.

rum dignitas TRIBVNORVM MILI- IVM non diu perſeveravit. Nam poſt aliquan- ullos placuit fie,i: & * quadriennium ita in Vr- xit, ut poteſtates ibi majores non eſſent. Reſump- t tamen tribuni militares conſulari poteſtate n dignitatem, & triennio perſeveraverunt. Rurſus acti.

cio Genucio, & Quinto Servilio coſſ. mortuus eſt illus: honor ei ſecundus poſt Romulum dela- t.

tus Quintius Dictator adverſus Gallos, qui in m venerant, miſſus eſt. Hi ab Vrbe quarto

 mil-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

milliario trans * Anienem fluvium conſederant
biliſſimus de ſenatoribus Titus Manlius, provoc
Gallum ad ſingulare certamen, * congreſſus o
& ſublato torque aureo, colloque ſuo impoſito,
petuum TORQVATI ſibi & poſteris cognome
pit. Galli fugati ſunt: mox per Cajum Sulpiciu
tatorem etiam victi. Non multo poſt a Cajo
TVSCI victi ſunt; * VII millia captivorum e
triumphum * ducti.

Cenſus iterum habitus eſt. Et cum Latini qu
manis ſubacti erant, milites præſtare nollent,
manis tantum tyrones lecti ſunt, factæque legio
cem; qui modus ſexaginta vel amplius armatoru
lia efficiebat. parvis adhuc Romanis rebus, ta
men in re militari virtus erat. Quæ cum profe
ſent adverſus Gallos duce Lucio Furio [Camillo
dam ex Gallis unum e Romanis, qui eſſet optimu
vocavit. tum ſe Marcus Valerius tribunus militu
tulit: & cum proceſſiſſet armatus, corvus ei ſupr
trum brachium ſedit. mox commiſſa adverſus G
pugna, idem corvus alis & unguibus Galli oculo
beravit, ne rectum poſſet aſpicere: * ita ut a t
Valerio interfectus, non ſolum victoriam ei, ſed
nomen dederit. nam poſtea idem CORVINVS e
tus. ac propter hoc meritum, annorum trium & vi
COS. eſt factus.

LATINI qui noluerunt milites dare, hoc
que a Romanis exigere cœperunt, ut unus Conſu
eorum; alter, ex Romanorum populo crearetur.
cum eſſet negatum, bellum contra eos ſuſceptum
ingenti pugna ſuperati ſunt: ac de his perdo
triumphatum eſt. Statuæ coſſ. ob meritum victor
roſtris poſitæ ſunt.

Iam Romani potentes eſſe cœperunt. bellum [e
in centeſimo & triceſimo fere milliario ab Vrbe
SAMNITES gerebatur, qui medii ſunt inter Picen
Campaniam, & Apuliam. (L.) Papirius Curſor
honore dictatoris ad id bellum profectus * eſt: qui,
Romam rediiſſet, Q. Fabio Maximo, magiſtro equi
quem apud exercitum reliquit, præcepit, ne ſe ab
pugnaret. Ille, occaſione reperta, feliciſſime dimic
& Samnites delevit. ob quam rem a dictatore ca
damnatus, quod ſe vetante pugnaſſet, ingenti fa
militum & populi liberatus eſt: tanta Papirio ſed
ne commota, ut pene ipſe interficeretur. Poſtea Sa
tes, Romanos, Tito Veturio & Spurio Poſthumio C
ingenti dedecore vicerunt, (& ſub jugum miſeru

m a'ſenatu & populo ſoluta eſt, quæ cum ipſis eceſſitatem facta fuerat. Poſtea Samnites vic- L. Papirio conſule: ſeptem millia eorum ſub iſſa. Papirius de Samnitibus triumphavit. Eo * Appius Claudius Cenſor aquam Claudiam & viam Appiam ſtravit. Samnites reparato Q. Fabium Maximum vicerunt, tribus millibus occiſis. Poſtea cum pater ei Fabius Maximus datus fuiſſet, & Samnites vicit, & plurima eo- ida cepit. Deinde P. Cornelius Rufinus, * Ma- rius Dentatus, ambo coſſ. contra Samnites miſ- ibus prœliis eos confecere. Tum bellum cum bus per * annos novem & XL actum ſuſtule- que ullus hoſtis fuit intra Italiam, qui Roma- utem magis fatigaverit.

jectis aliquot annis, iterum ſe Gallorum copiæ Romanos Tuſcis Samnitibusque junxerunt: ſed mam tenderent, a * Cn. Cornelio Dolabella tæ ſunt.

m tempore TARENTINIS, qui jam in talia ſunt, bellum indictum eſt; quia legatis orum injuriam feciſſent. Hi Pyrrhum Epiri re- tra Romanos * in auxilium popoſcerunt; qui re Achillis originem trahebat. is mox ad Ita- nit. Tumque primum Romani cum TRANS- NO HOSTE dimicaverunt. Miſſus eſt contra ſul P. Valerius Lævinus: qui cum exploratores epiſſet, juſſit eos per caſtra duci, oſtendi om- ercitum, tumque dimitti, ut renuntiarent Pyr- ecumque a Romanis agerentur. Commiſſa mox um jam Pyrrhus fugeret, elephantorum auxilio quos incognitos Romani expaverunt. ſed nox finem dedit. Lævinus tamen per noctem fugit, s Romanos mille octingentos cepit, eoſque ſum- ore tractavit; occiſos ſepelivit. quos cum adver- ere & truci vultu, etiam mortuos jacere vidiſ- iſſe ad cælum manus dicitur, cum hac voce; Se rbis dominum eſſe potuiſſe, ſi tales ſibi milites ſent.

a Pyrrhus junctis ſibi Samnitibus, Lucanis, Bru- Romam perrexit, omnia ferro igneque vaſtavit. niam depopulatus eſt; atque ad Præneſte venit, io ab Vrbe octavodecimo. Mox terrore exerci- i[eum]cum Conſule ſequebatur, in Campaniam pit. Legati ad Pyrrhum de[redimendis]captivis b eo honorifice ſuſcepti ſunt. captivos ſine pre- mam miſit. Vnum ex legatis Romanorum Fabri-

cium ſic admiratus eſt, ut cum eum pauperem eſ
noviſſet, quarta parte regni promiſſa, ſollicitare
rit, ut ad ſe transiret: contemptusque a Fabric
Quare cum Pyrrhus ingenti Romanorum admir
teneretur, legatum miſit, qui pacem æquis cond
bus peteret, præcipuum virum Cineam nomine
Pyrrhus partem Italiæ, quam jam armis occupa
obtineret. Pax diſplicuit; remandatumque Py
Senatu eſt, eum cum Romanis, niſi ex Italia rec
pacem habere non poſſe. Tum Romani juſſerunt
vos omnes, quos Pyrrhus reddiderat, infames ha
qui ſe armis defendere potuiſſent; nec ante eos
terem ſtatum reverti, * quam ſibi notorum h
occiſorum ſpolia retuliſſent. Ita legatus Pyrrhi
ſus eſt. a quo cum quæreret Pyrrhus, qualem R
comperiſſet, Cineas dixit, regum ſe patriam vid
licet tales illîc * fore omnes, qualis unus Pyrrhu
Epirum & reliquam Græciam putaretur. Miſſ
contra Pyrrhum duces P. Sulpicius, & Decius Mu
Certamine commiſſo, Pyrrhus vulneratus eſt, ele
interfecti. XX millia cæſa hoſtium; & ex Roman
tum quinque millia. Pyrrhus [Tarentum] fugatus.
jecto anno, contra Pyrrhum Fabricius eſt miſſus
prius inter legatos ſollicitari non poterat, quarta
regni promiſſa. Tum, cum vicina caſtra ipſe & re
berent, medicus Pyrrhi ad eum nocte venit, prom
veneno Pyrrhum occiſurum, ſi ſibi aliquid poll
tur; quem Fabricius vinctum reduci juſſit ad dom
Pyrrhoque dici, quæ contra caput ejus medicu
pondiſſet. Tunc rex admiratus [eum] dixiſſe fer
LE eſt Fabricius, qui difficilius ab honeſtate qu
a curſu ſuo averti poteſt. Tum rex in Siciliam p
tus eſt. Fabricius, victis Samnitibus & Lucanis, t
phavit. Coſſ. deinde * Manius Curius Dentatus, &
nelius Lentulus, adverſum Pyrrhum miſſi ſunt. &
rius contra eum pugnavit, exercitum ejus cecidi
ſum) Tarentum fugavit, (caſtra cepit.) Ea die cæſa
hoſtium XXIII millia. Curius (Dentatus) in conſ
triumphavit. Primus Romam elephantos quatuo
xit. Pyrrhus etiam a Tarento mox receſſit, & ap
gos Græciæ civitatem occiſus eſt.

* Cajo Fabricio Luſcino, C. Claudio * Cinna
anno Vrbis conditæ CCCCLXI, legati Alexand
Ptolemæo miſſi Romam venêre; & a Romanis a
tiam, quam petierant, obtinuerunt.

* Quintio Gulone, C. Fabio Pictore coſſ. PI
TES bellum commovere; & ab inſequentibus coſſ

Sempr

io, Appio Claudio victi ſunt:& de his trium-
eſt. Conditæ a Romanis civitates; * Ariminum
a,& Beneventum in Samnio.
o Attilio Regulo, * Lucio Iunio Libone Coſſ.
TINIS(in Apulia) bellum indictum eſt : capti-
cum civitate ſimul Brunduſini , & de his [ite-
umphatum eſt.
* CCCCLXXVII, cum jam clarum urbis Ro-
en eſſet , arma tamen extra Italiam mota non
Vt igitur cognoſceretur,quæ copiæ Romano-
nt , cenſus eſt habitus : * inventa ſunt civium
CCXCII millia , CCCXXXIV. quamquam a
Vrbe numquam bella ceſſaſſent. Et contra
bellum ſuſceptum eſt primum,Appio Claudio,
Fulvio coſſ.In Sicilia contra eos pugnatum eſt;
us Claudius de Afris & rege Siciliæ Hierone
avit.
quenti anno,Valerio Marco & Octacilio coſſ.in
A a Romanis res magnæ geſtæ ſunt. Tauromi-
* Catanenſes , & præter a quinquaginta civi-
in fidem acceptæ ſunt. Tertio anno in Sicilia
Hieronem (regem Siculorum) bellum paratum
cum omni nobilitate Syracuſanorum pacem a
is impetravit, deditque argenti talenta ducenta.
Sicilia victi ſunt , & de his ſecundo Romæ
hatum eſt.
nto anno belli Punici , quod contra Afros gere-
primum Romani * Cajo Duillio & Cnæo Cor-
ſina coſſ.in mari dimicaverunt,paratis navibus
s, quas LIBVRNAS vocant. Conſul Cornelius
deceptus eſt.Duillius,commiſſo prœlio,Cartha-
um ducem vicit, XXXI naves cepit , quatuorde-
erſit,ſeptem millia hoſtium cepit,tria(millia)oc-
neque ulla victoria Romanis gratior fuit , quod
terra,jam (etiam) mari plurimum poſſent. Cajo
o Floro , Lucio Scipione coſſ. Scipio CORSI-
& SARDINIAM * vicit:multa millia inde cap-
m abduxit, * triumphavit.
Manlio * Volſone, M.Attilio Regulo coſſ.bellum
RICAM tranſlatum eſt : contra Hamilcarem Car-
enſium ducem, in mari pugnatum, victusque eſt.
erditis LXIV navibus , retro ſe recepit : Romani
miſerunt , ſed cum in Africam tranſiſſent , pri-
* Clypeam Africæ civitatem in deditionem ac-
unt. Conſules uſque ad Carthaginem proceſſe-
multisq; vaſtatis oppidis, Manlius victor Romam
, & XXVII millia captivorum reduxit. Attilius

Regulus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Regulus in Africa remanſit. Is contra Afros
ſtruxit; contra tres Carthaginenſium duces
victor fuit: XVIII millia hoſtium cecîdit, qui
lia cum * VIII elephantis cepit: ſeptuaginta
tates in fidem accepit. Tum victi Carthagine
cem a Romanis petierunt, quam cum Regul
niſi duriſſimis conditionibus dare, Afri auxili
cedæmoniis petierunt: & duce Xanthippo, qu
dæmoniis miſſus fuerat, Romanorum dux
victus eſt ultima pernicie. nam duo millia h
tantum ex omni Romano exercitu * rema
quindecim millia cum Imperatore Regulo ca
XXX millia occiſa; Regulus ipſe in catenas con

Marco Æmilio Paulo, Servio Fulvio Nobili
ambo Romani conſules * ad Africam profe
cum trecentarum navium claſſe; primum Afro
certamine ſuperant. Æmilius conſul centum
tuor naves hoſtium demerſit, triginta cum pu
bus cepit; quindecim millia hoſtium aut occî
cepit; militem ſuum ingenti præda ditavit. Et
Africa tum fuiſſet, * niſi quod tanta fames e
diutius exſpectare exercitus non poſſet. Conſ
victrice claſſe redeuntes, circa Siciliam nau
paſſi ſunt: & tanta tempeſtas fuit, ut ex quadr
ſexaginta quatuor navibus, octoginta ſervari
tuerint. Neque ullo tempore tanta maritima
ſtas audita eſt. Romani tamen ſtatim ducentas n
paraverunt, neque in aliquo animus his in
fuit.

Cnæus Servilius Cepio, & C. Sempronius
coſſ. cum ducentis ſexaginta navibus ad Africa
fecti ſunt: aliquot civitates ceperunt: prædam in
reducentes, naufragium paſſi ſunt. Itaque cum
nuæ calamitates Romanis diſplicerent, decrevi
tus, ut a maritimis prœliis * recederetur, & t
ſexaginta naves ad præſidium Italiæ ſalvæ eſſe

Lucio Cæcilio Metello, Cajo Furio * Pacil
Metellus in Sicilia Afrorum ducem cum CXX
phantis, & magnis copiis venientem ſuperavit, XX
lia hoſtium cecîdit, ſex & XX elephantos cepit, re
errantes per Numidas, quos in auxilium habeba
legit, & Romam deduxit ingenti pompa; cum CXX
phantorum * numerus omnia itinera compleret.
hæc mala Carthaginenſes Regulum ducem, que
perant, petierunt, ut Romam proficiſceretur, & p
a Romanis obtineret, ac permutationem captiv
faceret. Ille Romam cum veniſſet, inductus in Sen

uaſi Romanus egit ; dixitque ſe ex illa die qua
ſtatem Afrorum veniſſet , Romanum eſſe deſiiſ-
ue & uxorem a complexu removit, & Romanis
ne pax cum Pœnis fieret. Illos enim, fractos tot
, ſpem nullam habere ; ſe tanti non eſſe , ut tot
captivorum propter unum ſe, & ſenem, & pau-
i ex Romanis capti fuerant, redderentur. Itaque
it.nam Afros pacem petentes nullus admiſit.ipſe
aginem rediit; offerentibusque Romanis, ut eum
tenerent , negavit ſe in ea urbe manſurum , in
oſtquam Afris ſervierat,dignitatem honeſti civis
e non poſſet.Regreſſus igitur * ad Africam,omni-
ppliciis exſtinctus eſt. * P. Claudio Pulchro, C.
coſſ. Claudius contra auſpicia pugnavit , & a
aginenſibus victus eſt. Nam * ex ducentis & vi-
navibus,cum triginta fugit: xc cum pugnatoribus
ſunt , demerſæ cæteræ , viginti millia capta.
quoque conſul claſſem naufragio amiſit , exerci-
amen ſalvum habuit; quia vicina litora erant.
io Luctatio Catulo,Aulo Poſthumio Albino coſſ.
belli Punici * XXIII , Catulo bellum contra
commiſſum eſt. Profectus eſt cum ccc navibus in
am. Afri contra ipſum cccc paraverunt.* Lucta-
atulus navem æger aſcendit : vulneratus enim in
a ſuperiore fuerat. Contra Lilybæum civitatem
æ pugnatum eſt ingenti virtute Romanorum.nam
III Carthaginenſium naves captæ ſunt , * cxxv
rſæ;XXXII millia hoſtium capta,XIII occiſa:infi-
n auri argentique pondus in poteſtatem Romano-
redactum. Ex claſſe Romana duodecim naves *
erſæ. pugnatum eſt VI * Idus Martias. ſtatim Car-
inenſes pacem petierunt:tributaque iis pax: capti-
omanorum , qui tenebantur a Carthaginenſibus,
iti ſunt.Etiam Carthaginenſes petierunt,ut redimi
captivos liceret quos ex Afris Romani tenebant.
tus juſſit ſine pretio dari eos qui in publica cuſto-
eſſent : qui autem a privatis tenerentur , ut pretio
inis reddito, Carthaginem redirent ; atque id pre-
ex fiſco magis quam a Carthaginenſibus ſolve-
r.

Quintus Luctatius, Aulus Manlius, coſſ. creati bel-
Faliſcis intulerunt : quæ civitas Italiæ opulenta
ndam fuit: quod ambo coſſ.intra ſex dies quam ve-
unt, transegerunt, * xv millibus hoſtium cæſis, cæ-
pace conceſſa;agro tamen ex medietate ſublato.

EVTRO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

EVTROPI

[BREVIARII]

LIBER III.

FINITO igitur Punico bello, quod per XX
nos * contractum eſt, Romani jam clariſſim
ria noti, legatos ad Ptolemæum Ægypti
miſerunt; auxilia promittentes; quia rex Syriæ
chus ei bellum intulerat. Ille gratias (Romanis) eg
xilia non accepit: jam enim fuerat pugna tran
Eodem tempore potentiſſimus rex Siciliæ Hie
mam venit ad ludos ſpectandos; & ducenta milli
diorum tritici populo dono dedit.

Lucio Cornelio Lentulo, Fulvio Flacco coſſ.
Hiero Romam venerat, etiam contra LIGVRES
Italiam bellum geſtum eſt, & de his triumphatum
thaginenſes * tum bella reparare tentabant, Sard
ſes, qui ex conditione pacis Romanis parêre
bant, ad rebellandum impellentes. Venit
legatio Carthaginenſium Romam, & pacem
travit.

Tito Manlio Torquato, Cajo Attilio Balbo c
SARDIS triumphatum eſt: & pace omnibus loc
ta, Romani nullum bellum habuerunt. quod h
Romam conditam ſemel tantum Numa Pompili
nante contigerat.

Lucius Poſthumius Albinus, Cnæus Fulvius C
malus coſſ. bellum contra ILLYRIOS geſſeru
multis civitatibus captis, etiam reges in dediti
acceperunt; ac tum primum de Illyriis trium
tum eſt.

Lucio Æmilio coſ. ingentes GALLORVM c
Alpes transierunt: ſed pro Romanis tota Italia c
ſit; traditumque eſt Fabio hiſtorico, qui ei bello
fuit, DCCC millia hominum parata ad id b
fuiſſe: ſed res per coſ. * tantum proſpere geſta eſt.
millia hoſtium interfecta ſunt, & triumphus Æ
decretus.

Aliquot deinde annis poſt, contra Gallos intr
liam pugnatum eſt: * finitumque eſt bellum M
Claudio Marcello, Cnæo Cornelio Scipione
Tunc Marcellus cum parva manu equitum dimic

Gallorum, *Viridomarum nomine, manu ſua
Poſtea cum collega ſuo ingentes copias Gal-
remit; Mediolanum expugnavit; grandem
Romam pertulit: ac triumphans Marcellus
Galli ſtipiti impoſita humeris ſuis vexit.
ucio, P. Cornelio coſſ. ISTRIS bellum illatum
latrocinati naves Romanorum fuerant, quæ
exhibebant: perdomitique ſunt omnes. Eo-
o BELLVM PVNICVM SECVNDVM Ro-
latum eſt per Annibalem Carthaginenſium
qui Saguntum Hiſpaniæ civitatem, Romanis
oppugnare aggreſſus eſt, agens viceſimum æta-
n; copiis congregatis CL * millibus peditum,
illibus equitum. Huic Romani per legatos de-
runt, ut bello abſtineret. Is * legatos admitte-
. Romani etiam * Carthaginem miſerunt, ut
tur Annibali, ne bellum contra ſocios populi
gereret. (ſed) dura reſponſa a Carthaginenſi-
ita. Saguntini interea fame victi ſunt; captique
pale, ultimis pœnis afficiuntur. Tum Publius
us Scipio cum exercitu in Hiſpaniam profec-
iberius Sempronius in Siciliam: bellum Car-
nſibus indictum eſt. Annibal, relicto in Hiſpa-
e Aſdrubale, Pyrenæum tranſit: Alpes, adhuc
te invias, ſibi patefecit. Traditur ad Italiam
illia peditum, & XX millia equitum, ſeptem
ta elephantes adduxiſſe. Interea multi Ligures
i Annibali ſe junxerunt. Sempronius Grac-
gnito ad Italiam Annibalis adventu, e Si-
rcitum Ariminum trajecit. Publius Cornelius
Annibali primus occurrit: commiſſo prœlio, fu-
is, ipſe vulneratus in caſtra rediit. Sempro-
acchus & ipſe conflixit apud Trebiam [am-
s quoque vincitur. Annibali multi ſe in Italia
unt. Inde ad Tuſciam veniens Annibal, Flami-
ſuli occurrit; ipſum Flaminium interemit: Ro-
m * viginti quinque millia cæſa ſunt; cæteri
unt. Miſſus adverſus Annibalem poſtea a Ro-
Quintus Fabius Maximus. Is eum, differendo
, * ab impetu fregit: mox inventa occaſione

uingenteſimo & quadrageſimo anno a condita
ucius Æmilius, P. Terentius Varro, contra An-
mittuntur, Fabioque ſuccedunt: qui Fabius
coſſ. monuit, ut Annibalem callidum & im-
m ducem non aliter vincerent, quam prœ-
fferendo, verum cum impatientia Varronis coſ.

contra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

contradicente conſule altero, * apud vicum qua
NÆ appellatur, in Apulia pugnatum eſſet, am
ab Annibale vincuntur. * In ea pugna tria
Afrorum pereunt; magna pars de exercitu An
ſauciatur: nullo tamen Punico bello Romani
accepti ſunt. periit enim in eo Æmilius Paulus
Conſulares & * Prætorii, XX: * Senatores c
occiſi, XXX: * nobiliores viri, CCC: militum
millia; equitum tria millia & * quingenti. in
malis nemo tamen Romanorum pacis mentio
bere dignatus eſt. Servi, quod nunquam ante m
ſi, & milites facti ſunt. Poſt eam pugnam multæ
civitates quæ Romanis paruerant, ſe ad Ann
tranſtulerunt. Annibal Romanis obtulit, ut c
redimerent: reſponſumque eſt a Senatu, eos ci
eſſe neceſſarios, qui, cum armati eſſent, capi po
Ille omnes poſtea variis ſuppliciis interfecit;
modios aureorum annulorum Carthaginem mi
e manibus equitum Romanorum, Senatorum,
tum, detraxerat. Interea in Hiſpania, ubi frate
balis Aſdrubal remanſerat cum magno exerc
eam totam Afris ſubigeret, a duobus Scipionib
manis ducibus vincitur; perditque in pugna X
millia hominum. ex his capiuntur X millia, occi
XXV. * Mittuntur ei a Carthaginenſibus ad re
das vires XII millia peditum, IV millia equitu
elephanti.

Anno quarto poſtquam in Italiam Anniba
Marcus Claudius Marcellus coſ. apud Nolam, civ
Campaniæ, contra Annibalem bene pugnavit. A
multas civitates Romanorum per Apuliam,
briam, & Bruttios occupavit: quo tempore eti
Macedoniæ PHILIPPVS ad eum legatos miſit
mittens auxilia contra Romanos; [ſub] hac cond
ut deletis Romanis, ipſe quoque contra Græcos
nibale auxilia acciperet. Captis igitur legatis Ph
& re cognita, Romani in Macedoniam Marcum
rium Lævinum ire juſſerunt, in Sardiniam Titum
lium Torquatum proconſulem: nam etiam ea ſo
ta ab Annibale, Romanos deſeruerat. Ita uno te
quatuor locis pugnabatur; in Italia, contra Anni
in Hiſpania, contra fratrem ejus Aſdrubalem; in
donia, contra Philippum, in Sardinia, contra Sar
alterum Aſdrubalem Carthaginenſem. Is a Tit
lio proconſule, qui ad Sardiniam miſſus fuerat
eſt captus; occiſa cum eo XII millia, capti mille
genti; & a Romanis Sardinia ſubacta. Manlius

ca

& Aſdrubalem Romam reportavit. Interea et-
ppus a Lævino in Macedonia vincitur, & in
a Scipionibus Aſdrubal, & Mago tertius
nnibalis.
no anno poſtquam Annibal in Italiam vene-
ulpicio, Cnæo Fulvio coſſ. Annibal uſque ad
milliarium Vrbis acceſſit, equites ejus uſque
s. mox conſulum metu, cum exercitu venien-
nibal ad Campaniam ſe recepit. In Hiſpania a
ſdrubale ambo Scipiones, qui per multos an-
res fuerant, interficiuntur: exercitus tamen in-
emanſit; caſu enim magis quam virtute erant
quo tempore etiam * a conſule Marcello Sici-
na pars capta eſt, quam tenere Afri cœperant:
bilisſima urbe Syracuſana præda ingens Ro-
lata eſt. Lævinus in Macedonia cum Philippo
s Græciæ populis, & rege * Aſiæ Attalo, ami-
cit: & ad Siciliam profectus, Annonem queu-
rorum ducem apud Agrigentum civitatem cum
ido cepit, eumque Romam cum captivis (nobi-
iſit; XL civitates in deditionem accepit, XXVI
vit. ita omni Sicilia recepta, Macedonia frac-
]ingenti gloria Romam regreſſus eſt. Annibal
Cnæum Fulvium conſulem ſubito aggreſſus,
o millibus hominum interfecit. Interea ad Hiſ-
, ubi occiſis duobus Scipionibus nullus Roma-
erat, Publius Cornelius Scipio mittitur, filius
cipionis, qui ibidem bellum geſſerat, annos
uatuor & XX; vir Romanorum omnium & ſuæ
k poſteriori tempore fere primus. Is Carthagi-
paniæ capit; in qua omne aurum & argentum,
apparatum Afri habebant: nobiliſſimos quo-
ides, quos ab Hiſpanis * acceperat: Magonem
atrem Annibalis ibidem capit; quem Romam
is mittit. Romæ ingens lætitia poſt hunc nun-
it. Scipio Hiſpanorum obſides parentibus red-
uare omnes fere * Hiſpani ad eum uno animo
unt. Poſt quæ Aſdrubalem Annibalis fratrem,
fugat, & prædam maximam capit.
rea in Italia coſ. * Q. Fabius Maximus Taren-
recepit; in qua ingentes copiæ Annibalis erant:
i etiam ducem Annibalis Carthalonem occidit,
illia captivorum vendidit; prædam militibus
ivit, pecuniam hominum venditorum ad fiſcum
Tum multæ civitates Romanorum, quæ ad An-
n * transierant prius, rurſus ſe Fabio Maximo
erunt. Inſequenti anno Scipio in Hiſpania

X egregias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

egregias res egit, & per ſe, & per fratrem ſuum
cium Scipionem; LXX civitates recepit. In Italia
male pugnatum eſt. Nam Claudius Marcellus co
Annibale occiſus eſt.

Tertio anno poſtquam Scipio ad Hiſpaniam
fectus * fuerat, rurſus res inclytas gerit: regem H
niarum magno prœlio victum, in amicitiam acce
primus omnium a victo obſides non popoſcit.

Deſperans Annibal Hiſpanias contra Scipion
diutius poſſe retineri, fratrem ſuum Aſdrubalem
Italiam cum omnibus copiis evocavit. Is venie
dem itinere quo [etiam] Annibal venerat, a conſ
* Appio Claudio Nerone, & Marco Livio Salina
apud Senam Piceni civitatem, in inſidias comp
incidit: ſtrenue tamen pugnans occiſus eſt; ingente
copiæ captæ aut interfectæ ſunt; magnum pondus
atque argenti * Romam relatum. Poſt hæc An
diffidere [jam] de belli cœpit eventu, [&] Roman
gens animus acceſſit. Itaque [&] ipſi evocaveru
Hiſpania Publium Cornelium Scipionem. Is Ro
cum ingenti gloria venit.

Quinto Cæcilio, * Lucio Valerio coſſ. omnes
tates quæ in Brutiis ab Annibale tenebantur, Ro
ſe tradiderunt.

Anno * XIV poſtquam in Italiam Annibal ven
Scipio, qui [multa] bene in Hiſpania egerat, conſ
factus, & in Africam miſſus: cui viro divinum quic
ineſſe * exiſtimabatur; adeo ut putaretur etiam
numinibus habere ſermonem. Is in Africa contra
nonem ducem Afrorum * pugnat, exercitum ejus i
ficit. Secundo prœlio caſtra cepit, cum quatuor m
bus & quingentis militibus; XI millibus occiſis. Sy
cem Numidiæ regem, qui ſe Afris conjunxerat, c
& caſtra ejus invadit. Syphax cum nobiliſſimis N
dis, & infinitis ſpoliis, ab Scipione Romam mitt
qua re audita, omnis fere Italia Annibalem deſerit
ſe a Carthaginenſibus in Africam redire jubetur, q
Scipio vaſtabat.

Ita anno XVII ab Annibale Italia liberata
[quam flens dicitur reliquiſſe.] Legati Carthagi
ſium pacem a Scipione petierunt: ab eo ad Sena
Romam miſſi ſunt: XLV * dies his induciæ d
ſunt, quouſque Romam ire & regredi poſſent: X
millia pondo argenti ab his accepta ſunt. Senatu
arbitrio Scipionis pacem juſſit cum Carthaginenſ
fieri. Scipio his conditionibus dedit, ne amp
quam XXX naves haberent, * quingenta millia po

arg

darent, captivos & perfugas redderent.
im Annibale veniente ad Africam, pax turbata
ta hoſtilia ab Afris facta ſunt. legati tamen eo-
Vrbe venientes, a Romanis capti ſunt, & ju-
cipione dimiſſi. Annibal quoque frequenti-
eliis victus a Scipione, petit etiam ipſe pacem.
ntum eſſet ad colloquium, iiſdem conditioni-
a eſt, quibus prius: * addita quingentis milli-
do argenti, C millia librarum propter novam
um. Carthaginenſibus conditiones diſplicue-
juſſeruntque Annibalem pugnare. * Infertur a
ie, & Maſiniſſa, alio rege Numidarum, qui ami-
cum Scipione fecerat, Carthagini bellum. An-
res exploratores ad Scipionis caſtra miſit: quos
Scipio circumduci per caſtra juſſit, oſtendique
m exercitum; mox etiam prandium dari, di-
e, ut renuntiarent Annibali quæ apud Roma-
diſſent. Interea prœlium ab utroque duce in-
m eſt, quale vix ulla memoria fuit; quum peri-
viri copias ſuas ad bellum educerent. Scipio
ecedit, pene ipſo Annibale capto: qui primum
ultis equitibus, deinde cum XX, poſtremo cum
r evaſit. Inventa in caſtris Annibalis argenti
* XX millia, auri octingenta, cetera * ſupel-
copioſa. Poſt id certamen pax cum Carthaginen-
cta eſt. Scipio Romam rediit, [&] ingenti gloria
phavit, atque AFRICANVS ex eo ap-
cœptus eſt. Finem accepit ſecundum Puni-
ellum, poſt annum * nonum decimum quam
at.

EVTROPII [illegible]

[BREVIARII] [illegible]

LIBER IV.

TRANSACTO Punico bello, ſequu[illegible]
MACEDONICVM contra Philip[illegible]
gem.
* Quingenteſimo & quinquageſimo primo a[illegible]
Vrbe condita, T. Quintius * Flamininus adver[illegible]
lippum regem mittitur : proſpere * geſſit : pax [illegible]
eſt his legibus, ne Græciæ civitatibus; quas [illegible]
contra eum * defenderent, bellum inferret; ut c[illegible]
& transfugas redderet; quinquaginta ſolum n[illegible]
beret, reliquas Romanis * redderet : per annos [illegible]
quaterna millia pondo argenti præſtaret; & [illegible]
daret filium ſuum Demetrium. T. Quintius eti[illegible]
cedæmoniis intulit bellum; ducem eorum N[illegible]
vicit; & quibus voluit conditionibus, in fide[illegible]
pit : * ingenti gloria duxit ante currum nobil[illegible]
obſides, Demetrium Philippi filium, & Armen[illegible]
bidis.

Transacto bello Macedonico, ſequutum eſt S[illegible]
CVM contra Antiochum regem, P. Cornelio Sci[illegible]
M. * Acilio Glabrione coſſ. Huic Antiocho Ann[illegible]
junxerat; Carthaginem patriam ſuam [metu] ne [illegible]
nis traderetur, relinquens. M. Acilius Glabrio in [illegible]
ja pugnavit bene. Caſtra regis Antiochi nocturn[illegible]
na capta ſunt; ipſe fugatur. Philippo, quia cont[illegible]
tiochum Romanis auxilio fuiſſet, filius Demetri[illegible]
ditus eſt.

L. Cornelio Scipione, C. Lælio coſſ. Scipio A[illegible]
nus fratri ſuo [L.] Cornelio Scipioni conſuli, [illegible]
contra Antiochum profectus eſt. Annibal, qui cu[illegible]
tiocho erat, navali prœlio victus eſt. Ipſe poſt[illegible]
tiochus, circa Sipylum [&] Magneſiam Aſiæ civi[illegible]
a coſ. Cornelio Scipione ingenti prœlio fuſus eſt[illegible]
xilio fuit Romanis in ea pugna Eumenes, Attal[illegible]
frater, qui Eumeniam in Phrygia condidit. * qui[illegible]
ginta millia peditum, IV millia equitum eo cert[illegible]
ex parte regis occiſa ſunt. Tum rex Antiochus [illegible]
* petit : quæ iiſdem conditionibus datur a S[illegible]
quamquam victo, quibus ante offerebatur; ut ex [illegible]

&c

Aſia recederet, atque intra Taurum ſe contineret; ia talentorum, & XX obſides præberet; Anniba- ncitatorem belli dederet. Eumeni regi donatæ Senatu) omnes Aſiæ civitates, quas Antiochus perdiderat: & Rhodiis, qui auxilium Romanis regem Antiochum tulerant, multæ urbes con- unt. Scipio Romam rediit, ingenti gloria trium- :nomen & ipſe, ad imitationem fratris, * ASIA- accepit, quia Aſiam vicerat: ſicuti frater ipſius r Africam domitam, AFRICANVS appel- ir.

rio Poſthumio Albino, Q. Marcio Philippo coſſ. vius de ÆTOLIS triumphavit. Annibal, qui Antiocho, ne Romanis traderetur, ad Pruſiam Bi- e regem fugerat, repetitus etiam ab eo eſt per Ti- Quintium Flamininum: & cum tradendus eſſet nis, venenum bibit, & apud Libyſſam in finibus omedienſium ſepultus eſt.

ilippo rege Macedoniæ mortuo, qui & adverſum nos bellum geſſerat, & poſtea Romanis contra chum auxilium tulerat, filius ejus PERSEVS in donia rebellavit, ingentibus copiis ad bellum pa- Nam adjutores habebat * Coryn Thraciæ re- Illyrici regem, Gentium nomine. Romanis autem xilium erant Eumenes Aſiæ rex, Ariarathes Cap- ciæ, Antiochus Syriæ, Ptolemæus Ægypti, Maſi- Numidiæ. Pruſias autem rex Bithyniæ, quamquam em Perſei uxorem haberet, utriſque ſe æquum uit. Dux Romanorum P. Licinius coſ. eſt a rege prœlio victus: neque tamen Romani, quamquam ati, regi petenti pacem præſtare voluerunt; niſi onditionibus; ut ſe & ſuos Senatui & populo Ro- o dederet. Mox miſſus contra eum Lucius Æmilius us coſ. & in Illyricum C. Anicius prætor, contra tium. ſed Gentius facile uno prœlio victus, mox ſe dit. Mater ejus & uxor, & (duo) filii, frater quoque , ſimul in poteſtatem Romanorum venerunt. Ita intra dies XXX perfecto, ante cognitum eſt tium victum, quam cœptum bellum nuntia- r.

um Perſeo autem Æmilius Paulus coſ. tertio No- eptembris dimicavit; vicitque eum, XX millibus tum ejus occiſis: equitatus cum rege fugit integer, anorum C milites amiſſi ſunt: urbes Macedoniæ es quas rex tenuerat, Romanis ſe dediderunt. ipſe cum deſereretur ab amicis, venit in Pauli poteſta- ſed honorem ei Æmilius non quaſi victo habuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

nam & volentem ſibi ad pedes cadere non perm;
ſed juxta ſe in ſella collocavit. Macedonibus & I
hæ leges datæ ſunt; ut liberi eſſent; & dimidium
tributorum præſtarent, quæ regibus præſtitiſſe
appareret Populum Romanum pro æquitate
quam avaritia dimicare. * atque in conventu in
rum populorum Paulus hæc pronuntiavit, & le
nes multarum gentium, quæ ad eum venerant, m
centiſſimo pavit convivio; dicens, Ejuſdem homin
debere & bello vincere, & convivii apparatu e
tem eſſe. Mox ſeptuaginta civitates Epiri, quæ re
rant, cepit: prædam militibus diſtribuit: Romam
ingenti pompa rediit, in nave Perſei; quæ inu
magnitudinis fuiſſe traditur: adeo ut XVI ordin
buiſſe dicatur remorum. Triumphavit [autem] m
centiſſime in curru aureo, cum duobus filiis utroq
tere aſtantibus. ducti ſunt ante currum duo regi
& ipſe Perſeus, XLV annos natus. Poſt eum eti
Anicius de Illyriis triumphavit: Gentius cum fra
filiis ante currum ductus eſt. Ad hoc ſpectaculum
tarum gentium reges Romam venerunt: inter ali
iam venit Attalus atque Eumenes Aſiæ reges,
Pruſias Bithyniæ, magno honore accepti ſunt; [&
mittente Senatu [dona] quæ attulerant, in Ca
poſuerunt. Pruſias etiam filium ſuum Nicomede
natui commendavit.

Inſequenti anno Lucius Memmius * in Hiſpan
ne pugnavit. Marcellus poſtea conſul res ibidem
pere geſſit.

Tertium deinde bellum contra CARTHAGI
ſuſcipitur, * DC & altero anno ab Vrbe condit
Manlio Cenſorino, & Marco Manilio coſſ. ann
poſtquam ſecundum Punicum bellum transactum
Hi profecti, Carthaginem oppugnaverunt. Contr
Aſdrubal dux Carthaginenſium dimicabat. * F
dux alius, equitatui præerat Carthaginenſium.
pio tunc, Scipionis Africani nepos, tribunus ibi m
bat. hujus apud omnes ingens metus & reverentia
Nam & paratiſſimus ad dimicandum, & conſu
mus habebatur. Itaque per eum multa proſpere
geſta ſunt. neque quidquam magis vel Aſdrub
Famea vitabant, quam contra eam Romanorum
rem committere, ubi Scipio dimicabat.

Per idem tempus Maſiniſſa (rex Numidarum, p
nos ſexaginta fere) amicus populi Romani, ann
ſuæ XCVII, mortuus eſt, XLIV filiis relictis. Scipi
diviſorem regni inter filios eſſe juſſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

n igitur clarum Scipionis nomen eſſet, juvenis cos. eſt factus: & contra Carthaginem miſſus is it, ac diruit. ſpolia ibi inventa, quæ(de)varia- itatum excidiis Carthago collegerat: & orna- urbium civitatibus Siciliæ,Italiæ,Africæ reddi- e ſua recognoſcebant. Ita Carthago,ſeptingen- anno(poſt)quam condita erat,deleta eſt. Scipio quod avus ejus acceperat, meruit; ſcilicet ut r virtutem etiam ipſe AFRICANVS IVNIOR tur.

rim in MACEDONIA quidam Pſeudophi- arma movit: & Romanum prætorem Publium ium contra ſe miſſum, ad * internecionem vicit. um Q. Cæcilius Metellus dux a Romanis contra philippum miſſus eſt: & viginti quinque mil- ex militibus ejus occiſis, Macedoniam recepit. etiam Pſeudophilippum in poteſtatem ſuam t.

RINTHIIS quoque bellum indictum eſt, ſſimæ Græciæ civitati,propter injuriam legato- omanorum. Hanc Mummius(conſul)cepit ac di- res igitur Romæ ſimul celeberrimi triumphi fue- fricani,ex Africa;* ante cujus currum ductus eſt bal: Metelli,ex Macedonia;cujus currum præceſ- driſcus,qui & Pſeudophilippus(dicitur:)Mummii, rintho;ante quem ſigna ænea & pictæ tabulæ, & rbis clariſſimæ ornamenta prælata ſunt.

um in Macedonia Pſeudoperſeus, qui ſe Perſei fi- eſſe dicebat, collectis ſervis, rebellavit; & cum ndecim armatorum millia haberet, a Tremellio ore ſuperatus eſt.(His diebus Androgynus Romæ juſſu aruſpicum in mare merſus eſt.)

dem tempore Metellus in CELTIBERIA apud nos res egregias geſſit. Succeſſit ei Quintus Pom- .Nec multo poſt,Quintus quoque Cæpio ad idem m miſſus eſt;quod quidem Viriatus contra Roma- n * Luſitania gerebat. Quo metu Viriatus a ſuis fectus eſt; cum quatuordecim annos Hiſpanias ad- m Romanos moviſſet. paſtor primo fuit; mox la- m dux: poſtremo tantos ad bellum populos con- it, ut aſſertor contra Romanos Hiſpaniæ putare- &) cum interfectores ejus præmium a Cæpione ale peterent, reſponſum eſt, numquam Romanis uiſſe, * Imperatorem a ſuis militibus interfici.

uintus Pompejus deinde conſul a NVMANTI- , quæ Hiſpaniæ civitas fuit opulentiſſima, ſupera- acem ignobilem fecit. Poſt eum Cajus Hoſtilius

Mancinus coſ. iterum cum Numantinis pacem fe
famem : quam Pop. & Senatus juſſit infringi, at
ſum Mancinum hoſtibus tradi ; ut in illo quem
rem fœderis habebant, injuriam ſoluti fœderis di
carent. Poſt tantam igitur ignominiam, qua a N
tinis bis Romani exercitus fuerant ſubjugati, P
Scipio Africanus ſecundo conſul factus, (&) a
mantiam miſſus eſt. Is primum militem vitioſum
navum exercendo magis quam puniendo, ſine
acerbitate correxit. Tum multas Hiſpaniæ ci
partim * bello cepit, partim in deditionem ac
Poſtremo ipſam Numantiam diu obſeſſam, fame
fecit, & a ſolo evertit: reliquam provinciam in
accepit.

Eo tempore Attalus rex Aſiæ, frater Eumenis
tuus eſt; heredemque populum Romanum reliqu
imperio Romano per teſtamentum A S I A acceſ

Mox etiam Decimus Iunius Brutus de * CAI
CIS & LVSITANIS triumphavit magna gloria: S
blius Scipio Africanus de Numantinis ſecu
triumphum egit, XIV anno poſtquam priorem de
ca egerat.

Motum interim in A S I A bellum eſt ab Ariſt
Eumenis filio, qui ex concubina ſuſceptus fuera
Eumenes, frater Attali fuerat. Adverſus eum miſſ
(P.) Licinius Craſſus. * habuit infinita regum au
nam & Bithyniæ rex Nicomedes Romanos juvi
Mithridates Ponticus, cum quo poſtea bellum gra
mum fuit: & Ariarathes Cappadox, & Pylæmene
phlagon. victus eſt tamen Craſſus, & in prœlio
fectus. caput (ejus) Ariſtonico oblatum eſt; corpus S
næ ſepultum. Poſtea Perpenna conſul Romanus
ſucceſſor Craſſo veniebat, audita belli fortuna
Aſiam celeravit: & acie victum Ariſtonicum,
Stratonicen civitatem, quo fugerat, fame ad deo
nem compulit. Ariſtonicus juſſu Senatus (Roma
carcere ſtrangulatus: triumphari enim de eo non p
rat, quia Perpenna apud Pergamum, rediens, diem
erat.

* Lucio Cæcilio Metello, & Tito Quintio Fl
nino coſſ. Carthago in Africa juſſu Senatus repa
eſt, quæ nunc manet; annis duobus & viginti poſtq
a Scipione fuerat everſa. Deducti eo ſunt cives
mani.

* Anno DCXXVII ab Vrbe condita, Cajus Ca
Longinus, & * Sextus Domitius Calvinus conſ
GALLIS TRANSALPINIS bellum intulerunt

Arve-

rum nobiliſſimæ tum civitati, atque eorum * ito: infinitamque multitudinem juxta Rhoda- vium interfecerunt. Præda ex torquibus Gal- ngens)Romam perlata eſt. Bituitus ſe Domitio ;atque ab eo Romam ductus eſt: magnaque glo- ules ambo triumphaverunt.

o Porcio Catone, & Quinto Marcio Rege con- ,* DCXXX anno & tertio ab Vrbe condita, * ONA in Gallia colonia deducta eſt. * Poſt a llo & Quinto Mucio Scævola coſſ. de DAL- I A triumphatum eſt.

Vrbe condita anno DCXXXV, Cajus Cato con- ORDISCIS intulit bellum; ignominioſeque pug-

ecilio Metello & Cnæo Carbone coſſ. duo Me- atres eodem die alterum ex * Thracia, ex Sardi- rum triumphum egerunt. Nuntiatumque Romæ IBROS e Gallia in Italiam transiſſe.

cipione Naſica, & L. * Calpurnio Beſtia coſſ. RTHÆ Numidarum regi bellum illatum eſt, dherbalem & Hiempſalem, Micipſæ filios, fra- s, reges, & P.Rom. amicos interemiſſet. Miſſus s eum cos. Calpurnius Beſtia, corruptus regis ,pacem cum eo flagitioſiſſimam fecit; quæ a Se- reprobata eſt. Poſtea contra eundem in ſequenti * Spurius Albinus Poſthumius profectus eſt. Is per fratrem ignominioſe contra Numidas pug- Tertio miſſus Quintus Cæcilius Metellus conſul, um ingenti ſeveritate & moderatione correc- m nihil in quemquam cruentum faceret, ad diſ- m Romanam reduxit. Iugurtham variis prœliis elephantos ejus occidit, vel cepit. Et cum jam nem poſiturus eſſet, ſucceſſum eſt ei a C. Mario. is ham, & Bocchum Mauritaniæ regem, qui auxi- gurthæ ferre cœperat, pariter ſuperavit. Ali- & ipſe oppida Numidiæ cepit: belloque termi- oſuit, capto Iugurtha per quæſtorem ſuum Cor- Syllam, ingentem virum; tradente Boccho Iu- m, qui pro eo ante pugnaverat.

Marco Iunio * Silano collega Quinti Metelli, RI * in Gallia, & a Minucio Rufo in Macedo- ordiſci & Triballi; (&) a Servilio Cæpione in nia Luſitani victi ſunt: & duo triumphi de Iugur- primus per Metellum, ſecundus per Marium acti ante currum tamen Marii Iugurtha cum duobus luctus eſt catenatus, (& mox juſſu conſulis in car- rangulatus.)

E·V T R O P I

[B R E V I A R I I

LIBER V.

DVM bellum in Numidia contra Iugurth
tur , Romani conſules * Marcus Ma
Quintus Cæpio a CIMBRIS & *
TONIBVS & TIGVRINIS & AM
NIBVS , quæ erant Germanorum & G
gentes , victi ſunt juxta flumen Rhodanum : &
internecione attriti , etiam caſtra ſua & magn
tem exercitus perdiderunt. Timor Romæ gran
* quantus vix Annibalis tempore Punicis bel
iterum Galli Romam venirent. Ergo Marius
toriam Iugurthinam ſecundo coſ. eſt factus ,
que ei contra Cimbros & Teutones decretum
tio quoque ei & quarto delatus eſt conſulatus
bellum Cimbricum protrahebatur. ſed in qua
ſulatu collegam habuit Quintum Luctatium
lum. cum Cimbris itaque conflixit. & duobus
CC millia hoſtium cecîdit, LXXX millia cepit
cem eorum * Teutobodum. propterquod meri
ſens quinto coſ. eſt factus.

Interea Cimbri & Teutones , quorum copia
infinita erat, ad Italiam tranſierunt. Iterum
Mario & Quinto Catulo contra eos dimicatu
ſed a Catuli parte felicius. Nam eo proelio ,
mul ambo geſſerunt , C X L millia aut in pugn
in fuga cæſa ſunt ; * L X millia capta. Rom
lites ex utroque exercitu * treceuti perierunt.
triginta ſigna Cimbris ſublata ſunt. ex his ex
Marii duo reportavit , Catuli exercitus XXX &
Is belli finis fuit: triumphus utrique decretus eſt.

Sexto Iulio Cæſare, & L. Marcio Philippo co
centeſimo quinquageſimo (nono) anno ab Vrbe
ta, cum prope alia omnia bella ceſſarent, in Itali
viſſimum bellum Picentes , Marſi , Pelignique
runt : qui, cum annis numeroſis jam Pop. Roman
dirent , tum libertatem ſibi æquam aſſerere coep
Pernicioſum admodum hoc bellum fuit. P. R
conſul in eo occiſus eſt : Cæpio nobilis juvenis, &
cius Cato alius coſ. Duces autem adverſus Ro

Pi

bus & Marſis fuerunt , Titus * Vietius , * Hie-
nius, Titus * Herennius, Aulus Cluentius. A Ro-
bene contra eos pugnatum eſt , a C. Mario, qui
conſul fuerat ; & a Cnæo Pompejo : maxime ta-
Lucio Cornelio Sylla, qui inter alia(facta)egre-
a Cluentium hoſtium ducem, cum magnis copiis
t ex ſuis nec unum amitteret. Quadriennio, cum
tamen calamitate, hoc bellum tractum eſt. Quin-
num anno finem accepit per Lucium Cornelium
n coſ. cum antea in eodem bello ipſe multa ſtre-
tor geſſiſſet.

no Vrbis conditæ * DCLXII, primum Romæ
VM CIVILE commotum eſt : eodem anno etiam
RIDATICVM. Cauſam bello civili (C.Marius)
coſ.dedit. Nam cum Sylla conſul contra Mithri-
geſturus bellum , qui Aſiam & Achajam occu-
at, mitteretur: isque exercitum in Campania pau-
teneret, ut belli ſocialis(de quo diximus)quod in-
liam geſtum fuerat, reliquiæ tollerentur, Marius
avit, ut ipſe ad bellum Mithridaticum mitteretur.
e Sylla commotus, cum exercitu ad Vrbem venit.
ontra Marium & Sulpicium dimicavit. primus
m Romam ingreſſus eſt; Sulpicium interfecit, Ma-
fugavit: atque ita coſſ. ordinatis * in futurum an-
Cnæo Octavio, & L. Cornelio Cinna, ad Aſiam
ctus eſt. Mithridates enim, qui Ponti rex erat, at-
Armeniam minorem , & totum Ponticum mare in
itu cum Boſphoro tenebat , primo Nicomedem
num P. R. Bithynia voluit expellere : Senatuique
davit , bellum ſe ei propter injurias quas paſſus
t, illaturum. a Senatu reſponſum eſt, Mithridati,
faceret , quod & ipſe bellum a Romanis patere-
Qua re iratus, Cappadociam ſtatim occupavit, &
Ariobarzanem regem & amicum pop. Romani
vit. Mox etiam Bithyniam invaſit , & Paphlago-
a, pulſis ex ea regibus, amicis pop. Romani, Pylæ-
e & Nicomede. Inde (ad) Epheſum contendit : &
omnem Aſiam litteras miſit, ut ubicumque inventi
t cives Romani , uno die occiderentur. Interea et-
Athenæ civitas Achajæ ab Ariſtone Athenienſi
ridati tradita eſt. Miſerat enim jam ad Achajam
hridates Archelaum ducem ſuum, cum CXX milli-
equitum ac peditum: per quem etiam reliqua Græ-
occupata eſt. Sylla Archelaum apud Piræeum
longe ab Athenis obſedit , * ipſamque urbem ce-
poſtea commiſſo prœlio contra Archelaum, ita eum
t , ut ex CXX millibus vix decem ſupereſſent

Archelao,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Archelao,& * ex Syllæ exercitu XIV tantum
interficerentur. Hac pugna Mithridates cogn
millia lectiſſima ex Aſia Archelao miſit. con
Sylla iterum commiſit. Primo prœlio vigin
hoſtium interfecta ſunt, filiusque Archelai D
ſecundo, omnes Mithridatis copiæ exſtinctæ ſ
chelaus ipſe triduo nudus in paludibus latuit
audita Mithridates, * cum Sylla de pace age

Interim eo tempore Sylla etiam DARD
SCORDISCOS, DALMATAS & MOESOS
vicit, alios in fidem accepit. Sed cum legati a
thridate, qui pacem petebant, veniſſent, non
daturum Sylla eſſe reſpondit, niſi rex relictis
occupaverat, ad regnum ſuum rediiſſet. Poſte
ad colloquium ambo venerunt. pax inter eos c
eſt; ut Sylla ad bellum civile feſtinans, a terg
lum non haberet. Nam dum Sylla in Achaj
Aſia Mithridatem vicit, Marius qui fugatus
Cornelius Cinna unus ex conſulibus, bellum i
repararunt: &, ingreſſi urbem Romam, nobiliſ
Senatu & conſulares viros interfecerunt, mul
ſcripſerunt: ipſius Syllæ domo everſa, filios &
* ad fugam compulerunt: univerſus reliquus
ex urbe fugiens, ad Syllam in Græciam venit,
patriæ ſubveniret. Ille in Italiam trajecit, bellu
geſturus adverſus Norbanum & Scipionem co
primo prœlio contra Norbanum dimicavit, no
a Capua. tum VII millia ejus cecîdit, VI milli
CXXIV ſuorum amiſit. Inde etiam ſe ad Sci
convertit, & ante prœlium totum ejus exercit
ſanguine in deditionem accepit. Sed cum Roma
ti conſules eſſent, & Marius Marii filius, ac P
Carbo conſulatum accepiſſent, Sylla (tamen)
Marium juniorem dimicavit: & * XV millibus e
ciſis, ** CCCC de ſuis perdidit. Mox etiam [&]
ingreſſus eſt. Marium Marii filium, Præneſte pe
tus, obſedit, & ad mortem compulit. Rurſus p
graviſſimam habuit contra Lamponium & Car
duces partis Marianæ ad portam Collinam. *
millia hoſtium in eo prœlio contra Syllam fu
cuntur. XII millia ſe Syllæ dediderunt; cæteri i
in caſtris, in fuga, inſatiabili ira * victorum con
ſunt. Cnæus quoque Carbo coſ. alter, ab Arimi
Siciliam fugit; & ibi per Cnæum Pompejum int
tus eſt; quem adoleſcentem Sylla annos unum
natum, cognita ejus induſtria, trad exercitibu
fecerat, ut ſecundus (a) Sylla haberetur. Occiſ

Car

e,Pompejus Siciliam recepit. Tranſgreſſus inde
am, Domitium Marianæ partis ducem, & *
n regem Mauritaniæ, qui Domitio auxilium
occidit. Poſt hæc Sylla de Mithridate ingenti
riumphavit. Cnæus etiam Pompejus(quod nul-
norum tributum erat) * quartum & XX an-
ns,de Africa triumphavit. Hunc finem habue-
o bella funeſtiſſima; Italicum, quod eſt SO-
dictum; & Civile: quæ * ambo tracta ra ſunt
os decem. conſumpſerunt ultra C L millia ho-
viros conſulares XXIV, prætorios VII, ædili-
; * ſenatores fere * CCC.

VTROPII
[BREVIARII]

LIBER VI.

ARCO Æmilio Lepido,Quinto Catulo con-
ulibus, cum Sylla Rempublicam compoſuiſſet,
bella nova exarſerunt:unum, in Hiſpania;aliud,
phylia & Cilicia; tertium,in Macedonia; quar-
n Dalmatia. Nam SERTORIVS, qui partium
arum fuerat, timens fortunam * cæterorum qui
pti erant, ad bellum commovit HISPANIAS.
int contra eum duces, Quintus Cæcilius Metel-
us ejus qui Iugurtham [regem] vicit: & Lucius
us prætor. A Sertorii duce * Hirtulejo Domitius
eſt: Metellus vario ſucceſſu contra Sertorium
vit.Poſtea cum impar pugnæ ſolus Metellus pu-
, Cnæus Pompejus ad Hiſpanias miſſus eſt. Ita
ducibus * adverſis,Sertorius fortuna varia ſæ-
navit. * Octavo demum anno a ſuis occiſus eſt,
ei bello datus eſt per Cn. Pompejum ado-
em., & Quintum Metellum Pium: atque om-
ope Hiſpaniæ in ditionem Pop. Rom. redactæ

MACEDONIAM miſſus eſt Appius Clau-
ſt conſulatum. Levia prœlia habuit contra va-
ntes, quæ * Rhodopam provinciam incolebant:
bi morbo mortuus eſt.Miſſus ei ſucceſſor Cnæus
nius *Curio poſt conſulatum.is Dardanos vicit,

& uſque

& uſque ad Danubium penetravit ; trium
meruit, & intra triennium finem bello dedit.
Ad CILICIAM & PAMPHYLIAM
P. Servilius * ex conſule, vir ſtrenuus. Is Cilic
egit, Lyciæ urbes clariſſimas oppugnavit,
In his Phaſelidem, Olympum, Corycum
* Iſauros quoque aggreſſus, in dedition
git, atque intra triennium bello finem de
mus omnium Romanorum * in Tauro iter f
vertens, triumphum accepit, & nomen IS
CI meruit.
Ad ILLYRICVM miſſus eſt * Cnæu
nius pro conſule : multam partem Dalmatiæ
Salonas cepit : & compoſito bello, Romam
nium rediit.
Iiſdem temporibus, conſul Marcus Æmil
dus, Catuli collega, bellum civile voluit c
re : intra tamen unam æſtatem * motus ejus
eſt. Ita uno tempore multi ſimul triumphi
Metelli, ex Hiſpania : Pompeji, ſecundus ex H
Curionis, ex Macedonia : Servilii, ex Iſauria
Anno urbis conditæ DCLXXVI, * L
Lucullo, & Marco Aurelio Cotta coſſ. m
Nicomedes rex Bithyniæ, * & per teſtamen
pulum Romanum fecit heredem. Mithridat
rupta, Bithyniam & Aſiam rurſus voluit i
Adverſus eum ambo conſules miſſi, varia
re fortunam. Cotta apud * Chalcedonem vi
acie, etiam intra oppidum coactus eſt, &
Sed cum ſe inde Mithridates Cyzicum tran
ut * Cyzico capto, totam Aſiam invaderet
lus ei alter conſul occurrit : ac dum Mithr
obſidione Cyzici * commoraretur, ipſe e
go obſedit, fameque conſumpſit, & multi
vicit. Poſtremo Byzantium (quæ nunc C
nopolis eſt) fugavit. navali quoque prœl
ejus Lucullus oppreſſit. Ita una hieme & æſta
cullo [ad] centum fere millia hominum ex
gis exſtincta ſunt.
Anno urbis Romæ DCLXXVIII, M
DONIAM provinciam M. Licinius Lucul
pit, conſobrinus * Luculli qui contra Mith
bellum gerebat. Et in Italia novum bellum
commotum eſt. LXX enim & quatuor gla
ducibus Spartaco, * Chryſo, & Oenomao,
Capuæ ludo, effugerunt : & per Italiam vaga
ne non levius bellum in ea, quam Annibal

verunt. nam multis ducibus, & duobus ſimul
rum conſulibus victis, ſexaginta fere mil-
natorum exercitum congregaverunt: victi-
in Apulia a M. Licinio Craſſo proconſule.
ultas calamitates Italiæ, tertio anno, bello
imponitur.

centeſimo octogeſimo primo urbis conditæ
. Cornelio Lentulo & Cnæo Aufidio Oreſte
tantum gravia bella in imperio Romano
ithridaticum & Macedonicum. hæc duo Lu-
bant, L. Lucullus, & M. Lucullus. L. ergo Lu-
ſt pugnam Cyzicenam, qua vicerat Mithrida-
navalem, qua duces ejus oppreſſerat, perſe-
t eum: & recepta Paphlagonia atque Bithy-
am regnum ejus invaſit. Sinopen & * Ami-
ates Ponti * nobiliſſimas, cepit. ſecundo
pud * Cabira civitatem, quo ingentes copias
regno adduxerat Mithridates, cum XXX mil-
ſima regis, a quinque Romanorum millibus
ſſent, Mithridates fugatus, & caſtra ejus
Armenia quoque minor, quam tenuerat, ei-
lata eſt. Suſceptus tamen eſt Mithridates
m a Tigrane Armeniæ rege; qui tum ingen-
imperabat, Perſas ſæpe vicerat, Meſopo-
occupaverat, & Syriam, & * Phœnices par-
o Lucullus repetens hoſtem fugatum, et-
um Tigranis, qui Armeniis imperabat, in-
t. * Tigranocerta civitatem Armeniæ nobi-
, cepit. ipſum regem, cum ſexcentis milli-
nariorum, & centum millibus ſagittariorum
orum venientem, octodecim millia militum
ita vicit, ut magnam partem Armeniorum
. Inde Niſibin profectus, eam quoque ci-
um regis fratre cepit. Sed hi quos in Pon-
llus reliquerat, cum exercitus parte, ut
es victas * etiam Romanos tuerentur, negli-
& avare agentes, occaſionem iterum Mithri-
ntrum irrumpendi dederunt: atque ita bel-
vatum eſt. Lucullo * paranti, capta Niſibi,
erſas expeditionem, ſucceſſor eſt miſſus. Al-
lius, qui MACEDONIAM adminiſtrabat,
manorum primus intulit bellum, atque eos
rœlio in Æmo monte ſuperavit: oppidum
mam, quod Beſſi habitabant, eodem die quo
eſt, vicit: * Cabylen cepit; uſque ad Danu-
etravit. Inde multas ſuper Pontum poſitas
aggreſſus eſt. Illic Apolloniam evertit; *

Calatim,

Calatim, Parthenopolim, Tomos, Hiſtrum, * I
omnem cepit: belloque confecto, Romam rediim
tamen triumphaverunt: Lucullus qui contra Mi
rem pugnaverat, majori gloria, cum tantorum
rum victor rediiſſet.

Confecto bello Macedonico, manente Mithri
quod recedente Lucullo, rex collectis auxiliis
verat, bellum CRETICVM ortum eſt. ad id miſſ
cilius Metellus, ingentibus prœliis intra trienniu
nem provinciam cepit; appellatusque eſt CRET
atque ex inſula triumphavit. Quo tempore Liby
que Romano imperio per teſtamentum Apioni
rex ejus fuerat, acceſſit: in qua inclytæ civitates
Berenice, Ptolemaïs, & Cyrene.

Dum hæc geruntur, PIRATÆ omnia ma
feſtabant; ita ut navigatio, Romanis toto orbe
bus, ſola tuta non eſſet. Quare id bellum Cnæ
pejo decretum eſt: quod intra paucos menſes ing
licitate & celeritate confecit. Mox ei delatum
etiam * contra regem Mithridatem & Tigranen
ſuſcepto, Mithridatem in Armenia minore, no
prœlio vicit, caſtra diripuit: quadraginta millib
occiſis, * viginti tantum de exercitu ſuo perdi
duos centuriones. Mithridates cum uxore fugit
bus comitibus. Neque multo poſt, cum in ſuos
Pharnacis filii ſui * ſeditione apud milites, ad m
coactus, venenum hauſit. Hunc finem habuit Mi
tes. periit autem apud Boſphorum, vir ingenti
ſtriæ conſiliique. Regnavit * annis ſexaginta: vi
tuaginta duobus: [contra Romanos bellum hab
nos quadraginta.]

Tigrani deinde Pompejus bellum intulit. ille
dedidit, & in caſtra Pompeji ſextodecimo milli
Artaxata venit: ac diadema ſuum, cum procubui
genua Pompeji, in * manibus ejus collocavit: q
Pompejus repoſuit; honorificeque eum habitum
tamen parte mulctavit, & grandi pecunia. adem
* ei Syria, Phœnice, Sophene: ſex millia præte
lentorum argenti, quæ Populo Romano daret
bellum ſine cauſa Romanis commoviſſet.

Pompejus mox etiam ALBANIS bellum i
& eorum regem * Orodem ter vicit: poſtremo p
ſtolas & munera rogatus, veniam ei ac pacem
Iberiæ quoque regem * Arthacen vicit acie, & in
tionem accepit. Armeniam minorem Dejotaro
tiæ regi donavit; quia ſocius belli Mithridatic
rat. Attalo & Pylæmeni Paphlagoniam * red

hum Colchis regem impoſuit. Mox Ituræos & vicit: & cum veniſſet in Syriam, Seleuciam, vi- ntiochiæ civitatem, libertate donavit, [eo] gem Tigranem non recepiſſet. Antiochenſibus reddidit: aliquantum agrorum Daphnenſibus io * lucus ibi ſpatioſior fieret; delectatus amœ- ci, & aquarum abundantia. Inde ad Iudæam ſſus, Hieroſolymam caput gentis tertio menſe uodecim millibus Iudæorum occiſis, ceteris in ceptis. His geſtis, in Aſiam ſe recepit, & finem imo bello dedit.

o Tullio Cicerone [oratore,] C. Antonio coſſ. Vrbe condita DCLXXXIX, Lucius Sergius, nobiliſſimi generis vir, ſed ingenii praviſſi- elendam patriam conjuravit, cum quibuſdam idem, ſed audacibus viris. A Cicerone urbe eſt: ſocii ejus deprehenſi, in carcere ſtrangula- Ab Antonio, altero conſule, Catilina ipſe [in] ictus eſt, & interfectus.

ntefimo nonageſimo anno ab Vrbe condita, * Silano & L. Murena coſſ. Metellus de Creta vit: Pompejus de bello piratico & Mithridati. la unquam pompa triumphi ſimilis fuit. ducti e ejus currum * filius Mithridatis, filius Tigra- obulus rex Iudæorum: prælata ingens pecunia, e argenti infinitum pondus. Hoc tempore nul- orbem terrarum grave bellum erat.

Vrbis conditæ DCXCIII, Cajus Iulius Cæ- oſtea imperavit, cum L. Bibulo conſul eſt fac- ta eſt ei GALLIA, & Illyricum cum legioni- m. Is primo vicit Helvetios, qui nunc SEQVA- lantur. deinde vincendo per bella graviſſima, Oceanum Britannicum * proceſſit. Domuit nis fere IX omnem Galliam, quæ inter Alpes, hodanum, Rhenum, & Oceanum eſt, & circui- d bis [&] tricies centena millia paſſuum. Bri- x bellum intulit; quibus ante eum ne nomen Romanorum cognitum erat: & eos quoque fidibus acceptis, ſtipendiarios fecit. Galliæ au- ti nomine annuum imperavit ſeſtertium qua- ies. Germanosque trans Rhenum aggreſſus, im- is prœliis vicit. Inter tot ſucceſſus ter male : apud Arvernos ſemel præſens, & abſens in a bis. nam legati ejus duo, Titurius & * Arun- er inſidias cæſi ſunt.

eadem tempora, anno Vrbis conditæ * DC- larcus Licinius Craſſus, collega Cnęi Pompeji

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Magni, in conſulatu ſecundo, contra PARTHO
eſt: & cum circa Carras contra omina & au
micaſſet, a Surena * Orodis regis duce victus
ſtremum interfectus eſt, cum filio clariſſim
ſtantiſſimo juvene. Reliquiæ exercitus per * C
quæſtorem ſervatæ ſunt: qui ſingulari animo
res tanta virtute reſtituit, ut Perſas, rediens
phratem, crebris prœliis vinceret.

Hinc jam BELLVM CIVILE ſucceſſit exſe
& lacrimabile; quo, præter calamitates quæ
acciderunt, etiam Romani nominis fortuna
eſt. Cæſar enim, rediens e Gallia victor, coe
poſcere alterum conſulatum; atque, cum ſine d
aliqua deferretur, contradictum eſt a Marcell
le, a Bibulo, a Pompejo, a Catone; juſſusque
exercitibus ad Vrbem redire: propter quam i
ab Arimino, ubi milites congregatos habebat
ſuam patriam cum exercitu venit. Coſſ. cum P
Senatusque omnis, atque univerſa nobilitas
fugit, & in Græciam transivit: apud Epirum,
niam, Achajam, Pompejo duce, contra Cæſa
lum paravit. Cæſar, vacuam urbem ingreſſus,
rem ſe fecit. inde * Hiſpanias petiit. Ibi Pomp
citus validiſſimos & fortiſſimos, cum tribus
L. Afranio, M. Petrejo, M. Varrone ſuperavit. I
verſus, in Græciam transivit; adverſum Pomp
micavit. primo prœlio victus eſt, & fugatus; e
men: quia nocte interveniente, Pompejus ſequ
dixitque Cæſar, nec Pompejum ſcire vincere
tantum die ſe potuiſſe ſuperari. Deinde in T
apud * Palæopharſalum productis utrimque
bus copiis dimicaverunt. Pompeji acies hab
millia peditum; equitum in ſiniſtro cornu VI
in dextro D. præterea totius Orientis auxilia, t
nobilitatem, innumeros Senatores, prætorios,
res, & qui magnorum jam populorum victores
Cæſar in acie ſua habuit peditum non integr
millia, equites mille.

Numquam adhuc Romanæ copiæ [in unum
majores, neque melioribus ducibus convenerar
terrarum orbem facile ſubacturæ, ſi contra B
ducerentur. pugnatum tamen eſt ingenti conte
victusque ad poſtremum Pompejus, & caſtra
repta ſunt: ipſe fugatus, Alexandriam petiit, u
Ægypti, cui tutor a Senatu datus fuerat, pro
venilem ejus ætatem, acciperet auxilia: qui fo
magis quam amicitiam ſequutus, occidit Po

t ejus & annulum Cæſari miſit: quo conſpecto,
ir [etiam] lacrymas fudiſſe dicitur, tanti viri in-
capur, & generi quondam ſui.
ox Cæſar Alexandriam venit. ipſi quoque Ptole-
parare voluit inſidias. qua cauſſa regi bellum il-
n eſt. victus in Nilo periit; inventumque eſt corpus
cum lorica aurea. Cæſar Alexandria potitus, reg-
n Cleopatræ dedit, Ptolemæi ſorori, cum qua con-
idinem ſtupri habuerat. * Rediens inde Cæſar,
uacem Mithridatis magni filium, qui Pompejo in
lium apud Theſſaliam fuerat, rebellantem in Pon-
& multas Pop. Rom. provincias occupantem, * vi-
cie; poſtea ad mortem coëgit. Inde Romam regreſ-
tertio ſe conſulem fecit cum M. Æmilio Lepido,
i magiſter equitum dictatori ante annum fuerat.
in Africam profectus eſt; ubi infinita nobilitas
Iuba Mauritaniæ rege bellum reparaverat. duces
m Romani erant, * P. Cornelius Scipio, ex genere
quiſſimo Scipionis Africani; (hic etiam ſocer mag-
ompeji fuerat) M. Petrejus, * Q. Varus, M. Porcius
o, L. Cornelius Fauſtus, [Syllæ dictatoris filius.
tra hos commiſſo prœlio, poſt multas dimicatio-
victor fuit. Cato, Scipio, Petrejus, Iuba, ipſi ſe occi-
nt: Fauſtus] Syllæ quondam dictatoris filius, Pom-
gener a Cæſare interfectus eſt.
oſt annum Cæſar Romam regreſſus, quarto ſe
ulem fecit; & ſtatim ad Hiſpanias eſt profectus; ubi
peji filii Cnæus & Sextus, ingens bellum repara-
nt. Multa prœlia fuerunt; ultimum prœlium apud
dam civitatem: in quo adeo Cæſar pæne victus eſt,
gientibus ſuis, ſe voluerit occidere; ne poſt tantam
nilitaris gloriam, in poteſtatem adoleſcentium, na-
annos ſex & quinquaginta, veniret. denique repara-
is, vicit; & * Pompeji filius major occiſus eſt, mi-
fugit. Inde Cæſar bellis civilibus toto orbe com-
is, Romam rediit; agere inſolentius cœpit, & con-
onſuetudinem Romanæ libertatis. Cum ergo &
ores ex ſua voluntate præſtaret, qui a populo an-
deferebantur, nec Senatui ad ſe venienti aſſurgeret,
que regia ac pene tyrannica faceret, conjuratum eſt
um a LX vel amplius Senatoribus equitibusque
anis. præcipui fuerunt inter conjuratos, duo Bru-
* ex eo genere Bruti qui primus Romæ conſul * eſt
us, & reges expulerat; C. Caſſius, & Servilius Caſ-
rgo Cæſar, cum Senatus die quadam inter cæteros
iſſet ad curiam, tribus & viginti vulneribus confoſ-
eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

EVTROPI

[BREVIARII]

LIBER VII.

ANNO Vrbis DCC fere ac nono, inte
Cæſare, BELLA CIVILIA reparata
percuſſoribus enim Cæſaris Senatus faveba
tonius conſul, partium Cæſaris, civili bello opp
re eos conabatur. Ergo turbata Republ. mult
tonius ſcelera committens, a Senatu hoſtis jud
eſt. miſſi ad eum perſequendum duo Coſſ. Pa
Hirtius, & * Octavianus, adoleſcens annos
natus, Cæſaris nepos; quem ille teſtamento he
reliquerat, & nomen ſuum ferre juſſerat. hic
poſtea AVGVSTVS eſt dictus, & rerum p
Quare profecti contra Antonium tres duces,
eum. Evenit tamen ut victores coſſ. ambo mo
tur. Quare tres exercitus uni Cæſari paruerun
gatus Antonius, amiſſo exercitu, confugit ad Lep
qui * Cæſari magiſter equitum fuerat, & tum
militum grandes habebat; a quo ſuſceptus eſt
Lepido operam dante, Cæſar cum Antonio pac
cit: & quaſi vindicaturus patris ſui mortem, a q
teſtamentum fuerat adoptatus, Romam cum ex
profectus eſt; extorſitque ut ſibi XX anno conſ
daretur. Senatum proſcripſit cum Antonio &
do, & Rempublicam armis tenere cœpit. p
etiam Cicero orator occiſus eſt, multique a
biles.

Interea Brutus & Caſſius, interfectores Cæſa
gens bellum moverunt. erant enim per Maced
& Orientem multi exercitus, quos * occupav
Profecti igitur contra eos, Cæſar Octavianus
ſtus, & M. Antonius, (remanſerat enim ad defende
Italiam Lepidus) apud Philippos, Macedoniæ
contra eos pugnaverunt. Primo prœlio victi ſunt
nius & Cæſar: periit tamen dux nobilitatis C
ſecundo, Brutus & infinita nobilitas quæ cum ill
lum geſſerat: ac ſic inter eos diviſa eſt Reſpubl
Auguſtus Hiſpanias, Gallias, Italiam teneret; An
Aſiam, Pontum, Orientem. Sed * intra Italiam L.
nius coſ. bellum civile commovit, frater ejus qu

…e contra Brutum & Caſſium dimicaverat. Is
…' Peruſium Tuſciæ civitatem victus & captus eſt,
… occiſus.
…erim a Sexto Pompejo, Cnæi Pompeji Magni fi-
…gens bellum in Sicilia commotum eſt, his qui ſu-
…raut ex partibus Bruti, Caſſiique ad eum con-
…bus. Bellatum per Cæſarem Auguſtum Octavia-
… & M. Antonium, adverſus Sextum Pompejum:
…oſtremo convenit.
…tempore M. Agrippa in Aquitania rem proſpere
…, & * L. Ventidius Baſſus irrumpentes in Syriam
…s, tribus prœliis vicit. * Pacorum regis Orodis fi-
…nterfecit, eo ipſo die quo olim Orodes Perſarum
…r ducem Surenam Craſſum occiderat. Hic primus
…rthis juſtiſſimum triumphum [Romæ] egit.
…erim Pompejus pacem rupit: & navali prœlio
…, fugiens ad Aſiam, interfectus eſt. Antonius, qui
… & Orientem tenebat, repudiata ſorore Cæſaris
…ſti Octaviani, Cleopatram, reginam Ægypti, du-
…orem. Contra Perſas ipſe etiam pugnavit: primis
…œliis vicit: regrediens tamen, fame & peſtilentia
…avit: & cum inſtarent Parthi fugienti, ipſe pro *
…ia ceſſit.
…c quoque ingens bellum civile commovit, cogen-
…ore Cleopatra, regina Ægypti; dum cupiditate
…bri optat etiam in Vrbe regnare. Victus eſt ab
…ſto, navali pugna clara & illuſtri, apud Actium;
…ocus in Epiro eſt: ex qua fugit in Ægyptum: & de-
…tis rebus, cum omnes ad Auguſtum tranſirent, ipſe
…eremit. Cleopatra [ſibi] aſpidem admiſit, & vene-
…us exſtincta eſt. Ægyptus per Octavianum Augu-
… imperio Romano adjecta eſt: præpoſitusque (ejus
…s eſt) Cn. Cornelius Gallus. hunc primum Ægyp-
…omanum judicem habuit. Ita bellis toto orbe
…ectis, Octavianus Auguſtus Romam rediit, XII an-
…oſt) quam conſul fuerat.. ex eo Rempublicam per
…V annos ſolus obtinuit. ante enim XII annis cum
…nio & Lepido tenuerat. Ita ab initio principatus
…uſque ad finem LVI anni fuerunt. * Obiit autem
…XXVI anno, morte communi in oppido Cam-
…æ Atella. Romæ in campo Martio ſepelitur:
…qui non immerito ex * maxima parte Deo ſimi-
…t putatu… neque enim facile ullus eo aut in bel-
…licior fuit, aut in pace moderatior. (XLIV annis
…us ſolus geſſit imperium) civiliſſime vixit: in cunc-
…beraliſſimus, in amicos fidiſſimus: quos tantis eve-
…honoribus, ut pene æquaret faſtigio ſuo. Nullo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

tempore (ante eum) res Romana magis floruit
exceptis civilibus bellis , in quibus invictus fuit
mano adjecit imperio Ægyptum , Cantabriam
matiam ſæpe ante victam , ſed penitus tunc ſuba
Pannoniam, Aquitaniam, Illyricum , Rhætiam
delicos, & * Salaſſos in Alpibus : omnes Ponti
mas civitates : in his nobiliſſimas , Boſphorum
Panticapæon. Vicit autem prœliis Dacos : Germ
rum ingentes copias cecîdit: ipſos quoque trans
fluvium ſubmovit , qui in Barbarico longe ultra
num eſt. hoc tamen (bellum) per Druſum priv
ſuum adminiſtravit ; ſicut per privignum Tiberi
terum, Pannonicum; quo bello CCCC millia ca
rum ex Germania tranſtulit, & * ſuper ripam Rh
Gallia collocavit. Armeniam a Parthis recepit
des (quod nulli antea) Perſæ ei dederunt ; (red
runt) etiam ſigna Romana , quæ Craſſo victo a
rant. Scythæ & Indi, quibus antea Romanorum n
incognitum fuerat , munera & legatos ad eum
runt. Galatia quoque ſub hoc provincia facta eſt
antea regnum fuiſſet ; primuſque eam M. Lolli
prætore adminiſtravit. Tanto autem amore (e
apud Barbaros fuit , ut Reges Populi Rom. ami
honorem ejus conderent civitates, quas CÆSA
nominarent; ſicut in Mauritania a rege Iuba, &
læſtina , quæ nunc eſt urbs clariſſima. Multi aut
ges ex regnis ſuis venerunt, ut ei obſequerentur:
bitu Romano, togati ſcilicet, ad vehiculum vel * e
ipſius cucurrerunt. Moriens D I V V S appella
Rempublicam beatiſſimam Tiberio ſucceſſori re
* qui privignus (ejus,) mox gener, poſtremo ado
filius fuerat.

TIBERIVS ingenti ſocordia imperium geſſit ,
crudelitate, ſceleſta avaritia , turpi libidine. na
quam ipſe pugnavit: bella per legatos ſuos geſſit
dam reges (ad ſe) per blanditias evocatos , num
remiſit; in queis Archelaum Cappadocem : cujus
regnum in provinciæ formam redegit, & maxim
vitatem appellari ſuo nomine juſſit; quę nunc C
REA dicitur, cum Mazaca antea vocaretur. Hic
& vigeſimo imperii anno , ætatis * LXXXIII , i
omnium gaudio mortuus eſt in Campania.

Succeſſit ei CAIVS CÆSAR, cognomento C
GVLA , Druſi privigni Auguſti , & ipſius Tibe
pos ſceleratiſſimus ac funeſtiſſimus, & qui etiam
rii dedecora purgaverit. Bellum contra German
cepit ; & ingreſſus Sueviam, nihil ſtrenue fecit. S

ſoro

bus intulit ; ex una etiam natam filiam * cogno-
um adverſum cunctos ingenti avaritia, libidine,
litate ſæviret, interfectus in palatio eſt, anno æta-
e XXXIX, imperii III, menſe X , dieque VIII.
ſt hunc CLAVDIVS fuit , patruus Caligulæ , *
qui apud Moguntiacum monumentum habet, fi-
njus & Caligula nepos erat. Hic medie impera-
ulta gerens tranquille atque moderate , quædam
liter atque inſulſe. * Britanniæ intulit bellum,
nullus Romanorum poſt Iulium Cæſarem atti-
: eaque devicta per Cnæum Sentium & Aulum
ium, illuſtres & nobiles viros , triumphum cele-
egit. Quaſdam inſulas etiam ultra Britanniam in
no poſitas , Romano imperio addidit; quæ appel-
Orcades : filioque ſuo BRITANNICI nomen
ſuit. Tam civilis autem circa quoſdam amicos ex-
ut etiam Plautinum nobilem virum, qui in expedi-
Britannica * multa ac egregia fecerat , trium-
em ipſe proſequeretur , & conſcendenti Capito-
lævus incederet. Is vixit annos LXIV : imperavit
post mortem conſecratus eſt , DIVVSque appel-

ccesſit huic NERO , * Caligulæ avunculo ſuo ſi-
mus : qui imperium Romanum & deformavit , &
uit : inuſitatæ luxuriæ ſumptuumque ; ut qui
plo Caji Caligulæ, calidis & frigidis [ſe] lavaret
entis, retibus aureis piſcaretur, quæ * blatteis fu-
extrahebat. Infinitam partem Senatus interfecit;
omnibus hoſtis fuit. ad poſtremum ſe tanto dede-
* proſtituit , ut ſaltaret & cantaret in ſcena ci-
ædico habitu & tragico. parricidia multa commi-
atre, uxore, matre, interfectis. urbem Romam in-
it ; ut ſpectaculi ejus imaginem cerneret , quali
Troja capta arſerat. In re militari nihil omnino
s , Britanniam pene amiſit. Nam duo ſub hoc no-
ſima oppida capta illîc atque everſa ſunt : Arme-
Parthi ſuſtulerunt , legionesque Romanas ſub ju-
miſerunt. Duæ tamen provinciæ ſub eo factæ
; Pontus Polemoniacus , concedente rege Pole-
e ; & Alpes * Cotiæ , [Cotio] rege defuncto. *
ter hoc Romanæ urbi exſecrabilis, ab omnibus ſi-
deſtitutus, & a Senatu hoſtis judicatus, quum quæ-
ur ad pœnam (quæ pœna erat talis, ut nudus per
licum ductus, furca capiti ejus inſerta, virgis uſque
nortem cæderetur, atque ita præcipitaretur de ſa-
e palatio fugit : & in ſuburbano ſe liberti ſui,
d eſt inter Salariam & * Numentanam viam,

ad quartum urbis milliarium, interfecit. Is ædi[…] Romæ thermas, quæ ante NERONIANÆ dicta[…] ALEXANDRINÆ appellantur. Obiit trigeſim[…] altero ætatis anno, imperii XIV. atque in eo om[…] milia Auguſti conſumpta eſt.

Huic * SER. GALBA ſucceſſit, antiquiſſimæ [n]o[bili]tatis Senator. cum LXXIII annum ageret ætat[…] Hiſpanis & Gallis Imperator electus, mox ab u[…] exercitu libenter acceptus eſt. Nam privata ej[…] inſignis fuerat militaribus & civilibus rebus; ſæp[…] ſul, ſæpe * pro conſule; frequenter dux in grav[…] bellis. Hujus breve imperium fuit, & quod bona[…] ret exordia; niſi ad ſeveritatem propenſior vid[…] Inſidiis tamen Othonis occiſus eſt, imperii men[…] timo; jugulatus in foro Romæ, ſepultusque i[…]ris ſuis, qui ſunt Aurelia via, non longe a[…] Roma.

O T H O, occiſo Galba, invaſit imperium: m[…] genere nobilior quam paterno, neutro tamen ob[…] in privata vita mollis, in imperio documentum ſ[…] potuit oſtendere. Nam cum iiſdem temporibus q[…] Otho Galbam occiderat, etiam Vitellius factus [a] Germanicianis exercitibus Imperator, bello c[…] eum ſuſcepto, cum apud Bebriacum in Italia […] prœlio victus eſſet, * ingentes tamen copias ha[…] ſponte ſemetipſum occidit. petentibus militibus, n[…] cito de belli deſperaret eventu, cum tanti ſe n[…] dixiſſet, ut propter eum civile bellum * commove[…] voluntaria morte obiit, trigeſimo & octavo ætat[…]no, nonageſimo & quinto imperii die.

Dein V I T E L L I V S * imperio potitus eſt, […]lia honorata magis quam nobili. nam pater eju[…] admodum clare natus, tres tamen ordinarios ge[…] conſulatus. Hic cum multo dedecore imperavit, & […]vi ſævitia notabilis, præcipue ingluvie & vorac[…] quippe cum de die ſæpe quarto vel quinto feratu[…]latus. notiſſima certe cœna memoriæ mandat[…] quam ei Vitellius frater exhibuit: in qua ſuper ca[…] ſumptus, duo millia piſcium, ſeptem avium mill[…]poſita traduntur. Hic cum Neroni ſimilis eſſe vell[…]que id adeo præ ſe ferret, ut etiam * exſequias N[…]nis, quæ humiliter ſepultæ fuerant, honoraret, a V[…]ſiani ducibus occiſus eſt, interfecto prius Sabino […]paſiani Imperatoris fratre; quem cum Capitolio i[…]dit. Interfectus autem, & cum magno dedecore tr[…] per urbem Romam publice, nudus, erecta coma & […]pite ſubjecto ad mentum gladio; ſtercore * in vu[…]

& p[…]

s ab omnibus obviis appetitus: poſtremo jugu-
in Tiberim dejectus, etiam communi caruit ſe-
Periit autem ætatis anno ſeptimo & quinqua-
mperi menſe * VIII, & die uno.

SPASIANVS huic ſucceſſit, factus apud
am Imperator: princeps obſcure quidem natus,
nis comparandus, privata vita illuſtris; ut qui
io in Germaniam, deinde in Britanniam miſ-
ies & bis cum hoſte conflixerit; duas validiſſi-
tes, XX oppida, inſulam * Vectam Britanniæ
m, imperio Romano adjecerit. Romæ ſe in im-
oderatiſſime geſſit: pecuniæ tamen avidior fuit,
m * nulli injuſte auferret: quam cum omni di-
provisione colligeret, tamen ſtudioſiſſime lar-
, præcipue indigentibus. nec facile ante eum cu-
principis vel major eſt liberalitas comperta,
or. placidiſſimæ * bonitatis; ut qui majeſtatis
contra ſe reos non facile puniret ultra exſilii
. Sub hoc Iudæa Romano acceſſit imperio: &
lyma, quæ fuit urbs clariſſima Palæſtinę: Acha-
ciam, Rhodum, Byzantium, Samum, quæ liberæ
c tempus fuerant: item Thraciam, Ciliciam *
um, Commagenen, quæ ſub regibus amicis *
n provinciarum formam redegit. Offenſarum &
iarum immemor fuit, convitia a cauſidicis &
phis in ſe dicta, leniter tulit. diligens tamen
or diſciplinæ militaris. Hic cum Tito filio de
lymis triumphavit. Per hæc cum Senatui & po-
ſtremo cunctis amabilis ac jucundus eſſet, pro-
entris exſtinctus eſt in villa propria, circa Sabi-
num ætatis agens LXIX, imperii nonum, &
ptimum: atque inter divos relatus eſt. Genitu-
orum ita cognitam habuit, ut cum multæ con-
conjurationes fierent, quas patefactas ingenti
latione contempſit, in ſenatu dixerit; aut filios
ceſſuros, aut neminem.

Titus filius ſucceſſit; qui & ipſe VESPASIA-
t dictus: vir omnium virtutum genere mirabilis;
AMOR & deliciæ humani generis diceretur.
iſſimus, bellicoſiſſimus, moderatiſſimus: cauſſas
egit; poëmata & tragœdias Græce compoſuit.
gnatione Hieroſolymorum ſub patre militans,
pugnatores XII ſagittarum ictibus confixit. Ro-
tæ civilitatis in imperio fuit, ut nullum om-
uniret; convictos adverſum ſeſe conjuratio-
a * dimiſerit, ut in eadem familiaritate, qua
habuerit. Facilitatis tantæ fuit & liberalitatis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ut nulli quidquam negaret: & cum ab amicis repr
deretur, reſpondit, Nullum triſtem debere ab Im
tore diſcedere. * Propterea cum quadam die in
recordatus fuiſſet, nihil ſe illo die cuiquam præſ
dixit ; O AMICI, hodie diem perdidi. Hic Rom
phitheatrum ædificavit, & quinque millia ferar
dedicatione ejus occîdit.

Per hæc inuſitato favore dilectus, morbo peri
ea qua pater villa, poſt biennium, menſes octo, die
quam Imperator erat factus, ætatis anno altero &
Tantus luctus eo mortuo publicus fuit, ut omnes
quam in propria doluerint orbitate. Senatus obi
ſius circa veſperam nuntiato, nocte irrupit in curia
tantas ei mortuo gratias laudesque congeſſit, qu
nec vivo umquam egerat, nec præſenti. Inter div
latus eſt.

DOMITIANVS mox accepit imperium
ter ipſius junior. Neroni aut Caligulæ, aut Tibe
milior, quam patri vel fratri ſuo. primis tamen
moderatus in imperio fuit : mox ad ingentia viti
greſſus, libidinis, iracundiæ, crudelitatis, avaritiæ
tum in ſe odium concitavit, ut merita & patris
tris aboleret. Interfecit nobiliſſimos ex Senatu. D
NVM ſe & DEVM primus appellari juſſit: nulla
niſi auream & argenteam ſtatuam in Capitolio
paſſus eſt. conſobrinos ſuos interfecit. ſuperbia q
in eo exſecrabilis fuit. Expeditiones quatuor h
unam adverſus Sarmatas, alteram adverſus C
duas adverſum Dacos. De Dacis Cattisque * du
quidem triumphum egit ; de Sarmatis ſolam lau
uſurpavit. Multas quidem calamitates iiſdem bell
ſus eſt. nam in Sarmatia * legiones ejus cum du
terfectæ: & a Dacis Appius Sabinus conſularis, &
nelius Fuſcus præfectus prætorio, cum magnis ex
bus occiſi ſunt. * Romæ quoque multa opera fec
his Capitolium & Forum tranſitorium, Odeum,
cus, Iſium ac Serapium, ac Stadium. Verum c
ſcelera univerſis exoſus eſſe cœpiſſet, interfect
ſuorum conjuratione in palatio, anno ætatis XL
perii quintodecimo. Funus ejus cum ingenti de
per veſpillones exportatum, & ignobiliter [eſt
pultum.

EVTR.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

EVTROPII BREVIARII

LIBER VIII.

ANNO oƈtingenteſimo & quinquageſimo ab
[illegible]e condita, Vetere & Valente conſulibus, Reſ-
[illegible] ad proſperrimum ſtatum rediit, bonis prin-
[illegible]igenti felicitate commiſſa. Domitiano enim
[illegible]ranno NERVA ſucceſſit; vir in privata vita
[illegible]us, & ſtrenuus; nobilitatis mediæ. qui ſenex
[illegible]n, operam dante Petronio Secundo, præ-
[illegible]prætorio; item Parthenio interfeƈtore Do-
[illegible] Imperator faƈtus, æquiſſimum ſe [& civi-
[illegible]] præbuit. Reip. divina proviſione conſu-
[illegible]ajanum adoptando. Mortuus eſt Romæ poſt
[illegible]c quatuor menſes imperii ſui, ac dies oƈto:
[illegible] XX & altero anno. atque inter divos rela-

[illegible]ſſit ei VLPIVS TRAIANVS CRI-
[illegible]S, natus Italicæ in Hiſpania, familia anti-
[illegible]gis quam clara: nam pater ejus * primum
[illegible]. Imperator autem apud Agrippinam [civi-
[illegible] in Galliis faƈtus eſt. Rempublicam ita admi-
[illegible], ut omnibus principibus merito præferatur.
[illegible]e civilitatis & fortitudinis fuit. Romani im-
[illegible]uod poſt Auguſtum defenſum magis fuerat
[illegible]biliter ampliatum, fines longe lateque diffu-
[illegible]es trans Rhenum in Germania reparavit; Da-
[illegible] Decibalo viƈto ſubegit, provincia trans Da-
[illegible] faƈta in his agris quos nunc Taiphali * ha-
[illegible] & Viƈtophali & Thervingi.] Ea provincia
[illegible]entena millia in circuitu * tenet. Armeniam,
[illegible]cupaverant Parthi, recepit, * Pharnace Sy-
[illegible]o, qui eam tenebat. Albanis regem dedit. Ibe-
[illegible]egem & Sauromatarum & Boſphoranorum,
[illegible]um, & Oſdroënorum, & Colchorum in fidem
[illegible] * Adiabenos, Marchomedos occupavit: &
[illegible]ifium magnam Perſidis regionem; Seleuciam
[illegible]phontem, Babylonem & Edeſſios vicit, ac te-
[illegible]que ad Indiæ fines; & mare rubrum acceſſit:
[illegible]i tres provincias fecit, Armeniam, Aſſyriam,
[illegible]tamiam, cum his gentibus quæ * Macede-
[illegible]tingunt. Arabiam poſtea in provinciæ for-
[illegible]edegit. in mari rubro claſſem inſtituit; ut

per

per eam Indiæ fines vaſtaret. Gloriam tamen mi
rem civilitate & moderatione ſuperavit, Rom
per provincias æqualem ſe omnibus exhibens; am
ſalutandi cauſſa frequentans, vel ægrotantes, vel
feſtos dies habuiſſent; convivia cum iiſdem indiſ
viciſſim habens; ſæpe in vehiculis eorum ſedens:
lum ſenatorum lædens, nihil injuſtum ad augen
fiſcum agens: liberalis in cunctos, publice priva
que ditans omnes & honoribus augens, quos med
[vel] familiaritate cognoviſſet: orbem terrarum a
cans, multas immunitates civitatibus tribuens;
non tranquillum & placidum agens; adeo ut
ejus ætate unus tantum Senator damnatus ſit;
tamen per Senatum ignorante Trajano. Ob ho
orbem terrarum Deo proximus, nihil non vener
nis meruit, & vivus & mortuus. Inter alia dicta
illius fertur egregium. amicis enim culpanti
quod nimis circa omnes comis eſſet, reſpondit; Ta
ſe Imperatorem eſſe privatis, quales eſſe ſibi Imper
res privatus optaſſet. Poſt ingentem igitur gloriam
li domique quæſitam, e Perſide rediens, apud Se
ciam Iſauriæ profluvio ventris exſtinctus eſt. Obii
tem ætatis anno LXII, menſe * nono, & die qua
[imperii anno XIX, menſe VI, die XV.] Inter Divo
latus eſt, ſolusque omnium intra Vrbem ſepultus. *
ſa ejus collocata in urna aurea, in foro quod ædi
vit, ſub columna ſita ſunt: cujus altitudo, * CX
pedes habet. Hujus tantum memoriæ delatum eſt
uſque ad noſtram ætatem non * aliter in Se
principibus acclametur, niſi FELICIOR
GVSTO, MELIOR TRAIANO. Ad
eo gloria bonitatis obtinuit, ut vel aſſentantibus,
vere laudantibus] occaſionem magnificentiſſimi
ſtet exempli.

Defuncto Trajano, ÆLIVS ADRIAN
creatus eſt princeps; ſine aliqua quidem voluntate
jani, ſed operam dante Plotina Trajani uxore.
eum Trajanus, quamquam conſobrinæ filium, vi
noluerat adoptare. Natus & ipſe Italicæ in Hiſpa
qui Trajani gloriæ invidens, ſtatim provincias tres
quit, quas Trajanus addiderat; * & de Aſſyria, M
potamia, & Armenia, revocavit exercitus; ac finem
perii eſſe voluit Euphratem. Idem de Dacia facere
natum, amici deterruerunt; ne multi cives Romani
baris traderentur: propterea quod Trajanus victa
cia, ex toto orbe Romano infinitas eo copias homi
transtulerat, ad agros & urbes colendas. Dacia e

diut

ello Decibali[viris]fuerat exhauſta. Pacem
i tempore imperii ſui habuit, ſemel tantum
m dimicavit: orbem Romanum circumivit,
edificavit. Facundiſſimus Latino ſermone,
ditiſſimus fuit. Non magnam clementiæ
buit. diligentiſſimus tamen circa ærarium,
diſciplinam. Obiit in Campania, major
, imperii anno XXI, menſe X, die XXIX. Se-
buere noluit divinos honores. tamen cum
pſius Titus Aurelius Fulvius Antoninus hoc
r exigeret, & univerſi ſenatores palam reſi-
dem obtinuit.

driano ſucceſſit T. ANTONINVS FVL-
DIONIVS; idem etiam PIVS nominatus; ge-
ſed non admodum vetere: vir inſignis, & qui
mæ Pompilio * conferatur; ita ut Romulo
æquetur. Vixit ingenti honeſtate privatus;
mperio, nulli acerbus, cunctis benignus: in re
oderata gloria; defendere magis provincias
lificare ſtudens; viros juſtiſſimos ad admi.
Rempub. quærens; bonis honorem habens,
ine aliqua acerbitate deteſtans: regibus ami-
bilis non minus quam terribilis; * adeo ut
m plurimæ nationes, depoſitis armis, ad eum
ias ſuas litesque deferrent, ſententiæque ejus
Hic ante imperium ditiſſimus, opes quidem
diis militum, & circa amicos liberalitatibus
erum ærarium opulentum reliquit. PIVS
ementiam dictus eſt. Obiit apud Lorium, vil-
milliario ab urbe XII: vitæ anno * LXXIII,
XIII, atque inter * Divos relatus eſt, & merito
us.

unc imperavit M. ANTONINVS VERVS;
e nobiliſſimus: quippe cum ejus origo pater-
a Pompilio, materna a Salentino rege pende-
cum eo L. ANNIVS ANTONINVS VERVS.
rimum Romana Reſpublica duobus æquo ju-
im adminiſtrantibus paruit; cum uſque ad
los ſemper habuiſſet Auguſtos. Hi & * gene-
conjuncti fuerunt, & affinitate. nam Verus
ntoninus, M. Antonini filiam in matrimonium
M. (autem) Antoninus gener Antonini Pii fuit,
m * Galeriam Fauſtinam, juniorem conſobri-
.Hi bellum contra Parthos geſſerunt; qui poſt
Trajani tum primum rebellaverant. Verus
s ad id profectus eſt: qui Antiochiæ & circa
n agens, multa per duces & ingentia patravit:

Seleuciam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Seleuciam Aſſyriæ urbem nobiliſſimam cum
bus hominum cepit : Parthicum triumphu
cum fratre eodemque ſocero triumphavit. O
in Venetia , cum a Concordia civitate Alti
ciſceretur , & cum fratre in vehiculo ſedere
ſanguine ictus , caſu morbi quem Græci *
vocant. vir ingenii parum civilis ; reveren
fratris nihil umquam atrox auſus. Cum o
imperii anno, inter * Divos relatus eſt. Poſt e
CVS ANTONINVS ſolus Rempubl. tenuit;
mirari facilius quis quam laudare poſſit. *
pio vitæ tranquilliſſimus : adeo ut in infant
vultum nec ex gaudio, nec ex mœrore mutare
ſophiæ deditus Stoïcæ, ipſe etiam non ſolum
ribus, ſed etiam eruditione philoſophus. tant
tionis adhuc juvenis , ut eum ſucceſſorem
Adrianus relinquere; adoptato tamen Anton
generum eſſe ei idcirco voluerit , ut hoc ord
perium perveniret. Inſtitutus eſt ad philoſo
Apollonium Chalcedonium ; ad ſcientiam G
litterarum , per * Sextum Chæronenſem ,
nepotem. Latinas autem litteras eum Fronto
biliſſimus docuit. Hic cum omnibus Romæ
egit; ad nullam inſolentiam * elatus imperii
beralitatis promptiſſimæ , provincias ingeni
tate & moderatione tractavit. Contra Germ
principe res feliciter geſtæ ſunt. Bellum ip
geſſit Marcomannicum : ſed quantum nulla
fuit ; adeo ut Punicis conferatur. nam eo g
factum , quod univerſi exercitus perierant.
enim tantus caſus peſtilentiæ fuit , ut poſt
Perſicam , Romæ ac per Italiam provinciasqu
ma hominum pars, militum omnes fere copia
re defecerint. Ingenti ergo labore & mod
cum apud * Carnuntum jugi triennio perſe
bellum Marcomannicum confecit; quod cum
di , Vandali , Sarmatæ , Suevi , atque omnis
commoverat: multa hominum millia interfeci
noniis ſervitio liberatis, Romæ rurſus cum C
Antonino filio ſuo, quem jam Cæſarem fecera
phavit. Ad hujus belli * ſumptum ærario e
cum largitiones nullas haberet, neque indicere
cialibus aut ſenatui aliquid vellet , * inſtru
regii cultus, facta in foro divi Trajani ſection
xit : vaſa aurea, pocula cryſtallina & murrhi
riam ac ſuam ſericam ac auream veſtem , mul
menta gemmarum ; ac per duos continuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

io habita eſt,multumque auri redactum.Poſt vic-
a tamen emptoribus pretia reſtituit, qui reddere
rata voluerunt: moleſtus nulli fuit, qui maluit
mpta retinere. Hic permiſit viris clarioribus, ut
ia eodem cultu quo ipſe, & miniſtris ſimilibus
rent. In editione munerum poſt victoriam adeo
ficus fuit, ut centum ſimul leones exhibuiſſe tra-
Cum igitur fortunatam Rempubl. & virtute &
etudine reddidiſſet, obiit XVIII imperii anno, vi-
I: & omnibus certatim adnitentibus, inter * di-
latus eſt.
jus ſucceſſor L. ANTONINVS COMMODVS, ni-
ternum habuit; niſi quod contra Germanos feli-
k ipſe pugnavit. Septembrem menſem ad nomen
transferre conatus eſt, ut Commodus diceretur.
xuria & obſcœnitate depravatus, gladiatoriis
ſæpiſſime in ludo, * deinceps etiam in amphi-
o cum hujuſmodi hominibus [ſæpe] dimicavit.
morte ſubita; adeo ut ſtrangulatus, vel veneno
ectus putaretur: cum annis XII poſt patrem, &
menſibus imperaſſet; tanta exſecratione omnium,
tis humani generis etiam mortuus judicaretur.
ic ſucceſſit PERTINAX; grandævus jam; ut qui
uagenariam attigiſſet ætatem; præfecturam * Vr-
n agens; ex S. C. imperare juſſus. * Octogeſimo
ii die prætorianorum militum ſeditione, & Iu-
ſcelere occiſus eſt.
ſt eum SALVIVS IVLIANVS Rempubl. invaſit;
obilis, & * juris peritiſſimus; nepos Salvii Iuliani,
ib divo Adriano perpetuum compoſuit edictum.
s eſt a Severo apud Milvium pontem, interfectus
latio. vixit menſibus ſeptem, poſtquam cœperat
rare.
inc imperii Romani adminiſtrationem SEPTI-
IS SEVERVS accepit: oriundus ex Africa
ncia Tripolitana, oppido Lepti. ſolus omni me-
a & ante & poſtea ex Africa Imperator fuit. Hic
um fiſci advocatus, mox militaris tribunus, per
a deinde & varia officia atque honores uſque ad
iniſtrationem totius Reipublicæ pervenit. PERTI-
CEM ſe appellari voluit, in honorem ejus Pertina-
ui a Iuliano fuerat occiſus. Parcus admodum fuit;
ra ſævus. Bella multa & feliciter geſſit. PESCEN-
M Nigrum, qui in Ægypto & Syria rebellaverat,
* Cyzicum interfecit. Parthos vicit: * Arabas
que ſuperavit, ut etiam provinciam ibi faceret,
co Parthicus & Arabicus dictus eſt. Multa toto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Romano orbe reparavit. Sub eo etiam CLOD.
BINVS, qui in occidendo Pertinace ſocius
liano, Cæſarem ſe in Gallia fecit: victusque a
dunum eſt & interfectus. Severus autem præ
cam gloriam, etiam civilibus ſtudiis clarus fu
teris doctus, philoſophię ſcientiam ad plenum
Noviſſimum bellum in Britannia habuit: utq
tas provincias omni ſecuritate muniret, vall
XXXII millia paſſuum a mari ad mare deduxi
ſit Eboraci admodum ſenex, imperii anno *
menſe IV: & Divus appellatus eſt. nam filios *
ceſſores reliquit, Baſſianum & Getam: ſed
Antonini nomen * a Senatu voluit imponi. ita
tus eſt M. AVRELIVS ANTONINVS BASS
patrique ſucceſſit. Nam Geta hoſtis publicus ju
confeſtim periit.

MARCVS igitur AVRELIVS ANTONINV
SIANVS, idemque CARACALLA, morum fe
norum fuit: paulo aſperior, & minax. Opus Ro
giũ fecit lavacri, quæ * Antoninianæ appellan
præterea memorabile. Impatiens libidinis; ut q
cam ſuam Iuliam, uxorem duxerit. Defunctus
droëne apud Edeſſam, moliens adverſum Parth
ditionem, anno imperii VI, menſe II; vix egreſſ
XLIII annum. funere publico elatus eſt.

OPILIVS deinde MACRINVS, qui præfec
torio erat, cum filio DIADVMENO facti Impe
nihil memorabile ex temporis brevitate geſſeru
imperium eorum duûm menſium, & unius a
ſeditione militari ambo pariter occiſi ſunt.

Creatus eſt poſt hos M. AVRELIVS ANTO
Hic Antonini Caracallæ filius putabatur: ſace
tem Heliogabali templi erat. Is cum Romam
& militum & Senatus exſpectatione veniſſet,
ſe omnibus contaminavit. Impudiciſſime & ob
ſime vixit: * biennioque poſt & VIII menſibu
tu interfectus eſt militari; & cum eo mater
Syra. Succeſſit huic AVRELIVS ALEXAND
exercitu CÆSAR, a Senatu AVGVSTVS nom
juvenis admodum: ſuſceptoque adverſus Perſas
Xerxem eorum regem glorioſiſſime vicit. milita
ciplinam ſeveriſſime rexit; quaſdam * tumultua
giones integras exauctoravit. Aſſeſſorem habu
ſcrinii magiſtrum, * Vlpianum, juris conditor
mæ quoque favorabilis fuit. Periit in Gallia,
tumultu, XIII imperii anno, & die VIII, in
ſuam Mammæam unice pius.

EV

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

EVTROPII [BREVIARII]

LIBER IX.

T hunc MAXIMINVS ex corpore mili- primus ad imperium acceſſit, ſola militum untate, cum nulla Senatus interceſſiſſet aucto- que ipſe ſenator eſſet. Is bello adverſus Germa- citer geſto, cum a militibus eſſet Imperator ap- , a * Pupieno Aquilejæ occiſus eſt, deſerenti- militibus ſuis, cum filio adhuc puero; cum quo erat triennio, & paucis diebus.

ea tres ſimul Auguſti fuerunt, PVPIENVS, INVS, & GORDIANVS: duo ſuperio- uriſſimo genere, Gordianus, nobilis: quippe cu- ter ſenior Gordianus, conſenſu militum, cum ulatum Africæ gereret, Maximino imperante, [fuiſſet] electus. Iraque cum Romam veniſſent is & Pupienus, in palatio interfecti ſunt; ſoli no * imperium reſervatum. GORDIANVS, ad- puer, cum * Tranquillinam Romæ duxiſſet , Ianum geminum aperuit: & ad Orientem pro- Parthis bellum intulit, qui jam moliebantur re, quod quidem mox feliciter geſſit, prœliiſque bus Perſas àffiixit. Rediens, haud longe a Roma- us interfectus eſt fraude Philippi, qui poſt eum vit. Miles ei tumulum XX milliario a * Circeſſo, aſtrum nunc Romanorum eſt, Euphrati immi- dificavit; exſequias Romam revexit; ipſum Di- pellavit.

LIPPI duo, filius & pater, Gordiano occiſo, m invaſerunt: atque exercitu incolumi reducto, am e Syria profecti ſunt. His imperantibus, mil- annus Romæ urbis ingenti ludorum apparatu ulorumq; celebratus eſt. Ambo inde ab exercitu ti ſunt: ſenior Philippus Veronæ, Romæ junior. imperaverunt. inter Divos tamen relati ſunt.

hos DECIVS e Pannonia inferiore, * Bubaliæ nperium ſumpſit. Bellum civile quod in Gallia fuerat, oppreſſit. filium ſuum Cæſarem fecit. lavacrum ædificavit. Cum biennio ipſe & filius peraſſent, uterque in barbarico interfecti ſunt, ter Divos relati.

Mox Imperatores creati ſunt, GALLVS
LIANVS, & Galli filius VOLVSIANVS. Su
MILIANVS in Mœſia res novas molitus eſt :
opprimendum cum ambo profecti eſſent, In
interfecti ſunt, non completo biennio. nihil
clarum geſſerunt. Sola peſtilentia & morbis
gritudinibus notus eorum principatus fuit.

ÆMILIANVS obſcuriſſime natus, obſcur
ravit; ac tertio menſe extinctus eſt.

Hinc LICINIVS VALERIANVS in Rhæti
rico agens, ab exercitu IMPERATOR, & m
ſtus eſt factus. GALLIENVS quoque Romæ
CÆSAR eſt appellatus. Horum imperium
nomini perniciofum, & pene exitiabile fuit, *
licitate principum, vel ignavia. Germani Rave
que venerunt. Valerianus in Meſopotamia be
rens, a Sapore Perſarum rege ſuperatus eſt : m
captus, apud Parthos ignobili ſervitute conſen

GALLIENVS, cum adoleſcens factus eſſ
ſtus, imperium primum feliciter, mox commod
timum pernicioſe geſſit. Nam juvenis in Galli
rico multa ſtrenue fecit, occiſo apud * Murſian
NVO, qui purpuram ſumpſerat, & TREBEL
Diu placidus & quietus : mox in omnem laſciv
ſolutus, tenendæ Reipub. habenas probroſa ig
deſperatione * relaxavit. Alamanni vaſtatis G
Italiam * irruperunt. Dacia quæ a Trajano ult
bium fuerat adjecta, amiſſa eſt. Græcia, Ma
Pontus, Aſia, vaſtata per Gothos. Pannonia a
Quadiſque populata eſt. Germani uſque ad H
penetraverunt, & civitatem nobilem Tarrac
pugnaverunt. Parthi Meſopotamia occupata, S
bi cœperunt vindicare. Tum jam deſperatis r
deleto pene imperio Romano, * POSTHVMVS
lia, obſcuriſſime natus, purpuram ſumpſit: & p
decem ita imperavit, ut conſumptas pene provin
genti virtute & moderatione reparaverit: qui
militum interfectus eſt; quod Moguntiacum,
verſum eum rebellaverat, Lolliano res novas m
diripiendam militibus tradere noluiſſet. Poſt e
RIVS * utiliſſimus opifex purpuram * accepit
cundo die interfectus eſt. VICTORINVS poſ
liarum accepit imperium, vir ſtrenuiſſimus : ſed
miæ libidinis eſſet, & matrimonia aliena corr
Agrippinæ occiſus eſt, * Acturio quodam ma
dolum, imperii ſui anno ſecundo. Huic ſucce
TRICVS Senator, qui Aquitaniam honore

ſtrans, abſens a militibus Imperator electus eſt;
d Burdegalam purpuram ſumpſit; ſeditiones
militum pertulit. Sed * dum hæc in Gallia ge-
, in Oriente per Odenatum Perſæ victi ſunt, de-
Syria, recepta Meſopotamia. uſque ad Cteſiphon-
denatus penetravit. Ita Gallieno Rempub. deſe-
Romanum imperium in Occidente per Poſthu-
per Odenatum in Oriente ſervatum eſt. Gallie-
terea, * Mediolani cum fratre Valeriano occiſus
perii anno nono: CLAVDIVSque ei ſucceſſit, a
bus electus, a Senatu appellatus Auguſtus. Hic
s, Illyricum Macedoniamque vaſtantes, ingenti
vicit. parcus vir, ac modeſtus, & juſti tenax, atque
gerendæ idoneus: qui tamen intra biennium [im-
morbo interiit, & Divus appellatus eſt. Senatus
eũ honore decoravit; ſcilicet ut in curia clypeus
reus, item in Capitolio ſtatua aurea poneretur.
QVINTILIVS poſt eum, Claudii frater, conſenſu
m Imperator electus eſt: vir unicæ moderationis
ilitatis, æquandus fratri vel præponendus. con-
Senatus appellatus Auguſtus, ſeptimodecimo die
ii occiſus eſt.
ſt eum AVRELIANVS ſuſcepit imperium, Dacia
l oriundus: vir in bello potens, animi tamen im-
i, & ad crudelitatem propenſioris: * quique Go-
ſtrenuiſſime vicit. Romanam ditionem ad fines pri-
, varia bellorum felicitate revocavit. ſuperavit in
TETRICVM * apud Catalaunos, ipſo Tetrico
nte exercitum ſuum, cujus aſſiduas ſeditiones fer-
poterat: quin etiam per litteras occultas Aure-
n ita fuerat deprecatus, ut inter alia verſu Virgi-
uteretur; *Eripe me his invicte malis.* ZENO-
quoque, occiſo marito Odenato, qui Orientem
at, haud longe ab Antiochia non ſine gravi proe-
it: ingreſſusque Romam, nobilem triumphum
receptor Orientis Occidentisque egit; currum præ-
ribus Tetrico & Zenobia: qui quidem Tetricus
corrector Lucaniæ poſtea fuit, ac privatus diu-
e vixit. Zenobia autem, poſteros, qui adhuc ma-
Romæ, reliquit. Hoc imperante etiam MONETA-
Vrbe rebellaverunt, vitiatis pecuniis, & Feliciſ-
Rationali interfecto: quos Aurelianus victos, ultimâ
udelitate compeſcuit; plurimos nobiles capite
avit: ſævus & ſanguinarius, ac neceſſarius
in quibuſdam, quam in ullo amabilis Impe-
: trux omni tempore, etiam filii ſororis interfec-
diſciplinæ tamen militaris & morum diſſolutorum

magna ex parte corrector. Vrbem Romam m
mioribus cinxit; templum Soli ædificavit; in q
situm auri gemmarumque conſtituit. Provinc
ciam, quam Trajanus ultra Danubium fecerat,
ſit, vaſtato omni Illyrico & [Mœſia; deſperans
ſe retineri : abductosque Romanos ex urbibus a
Daciæ,] in media Mœſia collocavit : & eſt in
Danubio in mare fluenti, cum antea fuerit in l
ciditur ſervi ſui fraude, qui ad quoſdam mili
res amicos ipſius nomina * pertulit annotata
manum ejus imitatus, tamquam Aurelianus i
raret occidere. itaque ut præveniretur ab iiſdem
fectus eſt in itineris medio, quod inter Conſta
lim & Heracleam eſt ſtratæ veteris. locus Cæ
nium appellatur. mors tamen ejus inulta non f
reit quoque inter Divos referri. Imperavit a
menſes VI.

TACITVS poſt hunc ſuſcepit imperium; vir
moratus, & Reip. gerendæ idoneus. nihil tamen
potuit oſtendere, intra VI menſem imperii mo
ventus. FLORIANVS, qui Tacito ſucceſſerat,
menſibus, & diebus XX, in imperio fuit; neq
quam dignum memoria egit.

Poſt hunc PROBVS, vir illuſtris gloria mil
adminiſtrationem Reipubl. acceſſit. Gallias a
occupatas, ingenti prœliorum felicitate reſtitu
dam imperium uſurpare conatos, ſcilicet SAT
NVM in Oriente, PROCVLVM & BONOSVM
pinæ, certaminibus oppreſſit. Vineas Gallos &
nios habere permiſit. * opere militari * Alm
tem apud Sirmium, & Aureum apud Mœſiam
rem, vineis conſevit, & provincialibus * coler
dit. Hic cum bella innumera geſſiſſet, pace par
brevi milites neceſſarios non futuros. vir ace
nnus, juſtus, & qui Aurelianum æquaret gloria
ri, morum tamen civilitate ſuperaret. Interfec
tamen Sirmii tumultu militari in turre ferrata.
vit annos ſex, menſes IV.

Poſt hunc CARVS eſt factus Auguſtus Narb
tus in Gallia : qui confeſtim CARINVM &
RIANVM filios Cæſares fecit; cum quibus
duobus annis. ſed dum bellum adverſum Sarm
rit, nuntiato Perſarum tumultu, ad Orientem
tus, res contra Perſas nobiles geſſit: ipſos prœli
*Seleuciam & Cteſiphontem urbes nobiliſſim
& cum caſtra ſupra Tigridem haberet, ictu di
minis periit. NVMERIANVS quoque filius ej

ad Perſas duxerat, adoleſcens egregiæ indolis, ulorum dolore correptus, * lecticula veheretur, ore Apro, qui ſocer ejus erat, per inſidias occi- & cum dolo occultaretur ipſius mors [quousque avadere poſſet imperium,] fœtore cadaveris pro- ſt. milites enim qui eum ſequebantur, fœtore oti, * diductis lecticulæ palliis, poſt aliquot dies n ejus notam habere potuerunt. Interea CARI- quem Cæſarem in Parthos proficiſcens Carus, in o, Gallia, Italia, reliquerat; omnibus ſe ſceleri- inquinavit: plurimos innoxios fictis criminibus t: matrimonia nobilia corrupit: condiſcipulis e, qui eum in auditorio vel levi fatigatione ta- nt, pernicioſus fuit. Ob quæ [omnibus homini- viſus, non multo poſt pœnas dedit. Nam de Per- victa exercitus rediens, cum Carum Auguſtum ie, Numerianum Cæſarem inſidiis perdidiſſet, LETIANVM Imperatorem creavit, Dalmatia lum, virum obſcuriſſime natum: adeo ut a pleris- ribæ filius, a nonnullis * Anulini ſenatoris liber- uiſſe credatur. Is prima militum concione jura- umerianum nullo ſuo dolo interfectum. & cum um Aper, qui Numeriano inſidias fecerat, conſti- n conſpectu exercitus manu Diocletiani [gladio] ſus eſt. Poſtea Carinum, omni odio & deteſta- viventem, apud Murgum ingenti prœlio vicit, um ab exercitu ſuo, quem fortiorem habebat; deſertum inter * Viminatium atque Aureum m. Ita rerum Romanarum potitus, cum tumultum ni in Gallia concitaſſent, & factioni ſuæ * Ba- rum nomen imponerent, duces autem haberent dum & Ælianum, ad ſubigendos eos Maximia- Herculium Cæſarem miſit; qui levibus prœliis es domuit, & partem Galliæ reformavit. Poſt empora etiam CARAVSIVS, qui viliſſime natus, ſtrenuo militiæ ordine famam egregiam fuerat cutus, cum apud Bononiam per tractum Belgicæ Armoricæ pacandum mare accepiſſet, quod Fran- Saxones infeſtabant, multis barbaris ſæpe captis, ræda integra, aut provincialibus reddita, aut Im- oribus miſſa, cum ſuſpicio eſſe cœpiſſet, conſulto admitti barbaros, ut tranſeuntes cum præda ex- t, atque hac ſe occaſione ditaret; a Maximiano occidi, purpuram ſumpſit, & Britannias occupa- ta cum per omnem orbem terrarum res turba- ſent, [&] Carauſius in Britanniis rebellaret leus in Ægypto; Africam Quinquegentian.

inſeſtarent, Narſeus Orienti bellum inferret, Di
nus MAXIMIANVM HERCVLIVM ex Cæſa
Auguſtum, CONSTANTIVM & MAXIMIANV
ſares: quorum Conſtantius per filiam nepos
traditur; Maximianus Galerius in Dacia haud
Sardica natus. atque ut eos [etiam] affinitate con
ret, Conſtantius privignam Herculii Theodora
pit; ex qua poſtea ſex liberos Conſtantini fra
buit: Galerius filiam Diocletiani Valeriam: amb
res, quas habuerant, repudiare compulſi. Cum C
tamen, cum bella fruſtra tentata eſſent contra
rei militaris peritiſſimum, ad poſtremum pax co
cum poſt ſeptennium ALLECTVS ſocius ejus o
atque ipſe poſt eum Britannias triennio tenuit: q
tu Aſclepiodoti præfecti prætorio eſt oppreſſus. B
tanniæ decimo anno receptæ. Per idem tempus
ſtantio Cæſare in Gallia pugnatum eſt, circa
nes. die una adverſam & ſecundam fortunam ex
eſt. nam cum repente barbaris ingruentibus, intra
tem eſſet coactus, tam præcipiti neceſſitate, ut
portis, * in murum funibus tolleretur; vix quinq
ris mediis adventante exercitu, LX fere millia A
norum cecîdit. Maxìmianus quoque Auguſtus
in Africa profligavit, domitis Quinquegentianis
pacem redactis. Diocletianus obſeſſum Alex
Achilleum, VIII fere menſe ſuperavit, eumque i
cit. victoria acerbe uſus eſt. totam Ægyptum gr
proſcriptionibus cædibusque fœdavit. Ea tamen
ſione ordinavit provide multa, & diſpoſuit; q
noſtram ætatem manent. Galerius Maximianus
mo adverſum prœlium, exin ſecundum habuit
Callinicum Carrasque congreſſus, cum inconſul
gis quam ignave dimicaſſet. admodum enim par
nu cum copioſiſſimo hoſte commiſit. Pulſus igit
ad Diocletianum profectus, cum ei in itinere oc
ſet, tanta inſolentia fertur a Diocletiano except
per aliquot paſſuum millia purpuratus tradatur
hiculum cucurriſſe. Mox tamen per Illyricum Mo
que contractis copiis, rurſus cum Narſeo Ormiſ
Saporis avo, in Armenia majori pugnavit ſucce
genti, nec minore conſilio * ſimulque fortitudine
pe qui etiam ſpeculatoris munus cum altero *
tio equite ſuſceperit. pulſo Narſeo, caſtra ejus di
uxores, ſorores, liberos ſuſcepit; infinitam extri
Perſarum nobilitatem, gazam Perſicam copioſiſſi
ipſum in ultimas * regni ſolitudines coëgit. q
Diocletiano, in Meſopotamia [cum præſidiis]

mor

, ovans regreſſus, ingenti honore ſuſceptus eſt.
einceps & ſimul & viritim bella geſſerunt,
& Baſternis ſubactis, Sarmatis victis: quarum
m ingentes captivorum copias in Romanis fini-
averunt. Diocletianus moratus callide fuit, ſa-
terea, & admodum ſubtilis ingenio, & qui ſe-
m ſuam aliena invidia vellet explere, diligentiſ-
men & ſollertiſſimus princeps; & qui in impe-
ano primus regiæ conſuetudinis formam ma-
m Romanæ libertatis invexit; adorarique ſe juſ-
ante eum cuncti ſalutarentur: ornamenta gem-
veſtibus calceamentisque indidit. Nam prius
inſigne in chlamyde purpurea tantum erat: re-
ommunia. Herculius autem, propalam ferus, &
s ingenii, aſperitatem ſuam etiam vultus horro-
ficans. Hic naturæ ſuæ indulgens, Diocletiano
ibus eſt * ſeverioribus conſiliis obſecutus. Cum
n ingraveſcente ævo, parum ſe idoneum Diocle-
moderando imperio eſſe ſentiret, auctor Hercu-
, ut in privatam vitam concederent, & ſtationem
e Reip. viridioribus junioribusque mandarent.
re collega obtemperavit. tamen uterque una die
o habitu, imperii inſigne mutavit; Nicomediæ
tianus, Herculius Mediolani; poſt triumphum in-
n quem Romæ ex numeroſis gentibus egerant,
ferculorum illuſtri, qua Narſei conjuges [ſoro-
]& liberi ante currum ducti ſunt. Conceſſerunt
Salonas unus, alter in Lucaniam. Diocletianus
us in villa quæ haud procul a Salonis eſt, præ-
otio ſenuit; inuſitata virtute uſus; ut ſolus om-
poſt conditum Romanum imperium, ex tanto faſ-
ſponte ad privatæ vitæ ſtatum civilitatemque re-
t. Contigit igitur ei, quod nulli poſt natos homi-
ut cum privatus obiiſſet, inter Divos tamen refer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

EVTROPII [BREVIARII]

LIBER X.

HIS igitur abeuntibus, * ad adminiſtra
Reipubl. CONSTANTIVS & GALERIV
guſti creati ſunt ; diviſusque inter eos Ro
orbis; ut Galliam, Italiam, Africam Conſtantius,
cum , Aſiam, Orientem Galerius obtineret ; ſu
duobus Cæſaribus. Conſtantius tamen, contentus
tate Auguſti, Italiæ atque Africæ adminiſtranda
citudinem recuſavit: vir egregius, & præſtantiſſi
vilitatis ; divinis provincialium ac privatorum ſt
fiſci commoda non admodum affectans : * duce
melius , publicas opes a privatis haberi , quam
unum clauſtrum reſervari. adeo autem cultus m
ut * feriatis diebus, ſi[cum]amicis numeroſioribu
epulandum, privatorum eis argento oſtiatim peti
clinia ſternereutur. Hic non modo amabilis, ſed
venerabilis Gallis fuit : præcipue quod Diocle
ſuſpectam prudentiam, & Maximiani ſanguinaria
meritatem imperio ejus evaſerant. Obiit in Brita
Eboraci, principatus anno * tertiodecimo; atque
divos relatus eſt.

GALERIVS, vir & probe moratus, & egregius
militari, cum Italiam quoque, ſineote Conſtantio
miniſtrationi ſuæ acceſſiſſe ſentiret, Cæſares duos
vit. Verum Conſtantio mortuo, CONSTANTINV
obſcuriori matrimonio ejus filius, in Britannia cre
eſt Imperator, & in locum patris exoptatiſſimus m
rator acceſſit. Romæ interea prætoriani , excitato
multu, MAXENTIVM Herculii filium, qui haud pr
ab Vrbe in via publica morabatur , Auguſtum nu
paverunt. quo nuncio Maximianus Herculius ad ſ
erectus reſumendi faſtigii , quod invitus amiſerat ,
mam advolavit e Lucania , quam ſedem privatus
gerat, in agris amœniſſimis conſeneſcens : Diocle
numque etiam per litteras adhortatus eſt, ut depoſi
reſumeret poteſtatem : quas ille irritas habuit. ſed
verſum motum prætorianorum atque Maxentii, SE
RVS Cæſar Romam miſſus a Galerio, cum exercitu
nit : obſidensque Vrbem militum ſuorum ſcelere de
tus eſt , auctæ Maxentio opes , confirmatumque im

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

everus fugiens, Ravennæ interfectus eſt. Hercu-
ien Maximianus, poſt hæc in concione * exerci-
m Maxentium denudare conatus, ſeditionem
itia militum tulit. Inde ad Gallias profectus
o compoſito, tamquam a filio eſſet expulſus; ut
itino genero jungeretur: moliens tamen Con-
m reperta occaſione interficere, qui in Galliis,
um & provincialium ingenti jam favore reg-
æſis Francis, atque Alamannis, captisque eorum
: quos etiam beſtiis, cum magnificum ſpectacu-
neris paraſſet, objecit. Detectis igitur inſidiis per
filiam, quæ dolum viro enuntiaverat, profugit
us Maſſiliam; ibique oppreſſus, (ex ea etenim na-
d filium præparabat) pœnas dedit juſtiſſimo
vir ad omnem aſperitatem ſævitiamque pro-
. infidus, incommodus, civilitatis penitus

oc tempus LICINIVS a Galerio Imperator eſt
Dacia oriundus, notus ei antiqua conſuetudine,
llo quod adverſus Narſeum geſſerat, ſtrenuis
us & officiis acceptus: mors Galerii confeſtim
ſt. Reſpub. tum ab[his]quatuor Imperatoribus
ur, Conſtantino & Maxentio, filiis Auguſto-
cinio & * Maximino, novis hominibus. Quinto
Conſtantinus imperii ſui anno, bellum adver-
xentium civile commovit, copias ejus multis
fudit: ipſum poſtremo Romæ adverſus nobiles
s exitiis ſævientem, apud pontem * Milvium
aliaque eſt potitus. Non multo poſt deinceps in
quoque adverſus Licinium * MAXIMINVS
as molitus, vicinum exitium fortuita apud Tar-
rte prævenit.
ſtantinus tamen, vir * ingens, & omnia efficere
uæ animo præparaſſet, ſimul * principatus to-
is affectans, Licinio bellum intulit; quamvis ne-
o illi & affinitas cum eo eſſet: nam ſoror ejus
itia, nupta Licinio erat. ac primo eum in Pan-
ecundo ingenti apparatu bellum apud Cibalas
tem, repentinus oppreſſit: omnique Dardania,
Macedonia potitus, numeroſas provincias occu-
Varia deinceps inter eos bella, & pax recon-
ruptaque eſt. Poſtremo Licinius navali & ter-
rœlio victus apud Nicomediam, ſe dedidit,
a religionem ſacramenti Theſſalonicæ priva-
ſus eſt. Eo tempore res Romana ſub uno Au-
: tribus Cæſaribus (quod numquam alias) fuit;
eri Conſtantini Galliæ, Orienti, Italiæque

Z 5 præeſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

præeſſent. Verum inſolentia rerum ſecundarum
quantum Conſtantinum ex illa favorabili anim
litate mutavit. Primum neceſſitudines perſecutus
gium virum, & ſororis filium, commodæ indoli
nem interfecit; mox uxorem; poſt numeroſos a
Vir primo imperii tempore optimis principibus,
mediis comparandus. Innumeræ in eo animi co
que virtutes claruerunt. militaris gloriæ appet
mus; fortuna in bellis proſpera fuit; verum ita,
ſuperaret induſtriam. Nam etiam Gothos poſ
bellum varie profligavit, pace his ad poſtremum
ingentemque apud barbaras gentes memoriam
collocavit. Civilibus artibus & liberalibus
deditus: affectator * juſti amoris, quem omnino
liberalitate & docilitate quæſivit. ſicut in non
amicos dubius, ita in reliquos egregius: nihil o
num prætermittens, quo opulentiores eos clarior
præſtaret. Multas leges rogavit; quaſdam ex b
æquo, * pleraſque ſuperfluas, nonnullas ſevera
musque Vrbem nominis ſui ad tantum faſtigium
here molitus eſt, ut Romæ æmulam faceret. Bell
verſum Parthos moliens, qui jam Meſopotamiam
gabant, uno & trigeſimo anno imperii, ætatis ſe
ſexageſimo, Nicomediæ in villa publica obiit.
tiata mors ejus etiam per crinitam ſtellam, quæ i
tæ magnitudinis aliquamdiu fulſit. eam Græci
vocant. atque inter divos meruit referri.

Succeſſores filios tres reliquit, atque unum fr
lium. verum DALMATIVS Cæſar proſperrima
le, neque patruo abſimilis, haud multo poſt op
eſt factione militari, & * Conſtantio patruele
nente potius quam jubente. CONSTANTINV
ro, fratri bellum inferentem, & apud Aquilej
conſultius prœlium aggreſſum, CONSTANTIS
interemerunt. ita Reſpub. ad duos Auguſtos red
Conſtantis imperium, ſtrenuum aliquamdiu &
fuit; mox cum & valetudine improſpera, & amic
vioribus uteretur, ad gravia vitia converſus, cu
lerabilis provincialibus, militibus injucundus e
tione MAGNENTII occiſus eſt. Obiit * aute
longe ab Hiſpaniis, in caſtro cui Helenæ nomen
anno imperii XVII, ætatis trigeſimo: rebus tamen
mis ſtrenue in militia geſtis, exercituique per o
tæ tempus ſine gravi crudelitate terribilis. I
Conſtantii fortuna fuit. a Perſis enim multa
via perpeſſus, ſæpe captis oppidis, obſeſſis u
cæſis exercitibus; nullumque ei contra Sa

prof

um prœlium fuit: niſi quod apud Singaram,
ubiam victoriam ferocia militum amiſit; qui
ſeditioſe & ſtolide contra rationem belli, die
cipiti popoſcerunt. Poſt Conſtantis necem,
rio Italiam, Africam, Gallias, obtinente; etiam
m res novas habuit; VETERANIONE ad im-
conſenſu militum electo: quem grandævum
cunctis amabilem diuturnitate & felicitate mi-
tuendum Illyricum principem creaverunt: vi-
bum, & morum veterum, ac jucundæ civilita-
omnium liberalium artium expertem; adeo ut
enta quidem prima litterarum, niſi grandævus,
Imperator, acceperit. Sed a Conſtantio, qui ad
n fraternæ necis, bellum civile commoverat,
um eſt Veteranioni imperium: qui novo inuſi-
more, conſenſu militum deponere inſigne com-
ſt. Romæ quoque tumultus fuit; NEPOTIANO
tini ſororis filio, per gladiatoriam manum im-
* invadente: qui ſævis exordiis dignum exitum
eſt. vigeſimo enim atque octavo die a Magnen-
ucibus oppreſſus, pœnas dedit: caputque ejus
Vrbem circumlatum eſt: graviſſimæ proſcrip-
& nobilium cædes fuerunt.

multo poſt Magnentius apud Murſam profliga-
eſt, ac pene captus: ingentes Romani imperii vi-
dimicatione conſumptæ ſunt, ad quælibet (bel-
erna idoneæ, quæ multum triumphorum poſſent
tiſque conferre. Orienti mox a Conſtantio Cæ-
datus, patrui filius GALLVS: Magnentiusque
prœliis victus, vim vitæ ſuæ apud Lugdunum
imperii anno tertio, menſe ſeptimo: frater quo-
s Senonis; quem ad tuendas Gallias Cæſarem
r.

hæc tempora etiam a Conſtantio multis incivi-
eſtis, Gallus Cæſar occiſus eſt: vir natura * fe-
ad tyrannidem pronior, ſi ſuo jure imperare li-
. SYLVANVS quoque in Gallia res novas moli-
te diem trigeſimum exſtinctus eſt. (Solus in im-
Romano eo tempore Conſtantius Princeps &
tus fuit.) Mox IVLIANVM Cæſarem ad Gallias
patruelem ſuum, Galli fratrem; tradita ei in ma-
ium ſorore; cum multa oppida barbari expug-
, alia obſiderent, ubique fœda vaſtitas eſſet, Ro-
nque imperium non dubia jam calamitate nuta-
quo modicis copiis apud Argentoratum Galliæ
ingentes Alamannorũ copiæ exſtinctæ ſunt, rex
ſimus captus; Galliæ reſtitutæ; multa poſtea per

eundem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

eundem Julianum egregie adverſum barba
ſunt ; ſubmorique ultra Rhenum Germani ,
ſuis Romanum imperium reſtitutum. Nequ
poſt,cum * Germanici jam exercitus a Gallia
ſidio tollerentur,conſenſu militum Iulianus fa
guſtus eſt:interjectoque anno, ad Illyricum ob
profectus (eſt ,) Conſtantio Parthicis bellis o
* quibus rebus cognitis, ad bellum civile con
itinere obiit , inter Ciliciam Cappadociamqu
imperii * octavo & XXX, ætatis quinto & XL
que inter divos referri:vir egregiæ tranquillit
cidus,nimis amicis & familiaribus credens; m
uxoribus deditior : qui tamen primis imperii
genti ſe modeſtia egerit: familiarium etiam lo
tor : neque inhonoros ſinens, quorum laborio
tus fuiſſet officia. ad ſeveritatem tamen prope
ſuſpicio imperii moveretur; mitis alias : & cu
vilibus magis quam in externis bellis ſit lauda
tuna.

Hinc IVLIANVS rerum potitus eſt; ing
apparatu Parthis intulit bellum ; cui expedit
quoque interfui. Aliquot oppida & caſtella P
in deditionem accepit, vel vi * oppugnavit. A
que populatus , caſtra apud Cteſiphontem ſta
quamdiu habuit : remeansque victor, dum ſe i
tius prœliis inſerit , hoſtili manu interfectus e
Kalend. Iulias, imperii anno ſeptimo, ætatis a
trigeſimo : atque inter divos relatus eſt:vir egr
Rempubl. inſigniter moderaturus , ſi per fata l
liberalibus diſciplinis apprime eruditus ; Græ
tior;atque adeo,ut Latina eruditione nequaqu
Græca ſcientia conveniret: facundia * ingenti;
tæ memoriæ & tenaciſſimæ; in quibuſdam phi
propior : in amicos liberalis: ſed minus diligen
[tantum]principem decuit:fuerunt enim nonnu
vulnera gloriæ ejus inferrent. in provinciales
mus: & tributorum, quatenus ferri poſſet, * op
civilis in cunctos:mediocrem habens ærarii cur
riæ avidus,ac per eam animi plerumque immod
mius]religionis Chriſtianæ inſectator ; perinde
ut cruore abſtineret. Marco Antonino non ab
quem etiam æmulari ſtudebat.

Poſt hunc * IOVIANVS , qui tunc dor
militabat,ad obtinendum imperium conſenſu ex
electus eſt. commendatione patris quam ſua m
notior. qui jam turbatis rebus, exercitu quoque
laborante , uno a Perſis atque altero prœlio

cum Sapore neceſſariam quidem,ſed ignobilem
mulctatus finibus, ac nonnulla imperii Romani
adita: quod ante eum * annis mille centum &
s de viginti fere, ex quo Romanum imperium
um erat, numquam accidit. Quinetiam legiones
, ita & apud Caudium per Pontium Teleſinum,
n Hiſpania apud Numantiam, & in Numidia
gum miſſæ ſunt, ut nihil tamen finium tradere-
pacis conditio non penitus * reprehendenda fo-
œderis neceſſitatem, cum integrum fuit, mutare
et: ſicut a Romanis omnibus his bellis quæ com-
avi, factum eſt. Nam & Samnitibus, & Numan-
& Numidis confeſtim bella illata ſunt: neque pax
uit. Sed dum æmulum imperii veretur intra
em reſidens, gloriæ parum conſuluit. Itaque iter
ſus, atque Illyricum petens, in Galatiæ finibus
ina morte obiit: vir alias neque iners, neque im-
ns. multi exanimatum opinantur nimia crudita-
inter cœnandum enim epulis indulſerat: alii
cubiculi, quod ex recenti tectorio calcis, grave
entibus erat: quidam * nimietate prunarum,
gravi frigore adoleri multas juſſerat. Deceſſit im-
menſe ſeptimo, * quartodecimo Kal. Martias: æ-
, ut qui plurimum ac minimum tradunt, tertio &
imo anno: ac benignitate principum qui ei ſucceſ-
t, inter divos relatus eſt. nam & civilitati pro-
& natura admodum liberalis fuit. Is ſtatus erat
næ rei, Ioviano eodem & Varroniano Coſſ. anno
conditæ milleſimo centeſimo * & nonodecimo.
autem ad * inclytos principes venerandosque
ntum eſt, interim operi modum dabimus. Nam re-
ſtylo majore dicenda ſunt: quæ nunc non tam
ermittimus, quam ad majorem ſcribendi diligen-
reſervamus.

FINIS.

PAVLLI

PAVLLI DIACO[illegible]
de geſtis Romanorum a[illegible]
Eutropii Hiſtoriam additus,

LIBER XI.

ANNO ab urbe condita MCXIX Vale[illegible]
nus XXXVIII. e Pannonia Cibalienſi[illegible]
cum eſſet Tribunus Scutariorum, apud [illegible]
Auguſtus appellatus, fratrem Valente[illegible]
ſtantinopoli in communionem regni aſſumpſit. [illegible]
pater Gratianus mediocri ſtirpe ortus, apud C[illegible]
Funerarius appellatus eſt, eo quod Venalitium[illegible]
portanti, quinque milites nequiverint extorque[illegible]
merito adſcitus in militiam, uſque ad Præfecti [illegible]
rio potentiam conſcendit: ob cujus apud milite[illegible]
mendationem, Valentiniano imperium reſiſter[illegible]
tum eſt. Qui cum ſub Iuliano Auguſto Chriſtia[illegible]
integram fidem gereret: cum, ut dictum eſt, Scu[illegible]
rum Tribunus eſſet, juſſus ab imperatore ſacrile[illegible]
immolare idolis, aut militia excedere, ſponte di[illegible]
Nec mora, Iuliano interfecto, Iovinianoque m[illegible]
Valentinianus, qui pro nomine CHRISTI a[illegible]
tribunatum, in locum perſecutoris ſui accepit [illegible]
rium. Qui cum jam anno tertio imperii cum V[illegible]
fratre ageret; Gratianum filium, nec dum bene [illegible]
rem, hortatu ſocrus & uxoris Auguſtum creavi[illegible]
dem anno apud Atrebatas vera lana de nubibu[illegible]
viæ mixta defluxit: Conſtantinopoli grando [illegible]
magnitudinis decidens, nonnullos hominum ext[illegible]
Procopius apud Conſtantinopolim his diebus ty[illegible]
dem invadens, apud Phrygiam ſalutarem extinct[illegible]
plurimique ejus partis cæſi, atque proſcripti ſun[illegible]
hæc tempora terræmotus per totum orbem fact[illegible]
Ita mare littus egreſſum eſt, ut Siciliæ, multaru[illegible]
inſularum urbes concuſſæ & ſubrutæ, innumer[illegible]
ferme populos ruinis oppreſſerint. Valens inter[illegible]
Eudoxio Arrianæ hæreſeos Epiſcopo baptizatu[illegible]
ſæviſſimam hæreſim delapſus eſt: conatuſque ca[illegible]
cos perſequi, ſed fratris autoritate compreſſus e[illegible]
tempeſtate Athanaricus rex Gotthorum CHRIS[illegible]
NOS in gente ſua crudeliſſime perſequitur, & a[illegible]
ronam martyrii ſublimàvit. Valentinianus Sax[illegible]
gentem in Oceani littoribus, & paludibus invi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rtute atque agilitate terribilem, in Romanos fi-
uptionem meditantem, in Francorum finibus
it. Burgundionum quoque plus quam LXXX
armatorum ripæ Rheni fluminis inſederant: qui
non multo poſt tempore Chriſtiani effecti ſunt.
inus inter hæc in Britannia ante quam tyranni-
vaderet, oppreſſus eſt. Valentinianus anno im-
i XI, cum Sarmatæ ſeſe per Pannonias diffudiſ-
ſque vaſtarent, bellum in eos parans, dum apud
nem oppidum Quadorum legationi reſponde-
nno ejus quinto & quinquageſimo ſubita effuſio-
uinis, quæ Græce ἀπόπληξις vocatur, voce
ſenſu integer expiravit. quod quidem intempe-
cibi, ac ſaturitate, qua artus diffuderat, accidiſ-
es retulerunt. Fuit autem imperator egregius,
decens, ſolerti ingenio, animo gravis, moribus
ano ſimilis, ſermone cultiſſimus: quamquam eſ-
loquendum parcus, ſeverus, vehemens, infeſtus
maxime avaritiæ. Severitatem tamen ejus &
item quidam crudelitatem & avaritiam inter-
antur. Acer in iis, quæ memoraturus ſum, Adria-
proximus probatur: pingere venuſtiſſime pro-
ulta meminiſſe; arma nova meditari; fingere ce-
limo ſimulacra; prudenter uti locis, temporibus,
ne. atque, ut breviter concludam, ſi ei infidis ho-
is quibus ſeſe quaſi fidiſſimis & prudentiſſi-
derat, carere, aut probatis uti licuiſſet, perfectus
dubie princeps enituiſſet. Anno ab urbe condita
XVIII imperium orientis IIII annis, Valentinia-
rtuo tenuit: Gratiano Valentiniani filio in occi-
li parte regnante, qui ſibi Valentinianum fratrem
lum admodum, ſocium creavit imperii. Hic
lentinianus, dudum laudante uxore ſua pul-
dinem Iuſtinæ, ſibi eam ſociavit in matrimonio:
ue propter illam conceſſit: ut omnes qui voluiſ-
impune bina matrimonia ſuſciperent. Nam diu
oſas fore gentes, quia hoc apud eas ſolenne eſt.
ta ergo, ut diximus, Valentinianus Iuſtina, edi-
ipſa IIII filios: Valentinianum, quem ſibi, ut præ-
us, Gratianus ſociavit in regno, & Gratam, Ius-
e, & Gallam. Valens igitur impietatem, quam
n meditatus fuerat, operibus explens, lege data,
nachi militarent: nolentes, per Tribunos & mili-
tibus juſſit interfici. Quorum innumeram multi-
em per vaſtas tunc Ægypti ſolitudines diffuſam
t, præcipue quæ apud Nitriam martyrii confecu-
palmam; ac per ſingulas ubique provincias, ad-

verſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

verſus Catholicas eccleſias, & rectæ fidei pop[illegible]
verſa ſunt illata incommoda. Interea in Afric[illegible]
bus, Thirmus ſeſe, excitatis Maurorum gentib[illegible]
conſtituens, Africam, Mauritaniamque vaſtav[illegible]
tra quem Theodoſius Theodoſii, qui poſt impe[illegible]
fuit, pater a Valentiniano miſſus, effuſas Ma[illegible]
gentes, multis præliis fregit: ipſum quoque T[illegible]
afflictum & oppreſſum, ad mortem coegit. Qu[illegible]
quam experimentiſſima providentia Africam [illegible]
fuiſſet: ſtimulante invidia juſſus a Valente i[illegible]
apud Carthaginem baptizari in remiſſionem [illegible]
rum præoptavit: ac demum glorioſa morte [illegible]
bens, percuſſori jugulum ultro præbuit. Ea te[illegible]
gens Hunnorum diu inacceſſis ſecluſa montib[illegible]
pentina rabie percita, exarſit in Gotthos, eoſq[illegible]
turbatos ab antiquis ſedibus expulit. Gotthi [illegible]
Danubio fugientes, a Valente ſine ulla fœderis [illegible]
ne ſuſcepti ſunt. Deinde propter intolerabilem [illegible]
tiam Maximi ducis fame compulſi in arma ſur[illegible]
victo Valentis exercitu, ſeſe per Thracias in[illegible]
omnia cædibus, incendiiſque vaſtantes. Quibus [illegible]
tis, Valens Antiochia egreſſus, cum adverſum G[illegible]
exercitum aptaret: ſera peccati pœnitentia ſtim[illegible]
Epiſcopos, cæteroſque ſanctos revocari de exi[illegible]
peravit. Denique lacrymabili cum Gotthis bell[illegible]
miſſo, ad primum Gotthorum impetum pert[illegible]
equitum Romanorum turmæ, nudatos pedites d[illegible]
re. Qui mox equitatu hoſtium ſepti, ac ſagittar[illegible]
bibus obruti: inſuper cum amentes metu, huc, il[illegible]
fugitarent, funditus interiere. Ipſe imperator [illegible]
gitta ſaucius, verſuſque in fugam, ob dolorem [illegible]
ſæpe equo laberetur, atque in viliſſimam caſul[illegible]
portatus eſſet: ſupervenientibus Gotthis, igneq[illegible]
poſito concrematus eſt. Denique petentibus G[illegible]
ut eis Epiſcopos mitteret, a quibus fidei rudimen[illegible]
ciperent: Valens doctores ad eos Arriani do[illegible]
miſit, ſicque univerſa illa gens effecta eſt Arrian[illegible]
itaque Dei judicio ab illis igne crematus eſt, qu[illegible]
perfidiæ ſuccenderat igne. Gotthi vero imperat[illegible]
ciſo, jam ſecuri ad urbem properant Conſtantin[illegible]
tanam, ubi adhuc Dominica Auguſta Valenti[illegible]
multas pecunias plebi largita, ab urbis vaſtatio[illegible]
tes ſubmovit, regnumque cognatis fideliter vi[illegible]
que ſervavit. Anno ab urbe condita MCXXXII [illegible]
tianus XL ab Auguſto, poſt mortem Valentis, [illegible]
nis imperium tenuit, quamvis jamdudum ante c[illegible]
truo Valente, & cum Valentiniano fratre reg[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ur Gratianus admodum juvenis, cum inæſtimabi- multitudinem hoſtium, Romanis infuſam finibus eret: fretus Chriſti potentia, longe impari militum nero ſeſe in hoſtem dedit. Et continuo apud Argen- am oppidum Galliarum, formidoloſiſſimum bel- n incredibili fælicitate confecit. Nam plus quam X millia Alemannorum, minimo Romanorum de- mento, in prælio interfecta narrantur. hoc denique recta fidei cultura tribuit. Nam cum uſque ad id pus Italia Arrianæ perfidiæ morbo langueret: poſt entii ſeram mortem, cum Ambroſius ex pagano ice, ſubito apud Mediolanum divino n[illegible] Epiſco- fuiſſet ex cunctis electus: moxque catholico baptiſ- e tinctus, præſul eſſet ordinatus: cumque pro fide holica libros Gratiano imperatori porrexiſſet: ac erentia, qua debuerat, ſuſceptus eſſet: univerſa ſta- n ad rectam fidem Italia repullulavit. Eo tempore Galliis apud Tyronos, multis beatiſſimus Martinus rebat virtutibus: totoque orbe, doctrinis & ſcientia arus, apud Bethlehem civitatem Palæſtinæ ſitus ra- abat Hieronymus. Porro Gratianus, cum animadver- ſet Thraciam, Daciamque tanquam genitales terras ſſidentibus Gotthis, Triballiſque, atque omni perni- e atrocioribus Hunnis & Alanis, extremum Romano omini periculum inſtare, eadem proviſione, qua ondam legerat, Nerva Hiſpanum virum Trajanum, er quem Reſp. reparata eſt, accitum & ipſe nihilo inus æque ab Hiſpania Theodoſium, faventibus cun- is, apud Syrmium purpuram induit, ætatis annum II & XXX agentem, orientiſque & Thraciæ ſimul im- erio præfecit. Itaque Theodoſius afflictam Rempub. a Dei, reparandam credidit miſericordia Dei, om- em fiduciam ſui ad opem CHRISTI referens, maxi- as illas Scythicas gentes, formidatas cunctis majori- us, & Alexandro quoque illi magno evitatas, ac tunc xtincto Romano exercitu, Romanis equis, armiſque ructiſſimas, hoc eſt, Alanos, Hunnos, & Gotthos in- unctanter aggreſſus, magnis, multiſque præliis vicit: rbem Conſtantinopolim victor intravit. Et ne par- am ipſam Romani exercitus manum, aſſidue bellan- do deterreret: extemplo fœdus, cum Athanarico rege Gotthorum percuſſit. Athanaricus Conſtantinopolim ad Theodoſium venit: quem ille mira animi jucundi- tate & affectione recepit. Denique cum urbem Atha- naricus intraſſet, & tam ædificia civitatis, quam exor- nati quaſi ad diem feſtum populi frequentiam cerne- ret, ac per ſingula mente inhæreret; cumque deinceps

imperatoris regiam ingreſſus, obſequia , officiaq
verſa conſpiceret. *Sine dubio*, inquit, *Deus ter*
eſt imperator : contra quem quicunque manus
niſus fuerit, ipſe ſui ſanguinis reus exitit. Nec
tamen ſuperveniente valetudine , rebus humanis
ſit. Cujus exequias imperator ipſe præcedens ,
eum ſepulturæ tradidit. Ac univerſæ Gotthorum
tes, rege defuncto aſpicientes virtutem , benignit
que imperatoris Theodoſii , Romano ſeſe imper
dediderunt. In iisdem etiam diebus, Parthi, cæte
barbaræ [illegible]iones, Romano prius nomini inimic
tro Conſtantinopolim ad Theodoſium miſere le
pacemque ſupplices popoſcerunt : factumque c
fœdus eſt. Interea cum Theodoſius in civitate ſu
Barbarorum gentibus , Thracias tandem ab ho
liberas reddidiſſet , & Arcadium filium ſuum co
tem feciſſet imperii : Maximus, vir quidem ſtren
probus, atque Auguſto dignus , niſi contra ſacra
fidem per tyrannidem emerſiſſet , in Britannia i
ab exercitu imperator creatus, in Galliam tranſi
vero Gratianus , dum exercitus negligeret , & p
ex Alanis , quos ingenti auro ad ſe tranſtulerat,
ac Romano militi anteferret ; adeoque Barba
comitatu & prope amicitia caperetur: ut nonnun
eodem habitu iter faceret : odia contra ſe militu
citavit. Maximus ergo ab infenſis Gratiani legio
exceptus, eundem ſubita incurſione perterritum,
liam tranſire meditantem , dolis circumventum
fecit, ætatis IX & XX annos habentem: fratre
ejus Valentinianum Auguſtum etiam expulit.
lentinianus in orientem refugiens a Theodoſi
tertia pietate ſuſceptus eſt. Fuit autem Gratian
teris haud mediocriter inſtitutus. Carmen facer
batus , ornate loqui , explicare controverſias
rum more : nihil aliud die, noctuque agere, quan
culis meditari ; ſummæque voluptatis , divinæq
tis credere deſtinata ferire : parcus cibi ; ſom
ac libidinis victor : cunctisque fuiſſet plenus b
ſi ad cognoſcendam Reipublicæ gerendæ ſcie
animum intendiſſet : a qua prope alienus non
voluntate, ſed etiam exercitio fuit.

PA

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

AVLLI DIACONI

LIBER XII.

ANNO ab urbe condita MCXXXVIII Theo-
doſius genitus patre Theodoſio , matre Ther-
mantia , XLI imperator , interfecto per Maxi-
mum Gratiano , imperium Romani orbis obti-
lus,manſitque in eo annis XI,cum jam in orien-
tibus VI annis, Gratiano vivente, regnaſſet. Ita-
tis cauſis ad bellum civile permotus:cum e duo-
guſtis fratribus, unius interfecti ultionem, alte-
titutionem procuraret,ſeſe adverſum Maximum
um ſola fide major (nam longe minor univerſi
tus bellici comparatione) proripuit , Aquilejæ
us inſederat:Andragatius comes ejus, ſummam
dminiſtrabat. Qui cum largiſſimis militum co-
tuto conſilio,omnes Alpium & fluminum aditus
miſſet : dum navali expeditione incautum hoſ-
ævenire parat & obruere:ſponte inſuper eadem,
bſtruxerat,clauſtro deſeruit. Ita Theodoſius ne-
entiente Alpes intravit: atque Aquilejam impro-
adveniens , magnum hoſtem Maximum ac tru-
& ab immaniſſimis quoque Germanorum gemi-
buta, ac diſpendia ſolo terrore nominis exigen-
ne controverſia clauſit,cepit,occidit.hanc Maxi-
ditionem beatus Martinus ante prædixit. Va-
ianus recepto Italiæ potitus imperio eſt. Andra-
comes, cognita Maximini nece, præcipitem ſeſe
in undas dedit, ac ſuffocatus eſt. Theodoſius in-
am victoriam, Deo procurante, ſuſcepit. Victo-
noque Maximi filium , quem imperatorem pater
s infantuli ætate reliquerat , extinxit. Valenti-
s junior, cum in Gallias tranſiiſſet, ibique tran-
Remp. ageret , apud Viennam dolo Arbogaſtis
is ſui ſtrangulatus : atque ut voluntariam ſibi
viſſe mortem putaretur laqueo ſuſpenſus eſt.
extincto , Arbogaſtes tyrannum creavit Euge-
, eligens hominem , cui titulum imperatoris im-
et, ipſe acturus imperium. Vir Barbarus, animo,
io, manu,audacia, potentiaque nimius contraxit
ue innumeras , invictaſque copias, vel Romano-
ræſidiis,vel auxiliis Barbarorum: aliis poteſtate,
coguatione ſubnixus. Denique extabat genere
us,cultorque ſordidiſſimus Idolorum. Igitur Eu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

genius atque Arbogaſtes cum inſtructa acie A[...]
tranſitus tenerent, Theodoſius expers cibi ac [...]
orationi incumbens totam noctem pervigil exegi[...]
tamen ſe eſſe deſtitutum a ſuis ſciret, ab hoſtib[...]
cumſeptum neſciret: fiducialiter arma corripiens[...]
que crucis ſignum prœlio dedit: ac ſe in b[...]
etiam ſi nemo ſequeretur, victor futurus immiſit[...]
conſultus Ioannes Anachoreta eum victorem ſp[...]
derat. Quem cum Arbitio hoſtilium partium c[...]
ignarum circumpoſitis excepiſſet inſidiis: con[...]
mox ad reverentiam Auguſti, eum non ſolum pe[...]
liberavit, verum etiam auxilio inſtruxit. Cum[...]
congreſſionem ventum eſſet, vehemens turbo ven[...]
a parte Theodoſii in ora hoſtium ruit, qui ab ej[...]
te ſpicula miſſa, valenter hoſti infigeret, & hoſti[...]
nu miſſa repelleret. Nec mora, parva ſuorum da[...]
ge, victori ſe Theodoſio hoſtilis exercitus proſt[...]
Eugenius captus, atque interfectus eſt. Arboga[...]
ſua manu percuſſit. præmiſerat namque prius Th[...]
ſius X millia armatorum Gotthorum, quæ ab [...]
gaſte comite funditus deleta ſunt, quos utique [...]
doſio perdidiſſe, magis lucrum quam detrim[...]
fuit. Ad cujus laudem ob inſignem victoriam [...]
quidam eximius, ſed infidelis inter cætera hos [...]
culos cecinit.

O nimium dilecte Deo, tibi militat æther
Et conjurati veniunt ad claſſica venti.

Huic ferunt ſomnio nomen parentes monitos [...]
viſſe: quod in latinum, *a Deo datum* poteſt int[...]
De hoc etiam oraculo in Aſia divulgatum eſt: [...]
Valenti ſucceſſurum, cujus nomen θ & ο atque δ [...]
initiaretur. Qua cognitione principii deceptus [...]
dorus: cum ſibi imperium deberi præſumeret, ſca[...]
cupidinis ſupplicia perſolvit. Fuit autem Theo[...]
propagator Reip. atque defenſor eximius, morib[...]
corpore Trajano ſimilis, quantum ſcripta veter[...]
picturæ docent: a quo & originem traxit. Sic em[...]
ſtatus, membra eadem, par cæſaries, os ſimile; a[...]
eo, quod illi aliquantulum vellendo, ſteriles gen[...]
que tamen ingentes oculi erant: neſcio an tant[...]
tia, tantusque flos in facie, ſeu tanta dignitas in i[...]
fuiſſet. Mens vero prorſus ſimilis: adeo, ut nihi[...]
queat, quod non ex libris ejus in iſtum videatur t[...]
ferri. Clemens animus, miſericors, communis ſol[...]
bitu differre ſe a cæteris putans. In omnes honori[...]
verum effuſus in bonos: ſimplicia ingenia æque d[...]
re; erudita mirari ſed innoxia, largiri magno a[...]

ma[...]

amare cives vel privato contubernio cognitos,
honoribus, pecunia, beneficiis cæteris munera-
ſertim quorum erga ſe velut patrem aſpero caſu
comprobaſſet: illa tamen, quibus Trajanus
s eſt vinolentiam ſcilicet, & cupidinem trium-
, usque adeo deteſtabatur, ut bella non move-
inveneriт, prohibueritque lege miniſteria laſci-
altriasque comeſſationibus adhiberi: tantum
tribuens & continentiæ, ut conſobrinarum
tanquam ſororum vetuerit. literis mediocriter
, ſagax plane, multumque diligens ad noſcenda
majorum. Execrabatur, cum legiſſet ſuperbiam
ntium, præcipue perfidos & ingratos. Iraſci
bus indignis, ſed ſubito flecti: unde dilatio-
lica emolliebat interdum ſevera præcepta: ha-
ea Naturæ munere, quod Auguſtus a Philoſo-
octore. Qui cum vidiſſet eum facile commoveri
rum aliquid ſtatueret, monuit, ut ubi iraſci
t, IIII atque XX Græcas literas memoria recen-
ut illa concitatio, quæ momenti eſt alio tra-
parvi temporis interjectu langueſceret. Me-
ud dubie, quod eſt raræ virtutis, poſt auctam
potentiam regalem. auri argentique pondera
a tyrannis, multis ex ſuo reſtituit. Inerat ei
ietatis eximiæ. colere patruum tanquam geni-
fratris mortui, ſororisque liberos habere pro
ognatos, affinesque parentis animo complecti.
s, lætumque convivium dare, nec tamen ſum-
. miſcere colloquia pro perſonis, ſtudio, dig-
us, ſermone cum gravitate jucundo: blandus
concors maritus. Exercebatur neque ad illece-
neque ad laſſitudinem: ambulationibus, cum
ium, animum reficiens. Regebat valetudinem
ntia veſcendi. Hujus & apud homines man-
o, & quanta extiterit apud Deum devotio, hoc
onſtratur exemplo. nam cum apud Mediolanum
um fruiturus ſolemniis, eccleſiam vellet intra-
nque beatus Ambroſius pro quodam facinore,
blice pœniteret, non admiſſurum ſe diceret: &
itionem humiliter pertulit, & ſatisfactionem
ubeſcens, indictum ab Epiſcopo pœnitentiæ
n devotus excepit. Huic ſociata in conjugio Fla-
ir, ex qua Arcadium & Honorium genuit: qua
ta, Gallam Valentiniani Majoris & Iuſtinæ fi-
Valentiniani quoque Iunioris ſororem in matri-
m duxit, quæ ei Placidiam peperit: cui poſtea
tris nomine Gallæ, cognomentum acceſſit. Ita-

que quinquageſimum Theodoſius annum agens
tis, in pace apud Mediolanum rebus exceſſit huma
utramque Remp. utriſque filiis, Arcadio & Hon
quietam relinquens. Corpus ejus eodem anno
ſtantinopolim translatum atque ſepultum eſt.

PAVLLI DIACON

LIBER XIII.

ANNO ab urbe condita MCXLIX Arcadius
guſtus in Oriente factus, Honorius frater ej
Occidente XLII loco commune imperium d
ſis tantum ſedibus tenere cœperunt. Quorum pate
ram viris potentiſſimis mandaverat habere, i
Rufino Orientalis aulæ, Stiliconi Occidentalis i
rii. Vixitque Arcadius, poſt patris exceſſum anni
imperiique ſummam Theodoſio filio parvo admo
moriens tradidit. Interea Gildo comes Africæ, c
ta Theodoſii morte, arbitratus minimam in par
ſpem fore, Africam jure proprio cœpit uſurpare. H
frater Maſcelzer germani perfidiam perhorreſcen
Italiam rediit. Gildo duos ejus filios, quos pater
querat, dolo circumventos occidit; ad hunc jam ho
bello inſequendum, Maſcelzer frater miſſus eſt. Ma
zer jam a Theodoſio ſciens, quantum viribus deſ
tiſſimis oratio hominis per fidem CHRISTI
mentiam Dei impetraret, Caprariam inſulam ad
Inde ſecum ſanctos viros adducens, cum quibus
tionibus ac jejuniis aliquot continuavit & noctes.
te triduum quoque quam hoſti contiguus fieret, c
noctu beatum Ambroſium paulo ante defunctum, q
do victoriam caperet, diem ſibi indicantem & lo
ac tertio demum die, poſt noctem orationibus, hy
que pervigilem cum V ſolummodo millibus adv
LXXX millia hoſtium pergens, eos Dei nutu ſine
in deditionem accepit. Quo viſo auxiliarii Gild
Barbari iſico terga dedere. Gildo & ipſe fugam
piens, aſcenſa navi, cum in Africam rediiſſet, poſ
quot dies ſtrangulatus interiit. Sane idem Maſce
rerum ſecundarum inſolentia tumens, eccleſiam
temerare auſus eſt: atque ex ea quoſdam non dubi
extrahere: ſecuta mox pœna ſacrilegum eſt: nam
aliquantulum temporis ipſe punitus eſt. Interea
nus, cui orientalis aulæ a Theodoſio cura commiſſ
malo perfidiæ depravatus, cum Barbarorum ſo

reg

tentaret invadere, morte juſtiſſima pœnas
lico quoque Occidentis tutor imperii, imme-
latorum beneficiorum, immemor affinitatis:
er extabat Honorii, regnum & ipſe Eucherio
ctans, ingentia Reip. intulit mala. Nam ſæpe
ere poſſet Barbaros, fovit eos: ſæpe Alaricum
this ſuis vicit, ſæpe concluſit, ſæpeque dimi-
uis fuerit exitus, ſuo melius loco dicetur. Inter
nium antiquorum præſentiumque hoſtium lon-
aniſſimus Radagaſus rex Gotthorum, totam
io impetu invadit Italiam: nam fuiſſe in ejus
plus quam ducenta millia Gotthorum ferunt.
ra hanc incredibilem multitudinem, indomi-
virtutem Barbarus erat, & Scytha: qui omnem
generis ſanguinem, diis ſuis propinare devo-
vadit ilico Romam pavor infinitus: fit omnium
rum in urbe concurſus: declamatur a cunctis,
deo perpeti, quod neglecta fuerunt magnorum
eorum. Magnis querelis ubique agere: & conti-
repetendis ſacris, celebrandisque tractatur: fere
urbe blaſphemiæ ad nomen CHRISTI
m lues aliqua probris ingravantur. Conducun-
omanis adverſus Radagaſum duo pagani du-
otthorum Sarus, & Virdinus Hunnorum. Sed
t Deus rem ſuæ potentiæ, infidelium virtute
Contritus namque divinitus Radagaſus in aſpe-
ani montis jugo, urgente undique timore, con-
r. Agminaque quibus anguſta dudum videba-
ia, latendi ſpe in unum ac parvum montis ver-
ruduntur: quo cum fame & ſiti conficerentur,
dagaſus ſolus ſpem fugæ ſumens, captus a Ro-
in vincula conjicitur, ac paullisper retentus, vi-
tur. Tanta vero multitudo captivorum Got-
fuiſſe fertur, ut in viliſſimarum pecudum mo-
gulis aureis paſſim greges hominum venderen-
erea Alaricus Italiam ingreſſus, cum ab Hono-
m, qua cum ſuo exercitu conſiſtere poſſet, expe-
Honorius deliberato conſilio, ei Gallias conceſ-
dum ad Gallias pergens, ob recuperationem ju-
um apud Polentiam aliquantulum reſediſſet,
comes in perniciem Reip. Gothos pertentans:
is inſidiis aggredi cuperet, belli ſummam Sau-
ino duci commiſit: qui ipſo ſacratiſſimo die Pa-
Gothis nil tale ſuſpicantibus, ſuper eos irruit,
mque eorum partem proſtravit. Nam primum
bati Gotthi, ac propter religionem cedentes, de-
rma corripiunt, more ſolito cohortantur, victo-

xemque virtute potiori proſternunt exercitum. Hi
rabiem furoris excitantur, captum iter deſerentes
mam contendunt petere; cuncta, per quæ ierant
ferroque vaſtantes. Nec mora, venientes urbem cap
devaſtant, incendunt: dato tamen prius præcepto
qui in ſancta loca, præcipue ſanctorum Apoſtol
Petri & Paulli Baſilicas confugiſſent, hos in prim
violatos, ſecurosque ſinerent: deinde quantum po
prædæ inhiantes, ſanguine temperarent. Capta i
Roma eſt MCLXIIII conditionis ſuæ anno, di
tertia, ſponte Gotthi urbe diſcedunt. facto aliqu
rum ædium incendio, ſed ne tanto quidem, qua
olim a Cæſare factum eſt. Deinde per Campan
Lucaniam, Brutiamque ſimili ſtrage, bacchantes,
gium pervenere, in Siciliam transfretare cupie
quo cum transmeare aſcenſis navibus vellent, pe
naufragium plures ſuorum amiſerunt. Alaricus
hæc dum quid ageret, deliberaret: apud Coſe
morte ſubita defunctus eſt. Gotthi Baſentum an
de alveo ſuo captivorum labore derivantes, Alar
in medio ejus alveo cum multis opibus ſepeliunt:
nemque meatui proprio reddentes, nequis locum
poſſet, captivos qui interfuerant extinguunt. R
deinceps Athaulfum Alarici affinem Gotthi c
tuentes, Romam redeunt; ſi quid reſidui fuit, mo
cuſtarum eradunt: auferentes deinde Gallam P
diam, Theodoſii principis filiam, ſororem Hon
quam ſibi Athaulfus apud forum Cornelii conn
copulavit: quæ multo poſt Reip. commodo fuit.
ad hoc mariti animum, accerrimo ingenio ſubtili
que blandimentis eum inflexit: ut ultro a Romani
cem expeteret: qui ad Gallias proficiſcens apud B
nonem fraude ſuorum occiſus eſt. Poſt quem Gen
 eus regnum capiens, dum pacem Romanis ſervare
pouit: & ipſe a ſuis peremptus eſt. Deinde W
regnandi jura ſuſcepit; ad hoc electus a Gotthis
pacem infringeret: ad hoc a Deo ordinatus, ut co
maret. Interea comes Stilico Vandalorum perfid
doloſæ gentis genere editus, Eucherium, ut dictum
filium jam a puero Chriſtianorum perſequutionem
ditantem, ut imperio ſubſtitueret, ante biennium
manæ irruptionis gentes, copiis, viribusque intol
biles, hoc eſt Alemannorum, Suevorum, Vandalor
Burgundionum, ultro in arma ſuſcitavit: easque p
re Gallias voluit, ut ſub hac neceſſitate a gener
filium extorquere poſſet imperium. Tandem ubi in
ratori Honorio, exercituique Romano hæc tan

ge

nna patefacta ſunt: commoto juſtiſſime ex-
ciſus eſt Stilico: qui ut unum puerum purpu-
eret, totius humani generis ſanguinem dedit.
Ipſe, Eucheriusque filius ejus, paucique
em ſatellites tantarum molitionum puniti
em tempore clariſſima loca urbis fluminibus
nt, quæ inflammari ab hoſtibus nequive-
r hæc apud Britannias Gratianus tyrannus
tus occiditur. Cujus loco Conſtantinus ex
litia, propter ſolam ſpem nominis, ſine meri-
s eligitur: qui ad Gallias tranſiens, ſæpe a
incerto fœdere illuſus, detrimento magis
quam augmento. Tunc duo juvenes locuple-
mus & Veridianus, acceptis propriis ſervulis
culis, ſeſe, Patriamque a Barbaris & Tyranno
e moliti ſunt. Adverſum hos Conſtantinus,
em filium ex monacho Cæſarem factum, cum
um fœderatis Barbaris in Hiſpanias miſit.
Barbarorum fultus auxilio, eos primo prœ-
nit: quibus Barbaris dum clauſtra Pyrenæi
ommiſſa fuiſſent, ab eis tota, quæ per Gallias
itur, ferocitas gentium Hiſpanarum provin-
miſſa eſt. Itaque poſt multas ſtrages, incendia,
s, tandem diviſis ſedibus, Barbari ad aratra
, Romanorum reſiduos ceperunt: ut ſocios,
ne foverent.

PVLLI DIACONI

LIBER XIIII.

t imperator Honorius, dum vires Reip. quo-
is cerneret labefactari incommodis, virum
um & bellicoſum Conſtantium comitem ad
cum exercitu miſit. Is mox ut Galliam ingreſ-
continuo Conſtantium tyrannum apud Areta-
inxit. Conſtans vero ejus filius a Geruntio ſuo
Viennæ peremptus eſt, in cujus locum Geron-
timum quendam ſubſtituens, a militibus ſuis
r. Maximus deinde purpura exutus in Hiſpa-
lans obiit: exinde Iovinus apud Gallias mox ut
it cecidit. Sebaſtianus tyrannus frater ejus con-
reatus occiſus eſt. Tertullus conſul, qui ſe
em in ſenatu futurum gloriatus eſt, pari nihilo
xitu periit. Attalus a Gothis Imperator effec-
poſtmodum captus a Conſtantio, miſſusque

 Honorio,

Honorio, truncata manu: vitæ relictus eſt. He
quoque cum Sabino genero cum tribus milit
ſeptingentis navibus ex Africa Romam tenden
per occurſum comitis marini territus, & in fuga
ſus, arrepta navi ſolus Carthaginem rediit,
peremptus eſt. Hos omnes Honorius optima reli
magnaque Conſtantii induſtria ſuperavit. merito
nam his diebus præcipiente Honorio, favente Co
tio, ſopitis apud Africam hæreticis, pax eccleſi
ditur: in qua fulgentiſſimus tunc apud Hippone
gium, totiusque magiſter Eccleſiæ florebat Augu
Interea Wallia Gotthorum rex Dei judicio ter
Placidiam apud ſe honeſte habitam, exigente
ſtantio, fratri Honorio reddidit: pacemque cum e
tis obſidibus pepigit: ſeque pro Romanis adve
Barbaros, qui Hiſpanias invaſerant, pugnaturum
pondit. Mittunt e contrario Wandalorum, Suevo
que reges principi Honorio legationem his ver
Tu cum omnibus pacem habe: omnium obſides
pe: Nos nobis confligimus: nobis perimus. Vic
tibi, tua erit quæſtus Reip. ſi utrique pereamus
itaque tantis incommodis, deo favente, ſopitis, H
rius Gallam Placidiam germanam ſuam, Conſta
ſuo Comiti, fide integerrimo, & ingenti viro jam
dum promiſſam, magno cunctorum gaudio ſociavi
qua Valentinianum filium Conſtantius genuit,
poſtea Reip. imperium geſſit. Hoc in tempore fo
Conſtantius pepigit firmiſſimum cum rege Gottho
Wallia, tribuens ei ad habitandum Aquitaniam
liæ provinciam, ejusdemque provinciæ quasdam
vitates vicinas. Cernens itaque Honorius ubiqu
Conſtantii virtute & ingenio, ſeu per bella, ſeu p
moderatione tueri, eum cunctis adnitentibus apud
vennam in regni conſortium aſcivit, qui nec dum
tem menſibus evolutis, ex hac luce ſubtractus eſt.
diebus apud Bethlehem Palæſtinæ, beatiſſimus Hi
nymus, expletis nonaginta & octo vitæ annis, ad Ch
tum migravit. Sequenti tempore, Maximus apud Hi
nias factione Ioviniani, qui tunc in re militari pri
habebatur, tyrannidem arripuit. Nec multo poſt ſ
rati utrique & capti ab Honorii exercitu, eidem c
apud Ravennam tricennalia ſua perageret, præſen
tur. Hac tempeſtate Britanni, Scotorum, Picto
que infeſtationes non ferentes, Romam mittunt ac
ſubjectione promiſſa, contra hoſtes auxilia flagita
Quibus ſtatim ab Honorio miſſa militum legio, m
nam Barbarorum multitudinem ſtravit. Cæterosq

Britann

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

finibus expulit. Sed mox, ut deceſſere
lvectis iterum navibus, hoſtes obvia quæ-
nculcant ac devorant. Rurſumque advo-
ui cæſumque hoſtem trans maria fugant.
ore dum Wandali, Alanique Hiſpaniam
, Honorius ad eas defenſandas, Caſti-
n cum exercitu dirigit: qui Caſtinus præ-
um Bonifacium, ac bellicis artibus exerci-
epto & injurioſo ſuo imperio, ab expeditio-
ietate avertit. Bonifacius vero periculoſum
umque ratus eum ſequi, quem diſcordem, ſu-
nque expertus eſſet, celeriter ſe ad portum
ue inde ad Africam proripuit: magnumque
m Reip. detrimentum, totiusque Africæ cau-
extitit. Caſtinus vero tanto collega ob ſuam
utiam privatus, nihil dignum in Hiſpaniis
ter hæc Placidia Auguſta a fratre Honorio
l Orientem cum Honorio & Valentiniano fi-
ta, a Theodoſio Auguſto Arcadii alterius
ſui filio, honorifice libenterque ſuſcepta eſt.
vero poſtquam cum minore, de quo præ-
t, Theodoſio Arcadii Germani ſui filio annis
raſſet: cum jam antea cum fratre XIII annis,
tre XII regnaſſet, Remp. ut cupierat, pacatam
is, apud urbem Romam vita exemptus eſt:
e ejus juxta beati Petri Apoſtoli atrium in
o ſepultum eſt. Huic ſoboles nulla fuit. Nam
iconis filiæ, id eſt, Maria & Hermantia, una,
am ei conjugio ſociatæ, utræque dei judicio
a morte præventæ, ex hac luce virgines
e. Fuit ſane Honorius moribus & religione
eodoſio non valde abſimilis: cujus tempo-
amvis multa externa bella ſurrexerunt, vel
minimo ſanguine quieverunt. Exempto rebus
Honorio, fultus præſidio Caſtini magiſtri
Ioannes invadit imperium, anno ab urbe
cIↄ CLXXVII, Theodoſius Arcadii filius,
eſimus tertius regum Romanorum, Orienta-
at imperium. Qui comperto patrui ſui Ho-
ere, mox Valentinianum amitæ ſuæ Placi-
m Cæſarem effectum, cum matre ſua Augus-
cipiendum Occidentis dirigit regnum. Quo
Ioannes, dum Africam, quam Bonifacius ob-
, bellare poſcit, ad defenſionem ſui infirmior
t. Denique veniens Placidia Auguſta & Valen-
Cæſar, mira fœlicitate eum continuo oppri-
ſuique gubernacula victores arripiunt: quo-
rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rum tunc milites crudeliter Ravennam dep
ſunt, eo quod illius maxime cives tyrannicæ p
viſſent. Caſtinum vero magiſtrum militum dam
lio, cujus arripuiſſe factione Ioannes tyrannid
debatur. Data Ætio venia, eo quod Hunni, q
ipſum Ioannes acceperat, ejus ſtudio remea
propria. Valentinianus igitur conſenſu totius
Imperator efficitur. Itemque ex decreto Theod A
guſtus appellatur. Dum hæc geruntur, Archillas
oppidum Galliarum a Gothis multa vi oppug
eſt: donec imminente Ætio, non impuniti abſce
Bonifacius inter hæc apud Africam potentia,
que augebatur. Mittuntur adverſus eum Mavo
Galbio: qui dum Bonifacium obſidere parant
interempti ſunt. Exinde gentibus, quæ uti navi
ſciebant: dum a concertantibus in auxilium vo
mare pervium factum eſt. Rurſus contra Boni
Sigiſuldus comes dirigitur. Bonifacius vero ſ
ſe non poſſe tuto Africam tenere, cernensque ſi
culum inſtare, in perniciem Reip. efferveſcens
dalorum, Alanorumque gentem cum Genſeri
rege ab Hiſpanis evocatos, Africæ intromiſit: qu
tam pene Africam ferro, flāma, rapinis crudeliſſi
vaſtantes, catholicam inſuper fidem Arriana im
ſubvertere. ſub hoc turbine beatiſſimus, de qu
miſſum eſt, Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus
vitatis ſuæ ruinam cerneret, tertio ejus obſidion
ſe, ſex & ſeptuaginta annis vitæ expletis, ex
quadraginta in clericatu, ſeu Epiſcopatu transe
ad Chriſtum perrexit. Eodem tempore pace to
bis ex mirabili conſenſione, Bonifacius ab Af
Italiam per urbem rediit, accepta magiſtri m
dignitate. Qui cum reſiſtentem ſibi Ætium proe
peraſſet: paucis interjectis diebus, morbo exſtinc
Ætius vero, cum depoſita dignitate in agro ſu
ret, ibique eum quidam ejus æmulus, repentino
ſu opprimere tentaſſet, profugit ad urbem, atque
ad Dalmatiam: deinde Pannonias ad Hunnos
nit: quorum amicitiis, auxilioque uſus, pacem p
pum & jus interpolatæ poteſtatis obtinuit: nec
poſt patriciatus etiam dignitatem adeptus eſt. Po
igitur, quæ præmiſſa eſt, Africæ cladem, data, p
gerium ad habitandum Wandalis Africæ por
pax eisdem neceſſaria magis, quam utilis data e
etiam temporibus Gundicarium Burgundionu
gem intra Gallias habitantem, Ætius patricius
obtrivit, pacemque ei ſupplicanti conceſſit. I

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

acis placita perturbant, & pleraque munici-
a ſuis ſedibus occupant. Cumque eſſent maxi-
lo Narbonenſi infeſti, civesque ejus longa ob-
fame affligerent: adveniens comes Litorius,
fugam vertit: & civitatem allata frumenti
ame liberavit. Dehinc anno ſequenti, bellum
n Gotthos, Hunnis auxiliantibus, geſtum eſt.
peſtate Genſericus apud Africam intra habi-
ſuæ limites, cupiens catholicam fidem, Arria-
tate ſubvertere: quosdam noſtrorum Epiſco-
ius perſecutus eſt, ut eos privatos jure baſili-
iarum etiam civitatibus pelleret, cum ipſorum
ia nullis ſuperbiſſimi regis terroribus cederet.
que diebus Valentinianus Auguſtus ad Theo-
principem ſuum fratruelem Conſtantinopolim
s eſt: filiamque ejus uxorem accepit. Per idem
piratæ multas inſulas præcipue Siciliam po-
unt. Inter hæc Litorius, qui ſecunda ab Ætio
poteſtate Hunnis auxiliantibus præerat, dum
riam ſuperare appetit: dumque Aruſpicum
s, & dæmonum ſignificationibus fidit, pugnam
tthis imprudenter conſeruit: ac primum qui-
guam hoſtium ſtragem dedit. Poſtmodum ve-
bene omnibus trucidatis, ipſe a Gotthis turpi-
us eſt. Poſtremo pax cum iisdem facta eſt,
m Romani poſt hujus lacrymabilis belli per-
humilius, quam unquam antea popoſciſſent.
aque rebus, quæ in Galliis componebantur,
, Genſericus, de cujus amicitia nihil metue-
Carthaginem dolo pacis invadit, omnesque
s, excruciatis diverſo genere tormentorum
, in jus ſuum vertit; nec ab eccleſiarum ſpolia-
bſtinens, quas ſacris vaſis exinanitas, & ſacer-
adminiſtratione privatas, non jam divini cul-
a, ſed ſuorum eſſe juſſit habitacula, in univer-
ptivi populi ordinem ſævus: ſed præcipue no-
& religioni infeſtus, ut omnino non poſſet
i, hominibus magis, an Deo bellum intuliſſet.
Carthago ab Wandalis hoc modo capta eſt,
uingentis octoginta & quinque evolutis, poſt-
Romano cœperat juri parere. Sequenti deinde
Genſericus ad Siciliam transiens, dum magnis
lamitatibus affligeret, accepto nuntio de Se-
io, qui ab Hiſpanis ad Africam tenderet, cele-
arthaginem rediit, ratus periculoſum ſibi, ac
re, ſi vir bellandi peritus recipiendæ Carthagi-
abuiſſet. Verum ille amicum ſe magis quam hoſ-

tem videri volens, dum de regis Barbari ami
proviſe præſumpſit, infœlici morte peremptu
hoc imperator Theodoſius bellum contra W
movit, Ariovindo, & Auſila, atque Germanc
magna cum claſſe directis, qui longis cuncta
differentes negotium, Siciliæ magis oneri qu
cæ præſidio fuere. Per hæc tempora Hunn
cias, & Illyricum ſæva populatione vaſtant
citus, qui Siciliæ morabatur, ad defenſionem
lium provinciarum revertitur. ſub his fere d
terribili terræ motu Roma concuſſa eſt: ut
ejus ædes, ædificiaque corruerunt. Britanni it
quibus præmiſſum eſt, cum rurſus Scotorum
numque incurſionibus premerentur, mittu
epiſtolam lacrymis, ærumniſque refertam,
quantocius auxilium efflagitant: quibus cu
minime annuiſſet, eo quod contra viciniores h
cupatus exiſteret: quidam Britannorum ſtre
tentes hoſtes abigunt: quidam vero coacti
ſubjiciuntur. Denique ſubactam Picti extrem
dem inſulæ partem, eam ſibi habitationem
nec ultra exinde hactenus valuerunt expelli.
ro reſidui Britannorum, dum continuos S
impetus formidarent, ultro jam de Romanor
ſidio diffidentes, Anglicorum gentes cum
Vertegerno ad defenſionem ſuæ patriæ inv
quos amicabili ſocietate exceptos, verſa in c
vice, hoſtes pro adjutoribus, impugnatoresq
re. Sequenti deinceps tempore gens Anglor
Saxonum Britanniam tribus longis navibus
tur: quorum dum inter proſperum domi fama
ſet, mittitur nihilominus exercitus multiplex
ciatus prioribus primum hoſtes, propter quos
tur, abigit. Deinde in Britones arma converte
ficta occaſione quaſi pro ſe eis militantibus m
pendia præparaſſent, totam prope inſulam ab
li ejus plaga usque ad occidentalem incendio
gladio ſubegit. At vero Theodoſius, dum ab
ginti uno ſuperioribus annis, quos cum Hono
vo regnaverat, ſeptem & viginti annis imperi
ſiſſet, ex quibus & cum Valentiniano genero
tranſegit, apud Conſtantinopolim morbo co
obiit, ibique ſepultus eſt.

PA

PAVLLI DIACONI

LIBER XV.

O ab urbe condita cIↄ CCIIII defuncto
odoſio quadrageſimo quarto in numero, Mar-
us Orientali aulæ præficitur Imperator. Cæte-
utiniani tempore hujus vel ſuperioris Impe-
urriculis aſcribuntur. Igitur Valentinianus Oc-
tor imperii, pacis ea tempeſtate fœdera cum
o Wandalorum rege firmavit: certisque ſpatiis
ter utrosque diviſa eſt. Genſericus de rerum
umidus, dum etiam apud ſuos ſuperbiret, va-
erſus eum conſpiratio eſt facta. Quorum mo-
etecta, diverſis ab eo excruciari periere ſuppli-
m ſiquidem funeribus, non minus virium ami-
ſi exſuperatus belli certamine fuiſſet. Interea
orum Attila, dum cum fratre Bleda regnum
nnonias, Daciamque gereret: Macedoniam, My-
Achajam, utrasque etiam Thracias immaniſſi-
devaſtaret: Bledam ſuum germanum regni-
ortem peremit, ejusque ſibi parere populos
. Fultus itaque fortiſſimarum gentium, quas
ugarat, præſidio, ad Occidentale moliendum
intendit imperium. Erant ſiquidem ſubjecti
inio rex ille Gepidarum famoſiſſimus Ardari-
amir etiam Gotthorum regnator, Niſo ipſo, cui
iebat, rege nobilior: fortiſſimæ nihilominus
larcomanni, Suevi, Quadi, præterea Herculi,
, ſive Tungri cum propriis regulis, aliæque
has Barbaræ nationes Aquilonis in finibus
antes. Horum omnium Attila ſuperbus im-
quanquam virium robore facile ſe poſſe adi-
aret, quod cuperet; non minori tamen conſi-
a, quam armorum fortitudine hoſtes aggredi
t. Prævidens itaque ſagacitate, qua callebat,
fore tutum, ſi Gotthi, qui intra Gallias mo-
r, Romanis auxilio jungerentur: amicum
is ſimulans, adverſum Romanos ſe adſerit
rum: Romanorumque e diverſo quaſi ami-
petens, in Gotthos eorum videlicet hoſtes
etur arma moturum. Agebat itaque hæc verſu-
aries: quatenus ſi hos poſſet a ſocietate divide-
lius utrosque ſingulari certamine proculcaret.
us aſtutias Ætius non minori acumine prævi-

dens

dens, legatos ad Theodoricum, qui eo tempo
this apud Toloſam regnabat, dirigit: qui cum e
fœdera ſociarent. Annuit, juxta Ætii votum Ro
rum legatis Theodoricus: jungitque cum eis
nus ſibi proſpiciens firmiſſimum fœdus, prom
ſe pariter pugnaturum. Fuere interea Romanis a
Burgundiones, Alani cum Sangibano ſuo rege,
Saxones, Riparioli, Labrones, Sarmatæ, Armo
Liticiani, ac pene totius populi Occidentis. Qu
nes Ætius ne impar Attilæ occurreret, ad bell
verat ſocietatem. Convenitur ex utraque parte
pos Catalaunicos, qui centum in longitudine le
ex latitudine ſeptuaginta, ut Gallis mos eſt
feruntur. Attila itaque primo impetu, mox ut
ingreſſus eſt, Gundicacium, Burgundionum reg
bi occurrentum protrivit. Deinde cum ad loc
taminis ventum eſſet, inquirit aruſpicem, ſiq
de belli ſorte venturum prædicaret. Qui arte
niaca exta pecudum perſcrutans, Attilæ infau
nuntiat: hoc tamen quantulumcumque ſolatium
quod ſummus de parte hoſtili in certamine duc
cumberet. Attila, dum hæc de Ætii interitu, cuj
tem ſitiebat denuntiari putaret: non dubitavit v
ſuorum perditione bellum committere, dummo
tium ſuis moribus fortiter obſiſtentem poſſet ex
re. Committit itaque pugnam jam in veſper
vergente: ut ſi ſuperaretur ab hoſtibus, immine
noctis tenebris occultaret. Conveniunt hinc in
tiſſimæ nationes, conferuntur acies: fit bellum a
mis, & pertinax, quale vix ulla narratur hiſtori
antea præliandi ardore quievere, quam eis nox
veniens pugnandi voluntatem adimeret. Eo ſiq
prælio, CLXXX millia hominum cæſa refer
Tantumque eſt ſanguinis effuſum, ut parvulus, q
dem labebatur, rivulus, immodicus ſubito torr
fectus, cadavera ſecum traheret peremptorum.
Iam autem de morte Ætii ſua ſuſpicio fefellit.
incolumi Ætio rex ibi Gotthorum Theodoric
cubuit. In quo prælio quamvis neuter ceſſiſſet
tus, conſtat tamen Attilam fuiſſe ſuperatum. Q
die altera intra plauſtrorum munimenta ſe co
erumpere non auderet: nec tamen ceſſaret tub
clamore perſtrepere; Turiſmundus Theodorici
filius dolens de paterno funere, ſtatuit Attilam
dione coartare: & eum ejusque exercitum ad i
cionem usque delere. Tunc Attila de vitæ fiduc
deſperans, ex equitatoriis ingentem pyram ſell

ut ibidem ſe Gotthis imminentibus, ſuppoſito
emaret, ne ut quiſquam de ejus lætaretur vul-
ut rex tantarum gentium in poteſtatem hoſtium
ret. Ætius vero caute perpendens Romanos a
s perempto Attila deprimi, nec deinceps adver-
otthos, ſi neceſſitas incumberet, habere ſola-
lio Theodorici, quaſi ejus rebus conſulens, per-
, ut domum reverteretur, regnum paternum ar-
: ne ſi ab ejus invaderetur germanis, acerbius
cum ſuis, quam cum hoſtibus dimicare. Hoc
ſilium tanquam pro ſua ſalute prolatum liben-
lectens, domum reverſus eſt, regnumque pater-
ſcepit. Cæterum Ætius & ob hoc talia machi-
ſt, ut Attilam ab ejus impreſſione ſubduceret.
heu mens hominum, quantum hac proviſione
entum patriæ, dum avertere cupit, ingeſſit.
Attila cernens ſe relictum, hoſtes ad propria
e, erectis animis, ac ſpe ſalutis elevatus, Panno-
edavit: multoque potiorem exercitum coacer-
aliam furibundus introiit: ac primum Aquile-
itatem in ipſo Italiæ ſitam principio expugna-
eſſus eſt. Quam continuo triennio obſidens,
verſus eam, ſtrenue civibus repugnantibus, ni-
valeret; jamque murmur ſui exercitus non va-
mis tolerare penuriam audiret: cum die qua-
itatem circuit, ut ex qua eam parte facilius
xpugnare inquireret: cernit repente aves in
rum faſtigiis nidificare ſolitas, quæ Ciconiæ
ur, uno impetu ex urbe migrare, fœtusque ſuos
s, roſtris per rura forinſecus deportare. *Aſpi-*
quit ad ſuos, *jam aves futurorum præſcias,*
m relinquere civitatem. Statimque adhibitis
s, tormentisque, hortatur ſuos: acriter expug-
em, ac ſine mora capit, diripiuntur opes, capti-
, vel trucidantur cives, reſiduum direptionis
poſito flamma conſumit. Fuerat ſiquidem in ea
fœminarum nobiliſſima Dugna nomine, for-
lem eximia, ſed candore pudicitiæ amplius
. Hæc dum habitaculum ſupra ipſa urbis mœ-
eret, turremque excelſam ſuæ domui imminen-
b qua Natiſſa fluvius vitreis labebatur fluentis;
diſſimis hoſtibus ludibrium fieret, animæque
udinem velut illata libidine vitiaret, mox ut
m hoſtium, captamque urbem præſenſit, e ſum-
dem turre obvoluto capite in gurgitem præ-
dedit: metumque amittendæ pudicitiæ me-
i exitu terminavit. Plura præterea ejusdem re-

gionis caſtella immanis hoſtis, vel captivatis
ſuccendit, ac diruit. Concordiam, Altinum ſi
vium vicinas Aquilejæ civitates fulminis inſta
litionis ſolo coæquavit. Exinde per univerſas
urbes, hoc eſt, Vincentiam, Veronam, Brixian
mum, ſeu reliquas, nullo reſiſtente Hunni bac
tur. Mediolanum, Ticinumque pari ſorte diripi
igne tamen abſtinentes & ferro. Deinde Æmi
tatibus ſimiliter exſpoliatis, noviſſime eo lo
Mincius fluvius in Padum confluit, caſtra me
Vbi Attila conſiſtens, dum utrum adiret Romam
ſiſteret, animo fluctuaret: non urbi, cui infeſ
conſulens, ſed Alarici exemplum pavens, qui
ſe urbi non diutius ſupervixit. Dum ergo ha
tempeſtates revolveret, repente illi legatio p
ma a Roma advenit. Nam per ſe vir ſanctiſſi
Papa ad eum acceſſit. Qui cum ad regem B
ingreſſus eſſet, cuncta, ut optaverat, obtinens: n
Romæ, ſed totius Italiæ ſalutem reportavit
namque nutu Dei Attila fuerat: nec aliud C
cerdoti loqui valuit, niſi quod ipſe præoptaba
itaque poſt diſceſſum Pontificis interrogatum
tilam a ſuis, cur ultra ſolitum morem tantam
tiam Romano Pontifici adhibuerit: quandoqu
ne ad omnia, quæ ſibi ille imperaſſet, obtem
Tum regem reſpondiſſe, non ſe ejus qui adven
ſonam reveritum eſſe, ſed alium ſe virum ju
in habitu ſacerdotali aſtantem vidiſſe, forma
& canicie venerabilem, illumque evaginato
ſibi terribiliter mortem minitantem, niſi cun
ille expetebat, expleſſet. Igitur Attila tali mo
ſævitia repreſſus, relicta Italia Pannonias
ad quem Honoria Valentiniani Principis G
dum a fratre ob decus pudicitiæ diſtricte ſer
ſuum Eunuchum dirigit: quatenus eam ſibi
in matrimonium extorqueret. Accepto itaque
tila nuntio, qui jam Italiæ fines exceſſerat, n
fatigato exercitu regredi poterat, mandat Va
no Imperatori, minitans pejora ſe proxime i
Italiæ, niſi mox ei ſuam germanam cum pa
debita transmiſiſſet. Qui reverſus ad propri
ſupra plures, quas habebat uxores, puellam v
coram indicto nomine ſibi in matrimonium
ob cujus nuptias profuſa convivia exercens, c
tum vini, quantum nunquam antea inſim
ſet, cum ſupinus quieſceret, eruptione ſangui
ei de naribus ſolitus erat effluere, ſuffocatus

ſ eſt. Eadem denique apud Conſtantinopolim nocte, rtiano imperatori in ſomnis dominus apparens, um Attilæ fractum oſtendit: quo ſcilicet armorum ere gens illa fidere in bello maxime ſolet. Dum gerumtur, apud Britanniam Pelagianæ hæreſeos ertores Britannorum tentant ſubvertere fidem: qui Gallorum Epiſcopis auxilium petentes, ad rectæ i defenſionem ſanctiſſimum virum Germanum, tiisque jam virtutibus clarum, Altiſiodorenſis ecſiæ epiſcopum accipiunt: & Lupum Tracaſenum eſulem, atque Apoſtolicæ gratiæ virum, qui non nus ſignorum miraculis, quam doctrinæ verbis, om- ad ſanæ fidei confeſſionem reduxerat. Ecce autem huc ibidem ſanctis Epiſcopis exiſtentibus, valida xonum, Pictonumque manus Britanniam advehitur. hilominus Britones mox arma corripientes hoſtibus viam pergunt: cum quibus beatiſſimus Germanus iſcopus ſponte ſe offerens, una pergit ad prælium. mque ipſe dux belli ante confectam aciem conſtiſet, jamque hoſtes conglobati propius adventarent, n tubæ clangoribus, non gladiis fidens, imperat ſommodo ſanctus antiſtes: ut, cum ipſe prior inclamas- t, omnes voce conſona eundem reſponderent ſermo- m. Moxque elevata magna voce, *Alleluja* ſonavit: mque omnis exercitus ſublato ad ſidera clamore, *Alleluja* reſpondiſſet: cunctaque per circuitum loca ſultaſſent, continuo tantus hoſtes pavor invadit, ut ſſoluta acie fugam arripientes, ac ſi ſingulorum cercibus gladius immineret, tremebundi ad propria regerent. Igitur quia virtus ſemper invidiam parit: alentinianus Imperator, quantum res docuit proſpeis Ætii ſucceſſus, ut præmiſſum eſt, pertimeſcens, eum, mulque Boëtium ſenatorem nobiliſſimum gladio peremit. Ita vir bellicoſiſſimus Ætius, & quondam Attiæ regis potentiſſimi terror occubuit: cum quo pariter Occidentis imperium, ſalusque Reipub. corruit: nec actenus ultra valuit relevari. Sed nequaquam Valentiniano mors Ætii impune ceſſit: nam & ipſe anno ſe- nenti a Traſila Ætii milite, cum XXX annis impeium geſſiſſet, confoſſus interiit. E quibus cum Theoofio ſocero XXV, cum Martiano V imperavit. Morno Valentiniano regni jura Maximus apud urbem nvadens, nec dum duobus expletis menſibus, a Romaiis peremptus eſt. Continuo advectis ex Africa naviius, adeſt Genſericus cum validiſſimo ſuæ gentis exercitu, fultus inſuper præſidio Maurorum, cum adhuc Romanæ eccleſiæ beatiſſimus Leo ageret põtificatum:

percuſſis itaque Romanis tam terribili nuntio, no- busque ſimul, aut popularibus ex urbe fugienti- urbem omni præſidio vacuam Genſericus obtinuit: o- currentes ſibi extra portam eodem ſancto Leone e- copo: cujus ſupplicatio ita eum, Deo adjuvante, i- vit: ut quia omnia poteſtati ejus eſſent tradita, ab i- tamen & cæde abſtinerent, atque ſuppliciis quat- decim interim dies ſecura, & libera ſcrutatione o- bus opibus ſuis Roma vacuata eſt. Multaque m- captivorum, prout cuique ætate an arte placuert, cum regina Eudoxia, quæ Genſericum ad hoc fac- invitaverat, duabusque ejus filiabus Carthaginem ductæ ſunt. Capta itaque hoc modo a Genſerico - ma eſt, poſtquam eam primo Alaricus invaſerat. jam vice expletis ab eo tempore XLIII annis, a co- tione ſua cIↄ CC atque VIII evolutis. Relicta it- urbe, per Campaniam ſeſe Wandali Maurique - dentes, cuncta ferro, flammisque conſumunt: quid - ſupereſſe poteſt, diripiunt. Captivamque nobiliſſi- civitatem ad ſolum usque adjiciunt, captivant, - dantur, Nolam nihilominus urbem ditiſſimam, - que quamplures pari ruina proſternuntur. Neap- præterea, quasque ob infirmitatem capere non p- rant, rebus agrariis exinanitas relinquunt, quicun- gladio ſuperfuerant, captivitatis jugo ſubjiciuntu- ter has procellas vir piiſſimus Paulinus Nolanæ u- epiſcopus, poſtquam quidquid habere potuit in ca- vorum redemptionem expendit: noviſſime cum nih- aliud, niſi ipſe ſibi ſolummodo ſupereſſet, pro cu- dam viduæ filio maternas non valens ferre piis v- ribus lacrymas: cum eadem ad Africam proficiſc- quo jam hoſtes deſcenderant, ſeſe barbaro viro - vicaria in ſervitium tradidit, cujus ſanctitas cum a- eandem barbaram gentem Dei nutu cognita fui- demum cum omnibus ſuis civibus ad urbem propr- remeavit. At vero Genſericus poſtquam ditatus It- opibus ad Africam regreſſus eſt: Valentiniani pr- pis natam, quam ab urbe captivitatis ſorte abduxe- Tranſimundo filio ſuo in matrimonium copulavit - quá Hildericus natus eſt, qui quartus poſtmodu- Genſerico in Wandalis apud Africam regnavit. R- dente igitur ab urbe Genſerico, Romani inſequ- menſe exinanitæ Reipub. Imperatorem Avitum - ficiunt. Wiſigotthæ quoque circa hæc tempora - rege ſuo Theoderico Theoderici filio tranſcenſis - renæi jugis Hiſpanias invadunt. At vero Marti- imperator, cum apud Conſtantinopolim VII a-

regi

m adminiſtraſſet, facta ſuorum conſpiratione ptus eſt.

AVLLI DIACONI
LIBER XVI.

NNO ab urbe condita clↄ CCXI poſt Martiani mperatoris interitum, Leo quintus ac quadrageimus Romanorum regum, apud urbem Conſtanolim auguſtali potitus eſt dignitate: qui deinceps ti tempore Leonem ſuum filium, ſui imperii conn effecit. Exempto quoque in Italia humanis revito, Majorianus apud Ravennam invadit impequod cum prope annis IIII obtinuiſſet, haud pro-Tertrionenſi civitate juxta Hiriam flumen occiſus atimque Severus apud Ravennam Imperator effi-& Auguſtus appellatur. Tertio hujus imperii anorgor rex Alanorum cum exercitu adveniens, ocate patritio Ricimere, ſuperatus non longe a Bercivitate Venetiæ, atque exſtinctus eſt. Severus uatuor annis imperaſſet, morte propria apud urccubuit. Eodem tempore egreſſo inopinate igne, a Conſtantinopolis ædium ſtrage cremata eſt. le totius conſenſu militiæ, poſt Severi mortem, mperii Antemius ſuſcepit. Sequenti anno Servanallorum præfectus, imperium tentans invadere, Antemii principis in exſilium truſus eſt. Rurſus i emenſo ſpatio, Romanus patritius imperii jam ulenter ſatagens arripere dignitatem, præcipiente nio capite cæſus eſt. His quoque diebus Genſerirum Italiam adventare navibus cupiens, a Baſiatritio navali ſuperatus certamine, Carthaginem rius repedavit. At vero in Orientis partibus Aſper ius, Leoni Auguſto inſidias moliens ſuum filium rem effecit. Leo victorem exercitum ſtatim e Sivocans, patritium cum novello Cæſare, alioque ermano, digno vitæ mulctavit excidio. Hoc deniſo in tempore, inter Antemium principem, ejusenerum Ricimerem patritium, qui tunc Mediolaitus præerat Liguriæ, magnus diſcordiarum foxortus eſt: cui ſe vir ſenectute conſpicuus Epius Ticinenſis epiſcopus interponens, eos primum ncordiam revocavit. Deinde Barbarica perfidia s Ricimer rumpit (erat enim Gotthus proſapia) manu mox valida ad urbem contendit: atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

apud Anienis pontem caſtra poſuit. Diviſa itaque
ma eſt: & quidam favebant Antemio, quidam vero
cimeris perfidiam ſequebantur. Inter hæc Olimb
a Leone Auguſto miſſus ad urbem venit: vivoque
huc Antemio, regiam adeptus eſt poteſtatem. Bill
Galliarum rector, cognita adverſus Antemium
ſpiratione Ricimeris, Antemio ferre præſidium cup
Romam properavit. Is cum Ricimere apud Adi
pontem prælium committens, continuo ab eo ſup
tus atque occiſus eſt. Extincto Billimere, mox vi
Ricimer Vrbem invadens, IIII jam annos agen
jura imperii Antemium gladio trucidavit. Pr
famis denique morbique penuriam, quibus eo tem
re Roma affligebatur, inſuper etiam graviſſime dep
data eſt: & exceptis duabus regionibus, in qui
Ricimer cum ſuis manebat: cætera omnia ſunt præ
torum aviditate vaſtata. Sed non diutius de perf
lætatus eſt Ricimer. Nam poſt menſem tertium ex
ciatus languoribus & ipſe interiit. Mortuo Ricim
Olimbrius Imperator, Gundibarum ejus nepotem
tritium effecit. Olimbrius quoque, dum ſeptem m
ſes imperium geſſiſſet, morte propria Romæ defun
eſt. Poſt hujus funus, Liarius domeſticus a Gundib
patritio, totius etiam voluntate exercitus, apud
vennam imperator efficitur. Anno deinde ſequenti
pinate Nepos patritius cum exercitu veniens, L
rium regia exuit poteſtate; eumque apud Salonas
matiarum urbem Epiſcopum ordinavit. Eo temp
cum apud Toloſam Wiſigotthorum populis Eur
regnaret, ac per Italiæ & Galliæ fineis inter Nepot
& Euricum litium fomenta creviſſent, bellumque e
verſo utrique præpararent: interveniente Epipha
de quo præmiſſum eſt, Ticinenſi Epiſcopo, fœdere
ter eos jura firmata ſunt. Haud procul ab his tem
ribus, Theodoricus cognomento Strabo, Triaci fil
cum magna Oſtrogotthorum multitudine, usque
quartum urbis miliarium armatus advenit: nulli
men Romanorum noxius: continuoque ad Illyric
reverſus, extinctus eſt. Exigit nunc locus dicere, qu
ob cauſam Gotthorum alii Oſtrogotthæ, alii vero V
ſigotthæ ſint dicti: opportunumque eſt aliquantul
ad ſuperiora tempora regredi, quatenus horum ra
vocabulorum poſſit exponi. Temporibus Vale
niani ſuperioris Auguſti, cum intra Thraciæ fines G
thorum tunc populi communiter habitarent, biſ
per Alaricum ac Fridigernum diviſi, decreverunt,
utramque Rempublicam, id eſt, Fridigernus cum

Orien

alem : Alaricus vero cum ſuo exercitu Occi-
em opprimeret. Hi ergo qui cum Fridigerno in
ali remanſerant parte, lingua patria ab Orien-
ogothæ, id eſt, Orientales Gotthi dicti ſunt.
o, qui Occiduas periere regiones, ab Occiden-
igotthæ, id eſt, Occidentales Gotthi ſunt ap-
. Leo igitur Auguſtus poſtquam Orientale, de-
ſeptem annis rexit imperium, diem clauſit ex-
n. Mortuo Leone, Zeno continuo Auguſta-
ctus eſt dignitatem. Leonem itaque, de quo
ſum eſt, quem pater Leo in regni adſciverat
rem : mater ſua, Zenonis imperium formidans,
clericum fecit. Exigente autem vehementer
, ut filium proderet, pro eo alium forma ſimi-
tulit. Qui Leo deinceps in clericatu ad Iuſtinia-
ne tempora vixit. Ipſo quoque anno Auguſtu-
ud Italiam adverſus Nepotem cum exercitu ve-
effugato eo, imperii regimen invaſit. Annali
s circulo evoluto, cum rege Wandalorum
rico fœdus initum eſt ab Oreſte patricio. Hæc
pud Romanos geruntur, Odoacer cum fortiſſi-
tulorum multitudine, fretus inſuper Terul-
m ſive Scyrorum auxiliis, Italiam ab extre-
nnoniæ finibus properare contendit : qui dum
per Noricorum rura exercitum duceret, cog-
everini fama Chriſti domini ſervi, qui illis
egebat in locis, ad eum, ut ſibi benedictionem
us acceſſit. Qui dum benedictione percepta,
egredi cellula vellet : & caput, ne ſuperlimi-
tii, eo quod proceræ eſſet ſtaturæ, allideret,
iſſet : a Dei viro, futurorum praſcio, mox ta-
livit: *Vade nunc ad Italiam, vade Odoacer vi-
interim animantium pellibus indutus, mul-
plura largiturus.* Hæc ille verba rerum exitu
obavit : nam aliquantis poſtmodum annis, to-
liæ inſuper & urbis uſus eſt poteſtate. Ingreſſo
Italiam Odoacre, ſtatim ei apud Liguriæ ter-
Oreſtes patritius occurrit, qui adverſus fortiſ-
multitudinem nihil ſe prævalere conſpiciens,
e cum eum jam quidam ſuorum deſeruiſſent,
repidus, intra Ticinum ſe munitionis fidu-
nclusit. Mox adveniens cum exercitu Odoa-
xpugnatam fortiter ingreditur civitatem : va-
univerſa rapinis, ſævit ubique gladius, divi-
que, privataque ædificia ignis abſumit. Cap-
mum Oreſtes ab hoſtibus, Placentiam usque
itur : ibique gladio detruncatur. Exinde per

univerſas iidem Barbari urbes diffuſi, cunctam fiali
qua tarditate Italiam juri proprio ſubdidere: u
que tunc civitates parantes reſiſtere, extinctis h
toribus ad ſolum usque dejecere. Odoacer itaq; p
ros ſibi cernens ſucceſſus accreſcere, ſtatim regi
ripuit poteſtatem. Auguſtulus quidem, qui imper
ſumpſerat dignitatem, cernens univerſam I
Odoacris viribus ſubdi, inopinabili metu perte
ſponte miſerabilis purpuram abjiciens, cum v
menſibus rempublicam obtinuiſſet, imperialem
fuit majeſtatem. Ita Romanorum apud Roman
rium toto terrarum orbe venerabile. & Auguſta
ſublimitas, quæ ab Auguſto quondam Octavian
ta eſt, cum hoc Auguſtulo periit, anno urbis co
cIↃ CCXXIX. A Cajo vero Cæſare, qui primo
larem arripuit principatum, anno IↃ XVII. Ab in
tione vero Domini anno CCCCLXXV. Igitur
to ab Auguſtali dignitate Auguſtulo, urbem O
ingreſſus, totius Italiæ adeptus eſt regnum: quo
annis XIIII nullo inquietante tenuiſſet: ab O
tunc partibus veniens Gotthorum rex Theod
Italiam poſſeſſurus intravit. Sed ut ad liquidu
quam cauſſam, vel unde advenerit, poſſit agnoſc
ceſſe eſt aliquantiſper ad ſuperiora repedare. Wa
Oſtrogotthorum rex, de quo ſuperiori bello pr
ſum eſt, quod Attilæ Hunnorum regi ſubjectus e
rit: mox ut Attila occubuit, ab Hunnorum ſe ſ
dominio, avitæ libertatis memor excuſſit. Iden
que & Gepidarum rex Ardaricus, cæteræque H
ſubjectæ faciunt nationes. Hunni vero dolentes W
mirum, ejusque exercitum, non ſolum ſe a ſuæ di
jugo excuſſiſſe, ſed etiam cæteris nationibus, ut f
facerent, incentores fuiſſe: mox ut fugitiva man
eos inſequentes, ad ſervitutem priſtinam armis a
ſi ſunt revocare. Conglobatis itaque ſuis, ſuper
nos Walamir irruit: tantaque in eos cæde gra
eſt, ut de reliquo, qui ſuperfuerant, Hunni, Oſtr
thorum arma formidarent. Leo denique imp
cum Gotthis poſt hæc Illyricum vaſtantibus, f
iniit: ac Theodericum Thiodimeris filium, ex A
concubina genitum, ab Walamire ejus patruo
dem accepit. Occiſo deinde Walamire a Scyris, T
dimer ejus germanus, regia jura ſuſcepit. Diviſo
ceps regno, Thiodimer Orientis, Vindimer ver
ciduum imperium ſortitur devaſtandum. Sed m
Vindimer Italiam ingreſſus eſt, rebus exceſſit h
nis, ſucceſſorem Vindimer filium relinquens. V

o acceptis a Licerio tunc imperatore muneri-
llias contendit: ſeſeque cum parentibus Wiſi-
jungens, unum populum effecit. Interea dum
patrata victoria Vindimer domum revertitur,
ricum filium a Leone imperatore miſſum, gra-
excepit: qui Theodericus, dum jam octavum de-
annum ageret, & inſcio patre aliquantis ſecum
bus adſcitis, vicinam ſibi Sarmatarum gentem
as, opima ex eorum navibus patri ſpolia, præ-
e copioſam reportavit. Theodimere itaque vita
nte, univerſis adniteutibus, ad regni guberna-
heodericus aſcendit. Quod factum cum ad Ze-
Auguſtum perlatum eſſet, gratanter accepit:
e ad ſe rurſus evocatum Conſtantinopolim,
ſimul & honore & divitiis extulit; in tantum
um conſularibus eum faſcibus ſublimaret: quæ
as poſt imperiale faſtigium prima eſt: æneam-
i equeſtrem ſtatuam ante ſuum palatium collo-
At vero dum hujuſcemodi Theodericus delitiis
Conſtantinopolim affiueret, gens illius, id eſt,
gotthæ, dum eis per fidei ſanctionem prædas
more ſolito non liceret: nec tamen ab Imperato-
ata ſtipendia ſufficere poſſent, cœpere non mi-
n egeſtatis penuriam pati. Execrantur fœdus
oſitum, vituperant inutilem pactionem, mittunt-
ontinuo ad Theodericum, qui dicerent: quod,
pſe Græcorum epulis ſuperflueret, illi inopiæ
as ſuſtinerent. Hortatur ut ſi ſuis, ſibique con-
velit citius redeat: quatenus ne cuncta gens pes-
tur: & novas ad habitandum ſedes exquirant.
Theodericus cognitis, ad Auguſtum Zenonem
ſtim accedit: queſtus, inſuper penuriamque ſuo-
xponit: Italiam ſibi dari poſtulat: abſolutionem
itat, adjiciens: quod ſi ſuperare Odoacrem poſ-
taliamque obtinere, ad ejus redundaret gloriam,
directus fuiſſet, ſi in bello ſuperatus foret, ni-
nimus lucris accreſceret: quandoquidem quoti-
orum ſtipendiorum exactoribus careret. Talia
audiens, contriſtatus quidem eſt, eo quod eum
t dimittere. Attamen deliberato conſilio Reipub-
utilitati proſpiciens, ejus petitionibus annuit: Ita-
ei per pragmaticum tribuens, ſacri etiam vela-
dono confirmavit: Senatumque illi, populum-
Romanum commendans, abire permiſit. Egres-
ſitur Conſtantinopolim Theodericus, ad Oſtro-
hos revertitur: hortaturque continuo, ut quam
um parati ſint, quatenus poſſeſſuri Italiam profi-

 ciſcantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ciſcantur. Attamen prius quam ad Italiam adv
Traſillam Gepidarum regem inſidias ſibi mo
bello ſuperans, exſtinxit: Buſamque Bulgaro
gem magna cum ſuis agminibus cæde, pr
Egreſſus itaque a Myſia cum omni Oſtrego
multitudine, univerſaque ſuppellectili, per Sy
Pannoniasque iter faciens, ad Italiam venit.
mum juxta Sontium flumen, quod non longe a
leja labitur, caſtra componens, dum uberrim
eo loco habentur paſcuis, fatigata aliquantu
itineris longitudine jumenta reficeret: ibi mo
grandi ſuorum exercitu totius Odoacer Italiæ
occurrit. Quem Theodericus alacriter excipien
no ſuperatum prœlio poſtremo in fugam conve
inde Theodericus movens, cum Veronam veniſſ
rum adverſus eum Odoacer non minori, quan
belli ſeſe apparatu opponit. Contra quem Th
cus haud procul Veronenſi urbe confligens,
ejus exercitum cæde contrivit: ipſumque pa
omnem illius multitudinem dare terga coegi
dum fugæ metu ſe præcipites in Atheſim fluviu
gunt: ex magna parte rapidiſſimis ejus gur
impliciti, ſuffocantur. Theodericus vero, du
impetu ſubſequitur fugientes, Veronam ilico,
civibus conſternatis, invadit. Odoacer autem c
qui evaſerant, fugiens, Romam contendit. Sed ob
continuo portis, excluſus eſt. Qui cum ſibi de
introitum cerneret, omnia quæ attingere potui
dio, flammisque conſumſit. Inde quoque egre
Ravennam ingreſſus eſt. Ibique quibus ſe adv
hoſtes tueretur, munitionum præparare obſtacu
pit. Theodericus itaque a Verona digrediens, M
lanum pervenit: ubi dum conſiſteret, magna a
multitudo militum, pluresque Italiæ populi co
re. Sed paucis interjectis diebus, rurſus deditus
exercitus, Tuffa quodam nomine inſtigante, Od
ſe partibus reddidit. Ea res Theodericum in ta
perterruit: ut ſe ſuumque exercitum apud Ticin
urbem muniret. Talium rerum varietates Burgu
num rex Gundubadus adſpiciens, Liguriam cu
genti exercitu ingreſſus, cuncta quæ reperire po
pro voluntate diripiens, infinitam ſecum ad G
captivorum multitudinem adduxit. Theodericus i
aliquandiu intra munitiones exercitum retinens
mum relictis ſibi matre, ſororibus, univerſaque
multitudine, nihil plane dubius de Epiphanii
ſanctiſſimi fide, cum expeditis armatorum cune

Odo

s obſidionem Ravennam perrexit : dumque
, cui Pinetum nomen eſt , non procul ab urbe
oſuiſſet , per continuum pene triennium Odoa-
ſedit. Qui cum frequenter ex urbe cum ſuis
s, ejus exercitum inquietaret : noviſſime noctu
irruens , magna Theoderici exercitum ſtrage
it. Victus ad extremum fortiſſime Gotthis re-
us, in urbem confugit. Nec multo poſtea a
rico in fide ſuſceptus, ab eo truculente peremp-
Egreſſis denique a Ticinenſi urbe poſt trien-
Gotthis , eandem mox urbem Rugi invaſere,
per circuitum loca, ſimulque & civitatem conti-
biennium populatione vaſtantes , cum beatiſſi-
piphanius ſupereſſet : cujus in tantis periculis
ate cives relevabantur afflicti. Hic a Theoderico
ad Gundubadum pro captivis redimendis di-
excepta innumera multitudine, pro quibus pri-
ibuit ſex millia captivorum ob ſolam ſanctita-
reverentiam ſibi conceſſa ſecum reduxit. Igi-
eodericus exſtincto apud Ravennam Odoacre,
Italiæ adeptus eſt ditionem. Nec multo poſt Ro-
profectus a Romanis magno gaudio ſuſceptus
ibus ille ſingulis tritici ad ſubſidium annis vi-
millia modiorum conceſſit. Dum hæc apud Ita-
eruntur, a Bulgaris univerſa Thracia devaſtatur.
ntinopolis etiam ipſis diebus maximo confla-
incendio. At vero apud Africam Honoricus, qui
o Genſerico in regnum ſucceſſerat, Arriana perfi-
ſis in exilium, effugatisque amplius, quam CCC
II catholicis Epiſcopis, & eccleſiis eorum clauſis,
variis ſuppliciis affecit. Et quidem innumeris
abſcindens, linguas eorum præcidit : nec tamen
am Catholicæ confeſſionis eripere potuit. Apud
niam quoque Ambroſius Aurelianus , qui ſolus
Romanæ gentis Saxonum cædi ſuperfuerat, pur-
induit : Victoresque Saxones, Britonum ducens
um ſuperavit ſæpe. Atque ex eo tempore , nunc
c illi palmam victoriæ habuerunt : donec Saxo-
tentiores effecti, tota per longum inſula potiren-
heodericus interea , ut ſui regni vires conſtabili-
udefredam Ludovici Francorum regis filiam ſibi
rimonium junxit: Almafredam germanam ſuam,
alorum regi Honorico : ejus Almafredæ filiam
bergam, Toringorum regi Ermenfredo: Theodico-
oque & Oſtrogottho ex concubina filias, alteram
o Wiſigotthorum regi, alteram Sigismundo Bur-
onum conſociavit, Amalaſiuntham vero tertiam
filiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

filiam, Eutharico ex Alemannorum ſtirpe
evocato ab Hiſpania tradidit. Nec fuit aliq
Italiæ gens, quæ Theoderico aut conjunctio
nitate, aut pactionis fœdere ſociata non fuer
itaque Auguſtus, cum per annos XVII Re
præfuiſſet, apud urbem Conſtantinopolim v
minum accepit.

PAVLLI DIACO

LIBER XVII.

CESSANTE jam Romanæ urbis impe
lius, aptiusque mihi videtur ab annis do
incarnationis, ſupputationis lineam deduc
facilius quid quo tempore actum ſit, poſſit
Anno ab incarnatione Domini CCCCXCII po
nis exceſſum Anaſtaſius purpuram induit: qui
in regum numero exſtitit. Hic Romani decus i
Eutychianæ hæreſeos illuvie maculavit. Hujus
ribus tanta propter Symmachi, & Laurentii
nem Romæ diſſentio facta eſt: ut Fauſtus ſen
nobiliſſimus, & exconſul, & alius exconſul P
Laurentii partibus faventes, adverſus Fauſtum
ſulem, cæterosque, qui Symmacho adhærebant
fici bellum inferrent: multasque cædes, & ho
in medio urbis facientes, plerosque ex ſacerdo
mero, multos etiam clericorum, perplures civi
manorum exſtinguerent. Eo tempore Tranſam
qui fratri Honorico apud Africam in Wand
regna ſucceſſerat: fratris vel patris Genſerici
perfidiam, clauſis catholicorum eccleſiis, duce
ginti Epiſcopos in Sardiniam exilio relegavit.
beatus papa Symmachus quotidiana ſubſidia m
re non deſtitit. Inter has tempeſtates beatus Ful
in confeſſione fidei, & ſcientia floruit. His ipſi
Africam diebus dum Arrianus quidam Olymp
mine, corpus aquis balnealibus abluens, indign
dam & blaſphema de ſanctæ trinitatis fide verb
meret, veniente ſubito ignito cælitus jaculo viſ
combuſtus eſt. Barbas quoque quidam Arrian
copus, dum contra regulam fidei, minorem ſcili
tre filium, & ſpiritum ſanctum aſſerere cupiens,
zaturus dixiſſet; *Baptizo te ego Barbas in nomi*
tris majoris, & filii minoris in ſpiritu ſancto
aqua, quæ ad baptizandum allata fuerat, nu

e

rit. Quod adſpiciens, qui baptizandus erat,
m ad eccleſiam catholicam confugiens, juxta
fidei, baptismum Chriſti ſuſcepit. Theodericus
um per idem tempus pacifice apud Italiam reg-
per ſingula quæque celebriora loca, regia ſibi
ula conſtruxit. Anaſtaſius itaque dum in hære-
elapſus fuerat, perſeveraret, duasque in Chriſto
, deitatis videlicet, & humanitatis, Eutychem
rcham ſequens, denegaret: Hormisda papa, qui
cho ſucceſſerat, dixerit Enodium Ticinenſem
um, aliosque cum eo Conſtantinopolim lega-
n Catholicæ fidei inſcripto, quatenus Anaſta-
Eccleſiæ reduceret gremium. Is non ſolum ſa-
orum monita ſprevit, ſed inſuper etiam a ſuis
bus eos non ſine contumelia expulit: navique
impoſitos mandat, ne uſpiam per totam Græ-
l aliquam civitatem accederent: quam ejus im-
meritatem divina continuo ultio ſubſecuta eſt.
um jam ſeptimum & vigeſimum imperii annum
, ictu fulminis percuſſus interiit. Anno ab in-
one Domini quingenteſimo octavodecimo, pu-
aſtaſio hæretico, Iuſtinus catholicus Auguſtali
eſt ſolio, ad hunc ob cauſam reintegrandæ fi-
ctus ab Hormisda pontifice, vir ſanctitate præ-
Germanus, Capuanæ urbis Epiſcopus, digne
us eſt: multorumque dubia corda in fide ſoli-
o tempore apud Africam defuncto Tranſamun-
ndalorum rege Arrianæ perfidiæ, Hildericus
us ex captiva Valentiniani principis filia ortus,
s eſt regnum. Qui non patrem hæreticum, ſed
catholicæ monita ſequens, rectæ fidei cultor
.Hunc pater Tranſamundus ad mortem veniens,
rnebat eum Catholicæ parti favere, ſacramenti
dſtringere curavit, ne unquam in ſuo regno Ca-
s conſuleret. Qui mox, ut ſuus genitor vita ca-
riusquam etiam regni jura aſſumeret, univerſos
pos, quos Tranſamundus in exilium coëgerat,
i fecit: eisque eccleſias reformare cœpit: ſeptua-
am & quatuor evolutis annis, ex quo a Genſe-
imitus apud Africam eccleſiæ fuerant deſtitutæ.
o in Orientis partibus, dum adhuc eo tempore
a ſingula Arriana hæreſis vigeret, Iuſtinus ar-
rthodoxæ fidei omnimodis ſatagere cœpit, ut
corum nomen exſtingueret: ſtatuitque, ut ubique
eccleſias catholica religione conſecraret. Quod
n Italia rex Theodericus Arriana lue pollutus
t; Ioannem papam, ſimulque cum eo Theodo-

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rum Importunum , atque Agapitum conſular
aliumque Agapitum patritium Conſtantinop
Iuſtinum principem dirigit : mandatque per e
minitans , ut niſi quantocius hæreticis eccle
redderent , eosque in pace degere ſinerent , u
Italię populos ipſe gladio exſtingueret. Qui pe
tes ad Auguſtum, cum ab eo digne, ut compete
cepti eſſent: magnis eum de ſua ſuorumque ſal
liciti fletibus poſtulant : ut ſuæ legationis ſerien
quam eſſet injuſta, libenter exciperet, Italiæque
ræ conſuleret. Quorum fletibus Iuſtinus per
eis,quod petebatur, conceſſit: Arrianosque ſuo
liquit. Dum hi in itinere demorantur, Theoder
bie ſuæ iniquitatis ſtimulatus , Symmachum e
lem , ac patritium , & Boetium ſeniorem & e
lem Catholicos viros gladio trucidavit. His die
ſtincto a Francis Alarico Wiſigotthorum rege ,
dericus per Ibbam ſuum comitem plus quam X
lia Francorum cædens , Thiodem ſuum arm
poſt mortem Alarici , tutorem Atalarici nepo
ſtiutit : Ioannes vero pontifex revertens a Conſt
poli,dum cum iis,cum quibus ierat,profectus ad
dericum Ravennam fuiſſet : Theodericus ductu
tia , quod eum Iuſtinus catholicæ pietatis defen
norifice ſuſcepiſſet , eum ſimul cum ſociis carce
flictione peremit. Sed hanc ejus immaniſſimam
litatem mox animadverſio divina ſecuta eſt. N
nageſimo octavo poſt hoc facinus die , ſubita
defunctus eſt : cujus animam ſolitarius quidam
Liparam inſulam vir magnæ virtutis aſpexit ,
Ioannem papam & Symmachum patritium ded
in Vulcani ollam, quæ ei loco proxima erat, de
Theoderico tali modo punito, Gotthi ſibi Atala
de quo præmiſſum eſt, ex Theoderici filia procre
cum eadem Amalaſiuntha matre ſua in regnum
ficiunt. At vero Iuſtinus cum Auguſtalem dign
annis XI adminiſtraſſet, apud Conſtantinopolim
ce quievit. Anno ab incarnatione Domini quin
ſimo vigeſimo nono , Iuſtinianus ſororis Iuſtin
Romanorum principum nonus ac quadrageſimus
guſtalem adeptus eſt principatum. Qui mox
perialia jura ſuſcepit, ad reparationem Reipubli
tus animum intendit. Ac primum per Belliſariu
tritium ingentem virum Perſas aggreſſus eſt : qui
greſſis Romanorum terminis , eorum regione
viter populabantur : quos Belliſarius magnis p
fudit. Atque ex voluntate principis Conſtanti

nphaus ingreſſus eſt. Interea Atalaricus Got-
rex, cum nondum expletis quatuor annis
t, immatura morte præventus vitæ ſubtractus
us mater Amalaſiuntha poſt ejus funus Theo-
ſocium adſcivit in regnum. Sed Theodatus
nnemor collati beneficii, eam poſt aliquod
in balneo ſtrangulari præcepit: & quia ipſa
viveret, ſe, ſuumque filium principi commen-
. Audita Iuſtinianus Auguſtus ejus morte, gra-
adverſus Theodatum iracundia exarſit. Sen-
eodatus ſibi infenſum habere principem, bea-
pam Agapitum Conſtantinopolim dirigit, qua-
ud Iuſtinianum ei factorum impunitatem im-
. Qui ſanctus pontifex dum Iuſtinianum prin-
adiſſet: facta cum eodem de fide collatione,
eum in Eutychetis dogma corruiſſe, a quo pri-
raves beatus antiſtes minas perpeſſus eſt. Sed
lius inconcuſſam in fide Catholica Iuſtinia-
ſtantiam cerneret: ſiquidem ad hoc usque ver-
greſſum fuerat, ut talia a præſule audiret:
Iuſtinianum imperatorem Chriſtianiſſimum
deſideravi, ſed Diocletianum inveni. Tan-
voluntate Dei, ejus monitis acquieſcens, ad
icæ fidei confeſſionem cum multis pariter, qui
er deſipiebant, regreſſus eſt. Anthemium quo-
isdem regiæ civitatis Epiſcopum, præfatæ hæ-
defenſorem, convictum publice communio-
avit: ac, perſuaſo principe, in exſilium coe-
ec multum poſt idem pontifex apud eandem
diem obiit. Interea ad Africam, quam jam mul-
is Wandali poſſidebant, a Iuſtiniano cum exer-
ellisarius miſſus eſt: qui mox prœlio cum Wan-
ommiſſo, eorum magnas copias fudit, regem-
ſorum Gilimerum vivum capiens, Conſtan-
lim miſit. Carthago quoque poſt annum ſuæ
ionis XCVI recepta eſt. Porro dum Aga-
ontifex, qui a Iuſtiniano principe pacem Theo-
poſtularet, apud Conſtantinopolim obiiſſet:
anus Belliſarium patritium multis jam prœliis
ſum adverſus Theodatum dirigit: utque etiam
m a Gotthorum ſervitio liberaret. Belliſarius ita-
dum aliquantum temporis apud Siciliam moram
t, rex Gotthorum Theodatus exſtinctus eſt. Hu-
loco Vitigis ſucceſſit: qui mox ut regnum inva-
avennam profectus, Amalaſiunthæ reginæ fi-
per vim ſecum auferens ſibi matrimonio jun.
Conceptas ergo contra Theodatum Belliſarius

belli

belli vires in Vitigem convertit: Egreſſusque ex
ad Campaniam, Neapolim venit, quem Neap
cives noluerunt excipere. Qui indignatus acri
ejusdem urbis expugnationem totis ſe viribus
aliquantisque fortiter in pugnam diebus deducti
dem per vim capiens ingreſſus eſt. Tantaque
lum in Gotthos, qui ibi morabantur, ſed etiam
ves ira deſævit, ut non ætati, non ſexui, poſtrem
ſanctimonialibus, vel ipſis etiam ſacerdotibus par
viros in conſpectu conjugum miſerabili viſu peri
Superſtites matres, ac liberos captivitatis jug
duxit; cuncta rapinis diripiens. Nec a ſacroſanc
cleſiis exſpoliandis abſtinuit: indeque egredien
mam properavit. Quo Romam ingreſſo, Gotthi
urbe morabantur, noctu inde egreſſi, relictis paten
portis, Ravennam fugiunt. Vitigis, ut talia com
mox adverſus Belliſarium Romam cum ingēti ex
venit. Belliſarius non aptum ſibi tempus ad bell
jiciens intra urbis ſe mœnia clauſit, eamque ci
ſepſit. Gotthi urbem obſidentes, univerſa per circu
direptionibus & incendiis abſumunt: quoſcunque
manos reperiunt, gladio exſtinguunt, cuncta ſacr
denudantes, ipſis etiam venerabilium martyr
pulcris manus impias inferunt, continue urbem
pugnant, ſed cauta Belliſarii defenſatur indu
Præter belli inſtantiam, angebatur inſuper Rom
mis penuria. Tanta ſiquidem per univerſum mu
eo anno maxime apud Liguriam fames excreverat
ſicut vir ſanctiſſimus Datius Mediolanenſis antiſte
tulit, pleræque matres infœlicium natorum me
comederent. Cumque per annum continuum G
Romam obſediſſent, demum territi Ravennam red
Belliſarius vero proficiſcens Neapolim, eamque
competebat, ordinatam relinquens, Romam reg
eſt: ſtatimque ei a Theodora Auguſta præceptio
ta eſt, ut papam Silverium convictum accuſatione
ſorum teſtium in exilium truderet: eo quod A
mium hæreticum Conſtantinopolitanum Epiſco
revocare noluiſſet: quod Belliſarius, licet nolens,
moratus effecit. pulſus denique papa Silverius ad
tiam inſulam eſt, in qua & exulans obiit. Vitigis
coacto rurſus in unum magno Gotthorum exerc
cum Belliſario conflixit: factaque maxima ſuorum
ge, in fugam converſus eſt. Quem Ioannes mag
militum, cognomento Sanguinarius, noctu fugien
perſequens, vivum comprehendit; Romamque ad
liſarium adduxit. Patrata Belliſarius victoria, C

ſtantinop

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

polim rediit,ſecum Vitigem deferens: quo vi-
ianus valde lætatus eſt : eique non multo poſt
effecto , adminiſtrationem illi juxta Perſarum
s tribuit : ibique Vitigis degens vitam finivit.
ius vero dignis affectus honoribus ; iterato ad
n adverſus Guntarith mittitur : qui Wandalos
ollicitans , apud eos arripuerat regnum. Bel-
ut Africam attigit, Guntarith ſub dolo pacis
remit : reſiduosque Wandalorum Reip. jugo
it. Victor exinde Bellifarius Romam venit. An-
ucem centum librarum precioſiſſimis gemmis
tam , in qua ſuas victorias deſcripſerat , beato
er manus papæ Vigilii obtulit. His apud Caſi-
nporibus , poſt ſolitariam vitam ſancto degens
o, ſtupendis beatiſſimus pater Benedictus , nec
uturorum præſcius , radiabat virtutibus. Hac
etate gens Langbardorum amica tunc populi
i apud Pannonias degebat : quibus in regni
aculo Audoinus præerat. Is eo tempore cum
ndo Gepidarum rege confligens , per Alboi-
um filium juvenem ſtrenuum victoriam nactus
nique inter ipſas Alboinus ſeſe acies Turisman-
riſcendi regis filium appetentem alacriter ag-
exſtinxit ; perturbatisque hac occaſione Gepi-
s victoriam peperit. At vero apud urbem Ro-
pa Vigilius,ob eandem quam prædeceſſor ſuus
, indignatione Auguſtæ per Antimum Scribo-
ictus Conſtantinopolim , indeque in exilium
ſt. Capto igitur Vitige , Gotthi Tranſpadani
ndum ſibi regem conſtituunt , qui eodem anno
ur. Cui ſucceſſit Errarius,& ipſe nondum anno
jugulatus. Dehinc ſibi Badiulam, qui & Toti-
batur , in regnum præficiunt. Moxque collecto
e exercitu univerſam rurſus Italiam invadunt.
per Campaniam , virique Dei Benedicti patris
ium iter facientes perveniunt : perque Lucaniæ
tiorum fines Regium proficiſcuntur. Nec mora
m transgreſſi fretum Siciliam invadunt. Inde
e Romam petunt : eamque obſidionibus circum-
it. Quæ tantam tunc famis penuriam perpeſſa
: præ magnitudine inopiæ natorum ſuorum car-
medere vellent. Feſſis nimium Romanis, nec va-
is mœnia tueri , Totila a porta Oſtienſi urbem
us eſt. Qui parcere Romanis cupiens,per totam
n clangere buccinam jubet: quo ſe a Gotthorum
, aut eccleſiis tuerentur , aut quibuscunque lo-
ulerent. Habitavitque aliquanto temporis cum

Romanis, quaſi pater cum filiis. Hanc illi (ut vic
conjici) animi benignitatem: qui nimiæ antea c
litatis exſtiterat, beati patris Benedicti, quem olim
rat, monitio contulit. Elapſi ab urbe aliqui e nu
ſenatorum Conſtantinopolim afflicti properant:
bus calamitatibus Roma ſubjiceretur, principi
rant: qui ſtatim Narſem eunuchum ſuum, & cu
larium cum manu valida mittit: ut afflictæ R
quantocius ſubveniat. Is ad Italiam veniens, m
cum Gothis certamine conflixit. Quibus ad int
cionem pene conſumptis, regem Totilam, qui
jam X annos regnaverat, interfecit: univerſamque
liam ad Reip. jura reduxit. Quia vero reſtant ad
quæ de Iuſtiniani Auguſti fœlicitate dicantur,
quenti, Deo præſule, libello promenda ſunt.

PAVLLI DIACON

LIBER XVIII.

CVM jam, ut præmiſſum eſt, Romanorum
rit apud Italos imperium, plurimæque gen
ruerent contra ipſos, ad jusque pertranſiera
Iaſgum: hac tempeſtate Iuſtinianus Auguſtus
manum fœlici ſorte regebat imperium: qui &
la proſpere geſſit, & in cauſis civilibus mi
exſtitit. Nam per Belliſarium patritium Perſas fo
devicit, perque ipſum Belliſarium Wandalorum
tem, capto eorum rege Gilimere usque ad in
cionem delevit: Africamque totam poſt annos X
imperio Romano reſtituit: rurſusque Belliſarii v
Gothorum in Italia gentem capto Vitige eorum
ſuperavit. Maurosque poſt hæc Africam infeſt
eorumque regem Attilam per Ioannem excon
mirabili virtute proſtravit pari etiam modo, u
gentes belli jure compreſſit, quam ob cauſam p
honorum omnium victorias, ut Alamanicus,
thicus, Alanicus, Wandalicus, Africanusqu
ceretur, habere hæc nomina meruit. Leges etia
manorum, quarum prolixitas nimia erat, & in
diſſonantia, mirabili brevitate correxit. Nam
conſtitutiones principum, quæ utique in mult
luminibus habebantur, intra XII libros coa
Idem quoque volumen Codicem Iuſtiniani ap
præcepit. Rurſusque ſingulorum magiſtratuum
dicum leges, quæ usque ad duo millia pene lib

extenſæ, intra L librorum numerum redegit:
ue Codicem Digeſtorum ſive Pandectarum voca-
nuncupavit. Quatuor etiam Inſtitutionum libros,
bus breviter univerſarum legum textus compre-
tur, noviter compoſuit, novas quoque leges, quas
atuerat, in unum volumen redactas, id eſt codi-
Novellam nuncupari ſancivit. Exſtruxit quoque
princeps intra Conſtantinopolim urbem ipſi do-
, qui eſt ſapientia Dei patris, templum, quod
o vocabulo ἁγίαν σοφίαν, id eſt, ſanctam ſapien-
nominavit. Cujus opus adeo cũcta ædificia excel-
in totis terrarum ſpatiis huic ſimile non poſſit in-
. Erat enim hic princeps fide catholicus, in operi-
ctus, in judiciis juſtus; ideoque omnia ei con-
bant in bonum. Hujus temporibus Caſſiodorus
urbem Romam tam ſæculari, quam divina ſcien-
aruit: qui inter cætera, quæ nobiliter ſcripſit pſal-
m occulta præcipue potentiſſime reſeravit. Hic
um COS. denique ſenator, ad poſtremum vero
chus exſtitit. Hoc etiam tempore Dionyſius Al-
urbe Roma conſtitutus, paſchalem calculum mi-
argumentatione compoſuit. Tuncque nihilomi-
rator Rom. eccleſiæ ſubdiaconus poëta mirabi-
poſtolorum actus verſibus hexametris exaravit.
ioque diebus beatiſſimus Benedictus pater, & pri-
a loco, qui Sublacus dicitur, qui ab urbe Roma
illibus paſſuum abeſt: & poſtea in caſtro Caſini,
Clarum appellatur, & magnæ vitæ meritis, &
olicis virtutibus effulſit. Igitur eum circumqua-
angbardorum victoriæ perſonarent: Narſes char-
us imperialis, qui tunc præerat Italiæ, bellum ad-
Totilam Gothorum regem præparans, cum jam
n Langbardos fœderatos haberet, legatos ad Al-
m dirigit, quatenus ei pugnaturo cum Gothis
um miniſtraret. Tunc Alboinus electam e ſuis
m direxit: qui Romanis adverſus Gothos ſuffra-
ferrent, qui per maris Adriatici ſinum in Italiam
ecti, ſociati Romanis, pugnam inierunt cum Got-
Quibus uſque ad internecionem deletis, pariter
uo Totila rege, onerati multis muneribus victores
pria remearunt: omnique tempore, quo Langbar-
nnoniam poſſederunt, Romanæ Reip. adverſus
s adjutores fuerunt. Tunc quoque apud Conſtan-
olim Priſcianus Cæſarienſis Grammaticæ artis
dixerim) profunda rimatus eſt. His temporibus
etiam Buccellino duci bellum intulit: quem
lebertus rex Francorum, cum in Italiam introiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſet, reverſus ad Gallias cum Amingho duce ad
ciendam Italiam reliquerat. Qui Buccellinus, cum
ne totam Italiam direptionibus vaſtaret; & Th
berto ſuo regi de præda Italiæ munera copioſa
ferret; & cum in Campania hyemare disponeret, i
dem in loco, cui Tanetum nomen eſt, gravi b
Narſete ſuperatus, exſtinctus eſt. Aminghus vero
Avidin Gotthorum comiti contra Narſeten rebe
auxilium ferre conatus fuiſſet, utrique a Narſete
rati ſunt. Avidin captus, Conſtantinopolim exſu
Aminghus vero, qui ei auxilium præbuerat, N
gladio perimitur. Tertius vero Francorum dux
ne Leutharius, Buccellini germanus, dum multa
onuſtus ad patriam cuperet reverti, inter Veron
Tridentum juxta lacum Benacum, propria mo
functus eſt. Habuit nihilo minus Narſes certam
verſus Sindual Brentorum regem: qui adhuc de
lorum ſtirpe remanſerat; quos ſecum in Italia
niens, ſolummodo Odoacer adduxerat. Huic N
fideliter ſibi primum adhærenti, multa benefici
tulit. Sed noviſſime ſuperbe rebellantem, & regna
pientem, bello ſuperatum & captum, celſa de
ſuſpendit. Eo quoque tempore Narſes patritius p
giſtheum magiſtrum militum, virum bellicoſum
tem, univerſos Italiæ fines obtinuit. Hic Narſes q
primus carthularius fuit: deinde propter virtute
rito patritiatus honorem meruit. Erat autem vir
mus, in religione catholicus, in pauperes munifi
recuperandis baſilicis ſtudioſus ſatis: vigiliis, &
tionibus in tantum ſtudens, ut plus ſupplicatio
ad Deum profuſis, quam armis bellicis victoriam
neret. Inter hæc Iuſtiniano principe vita deceden
ſtinianus minor Remp. apud Conſtantinopolim
dam ſuſcepit. His quoque temporibus Narſes patr
cujus ad omnia ſtudium vigilabat, Vitalem Epiſc
Altinæ civitatis, qui ante annos plurimos ad Fr
rum regem confugerat: hoc eſt, ad Agathenſem c
tem, tandem apprehenſum apud Siciliam exilio
navit. Igitur deleta vel ſuperata, Narſes omni Go
rum gente, & iis quoque, de quibus diximus, pa
do devictis, dum multum auri & argenti, ſeu
rarum rerum divitias acquiſiſſet: magnam ab his
bus, qui multa contra hoſtes eorum laboraverat
diam pertulit: qui contra eum Iuſtiniano Augu
ejus conjugi Sophiæ in hæc verba ſuggeſſerunt, e
tes: *Quia expedierat Romanos Gotthis potius*
re, quam Græcis, ubi Narſes eunuchus impera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ervitio opprimit , & hoc noſter piiſſimus prin-
ignorat: Aut libera nos de manu ejus, aut certe
vitatem Romam , & nos ipſos gentibus tradi-
Cumque hæc Narſes audiſſet, hæc breviter retu-
rba: *Si male feci cum Romanis, male inveniam.*
Auguſtus in tantum adverſus Narſetem commo-
t: ut ſtatim in Italiam Longinum præfectum mit-
, qui Narſetis locum obtineret. Narſes vero his
itis, valde pertimuit : & in tantum maxime a So-
Auguſta territus eſt , ut regredi ultra Conſtanti-
lim non auderet. Cui illa inter cætera, quod eu-
us erat, hoc fertur mandaſſe, *ut cum puellis in gy-*
lanarum faceret penſas dividere. Ad quæ verba
es dicitur hæc reſponſa dediſſe. *Talem ſe telam*
urum , qualem ipſa dum viveret , deponere non
t. Itaque odio , metuque exagitatus, in Neapolim
paniæ civitatem ſecedens , legatos mox ad Lang-
orum gentem dirigit , ut paupera Pannoniorum
deſererent: & ad Italiam cunctis repletam divitiis
dendam venirent: ſimulque multimoda pomorum
ra, aliarumque rerum ſpecies, quarum Italia ferax
ittit: quatenus eorum ad veniendum animos pos-
licere. Langbardi læta nuntia, & quæ ipſi præci-
optabant , gratanter ſuſcipiunt. Denique futuris
modis animos attollunt : continuo apud Italiam
bilia noctu ſigna viſa ſunt : hoc eſt, igneæ acies in
apparuerunt, eum , qui poſtea effuſus eſt, ſangui-
coruſcantes. Narſes vero de Campania Romam
eſſus, ibidem non poſt multum tempus ex hac luce
ractus eſt. Cujus corpus poſitum in locello plum-
cum omnibus ejusdem divitiis, Conſtantinopolim
erlatum. Per hæc tempora apud Conſtantinopo-
ut ſupra præmiſſum eſt , Iuſtinianus minor regna-
, vir in omni avaritia deditus , contemptor paupe-
, ſenatorum ſpoliator. Cui tanta fuit cupiditatis
es, ut arcas juberet ferreas fieri : in quibus ea, quæ
ebat, auri talenta congregaret: quem etiam ferunt
æreſim Pelagianam delapſum. Hic cum a divinis
m cordis averteret , juſto Dei judicio , amiſſo ra-
is intellectu , amens effectus eſt. Hic & Tiberium
arem adſcivit , qui ei palatium vel ſingulas pro-
ias gubernaret, hominem juſtum, utilem, ſtrenuum,
entem, eleemoſynarium, in judiciis æquum, in vic-
is clarum, &, quod his omnibus ſupereminet, ve-
mum Chriſtianum. Hic cum multa de theſauris,
Iuſtinianus aggregaverat , pauperibus erogaret;
hia Auguſta frequentius increpabat eum , quod

Remp. redegiſſet in paupertatem, dicens: *Quo*
multis annis congregavi, tu intra paucum tem
prodige diſpergis: Ajebat autem ille: *Confido in*
mino, quia non deerit pecunia fiſco noſtro, tam
ut pauperes eleemoſynam accipiant: ut captiv
dimantur, hoc eſt magnus theſaurus, dicente d
no: Theſaurizate vobis theſauros in cælo, ubi ne
erugo, neque tinea corrumpit: & ubi fures non
diunt, nec furantur. Ergo de his, quæ Dominus
buit, congregemus theſauros in cælo, & Dominu
bis augere dignabitur in ſæculo. Igitur cum Iuſti
nus XI annis regnaſſet, amentiam, quam incurr
tandem cum vita finivit. Bella ſane, quæ per Narſe
patritium Gotthis, vel Francis illata ſuperius pe
ticipationem diximus, hujus temporibus geſta
Denique & cum Roma temporibus Benedicti pa
vaſtantibus omnia per circuitum Langbardis, f
penuria laboret, multa frumenti millia navibus
Ægypto dirigens, eam ſub ſtudio miſericordiæ
vavit. Mortuo igitur Iuſtiniano, Tiberius Conſt
nus Romanorum regum quinquageſimus ſumpſit
perium. Hic cum, ut ſuperius diximus, Iuſtin
adhuc Cæſare palatium regeret, & multas quot
eleemoſynas faceret, magnam ei Dominus cop
ſubminiſtravit. Nam deambulans per palatium,
in pavimento domus tabulam marmoream, in
erat crux dominica ſculpta, & ait: *Crucem Dom*
qua frontem noſtram & pectora munire debem
eam ſub pedibus conculcamus? & dicto citius j
eandem tabulam auferri de foſſa. Qua levata at
erecta, inveniunt ſubter & aliam hoc ſignum
bentem, qui & ipſam juſſit auferri. Qua amota
pererunt & tertiam, juſſuque ejus cum hæc fuiſſet
lata, inveniunt magnum theſaurum, habentem
pra mille auri centenaria. Sublatumque aurum
peribus adhuc abundantius, quam conſuetus
rat, largitur. Narſes quoque patritius Italiæ,
in quadam civitate intra Italiam domum mag
haberet, ad ſupra memoratam urbem advenit:
que in domum ſuam occulte ciſternam magnam
dit, in qua multa millia centenariorum auri,
que argenti repoſuit: interfectisque omnibus c
ſciis, uni tantummodo hoc per juramentum ab
exigens commendavit. Defuncto vero Narſete,
prædictus ſenex ad Cæſarem Tiberium veniens di
Si mihi aliquid prodeſt, inquit, *magnam rem,*
ſar dicam. Cui ille, *Dic* ait, *quid vis: prod*

ex

ibi, ſi quod nobis profuturum eſſe narrare-
eſaurum, inquit, *Narſetis reconditum habeo,*
extremo vitæ poſitus, celare non poſſum.
Cæſar Tiberius gaviſus, mittit usque ad lo-
neros ſuos. Præcedente vero ſene, hi ſequun-
enti: pervenienteſque ad ciſternam, deoper-
eingrediuntur. In qua tantum auri vel argen-
rtum eſt, ut per multos dies vix deportantibus
ſet evacuari. Quæ ille pene omnia, ſecundum
ſuum, erogatione largiflua diſpenſavit egenis.
m Auguſtalem coronam accepturus eſſet: eum-
cundum conſuetudinem ad ſpectaculum cum
us exſpectaret, inſidias ei præparavit Sophia
ta, ut Iuſtinianum Iuſtini nepotem ad digni-
imperatoriam ſublimaret. Ille per loca ſancta
procedens, deinde, vocato ad ſe pontifice ur-
um conſulibus, ac præfectis palatium ingreſſus,
is purpura, diademate coronatus, throno im-
i impoſitus, cum immenſis laudibus in regni glo-
confirmatus: quod ejus adverſarii audientes,
ue ei, qui in Domino ſpem ſuam poſuerat, offi-
alentes, magno ſunt confuſionis pudore cooper-
anſactis autem paucis diebus, Iuſtinianus pedi-
projecit imperatoris, ob meritum gratiæ XV
i centenaria deferens: quem ille ſecundum pa-
æ ſuæ meritum colligens, ſibi in palatio aſſiſtere
Sophia vero Auguſta immemor promiſſionis,
quondam in Tiberium habuerat, inſidias ei
vit ingerere. Procedente autem eo ad villam,
ta ritum imperialem XXX diebus ad vindemiam
daretur: vocato clam Iuſtiniano, voluit eum ſub-
e in regno: quo comperto, Tiberius curſu ve-
Conſtantinopolim regreditur: apprehenſamque
iſtam, omnibus Theſauris exſpoliavit, ſolum ei
m quotidianum in alimento relinquens. Segrega-
e pueris ejus ab ea, alios ex fidelibus ſuis poſuit,
i parerent: mandans prorſus, ut nullus de anterio-
ad eam haberet acceſſum. Iuſtinianum vero ver-
ſummodo objurgatum, tanto in poſterum amore
it, ut filio ejus filiam ſuam promitteret, rurſusq; fi-
liam ſuam expeteret. Sed hæc res minime, quam ob
um neſcio, ad effectum pervenit. Hujus exercitus ab
rectus, Perſas potētiſſime debellavit: victorque re-
ens, tantã molem prædæ cum XX pariter elephan-
tulit, ut humanæ crederetur poſſe ſufficere cupidi-
Tiberius igitur Conſtantinus poſtquam imperium
exerat annis, ſentiens ſibi diem mortis imminere,

una cum conſilio Sophiæ Augu?æ, Mauritium ge
Cappadocem, virum ſtrenu m ad imperium elegi
nataınque ſuam filiam regalibus ornamentis, eam
didit ei, dicens: *Sit tibi imperium meum cum*
puella conceſſum: utere eo fælix, memor ſemper
æquitate & juſtitia delecteris. Hæc poſtquam d,
de hac luce ad æternam patriam migravit, mag
luctum populis de ſua morte relinquens. Fuit e
ſummæ bonitatis, in eleemoſynis promptus, in jud
juſtus, in vindicando cautiſſimus: nullum deſpici
ſed omnes in bona voluntate complectens: omnes
gens, ipſe quoque eſt dilectus a cunctis. Quo defun
Mauritius indutus purpura, redimitus diademate
curiam proceſſit: acclamatiſque ſibi laudibus poſt
gita populo munera, primus ex Græcorum gener
imperio confirmatus eſt. Hoc tempore Mauritius in
rator, Childeperto Francorum regi L millia ſolidos
per legatos ſuos direxit, ut cum exercitu ſuper La
bardos irrueret, eoſque de Italia exterminaret:
cum innumera Francorum multitudine in Italiam
bito introivit. Langbardi vero in civitatibus ſe co
munientes, intercurrentibus legatis, oblatiſque mun
bus, pacem cum Childeperto fecerunt. Qui cum
Gallias remeaſſet: cognito imperator Mauritius, q
cum Langbardis fœdus inierat, quod ei ob detrim
tum Langbardorum dederat, repetere cœpit. Sed i
ſuarum virium fretus potentia, pro hac ne reſponſ
reddere voluit. His ita geſtis, Autharis rex Brixell
civitatem ſuper Padi marginem poſitam, expugnare
greſſus eſt: in qua Dociruph dux a Langbardis con
gerat: ſeque partibus imperatoris tradens, ſociatus m
litibus, Langbardorum exercitui fortiter reſiſteba
Iſte ex Suevorum, hoc eſt, Alemannorum gente oriu
dus inter Langbardos creverat: & quia erat fort
idoneus, ducatus honorem meruerat. Sed ubi occaſi
nem ulciſcendæ ſuæ captivitatis reperit, contra Lan
bardorum ilico arma ſurrexit. Adverſus quem Lan
bardi gravia bella geſſerunt: tandemque eum cum m
litibus quos ducebat, exſuperantes Ravennam cede
compulerunt. Brixellus capta eſt, murique ejus uſq
ad ſolum deſtructi ſunt. Poſt hæc Autharis rex cu
Smaragdo patritio, qui tunc Ravennæ præerat, uſq
in annum tertium pacem fecit. Denique per Benedi
tum papam Pelagius Romanæ eccleſiæ Pontifex ab
que juſſione principis ordinatus eſt, eo quod Langba
di Romam per circuitum obſiderent, ne poſſet qui
quam a Roma progredi. Hic Pelagius Heliæ Aquil

jer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ſcopo , nolenti tria capitula Chalcedonenſis
ſuſcipere , epiſtolam ſatis utilem miſit : quam
Gregorius , cum eſſet adhuc diaconus , com-
Rurſum Mauritius Auguſtus legatos ad Chil-
m mittens, eum, ut contra Langbardos exerci-
Italiam dirigeret, perſuaſit. Childepertus exiſti-
uam adhuc Germanam apud Conſtantinopo-
ere, legatis Mauritii acquieſcens, ut ſuam poſſet
accipere , iterum adverſus Langbardos Fran-
exercitum in Italiam direxit: contra quos dum
rdorum acies properarent. Franci & Alemanni
diſſentionem habentes , ſine ullius conquiſitio-
atriam ſunt reverſi. Eo tempore fuit diluvium
us Venetiarum & Liguriæ , ſeu cæteris regio-
aliæ , quale poſt Noe tempora creditur non
actæ ſunt lacunæ poſſeſſiones ſeu villarum, ho-
que pariter & animantium magnus interitus.
ta ſunt itinera, diſſipatæ viæ. Tantum tunc A-
uvius excrevit , ut circa Baſilicam ſancti Zeno-
tyris , quæ extra Veronenſis urbis muros ſita
que ad ſuperiores feneſtras aquæ pertingerent.
icut beatus Gregorius poſtea Papa ſcripſit , in
Baſilicam aqua minime introivit. urbis quoque
n Veronenſis muri ex parte aliqua, eadem ſunt
tione ſubruti. Facta eſt autem hæc inundatio
. Novemb. Sed & tantæ coruſcationes & to-
fuerunt, quantæ fieri vix æſtivo tempore ſolent.
uos quoque menſes eadem urbs Veronenſium
ex parte incendio concremata eſt. In hac di-
fuſione in tantum apud urbem Romam fluvius
s excrevit , ut aquæ ejus ſuper muros urbis in-
t , & maximas in ea regiones occuparent. Tunc
eum ejuſdem fluminis , cum multa ſerpentum
dine draco etiam magnæ miræque magnitudi-
urbem tranſiens, usque ad mare deſcendit. Sub-
eſt ſtatim hanc inundationem graviſſima peſti-
quam inguinariam appellant: quæ tantæ popu-
ragi deſtinavit , ut de inæſtimabili multitudine
ci remanerent. Primumque Pelagium papam
venerabilem perculit , & ſine mora extinxit.
paſtore interempto, ſeſe per populum extendit.
tanta tribulatione beatiſſimus Gregorius , qui
evita erat , a cunctis generaliter Papa electus
ui dum ſeptiformem litaniam fieri ordinaſſet,
horæ ſpatio, dum hi Deum præcarentur, LXXX
ſubito ad terram corruentes , ſpiritum exhala-
Septiformis autem litania dicta eſt , quia omnis

urbis populus a beato Gregorio in ſeptem partibu
precaturus Dominum eſt diviſus. In primo nam
choro fuit omnis clerus : in ſecundo omnes abb
cum monachis ſuis:in tertio omnes abbatiſſæ cum
gregationibus ſuis:in quarto omnes infantes: in qu
omnes laici : in ſexto univerſæ viduæ: in ſeptimo
nes mulieres conjugatæ. Ideo autem de beato G
gorio plura dicere omittimus, quia jam ante alic
annos ejus vitam, Deo auxiliante, texuimus: in
ea, quæ dicenda erant, juxta tenuitatis noſtræ v
univerſa deſcripſimus. Hoc tempore idem beatus G
gorius, Auguſtinum, & Melitum, & Ioannem, c
aliis pluribus monachis timentibus Deum, in Brit
niam miſit, eorumque prædicatione ad Chriſtum
glos convertunt. His diebus defuncto Helia Aq
lejenſi patriarcha, poſtquam XV annis ſe ſacer
tem geſſerat: Severus huic ſuccedens, regendam
cepit eccleſiam: quem Smaragdus patritius veni
de Ravenna, in gradus per ſemetipſum Baſilica trah
Ravennam eum in curiam duxit: cum aliis tribus
Hiſtria epiſcopis, id eſt, Ioanne Parentino, & Sev
atque Vindemio, necnon etiam Antonio jam ſene
cleſiæ defenſore: quibus comminans exilia, atque v
lentiam inferens, communicare compulit Ioanni R
vennati epiſcopo, trium capitulorum damnatori,
a tempore papæ Vigilii vel Pelagii Romanæ eccle
deſciverant ſocietate. Exempto vero anno, e Raven
ad gradus reverſi ſunt: quibus nec plebs communi
re voluit, nec cæteri epiſcopi eos receperunt. Smara
dus patritius a dæmonio non injuſte correptus, ſucc
ſorem Romanorum patritiatus accipiens, Conſtanti
polim remeavit. Poſt hæc facta Synodus X epiſcop
rum, in Martiano congregatur: ubi receperunt Severu
patriarcham Aquilejenſem, dantem libellum erro
ſui, qui trium capitulorum damnatoribus communic
rat Ravennæ. Nomina vero Epiſcoporum qui ſe a
hoc ſchismate continuerunt, hæc ſunt: Petrus de A
tino clariſſimus, Ingenuus de Sabione, Angelus Tr
dentinus, Iunior Veronenſis, Horontius Vicentinu
Ruſticus de Tarviſio, Fontejus Feltrinus, Agellus c
Acedo, Laurentius Belunenſis, Maſſentius Iulienſis,
Hadrianus Polenſis. Cum Patriarcha autem iſti Epi
copi, Severus Parentinus, Ioannes patritius, Vind
mius, & Ioannes. Igitur Mauritius Auguſtus, poſ
quam unum & XX annos rexit imperium cum fili
Theodoſio Tiberio, Conſtantinoque, a Phoca, q
fuit ſtrator Priſci patritii, occiditur. Fuit autem util

Reipublic

æ, nam ſæpe contra hoſtes dimicans, victo-
nuit. Hunni quoque, qui & Avares appellan-
irtute devicti ſunt. His diebus defũcto Severo
a, ordinatur loco ejus Ioannes abbas patriar-
quileja vetere, cum conſenſu regis etiam Gi-
s. In gradus quoque ordinatus eſt a Romanis
is antiſtes. Rurſus menſe Novembri & Decem-
Cometes apparuit. Candiano vero defuncto,
dus ordinatur patriarcha Epiphanius, qui pri-
notariorum ab epiſcopis, qui erant ſub Ro-
k ex illo tempore cœperunt eſſe duo patriar-
cas igitur, ut præmiſſum eſt, extincto Mauri-
ue filiis, Romanorum regnum invadit. Per octo
curricula principatus eſt. Hic rogante papa
o, ſtatuit ſedem Romanæ eccleſiæ, ut caput eſ-
um eccleſiarum: quia eccleſia Conſtantinopo-
imam ſe omnium eccleſiarum ſcribebat. Idem
a Bonifacio petente juſſit in veteri fano, quod
a vocabatur: ablatis idololatriæ ſordibus, ec-
beatæ ſemper virginis Mariæ, & omnium ſan-
martyrum fieri: ut ubi quondam omnium non
, ſed dæmoniorum cultus agebatur, ibi dein-
ium fieret memoria ſanctorum. Hujus tempo-
ai & Veneti per Orientem & Ægyptum civile
aciunt, ac ſeſe mutua cæde proſternunt. Perſæ
adverſus Rempub. graviſſima bella gerentes,
omanorum provincias, & ipſam Hieroſoly-
ferunt: & deſtruentes eccleſias, ſancta quoque
ntes, inter ornamenta locorum ſanctorum vel
ium, etiam vexillum Dominicæ crucis abdu-
ontra hunc Phocam Heraclianus, qui Africam
rebellavit: atque cum exercitu veniens, eum
quoque privavit, remque publicam Romanam
is ejusdem filius regendam ſuſcepit. His diebus
o Heraclio Auguſto, apud Conſtantinopolim
onas ejus filius cum matre Martini regni jura
, rexitque imperium duobus annis. Quo vita
te, ſucceſſit in loco ejus Conſtantius germanus
filius Heraclii: imperavitque menſibus VI.
am mortuo, Conſtantinus ejusdem filius ad
gnitatem adſcendit, tenuitque regnum annis
. Circa hæc tempora, regis Perſarum conjunx,
Cæſarea, de Perſide exiens cum paucis ſuis fi-
privato habitu propter Chriſtianæ fidei amorẽ
tinopolim venit. Quæ ab imperatore honorifi-
pta, poſt aliquot dies, ut deſiderabat, baptiſ-
nſecuta eſt, & ab Auguſta de ſacro fonte levata
eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

eſt. Quod vir ejus Perſarum rex audiens, legato
ſtantinopolim ad Auguſtum direxit, quatenus
uxorem ſuam redderet. Qui ad imperatorem ve
verba regis Perſarum nunciant: qui requireba
reginam, Imperator hoc audiens, remque o
ignorans, eis reſponſum reddidit, dicens: *De*
quam quæritis, fatemur nos nihil ſcire, præte
quod ad nos hic aliqua mulier privato habitu
nit. Legati vero reſponderunt dicentes: *Si placet*
tro conſpectui, volumus hanc, quam dicitis, mu
videre. Quæ cum juſſu imperatoris adveniſſet
ut eam legati conſpiciunt, ad ejus veſtigia prov
tur: eique venerabiliter, quia eam vir ſuus requ
ſuggerunt. Quibus illa reſpondit, *Ite renuncia*
veſtro & domino, quia niſi ſicut ego jam credi
& ipſe Chriſtum crediderit, me jam ultra conſ
tori habere non poterit. Quid multa? Legati r
ad patriam, univerſa, quæ audierant, Regi renun
Qui nihil moratus, cum LX millibus viris Conſta
polim pacifice ad imperatorem venit: a quo gra
& ſatis digne ſuſceptus eſt: qui cum univerſis Ch
dominum credens, pariter cum omnibus ſacri b
matis unda perfuſus, & ab Auguſto de fonte le
catholica fide confirmatus eſt: multisque mune
ab Auguſto honoratus, accepta ſua conjuge, læt
gaudens ad ſuam patriam repedavit. His diebus
ſtantinus, qui & Conſtans eſt appellatus, Itali
Langbardorum manu eruere cupiens, Conſtanti
lim egreſſus per litora iter habens, Athenas venit
deque mare transgreſſus Tarentum applicuit. Q
men prius ad ſolitarium quendam, qui propheti
ritum habere dicebatur, abiit: ſtudioſe ab eo ſ
tans, utrum gentem Langbardorum, quæ in Itali
bitabat, ſuperare & obtinere poſſet. A quo cum ſ
dei ſpatium unius noctis expetiſſet, ut pro hoc ipſ
minum ſupplicaret: facto mane ita eidem Augu
ſpondit: *Gens Langbardorum ſuperari modo ab*
quo non poteſt: quia regina quædam ex alia pr
cia veniens, baſilicam beati Ioannis Baptiſt
Langbardorum finibus conſtruxit: & propter hoc
beatus Ioannes pro Langbardorum gente continu
tercedit: Veniet autem tempus, quando ipſum or
lum habebitur deſpectui, & tunc gens ipſa per
Quod nos ita factum eſſe probavimus, quia ante L
bardorum perditionem, eandem beati Ioannis b
cam, quæ utique in loco, qui Modoetia dicitur
conſtituta, per viles perſonas ordinari conſpexi

indignis perſonis & adulterinis non vitæ me-
d præmii datione largiretur. Igitur ut diximus,
onſtans Auguſtus Tarentum veniſſet, egreſſus
Beneventanorum fines invaſit: omnesque, per
ue venerat Langbardorum civitates cepit, Lu-
que opulentam Appuliæ civitatem expugnatam
invadens diruit, & ad ſolum usque proſtravit.
ntiam ſane propter munitiſſimam loci poſitio-
pere minime potuit. Deinde cum omni ſuo exer-
eneventum circumdedit, & eam vehementer
are cœpit. Vbi tunc Romualdi filius adhuc
ulus ducatum tenebat: qui ſtatim ut Impe-
adventum cognovit, nutritium ſuum nomine
ldum ad patrem Grimoaldum trans Padum di-
obſecrans eum, ut quamocius veniret, filioque
Beneventanis, quos ipſe nutrierat, potenter ſuc-
et. Quod Grimoaldus rex audiens, ſtatim cum
u filio laturus auxilium, Beneventum pergere
: quem plures ex Langbardis in itinere relin-
s, quia exſpoliaſſet palatium, & jam non rever-
repeteret Beneventum. Exercitus interim Con-
Beneventum diverſis machinis vehementer ex-
bat: & contra Romualdus cum Langbardis for-
eſiſtebat. Qui quamvis cum tanta multitudine
edi manu propter paucitatem exercitus non au-
, frequenter tamen cum expeditis juvenibus hos-
aſtra irrumpens, magnas eisdem inferebat undi-
ades. Cumque Grimoaldus ejus pater jam pro-
t, eundem nutritium ejus, de quo præmiſimus, ad
miſit, qui ei ſuum adventum nunciaret. Qui
rope Beneventum veniſſet, a Græcis captus im-
ri delatus eſt: qui ab eo, unde veniret requirens,
a Grimoaldo rege venire dixit: eumdemque re-
itius adventare nunciavit. Statimque Imperator
s, conſilium cum ſuis iniit, quatenus cum Ro-
lo paciſceretur, ut Neapolim poſſet reverti: ac-
que obſide Romualdi ſorore, cui nomen Giſa
um eodem pacem fecit. Ejus vero nutritium Ge-
um ad muros duci præcepit, mortem eidem mi-
, ſi aliquid Romualdo, aut civibus de Grimoaldi
tu nunciaret. Sed potius quidem aſſeveraret, eun-
enire minime poſſe. Quod ille facturum, ut ei
piebatur, promiſit: ſed cum prope muros adve-
velle ſe Romualdum videre dixit: quo cum Ro-
dus citius adveniſſet, ſic eum allocutus eſt. *Con-
eſto domine Romualde, & habens fiduciam: no-
bari, quia tuus genitor citius tibi præbiturus*

auxilium

auxilium aderit. Nam ſcias in iſta nocte ju-
tricum fluvium cum valido exercitu manere:
obſecro, ut miſericordiam exhibeas cum mea u-
filiis: quia gens iſta perfida me vivere non ſinet.
que hoc dixiſſet, juſſu imperatoris caput ejus
ſum, atq; cum belli machina, quam petrariam
in urbem projectum eſt. Quod caput Romual-
juſſit deferri: idque lacrymis oſculatus eſt, di-
in loco tumulari præcepit. Metuens ſubito G-
di regis adventum Imperator, dimiſſa Beneve-
dione, Neapolim proficiſcitur: cujus tamen ex-
Micola Capuanus comes, juxta fluenta Calori-
nis, qui usque hodie Pugna dicitur, vehemente-
vit. Poſtquam vero Imperator Neapolim perven-
ex ejus optimatibus, cui nomen Saburrus erat, A-
guſto, ut fertur, XX millia militum expetiit; ſeq-
Romualdo pugnaturum, victoremque ſpopond-
cum accepto exercitu ad locum, cui nomen F-
eſt, adveniſſet, ibique caſtra poſuiſſet; Grimoald-
jam Beneventum advenerat, hæc audiens, contr-
proficiſci voluit. Cui filius, Romualdus; *Non eſ-*
inquit, *ſed tantum nobis partem de veſtro ex-*
tribuite. Ego, deo favente, cum eo pugnabo:
vicero, major utique gloria potentiæ veſtræ ad-
tur. Factumque eſt, ut accepta aliqua parte de
exercitu, pariterque cum ſuis hominibus contra
rum proficiſcitur: qui prius quam bellum com-
ret, a quatuor partibus tubas inſonare præcepit.
que utræque acies forti intentione pugnarent
unus de regis exercitu nomine Amangus qui c-
regium ferre erat ſolitus, quendam Græculum e-
conto utriſque manibus fortiter percutiens de ſel-
per quam equitabat, ſuſtulit, eumque in aëra ſup-
put ſuum levavit. Quod cernens Græcorum exer-
immenſo pavore perterritus, in fugam convertit-
timaq; pernicie cæſus, ſibi fugiens mortem, Rom-
& Langbardis victoriam peperit. Ita Saburrus,
imperatori ſuo victoriæ trophæum de Langbardi-
miſerat narrare, ad eum cum paucis remeans, ig-
niam deportavit. Romualdus vero patrata de i-
victoria, Beneventum triumphans ingreſſus eſt,
que gaudium, & cunctis ſecuritatem, ſublato ho-
timore, convexit. At vero Conſtans Auguſtus, c-
hil ſe contra Langbardos geſſiſſe conſpiceret, om-
vitiæ ſuæ minas contra ſuos, hoc eſt Romanos, co-
ſit. Nam ingreſſus Neapolim, Romam perrexit, cu-
to ab urbe miliario Vitalianus papa cum ſacerdot-

mano populo occurrerit. Cui Auguſtus cum ad Petri limina perveniſſet, obtulit ibi pallium auro n: & manens apud Romam diebus XII, omnia, erant antiquitus inſtructa ex ære, in ornamen- ivitatis depoſuit; in tantum ut etiam baſilicam Mariæ, quæ aliquando Pantheon vocabatur, & a fuerat in honorem omnium deorum, & jam ibi nceſſionem ſuperiorum principum locus erat om- martyrum, diſcoperiret, regulaſque æreas exinde ret, easque ſimul cum omnibus aliis ornamentis antinopolim tranſmitteret. Deinde reverſus impe- Neapolim in littore Tyrrheno perrexit civitatem nam. Ingreſſusque Siciliam, per indictionem ſepti- habitavit Syracuſas: & tales afflictiones in ſuo o, ſeu habitatoribus, vel poſſeſſoribus Calabriæ, æ, Africæ, atque Sardiniæ exercuit, quales antea am auditæ ſunt: ita, ut etiam uxores a maritis, ii a parentibus ſepararentur. Sed & alia multa & ita harum regionum populi ſunt perpeſſi, ita, ut ſpes vitæ non relinqueretur. Nam & vaſa ſacra, ilia ſanctarum dei eccleſiarum, imperiali juſſu, æcorum avaritia ſublata ſunt. Manſit autem im- or in Sicilia ab indictione ſeptima, usque in duo- am: ſed tandem tantarum iniquitatum pœnas ique dum ſe in Balneo lavaret, a ſuis extinctus eſt: dem magna cum ſolemnitate a ſuis, ut decuit, tu- traditus eſt. Interfecto igitur apud Syracuſas Cō- imperatore, Mezentius in Sicilia regnum arri- ſed absque Orientalis exercitus voluntate, contra Italiæ milites, alii per Iſtriam, alii per partes aniæ, alii vero a partibus Africæ & Sardiniç ve- s in Syracuſas, eum vita privarunt. Multique ex bus ejus obtruncati Conſtantinopolim perducti cum quibus pariter & falſi imperatoris caput eſt tatum. Hæc audiens gens Sarracenorum, quæ jam ndriam & Ægyptum pervaſerat, ſubito cum mul- vibus venientes, Siciliam invadunt, Syracuſas in- antur, multamque ſtragem faciunt populorum, aucis evadentibus per munitiſſima caſtra & juga gerunt montium; auferentes quoque prædam ni- , & omnem illum, quem Conſtans Auguſtus a abſtulerat ornatum, in re & diverſis ſpeciebus: Alexandriam ſimul reverſi ſunt. Porro regis fi- iam de Benevento obſidis nomine ſublatam dixi- n Siciliam veniens, diem ſuum clauſit extremum. extincto, ut diximus, apud Siciliam Conſtan- guſto, punitoque, qui ſucceſſerat Mezentio ty-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ranno , Romanorum regnum Conſtantinus Conſt
Auguſti filius ſuſcepit regendum , Romaniſque pr
patus eſt annis decem & ſeptem. Conſtantii ſane
poribus Theodorus archiepiſcopus , & Hadrian
temporibus abbas exiſtens , vir æque doctiſſimu
Vitaliano tunc papa miſſi in Britanniam, plurima
cleſias Anglorum doctrinæ eccleſiaſticæ fruge
cundarunt. E quibus etiam Theodorus archiepiſc
peccantium judicia quantis ſuppliciis,ſed pro uno
que peccato quis pœnitere debeat,mirabili & diſ
conſideratione venuſtiſſime ac multum notabilite
ſcripſit.Dum hæc geruntur,hæreſis apud Conſtan
polim orta eſt : quæ ita opinando erravit , quia
in Domino noſtro IESV CHRISTO volunt
& operationem aſſeverabat. Hanc autem hæreſim
tarunt Gregorius patriarcha Conſtantinopolit
Macharius, Pyrrhus,Paulus,& Petrus. Quam ob
ſam Conſtantinus Auguſtus CL epiſcopos congr
fecit, inter quos fuerunt etiam legati ſanctæ Ron
eccleſiæ,miſſi ab Agathone papa, Ioannes diacon
Ioannes Portuenſis epiſcopus , qui omnes eandem
reſim damnaverunt. Ea hora tantæ aranearum te
medio populi ceciderunt, ut omnes mirarentur: a
hoc ſignificatum eſt , quod ſordes hæreticæ prav
depulſæ ſunt: & Gregorius quidem patriarcha co
tus eſt. Cæteri vero in ſua defenſione perſevera
anathematis ſunt ultione compulſi.Eo tempore Da
nus Ticinenſis eccleſiæ epiſcopus , ſub nomine
ſueti Mediolanenſis archiepiſcopi hac de cauſſa
utilem , rectæque fidei epiſtolam compoſuit , qu
præfata Synodo non mediocre ſuffragium tulit.
autem & vera fides eſt , ut ſicut domino noſtro I
CHRISTO duæ ſunt naturæ, hoc eſt, Dei & hom
ſic etiam duæ credantur eſſe voluntates ſive oper
nes.Vis audire de eo,quod deitatis eſt? *Ego*,inqui
pater unū ſumus. Vis audire quod humanitatis? *P*
major me eſt. Certe ſecundum humanitatem, cum
angeliſta ait : *Ieſus autem dormiebat in puppi*
cervical. Vide divinitatem : *tunc ſurgens imper*
ventis & mari, & facta eſt tranquillitas magna
eſt ſexta ſynodus univerſalis Conſtantinopoli cel
ta, & Græcorum ſermone conſcripta, tempore
Agathonis , & obſequente & adſiſtente Conſta
principe intra ſepta palatii ſui. Dehinc apud Con
tinopolim imperator moritur Conſtantinus , &
minor filius Iuſtinianus Romanorum regnum ſuſ
cujus per X annos gubernacula tenuit , ac Afric

Sarra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

is abſtulit, & cum eisdem pacem terra, mari-
.Hic Sergium pontificem, qui in errorem illius
quam Conſtantinopoli fecerat, favere & ſub-
noluit: miſſo Zacharia protoſpatario ſuo jus-
antinopolim deportari. Sed militia Ravennæ,
nque partium, juſſa principis nefanda contem-
dem Zachariam cum contumeliis ab urbe Ro-
uriis expulit. Contra hunc Iuſtinianum Leo
m dignitatem arripiens, eum imperio priva-
mque Romanorum tribus annis regens, Iuſti-
xſulem in Ponto ſervavit. Rurſusque Tiberius
nc Leonem inſurgens, regnum ejus invaſit.
oto, quo ipſe regnavit, tempore, in eadem ci-
ſtodia permaxima tenuit. Hoc tempore Aqui-
nperitiam fidei, quintum univerſale conſilium
diffidit, donec ſalutaribus beati papæ Ser-
is inſtructa, & ipſa huic cum ceteris Chriſti
nnuere conſentit. Facta eſt autem hæc ſyno-
tantinopoli temporibus papæ Iulii ſub Iuſti-
ncipe, cõtra Theodorum & omnes hæreticos,
m Mariam ſolum hominem, non deum & ho-
enuiſſe affirmant. In qua Synodo catholice eſt
n ut beata Maria ſemper virgo θεοτόκος dice-
nia, ſicut catholica fides habet, non ſolum ho-
d vere deum & hominem genuit. Hoc tempo-
Gallias in Francorum regnum Anchis Arnul-
, qui de nomine Anchiſæ quondam Trojani
appellatus, ſub nomine majoris domus gere-
ipatum. At vero Iuſtinianus, qui amiſſo prin-
n Ponto exſulabat, auxilio Trebelli Bulgaro-
s regnum rurſus recipiens, eos, qui ſe expule-
ricios occidit. Leonem quoque, & Tiberium,
n ejus uſurparant, cepit, & in medio circo co-
i populo jugulari præcepit. Gallicinum vero
nam Conſtantinopolitanum erutis oculis Ro-
ſit: Cyrumque abbatem, qui eum in Ponto ex-
erat, Epiſcopum in loco Gallicini conſtituit.
ſtantinum papam ad ſe venire jubens, honori-
pit, ac remiſit. Quem proſtratus in terra, pro
atis intercedere rogans, cuncta ejus Eccleſiæ
a renovavit. Qui cum exercitum in Ponto mit-
comprehendendum Philippicum, quem ibi re-
t: multum eum idem venerabilis papa prohi-
oc facere deberet, ſed tamen inhibere non po-
rcitus quoque, qui miſſus contra Philippicum
d partem ſe Philippici contulit, eumque impe-
fecit: qui Conſtantinopolim contra Iuſtinia-

num veniens, cum eo ab urbe miliario duod
pugnavit, vicit, & occidit, regnumque ejus ac
eſt. Imperavit autem Iuſtinianus cum filio Tibe
hac ſecunda vice annis VI, quem Leo in expulſi
ſius naribus detruncavit. Qui poſt iterum aſſ
imperio, quoties defluentem guttam rheumatis
deterſit, pene toties aliquos ex iis, qui contra eum
rant, jugulari præcepit. At vero Philippicus,
Dardanes, poſtquam imperiali dignitate confir
eſt, Cyrum, de quo dixeramus, de pontificatu ejec
ad gubernandum monaſterium ſuum Pontum
præcepit. Hic Philippicus Conſtantino papæ l
pravi dogmatis direxit; quas ille cum apoſtolica
conſilio reſpuit, & hujus rei cauſa fecit picturas in
ticu ſancti Petri: quæ & geſta ſex ſanctarum ſyn
rum univerſalium continet. Nam & hujusmodi p
ra, cum haberetur in urbe regia, Philippicus ju
auferri. Statuit populus, ne hæretici imperator
men aut chartam, aut figuram ſolitas ſuſciperent
de nec ejus effigies in eccleſia introducta eſt, ne
men ad miſſarum ſolemnia prolatum. Hic cum
nno & ſex menſibus regnum geſſiſſet, contra
Anaſtaſius, qui & Arthemius dictus eſt, inſur
eum regno expulit, oculisque privavit, nec tame
cidit. Hic Anaſtaſius literas Conſtantino papæ Ro
per Scholaſticum patricium, & exarchum Itali
rexit: quibus ſe fautorem catholicæ fidei, & ſa
ſextæ ſynodi, vel concilii prædicatorem eſſe dec
vit. Hoc tempore Anaſtaſius imperator, claſſe
Alexandriam contra Saracenos direxit: cujus
citus ad aliud verſus conſilium, ab itinere medio
ſtantinopolitanam urbem regreſſus, Theodoſium
thodorum inquirens, imperatorem elegit, atque c
tum in ſolio imperiali confirmavit. Qui Theod
apud Niceam civitatem, Anaſtaſium gravi prœli
cit: datoque ſibi ſacramento, eum clericum fier
presbyterum fecit ordinari. Ipſe vero, ut regnum
cepit, mox in regia urbe imaginem illam venerand
in qua ſanctæ ſynodus erant depictæ, & a Philip
fuerat dejecta, priſtino in loco erexit. His diebu
Tiberis fluvius inundavit, ut alveum ſuum egre
multa Romanæ fecerit exitia civitati, ita ut via
ad unam & ſemis ſtaturam excreſceret, atque ſ
Petri usque ad pontem Milvium aquæ deſcende
contingerent. Manſit autem diebus ſeptem, donec a
tibus litanias crebras civibus, octavo demum di
verſæ ſunt. Inter hæc defuncto imperatore Theod

ſolummodo imperium rexerat anno, ejus in
o Auguſtus ſubrogatur. Hoc etiam tempore
arracenorum gens, cum immenſo exercitu
inopolim circumdedit, ac per continuum
n obſedit, donec civibus multa inſtantia ad
amantibus, plurimi eorum fame, & frigore,
eſtilentiaque perirent, ac ſic partes obſidionis
ent. Qui inde egreſſi, Bulgarorum gentem,
ſupra Danubium, bello aggrediuntur: & ab
que victi, ad ſuas naves refugiunt. Qui cum
terent; irruente ſubita tempeſtate, plurimis
rſis ſive contritis navibus, perierunt. Intra
inopolim vero trecenta millia peſtilentia
. Hac tempeſtate Leo Imperator apud Con-
polim ſanctorum imagines depoſitas incendit,
que pontifici ſimilia facere, ſi imperialem gra-
ere vellet, mandavit. Sed pontifex hoc face-
npſit: omnes quoque Ravennæ exercitus, vel
um talibus juſſis uno animo reſtiterunt: & ni-
tifex prohibuiſſet, imperatorem ſuper ſe con-
ggreſſi fuiſſent. Eo tempore Langbardorum
prandus Ravennam obſedit, claſſem inva-
e deſtruxit. Tunc Paulus patritius extra Ra-
miſit, qui pontificem interimerent. Sed Lang.
o defenſione pontificis repugnantibus, Spo-
ſolatio poſitis, & ex aliis partibus Langbar-
is reſiſtentibus, conſilium Ravennatium diſ-
ſt. Rurſus cum Ravennam Luitprandus regis
& Peredeo Vicentius dux obtinerent: irruen-
ito Venetis, Luitprandus ab eis captus eſt:
viriliter pugnans occubuit. Per idem tempus
uſtus ad pejora progreſſus eſt: ita, ut com-
omnes Conſtantinopolim habitantes, tam vi
andimentis, ut deponerent, ubicunque habe-
gines, tam ſalvatoris, quam ejus ſanctæ geni-
l omnium ſanctorum, eaſque in medio civi-
endio concremari fecit. Et quia plerique e
ale ſcelus fieri præpediebant, aliquanti ex
truncati, alii parte corporis mulctati ſunt.
tori Germanus patriarcha non conſentiens,
ſede depulſus eſt, & ejus in loco Anaſtaſius
ordinatus eſt.

EX
MAGNI AVREL
CASSIODORI
CHRONICO
AD
THEODERICVM
REGEM.

Reges Latini.

LATINVS regnavit ann. XXXII. a quo La
ſunt appellati.

Hujus imperii an. XXV, Troja capta eſt
quem Æneas profugus venit; factusque gener eju
ſucceſſit in * regnum.

Æneas poſt VIII an. Trojæ captæ, regnavit in It
an. III.

Aſcanius filius ejus, regnavit an. XXXVIII: qui *
bauum condidit.

Sylvius, Æneæ filius * de Lavinia, regnavit
XXIX.
Hujus temporibus Homerus poëta fuiſſe memoratu

Æneas Sylvius, regnavit ann. XXXI.
Hujus temporibus Hebræorum rex David Hieroſ
mis * regnavit.

Latinus Sylvius regnavit an. L.
Hujus temporibus Amazones Aſiam vaſtaverunt: C
thago condita eſt a Carchedone Tyrio; ut quidam
cunt. Salomon [quoque] filius David, regnans Hier
lymis, templum famoſiſſimum condidit.

Alba Sylvius regnavit an. XXXIX.
Ægyptus Sylvius regnavit an. XXIV.
Capys Sylvius regnavit an. XXVIII.
* Carpentus Sylvius regnavit an. XIII.
Tiberinus Sylvius regnavit an. VIII.
Agrippa Sylvius regnavit an. XL.
Aremulus Sylvius regnavit an. XIX.
Hujus temporibus Lycurgus apud * Lacedæmona
ra compoſuit.

Avent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Aventinus Sylvius regnavit an.XXXVII. a quo mons Romanorum,quia ibi ſepultus eſt, nomen accepit.

Procas Sylvius regnavit an. XXIII.

Amulius Sylvius regnavit ann. XLIV.] qui fratrem Numitorem regno expulit, [cujus tempora Olympiadi ſunt applicata.]

Reges Romani.

ROMVLVS regnavit ann.XXXVIII. a quo Roma condita eſt, & ex Latinis Romani ſunt * nuncupati. Hic primum centum conſtituit Senatores. Hujus temporibus Syracuſæ & Catina in Sicilia condita ſunt.

NVMA POMPILIVS regnavit an.XLI. qui duos menſes anno addidit, Ianuarium & Februarium; cum ante hunc X tantum menſes apud Romanos fuiſſent. Capitolium quoque a fundamentis conſtruxit. cujus etiam temporibus Sibylla in Samo inſignis habita eſt.

TVLLVS HOSTILIVS regnavit an.XXXII. qui primus apud Romanos purpura uſus eſt; cujus temporibus Chalcedon conditur, & Byzantium, quæ nunc Conſtantinopolis appellatur.

ANCVS MARCIVS regnavit an.XXIII. qui ſextodecimo miliario ab urbe[Roma]Oſtiam condidit.

TARQVINIVS PRISCVS regnavit annis XXXVII. Hujus temporibus Maſſilia in * Galliis condita eſt.

SERVIVS TVLLIVS regnavit an.XXXIV. qui primus cenſum inſtituit civium Romanorum. *Hujus temporibus apud Perſas Cyrus primum regnare cepit.

TARQVINIVS SVPERBVS regnavit annis XXV. Hujus temporibus Pythagoras phyſicus philoſophus, clarus habetur. Expulſo autem urbe Tarquinio, Hi CONSVLES cœperunt pro uno rege annis ſingulis adminiſtrare Rempublicam.

Hinc Conſules.

L.Junius Brutus, & L.Tarquinius Collatinus. Hi annum integrum minime tenuerunt ad peragendum [tempus,] aliis ſubrogatis; id eſt P.Valerio, Sp.Lucretio, & Horatio Pulvillo.

P.Valerius * II, & Titus Lucretius.

(P.Valerius III, & M.Horatius II.)

Spurius Largius, & Titus Hermenius.

* P. Valerius III, & Poſthumius.

P.Valerius IV, & Titus Lucretius II.

Agrippa Menenius & * P.Poſthumius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Opiter Virginius & Sp.Caſſius.
Poſthumus Cominius & T.Largius.
His COSS. DICTATOR primus T.Largius, & MAGISTER EQVITVM Sp.Caſſius ordinantur.
Servius Sulpicius & * M'.Tullius.
T.Ebutius & L. Vetuſius.
Q.Cloelius & T.Largius.
A.Sempronius & M.Minucius.
* C.Poſthumius & T.Verginius.
App.Claudius & P.Servilius.
* C.Verginius & T.Vetuſius.
* Sp.Caſſius & Poſthumus Cominius.
T.Geganius & P.Minucius.
M.Minucius & A.Sempronius.
Sp.Nautius & Sex.Furius.
* T.Siccius & C.Aquilius.
Sp.Caſſius & Proculus Verginius.
Ser.Cornelius & Q.Fabius.
L.Æmilius & Cæſo Fabius.
M.Fabius & L.Valerius.
Q.Fabius & C.Iulius.
Cæſo Fabius & Sp.Furius.
M.Fabius & Gn. * Mallius.
Cæſo Fabius & T.Verginius.
L.Æmilius & C.Servilius.
C.Horatius & T.Menenius.
A.Verginius & Spurius Servilius.
C.Nautius & P.Valerius.
L.Furius & C. * Manilius.
L.Æmilius & Opiter Verginius.
L.Pinarius & P.Furius.
Appius Claudius & T. Quintius Capitolinus.
L.Valerius & T.Æmilius.
T.Numicius & A.Verginius.
* T.Quintius II, & Q.Servilius.
T.Æmilius II, & Q.Fabius.
Q.Servilius & Sp.Poſthumius.
Q.Fabius II, T.Quintius III.
A.Poſtumius Albus, & Sp.Furius.
L.Ebutius & P.Servilius.
L.Lucretius Tricipitinus, & T.Veturius Gem[inus].
P.Volumnius & Ser.Sulpicius.
C.Claudius & P.Valerius.
Q.Fabius III, & L.Cornelius Maluginenſis.
L.Minucius & L.Nautius.
Q.Minucius & M.Horatius Pulvillus.
M.Valerius & Sp.Verginius.

Veturius & T. * Romilius.
Tarpejus & A.* Aternius.
COSS. legati Athenas miſſi ad leges deſcri-
as.
Curiatius & Sex.Quintilius.
Menenius & P. * Sextius.
empore a COSS. ad DECEMVIROS tranſlatum
rium eſt ; per quos * I I an. adminiſtrata reſpubl.
que iterum Conſules creati ſunt.
Valerius & M.Horatius.
.Herminius & T.Verginius.
Geganius & C.Iulius.
Quintius IV, & * Agrippa Furius.
Genucius & * T.Curiatius.
Papirius & L.Sempronius.
Geganius II, & T.Quintius V.
Fabius & Poſth. Ebutius.
Furius * Pacilus, & M'.Papirius Craſſus.
oculus Geganius & L Menenius.
Quintius VI, & Agrip.Menenius.
Geganius III, & L.Sergius.
Cornelius Maluginenſis, & L.Papirius Craſſus.
C.Iulius II, & L.Verginius.
Iulius III & L.Verginius II.
Quintius * Pœnus, & Gn.Iulius Mento.
Papirius Craſſus, & L.Iulius.
Sergius II, & Hoſtus Lucretius.
Cornelius Coſſus, & T.Quintius Pœnus II.
.Servilius Hala, & L.Papirius Mugilanus.
Sempronius & Q.Fabius Vibulanus.
Gn. Fabius Vibulanus, & T. Quintius Capito-
.
Cornelius Coſſus, & L.Furius Medullinus.
Fabius Ambuſtus, & C.Furius Pacilus.
M.Papirius & C.Nautius.
.Æmilius & C.Valerius.
n.Cornelius & L.Furius II.
Lucretius, & Servius Sulpicius Camerinus.
L.Valerius Poritus, & M.Manlius.
COSS. poſt Vrbem captam redeuntes Gallos dux
anus, nomine Camillus exſtinxit: de quibus trium-
s in Vrbe, quaſi & ipſe patriæ conditor, Romulus
uit nuncupari. Tunc dignitates mutatæ ſunt, & in
conſulum per an. X V I I TRIBVNI MILI-
R E S fuerunt, quibus ob inſolentiam remotis, per
I V poteſtas Conſulum Tribunorumque ceſſavit.
de rurſus tribus annis per tribunos militares

eſt adminiſtrata reſpublica. Poſt annos vero XXI
verſa eſt dignitas conſularis.

L. Sextius de plebe, & L. Æmilius * Mamerc
tricius.
L. Genucius, & Q. Servilius.
C. Sulpicius * Peticus, & C. Licinius Stolo.
C. Genucius, & L. Æmilius Mamercus II.
Q. Servilius Hala, & L. Genucius.
C. Sulpicius II, & C. Licinius.
C. Pœtilius Balbus, & M. Fabius Ambuſtus.
M. Popilius Lænas, & Gn. Manlius.
C. Plautius & C. Fabius.
C. Marcius & Gn. Manlius.
M. Fabius Ambuſtus II, & M. Popilius Lænas I
C. Sulpicius Peticus III, & M. Valerius Public
M. Fabius III, & T. Quintius.
C. Sulpicius IV, & M. Valerius II.
P. Valerius & C. Marcius Rutilus II.
C. Sulpicius Peticus & T. Quintius Pœnus.
M. Popilius III, & L. Cornelius Scipio.
L. Furius Camillus, & Appius Claudius Craſſ
M. Valerius Corvinus, & M. Popilius Lænas IV
T. Manlius Torquatus, & C. Plautius.
M. Valerius II, & C. Pœtilius II.
M. Fabius * Dorſuo, & Ser. Sulpicius Camerin
C. Marcius III. & T. Manlius II.
M. Valerius III, & A. Cornelius Coſſus.
C. Marcius Rutilus, & Q. Servilius.
C. Plautius II, & L. Æmilius Mamercus.
T. Manlius III, & P. Decius Mus.
T. Æmilius Mamercus, & Q. Publilius Philo.
L. Furius Camillus, & * C. Mænius

His COSS. roſtra navium de Antiatibus in for
ſunt.

C. Sulpicius Longus, & P. Ælius Pætus.
L. Papirius Craſſus, & Cæſo Duillius.
M. Valerius IV, & M. Atilius Regulus.
T. Veturius & Sp. Poſthumius.
A. Cornelius II, & Gn. Domitius.

His COSS. pax cum Alexandro Epiri rege facta

M. Claudius Marcellus & C. Valerius.
L. Papirius Craſſus II, & C. Plautius * Venox
L. Æmilius Mamercus, & Gn. Plautius.
C. Plautius Proculus, & P. Cornelius Scapula
L. Cornelius Lentulus, & Q. Publilius Philo I
C. Pœtilius III, & L. * Papirius Mugillanu

COSS. Alexandria in Ægypto condita eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Furius Camillus II, & Iunius Brutus Scæva.
Sulpicius Longus II, & Q. * Ælius.
Fabius [Rullianus,] & L. Fulvius.
Veturius Calvinus, & Sp. Poſthumius.
Papirius & Q. Publilius Philo.
Papirius & Q. * Ælius Ceritanus.
.* Follius & L. Plautius * Venox.
Iunius Bubulcus, & Q. Æmilius Barbula.
.Nautius & M. Popilius Lænas.
Papirius Curſor, & Q. Publilius.
.Poetilius [Libo] & C. Sulpicius.
.Papirius Curſor, & C. Iunius Bubulcus II.
arcus Valerius & P. Decius.
COSS. per Appium Claudium Cenſorem via facta
qua inducta eſt, quæ ipſius nomine nuncupantur.
.Iunius Bubulcus III, & Q. Æmilius Barbula II.
.Fabius II, & C. Marcius Rutilus.
.Fabius III, & P. Decius II.
pp. Claudius & L. Volumnius.
COSS. viæ per agros publicæ factæ.
.Cornelius Arvina, & Q. Marcius Tremulus.
.Poſthumius & T. Minucius.
.Sulpicius * Averrio, & P. Sempronius Sophus.
.Genucius & Ser. Cornelius.
M. Livius & L. Æmilius.
.Valerius & Q. Apulejus.
.Fulvius Pætus & T. Manlius Torquatus.
.Cornelius Scipio, & Gn. Fulvius.
.Fabius Maximus IV, & P. Decius Mus III.
.Volumnius & App. Claudius.
.Fabius V, & P. Decius IV.
.Poſthumius * Megillus, & M. Attilius Regulus.
.Papirius Curſor, & Sp. * Carvilius.
.Fabius Gurges, & * D. Brutus.
..Poſthumius, & C. Iunius.
.Cornelius Rufinus, & M'. Curius Dentatus.
M. Valerius & Q. Cædicius.
Q. Marcius & P. Cornelius.
M. Marcellus & C. Nautius.
M. Valerius & C. Ælius.
C. Claudius & M. Æmilius.
C. Servilius & L. * Cælius.
P. Cornelius * Dolabella, & Gn. Domitius.
C. Fabricius & Q. Æmilius.
L. Æmilius & Q. Marcius.
P. Valerius & Tib. Coruncanius.
P. Sulpicius & P. Decius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

C.Fabricius & Q.Æmilius.
P.Cornelius & C.Iunius.
* Q.Fabius & C.Genucius.
M'.Curius & L.Lentulus.
Ser Cornelius & M'.Curius.
C.* Fabius & C.Claudius.
L.Papirius Curſor,& Sp.Carbilius.
C.Quintius & L.Genucius.
C.Genucius & Gn.Cornelius.
P.Sempronius & App.Claudius.
M.Attilius & L.Iulius Libo.
* D.Iunius & * M.Fabius.
App.Claudius & Q.Fulvius.
M'. Valerius & M'.Otacilius.
L.Posthumius & Q.* Manilius.
L.Valerius & * L.Otacilius.
Gn.Cornelius & C.Duilius.
C.Aquilius & L. Cornelius.
A.Attilius Calatinus,& C.Sulpicius.
Gn.Cornelius,& C.Attilius Serranus.
Q.Cædicius & L.Manlius.
M.Æmilius Paulus, & Servius Fulvius Nobilior.
Gn.Cornelius & A.Attilius.
Gn.Servilius & C.Sempronius.
C.Aurelius Cotta,& P.Servilius.
L.Cæcilius Metellus,& C.Furius.
C.Attilius Regulus, & L.Manlius.
P.Claudius & L.Iunius.
* P.Servilius & C.Aurelius.
L.Cæcilius & M Fabius.
* M.Fabius & M'.Otacilius.
* M.Fabius & C.Attilius.
A.Manlius & C. Sempronius.
C.Fundanius & C.Sulpicius.
C.Luctatius * Cerco, & A.Poſthumius.
Q.Luctatius Catulus,& A.Manlius.
C Claudius Cento,& M.Sempronius.
His C O S S. Iudis Romanis primum Tragoedia & Comoedia a * Lucio Livio ad ſcenam data.
C.Manlius & Q.Valerius.
T.Sempronius & P.Cornelius.
L.Cornelius & Q.Fulvius.
C.Licinius & P.Cornelius.
T.Manlius Torquatus, & C.Attilius.
P.Poſthumius & Sp.Carbilius.
Q.Fabius & M'.Pomponius.
M.Lepidus & M.* Poblicius.

C.Pa-

C. ᴘirius & M.Pomponius.
Æmilius & M.Iunius.
SS.Hamilcar Hannibalis pater,in Hiſpania bel-
manis parans,occiſus eſt. Hic ſolitus eſt dicere,
ſe filios contra P.R. velut catulos leoninos
e.
Poſthumius & Gn.Fulvius.
Fabius II, & Sp.Carbilius.
Valerius & M.Attilius.
Epultius & M.Valerius.
Attilius & L.Æmilius.
Manlius & Q.Fulvius II.
Flaminius & P.Furius * Pilo.
Marcellus & Gn.Cornelius.
Cornelius & M.Minucius.
Veturius & C.Lutatius.
OSS. via Flaminia munita, & Circus factus qui
nius appellatur.
Livius & L.Æmilius.
OSS. Hannibal Hamilcaris filius,in Hiſpania bel-
molitur.
Cornelius Scipio,& Tib.Sempronius Longus.
.Servilius Geminus, & C.Flaminius.
Æmilius Paulus,& C.Terentius Varro.
.Sẽpronius Gracchus,& Q.Fabius Maximus III.
Fabius Maximus IV, & * M.Marcellus II.
.Maximus & T.Sempronius Gracchus.
Fulvius Flaccus III, & Appius Claudius Pul-
I.
.Fulvius Centimalus,& P.Sulpicius Galba.
Marcellus III, & M.Valerius Lævinus.
Fabius V,& Q.Fulvius Flaccus IV.
Marcellus IV, & T.Quintius.
.Claudius Nero,& M.Livius Salinator.
Veturius Philo,& Q.Cæcilius Metellus.
.Scipio & P. Licinius Craſſus.
.Cornelius Cethegus, & P.Sẽpronius Tuditanus.
n.Servilius Cæpio,& Gn.Servilius Geminus.
T.Servilius Geminus,& T.Claudius Nero.
.Cornelius Lentulus, & C.Ælius Pætus.
r.Sulpicius Galba,& C.Aurelius Cotta.
.Cornelius Lentulus, & * P.Villius.
.Ælius Pætus, & T.Quintius Flamininus.
.Cornelius Cethegus,& Q.Minucius Rufus.
.Furius & M.Marcellus.
.Valerius Flaccus,& M.Porcius Cato.
.Scipio Afric.II, & Ti.Sempronius Longus.

L.Cor-

L.Cornelius Merula, & Q.Minucius Thermus.
L.Quintius & Gn.Domitius Ænobarbus.
P.Scipio Naſica, & M'.Acilius Glabrio.
* L.Scipio, & C.Lælius Africanus.
M.Fulvius Nobilior, & Gn.Manlius Volſo.
M.Valerius Meſſala, & C.Livius Salinator.
M. Æmilius Lepidus, & C.Flaminius.
Sp.Poſthumius Albinus, & Q.Marcius Philippus
His COSS. Athletarum certamina primum a Ful edita.
App. Claudius Pulcher, & M. Sempronius Tutanus.
P.Claudius Pulcher, & L.Porcius Licinus.
M.Claudius Marcellus, & Q.Fabius Labeo.
His COSS.Hannibal apud Pruſiam veneno periit.
L.Æmilius Paulus, & Gn.Bæbius * Tamphilus.
P.Cornelius Lentulus, & M.Bæbius Tamphilus.
A.Poſthumius Albinus, & C.Calphurnius Piſo.
[Q.Fulvius & L.Manlius.]
* M.Iunius & Gn.Manlius.
Ti. Sempronius & C.Claudius.
Gn.Cornelius & Q.* Pœtilius.
M.Lepidus & Q.Mucius.
Sp.Poſthumius & Q. Mucius.
L.Poſthumius Albinus, & M.Popilius. *
C.Popilius & P.* Celius.
P.Licinius & C.Caſſius.
* C.Hoſtilius Mancinus, & C. Attilius.
L.Marcius Philippus, & Q.Servilius.
L.Paulus II, & C.Licinius.
Q.Ælius * Pætus, & M.Iunius.
* L.Mamercus & C.Sulpicius.
Gn.Octavius & T.Manlius.
A.Manlius & Q. Caſſius.
*Ti.Sempronius, & M'.Iuventius.
P.Scipio Naſica, & C.Marcius.
M.Meſſala & C.Fannius.
L.Anicius & M.Cornelius.
Gn.Cornelius * Dolabella, & M.Fulvius.
* M.Æmilius & C.Popilius.
His COSS.metalla in Macedonia inſtituta.
Sex.Iulius & L.Aurelius.
L.Lentulus & C.Marcius.
P.Scipio & M.Claudius.
L.Poſthumius & Q.Opimius.
Q. Fulvius & T.Annius.
Hi primi Conſules Calend. Ianuariis magiſtratum inierunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

it, propter ſubitum Celtiberiæ bellum.
Marcellus & L. Valerius.
Lucullus & (A.) Poſthumius.
Quintius & M'. Acilius.
Marcius & * M. Manlius.
Poſthumius & L. Piſo.
Africanus & C. Livius.
Cornelius & L. Mummius.
Fabius Maximus, & L. Hoſtilius.
. Galba & L. Aurelius.
. Claudius & Q. Metellus.
Metellus & Q. Maximus.
Cæpio & Q. Pompejus.
Cæpio & C. Lælius.
Piſo & M. Popilius.
Scipio & D. Brutus.
Æmilius & C. Hoſtilius Mancinus.
Furius & Sex. Attilius Serranus.
Fulvius & Q. Calphurnius.
OSS. Æmilianus Scipio, ob Numantinum bellum,
andidatus non eſſet, conſul creatur.
Africanus & C. Fulvius Flaccus.
Mucius & L. Calphurnius.
Popilius & P. * Sulpicius.
Craſſus & L. Valerius Flaccus.
p. Claudius & M. Perpenna.
Sempronius & M'. Aquilius.
. Octavius & T. Annius.
Caſſius & L. Cinna.
Æmilius & L. Aurelius.
Plautius & M. Fulvius.
Caſſius Longinus, & * C Sextius.
Cæcilius & T. Quintius.
. Domitius & C. Fannius.
OSS. Sextius oppidum ædificavit, in quo Aquæ
e in Galliis.
Opimius & Q. Maximus.
Manlius & C. Papirius.
Cæcilius & L. Aurelius.
Cato & Q. Marcius.
Cæcilius & Q. Mucius.
Licinius Geta, & Q. Maximus.
Metellus & M. Scaurus.
OSS. L. Metellus & Gn. Domitius Cenſores ar-
dicram ex Vrbe removerunt, præter Latinum
em cum cantore, & ludum * talorum.
. Acilius Balbus, & C. Cato.

C. Cæcilius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

C.Cæcilius & C.Papirius.
M.Livius Druſus, & L.Piſo.
P.Scipio & L.Calphurnius Beſtia.
Sp.Poſthumius & M.Minucius.
Q.Metellus & M. * Silanus.
Ser.Galba & M.Scaurus.
L.Caſſius & C.Marius.
Q.Servilius & C.Attilius Serranus.
His COSS.per Servilium Cæpionem conſulem jud
Equitibus & Senatoribus communicata.
P.Rutilius Rufus, & C.Manilius.
C.Marius II, & C.Flavius Fimbria.
C.Marius III, & L.Aurelius Oreſtes.
C.Marius IV, & L.Luctatius.
C.Marius V, & M'.Aquilius.
C.Marius VI, & L.Valerius Flaccus.
M.Antonius & A.Poſthumius.
Q.Metellus & T.Didius.
Gn.Lentulus & P.Craſſus.
Gn.Domitius & C.Caſſius.
His COSS. Ptolemæus Ægypti rex * populum Ro
num hæredem reliquit.
P.Craſſus & Q.Scævola.
C.Cœlius & L.Domitius.
C.Valerius Flaccus, & M.Herennius.
C.Claudius Pulcher, & M.Perpenna.
* P.Marcius & Sextus Iulius.
L.Cæſar & C.Rutilius Lupus.
Gn.Pompejus & L.Porcius Cato.
L.Sylla & Q. * Pompejus.
L.Cinna & Gn.Octavius.
L.Cinna II, & G.Marius VII.
L.Cinna III, & Gn.Papirius.
L.Cinna IV, & Gn.Papirius II.
His COSS.Aſiam in XLIV regiones Sylla diſtribuit.
L.Scipio & C.Norbanus.
His COSS. Capitolium cuſtodum negligentia concr
matur.
Gn.Carbo III, & C.Marius.
* M.Tullius & Gn.Dolabella.
L.Sylla II, & Q.Metellus.
* P.Servilius & App.Claudius.
M.Lepidus & Q. Catulus.
M.Æmilius & D.Brutus.
Gn.Octavius & C.Curio.
L.Octavius & C.Cotta.
L.Licinius Lucullus, & M.Cotta.

M.Lucu

Lucullus & C. Caſſius.
Gellius & Gn.Lentulus.
.Aufidius & P.Lentulus.
Craſſus & Gn.Pompejus.
Metellus & Q.Hortenſius.
His OSS. a Q. Catulo reparatum dedicatumque Ca-
pito m eſt.
Metellus & Q.Marcius.
Piſo & * Marcus Glabrio.
m.Lepidus & L.Torquatus.
Cæſar & Q.Marcius.
Cicero & C.Antonius.
ilanus & L.Muræna.
upius & M.Valerius.
His O S S. Catilina in agro Piſtorienſi a C.Antonio
bell eremptus eſt.
Metellus & L.Afranius.
.Cæſar & M.Bibulus.
Piſo & A.Gabinius.
His O S S. Clodii rogatione Cicero in exſilium eſt
pro tus.
Lentulus & Q.Metellus.
His OSS.propter civiles * diſſenſiones per S.C.de ex-
ilio icero revocatur.
C.Lentulus & L.Philippus.
C.Pompejus & M.Craſſus.
. Clandius & L. Domitins.
C Domitius & M.Meſſala.
C.Pompejus & Q.Metellus.
Marcellus & Ser.Sulpicius.
.Paulu^ & M.Marcellus.
entulus & C. Marcellus.
His OSS perniciofæ in Curia conflantur de Pompejo
Ca eque diſcordiæ: ſed Cajus Iulius Cæſar de Gal-
lis ieus, Pompejum fugavit Italia, aurum atque ar-
gen Romæ de ærario ſuſtulit, ac primus Romano-
rum gulare obtinuit imperium, a quo CÆSARES
Rom i Principes appellati. Imperavit autem annis IV,
men us VI.ſub quo hi Conſules fuerunt:

Imperatores Romani.

C V I I V S C Æ S A R, I.
C Iulius Cæſar II, & P.Servilius.
.Furius & Publius Vaticanus.
His SS. Cæſar Pompejum Pharſalico prœlio ſupe-
ravit ompejus fugiens in Ægyptum, * occiſus eſt.
C Iulius Cæſar III, & M.Lepidus.
C ilius Cæſar IV, & Fabius Maximus.

His

His COSS. C. Iulius Cæſar per quatriduum tri-
phavit.
C.Iulius Cæſar V, & M.Antonius.
His COSS. M. Antonius Lupercalibus ſella aure-
denti Cæſari diadema renuenti impoſuit; atque I.
Martiis Cæſar in * Pompeja Curia occiſus eſt: cui-
ceſſit Octavianus Cæſar, qui regnavit an. LVI, m-
bus VI. per quæ tempora hi Conſules exſtiterunt:
Octavianus Auguſtus, II.
C.Panſa & A. * Hirtius.
His COSS. Cæſar Octavianus, Antonius, & Lepi-
amicitiæ fœdus inierunt; M.Cicero per Popilium r-
tem Cajetæ occiſus eſt annorum LXIII. Cæſar O-
vianus forum * Auguſtum ædificavit.
M.Lepidus & L.Plancus.
P.Servilius II, & L.Antonius.
Gn.Domitius & C.Aſinius.
L.Cenſorinus & C.Calviſius.
App.Claudius & Cajus Norbanus.
M.Agrippa & L.Caninius.
His COSS. lacus Lucrinus in portum converſus eſt.
L.Gellius & M.Coccejus.
Sex.Pompejus & L.Cornificius.
L.Scribonius & L.Atratinus.
C.Cæſar & L.Vulcatius.
Cn.Domitius & C.Soſſius.
C.Cæſar II, & M.Meſſala.
His COSS. apud Actium M. Antonius a Cæſare ſu-
ratur.
C.Cæſar III, & M.Craſſus.
His COSS. Nicopolim Cæſar conſtruit, ludos Actia-
inſtituit: Antonius a Cæſare prœlio peremptus, A-
xandriæ in Mauſoleo cum Cleopatra reconditur.
C.Cæſar IV, & Sex.Apulejus.
C.Cæſar V, & M.Agrippa II.
His COSS. Parthorum diſſenſiones per Cæſarem-
datæ.
C.Cæſar VI, & M.Agrippa III.
His COSS. Cæſar leges protulit, judices ordinavit, p-
vincias diſpoſuit, & ideo AVGVSTVS cognomina-
eſt. cujus temporibus floruerunt Virgilius, Horatius,
Livius.
* C.Auguſtus Cæſar VII, & T.Statilius.
C.Aug.Cæſar VIII, & M.Silanus.
His COSS. Cantabros, Germanos, Salaſſos Cæſar p-
domuit.
C.Aug.Cæſar IX, & C.Norbanus.

... SS. Aſtures & Cantabri per L.* Lanium per-
dom...
C. Aug.Cæſar X, & Cn.Piſo.
M. Marcellus & L.Aruntius.
M. Lollius & Q.Lepidus.
M. Apulejus & P.Silius.
His c... aquilas & ſigna Craſſiana de Parthis Cæſar
recep...
C. Sentius & Q.Lucretius.
His c... Cæſari ex provinciis redeunti currus cum au-
rea corona decretus eſt;quo aſcendere noluit.
Cn. Lentulus & P.Lentulus.
C. Furnius & C.Silanus.
L. Domitius & P.Scipio.
M. Druſus & L.Piſo.
Cn. Lentulus & M.Craſſus.
Ti. Nero & P.Quintilius.
M. Meſſala & P.Sulpicius.
Paulus Fabius & Q.Ælius.
Iul. Antonius & Africanus Fabius.
Drus. Nero & L. Quintius.
His c... apud Lingonum gentem templum Cæſari Dru-
ſus fa...vit.
C. Asinius & C.Marcius.
His c... inter Albim & Rhenum Germani omnes Ti-
berio Neroni dediti; per Sextum Apulejum Pannonii
ſubac...
Ti. Nero & Cn.Piſo.
D. Lelius & C.Antiſtius.
C. Auguſtus Cæſar XI,& L.Sylla.
C. Calviſius & L.Paſſienus.
Cn. Lentulus & M.Meſſala.
His c... Dominus noſter IESVS CHRISTVS filius Dei
in Bethleem naſcitur, anno imperii Auguſti * XLI.
C. Aug.Cæſar XII, & M.Plautius.
C... Lentulus & L. Piſo.
C. Aug.Cæſar XIII,& L.Paulus.
*... Vinitius & P.Alphenus.
M. Servilius & L.Lamia.
Sextus Ælius & C. Sentius.
Cn. Cinna & L.Valerius.
His c... per dies VIII Tiberis impetu miſeranda clades
hominum domorumque fuit.
M. Lepidus & L.Aruntius.
Q. Cecilius & A.Licinius.
M. Furius & Sextus Nonius.
Q. Sulpicius & C.Poppæus.

P.Dolabella & C.Silanus.
M.Lepidus & T.Statilius.
Germanicus Cæſar & C.Fontejus.
L.Plancus & C.Silius.
Sex.Pompejus & Sex.Apulejus.

His coſſ.Imperator Auguſtus obiit, LXXVI anno æt ſuæ, Imperii autem LVI * ſemis. Huic ſucceſſit in perium TIBERIVS CÆSAR , qui imperavit a XXIII.ſub quo hi Conſules fuerunt:

Tiberius Cæſar, III.

Druſus Cæſar & C.Norbanus.
Siſenna Statilius & L.Scribonius.

His coſſ.Mathematici Vrbe pelluntur.

L.Pomponius & C.Cæcilius.
Tib.Cæſar, & Germanicus Cæſar.
M.Silanus & C.Norbanus.

His coſſ.Germanicus Cæſar in Syria mortuus.

M.Valerius & M.Aurelius.
Tib.Cæſar, & Druſus Cæſar.
D.Haterius & C.Sulpicius.
C.Aſinius & C.Antiſtius.

His coſſ.Druſus Cæſar publice funeratur.

Ser.Cornelius & L.Viſellius.
M.Aſinius,& Coſſus Cornelius.
C.Calviſius, & Cn.Gætulicus.
L.Piſo,& M.Craſſus.
Appius Silanus,& P.Silius.*
C.Rubellius,& C.* Fuſius.
M.Vinitius,& L.Caſſius.
Tib.Cæſar V.COS.[& ſolus.]
[Cn.Domitius & Camillus Scribonianus.]

His coſſ. Dominus noſter IESVS CHRISTVS paſſ VIII Calend. Apriles; & defectio ſolis facta eſt. q ante vel poſtmodum numquam fuit.

[Vinitius & Longinus.]
Sulpicius & Sylla.
* Priſcus & Vitellius.
Gallus & Novianus.

His coſſ. Perſius Flaccus Satyricus poëta Volat naſcitur.

Gallienus & Plautianus.

His coſſ.Tiberius Imperator in Campania moritur ſucceſſit C.Cæſar cognomento Caligula; qui reg annis tribus, & menſibus * X. ſub quo hi Conſule ſtiterunt:

C. Caligula, IV.

Proculus & Nigrinus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

lianus & Aſprenas.
iblicola & Nerva.
oſſ. Pilatus in multas incidens calamitates, propria
nu interfecit.
æſar & Iulianus.
oſſ. C. Cæſar cognomentò Caligula, a protectori-
is occiditur in Palatio anno ætatis XXIV. cui
ſſit Claudius; qui imperavit annis XIII, men-
VIII, diebus XXVIII. ſub quo hi Conſules
nt:

Claudius, V.

æſar II, & Saturninus.
Secundus & Venuſtus.
oſſ. Petrus Apoſtolus Romam mittitur; ubi Euan-
m prædicans, XXV. annis ejuſdem urbis Epiſcopus
verat.
berius * & Gallius.
riſpinus & Taurus.
oſſ. Claudius de Britannis triumphavit, & Orca-
ſulas Romano adjecit imperio.
nitius & Cornelius.
oſſ. inter Theram & Theraſiam exorta eſt inſula,
ns ſtadia XXX.
ſiaticus & Cornelius.
oſſ. deſcriptio Romæ facta eſt, & inventa ſunt ci-
Romanorum * centena millia & XLIV. & Thra-
cuſque * regnum, in provinciam redigitur.
berius II, & Vitellius.
itellius II, & Publicola.
Verannius & Gallus.
etus & * Servilianus.
laudius & Orphitus.
ylvanus & Sylvius.
iberius III, & * Antoninus.
Silanus & Otho.
oſſ. Claudius moritur in Palatio, anno ætatis
V. Huic ſucceſſit Nero; qui regnavit ann. XIII, men-
VII, diebus * XXVII. ſub quo hi Conſules fue-

Nero Claudius, VI.

anus II, & Antoninus II.
Marcellinus & Aviola.
oſſ. ſanctus Paulus Apoſtolus Romam vinctus a
e [Iudææ] præſide deſtinatur. Probus etiam
tiſſimus grammaticus Romæ cognoſcitur. * Vr-
Toloſenſis celeberrime in Gallia Rhetoricam
t.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Nero & Vetus.
Nero II. & Piſo.
Nero III, & Meſſala.
[C. Capito & Apronius.]
Nero IV, & Cornelius.
* Pius & Turpilianus.
Macrinus & Gallus.
Craſſus & Baſſus.

His coſſ. Thermæ a Nerone ædificatæ, quas Neronian[as] appellavit; cujus odio, mutato vocabulo, nunc Alexa[n]drinæ nominantur.

Sylvanus & Paulinus.

His Coſſ. Nero, ut ſimilitudinem Trojæ ardentis inſp[i]ceret, plurimam partem [Romanæ] urbis incendit.

* Celſinus & Apulejus.

His Coſſ. duæ provinciæ factæ ſunt, Pontus Polemo[]niacus, & Alpes Cottiæ, Cottio rege defuncto.

[Teleſinus & Paulinus.]
Capito & Rufus.
Italicus & Turpilianus.
Sylvanus & Otho.

His coſſ. Romæ ſanctus Petrus & Paulus Apoſtoli tru[]cidati ſunt a Nerone; qui turpiter vivens, cum a ſenat[u] quæreretur ad pœnam, e Palatio fugiens, ad quartu[m] Vrbis miliarium in ſuburbano Nomentana via ſeſe in[]terfecit, anno ætatis XXXII. cui ſucceſſit GALBA; q[ui] regnavit menſibus VII. Poſt hunc OTHO, menſibus III diebus V. Poſt VITELLIVS regnavit menſibus VIII die uno. qui omnes infra ſcriptos duos Conſules te[]nuerunt:

Veſpaſianus & Titus.
Veſpaſianus II, & Titus II.

His coſſ. Veſpaſianus ſuſcepit imperium; qui regnavi[t] annis IX, menſibus XI, diebus XXII. ſub quo hi Conſu[]les fuerunt.

Veſpaſianus * VII.

Veſpaſianus III, & Nerva.
Veſpaſianus IV, & Titus III.

His coſſ. Titus filius Veſpaſiani Iudæa capta, præte[r] quos gladio interfecit, * centum millia captivoru[m] publice venumdavit *.

Veſpaſianus V. & Titus IV.
Veſpaſianus VI, & Titus V.
Veſpaſianus VII, & Titus VI.

His coſſ. Veſpaſianus incenſum Capitolium ædificar[e] orſus eſt.

* Commodus & Rufus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

:ſpaſianus VIII, & Titus VII.
Hi oſſ. coloſſus erectus eſt, habens altitudinis pedes
C VII
:ſpaſianus IX, & Titus VIII.
ylvanus & Verus.
omitianus & Meſſalinus.
Hi oſſ. Veſpaſianus eſt mortuus profluvio ventris, in
vi propria circa Sabinos. cui Titus filius ejus ſucce-
de in utraque lingua diſertiſſimus, regnavit annis II,
me bus II. ſub quo hi Conſules exſtiterunt:

Titus Veſpaſianus VIII.

omitianus II, & Rufus II.
Hi oſſ. Titus Amphitheatrum Romæ ædificavit, & in
de atione ejus quinque milia ferarum occidit.
omitianus III, & Sabinus.
Hi oſſ. Titus morbo periit in eadem villa qua pater
ej anno ætatis XLII. qui ob inſignem manſuetudi-
ne *Deliciæ humani generis* appellatus eſt. cui ſucceſ-
ſit omitianus frater Titi [junior,] crudeliſſimus; qui
im ravit annis XV, menſibus V. ſub quo hi Conſules
fu unt:

Flavius Domitianus IX.

omitianus IV, & Rufus III.
Hi oſſ. Domitianus eunuchos fieri prohibuit.
omitianus V, & Dolabella.
omitianus VI, & Rufus IV.
avius & Trajanus.
omitianus VII, & Nerva.
rajanus II, & Glabrio.
Hi oſſ. * primo Domitianus Dominum & Deum ſe
ap llare * juſſit.
omitianus VIII, & Saturninus.
ylvanus & Priſcus.
Hi oſſ. Quintilianus ex Hiſpania primus Romæ ſcho-
la publicam & ſalarium e fiſco accepit, & claruit.
ſprenas & Clemens.
Hi oſſ. multa * mœnia & celeberrima Romæ facta
fu * id eſt, Capitolium, Forum tranſitorium, Divo-
ru porticus, Iſium, Serapium, Stadium, Horrea pipera-
ta, Veſpaſiani templum, * Minerva Chalcidica,
O on.
omitianus IX, & Clemens II.
H oſſ. inſigniſſima Romæ facta ſunt [opera; id eſt,]
fo m Trajani, Thermæ Trajanæ & Titianæ, * Sena-
cu idus matutinus, Meta aurea, Meta ſudans, & Pan-
th n.
Nerva II, & Rufus.

Fulvius & Vetus.
Sabinus & * Antoninus.
Nerva III, & Trajanus III.
Senecio & Palma.
Trajanus IV, & Fronto.
His coſſ. Apollonius Tyaneus philoſophus inſignis habetur. Domitianus occiſus in Palatio, anno ætatis XXXV. cui Nerva ſuccedens, regnat annum unum, menſes IV. ſub quo hi Conſules fuerunt:

Nerva Coccejus, X.

Trajanus V, & Orphitus.
Senecio II, & Suro.
His coſſ. Nerva morbo periit in hortis Salluſtianis, anno ætatis LXXII, cum jam Trajanum adoptaſſet in filium: cui ſuccedens, imperavit annis XIX, menſibus VI, diebus XV, ſub quo hi Conſules fuerunt:

D. Trajanus, XI.

Trajanus VI, & Maximus.
Senecio III, & Sura II.
Vrbanus & Marcellus.
Candidus & Quadratus.
His coſſ. Trajanus de Dacis & Scythis triumphavit.
Commodus & Cerealis.
His coſſ. Trajanus Hiberos, Sauromatas, * Oſroënos, Arabas, * Boſphoranos, Colchos, in fœdus accepit: Seleuciam, Cteſiphontem, Babylonem occupavit & tenuit.
Senecio IV, & Sura III.
His coſſ. Trajanus in mari rubro claſſem inſtituit; ut per eam Indiæ fines vaſtaret.
Gallus & Bradua.
Africanus & Criſpinus.
Criſpinus II, & * Solenus.
Piſo & Ruſticus.
Trajanus VII, & Africanus.
Celſus & Criſpinus.
His coſſ. Plinius Secundus Novocomenſis orator & hiſtoricus inſignis habetur; cujus ingenii plurima opera exſtant.
* Aſta & Piſo.
Meſſala & Pedωn.
* Æmilius & Vetus.
Niger & Apronianus.
His coſſ. Trajanus Armeniam, Aſſyriam, & Meſopotamiam provincias fecit.
Clarus & Alexander.
Hadrianus & Salinator.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rianus II, & Ruſticus.
rvilius & Fulvius.
His ſſ. Trajanus apud Seleuciam Iſauriæ profluvio ven exſtinctus eſt, anno ætatis LXIII, menſe IX, die I V. jus oſſa, in urna aurea conlocata, ſub columna fori quæ ejus nomine vocatur, recondita ſunt: cujus col næ altitudo in CXL pedes erigitur. Huic ſucceſſit Had nus, utraque lingua peritiſſimus, Italicæ natus ex ſobrina Trajani: qui regnavit annis XX, menſi- bus diebus * XIX. ſub quo hi Conſules fuerunt:

Hadrianus, XII.

is & Augur.
His ſſ. Hadrianus Alexandriam a Romanis ſubver- ſam blicis inſtauravit expenſis.
A la & Panſa.
His ſ. Hadrianus reliqua tributorum urbibus relaxa- vit, artis * publicis incenſis; plurimos etiam ipſis tri- but beros fecit.
rnus & Torquatus.
His ſſ. Plutarchus philoſophus inſignis habetur.
abrio & Apronianus.
His ſſ. * Nicomediæ & Nicenæ urbis plurimis [ter- ræm u] conlapſis, Hadrianus ad inſtaurationem ea- rum blicas largitur expenſas.
aticus & Quintus.
rus & Ambiguus.
His ſſ. Athenienſibus leges petentibus Hadrianus ex Dra nis & Solonis reliquorumque libris jura com- poſ.
licanus & Titianus.
His ſſ. juxta * Eleuſinam civitatem [in] Cephiſo flu- vio drianus pontem conſtravit.
rquatus & Libo.
lſus & Marcellinus.
tianus & * Rufus.
gurinus & Sergianus.
iberius & Silanus.
His ſſ. Hadrianus a Chriſtianorum perſecutione ceſ- ſavit & Pater patriæ eſt appellatus.
ergius II, & Verus.
mpejanus & Atilianus.
His ſſ. templum Romæ [&] Veneris factum eſt; quod nu Vrbis appellatur.
npejanus II, & Commodus.
His oſſ. Hadrianus cum inſignes & plurimas ædes At is feciſſet, agonem edidit, bibliothecamque miri op exſtruxit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

*Lælius & Albinus.
Camerinus & Niger.
Antoninus & Præſens.
Antoninus II, & Præſens II.
Severus & Sylvanus.

His coſſ. Ælia civitas, id eſt, Hierusalem, ab Ælio driano condita eſt, & in fronte ejus portæ qua Be leem egredimur, ſus * ſculptus in marmore; ſignific Romanæ poteſtati ſubjacere Iudæos.

Rufinus & Torquatus.

His coſſ. Hadrianus morbo intercutis aquæ apud Ba moritur, major ſexagenario. cui ſucceſſit Antoni Pius; qui regnavit * an. XXI. ſub quo hi Conſules f runt:

Antoninus Pius, XIII.

Torquatus II, & Herodes.
Aviola & Maximus.
Antoninus III, & Aurelius.
Gratus & Seleucus.

His coſſ. Iuſtinus Philoſophus librum pro Chriſtia religione ſcriptum tradidit Antonino [Cæſari.]

Antoninus IV, & Aurelius II.
Largus & Meſſalinus.
Torquatus III, & Iulianus.
Orphitus & Priſcus.
Glabrio & Vetus.
Gordianus & Maximus.
Glabrio II, & * Romulus.
Præſens & Rufus.
Commodus & Lateranus.

His coſſ. Apollonius Stoicus, natione Chalcidicus; & Baſilides * Scythopolitanus, philoſophi illuſtres ha bentur; qui [Veri quoque] Cæſaris præceptores fue runt.

Verus & Sabinus.
Sylvanus & Augurinus.
* Barbarus & Regulus.
Tertullus & Sacerdos.
Quintillus & Priſcus.
Verus II, & Bradua.
Antoninus V, & Aurelius III.
* P. C. Antonini VI, & Aurelii IV.

Hoc tempore Antoninus Pius apud Lorium villam ſuam duodecimo ab Vrbe miliario moritur, anno vitæ LXXVII. Vſque ad hoc tempus ſinguli Auguſti fuerunt. Cui ſucceſſerunt filii ſui, id eſt, Marcus Antoninus Verus, & Lucius Annius Antoninus * Severus: qui

regnave-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

regn erunt annis XIX, ſub quibus hi Conſules fue-
runt:

M. Antoninus Verus, & L. Annius
Antoninus Severus, XIV.

D Auguſti coſſ.
Ricus & Aquilinus.
His C. Lucio Cæſari, Athenis ſacrificanti, ignis in
cælo * Occidente in Orientem ferri viſus eſt.
*elianus & Paſtor.
Mrinus & Celſus.
His C. Fronto orator inſignis habetur; qui Marcum
Ant num Verum Latinis litteris erudivit.
Chitus & Pudens.
His C. Lucius Cæſar de Parthis cum fratre Antoni-
no tr nphavit.
Pens II, & Pollio.
Vus III, & Quadratus.
Aonianus & Paulus.
Ecus & Apollinaris.
Chegus & Clarus.
Serus & Herennianus.
His C. Lucius Annius Antoninus Severus, anno regni
und mo, inter Concordiam & Altinum * apoplexis
exſti us eſt, ſedens cum fratre in vehiculo.
Chitus & Maximus.
Serus II, & Pompejanus.
Clus & Flaccus.
T & Iulianus.
Plio & Aper.
Cnmodus & Quintillus.
His C. Marcus Antoninus Verus Imperator Commo-
dum ium ſuum conſortem regni facit.
Chitus & Rufus.
His C. Imperatores de hoſtibus triumphant; & pecu-
niam uæ fiſco debebatur, provinciis concedentes, ta-
bula lebitorum in medio Romanæ urbis foro, incen-
dio cremarunt: ac, ne quid † bonitatis deeſſet, ſeve-
rior quasque leges novis conſtitutionibus tempe-
raru.
Cnmodus II, & Verus II.
His C. Antoninus Verus adeo in editione munerum
mag icus fuit, ut centum ſimul leones exhibuerit: qui
poſt Pannonia morbo periit. Commodus filius ejus
a Se tu Auguſtus eſt appellatus; qui regnavit annis
XIII b quo hi Conſules fuerunt:

* *Antoninus Commodus*, XV.

E ſeus & Gordianus.

Commodus III, & Byrrus.
Mamertinus & Rufus.
Commodus IV, & Victorinus.
Marullus & * Ælianus.

His coſſ. Thermæ Commodianæ Romæ factæ ſunt.

Maternus & Bradua.
Commodus V, & Glabrio.
Criſpinus & * Ælianus.
Fuſcianus & Silanus.
Duo Silani.

His coſſ. Commodus Imperator Coloſſi capite ſubla[to] ſuæ imaginis caput juſſit imponi.

Commodus VI, & Septimianus.
Apronianus & Bradua.
Commodus VII, & Pertinax.

His coſſ. Commodus ſtrangulatur in domo * Veſtilia[ni], cui ſucceſſit * Ælius Pertinax; qui regnavit menſ[es] VI. [ſub quo fuerunt Conſules hi:]

** Ælius Pertinax*, XVI.

Falco & Clarus.

His coſſ. Pertinax occiditur in Palatio, major ſept[ua]genario: cui ſucceſſit Severus, provincia Tripolit[a]-natus oppido Lepti; ſolusque Afer Imperator Ro[ma]nus fuit: qui regnavit ann. XVIII. ſub quo hi Conſu[les] fuerunt:

Severus, XVII.

Severus & Albinus.
Tertullus & Clemens.
Dexter & Priſcus.
Lateranus & Rufinus.
Saturninus & Gallus.
Anulinus & Fronto.

His coſſ. Severus Parthos & Adiabenos ſuperavit; Ar[a]basque interiores ita cecidit, ut regionem eorum R[o]manam provinciam faceret. [ob quæ Parthicus, Arab[i]cus, & Adiabenicus cognominatus eſt.]

Severus II, & Victorinus.
Fabianus & Mucianus.

His coſſ. Thermæ Severianæ apud Antiochiam & R[o]mæ factæ, & * Septizodium inſtructum eſt.

Severus III, & Antoninus.
Geta & Plautianus.
* Chilo & Libo.
Antoninus II, & Geta II.
Albinus & Ælianus.
Aper & Maximus.

His coſſ. Severus in Britannos bellum movit; ubi [...]

recepta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

…provincias ab incurſione barbarica faceret ſe-
… vallum per * CXXXII paſſuum milia a mari
… duxit.

An… nus III, & Geta III.

Pom… janus & Avitus.

… Tertullianus Afer Chriſtianorum ſcriptor ce-
… us habetur.

Fau… us & * Rufus.

… Origenes ſcriptor Alexandriæ ſtudiis eruditur.

Ge… anus & Baſſus.

… Severus Imperator Eboraci in Britannia
… cui ſucceſſit Antoninus Caracalla Severi fi-
… i regnavit annis VII. ſub quo hi Conſules
…

Antoninus Caracalla, XVIII.

… Aſpri.

… inus & Balbinus.

Me… a & Sabinus.

… Antoninus CARACALLA cognominatur
… enus veſtis, quod Romæ erogaverat: * [& e
… caracallæ ex ejus nomine *Antonianæ*
… ictæ.

… & Cerealis.

Sab… s II, & Venuſtus.

… Antoninus Romæ Thermas ſui nominis ædifi-
… ivit.

Præ… s & Extricatus.

Ant… nus & Adventus.

… Antoninus interficitur inter Edeſſam & Car-
… ætatis XLIII. cui ſucceſſit Macrinus, Præfec-
… ætorianam gerens: regnavit autem annum
… quo hi Conſules fuerunt:

Macrinus, XIX

Ant… inus II, & Sacerdos.

… Macrinus occiditur in Archelaïde: cui ſucceſ-
… Mar… s Aurelius Antoninus; qui regnavit annis IV.
… i Conſules fuerunt:

Marcus Aurelius Antoninus, XX.

Ant… nus III, & Comazon.

Grat… & Seleucus.

… Heliogabalum templum Romæ ædificatur.

Ale… nder & Auguſtus.

… n Palæſtina Nicopolis, quæ prius Emmaus vo-
… condita eſt.

Ma… us & Ælianus.

… M. Aurelius Antoninus Romæ occiditur tu-
… ilitari, cui ſucceſſit Alexander Mammææ
filius;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

filius; qui regnavit annis XIII, ſub quo hi Co
fuerunt:

Alexander Mammææ, XXI.

Iulianus & Criſpinus.
His coſſ. Alexander * Xerxem regem Perſarum vic
Fuſcus & Dexter.
Alexander II, & Marcellus.
Annianus & Maximus.
His coſſ. Vlpianus Iuriſconſultus, aſſeſſor Alexand
ſigniſſimus habetur.
Albinus & Maximus.
His coſſ. Neronianæ [thermæ Alexandrinæ] vo
ſunt.
Modeſtus & Probus.
Alexander III, & Dio.
Gratus & Seleucus.
His coſſ. Origenes Alexandriæ clarus habetur.
Pompejanus & Felicianus.
Lupus & Maximus.
His coſſ. Alexander in matrem Mammæam unice
fuit; [&] ob hoc cunctis amabilis.
Maximus & Paternus.
Maximus II, & Vrbanus.
Severus & * Quintianus.
His coſſ. Alexander occiditur * Moguntiaci tum
militari. cui ſucceſſit Maximinus, regnans annis
primus omnium ex corpore militari [ſine ſenatus
toritate ab exercitu] Imperator electus. ſub qu
Conſules fuerunt:

Maximinus, XXII.

Maximinus & Africanus.
Perpetuus & Cornelianus.
Pius & Proculus.
His coſſ. Maximinus Aquilejæ occiditur. cui ſucc
Gordianus; qui regnavit annis VI. ſub quo hi Conſ
fuerunt:

Gordianus, XXIII.

Gordianus & Aviola.
Sabinus & Venuſtus.
His coſſ. Gordiano * Romæ ingreſſo, Pupienus
Balbinus, qui imperium arripuerant, in Palatio o
ſunt.
Gordianus II, & Pompejanus.
Atticus & Prætextatus.
* Arianus & Pappus.
Peregrinus & Æmilianus.
His coſſ. Gordianus, admodum adoleſcens, Parthor

nati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

perata, cum victor reverteretur ad patriam, ilippi Præfecti prætorio, haud longe a Ro- o interfectus eſt. Gordiano milites tumulum ſupra Euphratem, oſſibus ejus Romam * re- i ſucceſſit Philippus; qui regnavit an. * VI. Philippum filium ſuum conſortem regni fecit; e omnium ex Romanis Imperatoribus Chri- it. ſub quo hi Conſules fuerunt:

Philippus, XXIV.

Phi pus & Titianus.

Pra us & Albinus.

Phi pus II, & Philippus.

* P ippus III, & Philippus II.

Æm anus & Aquilinus.

nillefimus annus urbis [Romæ] expletus eſt: ſolemnitatem innumerabiles Philippus cum] filio ſuo beſtias in Circo magno interfecit, in campo Martio Theatrales tribus diebus ac populo pervigilante celebravit: quadraginta ius natali Romanæ urbis * cucurrerunt, & le annorum actus. Philippus urbem nominis acia conſtruxit.

Dec & Gratus.

Dec II, & * Ruſticus.

Philippus ſenior Veronæ, Romæ vero junior . His ſucceſſit Decius; qui regnavit ann. I. men- ; [quantum ad Conſulatum autem, anno quo hi Conſules fuerunt:

Decius, XXV.

Gal & Voluſianus.

Decius lavacra publica ædificavit, quæ ſuo ppellari juſſit. Decius cum filio ſuo in * hraciæ loco a Gotthis occiditur, cui ſucceſ- cum Voluſiano filio; qui regnaverunt an. II, us IV: [quantum ad Conſulatum autem, an- n duobus.] ſub quibus hi Conſules fuerunt:

Gallus & Voluſianus, XXVI.

Vol anus II, & Maximus.

ovatianus apparuit.

Val inus & * Gallienus.

Gallus & Voluſianus Interamne interfecti us ſucceſſerunt Valerianus & Gallienus; qui nt annis XV. ſub quibus hi Conſules fuerunt:

Valerianus & Gallienus, XXVII.

Val inus II, & Gallienus II.

Ma us II, & Glabrio.

Val inus III, & Gallienus III.

His

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

His coſſ. Cyprianus, primum rhetor, deinde pres ad extremum Carthaginenſis epiſcopus, martyrio c natur.

* Tuſcus & Baſſus.

His coſſ. Valerianus in Chriſtianos perſecutione mota, ſtatim a Sapore Perſarum rege capitur, i ſervitute miſerabili conſeneſcit.

Æmilianus & Baſſus.

Sæcularis & Donatus.

Gallienus IV, & Gentianus.

Gallienus V, & Victorinus.

Albinus & Maximus.

His coſſ. Græcia, Macedonia, Pontus, Aſia, depopu per * Gotthos; aliasque provincias barbarorum c ſavit irruptio.

Gallienus VI, & Saturninus.

* Valerius & Lucillus.

Gallienus VII, & Sabinillus.

Paternus & Arceſilaus.

Paternus II, & * Marinus.

Claudius & Paternus.

His coſſ. Mediolani occiditur Gallienus. cui ſucc Claudius; qui regnavit anno uno, menſibus IX, ſub hi Conſules fuerunt:

Claudius, XXVIII.

Antiochianus & Orphitus.

Valerianus & Baſſus.

His coſſ. Claudius barbaros [Gothos, Illyricum & M cedoniam] vaſtantes repellit; & Sirmii moritur. H ſucceſſit * Quintillus Claudii frater, a Senatu Au ſtus appellatus; qui XVII imperii [ſui] die Aquilejæ ciditur. Poſt quem Aurelianus factus eſt Imperator: regnavit annis V, menſibus VI. ſub quo hi Conſu fuerunt:

Aurelianus, XXIX.

Quietus & * Voldumianus.

Tacitus & Placidianus.

Aurelianus & Capitolinus.

His coſſ. Aurelianum Romæ triumphantem captivi tricus & Zenobia præceſſerunt.

Aurelianus II, & * Marcellus.

His coſſ. Aurelianus templum Soli ædificat, & Rom firmioribus muris * vallat.

Probus & Paulinus.

Probus II, & Paternus II.

His coſſ. inter Conſtantinopolim & Heracleam A relianus occiditur. cui ſucceſſit Tacitus; qui regna

men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

menſ. VI, ſub quo hi Conſules fuerunt:

Tacitus, XXX.

Pr[illegible]s III, & Paternus III.

His co[illegible] Tacitus in Ponto occiſus eſt, & obtinuit FLO-
RIAN[illegible]S Imperium diebus LXXXIV. Hoc quoque
apud [illegible]rſum interfecto, Probus factus eſt Imperator;
qui re[illegible]avit annis VI. menſibus III. ſub quo hi Conſu-
les fu[illegible]unt:

Probus, XXXI.

Me[illegible]a & Gratus.

His co[illegible] Galliæ, quæ fuerant a Barbaris occupatæ, a
Probo [illegible]omano reſtituuntur imperio.

Pr[illegible]s IV, & Tiberianus.

Pr[illegible]s V, & Victorinus.

Eiſde[illegible] inſana Manichæorum hæreſis * exorta eſt.

Ca[illegible] & Carinus.

[illegible]us II, & Numerianus.

Di[illegible]etianus & Ariſtobulus.

His co[illegible] Probus apud Sirmium tumultu militari in tur-
re, qu[illegible]vocatur Ferrata, occiditur. cui ſucceſſit Carus
cum [illegible]s ſuis Carino & Numeriano; qui regnaverunt
ann. [illegible]ub quibus hi Conſules fuerunt:

Carus, XXXII.

Ma[illegible]nus & Aquilinus.

His co[illegible] cum Carus devictis Parthis caſtra ſupra Tigri-
dem [illegible]uiſſet, fulmine ictus interiit.

Di[illegible]etianus II, & Maximianus.

His co[illegible] Numerianus occiditur; Carinus apud * Mar-
gum [illegible]celio victus interiit. Poſt quos Diocletianus
Dalm[illegible]a ſuſcepit imperium; qui regnavit ann. XX. ſub
quo [illegible]Conſules fuerunt:

Diocletianus, XXXIII.

Ma[illegible]nianus II, & Ianuarius.

Ba[illegible] & Quintianus.

His co[illegible] Diocletianus in conſortium regni Herculium
Maxi[illegible]anum * adſumit.

Di[illegible]etianus III, & Maximianus III.

Ti[illegible]ianus & Dio.

* A[illegible]ibalianus & Aſclepiodotus.

Di[illegible]etianus IV, & Maximianus IV.

Co[illegible]antius & Maximus.

Tu[illegible]s & Anulinus.

Di[illegible]etianus V & Conſtantius II.

[M[illegible]imianus V, & Maximus II.]

Fa[illegible]us & Gallus.

His co[illegible] primus Diocletianus adorari ſe juſſit ut Deum,
& [illegible]mas veſtibus calciamentisque * conſeruit;

cum

cum ante eum omnes Imperatores in modum judic
ſalutarentur, & tantum chlamydem purpuream a
vato habitu plus haberent.

Diocletianus VI, & Maximianus VI.
Conſtantius III, & Maximus III.
Titianus & Nepotianus.
Conſtantius IV, & Maximus IV.

His coſſ. LX millia * Alamannorum cæſa ſunt.

Diocletianus VII, & Maximianus VII.
Diocletianus VIII, & Maximianus VIII.
Conſtantius V, & Maximus V.
Conſtantius VI, & Maximus VI.

His coſſ. Diocletianus & Maximianus Auguſti inſi
pompa Romæ triumpharunt, antecedentibus curr
eorum Narſei conjuge, ſororibus, liberis, & omn
præda, qua Parthos exſpoliaverant.

Diocletianus IX, & Conſtantinus.
Diocletianus X, & Maximus VII.

His coſſ. Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Medi
lani purpuram depoſuerunt ob ætatis defectum.
creati ſunt Conſtantius & Galerius [Auguſti.]
Conſtantius, tantum Auguſti dignitate contentus, c
eſſet otioſus, anni ipſius adſcribuntur filio ejus Co
ſtantino; qui natus dicitur ex Helena concubina: q
regnavit ann. XXX, menſes X. ſub quo hi Conſules fu
runt:

* *Conſtantinus & Galerius*, XXXIV.
* P.C. Diocletiani X, & Maximi VII.
II. P.C. Diocletiani X, & * Maximi VII.
Maximus VIII, & Licinius.
Conſtantinus II, & Licinius II.
Conſtantinus III, & Licinius III.
Voluſianus & Annianus.
Conſtantinus IV, & Licinius IV.
Sabinus & Rufinus.
* Gallicanus & Baſſus.
Licinius V, & Criſpus.
Conſtantinus V, & Licinius Cæſ.
* Conſtantinus VI, & * Conſtantius Cæſ.
Criſpus II, & * Conſtantius Cæſ. II.
Probianus & Iulianus.
Severus & Rufinus.
Criſpus III, & * Conſtantius III.
Paulinus & Iulianus.
* Conſtantinus VII, & Conſtantius IV.
* Conſtantius V, & Maximus.
Ianuarius & Iuſtus.

His [illegible]T. vicennalia Conſtantini Nicomediæ acta, & ſequ[illegible]i anno Romæ edita.
*[illegible]onſtantinus VIII, & Conſtantius VI.
C[illegible]ſtantius VII, & Symmachus.
B[illegible]ius & * Ablabius.
P[illegible]atianus & Hilarianus.
His [illegible]civitas quæ prius Byzantium dicta eſt, mutato nom[illegible] a Conſtantino CONSTANTINOPOLIS * dict[illegible]
*[illegible]ulmatius & Zenophilus.
O[illegible]atus & Paulinus.
C[illegible]ſtantius & Albinus.
N[illegible]otianus & Facundus.
F[illegible]cianus & Titianus.
V[illegible]us & Polemius.
C[illegible]ſtantius II, & Conſtans.
His c[illegible].Conſtantinus Imperator, dum bellum pararet in P[illegible]as, in * Acyrone villa publica, juxta Nicomediam [illegible]oritur, an ætatis LXVI. Poſt quem tres liberi ejus [illegible]uguſti] id eſt, Conſtantinus, Conſtantius, & Con[illegible]s; qui regnaverunt ann. XXIV, menſibus V, diebus X[illegible]II. ſub quibus hi Conſules fuerunt:

Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans, XXXV.

A[illegible]udinus & Proculus.
M[illegible]cellinus & Probinus.
C[illegible]ſtantius III, & Conſtans II.
His c[illegible]. Conſtantinus bellum fratri * Conſtantio inferen[illegible]juxta Aquilejam Alſæ occiditur.
P[illegible]idus & Romulus.
L[illegible]atius & Salluſtius.
His c[illegible].Franci a Conſtante perdomiti, in pacem recepti ſun[illegible]
C[illegible]ſtantius IV, & Conſtans III.
A[illegible]ntius & Albinus.
* C. Amantii & Albini.
R[illegible]nus & Euſebius.
His c[illegible]. magnis Reipubl. expenſis in Seleucia Syriæ port[illegible]fficitur.
Ph[illegible]ppus & * Sallia.
His c[illegible] Solis facta defectio.
L[illegible]enius & * Catulinus.
S[illegible]ius & * Nigredianus.
His c[illegible]. Conſtans haud longe ab Hiſpania, in caſtro cui *[illegible]eleuæ nomen eſt, interficitur, * anno ætatis XXX[illegible] Conſtantius remanſit in regno.
*[illegible]C. Sergii & Nigridiani.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

* Conſtantius V, & Conſtans Cæſ.
Conſtantius VI, & Conſtans Cæſ. II.
Conſtantius VII, & Conſtans Cæſ. III.
* Arbitrio & Lollianus.

His coſſ. Victorinus rhetor & Donatus grammatic[us] Romæ inſignes habentur.

Conſtantius VIII, & Iulianus Cæſ.
Conſtantius IX, & Iulianus Cæſ. II.

His coſſ. magnæ Alamannorum copiæ * ad Arge[n]toratum oppidum Galliarum (a Cæſ. Iuliano) dele[tæ] ſunt.

* Titianus & Cerealis.
Euſebius & Hypatius.
Conſtantius X, & Iulianus Cæſ. III.

His coſſ. * Honoratus nomine, primus Conſtantinop[o]li Præfectus Vrbi eſſe cœpit.

Taurus & Florentius.
Mamertinus & * Nevitta.

His coſſ. Conſtantius Mopſocrenis inter Ciliciam Ca[p]padociamque moritur, anno ætatis * XLVI. cui ſucce[ſ]ſit Iulianus; qui regnavit anno uno. ſub quo hi Conſ[u]les fuerunt:

Iulianus, XXXVI.

Iulianus IV, & Salluſtius.

His coſſ. Iulianus poſt victoriam apud Perſas occiditu[r] an. ætatis XXXII. Poſt quem ſequenti die Iovianus e[x] primicerio domeſticorum factus eſt Imperator; qui re[g]navit menſibus VIII. ſub quo hi Conſules fuerunt:

Iovianus, XXXVII.

Iovianus & Varronianus.

His coſſ. Iovianus Imperator moritur, anno ætatis XXXIV. Poſt quem Valentinianus Tribunus Scutario[rum], apud Nicæam Auguſtus appellatus, fratrem Va[lentem] Conſtantinopoli in * communionem adſum[ſit] imperii: qui regnavit an. XIV, menſibus V. ſub quo h[i] Conſules fuerunt:

Valentinianus, XXXVIII.

Valentinianus & Valens.
Gratianus & * Dagalaiphus.
* Lupicinus & Iovinus.

His coſſ. Gratianus, Valentiniani filius, Ambianis Imperator factus eſt. Apud * Atrebatas lana cælo pluvia mixta defluxit.

Valentinianus II, & Valens II.
* Valentinianus N.P. & Victor.
Valentinianus III, & Valens III.
Gratianus II, & Probus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

M eſtus & * Arintheus.
V ntinianus IV, & Valens IV.
His ſſ. Saxones cæſi * Deuſione in regione Franco-
rum urgundionum LXXX fere milia, quot numquam
ante d Rhenum deſcenderunt. Clearchus [præfectus]
urbi onſtantinopoli neceſſariam aquam, & quamdiu
civi optabat, induxit.
G ianus III, & Equitius.
P. Gratiani III, & Equitii.
lens V, & Valentinianus.
His ſſ. Valentinianus * apoplexia Brigitione mori-
tur, oſt quem Gratianus, adſumpto in imperium Va-
lentiniano fratre, cum patruo Valente regnat.
G ianus IV, & Merobaudes.
His ſſ. Alamannorum circiter X X X milia apud Ar-
gent am oppidum Galliarum [ab exercitu Gratiani]
cæſa otthi diffunduntur in Thracia.
V ns VI, & Valentinianus.
His c a Gotthis in Thracia Valentis trucidatus exer-
citus pſe quoque Imperator, incenſa domo, ubi ſe oc-
cultarat, igne combuſtus eſt: cui ſucceſſit in Oriente
Theo ſius Theodoſii filius: quem ſibi in conſortium
Grat us adſcivit. Gratianus itaque cum jam X I. V
regna t annis, cum Theodoſio regnat an. * V I. ſub
quib hi Conſules fuerunt:

Gratianus, & Theodoſius, XXXIX.

An nius & * Olybrius.
Gr anus V, & Theodoſius.
His c Ambroſius epiſcopus de Chriſtiana fide ſubli-
mite ribit.
Sy ius & Eucherius.
His c Martinus epiſcopus * Turonum (Galliæ civita-
tis) cl s habetur.
* A onius & Syagrius.
His c * Athanaricus rex Gotthorum Conſtantino-
polim uit, ibique vitam exegit.
Me audes II, & Saturninus.
His c Arcadius, Theodoſii Imperatoris filius, Augu-
tus a llatur.
* R mer & Clearchus.
His c Gratianus apud Lugdunum captus occiditur.
Vend Valentinianus & Theodoſius, regnant ann.
VIII. quibus hi Conſules fuerunt:

Valentinianus, & Theodoſius, XL.

Arc ius & * Bauto.
His c Hieronymus presbyter in Bethleem poſitus to-
to mu o mirabilis habetur.

* Honorius N.P. & Euodius.
Valentinianus III, & Eutropius.
Theodoſius II, & Cynegius.
Timaſius & Promotus.
Valentinianus IV, & * Neoterius.
Titianus & Symmachus.
Arcadius II, & Rufinus.

His coſſ. Valentinianus * vitæ tædio apud Viennam queo periit. Theodoſius cum jam(per)XIV an. regna ſet, cum Arcadio & Honorio[filiis] * regnat ann.II. quibus hi Conſules fuerunt:

Theodoſius, Arcadius, & Honorius, XLI.
Theodoſius III, & Abundantius.
Arcadius III, & Honorius II.

His coſſ. Ioannes monachus, (prophetiæ) gratia præ tus, Theodoſium conſulentem de eventu belli, quod a verſum Eugenium movebat, victorem fore pron tiat.

Olybrius & Probinus.

His coſſ. Theodoſius Eugenium tyrannum vincit & p imit. Auguſtinus, beati Ambroſii diſcipulus, multa cundia doctrinaque excellens, Hippone * regione Af cæ epiſcopus ordinatur. Hoc tempore Claudianus p ta inſignis habetur. Theodoſius Imperator Mediola moritur. Poſt quem Arcadius, cum jam regnaſſet an XII, cum fratre Honorio regnat annis XIII. ſub quib hi Conſules fuerunt:

Arcadius & Honorius, XLII.
Arcadius IV, & Honorius III.
Cæſarius & Atticus.
Honorius IV, & Eutychianus.
* Manlius & Theodorus.
Stilico & Aurelianus.

His coſſ. Gotthi Alarico & * Radagaiſo regibus ing diuntur Italiam.

Vincentius & * Fravita.
Arcadius V, & Honorius V.

His coſſ. Pollentiæ Stiliconem cum exercitu Roma Gotthi acie victum fugaverunt.

Theodoſius Aug. I, & * Rumoridus.
Honorius VI, & Ariſtænetus.
Stilico II, & Anthemius.
Arcadius VI, & Probus.

His coſſ. Vandali & Alani trajecto Rheno Gallias i graverunt.

Honorius VII, & Theodoſius II.
Baſſus & Philippus.

His c. Arcadius Imperator Conſtantinopoli moritur. Hon[illegible]us cum Theodoſio fratris filio * regnavit annis XV, ſub quo hi Conſules fuerunt:

Honorius & Theodoſius, XLIII.

H[illegible]orius VIII, & Theodoſius III.

His c. Vandali Hiſpanias occupaverunt.

*[illegible]aran & Tertullus.

His c. Roma a Gotthis Alarico duce capta eſt; ubi clem[illegible]ter uſi victoria ſunt.

T[illegible]odoſius Aug. IV. coſ.

H[illegible]orius IX, & Theodoſius V.

His c. Gotthi rege * Ataulpho Gallias intraverunt.

*[illegible]icius V. C. coſ.

His c. Burgundiones partem Galliæ Rheno conjun[illegible]ctam [illegible]uere.

C[illegible]ſtantius & Conſtans.

H[illegible]orius X, & Theodoſius VI.

T[illegible]odoſius VII, & Palladius.

His c. Gotthi placati, Conſtantio Placidiam redderu[illegible] cujus ipſe nuptias promeretur.

H[illegible]orius XI, & Conſtantius II.

H[illegible]orius XII, & Theodoſius VIII.

*[illegible]onaxius & Plinta.

T[illegible]odoſius IX, & Conſtantius III.

His c. Conſtantius ab Honorio in ſocietatem regni recip[illegible]r.

A[illegible]cola & * Euſtachius.

His c. Conſtantius Imperator moritur.

H[illegible]orius XIII, & Theodoſius X.

His c. exercitus ad Hiſpanias contra Vandalos miſſus e[illegible]

M[illegible]nianus & * Aſclepiodotus.

His c. Placidia Auguſta a fratre * Honorio, ob ſuſpicione[illegible] invitatorum hoſtium, cum Honorio & Valentiniano [illegible]liis ad Orientem mittitur: Honorius moritur, & ſolus [illegible]heodoſius Romanum imperium tenet ann. XXV, ſub quo hi Conſules fuerunt:

Theodoſius, XLIV.

*[illegible]ſtinus & Victor.

His c. Theodoſius Valentinianum conſobrinum Cæſarem [illegible]acit, & cum Auguſta matre ad recipiendum Occi[illegible]tale mittit imperium.

Th[illegible]doſius XI, & Valentinianus Cæſar.

His c. Ioannem tyrannum Valentinianus Imperator exſti[illegible]: ; Hunnosque, qui in Italia erant * Ioannis præſi[illegible], per Aëtium mira felicitate dimovit.

Th[illegible]doſius XII, & Valentinianus II.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

* Hierius & Artabures.

His coſſ. Bonifacio Africam tenenti infauſte bellum geritur. Gens Vandalorum a Gotthis excluſa, de Hiſpania ad Africam transit.

Felix & Taurus.

His coſſ. Aëtius multis Francis cæſis, quam occupa rant, propinquam Rheno partem recipit Galliarum.

Florentius & Dionyſius.

Theodoſius XIII, & Valentinianus III.

Baſſus & Antiochus.

Aëtius & Valerius.

Theodoſius XIV, & Maximus.

* Aſpar & Ariovindus.

Theodoſius XV, & Valentinianus IV.

His coſſ. pax facta cum Vandalis, data eis ad habitandum Africæ portione. * Gundicarium Burgundionum regem Aëtius bello ſubegit, pacemque ei reddidit ſupplicanti: quem non multo poſt Hunni peremerunt.

Iſidorus & Senator.

Aëtius II, & Sigiſvultus.

His coſſ. Aug. Valentinianus ad Theodoſium Principem Conſtantinopolim proficiſcitur, filiamque ejus in matrimonium accipit.

Theodoſius XVI, & Fauſtus.

Theodoſius XVII, & Feſtus.

His coſſ. bellum adverſus Gotthos * Hunnis auxiliantibus geritur, & Litorius dux Romanus ab eis capitur. * Ginſericus, de cujus amicitia nihil metuebatur, Carthaginem dolo pacis invadit.

Valentinianus Aug. V, & Anatolius.

His coſſ. Ginſericus Siciliam graviter affligit.

* Cyrus V.C. coſ.

Hoc coſ. Theodoſius Imperator bellum contra Vandalos inefficaciter movit.

Dioſcorus & Eudoxius.

His coſſ. Hunni Thracias & Illyricum ſæva * populatione vaſtarunt; cum Ginſerico ab Aug. Valentiniano pax confirmata, & certis ſpatiis Africa inter utroſque diviſa eſt.

Maximus II, & Paternus.

Theodoſius XVIII, & Albinus.

His coſſ. * Attila rex Hunnorum Bledam fratrem & conſortem in regno ſuo perimit, ejuſque populos ſibi parêre compellit.

Valentinianus VI, & Novius.

Aëtius III, & Symmachus.

* Callepius & Ardabures.

Poſth

ſthumianus & Zeno.
ſturius & Protogenes.
lentinianus VII, & Avienus.
Hi oſſ. * Theodoſius moritur. Poſt quem Marcianus
ad tus in imperium; qui regnavit ann. VII. ſub quo hi
C ules fuerunt:

Marcianus, XLV.

rcianus Aug. & Adelphius.
Hi oſſ. Romani Aëtio duce, Gotthis auxiliaribus,
co a Attilam in campis Catalaunicis pugnaverunt:
qu irtute Gotthorum ſuperatus abſceſſit.
rculanus & Aſporacius.
Hi oſſ. Attila redintegratis viribus Aquilejam magna
vi nicans introivit: cum quo a Valentiniano Impera-
to Papa Leo directus, pacem fecit.
)pilio & Vincomalus.
Hi oſſ. Attila in ſedibus ſuis moritur.
ëtius IV, & Studius.
Hi oſſ. Aëtius Patricius in Palatio manu Valentinia-
ni peratoris exſtinctus eſt. Boëthius vero Præfectus
Pr orio, * amicis ejus circumſtantibus interemptus.
lentinianus VIII, & Anthemius.
Hi oſſ. in campo Martio ab amicis Aëtii Valentinia-
nu mperator occiditur. Poſt quem MAXIMVS
in it imperium: qui intra duos menſes a militibus
ex ctus, in Tiberim projicitur. Eodem anno per
G ricum omnibus opibus ſuis Roma vacuata eſt.
P MAXIMVM AVITVS in Galliis ſumit
im rium.
annes & * Varan.
Hi oſſ. Placentiæ depoſuit Avitus imperium.
onſtantinus & Rufus.
Hi oſſ. Marciano Imperatore defuncto LEO Orientis,
M ORIANVS Italiæ ſuſcepit imperium. ſub quibus
hi onſules fuerunt:

Leo [*&* *Majorianus*,] XLVI.

eo Aug. & Majorianus Aug.
Hi oſſ. Majorianus in Africam movit procinctum.
omer & Patricius.
gnus & Apollonius.
verinus & Dagalaiphus.
Hi coſſ. Majorianus immiſſione Ricomeris exſtingui-
tu cui SEVERVM natione Lucanum Ravennæ ſucce-
de fecit in regnum.
o Aug. II, & Severus Aug.
filius & Vivianus.
ſticus & Olybrius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

His coſſ. rex Alanorum Beorgor apud Bergomum a ;
tricio Ricomere peremptus eſt.

* Arminericus & Baſilicus.

His coſſ. (ut dicitur) Ricomeris fraude Severus Ron
in Palatio veneno peremptus eſt.

Leo Aug. III. coſ.

* Puſeus & Ioannes.

His coſſ. * ANTHEMIVS a Leone Imperatore ad I
liam mittitur ; qui tertio ab Vrbe miliario in lo
Brontotus ſuſcepit imperium.

Anthemius Aug. II coſ.

Hoc coſ. in Sicilia Marcellinus occiditur.

Marcianus & Zeno.

His coſſ. * Arabundus imperium tentans, juſſu Anth
mii exſilio deportatur.

Severus & Iordanes.

His coſſ. ROMANVS patricius, affectans imperium, c
pitaliter eſt punitus.

Leo Aug. IV, & Probianus.

His coſſ. Conſtantinopoli affectata tyrannide a Leo
principe Aſpar occiditur.

Feſtus & Marcianus.

His coſſ. patricius Ricomer, Romæ facto Imperato
Olybrio, Anthemium, contra reverentiam Principis
jus affinitatis, cum gravi clade civitatis exſtinguit; q
non diutius peracto ſcelere gloriatus, poſt XL dies d
functus eſt ; Olybrius autem ſeptimo imperii menſe v
tam peregit.

Leo Aug. V. coſ.

Hoc coſ. * Gundibalo hortante Glycerius Ravenn
ſumpſit imperium. Eodem anno Leo nepotem ſuu
Leonem conſortem facit imperii.

Leo junior Aug. coſ.

Hoc coſ. Imperator Leo ſenior defunctus eſt : cui Zen
ſucceſſit in imperio; qui regnavit ann. XVII. ſub quo h
coſſ. fuerunt. Eo etiam anno Romæ Glycerio Nep
ſucceſſit in regno.

* *Zenon*, XLVII.

Poſt coſ. Leonis Aug. junioris.

Eodem anno Oreſtes, Nepote in Dalmatias fugato, fili
ſuo Auguſtulo dedit imperium.

Baſiliſcus II, & Armatus.

His coſſ. ab * Odovacre Oreſtes & frater ejus Paulu
exſtincti ſunt ; nomenque regis Odovacer adſumpſit
cum tamen nec purpura, nec regalibus uteretur inſig
nibus.

P. C. Baſiliſci II. & Armati.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

llus V.C.coſ.
no Aug.II coſ.
ilius V.C.coſ.
cidus V.C.coſ.
Ho oſ. Odovacer in Dalmatiis * Odivam vincit & per it.
verinus V.C.coſ.
ſtus V.C.coſ.
.Theodericus & Venantius.
mmachus V.C. coſ.
cius & Longinus.
thius V.C.coſ.
Ho oſ. Odovacer * Phœba rege Rugorum victo capto potitus eſt.
amius & * Sifidius.
binus & Euſebius.
His .feliciſſimus atque fortiſſimus * DN. Rex Theoderi s intravit Italiam : cui Odovacer ad * Iſontium pug m parans, victus, cum tota gente fugatus eſt. Eodem nno repetito conflictu Veronæ vincitur Odovac

* uſtus Iun.coſ.
Hoc oſ. ad * Adduam fluvium Odovacrem DN. Theoderi s rex tertio certamine ſuperavit ; qui Ravennam fugi s, obſidetur * incluſus.
brius Iun.coſ.
Hoc oſ. Odovacer cum * Erulis egreſſus Ravennam, noc nis horis ad pontem * Candidium a Domino noſt Theoderico rege memorabili certamine ſuperatur; nc etiam Vandali, pace ſuppliciter poſtulata, a Sici ſolita deprædatione ceſſarunt. Eodem anno Zeno nbuit [Conſtantinopoli:] cui Anaſtaſius in Orientali ceſſit imperio.

Anaſtaſius, XLVIII.

ſtaſius Aug. & Rufus.
inus V.C.coſ.
Hoc oſ. Dn. Rex Theodericus Ravennam ingreſſus, Odo crem molientem ſibi inſidias interimit.
A ius & Præſidius.
V or V.C.coſ.
P us V.C.coſ.
A taſius Aug.II.coſ.
P inus & Ioannes.
Io nes V.C.coſ.
P cius & Hypatius.
Hoc no DN. Rex Theodericus Romam, cunctorum voti xpetitus, advenit ; & Senatum ſuum mira

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

affabilitate tractans, Romanæ plebi donavit anno ; atque admirandis * mœnibus, deputata per annos ſingulos maxima pecuniæ quantitate, ſubvenit : ſub c felici imperio plurimæ renovantur urbes, munitiſſ caſtella conduntur, conſurgunt admiranda pala magnisque ejus operibus antiqua miracula ſuperan.

Avienus & Pompejus.

* Avienus Iun. & Probus.

His coſſ. DN. Rex Theodericus aquam Ravennam duxit; cujus * formam ſumptu proprio inſtauravit, longis ante fuerat ad ſolum reducta temporibus.

* Cethegus V.C. coſ.

Hoc coſ. virtute DN. Regis Theoderici victis Bulg bus Sirmium recepit Italia.

Theodorus & Sabinianus.

Meſſala & Ariovinda.

Anaſtaſius Aug. III, & Venantius.

* Venantius Iunior & Celer.

His coſſ. contra Francos a Domino noſtro deſtin exercitus; qui Gallias Francorum deprædatione fuſas, victis hoſtibus ac fugatis, [ſuo] adquiſivit perio.

Importunus V.C.coſ.

* Boëthius V.C.coſ.

Felix & Secundinus.

Paulus & * Muſchianus.

Probus & Clementinus.

Senator V.C.coſ.

Me etiam coſ. in veſtrorum laude temporum, adun clero vel populo, Romanæ eccleſiæ rediit optata c cordia.

* Florentius & Anthemius.

His coſſ. D N. Rex Theodericus filiam ſuam, * Do nam Amalaſuintam, glorioſi viri DN. Eutharici ma monio, Deo auſpice, copulavit.

Petrus V.C.coſ.

[Anaſtaſius & Agapetus.

Magnus V.C.coſ.]

Eo anno DN. Eutharicus Cillica mirabili gratia Se tus & plebis * ad edendum exceptus eſt feliciter c ſulatum.

DN. Eutharicus Cillica, & Iuſtinus Auguſtus coſſ.

Eo anno multa vidit Roma miracula : editioni ſingulis, ſtupente etiam Symmacho Orientis legato vitias Gotthis Romanisque donatas dignitate, ceſſi * Curiam : muneribus amphitheatralibus diverſi ge ris feras, quas præſeus ætas pro novitate *, miraret

exhib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

puit. cujus * ſpectaculis voluptates etiam exquiſi-
frica ſub devotione transmiſit. Cunctis itaque exi-
aude completis, tanto amore civibus Romanis in-
at, ut ejus adhuc præſentiam deſiderantibus, Ra-
am ad glorioſi patris remearet * aſpectus. ubi ite-
editionibus tanta Gotthis Romaniſque dona lar-
eſt, ut ſolus potuerit ſuperare quem Romæ cele-
erat conſulatum.

itur ut effuſam annorum ſeriem, auctorum teſti-
one digeſtam, ſub brevitatis compendio redi-
us.

b Adam uſque ad diluvium, ſicut ex Chronicis Eu-
Hieronymi collegimus, anni ſunt ĩi CCXLII.

diluvio uſque ad Ninum Aſſyriorum regem, anni
DCCCXCIX.

Nino uſque ad Latinum regem, anni ſunt *
CLII.

Latino rege uſque ad Romulum, anni ſunt
CCLVII.

Romulo uſque ad Brutum & Tarquinium primos
ules, anni ſunt CCXL.

Bruto & Tarquinio uſque ad Conſulatum ve-
, ſicut ex Tito Livio, & Aufidio Baſſo, & Paſcha-
rorum clarorum auctoritate firmato, collegimus,
ſunt MXXXI.

Ac ſi totus ordo ſeculorum uſque ad conſulatum
um colligitur, anni ṽ DCCXXI.

FINIS.

REGNI

REGNI ROMANORVM SVCCESSIO,

Ex Iornandis Libro I de Regnorum ac temporum ſucceſſione.

AB origine urbis Romæ & usque Tarquini
regem cognomento Superbum, qui expu
eſt, numerantur anni CCXLIII. Nam primus
& urbis & imperii conditor ROMVLVS,
a Marte (ut ipſorum verbis loquamur) genitus,
Rhea Silvia. hoc ſeſe ſacerdos gravidatam confeſſa
Nec mox fama dubitatur; quum Amulii regis impe
abjectus in aquam profluentem cum Remo fratre, n
potuit exſtingui. ſiquidem & Tiberis amnem repre
& relictis catulis lupa ſecuta vagitum, ubera admo
infantibus, matrisque geſſit officium. Sic repertos F
ſtulus regii gregis paſtor tulit in caſam, atque edu
vit. Alba tum erat Latio caput, Iuli opus. Nam La
nium patris Æneæ contempſerat. Abhinc Amulius j
ſeptima ſoboles regnabat, fratre pulſo Numitore: cu
ex filia natus erat Romulus. Igitur ſtatim prima
ventutis face patruum ab arce deturbat, avum re
nit. Ipſe fluminis amator & montium, apud quos e
educatus, mœnia nova urbis agitabat. Gemini era
uter auſpicaretur & regeret, adhibere placuit deos. I
mus montem Aventinum, hic Palatinum occupat. Pr
ille ſex vultures, hic poſtea duodecim vidit. Sic vic
urbem augurio excitat, plenus ſpei bellatricem fo
id aſſuetæ ſanguini & prædæ aves pollicebantur.
tutelam novæ urbis, ſufficere vallum videbatur: cu
dum anguſtias Remus increpat, ſaltu tranſilivit.
bium an juſſu fratris, occiſus eſt. Prima certe victi
fuit, munitionemque urbis novæ ſanguine ſuo con
cravit. Imaginem urbis magis quam urbem fecerat.
colæ deerant. Erat in proximo lucus: hunc aſylum
cit: & ſtatim mira hominum vis: Latini Tuſciq; pa
res, etiam transmarini Phryges, qui ſub Ænea, Arca
qui ſub Euandro duce confluxerant. Ita ex variis qu
elementis congregavit corpus unũ, populumq; Ro
num ipſe fecit. Erat vero unius ętatis populus. Viror
itaq; matrimonia a finitimis petita, quia non impet

bant

bantur, manu capta ſunt. ſimulatis quippe ludis eques-
tris, virgines quæ ad ſpectaculum venerant, prædæ
fuerunt. Hæc ſtatim cauſa bellorum. pulſi fugatiq; Ve-
jentes. Cæninenſium captum ac direptum eſt oppidum.
Spolia inſuper opima de rege Agrone Feretrio Iovi
manibus [ſuis rex] reportavit. Sabinis prodita porta
per virginem Tarpejam, non dolo: ſed puella pretium
rei quod gerebant in ſiniſtris manibus petierat; du-
bium clypeos, an armillas. Illi, ut & fidem ſolverent,
& ulciſcerentur, clypeis obruere. Ita admiſſis intra
mœnia hoſtibus, atrox in ipſo foro fit pugna; adeo ut
Romulus Iovem oraret, fœdam ut ſuorum fugam ſiſte-
ret. Hinc templum, & Stator Iuppiter. Tandem funeri-
bus intervenere raptæ, laceris comis: ſic pax facta cum
Tatio fœdusque percuſſum. Secutaque res mira dictu,
relictis ſedibus ſuis, novam in urbem hoſtes demi-
grarent, & cum generis ſuis avitas opes pro dote ſo-
ciarent. Auctis brevi viribus, hunc rex ſapientiſſimus
ſtatum Reipublicæ impoſuit. Iuventus diviſa per tri-
bus in equis & armis, ut ad ſubita bella excubaret;
conſilium Reipublicæ penes ſenes eſſet; qui ex aucto-
ritate *Patres*, ab ætate *Senatus* vocabantur. His ita
ordinatis, repente cum concionem haberet ante urbem,
apud Capreæ paludes, e conſpectu ablatus eſt. Diſcerp-
tum aliqui a ſenatu putant, ob aſperius ingenium. Sed
orta tempeſtas, Soliſque defectio, conſecrationis
ſpeciem præbuere. Cui rei mox Iulius Proculus fidem
fecit, viſum a ſe Romulum affirmans auguſtiore forma
quam fuiſſet: mandare præterea, ut ſe pro numine ac-
ciperent: Quirinum in cælo vocari; placitum diis ut
gentium Roma potiretur. Succeſſit Romulo NVMA
POMPILIVS; quem Curibus Sabinis agentem ul-
tro petiverunt, ob inclytam viri religionem. Ille ſacra,
cærimonias, omnemque cultum deorum immortalium
docuit: ille pontifices, augures, ſalios, cæteraque ſacer-
dotia: annumque in XII menſes, faſtos dies nefaſtosque
deſcripſit. Ille ancilia atque palladium, ſecreta quæ-
dam imperii pignora, Ianumque bifrontem, fidem pa-
cis ac belli; in primis focum Veſtæ virginibus colen-
dum dedit; ut ad ſimulacrum cæleſtium ſiderum, cus-
tos imperii flamma vigilaret. Hæc omnia quaſi moni-
tu deæ Egeriæ; quo magis barbari acciperent. Eo de-
nique ferocem populum redegit, ut quod vi & injuria
occuparat imperium, religione atque juſtitia guberna-
ret. Excepit Pompilium Numam TVLLVS HOSTI-
LIVS; cujus honori & virtuti regnum ultro datum.
Hic omnem militarem diſciplinam artemque bellan-

di

di inſtituit. Itaque mirum in modum exercitata juve
tute provocare auſus eſt Albanos, gravem & diu pri
cipem populum. Sed quum pari robore frequentib
prœliis utrique comminuerentur, miſſo in compendiu
bello, Horatiis Curiatiisque, trigeminis hinc atque
de fratribus, utriusque populi fata permiſſa ſunt. A
ceps & pulchra contentio, exituque ipſo mirabilis. T
bus quippe illinc vulneratis, hinc duobus occiſis, q
ſupererat Horatius, addito ad virtutem dolo, ut diſtr
heret hoſtem ſimulat fugam; ſingulosque, prout ſeq
poterāt, adortus, exſuperat. Sic, rarum decus aliis, uni
manu parta victoria eſt: quam ille mox parricidio fo
davit. Nam flentem ſpolia circa ſe ſponſi quidem, ſe
hoſtis, ſororem viderat. hunc tam immaturum amore
virginis ultus eſt ferro, ut audiret leges, nefas: ſed ab
ſtulit virtus parricidam, & facinus infra gloriam fui
Nec diu in fide Albanus perſtat. Nam Fidenati bell
miſſi in auxilium ex fœdere, medii inter duos exſpe
tavere fortunam. Sed rex callidus, ubi inclinare ſo
cios ad hoſtem videt, tollit animum quaſi mandaſſe
ſpes inde Romanis, metus hoſtibus incuſſus. ſic frau
proditorum irrita fuit. Itaque hoſte victo, ruptorem fo
deris Metium Fufetium religatum inter duos curru
pernicibus equis diſtrahit; Albamque ipſam, quamv
parentem, æmulam tamen diruit; quum prius omn
opes urbis ipſumque populum Romam tranſtuliſſet
prorſus ut conſanguinea civitas non periſſe, ſed in ſuur
corpus rediſſe rurſus videretur. ANCVS deinde MAR
CIVS, nepos Pompilii ex filia, gnavo ingenio. Igitur
muro mœnia amplexus eſt, & influentem urbi Tiberi
ponte commiſit, Oſtiamque in ipſo maris fluminisqu
confinio poſuit coloniam; jam tunc videlicet præſa
giens animo, futurum ut totius mundi opes & com
meatus, illo velut maritimo urbis hoſpitio reciperen
tur. TARQVINIVS poſtea PRISCVS, quanvis trans
marinæ originis, regnum ultro petens accepit, ob i
duſtriam atque elegantiam; quippe qui oriundus Co
rintho, Græcum ingenium Italicis artibus miſcuiſſet
Hic & ſenatum centum patrum numero ampliavit, &
centuriis tribus auxit, quamvis Actius Nevius numerum
augeri prohiberet, vir ſummus augurio, quem rex i
experimentum rogavit, fierine poſſet quod ipſe ment
conceperat. ille, rem expertus augurio, poſſe reſpon
dit. *Atqui hoc*, inquit, *agitabam an cotem illam ſe
care novacula poſſem*. Et augur, *potes*, inquit: & ſe
cuit. Inde Romanis ſacer auguratus. Neque pace Tar
quinius quam bello promptior. Duodecim namque

Tuſciæ

Tuſ populos frequentibus armis ſubegit. Inde faſces, abeæ, curules, anuli, faleræ, paludamenta, prætext inde quod aureo curru quatuor equis triumphatur gæ pictæ, tunicæque palmatæ: omnia denique deco & inſignia, quibus imperii dignitas eminet, ſum ſunt. SERVIVS TVLLIVS deinceps gubernacula bis invadit: nec obſcuritas inhibuit, quamvis mat erva creatum. Nam eximiam indolem uxor Tarquin Tanaquil liberaliter educaverat, & clarum fore vila ca caput flamma promiſerat. Ergo inter Tarquinii rem, adnitente regina, ſubſtitutus in locum regis aſi in tempus regnum dolo partum ſic egit induſt ut jure adeptus videretur. Ab hoc populus Roman relatus in cenſum, digeſtus in claſſes, decuriis ac c giis diſtributus: ſummaque regis ſolertia ita eſt ordi a reſpublica, ut omnia patrimonii, dignitatis, ætat rtium, officiorumque diſcrimina in tabulas referre ır, ac ſic maxima civitas minimæ domus diligen continetetur. Poſtremus fuit omnium regum TAR VINIVS, cui cognomen SVPERBVS ex moribus um. Hic regnum avitum, quod a Servio tenebatur, ere maluit quam exſpectare; miſſiſque in eum perc ribus, ſcelere partam poteſtatem non melius egit m adquiſierat. Nec abhorrebat moribus Tullia ſ æ ut virum regem ſalutaret, ſupra cruentum patre vecta carpento, conſternatos equos egit. Sed ipſe ſenatum cædibus, in plebem verberibus, in omn uperbia, quæ crudelitate gravior eſt bonis, graſſ s, quum ſævitiam domi fatigaſſet, tandem in hoſte nverſus eſt. Sic valida Latii oppida capta ſunt, Arde)criculum, Gabii, Sueſſa Pometia. Tum quoque men in ſuos. Neque enim filium verberare dubitavit, ut nulanti transfugam apud hoſtes hinc fides eſſet. Q a Gabiis, ut voluerat, recepto, & per nuntios onſul ri quid fieri vellet; eminentia forte papaverum capita irgula excutiens, quum per hoc interficiendos ille p cipes vellet intelligi, ea ſuperbia ſic reſpondit iſerat. Tamen de manubiis captarum urbium empl erexit. Quod dum inaugureretur, cedentibus ceteri is, (mira res dictu) reſtitere Inventas & Terminus lacuit patribus contumacia numinum. ſiquidem a omnia & æterna pollicebantur. Sed illud orre us, quod molientibus ædem, in fundamentis humana n caput repertum eſt. Nec dubitavere cuncti, monſt n pulcherrimam imperii ſedem, caputque terrarum omittere. Tamdiu ſuperbiam regis populus Rom peſſus eſt, donec aberat libido. Hanc ex libe-

ris

ris ejus importunitatem tolerare non potuit. Quor
cum alter ornatiſſimæ feminæ Lucretiæ ſtuprum
tuliſſet,matrona dedecus ferro expiavit. imperium
regibus abrogatum. Hæc eſt *prima ætas populi R*
mani & quaſi infantia;quam habuit ſub regibus
tem, per annos, ut diximus, CCXLIII, quadam fa
rum induſtria tam variis ingenio, ut reipublicæ ra
& utilitas poſtulabat. Nam quid Romulo ardenti
tali opus fuit ut invaderet regnum. Quid Numa re
gioſius? ita res popoſcit,ut ferox populus,deorum
tu mitigaretur. Quid ille militiæ artifex Tullus? b
latoribus viris quam neceſſarius? ut acueret ratio
virtutem. Quid ædificator Ancus, ut urbem colo
extenderet; ponte jungeret, muro tueretur. Iam v
ornamenta Tarquinii & inſignia, quantam princ
populo addiderunt ex ipſo habitu dignitatem? A
a Servio cenſus quid effecit, niſi ut ipſa ſe noſſet R
mana reſpublica? Poſtremo Superbi illius import
dominatio nonnihil, immo vel plurimum profi
Sic enim effectum eſt, ut agitatus injuriis popul
cupiditate libertatis incenderetur, mutataque re
dominatione, ad conſulum inſulas ſe conferret;
bini annis ſingulis rempublicam gubernantes, ſequ
ti anno ab aliis venientibus ſuccedebantur; ſcien
que ſe annis tantum ſingulis præeſſe in populo, e
alios agebant qualiter eos erga ſe acturos poſtea
piebant. Qui ordo usque ad Auguſtum Cæſarem
tinuit privilegium, per viros nongentos quindec
in annis CCCCLVIII. Novem ſiquidem annis,
conſulibus, ſed tantum ſub tribunis plebis fuit, q
tuor ſine judicibus. Nam poſt exactos reges ann
uuum quinis diebus, ſingulis diebus ſinguli ſenator
Rempublicam obtinuerunt,& tunc duobus creatis c
ſulibus, Bruto & Collatino, in poſterum usque
Panſam & Hirtium ſervaverunt per annos præn
tos. Et quia omnium conſulum nomina actusque c
ſcribere, & mihi tædium, & tibi, qui legis, faſti
fore præcavi; aliqua exinde prælibans, multa ſupe
di, quod pæne nonnullis jam uſurpatum eſſe brev
tumque opus cognovi.

ADMINISTRATIO REIP. PER CONSVLES.

IGITVR primi conſulum Brutus & Collatinus,
uibus ultionem ſui matrona moriens mandave-
at, populus Romanus ad vindicandum libertatis
c pudicitiæ decus quodam quaſi inſtinctu deorum
tatus, regem repente deſtituit, bona diripit:
m Marti ſuo conſecrat: imperium in eosdem liber-
ſuæ vindices transfert: mutato tamen, ut diximus,
re, & nomine. quippe ex perpetuo annuum pla-
, ex ſingulari duplex; ne poteſtas ſolitudine vel
corrumperetur: *conſules*que appellavit pro regi-
it conſulere civibus ſuis debere meminiſſent. Tan-
ue libertatis novæ gaudium inceſſerat, ut vix
ti ſtatus fidem caperent, alterumque ex conſuli-
Lucretiæ maritum, tantum ob nomen & genus re-
, faſcibus abrogatis, urbe dimitterent. Itaque ſub-
us Valerius Publicola, ſummo ſtudio niſus eſt
ugendam populi majeſtatem. Nam & faſces ei pro
ione ſummiſit, & jus provocationis adverſus ip-
edit: &, ne ſpecies arcis offenderet, eminentes ædes
, in plana ſubmiſit. Brutus vero favori civium
domus ſuæ clade & parricidio velificatus eſt.
pe quum ſtudere de revocandis in urbem regibus
os ſuos comperiſſet, protraxit in forum, & in
one media virgis cæcidit, ſecurique percuſſit: ut
e publicus parens, in locum liberorum adoptaſſe
opulum videretur. Liber jam hinc populus Roma-
rima adverſus exteros arma pro libertate corri-
pro finibus mox, deinde pro ſociis; tum [pro] glo-
: imperio, laceſſentibus aſſidue usquequaque fini-
: quippe cum patrii ſoli gleba [nulla] eſſet, ſed ſta-
oſtile pomœrium, mediusque inter Latium atque
cos, quaſi in quodam bivio, collocatus, omnibus
s in hoſtem incurreret; donec quaſi contagione
am per ſingulos itum eſt; & proximis quibusque
ptis totam Italiam ſub ſe redigeret. Nam *Porſena*
Etruſcorum ingentibus copiis aderat, & Tarqui-
manu reducebat. Hunc tamen, quamvis & armis
me urgeret, occupatoque Ianiculo, in ipſis urbis
ibus incubaret; ſuſtinuit, repulit: noviſſime etiam
admiratione perculit, ut ſuperior ultro cum pæ-
ctis amicitiæ fœdera feriret. Nam Mucius Scævo-

la Romanorum fortiſſimus, regem per inſidi[illegible]
tris ipſius aggreditur. ſed ubi fruſtratus cir[illegible]
ratum ejus illatus ictus, teneretur; ardentibu[illegible]
cis intulit manum terroremque geminat dolo[illegible]
ſcias, inquit, *quem virum effugeris*, *idem*[illegible]
juravimus: cum interim (immane dictu) hic [illegible]
ille trepidaret, tamquam manus regis ardere[illegible]
ſexus quidem muliebris altera laude ceſſaret[illegible]
virginum virtus. una ex obſidibus regi data[illegible]
cuſtodia, Cloelia, per patrium flumen equita[illegible]
quidem tot tantisque virtutum territus monſt[illegible]
re liberosque eſſe juſſit: Tarquinii tamdiu [illegible]
runt, donec Aruntem filium regis manu ſua B[illegible]
cidit, ſuperque ipſum vulnere mutuo exſpirav[illegible]
quaſi adulterum ad inferos usque ſequeretur[illegible]
cus *Latini* Mamilio Tuſculano duce apud R[illegible]
cum expugnantur, vincuntur, atque ſubjiciunt[illegible]
culum atque Corniculum, Soraque & Alſiu[illegible]
urbes captæ, provinciaque effecta. de Verulis [illegible]
villis pudet; ſed triumphavere Romani. Tibur [illegible]
urbanum, & æſtivæ Præneſte deliciæ, nunc[illegible]
Capitolio votis petebantur: idem tunc Feſ[illegible]
Carræ nuper: idem nemus Aricinum quod H[illegible]
ſaltus; Fregellæ, quod Cæſarea; Tiberis, quod [illegible]
tes. Coriolos quoque proh pudor invictos ade[illegible]
fuiſſe, ut poſt captum oppidum Gnæus Mar[illegible]
riolanus quaſi Numantia aut Africa nomini [illegible]
induceretur. Exſtant & de Antio ſpolia, quæ [illegible]
in ſuggeſto fori, capta hoſtium claſſe, infixit: [illegible]
illa claſſis. nam ſex fuere roſtratæ. Sed hic nu[illegible]
lis initiis navale bellum fuit. Pervicaciſſimi ta[illegible]
tinorum Æqui & Volſci fuere, & quotidian[illegible]
dixerim) hoſtes. Et hos præcipue Titus Qui[illegible]
muit, ille dictator ab aratro; qui obſeſſa & p[illegible]
capta Mallii conſulis caſtra egregia victoria [illegible]
ravit. Medium erat tempus forte ſementis, q[illegible]
tricium virum innixum aratro ſuo, lictor in [illegible]
re deprehendit. Inde in aciem provectus, ne q[illegible]
ſtici operis imitatione ceſſaret, victos pecud[illegible]
ſub jugum miſit. Expeditione finita, rediit [illegible]
rurſus triumphalis agricola. fides numinum, [illegible]
citate! intra quindecim dies cœptum peractum[illegible]
lum prorſus: ut feſtinaſſe dictator ad relictum [illegible]
deretur. Pari tenore Vejentes, Faliſci, & Fidena[illegible]
magno labore devicti ſunt. Qui modo etſi [illegible]
non videntur aliquod reliquiſſe veſtigium. [illegible]
enim annalium fides, ut Vejos, Faliſcos, Fidena[illegible]

redamus. *Galli* autem *Senones*, gens natura ferox,
ribus incondita, ad hoc ipſa corporum mole, per-
e [ac] armis ingentibus, adeo Romano generi ter-
ilis fuit, ut plane nata ad hominum interitum, ur-
m ſtragem videretur. Hi quondam ab ultimis ter-
um oris, & cingente omnia oceano, ingenti agmine
ovecti, quum jam media vaſtaſſent, poſitis inter Al-
& Padum ſedibus, ne his quidem contenti per Ita-
m bacchabantur. Tunc Cluſium Tuſciæ urbem ob-
ebant; ubi pro ſociis & fœderatis Romanus inter-
it, miſſis ex more legatis. Sed quod jus apud barba-
, ferocius agunt, & inde ad certamen cum exercitu
verſi Galli, Cluſio Romam. quibus ad Alliam flu-
n cum exercitu Fabius conſul occurrit. Nō Cremeræ
dior clades. Itaque hunc diem faſtis Roma damna-
. Fuſo exercitu, Galli jam mœnibus urbis appropin-
abant; ubi pæne nulla erant præſidia. Tum igitur
, ut numquam alias apparuit illa vera Romana vir-
. Iam primum majores natu, ampliſſimis uſi honori-
s, in foro coeunt. Ibi devovente pontifice, diis ſe
nibus conſecrant. Statimque in ſuas quisque ædes
greſſi ſunt; ſicut in trabeis erant, & ampliſſimo cul-
, in curulibus ſellis ſeſe repoſuerunt; ut quum veniſ-
hoſtis, in ſua quisque dignitate moreretur. Pontifi-
s autem & flamines, quidquid religioſiſſimi in tem-
s erat, partim in doliis refoſſa terra recondunt; par-
n impoſita plauſtris, ſecum [Vejos] auferunt: virgines
ſacerdotio Veſtæ, nudo pede fugientia ſacra co-
tantur. Tamen excepiſſe fugientes unus e plebe fer-
r Albinus; qui depoſitis uxore ac liberis, virgines in
auſtrum recepit. adeo tunc quoque in ultimis *religio*
blica privatis affectibus antecellebat. Iuventus,
am ſatis conſtat vix mille hominum fuiſſe, duce Man-
, arcem Capitolini montis inſedit; obteſtata ipſum
taſi præſentem Iovem, ut quemadmodum ipſi ad de-
ndendum templum ejus occurriſſent, ita ille virtu-
m illorum numine ſuo tueretur. Aderant interim
alli, apertamque urbem adeunt. Ibi ſedentes in cu-
libus ſuis prætextatos ſenes, velut deos geniosque
nerati; mox eosdem, poſtquam eſſe homines liquebat,
loquin nihil reſpondere dignantes, pari vecordia
actant, facesque tectis injiciunt, & totam urbem igni
rro, manibus, ſolo exæquant. Sex menſibus barbari
uis crederet?) circa montem unum pependerunt, nec
ebus modo, ſed noctibus quoque omnia experti;
uum tamen Manlius nocte ſubeuntes, clangore anſeris
citatus, a ſumma rupe dejecit: & ut ſpem hoſtibus

 demeret,

demeret , quamquam in ſumma fame , tamen ad ſ
ciem fiduciæ , panes ab arce jaculatus eſt : & ſtat
die, per medias hoſtium cuſtodias , Fabium ponific
ab arce dimiſit, qui ſolemne ſacrum in Quirinali m
te conficeret : atque ille per media hoſtium tela in
lumis religionis auxilio rediit , propitiosque deos
nuntiavit. Noviſſime quum jam obſidio ſua barba
fatigaſſet, mille pondo auri receſſum ſuum venditant
ſubito aggreſſus a tergo Camillus cæcidit ; ut om
incendiorum veſtigia Gallici ſanguinis inundatio
deleret. Igitur paſtorum quondam caſa , urbs enitu
& poſt ſervatam a Manlio faciem, reſtitutamque a C
millo , acrius etiam vehementiusque in finitimos ſ
rexit. Nec tamen contenti Romani ſuis eos mœnib
expuliſſe , quum per Italiam naufragia ſua latius t
herent , ſic perſecuti ſunt ductante Camillo , ut ho
nulla Senonum veſtigia ſuperſint. Semel apud An
nem trucidati ; quum ſingulari certamine Manlius a
reum torquem barbaro inter ſpolia detraxit ; unde
Torquatus eſt dictus. Item in Pomptino agro ; qu
ſimili pugna Valerius , inſidente galeæ ſacro alite a
jutus , retulit ſpolia, dictusque eſt ipſe *Corvinus*. Ne
non tamen poſt aliquot annos , omnes reliquias eoru
in Etruria ad lacum Vadimonis Dolabella delevi
ne quis exſtaret ex ea gente , qui incenſam a ſe Rom
nam urbem gloriaretur. Converſoque a Gallis Torqu
to, *Latini* experti ſunt, & devicti. Indeque *Sabini*, q
eorum belli ſocii ductante Tatio exſtitiſſent , a Cur
Dentato ſubjecti , eorumque loca a Baranio fonte A
driatico tenus mari , igni ferroque vaſtata ; tantæq
Romano populo additæ opes , ut nec ipſe poſſet æſt
mare qui vicerat. Precibus deinde Campaniæ motu
non pro ſe, ſed pro ſociis *Samnitas* invadit. Omniu
namque non modo Italiæ [tantum,] ſed pæne toto o
be terrarum pulcherrima Campaniæ plaga eſt. Nih
mollius cœlo : denique bis floribus vernat. Nihil ube
rius ſolo : ideo Liberi Cererisque certamen dicitu
Nihil hoſpitalius mari. hic ille nobilis portus Cajeta
Miſenus, tepentes fontibus Bajæ, Lucrinus & Avernus
quædam maris oſtia. Hic amici vitibus montes , Ga
rus , Falernus , Maſſicus , & pulcherrimus cunctoru
Veſuvius, Ætnæi ignis imitator. Vrbes ad mare, For
miæ, Cumæ, Puteoli, Neapolis, Herculaneum, Pompe
ji , & ipſa caput urbium Capua , quondam inter tre
maximas , Romam Carthaginemque , numeranda. Pr
hac urbe , & his regionibus populus Romanus Samni-
tas invadit : gentem, ſi opulentiam quæras, aureis &

argenteis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

genteis armis, & diſcolori veſte, usque ad ambitum
natam: ſi fallaciam, ſaltibus fere & montibus graſ-
ſam: ſi rabiem ac furorem, ſacris legibus humanis-
e hoſtiis in exitium urbis agitatam: ſi pertinaciam,
ies rupto fœdere, cladibusque animoſiorem. Hos
men quinquaginta annis per Fabios ac Papirios pa-
s, eorumque liberos, ita ſubegit & domuit, ita rui-
s ipſas urbium diruit, ut hodie Samnium in ipſo
mnio requiratur, nec facile appareat materia qua-
or & viginti triumphorum. Maxime tamen nota &
iltris apud Caudinas Furculas ex hac gente clades,
turio Poſthumioque conſulibus, accepta eſt. Clau-
per inſidias intra eum ſaltum exercitu, unde non
ſſet evadere, ſtupens tanta occaſione dux hoſtium
ntius, Herennium patrem conſuluit, num illos ſub ju-
m mitteret, an occideret. Sapienter, ut ſenior, ſuaſe-
t. Hic armis exutos mittere ſub jugum maluit: ut nec
ici forent beneficio, & poſt flagitium hoſtes magis.
que & conſules ſtatim magnifice voluntaria dedi-
ne turpitudinem fœderis dirimunt: & ultionem fla-
ans miles, Papirio duce, horribile dictu, ſtrictis en-
us, per ipſam viam ante pugnam furit: & in congreſ-
arſiſſe omnium oculos hoſtis auctor fuit. Nec prius
is cædibus datus, quam jugum ſibi promiſſum Ro-
ni & duci Samnitum, & hoſtibus repoſuerunt. Hac-
us cum ſingulis gentibus certatum eſt: mox acerva-
n. ſic tamen quoque par omnibus fuit. Etruſcorum
odecim populi, Vmbri in id tempus intacti, anti-
iſſimus Italiæ populus Samnitum, & reliqui, in ex-
lium Romani nominis repente conjurant. Erat terror
gens tot ſimul tantorumque populorum. late [per]
ruriã infeſta quatuor agminum ſigna volitabant. Ci-
inius interim ſaltus in medio, ante invius plane, qua-
Calidonius vel Hercynius, adeo terrori erat, ut ſe-
tus conſuli denuntiaret, ne tantum periculi ingrede-
tur. Sed nihil horum terruit ducem, quin fratre præ-
iſſo exploraret acceſſus. Ille, per noctem paſtorali ha-
tu ſpeculatus omnia, refert totum iter. Sic Fabius
aximus periculoſiſſimum bellum ſine periculo expli-
it. Nam ſubito inconditos atque palantes aggreſſus
: captisque ſuperioribus jugis, in ſubjectos ſuo ju-
detonuit. ea namque ſpecies illius fuit belli, quaſi
terrigenas e cælo ac nubibus tela jacerentur. Nec
men incruenta illa victoria. nam oppreſſus in ſinu
llis alter conſulum Decius, more patrio devotum diis
anibus obtulit caput, ſolennemque familiæ ſuæ con-
crationem in victoriæ pretium redegit. Necdum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Etruſco bello exempto, mox ſequitur *Tarentinum*
unum quidem in nomine, ſed multiplex in victorii
Hoc enim Campanos, Apulos, atque Lucanos, & cap
belli Tarentinos, id eſt totam pæne Italiam, & cum h
omnibus Pyrrhum regem Epirotarum, Græciæ reger
una velut ruina pariter involvit; ut eodem tempo
& Italiam conſummaret, & transmarinos triumph
auſpicaretur. Tarentus Lacedæmoniorum opus, Cal
briæ quondam, & Apuliæ, totiusque Lucaniæ capu
cum magnitudine, & muris, portuque nobilis, tum m
rabili ſitu: quippe in ipſis Adriæ maris faucibus poſ
ta, in omnes terras, Hiſtriam, Illyricum, Epiron, A
chajam, Africam, Siciliam, vela dimittit. Imminet po
tui ad proſpectum maris poſitum theatrum: quod qu
dem cauſa miſeræ civitati caput fuit omnium calam
tatum. Ludos forte celebrabant, cum adremigante
litori Romanam claſſem vident: atque hoſtem ra
emicant ſine diſcrimine & inſultant. Qui enim, a
unde Romani? Nec ſatis. Aderat ſine mora querela
ferens legatio. Hanc quoque fœde per obſcœnam tu
pemque dictu contumeliam violant: & hinc bellum
Sed apparatus horribilis, quum tot ſimul populi p
Tarentinis conſurgerent, omnibusque vehementic
Pyrrhus, qui ſemigræcam Lacedæmoniis conditor
bus, civitatem vindicaturus, cum totis viribus Epir
Theſſaliæ, Macedoniæ, incognitisque in id tempus el
phantis, mari, terra, viris, equis, armis, addito inſup
ferarum terrore, veniebat. Apud Heracleam & Can
paniæ fluvium Lirim, Lævino conſule prima pugr
facta eſt, quæ tam atrox fuit, ut Ferentanæ turmæ pra
fectus Obſidius invectus in regem turbaverit. coeg
ritque projectis inſignibus prœlio excedere. Actu
erat niſi elephanti converſo in ſpectacula procurri
ſent bello. quorum cum magnitudine, tum deformit
te, & novo odore ſimul ac ſtridore conſternati equ
cum incognitas ſibi belluas amplius quam erant, ſ
ſpicarentur, fugam ſtragemque late dederunt. In Ap
lia deinde apud Aſculum melius dimicatum eſt, Cur
Fabricioque conſulibus. Iam quippe terror belluaru
exoleverat, & Gajus Minucius quartæ legionis haſt
tus, unius proboſcide abſciſa, mori poſſe belluas oſte
derat. Itaque & in ipſas pila congeſta ſunt; & in tu
res vibratæ faces, tota hoſtium agmina ardentib
ruinis operuerunt. Nec alius finis cladi erat, quam no
dirimeret, poſtremusque fugientium rex ipſe a ſatell
tibus ſaucius in armis ſuis referretur. Lucaniæ ſupr
ma pugna, in his, Subarros quos vocant, campis, duc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

iiſdem quibus ſuperius, ſed cum tota victoria exi-
t, quem datura virtus fuit, caſus dedit. Nam provec-
u primam aciem rurſus elephantis, unum ex illis
lum adacti in caput teli gravis ictus avertit, qui
m per ſtragem ſuorum recurrens, ſtridore querere-
, mater agnovit, ſeque quaſi vindicare vellet, exhi-
t, quum omnia circa quaſi hoſtilia gravi mole per-
cuit. ac ſic eædem feræ, quæ primam victoriam ab-
erant, ſecundam parem fecerant, tertiam ſine con-
verſia tradiderunt. Nec vero tantum armis, & in
ppis, ſed conſiliis, & domi quoque intra urbem cum
e Pyrrho dimicatum eſt. Quippe poſt primam victo-
m, intellecta Romana virtute, ſtatim deſperavit ar-
, ſeque ad dolos contulit. nam interemptos crema-
, captivosque indulgentius habuit, & ſine pretio re-
ait: miſſisque legatis in urbem, omni modo anni-
eſt, ut facto fœdere in amicitiam reciperetur. Sed
bello & pace, & foris & domi, omnem in partem
mana virtus tum ſe approbavit. Nec alia magis
am Tarentina victoria oſtendit populi Romani for-
idinem, ſenatus ſapientiam, ducum magnanimita-
. Nec alius pulchrior in urbem, aut ſpecioſior
mphus intravit. Ante hunc diem nihil præter peco-
Volſcorum, greges Sabinorum, carpenta Gallorum,
cta Samnitum arma vidiſſes. Tum autem ſi captivos
iceres, Moloſſi, Theſſali, Macedones, Brutius, Apulus,
ue Lucanus: ſi pompam, aurum, purpura, ſigna, ta-
læ, Tarentinæque lauticiæ. Sed nihil libentius po-
lus Romanus aſpexit, quam illas quas timuerat cum
ribus ſuis belluas, quæ non ſine ſenſu captivitatis
miſſis cervicibus victores ſequebantur. Poſt Taren-
am cladem, domiti *Picentes*, & caput gentis Aſcu-
n, a Sempronio duce; qui tremente inter prœlium
npo, Tellurem deam promiſſa æde placavit. *Salenti-*
vero Picentibus additi, caputque his regionibus
ndufium inclyto portu, M. Atilio duce. & in hoc
tamine victoriæ pretium templum ſibi paſtoria Pa-
ultro popoſcit. Poſtremi Italicorum in fidei munere
lſini opulentiſſimi Etruſcorum, implorātes opem ad-
ſus ſervos quondam ſuos; qui libertatem a dominis
ram in ipſos erexerant, tranſlataque in ſe republ.
ninabantur. Sed hi quoque duce Fabio Gurgite pœ-
dederunt. Domita ſubactaque Italia, populus Rom.
pio Claudio conſule, primum *fretum* ingreſſus eſt,
ulofis infame monſtris, æſtuque violentum. Sed
eo non eſt exterritus, ut ipſam illam ruentis æſtus
lentiam pro munere amplecteretur: [quod velo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

citas navium juvaretur :] ſtatimque ac ſine mora
ronem Syracuſanum tanta celeritate devicit, ut
ipſe prius ſe victum, quam hoſtem videret; fatere
Duellio Cornelioque conſulibus, etiam *mari* congr
auſus eſt. Tum quidem ipſa velocitas claſſis comp
tæ, victoriæ auſpicium fuit. Intra enim ſexageſim
diem, quam cæſa [ſilva] fuerat, centum ſexaginta
vium claſſis in ancoris ſtetit : ut non arte factæ,
quodam munere deorum converſæ in naves atque
tatæ arbores viderentur. Prœlii vero forma mirab
quum illas celeres volucresque hoſtium naves, hæ
ves tardæque comprehenderent. longe plus illis na
cæ artis, detorquere remos, & ludificari fuga roſ
Injectæ enim ferreæ manus, machinæque validæ, a
certamen multum ab hoſte [deriſæ], coactique ho
quaſi in ſolido decernere. Victor ergo apud Lipar
merſa aut fugata hoſtium claſſe, primum illum mar
mum egit triumphum : cujus quoddam gaudium f
quum Duellius imperator non contentus unius c
triumpho, per vitam omnem, ubi a cœna rediret, p
lucere funalia, & præcinere ſibi tibias juſſit ; qu
quotidie triumpharet. Præ tanta victoria, leve hu
prœlii damnum fuit, alter conſulum interceptus A
Cornelius; qui ſimulato colloquio evocatus, atque
oppreſſus fuit; perfidiæ Punicæ documentum. Cala
no dictatore, fere omnia præſidia Pœnorum Ag
gento, Drepanis, Panormo, Eryce, Lilybæoque
traxit. Trepidatum eſt ſemel, circa Camerinenſium
tum. Sed eximia virtute Calpurnii tribuni milit
periculo evaſimus: qui lecta trecentorum militum m
nu, infeſſum ab hoſtibus tumulum occupavit; adeoq
moratur hoſtes, dum exercitus omnis evaderet : ac
pulcherrimo exitu, Thermopylarum & Leonidæ
mam adæquavit. hoc illuſtrior noſter, quod expediti
ni tantæ ſuperfuit, & nihil inſcripſerit ſanguine. L
cio Cornelio Scipione, quum jam Sicilia ſuburbana
ſet populi Romani provincia, ſerpente latius bello, *Sa
dinia* adnexa atque *Corſica*, tranſiit Olbiam, ibi Car
læ urbis excidio incolas terruit, adeoque omni ter
& mari Pœnos fugavit, ut jam victoriæ nihil n
Africa ipſa reſtaret. Marco Attilio Regulo duce, ja
in *Africam* navigabat bellum. nec defuerant qui
ipſo Punici maris nomine ac terrore deficerent ; inſ
per augente Minatio tribuno metum, in quem, niſi p
ruiſſet, ſecuri diſtricta irruiſſet imperator; metus mort
navigandi fecit audaciam. mox deinde ventis remisq
properatum eſt ; tantusque terror hoſtici adventus fu

Pœni

nis, ut apertis pene portis Karthago caperetur. Pri-
præmium belli fuit civitas Clypea. prima enim a
nico litore, quaſi arx & ſpecula procurrit. & hæc &
enta amplius caſtella, vaſtata ſunt. Nec cum homi-
us modo, ſed cum monſtris quoque dimicatum eſt;
m quaſi in vindictam Africæ nata miræ magnitu-
is ſerpens, poſita apud Bracadam caſtra vexaverit.
omnium victor Regulus, quum terrorem nominis
late circumtuliſſet, quumque magnam vim juven-
is, ducesque ipſos aut cepiſſet, aut haberet in vincu-
, claſſemque ingenti præda onuſtam, & triumpho
vem in urbem præmiſiſſet, jam ipſam belli caput
rthaginem urgebat obſidione, ipſisque portis inhæ-
at. Hic paululum circumacta fortuna eſt tanta, ut
ra eſſent Rom. virtutis inſignia; cujus fere magni-
lo calamitatibus approbatur. Nam converſis ad ex-
ma auxilia hoſtibus, quum Xantippum illis ducem
cedæmon miſiſſet, a viro militiæ peritiſſimo Regu-
victus eſt, fœdaque clades, Romanisque uſu incog-
ta. nam vivus in manus hoſtium venit fortiſſimus im-
rator. Sed ille quidem par tantæ calamitati fuit.
m nec Punico carcere infractus eſt, nec legatione
ſcepta. quippe diverſa, quam hoſtis mandaverat, cen-
it, ne pax fieret, nec commutatio captivorum recipe-
tur. Sed nec illa voluntario ad hoſtes ſuos reditu,
c ultimo ſive carcere, ſeu crucis ſupplicio, deforma-
majeſtas. In omnibus admirabilior, quid aliud quam
ctor de victoribus? ad quæ etiam Karthago non ceſ-
rat, de fortuna triumphavit. Populus autem Romanus
ulto acrior intentiorque pro ultione Reguli, quā pro
ctoria fuit. Metello igitur conſule, conſpirantibus
ctius Pœnis, & reverſo in *Siciliam* bello, apud Pa-
ormum ſic hoſtes cæcidit Rom. exercitus, ne amplius
m inſulam aggredi cogitarent. Argumentum ingens
ictoriæ centum circiter elephantorum captivitas: ſic
uoque magnas egit prædas, ut gregem illum non bel-
, ſed venatione cepiſſet. Appius Claudius conſul non
b hoſtibus, ſed a diis ipſis ſuperatus eſt; quorum au-
picia contemſerat; ibi ſtatim claſſe demerſa, ubi ille
præcipitari pullos juſſerat, quod pugnare ab his veta-
etur. Marcus Fabius Buteo claſſem jamjam in Afri-
o mari apud Ægimurum [oſtium] in Italiam ultro na-
igantem cæcidit. Quantus tum triumphus tempes-
ate intercidit cum opulenta præda? Claſſis adverſis
cta ventis, naufragio ſuo Africam & Syrtes, om-
ium imperia gentium, inſularumque litora imple-
it. Magna clades fuit; ſed non ſine aliqua principis

 populi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

populi dignitate interceptam tempeſtate victorian
triumphum periſſe naufragio conſtar, & tamen,
Punicæ prædæ omnibus promontoriis inſuliſque
tarent, populus Rom, & ſic triumphavit. Lutacio
tulo conſule, tandem bello finis impoſitus apud i
las quibus nomen Ægates. Nec major alias in r
pugna.quippe commeatibus, exercitu, propugnac
armis gravis [hoſtium] claſſis, & in ea quaſi tota K
thago: quod ipſum exitio fuit. Romana claſſis pro
ta, levis, & expedita, & quodam genere caſtrenſis
ſimilitudinem pugnæ equeſtris, ſic remis agebatur q
ſi habenis; & in hos vel illos [ictus] mobilia roſt
ſpeciem viventium præferebant. Itaque momento te
poris laceratæ hoſtium rates, totum inter Siciliam S
diniamque pelagus naufragio ſuo operuerunt. Ta
denique fuit illa victoria, ut de excidendis hoſti
mœnibus non quæreretur. Supervacuum viſum eſt,
arcem muroſque ſævire; quum jam in mari eſſet del
Karthago. Peracto quidem bello Punico, nec dum a
quantulum reſpirato ſequitur *Liguricum*. Nam Lig
res hi, imis Alpium jugis adhærentes, inter Varum M
cramque amnem impliciti dumis: ſilveſtribus victi
bant; quos pæne majus fuit invenire, quam vincere. T
ti ſiquidem locis & fuga, durum atque velox genus,
occaſione latrocinia magis, quam bella faciebant. It
que quum diu multumque eluderẽt ſaltu, viis, latebr
Deceates, Oxybii, Euburiates, Ingauni; tandem Fulvi
latebras eorum igni ſepſit; Bæbius vero in plana ded
xit; Poſthumius ita exarmavit, ut vix reliquerit ferru
quo terra coleretur. Poſt quos mox *Gallis Inſubribu*
& his Alpium incolis, animi ferarum, corpora pluſqua
humana erant. Sed experimentũ deprehenſum eſt. quip
pe virtus eorum ſicut primo impetu major quam vir
rum eſt; ita ſequens minor quam feminarum. Alpin
corpora humente cælo educata, habent quoddam ſim
le nivibus ſuis: cum mox caluere pugna, ſtatim in ſu
dorem eunt, & levi motu quaſi ſole laxantur. Hi ſępe &
alias, & Viridomaro duce, non prius poſituros ſe bal
tea, quam Capitolium aſcendiſſent, juraverant. factum
[autem] eſt; & victos eos Æmilius in Capitolio diſcin
xit: Et quod dux eorum de Romano milite prædam
Marti ſuo torquem aureum devoviſſet, intercepit Iuppi
ter votum; & de ejus ipſius Ariobiſtinis aliorumque
Gallorum torquibus aureum tropæum Iovi erexit Fla-
minius. Rex quoque eorum Viridomarus Romana arma
Vulcano promiſerat. Aliorſum vota ceciderunt. Occiſo
enim eo, Marcellus tertia poſt patrem Romulum Fere-

...vi opima ſuſpendit. *Illyrici* autem, id eſt *Veneti*
...*urni*, ſub extremis Alpium radicibus agunt, in-
...iam Titiumque flumen, longiſſime per totum A-
...i maris litus effuſi. Hi regnante Teutana mulie-
...pulationibus non contenti, licentiæ ſcelus addi-
.... legatos Romanos, ob ea quæ deliquerant, jure
...s, ne gladio quidem, ſed ut victimas, ſecuri per-
...nt: Præfectos navium igni comburunt. Idque quo
...ius foret, mulier imperavit. Itaque Gnæo Fulvio
...nalo duce late domantur: ſtrictæ ſecures in prin-
... colla, legatorum manibus litavere. Poſt primum
... *Punicum bellum*, vix quadriennium requies: ec-
...rum bellum, minus quidem ſpatio, (nec enim
...us decem novem annos tenens) ſed adeo cladium
...tate terribilius, ut ſi quis conferat damna utrius-
...opuli, ſimilior victo ſit populus ille qui vicit. Vre-
...obilem populum mare ablatum, raptæ inſulæ, da-
...puta, quæ jubere conſueverat. Hinc ultionem puer
...ibal ad aram patri juraverat: nec morabatur.
... Saguntus in cauſam belli electa eſt, vetus Hi-
...æ civitas, & opulenta: fidei erga Romanos mag-
...quidem, ſed triſte monumentum. quam, in liberta-
...ommuni fœdere exceptam, Hannibal cauſſas no-
...n motuum quærens, & ſuis & ſuorum manibus
...it: ut Italiam ſibi rupto fœdere aperiret. Summa
...rum Romanis religio eſt. Itaque ad auditam ſo-
...ivitatis obſidionem, memores icti quoque fœderis
... Pœnis, non ſtatim ad arma procurrunt, dum prius
... legitimo queri malunt. Interim jam novem men-
... feſſi fame, machinis, ferro, verſa denique in ra-
... fide, immanem in foro excitant rogum: tum deſu-
...e ſuoſque cum omnibus opibus ſuis ferro & igni
...umpunt. Hujus tantæ cladis auctor Hannibal poſ-
...r. Tergiverſantibus Pœnis, dux legationis, *Quæ*, in-
..., *mora eſt*, Fabius. *In hoc ſinu bellum pacemq; por-*
...*trum eligitis?* Succlamantibus *Bellum: Bellum er-*
...nquit, *accipite*. & excuſſo in media curia togæ gre-
..., non ſine horrore, quaſi pleno ſinu bellum ferret,
...dit. Similis exitus belli initiis fuit. Nam quaſi has
...rias ſibi Saguntinorum ultimæ diræ in illo publi-
...arricidio incendioque mandaſſent: ita manibus
...m vaſtatione Italiæ, captivitate Africæ, ducum &
...m, qui id bellum geſſerunt, exitio parentatum eſt.
...ur ſemel ſe in Hiſpaniam movit illa gravis & luc-
...ſa Punici belli vis atque tempeſtas, deſtinatum-
... Romanis jamdiu fulmen Saguntino igne confla-
...; ſtatim quodam impetu rapta medios fregit Alpes,

& in

& in Italiam ab illis fabuloſę altitudinis nivibus
cælo miſſa deſcendit. Ac primi quidem impetus
inter Padum & Ticinum valido ſtatim fragore
nuit. Tunc Scipione duce fuſis exercitus; ſaucius e
ipſe veniſſet in hoſtium manus imperator; niſi pr
tum patrem prætexatus admodum filius ab ipſa
te rapuiſſet. Hic erit Scipio qui in exitium Africæ
cit, nomen ex malis ejus habiturus. Ticino Trebia
cedit. hic ſecunda Punici belli procella deſævit, S
pronio conſule. Tum callidiſſimi hoſtes, frigidum
nivalem diem nacti, quum ſe ignibus prius oleoque
viſſent, (horribile dictu) homines a meridie & ſole
nientes, noſtra nos hieme vicerunt. Thraſimenus
cus tertium fulmen Hannibalis, imperatore Flami
Ars nova Punicæ fraudis: quippe nebula lacus,
luſtribusque virgultis tectus equitatus, terga ſul
invaſit pugnantium. Nec de diis poſſumus queri. im
nentem temerario duci cladem prædixerant inſic
tia ſignis examina, & aquilæ prodire nolentes; c
miſſamque aciem ſecutus terræ tremor: niſi illum h
rorem ſoli equitum virorumque diſcurſus, & mota
hementius arma fecerunt. Quartum, id eſt, pæne u
mum vulnus imperii, Cannæ ignobilis Apuliæ vi
ſed magnitudine cladis emerſit, & ſexaginta milli
cæde patrata nobilitata. Simul in exitium infelicis
ercitus, dux, terra, cælum, dies, tota rerum natura c
ſenſit. Siquidem non contentus ſimulatis transfu
Hannibal, qui mox terga pugnantium ceciderunt:
ſuper callidus hoſtis, alias imperator, in patenti
campis, obſervato loci ingenio, quod & ſol ibi ace
mus, & plurimus pulvis, & Eurus ab oriente ſemp
quaſi ad conſtitutum, ita inſtruxit aciem, ut Roma
adverſus hæc omnia obverſis, ſecundum cælum tene
vento, pulvere, & ſole pugnaret. Itaque duo maxi
exercitus cæſi ad hoſtium ſatietatem, donec Hanni
diceret militi ſuo, *Parce ferro*. Ducum alter fugit, al
occiſus eſt: dubium uter majore animo. Paulum
duit, Varro non deſperavit. Documenta cladis, cru
tus aliquamdiu Aufidus: pons de cadaveribus juſſu d
cis factus in torrente Vergello: modii duo annulor
miſſi [ſunt] Karthaginem, dignitasque equeſtris tax
ta menſura. Dubium deinde non erat, quin ultimum
lum diem habitura fuerit Roma, quintumque int
diem epulari Hannibal in Capitolio potuerit (Sic P
num illum dixiſſe Maharbalem Hamilcari ferunt)
Hannibal, quemadmodum ſciret vincere, ſic uti vict
ria ſciſſet. Sed tum quidem illum, ut vulgo dici ſole

rum urbis imperaturæ, aut ipſius mens mala, & a Karthagine dii, in diverſum abſtulerunt. Et ictoria poſſet uti, frui maluit; relictaque Roma, aniam Tarentumque perrexit; ubi mox & ipſe, us exercitus ardor elanguit: adeo ut vere dic-t, Capuam Hannibali Cannas fuiſſe: ſiquidem in-Alpibus, indomitumque armis, Campani (quis et?) ſoles, & tepentes fontibus Bajæ ſubegerunt. ſſum eſt interim Romanis reſpirare, & quaſi ab emergere. arma non erant: detracta ſunt tem-deerat juventus: in ſacramentum [militiæ] libe-ervitia: egebat ærarium: opes ſuas ſenatus in me-libens protulit: necnon pariter quod in bullis iſque & annulis erat: nec quidquam ſibi auri re-unt. Eques ſecutus exemplum imitatæq; equitem . Denique vix ſuffecerunt tabulæ, vix ſcribarum s, Lævino Marcelloque conſulibus, quum priva-opes in publicum referrentur. Quid autem in dis magiſtratibus, quæ centuriarum ſapientia: niores a ſenioribus conſilium de creandis con-s petierunt? Quippe adverſus hoſtem totiens vic-, tam callidum, non virtute tantum, ſed ſuis et-ugnare conſiliis oportebat. Prima redeuntis & dixerim) reviviſcentis imperii ſpes Fabius fuit: vam de Hannibale victoriam commentus eſt, ugnare. Hinc illi cognomen novum & reipubli-lutare, *Cunctator*: hinc illud ex populo, ut *impe-utum* vocaretur. Itaque per Samnium totum, per os Gauranosque ſaltus ſic maceravit Hanniba-ut qui frangi virtute non poterat, mora commi-tur. Inde Claudio Marcello duce, etiam congredi eſt: comminus venit, & pepulit e Campania ſua, obſidione natæ urbis excuſſit. Auſus eſt & Sem-Graccho duce per Lucaniam ſequi, & terga re cedentis: quamvis cum (ô pudor) ſervili pug-exercitu, (nam hucusque tot mala compulerunt) ertate donatos, de ſervitute Romanos fecerunt. ribilem in tot adverſis fiduciam! ô ſingularem m & ſpiritum populi Romani! tam arctis afflic-rebus, ut de tota Italia dubitare debuiſſet, au-nen eſt in diverſa reſpicere. Quumque hoſtis in per Campaniam & Apuliam volitaret, mediam-: Italia Africam faceret, eodem tempore & hunc bat, & in Siciliam, Sardiniam, Hiſpaniamque per terrarum orbem arma mittebat. *Siciliam* it Marcello. nec diu; reſtituit. tota enim inſula urbe ſuperata eſt. Grande illud, & ante id

tempus

tempus invictum caput Syracuſæ, quamvis Arch
dis ingenio defenderetur, aliquando ceſſerunt. Ion
li triplex murus, totidemque arces, portus ille ma
reus, & fons celebratus Arethuſæ: niſi quod hac
profuere, ut pulchritudini victæ urbis parceretur.
diniam Gracchus arripuit. nihil illi gentium fer
Inſanorumque [nam ſic vocantur] immanitas m
tium profuere. Sævitum in urbes, urbemque urb
Caralim: ut gens contumax viliſque mortis, ſalten
ſiderio patrii ſoli domaretur. In *Hiſpaniam* vero
Gnæus & Publius Scipiones, pæne totam Pœnis
puerunt provinciam. ſed inſidentes Punicæ fraudi
ſidiæ, alterum ferro, caſtrametantem: alterum, q
evaſiſſet in turrim, cinctum facibus oppreſſerunt. Ig
in ultionem patris & patrui miſſus eſt cum exer
Scipio, cui jam grande nomen de Africa fata decr
rant. Bellatricem illam, viris armiſque nobilem Hi
niam, illam ſeminarium hoſtilis exercitus, illam [j
Hannibalis eruditricem, (incredibile dictu) tota
Pyrenæis montibus, in Herculis columnas, in O
num recuperavit. Eodem quidem die quo obſeſſa
Karthago, capta eſt; neſcio citius an felicius: quan
cile, vel una probat. omenque Africanæ victoriæ
quod tam facile victa eſt Hiſpaniæ Karthago.
tum eſt tamen, ad profligandam provinciam max
profeciſſe ducis ſanctitatem: quippe qui captivos
ros puellaſque præcipuæ pulchritudinis barbaris
ſtituerit: ne in conſpectum ſuum quidem paſſus ad
ci: ne quid de virginitatis integritate delibaſſe fal
oculis videretur. Hæc inter diverſa terrarum pop
Romanus. nec ideo tamen viſceribus Italiæ inhær
tem ſubmovere poterat Hannibalem. Pleraque ad h
tem defecerant, & dux acerrimus contra Roma
Italicis quoque viribus utebatur. Iam tamen eum
riſque opidis & regionibus excuſſere Romani.
Tarentum tulerant, jam & Capua, ſedes, domus, &
tria altera Hannibalis, tenebatur: cujus amiſſio
tum Pœno duci dolorem dedit, ut deinde totis v
bus Romam converteretur. O populum dignum o
imperio, dignumque omnium favore & admirati
hominum ac deorum! compulſus ad ultimos me
ab incepto non deſiſtit: & ſua de urbe ſollicitus,
puam tamen non obmiſit: ſed parte exercitus ſub
pio conſule relicta, parte Flaccum in urbem fec
abſens ſimul præſenſque pugnabat. Quid ergo m
mur, moventi caſtra a tertio lapide Hannibali iter
ipſos deos reſtitiſſe? Tanta enim ad ſingulos illius

t

is imbrium copia effuſa eſt, tantorum ventorum itia coorta eſt : ut divinitus hoſtem ſubmoveri, cælo, ſed ab urbis ipſius mœnibus & Capitolio tur. Itaque fugit & ceſſit, & in ultimum ſe Ita- cepit ſinum , quum urbem tantum non adortam iſſet. ſiquidem ab Hiſpania Haſdrubal fratre balis cum exercitu novo , novis viribus , nova mole , veniebat. actum eſſet proculdubio , ſi vir m fratre ſe junxiſſet. Sed hunc quoque , tantum ab Alpe deſcenderat, apudque Metaurum caſtra- tem , Claudius Nero cum Livio Salinatore de- . Nero in ultimos Italiæ angulos ſubmoverat balem : Livius in diverſiſſimam partem , id eſt, s naſcentis Italiæ fauces,ſigna converterat. Tan- eſt omni, qua longiſſima eſt Italia , ſolo interja- quo conſilio,qua celeritate,conſules caſtra con- int : inopinatumque hoſtem collatis ſignis op- int, neque id fieri Hannibal ſenſerit , difficile ſt. Certe Hannibal re cognita, quum projectum caput ad ſua caſtra vidiſſet ; *Agnoſco* , inquit, *itatem Karthaginis*. Hæc fuit illius viri , non æſagio quodam fati imminentis , prima confeſ- m certum erat, Hannibalem etiam ipſius confeſ- oſſe vinci. Sed tot rerum proſperarum fiducia populus Romanus magni æſtimabat , aſperri- oſtem in ſua Africa debellare. Duce igitur Sci- n ipſam *Africam* tota mole converſus , imitari Hannibalem, & Italiæ ſuæ clades in Africa vin- . Quas ille (dii boni) Haſdrubalis copias fudit ? yphacis Numidici regis equitatus ? quæ quanta- iusque [hoſtis] caſtra, facibus illatis,una nocte ?denique jam non a tertio lapide,ſed ipſas Kar- is portas obſidione quatiebat. Sic factum ut in- em atque incubantem Italiæ extorqueret Han- n. Non fuit major ſub imperio Romano dies, lle , quum duo omnium & antea & poſtea du- aximi [duces,] ille Italiæ , hic Hiſpaniæ victor, s comminus ſignis,direxere aciem. Sed & collo- fuit inter ipſos de legibus pacis. ſteterunt diu admiratione defixi ; ubi vero de pace non con- igna cecinere. Conſtat utriuſque confeſſione, lius inſtrui aciem , nec acrius potuiſſe pugnari. ipio de Hannibalis , Hannibal de Scipionis ex- rædicaverunt. Sed tamen Hannibal ceſſit:præ- ne victoriæ Africa fuit : & ſecutus Africam errarum orbis. Poſt Africam jam vinci nemi- duit : ſed æquo jure ubique ſubacti. Primum

igitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

igitur Lævino conſule populus Romanus *Ionium* re ingreſſus, tota *Græciæ litora*, velut triumph claſſe peragravit. Spolia quippe Siciliæ, Sardi Africæ, præferebat: & manifeſtam victoriam, q nata in prætoria puppi laurus pollicebatur. Ad ſponte in auxilium Attalus rex Pergamenorum: rant & Rhodii nauticus populus: quibus a mari c ſul, a terris omnia equis viriſque quatiebat. Bis vic bis fugatus rex Macedonum: bis exutus caſtris: q tamen nihil terribilius Macedonibus fuit ipſo vu rum aſpectu: quæ non ſpiculis, nec ſagittis, nec Græculo ferro, ſed ingentibus pilis, nec minoribus acta gladiis, ultra morem patebant. Enimvero Fla- nio duce, ad invios antea populo Romano Chaon montes, Savumque amnem per abrupta vadentem ad ipſa *Macedoniæ clauſtra* penetratum victoria f Nam poſtea numquam auſus congredi rex, ad tu los, quos *Cynocephalos* vocant, uno, ac ne eo qui [in] juſto prœlio opprimitur. In *Numidia* tunc ar populi Romani regnabant. Sed Iugurtha contra ſe lum movit Romanorum, propter necem Adherbal Hiempſalis Micipſæ liberorum: expugnataque eſt mum a Metello conſule, dehinc a Mario Numidia mita. *Mauritaniam* vero Bochoris tuebatur. ſed qu collectio omnium Maurorum facta eſt, Iubas rex dens quæ pugnæ fuiſſet arſio, mox ſuperatum ſeſe ſit. veneno hauſto defecit: omniſque Mauritania manis ſubacta. Tripolis namque, & utraque Maur nia, Sitifenſis & Cæſarienſis, ſimiliter Romano juri terorum formidine tactæ, ultro ſe ſubegerunt. *Hiſ nias* quamvis (ut ſuperius diximus) Saguntina cla ab amicitiis Romanorum ſegregaſſet: Scipio tamen tam gratia, quam virtute rurſus conjunxit Roma rurſuſque reſiſtentes Sylla conſul ſedavit. Celtiber ſimiliter cum Numantinis adverſus Romanos in gentes, Scipio junior ſedavit, compeſcuit, atque p ſubvertit. Cantabri & Aſtures, confiſi montium rum munimine, dum reſiſtere moliuntur, pleniſſime moliti ſunt, & in provinciam redacti. Tarraconen Luſitani, Gallæci, Karthaginiſii & Seticani co promontorium Africæ ſitæ, omnes uno pæne pro ſuperatæ, & in provincias Romanas deſcriptæ ſu *Epirotæ*, qui in Illyrico quamvis cum Pyrrho rege contra Italiam conſpiraſſent, tamen primum pac moliti, ſecundo ac tertio rebellantes, cum Achivi Theſſalis edomiti, Romano jugo ſubacti ſunt. *Ma donia* namque primum ſub Philippo, deinde ſub I

, tertio ſub Pſeudophilippo arma contra ſe provo-
it Romana; oppreſſaque primo Flaminio conſule:
undo a Paulo, tertio a Metello ſuperata, colla ſub-
it, Romanaque provincia facta. *Illyriam* autem,
n Gentione ſuo rege, Macedonibus auxiliantibus
it Romanorum Lucius prætor, & in provinciam
egit. *Dardanos Mœſiosque* Curione primum pro-
ſule domuit: primusque omnium Romanorum Da-
bium amnem usque profectus, cuncta ejus loca vaſta-
. *Pannoniarum* quoque regem in certamine ſupe-
s idem Lucius, redegit in provinciam utrasque Pan-
ias. *Amantinos* autem, qui inter Savum Draum-
flumina inſident, rege eorum interempto, ipſa vice
nanam fecit provinciam. *Marcomanni* & *Quadi*,
lla Valeria quæ inter Draum Danubiumque inter-
et, ab eodem tunc ductore oppreſſi; finesque inter
manos & barbaros Auguſtæ Vindelicæ per Nori-
Mœſiamque diſpoſiti. *Daces* autem poſt hæc jam
imperio ſuo Trajanus, Cebulo eorum rege devic-
in terras ultra Danubium, quæ habent mille millia
ia, in provinciam redegit. Sed Gallienus eos, dum
aret, amiſit: Aurelianusq; Imperator, evocatis exin-
egionibus, in Mœſia collocavit: ibique aliquam
tem Daciam mediterraneam, Daciamque Ripen-
conſtituit, & Dardaniam junxit. *Illyricus* autem
cta, per partes quidem & membra devicta, ad unum
en corpus aptata eſt: quæ habet intra ſe provincias
m & octo. hæ ſunt: Norici [duæ,] duæ Panno-
, duæ Valeriæ, Suevia, Dalmatia, Mœſia ſuperior,
dania, Daciæ duæ, Macedonia, Theſſalia, Achaja,
os, Prævales, Creta: ſimul decem octo. Thracias au-
non aliter, niſi occaſio Macedonici belli, fecit
redi. Diri namque homines, omniumque gentium
ciſſimi ſunt Thraces: quorum ſævitiam pariter ha-
& Scordiſci, & Æmimontii, Aſticique: ob quo-
immanitatem, Romani multa & gravia pertule-
, crebrisque certaminibus exercitus cæſus. Ad po-
num a Marco Didio & ipſi ſubacti; & loca eo-
in provinciam redacta, jugum excepere Roma-
. Nam Marcus Druſus intus eos in montibus eo-
contrivit: Minucius in Gebro amne eorum mul-
xſtinxit & vicit. Rodopeni per Appium Claudium
cti ſunt; & civitates maritimas Europæ, quæ diu
Romanæ fuiſſent, & poſtmodum rebellaſſent,
cus Romanis ſubegit. Lucullus ſiquidem primus in
acia contra Beſſos pugnans, eos qui in fortitudine
aque præibant, devicit: Æmimontiosque debel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

laus, Palendenam, quæ nunc Philippopolis: & V
damam, quæ Adrianopolis vocatur, in Romanon
redegit dominium. Similiter & capiens civitates,
litori Pontico inhærebant: id eſt Apolloniam, G
thon, Parthenopolim, & Tomos Iſtri, omniaque l
usque ad Danubium ſubdens, Scythis Romanor
oſtendit virtutem. Hactenus ad partes occiduas: n
quæ in Eoa plaga ſunt, percurramus. Primum quid
in *Aſia* locum Romani hereditario jure invenert
Nam Attalus rex, amiciſſimus populi Romani, hu
uis rebus excedens, per teſtamentum ſuum Roma
ſuo in regno heredes conſtituit: quod pæne non a
Romanus populus adiit, niſi & ſuo labore vicina l
cepiſſet: id eſt *Lydiam, Cariam, Helleſpontum, utra*
que Phrygiam. Nam *Rhodus* opinatiſſima inſula
totius Adriæ inſularum metropolis, pæne cum om
bus Cycladibus arma pertimeſcens Romana, jam
dum ſe fœderatam populo illi conjunxerat, & na
bello ſolaria condonabat. Cum quibus Servilius p
conſul directus, quaſi piratico bello, obtinuit ta
Pamphyliam, Lyciam Piſidiamque devicit, fecit
provincias. *Bithyniam* vero Nicomedes rex morie
teſtamentali voce reliquit. *Gallogræciam* autem, id
Galatiam, Syriaci belli ruina convolvit. fuit nam
inter auxilia regis Antiochi. an fuiſſet cupidus tri
phi Manlius, dubium eſt. Dubiis namque prœliis
fugatique ſunt: quamvis ſub adventu hoſtis ſedibus
lictis in altiſſimos ſe montes recepiſſent, colonos a
git. Olympum tecti ſago & magaba inſederant. Vt
que fundis ſagittisque detracti, in perpetuam ſe pa
dederunt: ſed alligati miraculo quodam fuere, qu
catenas morſibus & ore tentaſſent: quum effocan
in vicem fauces præbuiſſent. Nam Orgiagontis [re
uxor, a centurione ſtuprum paſſa, memorabili ex
plo cuſtodiam evaſit, revulſumque adulteri capu
maritum reportavit. Dejotarum ſiquidem amicu
ſenatus præfecit Galatiæ: ſed poſthæc Cæſar eos
degit, provinciamque fecit. *Cappadoces* quoque
Epaphra rege conſtituti, primum per legatos ſuos
manorum amicitias petierunt: dehinc Ariobarz
rege ſuccedente, & a Mithridate expulſo, ultro ſe
mano ſervitio tradiderunt: magnamque civitat
ſuam Mazacam, in honorem Cæſaris *Cæſaream* app
laverunt Poſt hæc iterum ſub Claudio Imperatore,
eorum Archelaus Romani adveniens, quaſi amicus
puli Romani, ibique defunctus, teſtamentali voce C
padociam Romanis dedit: & ſic jam ex integro in p

vinci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ciam facta eſt. *Pontus* a Pompejo devicta, cum ſuo
e Mithridate, & facta provincia eſt. *Paphlagoniæ*
læmenes rex, amicus populi Romani, a multis dum
uietaretur, Romanorum petiit auxilium. Se quoque
m de inimicis ulciſceretur, defunctus, Romanos per
tamentum heredes reliquit. Hactenus *intra Tau-
m*, nunc ulterius transgrediemur, & quæ patriæ, aut
ibus ſubjugantibus populo Romano conjunctæ ſint,
morabimus. Antiochus, Syriæ fortiſſimus rex, mag-
m apparatum belli contra populum Romanum com-
ovit. triginta millia ſiquidem armatorum, curruſque
catos, quamplures elephantos, innumeros turritos,
inſtar murale in acie ordine ſitos. cui obviavit Sci-
Africani Scipionis frater in Aſia ad Magneſiam
itatem: commiſſoque prœlio, Antiochus victus eſt,
rcuſſumque fœdus cum Romanis: ab Aſia diſceſſit,
ultra Taurum ex ſenatusconſulto regnare permiſſus
: filioſque ejus in obſidatu Romæ deductos. poſt pa-
s obitum regnare genitali loco conceſſit. *Cilices* cum
uris piratæ effecti, & in mari magno ſæpe latrocinia
ncitantes, a Servilio proconſule victi & proſtrati
nt. hic quoque Servilius, primus Romanorum *Tauri
gum* pervium fecit: triumphanſque de eorum ſpoliis,
auricus & *Cilicus* vocatus eſt. *Cyprum* Cato claſſe
vigera directus invaſit. Cypriis negantibus habere
aliquid, magnas illic opes reperit: proſcriptioni-
ſque multavit. Quod non ferens Gnoſius rex eo-
m, veneno hauſto ſemet occidit: & ſic Cyprus Roma-
facta provincia. *Libyam*, id eſt, Pentapolim totam
] primo illo Ptolemæo Romanis ſub libertate con-
ſſam; tamen reſiſtentes dehinc, Apionis conſilium po-
ulo Romano ſubdidit. *Ægyptus* omnis ab amicis Ro-
anorum, id eſt, Lagidis, per Ptolemæos poſſeſſa.
ſthæc Cleopatra & Antonius, jure proprio vindi-
ntes, & ſe, & illam amittunt. *Montes* vero *Armeniæ*
imum per Lucullum Romana arma viderunt: per
em & Oſroene & Saracenorum phylarchi devicti,
omanis ſe dediderunt: Meſopotamiamque idem ip-
, Niſiben quoque urbem invaſit. Poſt quem Pompe-
s eadem loca ingrediens, Romano confirmavit im-
rio, *Syriam Comagenen*, juſto prœlio Tigrane de-
cto, invaſerat. *Arabes* & *Palæſtini*, eodem Pompejo
ictante, devicti ſunt. *Babylonii* autem, crebro concer-
ntes, ſępenumero victi, numquam tamen ad integrum
omiti ſunt. Quos tamen primum Lucius Sylla procon-
l ſub Arſace eorum rege devicit: ab eoque rogatus
r legatos, pacem conceſſit. Secundo dum Lucius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Lucullus a Pontico regno Tigranem regem Armen
cum decem & octo millibus ſuperatum expellere
omni Armenia invaſa , ad Meſopotamiam venit :
Niſiben cum fratre regis Parthorum cepit , æqua ſo
Perſidem cupiens devaſtare : niſi Pompejus a Sena
directus , ei adveniſſet ſucceſſor. Hic etenim Pompej
ilico veniens , mox nocturno prœlio in minori Arn
nia ſuper Mithridatem irruens , XLII millia armat
rum proſternens, ejus caſtra ſuccendit. Vnde Mithric
tes cum uxore & duobus ſatellitibus fugiens , Boſp
rum venit : nimiaque deſperatione detentus, venenu
accepit. ſed dum nec ſic mors ei accederet , alterum
duobus ſatellitibus rogavit ut ſe perimeret. Pompej
autem in majori Armenia dum perſequeretur Tigr
nem Mithridati contra Romanos auxilium commoda
tem, ille in Artaxata urbe regno depoſito, ultro diad
ma ſuum Pompejo obtulit. ſed Pompejus pietate du
tus , ultra majorem Armeniam ei conceſſit regnar
auferens ab eo *Meſopotamiam* & *Syriam*, partemq
Phœnicis cum *Armenia*. Nam *Boſporanis Colchiſq*
Ariſtarchum regem Pompejus præpoſuit: *Albanoſq*
inſequens , Orodem regem eorum tertio ſuperavit :
poſtremum rogatus, pacem conceſſit. *Hiberiam* ſimi
ter cum Artace rege in deditionem accepit. *Sarrac*
nos Arabaſque exſuperans, Hieroſolymam inde cap
vavit. Cum *Perſis* fœdere percuſſo, revertens, Dafne
ſem agrum Antiochenis conceſſit ob nimiam lo
amœnitatem pro munere. His & aliis rebus in Syr
bene geſtis , unius [omnia] fœdavit avaritia. Na
Craſſus conſul , dum Parthico inhiat auro , undeci
legiones pæne cum ſuo capite amiſit. cujus in conſpec
& filius hoſtilibus telis confoſſus , & ipſe peremptu
caputque ejus præciſum cum dextera manu, ad rege
reportatum, ludibrio fuit : neque indigno, aurum ei
quidum in rictum oris infuſum eſt : ut cujus anim
auri arſerat cupiditate , ejus etiam mortuum [&] e
ſangue corpus auro ureretur. Reliqui vero infelicis e
ercitus, quo quemque rapuit fuga, in Armeniam, Ci
ciam , Syriamque diſtracti , vix cladis tantæ nuntiu
retulerunt. Hac ergo clade altius *Parthi* animos el
vantes, per Pacorum ducem Syriam invadunt: ducen
que Labinium, quem dudum ceperant , exercitui pra
ponentes, contra ſocios, id eſt Romanos, in prœlio d
rigunt. Sed Ventidius Baſſus Perſas, ſub utroque du
Syriam populantes , ſuperatos effugat : Labiniumqu
interfecit : Pacorum vero regium juvenem telis undi
que circumſeptum exſtinxit; moxque capite ejus dem

tc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

, & circumlato per urbes quæ deſciverant, Syriam
e bello recepit. Sic Craſſianam cladem Ventidius
cori capite, Labinique morte penſavit. Nec ſic con-
tus populus Romanus Craſſianum interitum obli-
i, inde adhuc ſævit in Parthos. Nam Marcus Anto-
s, in Mediam ingreſſus, contra eos arma commo-
. ibi ſuperans eos, deinde cum duabus legionibus
dia hiemeque correptus, vix in Armeniam Parthis
uentibus fugit; ibique exceptus eſt. Sub Auguſto de-
c Octaviano Armenii cum Parthis commixti, per
audium Cæſarem nepotem Auguſti ocyus ſuperan-
. Armenii ſiquidem, utilius rati, Romanorum amici-
reconciliari, & proprias ſedes incolere, quam cum
this conjungi, & ſedes perdere, & Romanos infeſ-
habere. Sic quoque dum in partibus orientalium
manus laborat exercitus, occiduæ plagæ infeſtæ
t. *Norici* in Alpibus Noricis habitantes, credebant
aſi in rupes & nives bellum non poſſet aſcendere.
mox omnes illius cardinis populos, *Brennos*, *Teu-
nes*, *Senones atque Vindelicos*, per eundem Cæſa-
n gladio Romanus vicit exercitus. Quæ tamen fue-
Alpinarum gentium feritas, facile eſt vel per mulie-
oſtendere: quæ, deficientibus telis, infantes ſuos af-
ctos humi, in ora militum adverſa miſerunt. Nec mi-
re his ſævitia *Illyrici* pariter accenduntur. contra
os Auguſtus e vicino egreſſus, pontem, unde aquam
ſiret, fieri imperavit. dumque aquis & hoſtibus ad
enſum milites turbarentur, ſcutum ipſe rapuit, &
m primus ingreſſus eſt. tum agmine ſecuto, cum ſub-
tus multitudine pons ſuccidiſſet, ſauciis manibus &
ribus, ſpecioſior ſanguine, & ipſo periculo augus-
r, terga hoſtium cecidit. *Pannonii* vero, duobus
ibus, tribus fluviis, Drao, Savo, Hiſtroque vallan-
. contra quos Duennium miſit: qui eos plus feliciter
it, quam eorum flumina curſu rapido currant. *Dal-
tæ*, ſimiliter ſilvis commanentes, plurimam partem
rocinando vaſtabant. ad quos edomandos Vibium
ndat, qui efferum genus fodere terras coegit, au-
nque e venis repurgare. *Mœſi* vero quam feri, quam
ces erant? unus ducum ante aciem poſtulato ſilen-
, *qui vos eſtis?* inquit. Reſponſum eſt, *Romani gen-
m Domini*. Et ille, *Ita fiet*, inquit, *ſi nos viceritis*.
d mox ab bellum ventum eſt, nec claſſicum audire
luerunt. ſic a Marcio ſuperati ſunt. *Thraces* antea ſæ-
, tunc tamen Rometalca regnante ſibi, a Romanis
ſciſcunt. Nam hic barbaros & diſciplinæ & ſignis
litaribus aſſuefecerat, ſed a Piſone perdomiti, in ipſa

captivitate rabiem oſtendebant. nam catenas, quib
ligati erant, morſibus vellicantes, feritatem ſuam i
puniebant. *Daciam* quoque, ultra Danubium ſitar
exindeque ſæpius elatos, gelato Danubii alveo, ad f
ta in Pannoniam tranſeuntes, Lentulo miſſo, vic
expulit, atque ſubegit. *Sarmatas* quoque per eund
Lentulum ultra Danubium pepulit: qui nihil aliud, u
degunt, præter nives pruinasque & ſilvas habent: ta
taque barbaries in illis eſt, ut nec intelligant pacer
Marmaridas vero & *Garamantes* in orientali hiem
li plaga per Quirinum ſubegit. *Germanos*, *Gallos*, *B*
tones, *Hiſpanos*, *Hiberos*, *Aſtures*, *Cantabros*, occidu
li axe jacentes, & poſt longum ſervitium deſciſcente
per ſe ipſe Auguſtus accedens, rurſusque ſervire coeg
Romaniſque legibus vivere. Cleopatra vero *Alexan*
drinorum regina, ex genere Lagidarum, Ptolemæoru
que ſucceſſor prius contra viri ſui Ptolemæi inſidi
Cajum Iulium Cæſarem interpellavit: qui ob ſtup
(ut perhibent) gratiam, regnum ejus confirmavit; i
ſamque in urbem cum magna pompa deductam, Ale
andriæ permiſit regnare. Caſſius *Iudea* capta templu
ſpoliavit. Occiſo vero in curia Romæ Cæſare Iulio, n
pos ejus AVGVSTVS ſuſcepit principatum. quem A
tonius dum inviderer, nihilque lædere poſſet, urbe
Romam egreditur, & ad partes Ægypti, quaſi Rom
næ proviſor reipublicæ, accedit. Ibi jam viduam à vi
regnantem reperiens Cleopatram, ſe quoque cu
illa conſocians, cœpit ſibi dominationem parare, n
tacite; ſed patriæ, nominis, togæ, faſcium oblitus, [t
tus] in monſtrum illud, ut mente, ita animo [quoqu
cultuque deſciverat, aureus in manu baculus, in lat
re acinaces, purpurea veſtis ingentibus obſtricta ge
mis: diadema deerat, ut regina rex & ipſe frueretu
Quod Auguſtus Cæſar audiens, a Brundiſio Calabria
in Epirum, ut eum a cœpta removeret tyrannide, tran
ierat. Nam Antonius omne Actiacum litus jam claſſ
bus obſidebat. Sed mox ubi ad prœlium ventum e
& Cæſaris claſſis illius cœpit turbare navigium: p
ma mox fuga regina cum aurea puppi, veloque pu
pureo in altum ſe dedit. Mox ſecutus Antonius. ſed i
ſtat veſtigiis eorum Cæſar. Itaque nec præparata
Oceanum fuga, nec munita præſidiis utraque Ægyp
cornua, Parætonium atque Peluſium, profuere. Pro
fuere, prope manu tenebantur. primus ferrum occup
vit Antonius: regina ad pedes Auguſti provoluta, te
tavit oculos ducis. fruſtra [quidem.] nam pulchrit
do intra pudicitiam principis fuit. nec illa de vit

qu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

e offerebatur, ſed de parte regni laborabat. Quod
deſperavit a principe, ſervarique ſe triumpho cog-
rit: incautiorem nacta cuſtodiam, in Mauſoleum ſe
um recepit: ibique maximos (ut ſolebat) cultus in-
a, in referto odoribus ſolio, juxta ſuum ſe colloca-
Antonium: admotiſque ad venas ſerpentibus, ſic
rte quaſi ſomno ſoluta eſt. Hic finis bellorum Au-
ti Cæſaris, tam cum civibus, quam cum extraneis.
quoque *Auguſtus*, ut *Cæſar Octavianus:* quo nul-
imperatorum in bellis felicior, nec pace modera-
r fuit, civiliſſimus in omnibus: qui ab oriente in
identem, a ſeptemtrione in meridiem, ac per totum
eani circulum, cunctis gentibus una pace compoſi-
Iani portas ipſe tunc clauſit: & cenſum Romæ cum
erio cogitans, invenit hominum nonagies trecen-
ſeptuaginta millia: omnemque orbem, venientis
SV CHRISTI nativitate pacatum, cenſeri præce-
: regnavitque annos quinquaginta ſex. ſed imperio
s ſecundo ac quadrageſimo anno, Dominus Ieſus
riſtus ex Spiritu ſancto ac Maria virgine Deus ve-
ac homo verus naſci dignatus eſt: quatuordecim
iduos annos poſt Domini adventum corporali præ-
tia, in pace regnans, & ipſe ſingularem obtinuit
ncipatum: & poſteris eandem imperii poteſtatem
n ſuo nomine *Auguſti* derelinquens, rebus exceſſit
manis, ſucceſſorem relinquens Tiberium privignum
im. TIBERIVS AVGVSTVS Cæſar regnavit annos
inti tres: qui multos reges ad ſe blandiciis evoca-
, numquam ad propria regna remiſit: in quibus &
chelaum Cappadocum regem. cujus & regno, poſt-
am defunctus eſt, in provinciam verſo, Mazacam
itatem ejus de nomine ſuo Cæſaream vocitavit.
jus vero anno XVIII Dominus noſter Ieſus Chris-
ſub Pontio Pilato in Iudæa carne paſſus eſt, non
tate. CAIVS CÆSAR cognomento CALIGV-
, regnavit annos tres, menſes decem, [ſceleratiſſi-
s ac funeſtiſſimus.] hic namque Memmium Regu-
n coegit, ut uxorem ſuam ſibi lege filiæ conjugem
ret, inſtrumentaque matrimonii ut pater conſcri-
ret. hæc & his ſimilia perpetrans, necnon & in tem-
Hieroſolymitano Iovis ſtatuam per Gaium Petro-
im ſtatuens, & in Alexandria Iudæos per Flaccum
ilium præfectum opprimens, poſtremo a protecto-
ius ſuis in palatio Romæ occiſus eſt, anno ætatis vi-
ſimonono. CLAVDIVS dehinc huic ſuccedẽs, regna-
annos tredecim, & menſes novem. Fecit etiam hic
audius expeditionem in Britanniam inſulam, quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

[iam] nemo ante Iulium Cæſarem, neque poſt eu
quiſquam adire auſus fuerat, exercitum duxit: ibiq
ſine ullo prœlio ac ſanguine, intra pauciſſimos di
plurimam inſulæ partem in deditionem recepit. O
chadas [autem] inſulas intra Britanniam in Ocea
poſitas, Romano adjecit imperio. ac ſexto quo profe
tus erat menſe Romam repedavit: ibique defunctus e
annorum ſexagintaquatuor. NERO nepos Caji Cal
gulæ, regnavit annos tredecim, menſes octo: tantæqu
luxuriæ fuit, ut frigidis & calidis lavaretur unguen
tis. Is etenim non ſolum quidem non profuit reipubl
cæ, immo obfuit nimis. Nam duas legiones in Armeni
cum ipſa provincia ſimul amiſit: qui Parthico jugo ſe
vientes, gravem infamiam Romanis dederunt. Iuxt
omne ſcelus & parricidium, quod in proprios parent
commiſerat, addidit facinus, ut ad inſtar Trojæ R
mam incenderet. manuſque injiciens in Chriſtianos
perſecutionem concitat: ipſoſque doctores fidei P
trum ac Paulum in urbe interemit, alterum cruci aff
gens, alterum capite plectens. Eoque cum dedeco
regno evulſo, *Galba* in Hiberia, *Vitellius* in Germania
Otho, Romæ imperium arripuerunt: omneſque tame
celeri interitu interierunt. VESPASIANVS, apu
Iudæam ab exercitu in regnum adſcitus, regnavit an
nis decem. Nam relicto filio ſuo Tito ad expugnatio
nem Hieroſolymorum, ipſe Romam profectus, regnavi
in pace. TITVS filius Veſpaſiani, idemque VESPA
SIANVS, debellator Iudææ gentis, regnavit annis
duobus, menſibus duobus. hic namque, ſecundum Io
ſephi fidem, undecies centena millia Iudæorum fam
& gladio interemit: & alia centum millia captivorum
publice vendidit. Tantam autem multitudinem in Hie
roſolymis paſchalis feſtivitas adunaverat. DOMI
TIANVS, frater Titi, filius Veſpaſiani, regnavit
annos XV, menſes quinque: tantæque fuit ſuperbiæ, u
ſe Deum ab omnibus primum appellari præceperit
multoſque nobilium exſilio relegans, nonnulloſque
occidens, de ſubſtantiis eorum aureas argenteaſque
ſibi ſtatuas fecit. manuſque in Chriſtianos injiciens
Ioannem apoſtolum & euangeliſtam, poſtquam in fer
venti oleo miſſum nō potuiſſet exſtinguere, in Pathmo
eum inſulam relegavit; ubi apocalypſim vidit. Cuju
crudelitatem non tolerantes Romani, in palatio Ro-
mæ interficere ſtatuerunt: omneque, quod conſtituerat
irritum fecere. NERVA, admodū ſenex, regnavit anno
uno, menſibus quatuor. qui, ut privata vita lenis, le-
nior fuit in regno; nec quidquam profuit Reipublicæ,

niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

quod Trajanum ſe vivente elegit. TRAIANVS,
e omnium Imperatorum potior, regnavit annis
III, menſibus VI. hic enim de Dacis Scythiſque
mphavit: Hiberoſque & Sauromatas, Oſdroenos,
bas, Boſforanos, Colchos edomuit, poſtquam ad
atem proruperunt. Seleuciam, & Creſiphontem,
yloniamque pervaſit & tenuit. Necnon & in mari
o claſſem, unde Indiæ fines vaſtaret, inſtituit: ibi-
ſuam ſtatuam dedicavit. & poſt tot labores apud
uciam Iſauriæ profluvio ventris anno ætatis ex-
ctus eſt ſexageſimotertio, oſſaq; ejus in urna aurea
ocata, & in foro ſub columna poſita: ſolusque om-
n Imperatorum intra urbem ſepultus. ADRIA-
S, Italicæ de Hiſpania natus, conſobrinæ Trajani
s, regnavit annos viginti unum. Hic pæne nil pro-
reipublicæ, niſi quod dudum ſubverſas Alexan-
um & Hieroſolymam propriis reparavit expenſis,
nulliſque in locis publica relaxavit tributa. Hiero-
ymam ſiquidem ſuo de nomine Æliam appellans,
li Iudæorum ingredi permiſit. Nam claret eum in-
um factis Trajani: quia mox ut ei ſucceſſit, ilico
la neceſſitate faciente, exercitum ad ſe revocans,
ſopotamiam, Aſſyriamque, & Armeniam Perſis re-
it, Eufratem fluvium finem terminumque inter
thos Romanoſque conſtituens. Quo regnāte, Aqui-
onticus ſcripturas de Hebræo tranſtulit. Adrianus
rbo apud Bajas quatiente obiit. ANTONINVS
nomento *Pius*, cum ſuis liberis Aurelio & Lucio
avit annis XXII, menſibus III. Etſi non profuit
dquam Antoninus, nullam tamen læſionem reſpub-
ſenſit. Defuncto eſt duodecimo urbis miliario, in
a ſua Loris nuncupata, anno ætatis ſeptuageſimo-
to. Regnavit annis XIX, menſe uno. MARCVS
TONINVS, qui & VERVS, & LVCIVS
RELIVS COMMODVS, affinitate conjuncti, æ-
jure imperium adminiſtraverunt. E quibus junior
tra Parthos arma movens, magna egit & fortia:
euciamque urbem eorum cum quadringentis milli
accepit pugnatorum: ſenior vero, multis ſæpe bel-
nterfuit: ſæpiusque per duces ſuos triumphum re-
it maxima de gente Quadorum, e quibus cum
gna gloria triumphavit. Sed unus, in Altino apo-
tiam paſſus, defunctus eſt: alter, in Pannonia mor-
periit. COMMODVS, filius Antonini, regnavit an-
tredecim: magnumque triumphum de gente revexit
rmanica: & poſt hæc in domo Veſtiliani ſtrangu-
is defecit. ÆLIVS PERTINAX, major ſexagena-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

rio, quum præfecturam ageret. ex ſenatuſconſul
Imperator creatus, regnavit menſes ſex. Hic etenim o
ſecrante ſenatu, ut uxorem ſuam *Auguſtam*, filiu
que *Cæſarem* appellaret: *Sufficere*, inquit, *debet, qu*
ego ipſe invitus regnavi, quum non mererer. Nin
æquiſſimus, omniumque communis, quem Iulianus j
riſperitus in palatio ejus peremit: ipſeque poſtea a S
vero occiſus eſt. SEVERVS, genere Afer, Tripolitanu
regnavit annis decem & octo: ultusque eſt occiſione
Pertinacis in Iuliano, ſe quoque *Pertinacem* appell
vit. Hic etenim Parthos & Adiabenos, cõtra Roman
inſurgentes, mirabiliter ſuperavit. Arabas quoque int
riores ita cæcidit, ut regionem eorum Romanam fac
ret provinciam. Sic quoque triumphans, Parthicu
Arabicus, Adiabenicus dictus eſt. Hoc regnante Sam
rites quidam Symmachus, Iudæorum factus proſelytu
item divinas ſcripturas ex Hebræo ſermone, Græc
lingua transfudit, ſuamque condidit editionem: po
quem pæne tertio anno ſecutus Theodotion Ponticus
item ſuam in eodem ſuo opere editionem ſcriptura
rum compoſuit. Britannicum bellum exortum; und
Severus mirabiliter triumphavit. ANTONINVS co
nomento CARACALLA, filius Severi, regnavit ann
ſeptem. Nam ideo hoc nomen nactus eſt, quod ejusmo
di veſtium genera Romæ de manibus erogans, ſibi no
men CARACALLA, & veſti Antoniniana dederit. Su
hoc iterum editio ſcripturarum divinarum, qua
Quintam vocamus, in Hiericho in dolio reperta eſt. Hi
etenim Imperator, dum contra Perſas movit procin
ctum, Oſdroene Edeſſa defunctus eſt. MACRINVS, pr
fecturam agens prætorianam, Imperator creatus eſt
regnavitque anno uno: occiditurque ab Archelaide
MARCVS AVRELIVS, Antonini Caracallæ filius
templique Heliogabali ſacerdos, Imperator factus
[Hujus] anno quarto Emaus in Iudæa conſtructa, &
Nicopolis nominata. Tunc & Africanus, egregiu
ſcriptor temporum, pro ipſa legationem ſuſcepit a
principem. Sed Imperator, dum nullum genus obſcœ
nitatis in regno ſuo, quod non faceret, prætermittebat
occiſus eſt [a] tumultu militari. regnavit annis trede
cim. ALEXANDER Mammææ filius, ignobilis fortu-
næ exſiſtens, adhuc juvenis, regni moderationem ſuſce
pit: moxque contra Xerxem regem Perſarum arma ar-
ripiens, mirabiliter de Parthorum ſpoliis triumphavit
Sub hujus item imperio, in Nicopoli Actiaca, id eſt
Epiro, editio, quæ Sexta dicitur divinarum ſcriptura-
rum, in dolio reperta eſt: ipſeque Mogontiaci tumultu

occidi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

...itur militari. MAXIMINVS genere Gothico, pa-
...icca, Abaqua Alana genitus matre, ſola militum
...atate ad imperium conſcendens, bellum adver-
...ermanos feliciter geſſit. Indeque revertens, con-
...hriſtianos inteſtina prælia [ſextus a Nerone mo-
...] vix annos tres regnans, Aquilejæ a Pupieno oc-
...eſt. GORDIANVS, admodum puer Imperator
...s, vix regnavit annos ſex. Hic etenim mox ut Ro-
...ingreſſus eſt, ilico Pupienum & Balbinum, qui
...minum occidentes tyrannidem arripuerant, occi-
...anumque geminum aperiens, ad Orientem provec-
...Parthis intulit bellum: indeque cum victoria re-
...us, fraude Philippi præfecti prætorii, haud longe
...mano ſolo interfectus eſt. PHILIPPVS, imperium
...denter ingreſſus, regnavit annis ſeptem. Hic ete-
...ilium ſuum, id eſt Philippum, conſortem regni
...: ipſeque omnium Imperatorum primus Chriſtia-
...ffectus eſt: tertioque anno imperii ſui, feſtivitatem
...anæ urbis milleſimo anno, quem expleverat, cele-
...it: urbemque nominis ſui in Thracia, quæ diceba-
...'ulpudena, Philippopolim reconſtruens nomina-
...DECIVS [e] Pannonia inferiore Bubaliæ natus,
...is Philippis utrisque, regnavit anno uno, menſi-
...ribus. armisque in Chriſtianos erectis, ob Philip-
...m nominis odium, ipſe bellantibus Getis cum filio
...rudeli morte occubuit abrupto. GALLVS & VO-
...IANVS regnaverunt annis duobus, menſibus qua-
... Hi quum adverſum Æmilianum, qui in Mœſia
...ovas moliebatur, ex urbe profecti eſſent, in foro
...inii interfecti ſunt: *Æmilianus* vero tertio menſe
...æ tyrannidis exſtinctus eſt. VALERIANVS &
G...LIENVS, dum unus in Rhætia a militibus, alter
...æ a ſenatu in imperio levarentur, regnaverunt
...s XV. Valerianus ſiquidem in Chriſtianos perſe-
...ione commota, ſtatim a Sapore rege Perſarum ca-
...: ibique ſervitute miſerabili conſeneſcit. Gallie-
...llius exitum cernens, Chriſtianis pacem dedit: ſed
...nimis in regno laſciviret, nec virile aliquid age-
...'arthi Syriam Ciliciamque vaſtaverunt: Germani
...lani Gallias deprædantes, Ravennam usque ve-
...nt. Græciam Gothi vaſtantes, Quadi & Sarmatæ
...onias invaſerunt. Germani rurſus Hiſpanias occu-
...runt. idcirco Gallienus Mediolani occiſus eſt.
...VDIVS regnavit anno uno, menſibus octo, qui
...hos jam per XV annos Illyricum Macedoniamque
...ntes, bello adortus, incredibili ſtrage delevit.
...atus ingenti honore eum decoravit] ſcilicet ut in

curia

curia ei clypeus aureus, & in Capitolio ſtatua au
poneretur. occiſusque apud Syrmium eſt. Poſt cu
mortem *Quintilius* frater ejus a ſenatu Auguſtus
pellatus, XVIII imperii ſui die Aquilejæ occiſus fu
AVRELIANVS, Dacia Ripenſi oriundus, regna
annos quinque, menſes ſex. Qui mox, *Tetrico* ap
Catalaunios prodente exercitu, Gallias recepit:
peditioneque facta ultra Danubium, Gothos mag
prœliis profligavit: cultoresque divini nominis per
quutus eſt. *Odenatus Palmyrenus* ante ipſum colle
ruſticorum manu, Perſas de Meſopotamia expelle
ipſe ea loca invaſerat. Quo occiſo, uxor ſua Orien
tenebat imperium: contra quam expeditionem ſu
piens Aurelianus, apud Hymmas vicum Antiochiæ
peravit, Romæque in triumpho vivam perduxit. Ac d
hinc ſecundo arripiens expeditionem, inter Byzantiu
& Heracleam in Cænophrurio viæ veteris occidit
TACITVS regnavit annos ſex. Quo occiſo apud Po
tem, *Florianus* ſuſcepit imperium: tenuitque dieb
trecentis quinquaginta octo. Similiter & ipſe apu
Tarſum interfectus eſt. PROBVS regnavit annos ſe
menſes quatuor. Hic enim Gallos & Hiſpanos vine
habere permiſit. Quo tẽpore *Saturninus* magiſter m
litum, dum ad reſtaurationem Antiochenæ civitat
miſſus fuiſſet, abrepta ibidem tyrannide, mox oppre
ſus eſt, & Apamiæ interfectus. Ipſe quoque Imperat
Probus tumultu militari Syrmio in turre, quæ vocat
Ferrata, occiſus eſt. CARVS cum filiis CARINO
NVMERIANO, regnavit annos undecim, oriund
Narbona Galliæ. Hic admirabiliter pæne omni Perſid
vaſtata, nobiliſſimas earum urbes occupavit, Selencia
& Cteſiphontem, Bellum Sarmaticum feliciter ſuper
vit. Ipſe quoque Carus ſuper Tigridem amnem du
caſtrametaret, fulmine ictus occubuit. *Numerian*
autem, oculorum dolore tentus, dum in lecticula veh
retur, ſoceri ſui Apri inſidiis occiſus eſt. fœtor cadav
ris vix tertio die agnitus eſt. *Carinus* vero, apud Ma
gum in prœlio victus occiditur. DIOCLETIANV
Dalmata, ſcribæ filius, Imperator elatus, regnavit ann
viginti. Hic etenim mox ut in regno elevatus eſt, ilic
Aprum in militum concione percuſſit, jurans, ſine ſu
ſcelere illum Numerianum interemiſſe, & mox in con
ſortium ſuum *Maximianum Herculium* aſcivit. Qu
Maximianus ruſticorum multitudine oppreſſa, quo
Bagaudas dicunt, pacem Gallis reddidit. quo tempor
Carauſius ſumpta purpura, Britannias occupaverat
Narſeus rex Perſarum, Orienti bellum intulerat: *Quin*

quegentian

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

gentiani Africam infeſtaverant : *Achilleus* Æ-
tum invaſerat. Ob quæ CONSTANTIVS, & GA-
RIVS, ac MAXIMIANVS, Cæſares aſſumuntur in
num. Quorum Conſtantius, Claudii ex filia nepos
: Galerius, in Dacia, non longe a Sardica natus.
que ut eos Diocletianus etiam affinitate conjunge-
Conſtantius privignam Herculii Theodoram acce-
ex qua ſex liberos procreavit: Galerius autem, Va-
am Diocletiani filiam accepit: uterque priſtina ma-
nonia repudiantes. Carporum ſiquidem gens tunc
icta, & in Romanum ſolum tranſlata eſt. Tunc ete-
primus omnium Imperatorum Diocletianus ado-
ſe ut Deum præcepit, & gemmas veſtibus calcia-
ntiſque inſeruit : diadémataque in capite ante eum
nes, cum chlamyde tantum purpurea, ut a privatis
cernerētur, habebant: & ut judices ceteri ſalutaban-
. Aſſumpta ergo unusquiſq, principum expeditione,
cletianus, Ægypti tyranno octavo menſe devicto,
vinciam cunctam ſubegit : Maximianus Herculius,
Africa Quinquegentianos exſuperavit: Conſtantius,
ta Lingonas una die ſexaginta millia Alemanno-
n cecidit. Galerius Maximianus, victus primo prœ-
a Narſeo, ante carpentum Diocletiani purpuratus
urrit. Qua verecundia compunctus, ſecundo virili-
dimicavit, ſuperavit Narſeum, uxores ejus abegit ac
eros: & cum debito honore a Diocletiano ſuſceptus
Poſt quam victoriam mirabiliter Diocletianus &
ximianus Romæ triumpharunt, antecedentibus ſibi
eris uxoribusque regis Perſarum, prædaque illa in-
ti gentium diverſarum. Sic quoque concitata per-
utione in Chriſtianos, Diocletianus in Cappado-
defunctus eſt. Conſtantius

*   *   *   *   *   *   *

LIANVS apoſtata, regnavit anno uno, menſibus
o: relictaque Chriſtianitate, ad idolorum culturam
verſus eſt; multosque blanda perſequutione illi-
s, ad ſacrificandum idolis compulit. Ipſe quidem
egregius, & Reipublicæ neceſſarius, Parthis ingen-
pparatu intulit bellum. Vbi proficiſcens, Chriſtia-
um poſt victoriam ſanguinem diis ſuis voravit. Non-
la Parthorum oppida in deditionem accepit: multa-
vi populatus eſt : caſtraque aliquamdiu apud Cte-
ontem habuit. Vnde egreſſus, dolo cujusdam trans-
æ in deſerta perductus, cum urentis ardore ſolis
fectus periret exercitus, ipſe tantorum diſcrimi-
n anxius, dum per vaſta deſerti evagatur incautius,

ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ab obvio quodam hoſtium equite conto ilia percuſſ
interiit, anno ætatis ſuæ triceſimotertio. Poſt quem ſ
quenti die ab exercitu IOVIANVS[ex primicerio]d
meſticorum in regnum aſcitus eſt. Iovianus regna
menſes octo. qui mox neceſſitate compulſus, Niſibi
& magnam Meſopotamiæ partem Sapori Parthor
regi contradidit: ipſeque odore prunarum præfocatu
defunctus eſt Dadaſtanæ, anno ætatis triceſimotert
VALENTINIANVS & VALENS regnaverunt an
tredecim, menſibus quinque. Nam Pannones erant C
balienſes: utrimque germani. in Nicomedia tribun
tum Valentinianus agebat. qui Imperator creatus, f
trem ſuum Valentem regni ſocium aſſumpſit. Ipſe
ro egregius, & Aureliano ſimilis moribus: niſi qu
ſeveritatem nimiam & parcitatem, quidam crude
tatem & avaritiam cauſabantur. Relicto germano
rientali in regno, ipſe Heſperium tenuit. Quo tunc r
nante, alter *Valentinianus* in Britannia tyrannid
aſſumens, in continenti oppreſſus eſt. Conſtantino
li quoque *Procopius* quidam contra Valentem inſ
gens, nihilque prævalens, urbe egreditur; & in Ph
giam ſalutarem tyrannizans, exſtinctus eſt, mu
que partis Procopianæ cæſi atque proſcripti. Val
ab Eudoxio Arianorum epiſcopo ſuaſus & bapti
tus, contra Orthodoxos infeſtus inſurgit. GRAT
NVM filium ſuum Valentinianus Ambianis Impe
torem conſtituit; quem habuit de Severa priore ju
li: & contra Saxones & Burgundiones, qui plus o
ginta millia armatorum primum Rheni in limbo
trametaſſent, movit procinctum. ſed apoplexia ſub
& ſanguinis eruptione Brigione defunctus eſt. T
Gratianus VALENTINIANVM fratrem, de Iuſ
Sicula uxore natum, in regno conſortem aſſumit. N
Valentinianus ſenior, dudum, laudante Severa u
ſua pulchritudinem Iuſtinæ, ſibi eam ſociavit in
trimonio: legesque propter illam conceſſit, ut om
viri, qui voluiſſent, impune bina matrimonia ſuſc
rent: quia ideo populoſa Arſorum gens eſt, quia
apud eos ſolenne eſt, & multarum uxorum unus a
tur maritus. Decepta ergo (ut diximus) Iuſtina, Va
tinianus edidit ex ipſa quatuor filios, Valentinia
ſupradictum Imperatorem, Gratam, Iuſtamque
Gallam: de qua Galla dehinc Theodoſius Impera
Flacilla defuncta, quæ Arcadium Honoriumque p
rerat, Placidiam generavit: quæ mater fuit mo
Valentiniani Iunioris imperatoris. Sed nos ad pro
tum redeamus. *Valens* Imperator lege data ut mon

militā

itarent, nolentes juſſit interfici. quando & Theodo-
, Theodoſii Imperatoris poſtea pater, multique no-
ium, occiſi ſunt Valentis inſania. *Gratianus* Impe-
or, Alemannorum plus triginta millia apud Argen-
um oppidum Galliæ in bello proſtravit, Gallias-
pacavit. Gens *Hunnorum* ſuper *Gothos* irruens,
tos ex ipſis jubjugat, alios fugat. Qui venientes in
naniam, ſine armorū ſuſcepti diſpoſitione, per ava-
iam ducis Maximi, fame compulſi, rebellare coacti
t: ſuperatiſque Romanis in congreſſione, funduntur
Thracias. Contra quos Valens ab Antiochia exire
npulſus, in Thraciam proficiſcitur: ibique lacryma-
i bello commiſſo, Imperator ſagitta ſaucius, in ca-
deportatur viliſſimam: ubi, ſupervenientibus Go-
, igneque ſuppoſito, incendio concrematus eſt. Gothi
o occiſo Imperatore, jam ſecuri, ad urbem prope-
t Conſtantinopolitanam, ubi tunc Dominica Augus-
Valentis uxor, multam pecuniam plebi largita, ab
is vaſtatione hoſtes ſubmovit; regnumque cognati,
ue dum ille Theodoſium ordinaſſet, fideliter utili-
que ſervavit. Theodoſius Hiſpanus, Italicæ divi Tra-
i civitatis, a Gratiano Auguſto apud Sirmium poſt
lentis interitum, factus eſt imperator: regnavitque
nos XVII, veniensque Theſſalonicam, ab Anatolio
cto epiſcopo baptizatus eſt: admodumque eccleſiæ
igioſus enituit propagator, reipublicæque defenſor
mius. Nam Hunnos & Gothos, qui eam ſub Valente
atigaſſent, diverſis prœliis vicit, atque a prava vas-
ione compeſcuit. Cum Perſis quoque petitus pacem
igit. *Maximum* autem tyrannum, qui Gratianum
erfecerat, & ſibi Gallias vindicabat, apud Mediola-
n, una cum Valentiniano Imperatore aggrediens ab
iente, clauſit, cepit, occidit. *Eugenium* quoque tyran-
n atque *Arbogaſtem*, divino auxilio præditus vicit,
etis eorum decem millibus pugnatorum. Hic etenim
genius, confiſus viribus Arbogaſtis, poſtquam
id Viennam Valentinianum extinxerat, [tyranni-
n] invaſit: ſed mox ſimul cum vita imperium per-
lit. nam occiſo Arbogaſte deſperans, ſua ſe manu
emit. omnibusque inimicis Theodoſius ſuperatis,
pace rebus humanis apud Mediolanum exceſſit,
amque Rempubl. utriſque filiis quietam relinquens.
rpus ejus eodem anno Conſtantinopolim allatum
ue ſepultum. ARCADIVS & HONORIVS fratres,
Theodoſii Imperatoris, utrumque imperium di-
s tantum ſedibus tenere cœperunt; id eſt, Arca-
s ſenior Conſtantinopolitanam urbem, Honorius

vero

vero Romanam. Tunc *Rufinus* patricius, Arcadio
ſidias tendens, *Alaricum* Gothorum regem, ut Gr
cias devaſtaret, miſſis clam pecuniis invitavit. Po
delectus Rufinus, ab Italiæ militibus Arcadio c
Gaina comite miſſis, ante portas urbis detruncatus
caput ejus cum dextera manu Conſtantinopoli ad
dibrium circumductum: uxoreque ejus exſulata, o
cunctas Eutropius ſpado promeruit. *Gildo*, Africæ
mes a Theodoſio dudum ordinatus, ac ſi juvenile re
num utrumque deſpiciens, ſibi velle cœpit Africam
nere: & a fratre proprio Maſcelzer dum ſe vidiſſet
jectum, oppreſſionique vicinum, propria ſe manu pe
mit. *Gaina* vero ſupra nominatus comes, Conſtan
nopoli civile bellum commovens, totam urbem ig
ferroque turbavit: fugienſque ad Helleſpontum, pi
tico ritu vivebat. contra quem navali prælio da
multi Góthorum ejus exſtincti. ipſe quoque bello e
dens, mox tamen complectitur. Poſt cujus oppreſſi
nem, *Iſauri* per montem Taurum curſitantes, inge
diſpendium Reipublicæ impetrarunt. contra quos N
bazacius directus, majus continuo rependit incomm
dum. Heſperiam vero plagam in regno Honorii Im
ratoris primum *Radagaſius Scytha* cum ducentis m
libus ſuorum inundavit. Quem Huldi & Sarus Hu
norum Gothorumque reges ſuperantes, omnes cap
vos, quos retulerant, ſingulis aureis vendiderunt. *Sti*
co vero comes, (cujus duæ filiæ, Maria & Thermant
ſingulæ uxores Honorii principis fuere, & utræq
virgines ſunt defunctæ) ſpreto Honorio, regnumq
ejus inhians, Alanorum Suevorumque gentes donis
cuniisque illectas, contra regnum Honorii excitav
Eucherium filium ſuum paganum, & Chriſtianis in
dias molientem, cupiens Cæſarem ordinare. Qui cu
eodem filio ſuo dejecto dolo, occiſus eſt. Quo anno
Arcadius orientalis Imperator regnans poſt obitu
patris annos XIII in imperio fuit. T H E O D O S I V
junior, Arcadii filius, loco patris ſucceſſit in imperi
adoleſcens egregius: regnavitque annos quadragin
tres. *Alaricus* rex Vviſegothorum, vaſtata Italia, R
mam ingreſſus eſt: opeſque Honorii Auguſti depræ
tus, Placidiam ſororem ejus duxit captivam, qu
poſt hæc Ataulfo ſucceſſori ſuo, in matrimonium
acciperet, delegavit *Conſtantinus* tunc quidam Gal
occupatis invaſit imperium. Hoſtes ejus, contra e
ſævientes, filiumque ejus regno privare cupientes, m
nachum fecerunt eum. Ipſe ſanus a Gallia reverte
ſtatim filium ſuum *Conſtantem* ex monacho Cæſar
ordinav

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

inavit. Sed mox ipſe apud Arelatum, filius ejus d Viennam, regnum cum vita amiſerunt. Itemque um exitus immemores *Iovinus* & *Sebaſtianus*, in lliis tyrannidem moliuntur: ſed & ipſi ilico eſſe deunt. *Heraclianus* poſt hæc cum ſeptingentis & tri- navibus armatis ad urbem Romam deprædandam it, contra quem Marinus comes egreſſus, ſic eum terruit, ut tantum cum una navi Karthaginem fuet; ubi mox ingreſſus interfectus eſt. *Vallia* rex Vvithorum, facta pace cum Honorio, Placidiam ſoro- ejus reddidit: quam Conſtantio patricio, qui eam ocaverat, in matrimonio jungens Honorius, rebus eſſit humanis. Maximus & Iovinus, de Hiſpanis ro vincti adducti, atque interfecti ſunt. *Ioannes* ve- Honorio defuncto, regnum Occidentale invaſit, tra quem Placidia creata Auguſta, & VALEN- NIANVS filius ejus Cæſar, diriguntur: quem dolo potius Aſparis & Artaburis, quam virtute eravit. Occiſoque Ioanne tyranno, Valentinianus vennæ Imperator a patruele Theodoſio ordinatur: ns germana Honoria, dum ad aulæ decus virginita- ſuam cogeretur cuſtodire, clam miſſo clientulo, *tilam* Hunnorum regem invitat in Italiam, quum- veniente Attila votum ſuum nequiret explere, fa- us quod cum Attila non fecerat, cum Eugenio pro- atore ſuo committit. Quam ob rem tenta a germa- , & in Conſtantinopolim Theodoſio principi deſti- a eſt. Poſt hæc tertio anno Valentinianus Impera- a Roma Conſtantinopolim ob ſuſcipiendam in ma- nonium Eudoxiam Theodoſii principis filiam ve- dataq; pro munere ſocero ſuo tota Illyria, celebra- nuptiis ad ſua regna cum uxore receſſit. Africana vincia per *Bonifacium* comitem *Vvandalis* tradi- a Romano jure ſubtracta eſt: quia Bonifacius, dum ffenſam Valentiniani veniſſet, malo publico ſe de- dere voluit: invitatoque ab Hiſpaniis *Gizerico* ndalorum rege, dolum quem conceperat, peperit. nnorum rex *Attila*, junctis ſecum Gepidis cum Ar- ico, Gothisque & Vvalanis, diverſisque aliis natio- us, ſuis cum regibus, omnem Illyricum Thraciam- , & utramque Daciam, Mœſiam, & Scythiam po- atus eſt, contra quem egreſſus Arnegiſtlus magiſter itum Mœſiæ, apud Marcianopolim fortiter dimica- : eo quoque ſub ſe decidente præventus eſt; & nec quieſcens bellare, occiſus eſt. MARCIANVS erator, regnavit annos ſex, menſes ſex. Hic enim defuncto Theodoſio in regno aſcitus, Pulche-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

riam germanam Theodoſii, quæ in palatio matura n
lier virginitatem ſervaverat, in matrimonio adſume
regnum, quod delicati deceſſores prædeceſſoresq
ejus, per annos fere ſexaginta viciſſim imperan
minuerant, divina proviſione ſic reparavit, ut exſul
tio ingens cunctis accreſceret. Nam cum Parthis
Vvandalis omnia infeſtantibus pacem inſtituit; Atti
minas compeſcuit; Novades Blemmyesque Æthiop
prolapſos, per Florum Alexandrinæ urbis procura
rem ſedavit, & pepulit a finibus Romanorum: obitu
que Attilæ, & Zenonis Iſauri interitum, antequam u
reretur, felix comperit: infelicium omniumque i
micorum ſuorum colla Domini virtute calcans, ſe
to anno, ſextoque menſe regnans, in pace quiev
Valentinianus autem occidentalis Imperator, do
Maximi patricii, cujus etiam fraude Aëtius peri
rat, in campo Martio, per Obtilam & Transfitila
Aëtii ſatellites, jam percuſſo Cerealio ſpadone, tru
catus eſt. Imperium quoque ejusdem Maximus inv
ſit; tertioque tyrannidis ſuæ menſe membratim Ro
a Romanis diſcerptus eſt. *Gizericus* tunc rex Vand
lorum ab Eudoxia Valentiniani uxore invitatus,
Africa Romam ingreſſus eſt: eaque urbe rebus om
bus exſpoliata, eandem Eudoxiam cum duabus fili
bus ſecum in Africam rediens duxit. LEO, Beſſi
ortus progenie, Aſparis patricii potentia ex tribu
militum factus eſt Imperator. Cujus nutu mox Vale
tiniani apud Ravennam *Majorianus* Cæſar eſt or
natus. qui tertio necdum anno expleto in regno, ap
Dertonam occiditur: locumque ejus ſine principis j
ſu Leonis, *Severianus* invaſit. ſed & ipſe, tyrann
dis ſuæ tertio anno expleto, Romæ occubuit. Tu
Leo *Anthemium*, divi Marciani generum, ex patric
Cæſarem ordinans, Romæ in imperio deſtinavit; I
gelemque Getarum regem per Ardaburem Aſparis
lium interemit; Baſiliſcum cognatum ſuum, id eſt fr
trem Auguſtæ Verinæ, in Africam dirigens cum exe
citu, qui navali prœlio Karthaginem ſæpe aggredien
ante eam, victus cupiditate, pecuniis vendidit re
Vvandalorum, quam in Romanorum poteſtatem red
gerat. Aſparem autem patricium, cum filiis Ardabu
& Patriciolo, Zenonis generi ſui inſtinctu, in pala
trucidavit. occiſoque Romæ Anthemio, *Nepotem*
lium Nepotiani, copulata nepte ſua in matrimoni
apud Ravennam per Domitianum clientem ſuum C
ſarem ordinavit. Qui Nepos regno potitus legitim
Glycerium, qui ſibi tyrannico more regnum impoſu

fe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

t, ab imperio expellens, in Salona Dalmatiæ epiſco-
um fecit. Sic quoque Leo LEONEM IVNIOREM, ex
riadne filia nepotem ſuum in imperio ordinans
ientali, anno ſui ſextodecimo obiit. Leo junior, mox
ucis menſibus quum puerile, ordinanter tamen, rex-
et imperium; manu ſua genitorem ſuum Zenonem
ronans, Imperatoremque conſtituens, rebus exceſſit
manis. ZENON, natione Iſaurus, gener Leonis Im-
ratoris, regnavit annis decem & ſeptem. Hic etenim
m proceſſibus Chalcedone degeret, ſubito Verina
ugusta ſocrus ſua, fratrem *Baſiliſcum* in imperium
ducens, Auguſtum in urbe appellavit. Quod compe-
ns Zenon Chalcedone ſine aliqua Reipublicæ læſio-
in Iſauriam receſſit; malens ſe ſolum cum Ariadne
ugusta exſulare, quam ſua cauſſa Reipublicæ aliquid
bellis civilibus incommodum provenire. Quod Baſi-
cus cognoſcens, Zenoniſque fuga lætatus, *Marcum*
ium ſuum Cæſarem ordinavit. Qui perfidia Neſto-
ina inflatus, multa contra eccleſiam tentavit proti-
s agere: ſed volente Deo ante inflatus crepuit me-
us, quam pœnitens ſtare potuerat. Nam revertens
non rurſus in regnum proprium, & eum, & patrem,
matrem, in exſilium oppidi Slemnii provinciæ
ppadociæ deſtinavit. ubi, quia caritas Dei & proxi-
in illis refrixerat, frigore conſumpti ſunt; vitam-
e cum regno amiſerunt. Parte vero Heſperiæ, Ne-
te Imperatore Oreſtes fugato, *Auguſtulum* ſuum fi-
m in imperium collocavit. Sed mox *Odoracer*, gene-
Rogus. Thorcilingorum, Scirorum, Herulorumque
bis munitus, Italiam invaſit: Auguſtulumque Im-
ratorem de regno evulſum, in Lucullano Campa-
e caſtello exſilii pœna damnavit. Sic quoque Heſpe-
m regnum Romanique populi principatum, quod
tingenteſimo nono urbis conditæ anno, primus
guſtorum Octavianus Auguſtus tenere cœpit, cum
c Auguſtulo periit, anno deceſſorum regni Impera-
um quingenteſimo viceſimo ſecundo; Gothorum
inc regibus Romam tenentibus. *Theodericus* au-
n, Triarii filius, cognomento *Strabo*, rex Gotho-
n, a Sciris ſuis uſque ad Apulum quarto urbis mi-
rio armatus advenit. nulli tamen Romanorum
ius, continuo eſt reverſus. Porro in Illyricum pro-
ans, dum inter ſuorum moventia plauſtra progre-
ur, jacentis ſuper carpentum teli acumine, pavitan-
ue equi ſui impulſione fixus, transverberatus inter-
; & Reipubl. diem feſtum morte ſua donavit. *Vra-*
tero rege Gothorum in bello Scirorum defuncto,

Theodemir in regno fratris ſucceſſit , cum *Vuidimer*
fratre & filio Theoderico. ſed miſſa ſorte, Vuidimer
partes Heſperiæ , Theodemiro cum filio Theoderi
Illyricum obvenit. Relicta ergo Pannonia , alter It
liam , alter Illyricum ſuſcepit populandum. Sed ut
que reges , mox ubi ſortita loca ingreſſi ſunt , ilico r
bus humanis excedunt. Vuidimer Italia, Illyrico The
demir relictis filiis deceſſerunt. Quorum *Vuidimer* a
Italicis præmiis victus, ad partes Galliæ Hiſpaniæqu
omiſſa Italia, tendit: *Theodericus* vero, Zenonis Augu
ti pellectus humanitate , Conſtantinopolim venit. ul
magiſter militum ſtatim effectus , conſulis ordinar
triumphum ex publico dono peregit. Sed quia tunc (u
diximus) *Odouacer* regnum Italiæ occupaſſet , Zeno
Imperator cernens jam gentes illam patriam poſſid
re, maluit Theoderico , ac ſi proprio jam clienti , ea
committi , quam illi quem nec noverat : ſecumque i
deliberans , ad partes eum Italiæ mittens , Romanu
illi populum ſenatumque commendat , ovansque re
gentium, & conſul Romanus Theodericus , in Italia
petit : magnisque prœliis Odouacrum vicit, & Rave
nam in deditione ſuſcepit. deinde vero , ac ſi ſuſpe
tum , Ravennæ in palatio jugulans , regnum gen
ſuæ , & Romani populi principatum prudenter & p
cifice per XXX continuit annos. *Ilus* autem Iſauru
magiſter officiorum , & Zenoni Imperatori in priva
vita amiciſſimus, charitateque conjunctus, dum ſecre
in detractionem Ariadnes Auguſtæ , cum ejus viro l
quutus eſt , in zelo Auguſtum concitavit. qui delib
rans eam perimere, uni ſuorum rem tacite demandav
Quod dum ille agere nititur, cuidam cubiculariæ pr
dit ſcelus eadem nocte facturum. Regina ſcelus cogn
vit : ſuoque in lectulo eadem quæ rem ſuggeſſerat, co
locata; in epiſcopium ad Acacium nemine ſciente ſu
terfugit. Poſtera die Zenon, rem æſtimans perpetrata
dum luctum quendam quaſi mœrens ſimulat, nemine
ſuſcepit , Acacius epiſcopus ingreſſus , & facti argu
impietatem, veniæque fidem expoſcit : Auguſtamq
ſuſpicionis innoxiam compromittit : acceptaque fid
veniæ pactione Auguſta revertitur. ſecumque dum c
bro deliberat , qua ſorte de inimico exigat ultione
nacta (ut opinata eſt) opportunitatem , uni ſuoru
mandat in abditis ſtanti, ut illum a ſe recedentem per
meret. Qui parens præceptis reginæ, dum avidus fer
in capite ; enſe non cervicem, ut cupiebat ; ſed aure
illius amputavit. Quod periculum evadens Ilus , mo
ad urbem recedens , Zenonique infeſtus , orientem i

vaſi

fit. Contra quem *Leontius* directus, pellicibus ver-
s illectus, diadema arripuit: ſimulque Leontius &
is Reipublicæ inimici effecti, tyranni, in partes Syriæ
Iſauriæ debacchabantur. additoque ſuper ſolito
uris dono, omnes ſimul conſpirant contra Zenonem:
jus theſauris in Papyrio caſtello munitiſſimo reper-
,deſæviunt. Sed non poſt multum ab exercitu Zeno-
s in eodem caſtello capti decollatique ſunt: & capi-
eorum Conſtantinopolim allata, præfixaque haſti-
ius ſtatuerunt. Sic quoque Zenon, ſuperatis inimicis
s, in pace bona quievit. ANASTASIVS, ex ſi-
ntiario ſubito ab Ariadne Auguſta in imperio aſ-
mptus, ſimulque Imperator & maritus innotuit: reg-
vitque annis viginti ſeptem, menſibus duobus. Con-
quem Iſauri, dum ſibi quod Ilus tyrannus ille adje-
rat donativum, & Zenon reconciliationis gratia in-
us largitus eſt, ab iſto fraudantur, arma arripiunt:
nſertoque prœlio, juxta Cotzianum Phrygiæ civita-
n caſtramerati, pæne per ſex continuos annos Rei-
blicæ adverſantur: ubi & *Lilingis*, eorum & in bel-
& in conſilio prævius, quamvis pedibus ob corpo-
debilitatem ſegnis, eques tamen in bello acerrimus,
m peremptus fuiſſet, omnes Iſauri fugerunt, atque
perſi ſunt & devicti, & perquaquam exſilio ablega-
urbesque eorum nonnullæ ſolo usque proſtratæ.
riis namque ſub Anaſtaſio miles præliis fatigatus,
nunc in Illyrico cum Sabiniano & Mundone ad
rgum, nunc cum Pompejo ad Adrianopolim, nunc
n Ariſto ad Zortam, nunc cum Parthis in Syria: ut
ittam inteſtinas clades & pugnas in foro regiæ
itatis: ad poſtremum contra Italiam plus piratico
am publico Marte concertans, fruſtratus eſt. Sed,
od ſit plus dolendum, contra ultimum ſuum famu-
Vitalianum de Scythia per ſex annos civile bel-
exſtruxit. Is ſiquidem Vitalianus, cum LX milli-
armatorum, tertio pæne miliario, non reipublicæ
regi infeſtus, accedens: multa ſuburbana regiæ ur-
prædis ſpoliisque attrivit. Contra quem dum Hy-
ius nepos Cæſaris, cum exercitu numeroſo pugna-
us egreditur, ante ab Hunnis auxiliaribus capitur,
Vitaliano turpiter venditur, antequam aperto prœ-
parte adverſa ſeſe inimicus oſtenderet. Poſt quem
um ſuus gubernator magiſterque militum, ſæpe ſu-
ati, ſæpe irriſi ab eo & ſpreti ſunt. Sic quoque di-
ſis partibus inimicorum vallatus agminibus Anas-
us, ſæpe congemuit; nulliusque tamen meruit ini-
orum ſuorum vindictam audire; ſicut nec ipſe

eccleſiæ jura ſervavit : imo mœrens & furens , major octogenario ætatis anno, regniq; vicesimo & octavo, rebus exceſſit humanis : contritaque Reſpublica vix Iuſtino ei ſuccedente aliquantulum reſpiravit. IVSTINVS, ex comite excubitorum a ſenatu Imperator electus , annos regnavit IX. Qui mox inhiantes regno ſuo *Amantium* præpoſitum palatii, *Andream* & *Miſaelem* & *Ardaburem* cubicularios ſentiens, afflixit. Nam Amantium & Andream ferro truncavit : Miſaelem & Ardaburem Perdicam in exſilium miſit. *Theocritum* quoque ſatelſitem Amantii , quem idem quoque Amantius ad regnandum clam præparaverat, comprehenſum carceratumque , ſaxis contisque ingentibus cæſum, ſalſum in gurgitem jecit, ſepultum tamen; imperio , cui inhiaverat , eum privans ; fœdusque cum *Vitaliano* percuſſit; & ad ſe evocatum, magiſtrum militum præſentem & conſulem ordinari tum fecit, quem rurſus in ſuſpicione habens prioris facti, ſedecim vulneribus in palatio cum Celeriano & Paulo ſatellitibus confoſſum perimit. Hic quoque Imperator ante quartum menſem obitus ſui , ſenectuti ſuæ conſulens , & Reipubl. utilitatibus; *Iuſtinianum* ex ſorore ſua nepotem, conſortem regni ſucceſſoremque imperii ordinans rebus humanis exceſſit. Iuſtinianus regnat jam jubente Domino annos XXIIII, qui ut ſceptris genioq; ab avunculo ſuo mancipatus eſt , mox Parthos bella moventes deſtinato exercitu compeſcuit; & fines proprios tutans Parthorum ſæpe multos occidit. Poſtea vero, facientibus peccatis , in die ſabbati ſancti paſchæ inito certamine, exercitus & non ducis inſtinctu, in fluvio Euphrate fugiens Parthos, Romanus numeroſus ruit exercitus Illyricumque ſæpe ab Herulis, Gepedisque & Bulgaris devaſtantibus , per ſuos judices frequenter obſtitit vi ſubterque cæcidit. Poſt hæc *Hypatium Pompejumque* regni ſui inſidiatores , coadunata manu civili Circum ingreſſos , & Hypatium torque aureo redimitum pro diademate, locaque Imperatoris jam occupantem, Pompejum vero ſub chlamyde loricatum , & jam palatium invadentem ; utrumque detentum, ante fores palatii captum catenatumque diſcuſſit: amputatisque eorum capitibus , ante eos fecit imperium perdere quam haberent , ſociisque eorum , qui evaſerant hac cæde proſcriptis ; veluti grandi hoſte proſtrato de manubiis triumphavit. Eodemque anno , poſt diuturnum immanemque belli laborem, quod contra Parthos Romanorum fuiſſet geſtum ſudoribus , per Rufinum patricium, perque Hermogenem magiſtrum officiorum, & utrum-

qu[illegible]

e legatum directum ad principem, pax depacta eſt,
duſque initum, & munera ab utroque principe ſibi
icem deſtinata. Mox quoque ſoluto de orientali par-
exercitu, eundem ductorem quem dudum orienti
nsmiſerat, elegit Beliſarium: & numeroſos fortiſſi-
ſque milites deputans, ad auſtralem plagam contra
andilos mittit: qui, favente Deo, qua venerat facili-
e, ea celeritate Vvandilos ſuperavit: Libyamque ad
rpus totius Reipubl. jungens, *Gelimerem* regem, opes-
e Karthaginis, in urbe regia principi ſpectante popu-
obtulit. Cujus nutu remuneratus, conſulque ordina-
s mox deſignatus, de manubiis Vvandilicis Beliſa-
s triumphavit. In Italia vero, Theoderico rege de-
ncto, *Athalaricus* nepos ejus ipſo ordinante ſucceſ-
& annos octo quamvis pueriliter vivens, matre ta-
n regnante Amalaſuentha degebat: quando & Gal-
s diu tentas, *Francis* repetentibus reddidit. Mortuo-
e Athalarico, mater ſua *Theodahatum* conſobrinum
um, regni ſui participem faciens, non poſt multum
o jubente occiſa eſt. Et quia dudum ſe ſuumque fi-
um commendaverat principi Iuſtiniano, is mortem
is audiens doluit, nec paſſus eſt inultam tranſire:
i mox eundem ducem belli, qui Pœnorum domi-
r fuit, & de opibus Vvandilicis triumphans adhuc
faſcibus erat, agmini diverſarum præponens natio-
m, ad partes Heſperias deſtinavit. qui primo acceſ-
mox Siciliam pervadit, duce ejus Sinderich ſupera-
. ubi dum aliquantum temporis ob ordinandam pa-
am reſideret, comperit in Africa civilia bella in-
ſtinaque prœlia debacchari. Nam *Stozas*, pæne ulti-
us militum, & Martini clientulus magiſtri militum,
rannidem arripiens, auctorque ſeditioſorum effec-
s, Cyrillo, Marcello, Fara, aliiſque diverſis judicibus
lo peremptis, in ducem Salomonem ſæviebat; to-
mque Africam tyrannico ritu vaſtabat. Emenſo
go Beliſarius a Sicilia in Africam pelago, ſolita feli-
tate rebelles fugat, provinciam liberat; Salomonem-
e rurſum Karthagine collocans, Siciliam redit. Vbi
ox Eurimund, Theodahati Gothorum regis gener,
i contrarius cum exercitu venerat, cernens proſperi-
tem conſulis, ultro ſe dedit ad partes victoris; ora-
tque ut jam anhelanti ſuo adventu ſuſpectæ ſubveni-
t Italiæ. Conſtructo ergo Beliſarius exercitu, & tam
valia quam equeſtria ductans agmina, vallavit Nea-
lim: pauciſque diebus eam obſidens, per aquæ ductū
ctu invaſit; & tam Gothis qui aderant, quam Roma-
s bellantibus interfectis, urbem pleniſſime ſpoliavit.

Quod Theodahatus animadvertens, *Vvitigem* unum
inter alios ductorem exercitus præponens, contra Beli
ſarium dirigit. Qui Campaniam ingreſſus, mox ubi ad
campos veniſſet barbaricos, ilico exercitus favorem,
quem contra Theodahatum ſuſpectum habebat, re-
cepit. & *quid*, inquit, *vultis*? At illi, *Tollatur*, inquiunt,
de medio, qui cum ſanguine Gothorum & interitu
ſua cupit ſcelera excuſari, factoque impetu in eum
conſona voce Vvitigem regem denuntiant. At ille reg-
no levatus, quod ipſe optaverat, mox populi voto con-
ſentit; directisque ſociis, Theodahatum Ravennam re-
vertentem extinguit: regnumque ſuum confirmans,
expeditionem ſolvit: & privata conjuge repudiata, re-
giam puellam Matheſuentam Theoderici regis nep-
tem, ſibi plus vi copulat quam amore. Dumque ille no-
vis nuptiis delectatur Ravennæ, conſul Beliſarius Ro-
manam urbem ingreſſus eſt: exceptusque ab illo popu-
lo quondam Romano & ſenatu, jam pæne ipſo nomi-
ne cum virtute ſepulto, confeſtim vicina occupat loca,
urbium opidorumque munimina. Primaque Græca
congreſſione, Hunila ductante Peruſinum ad opidum
ſuperat: & plusquam VII millibus trucidatis, reliquos
Ravennam usque proturbat. Secunda vero, cum ipſo
Vvitige Romanas arces vallante congreditur: machi-
nasque illius & turres, quibus urbem adire tentabat,
igni conſumptas, per anni ſpatium, quamvis inædia
laborans, deludit. Poſt hæc ad Ariminum perſequutus:
exindeque effugatum, Ravenna clauſum in deditionem
ſuſcepit. atque unus conſul, qui contra Getas dimicat,
pæne pari eventu de *Francis*, qui cum *Theodeberto* re-
ge ſuo plus ducenta millia advenerant, triumphavit.
ſed, quia ad alia occupatus alibi noluit implicari, ro-
gantibus Francis pacem conceſſit: & ſine ſuorum diſ-
pendio, de finibus Italicis expulit; ſumptoque rege &
regina, ſimulque & opibus palatii, ad principem qui
eum miſerat, reportavit. Sicque intra pauci temporis
ſpatium Iuſtinianus Imperator per fideliſſimum con-
ſulem duo regna duasque Reſpublicas ſuæ ditioni ſub-
egit. Quod *Parthus* comperiens, facibusque invidiæ
exardens, in Syriam movit procinctum, & Callinicum
Cæſareamque devaſtans, Antiochiam venit. ubi Ger-
manus patricius cum Iuſtino filio ſuo, eodemque con-
ſule, poſtquam ab Africana provincia remeaſſet, dum
adventui Parthorum obviare nequit, relicta urbe ad
partes ſeceſſit Ciliciæ. Perſæ vero, vacuam ab exercitu
Antiochiam, nacti populum quidem per Orontis al-
veum ad Seleuciam maritimam cum militibus mixtis

fugientum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

fl entem aſpiciunt , nec ſequuntur ; ſed prædas per
m certatim diripiunt; vicinaſque urbes, & opida,
p im invaſa , partim pecuniæ quantitate multata,
p ereunt ; & totius Cœleſyriæ bona ſibi unius in
a ſpatium pæne Parthus aſſumit. Nec ſic quoque re-
c t , ſed jugiter adverſus Rempublicam Romanam
d cat. Contra quem Vvandalicus & Geticus conſul
ſi e deſtinatur, qui etſi non, ut reliquas gentes, eum
e muit ; tamen ut intra ſuos ſe fines recolligeret ,
c pulit: fuiſſetque de hac gente felici duci parta vic-
t ,ni clades in Italia,quæ poſt ejus diſceſſum emer-
ſi , celerem ei ſucceſſorem dediſſet Martinum. Qui
e viribus impar , conſilio tamen quamvis cum Con-
ſt iano conjuncto non minor,dũ reſiſtere contra Par-
th non prævalet, ne bella diu teneret, pacem effecit.
C dem vero quam diximus in Heſperia plaga , ut li-
q ius lector cognoſcat , apertius memorabo. Egre-
d te Beliſario conſule ab Italia, & (ut diximus) rege
& gina, opibusque palatii ad principem reportante;
G *hi*, qui trans Padum in Liguria conſiſtebant , re-
c eſcentes animo, ad bella conſurgunt: & ordinato
ſi egulo *Hildebaldo* milite, exſiſtunt adverſi. contra
q dum non unius , ſed diverſorum tentantur appa-
r s,illi fortiores effecti perſiſtunt:annique ſpatio vix
e nſo, Hildebaldus interficitur; & loco ejus ſuccedit
E trius : qui & ipſe vix anno expleto peremptus eſt;
& regno, malo Italiæ, *Badiula* juvenis nepos aſci-
ſc r Hildebaldi , qui mox & ſine mora Faventino in
c lo Æmiliæ ſolo , prœlio commiſſo, Romanum ſu-
p vit exercitum : nec diu poſt hæc item per ſuos ad
c ellos annonariæ Thuſciæ feliciter dimicans ju-
d s,fugat;exercitum partim donis, partim blandiciis
ſi conſociat : totamque Italiam cum ipſa Roma per-
v t : omniumque urbium munimenta deſtruens, cun-
ct ſenatores nudatos,demolita Roma,Campaniæ ter-
r ansmutat.Contra quem,ut ſuperius diximus,Beli-
ſa is de oriente digreditur cum paucis ; ratus omnem
e citum,quem dimiſerat,integrum reperire, & ideo,
p quam Ravennam ingreſſus eſt , nec cum quibus ei
o aret , invenit; remenſo Adriatico mari , Epirum
re rtitur. ubi Ioannes & Valerianus conjuncti , dum
i nciones & jurgia concertant , *Totila* cum Badiu-
la oſtile opus in Italia peragit. Beliſarius quoque im-
p ens tantæ crudelitatis , navalem claſſem a Sicilia
ſ ens, per Tyrrheni maris æſtum , Romani in portus
ſe cepit ſtationem , egreſſusque ad urbem , quam vi
d uctam & deſolatam attendit , hortansque ſocios

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

ad reparationem tantæ urbis accingitur, ubi nec di vallo circumſeptus, infeſtum experitur Totilam: ſ ſolitis victoriis intrepidus, quamvis cum paucis co tra eum egreſſus, ſic effugavit, ut plures fugientes T beri demergerentur, quam gladio caderent. Indeq hortatus exercitum, regreditur Siciliam; quatenus Romæ faceret copiam annonæ, & vicinus ad fretu Totilam turbaret in Campania commorantem. Se ut aſſolet, rerum immutatione, & principum volu tate diverſa, quieſcente in Domino Theodora Aug ta, evocatur ad urbem Beliſarius de Sicilia. Poſt c jus diſceſſum Totila ſecurus, iterata rabie, & fure tibus Iſauris invadit Romam: & ſic ſumptis undiq viribus, militarique vallatus auxilio, ingreditur, c pitque Siciliam. Contra quem Germanus patrici dum exire diſponit cum exercitu, Matheſuentam The derici regis neptem, & Witigi mortuo derelictam tradente ſibi principe in matrimonio ſumptam, Sardicenſi civitate extremum halitum fudit, reli quens uxorem gravidam: quæ poſt ejus obitum, poſt mum edidit filium, vocavitque Germanum. Qua f licitate ſibi Totila comperta, totam pæne inſultan Romanis devaſtat Italiam. In Africa vero, a Maur dudum perempto Salomone, Stozas & Ioannes inv cem ſingulari certamine corruunt: aliuſque *Ioan nes*, qui *Stozas junior* dicebatur, ſuſcepta tyrannid Guntharim magiſtrum militum ſecum eſſe ſuadet. Qu interficiens Ariobindam, jugalem ejus, neptem Imp ratoris, ſibi cupiens ſociare, prævenitur ab Artaban qui eo in convivio trucidato, neptem Imperator ereptam, ad urbem principi dirigit cum honore: ſimu que ferreis vinculis colligatum ei tyrannum deſtina vit Ioannem: qui Stoza perempto, in eadem ſucceſſ rat tyrannide. quem in urbem diſcuſſum, manibusq truncatis, ad exemplum ceterorum in patibulo fixi Ioanni dehinc patricio cognomine Troglitæ, Afric procuratione commiſſa, Artabanus evocatus, magi tri militum præſentis accepit dignitatem. Nec diu i tercedente, in ipſum principem manus injicere geſtien detectus & comprobatus, pietate tamen principa impunitus permanſit, &, quaſi benevolus, cum gra tulatione in Siciliam cum Liberio patricio prop ravit. Ioannes vero in Africana provincia feliciter d gens, Mauris partis adverſæ per pacificos Mauros ſ peratis, una die decem & ſeptem præfectos exſtinxi pacemque totius Africæ juvante Domino impetravi *Longobardorum* gens, ſocia Romani regni principibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Theodahati ſororis filiam, dante ſibi Imperatore, matrimonio jungens regi ſuo, contra æmulos Romanorum *Gepidas*, una die pugna commiſſa, eorum caſtra pervaſit: cecideruntque ex utraque parte amplius quadraginta millia: nec par (ut ferunt) audita in noſtris temporibus a diebus Attilæ, in illis locis præter illam quæ antehac contigerat ſub Callurgmilide cum Gepidis, aut certe Mundionis cum Gotis: in quibus ambobus auctores belli pariter corruerunt. Hæ ſunt cauſſæ Romanæ Reipublicæ præter inſtantiam quotidianam Bulgarorum, Antarum & Sclavinorum. Quæ ſi quis ſcire cupit, annales conſulumque ſeriem revolvat ſine faſtidio: reperietque dignam noſtri temporis Rempublicam tragœdia: ſcietque unde orta, quomodo aucta, qualiterve ſibi cunctas gentes ſubdiderit: & quomodo iterum eas ab ignavis rectoribus amiſerit. quod & nos pro captu ingenii breviter tetigimus: quatenus diligens lector latius iſta legendo cognoſcat.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

IVLII EXVPERANTII
OPVSCVLVM
DE MARII, LEPIDI
AC SERTORII
BELLIS CIVILIBVS;

Quod cum in vetere quodam Salluſt codice, bello Catilinario & Iugurth no in fine ſit additum, Hiſtoriaru Salluſtii breviarium quoddam eſſe v detur.

Ex bibliotheca Pithœana.

CVM Lucius Metellus Proconſul, contra Iugu tham in Numidiam exercitum duceret, Mariu ex gregarium militibus genere ignobilem, f virtute præſtantem, ſecum habuit. Quem cu militibus quæſtorem feciſſet, ita ſe factis fortibus pr miſerat, ut hoſtibus terrori, Romano imperatori car eſſet. Sed victimas immolanti numinibus, in oppic Numidarum cui nomen eſt Vtica, haruſpices magr quædam impendere Mario reſponderunt: atque horta ſunt ut quæ vellet, auderet, peteretque celſiora natal bus, meritisque majora: ſiquidem cuncta videbatur fa vor ſpondere fortunæ. Tunc capiendi conſulatus inva ſit magna cupiditas. ad quem petendum paratus ſu fragiis, relicta provincia Metello, Romam venit: ibiq de Metelli rebus loquendo corruptius, ac ſuam extro lendo virtutem, effecit animos vulgi cupidos novitati in ſuum excitando favorem, adjuvantibus Tribun plebis. Nam eo tempore inter patres ac populum, ſtudi dominationis, erant excitata certamina. Ita factum e ut quaſi in perniciem nobilitatis, quam lacerabat inj riis, Marius novis extolleretur honoribus. Itaque com tiis conſularibus, univerſus populus, qui ad eligendu convenerat, Marium conſulem juſſit: & erepta Metell provincia, in Numidiam miſſus eſt. Is, accepto conſula tu, quaſi ſpolium victoriæ patribus oſtentabat; aperte que ſe eorum potentiæ profitebatur adverſum. Se eum militem novum ſcriberet, primum omnium capit

ceuſo

ꝯs cives infidosque atque inutiles duxit ad bel-
l ; ut hac ratione cum publico detrimento populo
am redderet, a quo ſperatos honores acceperat.
populus Romanus per claſſes diviſus erat, & pro
monii facultate cenſebatur. Ex iis omnes quibus
rat, ad militiam ducebantur. Diligenter enim pro
ria laborabant qui * ex libertate bona patriam
debant. Illi autem quibus nullæ opes erant, caput
a quod ſolum poſſidebant, cenſebantur, & belli
ore in mœnibus reſidebant. facile enim poterant
ere proditores: quia egeſtas haud facile habetur ſi-
mno. Hos igitur Marius, quibus non fuerat Reſp.
nittenda, duxit ad bellum. Sed forte L. Syllam le-
m, unum de nobilibus, in provinciam duxit. At-
bi confecto feliciter bello, & Iugurtha capto, ad
m rediere victores. Atque ſtatim, virtute cognita,
ius in Galliam miſſus, quæ tunc Romanos fines
li incurſione vexabat. Eodem tempore Mithrida-
um magnis copiis univerſam Aſiam urbesque ſo-
um expugnando atque vaſtando cepit affligere. Ad
n coercendum L. Sylla eſt cum exercitu deſtinatus,
s in Africano bello probata erat * corporis atque
i magnitudo. Hoc ubi Mario compertum eſt, ter-
re quod gerebat prœlium feſtinavit: & homo infi-
cupidus gloriæ, non patiebatur libertatem digni-
nque Romanam alterius virtute defendi. Contuſis
r Gallis, vaſtataque natione penitus barbarorum,
nam iterum victor intravit. Itaque inſtinctu ejus
icius Tribunus plebis legem tulit, ut auferretur
æ provincia ac Mario daretur. Hoc Syllæ ubi nun-
um eſt, Murenam legatum ſuum provinciæ * Vale-
isque præfecit militibus, quos infidos bellis exiſti-
at eſſe civilibus: & cum parte exercitus, injuriæ
re commotus, ad extinguendam Marianam venit
onem. Statim ut Romam venit, reſiſtentem ſibi Sul-
um, & ſeditioſis concionibus R. P. diſturbantem,
multis quos ſibi ſocios adſciverat, trucidavit; at-
Marium ipſum, machinatorem tantæ contumeliæ,
ilium impetu detruſit armorum: atque ille * quo-
victor, per Gallorum atque Afrorum rura, quæ
vaſtaverat, naufragus atque egenus erravit. Dum
aguntur, Cinna & Octavius facti ſunt Conſules:
rum Cinna de partibus Marianis fuit. hic legem tu-
t novi cives, qui aliqua ratione Romanam accepe-
civitatem, cum veteribus nulla diſcretione ſuffra-
n ferrent. Hoc videlicet in eorum gratiam faciebat
Marium ſuffragiis ſuis extulerant, & ampliſſimis
honoribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

honoribus decorarant. Sed hæc lex injurioſa erat in-
teres cives, qui meritum dignitatis videbantur am-
re, ſi cum novis indignis in ferendo ſuffragio junge-
tur. Ob hoc itaque Octavius collega commotus, ut f
tionibus privaretur, collegam ſuum Cinnam, adni-
tibus veteribus civibus, in exilium miſit armatus,
nitus videlicet copiis Syllæ. Quæ cum agerentur,
ximus ex utrisque partibus civium numerus intere-
tus eſt. Expulſus igitur Cinna cum vagaretur, ad A
cam, ubi Marius inops erat, forte pervenit: atque
communicato conſilio, ſollicitatis animis perditor
& de ergaſtulis erutis ſervis, exercitum confecerunt
armata validiſſima manu juventutis, ad urbem ve
runt, atque Octavium Syllæ ſatellitem ſuperatum
caverunt. Tunc varia crudelitas pervagata eſt, ut nc
litas omnis ad fugitivorum trucidaretur arbitri
Atque eo immanis ſævitia Cinnæ fuit, ut nec illis p
ceret quorum opera erat victor effectus. Et cum hac
ſolentia in omnes communiter baccharetur, cum ha
ret conciones, a militibus ſuis occiſus eſt. Tum Mari
* ne ſine ſocio dominatum ſuſtinere non poſſet, in *
cum Carbonem ſibi in ſeptimo conſulatu colleg
ſubrogavit. Tum Sylla, tanta indignatione commot
contra Marium atque Carbonem exercitum duxit;
inter ſe ferali certamine Romani exercitus conflixe
in quo bello ſuperatus eſt Marius. Tum vero Sylla v
tor, quicquid in urbe remanſerat, crudeliter perſecu
eſt; & R.P. vindicatam non reddidit legibus, ſed i
poſſedit; ac ſe talem præbuit, ut Cinnana ac Maria
quod ultum erat, dominatio quæreretur. Hinc * Sal
ſtius; *Bonis initiis malos eventus habuit*. nam fuer
bona principia, quod oppreſſam voluit civium defe
dere libertatem: mali eventus, * quod ſuperatis do
nis, & ducibus ſævis, gravius ipſe civitatem quaſſav
qui ſe publicæ calamitatis fore promiſerat * defenſ
rem. Hic, cum teneret imperium, multas leges ac ju
præſcripſit, multas civitatibus immunitates vectigaliu
dedit, multos Romana civitate donavit. Hujus ac
cum conatur Lepidus in ſuo conſulatu ſubverte
contra collegam Catulum civile prœlium geſſit,
victus eſt. Nam congregatis hiis in quorum poſſeſſi
nes novos colonos de ſuis militibus Sylla victor imn
ſit, ac ſibi conjunctis liberis proſcriptorum, ingente
congregavit exercitum, pollicendo, ſi vicisſent, ſe bo
patria reſtituturum. plebi quoque multis muneri
publice privatimque * largitus, carus videbatur, ac pu
licæ libertatis aſſertor. Sed in * Etruri litore commi

proeli

lio ceperat Lepidus eſſe ſuperior per armatam
titudinem, quæ odio rerum Syllanarum, ſe Lepidi
ibus applicarat. Sed Pompejus de Gallia rediens,
paſſus eſt Lepidi audaciam cum publicis detri-
tis impune bacchari. Nam fugientes ejus copias,
e implicantes feſtinatione formidinis, ita proſtra-
ut majore numero privatus, in Sardiniam confuge-
ut impedito commeatu, populum Romanum fatiga-
inopia, ac ſuas vires armis copiiſque & omni in-
mento reficeret. Atque ibi * contrario Proprætore,
is prœliis gravibusque conflixit. Nam ſollertiſſime
ndo provinciam, effecit ut Lepidi conſilia vana fo-
. Vndique enim prohibitus, & munitionibus ac ci-
tum expugnatione * depulſus, nequivit cogitata
icere. Ac dum multa parat, morbo gravi oppreſſus
ortuus eſt. Cujus ſocius & adminiſter Perpenna,
delictum tanti facinoris ſupplicium timens, ex Sar-
a in Hiſpaniam transvectus eſt; ac ſe Sertorio ſo-
it, qui tum Romanis armis quaſſabat imperium.
n hic Sertorius de Marii partibus fuit. Nam * Nor-
o & Scipione conſulibus, cum ex Aſia Sylla con-
Marium atque factionem veniret infeſtus, timens Se-
us * iram, ne malo publico certamina inter duces
entur, ſtatuit ut curarent Conſules ne R.P. accipe-
detrimentum. Hoc itaque Senatusconſulto excitati
ſules, contra venientem Syllam atque omnibus
ium minitantem, præſidia ſibi cujusque generis pa-
cœperunt, & duces idoneos, ad quorum indu-
m pertineret cura bellorum. in queis elegere Ser-
um. Parato validiſſimo exercitu proceſſere; & ve-
e Sertorio, colloquia Conſules permiſerunt inter
n & Syllæ exercitum; & facta proditio eſt, omnis-
exercitus Syllæ traditur. Tunc Sertorius deſtitu-
atque omni copiarum nudatus auxilio, in Etruriam
fugit, iram metuens Syllæ, ne exigeret gravem de
rato hoſte vindictam. * Erat autem in Etruria fidiſ-
partibus Marianis, qui ab ipſis Romanam, quam
a non habebant, acceperant civitatem. Timentes
ur Etruſci, ne beneficium tantæ dignitatis a Maria-
acceptum, Sylla revocaret, ſi adverſæ partes eſſent
tatæ, penitus ad Sertorium ſe atque alios ejusdem
onis duces applicarunt, omnia quæ imperarent, ſi-
cuſatione promittentes eſſe facturos. Itaque fac-
eſt ut rurſus firmiſſimus XL cohortium comporta-
r exercitus. Nam & multi milites, qui ſe venienti
æ tradiderant, * fruſtationis, ad priorum ducum
a reverterunt, quæ ante prodiderant. Inter hæc

facti

facti ſunt Marius ſepties & Carbo Conſules. Tunc S torius, de Marii poteſtate ſecurus Romam venit, & c nium cœpit accuſare ſegnitiem, & ex multis promti mis factis Syllæ induſtriam virtutemque laudare; nisi obviam iretur, actum jam ac debellatum foret. Tu Conſules principesque alii factionis, tanto verbori pondere caſtigari, ſive ut æmulum ac vehementem neg gentiæ correctorem ab oculis removerent, ſive ut fe ci provinciæ, cujus infidelitatem timebant, idone præponerent ducem miſere in citeriorem Hiſpania atque ei mandatum eſt, ut transiens res in Gallia tra alpina componeret. Sed ubi in provinciam venit, i ſtrenue ſociorum animos jam deficientes atque alia c pientes, in favorem partium ſuarum modeſte tuen atque blandiendo perduxit, ut & carus eſſet, & tam ab omnibus timeretur. Sed in urbe Sylla & Mari conflixere: atque in ipſo certamine Marius interemp eſt: Carbo, perditis rebus, aufugit. Tum Sertorius, commiſſis atque deletis partibus quas ſequebatur, op mum conſilium credens exercitum non dimittere, nudatus ſupplicia victoribus penderet, collecta Hiſp niæ multitudine, contra Romanum exercitum ſtat dimicare. Mortuo itaque Sylla, hoſtem ſe publicu profeſſus eſt. Ad quem expugnandum miſſi ſunt Met lus atque Pompejus; qui eum gravibus atque aſſid puguis afflixere. Qui tamen difficile vinceretur; niſi p conjurationem in convivio a ſuis eſſet occiſus. Poſt Pompejus Perpennam ſubegit; * Auxũm, Cluniu Calagurrim civitates delevit, & factis in Pyrenæo tr pæis, Romam regreſſus eſt.

FIÑ. OPVSCVLVM IVLII EXVPERANTII.

DE
MENSVRIS
ET
PONDERIBVS.

[P]rimis ſunt antiquæ numerorum notæ cognoſcendæ.

I	1 ſignificat unum
V	5 quinque
X	10 decem
L	50 quinquaginta
C	100 centum
D	500 quingenta
M	1000 mille

Supra quingenta etiam his utebantur notis:

[I]ↄ pro D	500	quingenta
[C]Iↄ pro M	1000	mille
[I]ↄↄ	5000	quinque millia
[CC]Iↄↄ	10000	decem millia
[I]ↄↄↄ	50000	quinquaginta millia
[CCC]Iↄↄↄ	100000	centum millia
[I]ↄↄↄↄ	500000	quingenta millia
[CCCC]Iↄↄↄↄ	1000000	decies centena millia

[E]t hæc licet quantumvis multiplicare.

[O]mnes numeri, omnisque ſumma harum notarum ac[ce]ſſione creſcunt & multiplicantur, detractione de[cr]eſcunt.

[V]na nota I, ſi cui notæ præponatur, id eſt, a tergo [po]natur, unum detrahit, ut IX, novem ſignificat.

[Lin]ea tranſverſa notis ſuperpoſita, eas notas tot millia [co]ntinere innuit, quot alioqui minores numeros con[ti]neret, velut exempli gratia, $\overline{III}$ tria millia. $\overline{VII}$ ſep[te]m millia, $\overline{X}$ decē millia, & eodem in reliquis modo.

Romanæ liquorum Menſuræ, majores in minores diſtributæ.

[Cul]eus igitur, ut hinc capiamus initium, capit Am[ph]oras XX. Vrnas XL. Congios CLX. Sextarios [DC]CCCCLX. Heminas MDCCCCXX, quartarios [III].DCCCXL. Acetabula $\overline{VII}$. DCLXXX, cyathos [XXIII].DXX. Ligulas $\overline{XLVII}$.XXX.

[Am]phora capit urnas II, cōgios VIII, ſextarios XLVIII [he]minas XCVI, quartarios CXCII, acetabula CCC[LX]XIIII, cyathos DLXXVI, ligulas MMCCCIIII.

vrna

Vrna capit congios IIII, ſextarios XXIV, heminas XLVIII, quartarios CXVI, acetabula CXCII, cyathos CCLXXXVIII, ligulas MCLII.

Congius capit ſextarios VI, heminas XII, quartarios XXIIII, acetabula XLVIII, cyathos LXXII, ligulas CCLXXXVIII.

Sextarius capit heminas II, quartarios IIII, acetabula VIII, cyathos XII, ligulas XLVIII.

Hemina, quartarios duos, acetabula quatuor, cyathos ſex, ligulas viginti quatuor.

Quartarius, acetabula duo, cyathos tres, ligulas X

Acetabulum, cyathum cum dimidio, ligulas ſex.

Cyathus ligulas ſive cochlearia quatuor.

LIBRA quoque, cum menſura eſt, capit uncias X

Ligula, drachmas tres, & ſcriptulum unum.

Cyathus ſeſcunciam, drachmam & ſcriptulum.

Acetabulum, uncias II cum dimidia.

Quartarius, V.

Hemina, uncias IX.

Sextarius, uncias XX.

Congius, libras X.

Vrna, libras XL.

Amphora, libras LXXX.

Culeus, libras MDC.

Romanæ aridorum menſuræ.

Modius capit duos ſemodios, acetabula CXXVII cyathos CXCII, ligulas DCCLXVIII, ſextarios XVI, heminas XXXII.

Semodius, ſextarios VIII, heminas XVI, acetabula LXIIII, cyathos XCVI, ligulas CCCLXXXIIII.

Sextarius, heminas duas, & reliqua, ut in liquidis.

Hemina, acetabula IIII.

Acetabulum, ſeſquicyathum.

Cyathus, ligulas IIII.

LIBRA quoque cum menſura eſt, in aridis uſi ſu veteres.

Modius continet libras XXVI, uncias VIII.

Semodius, libras XIII, uncias IIII.

Sextarius, uncias XX.

Hemina, uncias X.

Acetabulum, uncias duas cum dimidia.

Cyathus, ſeſcunciam, drachmam, & ſcriptulum.

Ligula, drachmas III, & ſcriptulum unum.

Græcæ liquorum menſuræ, majores in minores diſtributæ.

Metretes, cadus, ceramius, idem. capit choas XII, ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

arios LXXII, cotylas CXLIIII, quartarios
CLXXXVIII, oxybapha DLXXVI, cyathos DCCC
XIIII, conchas MDCCXXVIII, myſtra MMMCCCC
VI, chemas IIII.CCCXX, cochlearia VIII.DCXL.
us, ſive choeus, Romanis congius, capit ſextarios VI,
otylas XII, quartarios XXIIII, oxybapha XLVIII,
yathos LXVII, conchas CXLIIII, myſtra CC
XXXVIII, chemas CCCLX, cochlearia DCCXX.
tarius, capit cotylas II, quartarios IIII, oxybapha
III, cyathos XII, conchas XXIIII, myſtra XLVIII,
hemas LX, cochlearia CXX.
tyla, & hemina, & tryblion, capit quartarios II,
xybapha IIII, cyathos VI, conchas XII, myſtra
XIIII, chemas XXX, cochlearia LX.
artarius, capit oxybapha duo, cyathos tres, conchas
I, myſtra XII, chemas XV, cochlearia XXX.
ybaphum, ſive acetabulum, capit ſeſquicyathum,
onchas III, myſtra VI, chemas VII cum dimidia,
ochlearia XV.
athus, capit conchas duas, myſtra quatuor, chemas
uinque, cochlearia decem.
ncha, capit myſtra duo, chemas duas cum dimidia,
ochlearia quinque.
ſtrum, capit chemen unam, & ipſius partem quar-
am, cochlearia duo cum dimidio.
eme, capit cochlearia duo.
chlearium, minima menſura eſt.
ncha duplex fuit, major & minor: major, æqualis
uit oxybapho: minor, ſemicyathum capit.
ſtrum quoque majus, decimaſexta pars cotyles eſt:
endet drachmas tres cum dimidia, & quartam
rachmæ partem: minus vero, viceſima ſecunda co-
yles pars, pendet drachmas duas, ſcriptula duo, ſi-
gnam unam, & grani undecimas quatuor.
eme item duplex: major, cotylas pars vigeſima, pen-
et drachmas tres: minor, ejusdem cotyles pars trige-
ima, pendet drachmas duas.
ulæ ſive cochlearia item varia fuere: alia majora,
lia minora, ſed nullum eo quod nos ſupra notavi-
us, majus. minimum XXIIII, aut etiam trigeſima
ſt cyathi pars, mediocre decima.

De iisdem menſuris, cum per uncias
& libras æſtimantur.

retes, capit libras CVIII Chus, libras novem.
tarius, libram cum ſemiſſe.
tyle, uncias novem.

Quartarius, uncias quatuor cum dimidia.
Oxybaphum, uncias duas, drachmas duas.
Cyathus, ſeſcunciam.
Concha, drachmas ſex.
Myſtrum, drachmas tres.
Cheme, drachmas duas, ſcriptulum unum, grana qu-tuor, & quintas grani quatuor.
Cochlearium, drachmam unam, ſcriptulum dimidiu grana duo, & duas ejusdem quintas.

Græcæ aridorum menſuræ, ut in aliis fecimus.

Medimnum, capit chœnices XLVIII, ſextarios LXXI cotylas CXLIIII, oxybapha DLXXVI, cyath DCCCLXIIII, cochlearia VIII.DCXL.
Chœnix, capit ſeſquiſextarium, cotylas tres, oxybaph duodecim, cyathos octodecim, cochlearia centu octuaginta.
Sextarius, capit cotylas duas, oxybapha octo, cyath duodecim, cochlearia CXX.
Cotyle, capit oxybapha quatuor, cyathos ſex, cochle-ria ſexaginta.
Oxybaphon, capit ſeſquicyathum, cochlearia qui decim.
Cyathus, capit cochlearia decem.

Ruſticæ menſuræ Græcorum, in liquidis tantum.

Metretes, continet amphoras duas, choas VIII, cotyl CXVI, oxybapha CCCLXXXIIII, cyathos DLXXV myſtra MMCCCIIII.
Amaphoreus, capit choas IIII, cotylas XLVIII, oxyba-pha CXCII. cyathos CCLXXXVIII, myſtra MCLI
Chus, capit cotylas XII, oxybapha XLVIII, cyath LXXII, myſtra CCLXXXVIII.
Cotyle, capit oxybapha quatuor, cyathos VI, myſtr XXIIII.
Oxybaphon, capit ſeſquicyathum, myſtra VI.
Cyathus, capit myſtra quatuor.

Eædem menſuræ per unciam & libram.

Metretes, continet libras CVIII.
Amphoreus, libras LIIII.
Chus, libras XIII, cum dimidia.
Cotyle, libram, & ſeſcunciam.
Oxybaphon, uncias tres, & drachmas tres.

Cyathu

thus,uncias duas,& drachmas duas.
trum,drachmas quatuor,cum dimidia.

Ruſticæ menſuræ Græcorum in aridis rebus, eadem ratione.

imnum, capit modios Romanos VI, ſemimedimna no, tertiarios tres, ſextarios VI ſemiſextarios XII, niduodecimas viginti quatuor, chænicas quadraınta octo, cotylas centum quadraginta quatuor, ybapha, DLXXVI,cyathos DCCCLXIIII, myſtra I. CCCCLVI.

imedimnum,capit tertiarium cum dimidio, ſextaos tres,ſemiſext.VI,ſemiduodecimas XII,chænicas ginti quatuor, cotylas LXXII, oxybapha CC XXXIII, cyathos CCCCXXXII, myſtra MDCC XVIII.

tiarius medimni,capit ſext.duos,ſemiſext.quatuor, miduodecim. octo, chænicas XVI, cotylas quadranta octo:oxybapha CXCII,cyathos CCLXXXVIII, yſtra MCLII.

tarius hic capit ſemiſext. duos, ſemiduod.quatuor, ænicas octo, cotylas viginti quatuor, oxybapha CVI,cyathos CXLIIII,myſtra DLXXVI.

iſextarius, capit ſemiduod. duos, chænicas quaor, cotylas duodecim, oxybapha quadraginta oc, cyathos LXXII, myſtra centum octoginta octo.

idnodecima medimni pars, capit chænicas duas, otylas XI, oxybapha viginti quatuor, cyathos XXVI, myſtra centum quadraginta quatuor.

enix, capit cotylas tres, oxybapha XII, cyathos VIII,myſtra LXII.

tyle, capit oxybapha quatuor, cyathos VI, myſtra iginti quatuor.

ybaphon,capit ſeſquicyathum,myſtra VI.

athus,capit myſtra quatuor.

Ponderum varietas pro rerum generibus, quas metimur.

l in his omnibus menſuris habenda eſt ratio rerum, uas metiri volumus. Nam vinum oleo nona parte ravius eſt,& mel vino tertia fere parte.Aqua proxine ad vinum pondere accedit: & in his quæ puriora unt impuris & fœculentis ſunt leviora. In aridis tiam hordeum gravius eſt avena, far hordeo, tritium farre,quin etiam triticum tritico gravius reperiur, atque item in aliis. Id quod exemplo declaranus,primum de Romanis,deinde de Græcis.

Culeus igitur oleo plenus, pendet libras MCCCXXXI & uncias quatuor. Culeus vino plenus, pendet libr MCCCCLXXXI, uncias V, drachmas VI, ſiliqu quatuor. Culeus mellis pendet libras MMCCXXI uncias duas, drachmas V, ſcriptulum unum.

Ligula plena oleo, pendet drachmas duas, ſcriptu item duo, ſiliquas duas. Ligula vini, pendet drac mas tres, ſiliquam unam, grana duo, & duas non grani. Ligula mellis pendet drachmas quatuor, cu dimidia, ſiliquas duas, granum unum, & tertiam gr ni partem.

Atticæ menſuræ, quibus & medici ſunt uſi interdum.

Metretes, oleo plena, pendet libras CX, vini, libras C mellis, CL.

Cyathus olei, pendet unciam unam, drachmas duas vini, unciam unam, drachmas tres, ſiliquas duas: me lis uncias duas & ſcriptula duo. Ex his facile quiv pro portione poteſt & alias menſuras æſtimare.

Georgicæ, id eſt Ruſticæ, menſuræ.

Metretes; idem eſt hic cum Attico cum omnibus.

Amphoreus olei, pendet libras XLV, vini L, mell LXXV.

Chus olei, pendet libras XI, & uncias tres: vini, libra XII, cum dimidia. mellis, XVIII, & uncias IX.

Cotyle olei, pendet uncias IX, & drachmas duas: vi libram unam, & drachmas quatuor: mellis ſeſquili bram, & drachmas VI.

Oxybaphum olei, pendet uncias II, drachmas VI, cu dimidia: vini, uncias tres, & drachmam unam: me lis, uncias quatuor, & drachmas V, cum dimidia.

Cyathus olei, pendet unciam unam, drachmas VII vini, uncias II, & ſcriptula II: mellis, uncias III drachmam unam.

Et hæ menſuræ medicis maxime fuerunt in uſu.

Cotyle olei proportione ſuper tertia ad Atticam, pen det uncias X, vini, uncias undecim, ſcriptula II, obo lum unum, ſiliquam unam; mellis, libram unam, un cias IIII, drachmas V, ſcriptulum unum.

Oxybaphum olei, pendet uncias V, vini, uncias V, cum dimidia, ſcriptulum unum, ſiliquas duas: mellis un cias VIII, drachmas duas, ſcriptula duo.

Cyathus olei pendet unciam unam, drachmas V, ſcrip tulum unum: vini, unciam unam, drachmas ſex ſcriptula duo, ſiliquas duas, grana duo, & duas ter-

tiam

ias grani:mellis,uncias duas,drachmas VI, obolum num,ſiliquam unam.

ſtum olei pendet drachmas tres , ſcriptulum unum: ini drachmas III, ſcriptula II,grana II, & duas grai tertias: mellis,drachmas V,cum dimidia,ſiliquam nam.

chlearium olei pendet drachmam unam , ſcriptua II, vini , drachmam unam , ſcriptula II, obolum num, granum unum,& grani tertiam partem: melis,drachmas II,ſcriptula II,ſiliquam unam.

aridis vix aliquid certi ſtatui poteſt: niſi quod modius leviſſimi tritici pendet libras XX , graviſſimi ibras XXVII.Sal cum metallis comparatur.

De ponderibus Romanis.

ora, quæ & pondo, & as dicitur,ſive aſſis, inter minora pondera maximum eſt,inter majora minimum, continet uncias XII. Fuit autem libra Romana aliquanto major quam mina Attica, ut ex drachma intelligi poteſt.

bra, & pondo, omnia majora pondera confecerunt Romani ; niſi quod interdum a libra libralis, quod unius eſt libræ , dixerunt. Item bilibris , trilibris, quadrilibris , duarum,trium, & quatuor librarum.

pondus,dupondius,a duobus ponderibus,quod unum pondus aſſipondium dicebatur , id ideo , quod As erat libræ pondus, Et centum pondium , centum librarum.

pondo quoque,& duapondo,& trepondo, id eſt tria pondo,facta a veteribus ſunt.

ndo igitur ſi ſolum ponitur , libram notat : ſi alteri adjicitur ponderis vocabulo, pondus ſimpliciter ſignificat : ut in his,pondo uncia,pondo ſemuncia : ut a libra & uncia & aliis, cum menſuræ ſunt , diſtinguatur.

bræ partes ſunt ; uncia,per ſe : ſextans,duæ unciæ: quadrans,tres:triens,quatuor: quincunx,quinque:ſemis, ſex,quæ etiam ſelibra dicitur : ſeptunx,ſeptem, bes,octo : dodrans,novem ; dextans,decem:deunx, undecim.

ibra in æquas partes ſic dividitur,in ſemiſſes II,trientes III,quadrantes IV,ſextantes VI, ſeſcuncias VIII, uncias XII.

partes impares hoc modo : In deuncem, & unciam: in dextantem, & ſextantem ; in dodrantem, & quadrantem : in beſſem & trientem : in ſeptuncem , & quincuncem.

Rurſus libra, in alia minora pondera, in has æquales dividitur partes: in ſemuncias XXIIII, duellas XXXVI, ſicilicos XLVIII, ſextulas LXXII, denarios LXXXIV, victoriatos CLXVIII, ſcriptula CC LXXXVIII.

Selibra ſive ſemis, dividitur in quadrantes II, ſextantes III, ſeſcuntias IIII, uncias VI, ſemuncias XII, duellas XVIII, ſicilicos XXIIII, ſextulas XXXVI, denarios XLII, victoriatos LXXXIV, ſcriptula CXLIV.

Aliæ libræ partes, ex unciæ diviſione colliguntur.

VNCIA ſecatur in ſemuncias II, duellas III, ſicilicos IV, ſextulas VI, denarios VII, victoriatos XIV, ſcriptula XXIV.

Semuncia in duellam cum dimidia, ſicilicos II, ſextulas III, denarios III cum dimidio, victoriatos VII, ſcriptula XII.

Duella, in Sicilicum unum, & ejus tertiam: in ſextulas II, denarios II, & ejus tertiam: victoriatos quatuor, cum dimidio, & tertiam dimidii; ſcriptula VIII.

Sicilicus, in denarium cum dimidio, & ejus quartam, victoriatos III, cum dimidio, ſcriptula VI.

Sextula, in denarium, & ſextam ejus, victoriatos II, ac ejus tertiam, ſcriptula IIII.

Denarius, in victoriatos II, ſcriptula III, & tres ejus ſeptimas, in ſextantes ſex, ut Corn. Celſus dividit, ne obolos Græce dicat, nam in totidem obolos drachma diſtribuitur.

Victoriatus, in ſcriptulum unum cum dimidio, & tres decimas quartas ſcriptuli.

Scriptulum hoc tempore, ſcrupulum alii, alii denarium vocant. Scriptuli partes ex ponderibus Græcorum intelligentur.

De aſſe, pro pede,

Pes in ſpaciis & continuata quantitate, idem eſt quod As in ponderibus, uſique ſunt veteres Aſſe & partibus ejus pro pede & ejus partibus. Pes igitur dividitur in uncias, ſive pollices XII, ſive digitos XVI, Spitame Græco vocabulo dicitur menſura digitorum XII.

Palmus digitorum IIII. Reliqua vocabula ex aſſis diviſione ſunt petenda.

Eodem pacto jugerum metimur, & dividimus, cujus minima pars, ſcrupulum dicitur, id eſt, pedes X, & longitudine & latitudine quadratum, ut Varro tradit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

De ponderibus Græcorum, præſertim Atticorum.

ılentum primum duplex fuit, minus & majus, ſive parvum & magnum. Parvum continet minas LX, magnum LXXX. Itaque cum talenta Livius nominat, de magnis fere, & quidem Atticis, intelligendum eſt. Fuerunt & alia Talenti genera, ut Babylonium, quod drachmis VII valuit. Ægineum X. Syrium MD. Atticæ drachmæ æſtimatione. Fuit & Euboicum, cujus meminit Livius, quod pene idem cum Attico fuit. Sed parvum dividamus, ex quo facile magnum poterit æſtimari. Talentum igitur Atticum minus diſtribuitur in minas LX, drachmas VI, obolos XXXVI, ſemiobolos LXXII, chalcos CCXVI, lepta MDVII.

na duplex quoque fuit, vetus, quæ continebat drachmas ſeptuaginta quinque, & nova Solonis, drachmas centum. ſed apud Livium nova ſemper intelligitur. Mina igitur continet drachmas centum, obolos DC, ſemiobolos MCC, chalcos, quos quidam ereola transferunt, IIIDC, lepta, quæ minuta vocant, XXV CC.

achma dividitur in obolos VI, ſemiobolos XII, chalcos triginta ſex, lepta CCLII.

olus, in ſemiobolos II, chalcos VI, lepta XLII.

miobolos, in chalcos tres, lepta viginti unum.

alcus, in lepta VII, quæ vix dividi poſſunt.

rundem ponderum medica diviſio, quæ & Græca, cum majora in minora diſtribuuntur.

na dividitur in uncias XVI, drachm. CXXVIII, ſcripula CCCLXXXIIII, obolos DCCLXVIII, ſemiobolos MDXXXVI, ſiliquas IIcccIIII, grana ſive momenta IXcCXVI.

ra, in uncias XXII, drachmas XCVI, ſcriptula CCLXXVIII, obolos DLXXVI, ſemiobolos MCLII, ſiliquas MDCCXXVIII grana VI DCCCCXII.

cia dividitur in drachmas octo, ſcriptula viginti quatuor, obolos quadraginta octo, ſemiobolos XCVI, ſiliquas CXLIIII, grana DLXXVI.

chma, in ſcriptula tria, obolos ſex, ſemiobolos duodecim, ſiliquas octodecim, grana ſeptuaginta duo.

ipulum, in obolos duos, ſemiobolos quatuor, ſiliquas ſex, grana viginti quatuor.

olus, in ſemiobolos duos, ſiliquas tres, grana duodecim.

Semiobolus, in ſiliquam, cum dimidia, grana ſex.
Siliqua, in grana quatuor.

His etiam ponderibus veteres Medici ſunt uſi, præſertim veterinarii & Chirurgi.

Mina dividitur in libram & quadrantem, id eſt, uncias quindecim, drachmas centum & duodecim, & ſemis, ſcriptula trecenta triginta ſeptem & ſemis, obolos ſexcentos ſeptuaginta quinque.

Libra in uncias duodecim, drachmas nonaginta, ſcriptula ducenta, obolos quingentos quadraginta.

Vncia in drachmas ſeptem, & ſemiſſem, ſcriptula viginti duo, & ſemiſſem, obolos quadraginta quinque. Reliqua, ut in ſuperiore ratione.

De nummorum ſive pecuniarum veterum æſtimatione ad noſtri temporis precia comparata.

Hoc loco illud tenendum eſt, nullum fere fuiſſe ponderis genus tam Græcis quam Latinis, quo non vel nummus ſignatus, vel ſumma quædam rei nummariæ ſignificetur, de qua re deinceps paucis agemus.

Et primum de Romanis, deinde de Græcis, atque hæc ad rationem hujus temporis accomodabimus.

As, ſive libella, ſunt denarioli Mediolanenſes XII, quadrantes quatuor, totidem Gallici denarioli, & paulo plus.

Hic illud obſervandum eſt, cum apud antiquos millia æris legitur, aſſes pro ære intelligi debere, hoc eſt millia aſſium. Ab aſſe fit, decuſſis, id eſt decem: & centuſſis, id eſt, centum aſſes.

Sextans, cujus & Livius & Plinius meminere, Mediolanenſes denariolos duos continet.

Quadrans, ſive Teruntius, quem triuntium Plinius vocat, aſſis quarta eſt pars, ſunt denarioli Mediolanenſes tres.

Triens aſſis pars tertia, id eſt denarioli IIII Mediolanenſes, ſemis teruntii, ſive quadrantes II.

Seſtertius & nummus idem ſunt, continet aſſes II, & ſemiſſem, hoc eſt, quadrantes X Mediolanenſes, ſive Germanicos cruciatos II, Gallica vero æſtimatione Turonicos denariolos X, & denarioli ſemiſſem, hoc eſt (ut vocant) ſolidum regium.

ummus tamen, & numiſma, eſt etiam communis cujusvis monetæ appellatio, ſive argentea, ſive aurea.

enarius, aſſibus valuit Mediolanenſibus X, hoc eſt quaternis Seſtertiis: monetæ vero Germanicæ cruciatis VIII, & paulo pluris.

ibra denariis valuit LXXXIII, & paulo pluris, hoc eſt, aureis numis octo, & aurei fere ſemiſſe. Nam denarius Romæ quinta fere parte gravior fuit, quam drachma Athenis.

ibra Auri, ſolatis CXII fere: major enim fuit, quam mina Attica, ut ante diximus. Id quod ſic intelligi velim, uncias Romanas graviores fuiſſe Atticis unciis. Quod ſi ad denarios etiam ſpectes, fuerunt & illi drachma Attica graviores.

bſervandæ ſunt autem formæ loquendi, in Livio & aliis.

ille ſeſtertium. ille ſeſtertium numum ille numum ille ſeſtertii	Hæc enim idem ſunt: id eſt, aurei numi, ſive coronati XXV.

ſtertia vero genere neutro, in plurali numero: mille ſeſtertios ſignificant. Cum vero adverbium numeri quopiam his adjungitur, centena ſunt intelligenda. Decem igitur ſeſtertia ſunt decem millia ſeſtertium. Et decies ſeſtertium, idem eſt quod decies centena millia ſeſtertium, vel mille ſeſtertia (hoc tempore vulgo milionem vocant) quæ ſumma continet aureorum ſive coronatorum numum $\overline{XXV}$, Romani enim mille ſeſtertia, & ab eo reliquos numeros fere per adverbia eloquebantur: infra mille, nunquam.

c autem loco illud teneri velim, nos aureum numum intelligere, qui denis denariis Romanis valeat: hoc eſt, libris Mediolanenſibus V, quæ fuit æqua ejus æſtimatio. Ad hanc rationem aut addendo aut detrahendo poſſunt omnia æſtimari.

codice Iuſtiniani, & apud Iſidorum & Lampridium n Alexandri vita, mentio fit ſolidi. is fuit aureus ejus temporis numus. Alioqui apud veteres, ſolidi vocabulum non invenitur, niſi pro integro, ſive toto. unde & ſolidum ſolvere dixerunt.

ctoriatus fuit numus argenteus, victoria ſignatus: valuit aſſibus Mediolanenſibus V, Germanicæ vero monetæ batzionem Conſtantienſem unum.

erunt præterea Romanis alia numorum genera, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Bigati & Quadrigati, dicti a bigis & quadrigis, quibus erant ſignati. Item ſerrati a ſerra monetæ nota. Vnde nos quoque eleganter ſcutatos, & ſolatos, & coronatos, aureos noſtros numos appellare poſſumus, a ſcuto, ſole, & corona, atque etiam capitatos, quæ quarta eſt ſcutati pars, a capite.

Fit quoque mentio umbinorum, præſertim a Cicerone pro Font. a ſcuti umbone, ut puto, quo ſignati fuerunt: de quorum omnium pretio nihil habeo quod dicam, niſi quod Bigatos & Quadrigatos denarios argenteos vidimus, quos ad denarii pretium accedere exiſtimamus.

Atticæ pecuniæ, qua Latini authores ſunt uſi, æſtimatio.

Talentum Atticum minus, valet fere numis aureis uſitatis & ſimplicibus, ſive coronatis DC, majus DCCC, nam his fere uſi ſunt Latini, præſertim Livius.

Talentum etiam pro ſumma non magna invenitur uſurpatum, & quidem aureum: præſertim apud Hebræos, Siculos & Homerum, hoc eſt, pro aureo numo, duorum aut trium coronatorum.

Mina, aureis numis VIII fere, quatuor enim drachmis minor fuit quam libra Romana. Cum autem Latini authores minæ mentionem faciunt, Atticam intelligere debemus, eamque argenteam, quæ drachmas valuit C, fuit & aurea mina, ut & Hebraicum Talentum, cujusmodi ea fuere quæ Sabea Regina, & Rex Hyramus Solomoni obtulerunt, quæ II.DCC aureis numis ſingula fuiſſe exiſtimamus.

Drachma, minor denario Romano fuit: valet enim obolis VI, aſſibus vero fere octo & ſemiſſe. Germ. cruciatis fere VII.

A drachma facta ſunt aliquot vocabula nummorum: ut didrachmum, tridrachmum, tetradrachmum: hoc eſt, duarum, trium, quatuor drachmarum. Tetradrachmo uſus eſt Livius libro quarto de bello Macedonico.

Siclus, qui & ſtater, & talentum dicebatur, drachmis IIII valuit, authore Ioſepho: hoc eſt, tetradrachmo eo uſi ſunt Hebræi, ut ſtatere Græci.

Stater etiam aureus fuit Athenis, didrachmus: cujusmodi fuit etiam aureus nummus Romæ, duorum denariorum pondere. Vnde Philippei ſtateres, & Darici & Alexandrei, qui ſinguli binos coronatos continebant, & paulo plus.

Obulus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

bulus, denarios Mediolanenſes XVII, ſive teruncios V, & denariolos fere duos. Idem fere eſt obulus, quod Germanis cruciatus. Erravit igitur Donatus, qui in Terentio explicando obulum putavit eſſe ultimam, hoc eſt, minimam monetam.

iſtophorus, nummus etiam fuit argenteus, cujus crebra ſit apud Livium mentio, minor fuit quam drachma, valuit aſſibus Mediolanenſibus fere ſex.

æc habuimus, quæ curſim hiſce de rebus tradere- mus, quæ æqui boni ut faciant lectores, oro.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 12